

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

כרך כב
תשכ"ב – תשכ"ג

הוצאה רביעית

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמונה לבריאה
שלש מאות שנה להולדת כ"ק הבעל שם טוב

IGROIS KOIDESH

Volume XXII

Copyright © 1994

Second Printing 1994

Third Printing 1996

Fourth Printing 1998

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994

Igrot-Kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.)

(sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 688-704. ...Kerekh 22. 721.

1. Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994 --Correspondence. 2.

Habad. 3. Rabbis--Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois

Koidesh. III. Series: Kovets Shalshet ha-or' hekhal 9., sha'ar 5.

IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.

BM198.S33528 296.8'33 87-16855.

ISBN 0-8266-5800-8 (set)

ISBN 0-8266-5822-9

Manufactured in the United States of America

פתח דבר

לקראת יום הבהיר י"א ניסן, יום הולדת הצ"ב של כ"ק אדמו"ר שליט"א, הננו מוציאים לאור כרך עשרים ושתיים מסדרת אגרות-קודש* כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבו אגרות השנים תשכ"ב-תשכ"ג.

בראש הספר בא מפתח האגרות, ובסופו:

(א) מפתח ענינים.

(ב) מפתח מוסדות וארגונים.

(ג) מפתח אנשים.

(ד) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג**.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ח ר' שלום יעקב ש"י חזן.

* * *

אבינו מלכנו שלח רפואה שלימה וקרובה לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו הק', ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ויראינו נפלאות מתורתו של משיח, שילמד תורה את כל העם כולו, אמן כן יהי רצון.

מערכת „אוצר החסידים"

י"א ניסן, תשנ"ד (ה' תהא שנת נפלאות דגולות)

צ"ב שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ברוקלין, נ"י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו 42 כרכים: אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי וכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק, נדפסו (בכרך אחד) בשנת התש"ם. כרך ב - בשנת התשנ"ג. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע - בשנת התשנ"ג. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע כרכים א"ב - בשנת התשנ"ב. כרך ג - בשנת התשנ"א. כרכים ד"ה - בשנת התשמ"ז. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"י נ"ע, כרכים א"ה - בשנת התשמ"ג. כרכים ו"י - בשנת התשמ"ד. כרכים יא"כ - בשנת התשמ"ה. כרך יג - בשנת התשנ"ג. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, כרכים א"ג - בשנת התשמ"ז. כרכים ד"ח - בשנת התשמ"ח. כרכים ט"ד - בשנת התשמ"ט. כרכים טו"ח - בשנת התש"נ. כרך יט - בשנת התשנ"א. כרך כ - בשנת התשנ"ב. כרך כא - בשנת התשנ"ג.

(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר ושונות מהפנים.

מ פ ת ח

		תשכ"ב	
עבודת השליחות באמונה		ז' תשרי	ח'ירט
א	ובמילואה		
		המשתתפים	
ג	גודל ענין התוועדות	ז' תשרי	ח'רכ
		בהתוועדות דח"י אלול	
		ח' תשרי	ח'רכא
		תלמידות בית רבקה	
		בכפ"ח	
		פעולתן בתוך בית הספר	
ד	ועם קבוצות במ"א	כ"ד תשרי	ח'רכב
		עבודתן צ"ל בהוספה	
ה	על האפשרי בהווה	ועד נשי כפ"ח	
ו	תמיכת הממשלה בישיבות	מוהד"א חייט	ח'רכג
ז	ניצול כשרונותיו בתוככי הצעירים	מוהח"ד מאנטל	ח'רכד
ח	קרי ביוהכ"פ	האברך שניאור זלמן	ח'רכה
ט	חינוך ילדי ישראל במדגסקר	מרת ג. לוזון	ח'רכו
		מריה בצלאל	ח'רכז
		ווילשנסקי	
י	תיקון טעות בתיקון ליל שבועות	כללי פרטי	ח'רכח
יא	הוראה משכת בראשית	מריה ירחמיאל	ח'רכט
		בלומנפלד	
יב	עריכת חגיגות בזמן שמחתנו	מר ארי' י. וולמן	ח'רל
יג	תפלתו בניהכ"נ דכאן בימי הדין	אדר"ח מרחשון	
יד	פתיחת מוסד נוסף	א' מרחשון	ח'רלא
טו	מילוי שליחותו בארה"ק בשמחה	ג' מרחשון	ח'רלב
טז	פ"ה הפ' – לך לך גר'	ה' מרחשון	ח'רלג
		כללי פרטי	
		ז' מרחשון	ח'רלד
יז	להחליף עסק		
יט	שמחה גלו' צינור לברכת השי"ת	ח' מרחשון	ח'רלה
		ח' מרחשון	ח'רלו
יט	למצוא עבודה מתאימה – ע"י יגיעה והשתדלות		
		ט' מרחשון	ח'רלז
כ	שינוי השם. ביטוי „מוכרח" בנוגע לה'		
כא	עריכת מסיבה בקשר עם הופעת ספריו באר החסידות	מר אליעזר שטיינמן	ח'רלח
כב	חגיגת הבר מצוה כשחל בועש"ק	מוהצ"ה פפער	ח'רלט
כג	הערות על ספרו רעיונות נתן עה"ת	מוהנ"מ מנדל	ח'רמ
כה	הר"ל תוכן התפלה בצורת סידור הבעש"ט	מוה"א דבורקס	ח'רמא

כו	תיקון לח"ג	ח' מרחשון	ח'רמב
כז	י"ט כסלו ר"ה לדא"ח	מ'ה מאיר שורצמן	ח'רמג
כח	סדר לימודים	מוה"ל בלאק	ח'רמד
כח	התחזקות במצות ולא תתורו		ח'רמה
כט	ברכה לכינוס הארצי	אגו"ח וצאגו"ח	ח'רמו
ל	כמות התלמידים בישיבה	מ'ה ניסן נמנוב	ח'רמז
	נישואי אדנ"ע. טפול בקרני רדיום	מ'ה טובי' בלוי	ח'רמח
לא	בקטנים		
	התוועדות – אכל ב' עשרה	חברי מושב בר גיורא	ח'רמט
לב	שכינתא שריא		
	השפעה ע"י ידידים. לימוד		ח'רנ
	החסידות. חוסר האמונה ב"ג		כ"ח מרחשון
לג	עיקרים		
לד	תמימים ושלמים בגו"ר	למסיבת מלוה מלכה	ח'רנא
לה	עבודתו בח"ק		ח'רנב
לו	רגש ביוקר התורה		ח'רנג
לו	מאמר אדה"ז	מוהש"ז שזר	ח'רנד
לו	אין לדחות זמן החתונה		ח'רנה
לח	ניצול חודש כסלו בבת"ס	רשת אהלי"י באה"ק	ח'רנו
	הסכמה – אין בנוהג בית הרב.	מוה"ח רוטר	ח'רנו
לט	השגחה פרטית. הפצת המעינות		
מ	עלי' לאה"ק. הוכח תוכיח	מוהמ"א מוזסון	ח'רנח
מא	קב"ע בתורה		ח'רנט
	בין יו"ד-י"ט כסלו – לידה והכנה	כללי פרטי	ח'רס
מב	לברית		
מג	הרגש לבה בשידוך		ח'רסא
	גילוי כחותי. רצון שולט על כל		ח'רסב
מד	הכחות		
מה	רבנות בגוואטאמלע	מ'ה אברהם מוגרבי	ח'רסג
	שינוי מקום דירתה. קשיים		ח'רסד
מו	בהמוסד		
	סדר הלימוד בתניא. ביאור בפרש"י		ח'רסה
מח	וא"ת יצחק		
מט	הצד השווה בגאולות יו"ד-י"ט כסלו	כללי פרטי	ח'רסו
נ	כנ"ל	כללי פרטי	ח'רסז
נא	מברק ל"ט כסלו	ועד כפר חב"ד	ח'רסח
נא	ל"ט כסלו	מברק-כללי	ח'רסח"
נב	הקמת מצבה – ההקדם ישוכח		ח'רסט

		המשתתפים בקביעות	כ"א כסלו	ח'ער
נב	הוראה מימי חנוכה	הלימוד במונטריאל		
נג	השגחה פרטית		כ"ב כסלו	ח'רעא
נד	טיפול במיחוש האזנים		כ"ג כסלו	ח'ערב
נה	תפלת התלמידות. שוטרות	האברך צבי הרטמן	כ"ג כסלו	ח'רעג
נו	תלמידי תורת הם גרות להאיר	כללי	נר א' דחנוכה	ח'עדר
	חכמת הקבלה עפי' תורת	מוהשיי פאזן	כ"ה כסלו	ח'ערה
	החסידות. הערות על סידור			
נח	האריז'ל להר"ש רשקוב			
ס	דריח בכל שבוע		נר א' דחנוכה	ח'רעו
סא	העתקת הדירה		כ"ז כסלו	ח'רעז
סב	שיני נוסח התפלה. אופן התפלה		כ"ז כסלו	ח'רעח
סג	עצה לדוחק הפרנסה. יציבות רוחו		כ"ז כסלו	ח'רעט
	נוסח הקדיש — קדם אבוהון	האברך זכרי'	כ"ז כסלו	ח'רפ
	דבשמיא. תאומות השבטים לא			
סה	נזכרו בתורה. יהודא נשא כנענית			
	מקוה ע"ג מקוה. מקוה בקרקע ולא	מריה דוד חנוזין	כ"ז כסלו	ח'רפא
סו	בקומה שני'			
סז	סיקור וסה"כ מהנעשה בל' יום	צא"ח באה"ק	כ"ז כסלו	ח'רפב
סט	הוראות לפיתוח הכפר	ועד כפר חב"ד	כ"ז כסלו	ח'רפג
ע	ידיעות על התמדה בתורה		נר ה' דחנוכה	ח'רפד
עא	חנוכה. הפצת המענינות חוצה	מריה מאיר שורצמן	כ"ט כסלו	ח'רפה
		ועד הרבנים דאיסט	כ"ט כסלו	ח'רפו
		פלטבוש		
עב	בנין המקוה והשייכות לחנוכה	מוהאי טאובר	חנוכה	ח'רפו
	לימוד החסידות יחדור בכל			
עג	הענינים			
עד	הערה בקריא ד"ה הוכח תוכיח	מוהאיא יאלעס	חנוכה	ח'רפח
עד	עזרתו לשיבה בקרית גת	מר יצחק קורן	זאת חנוכה	ח'רפט
		להתועדות י"ט כסלו	זאת חנוכה	ח'רצ
עו	הוראה מ"ט כסלו וחנוכה	בארה"ק		
עח	כתיבת השם פנחס	מוהפ"א ווברמן	תחלת טבת	ח'רצא
עח	ב' פירושים בזאת חנוכה	מוהח"ז ווילימובסקי	ג' טבת	ח'רצב
פ	הוצאות הקבורה מממן הנפטר		ג' טבת	ח'רצג
פא	התחזקות בבטחון		ד' טבת	ח'רצד
פב	צדקה למשלוח חבילות לאחכ"י		ד' טבת	ח'רצה
פג	טפול רפואי		ה' טבת	ח'רצו
פג	חומר גילוח פאות הזקן		ז' טבת	ח'רצז
	ביאור בסיום מס' תענית והתחלת	ביהכ"נ עדת יעקב	ט' טבת	ח'רצח
פד	ר"ה			

פח	לימוד התניא קודם התפלה		ח'צט	י"א טבת
פח	בואכם לשלום למיניאפאליס	מוהמ"י פלר וזוג'	ח'ש	י"ג טבת
פט	תורת אדה"ז עה"פ ויחי יעקב		ח'שא	י"ג טבת
צ	כנ"ל	מריה ניסן נמנוב	ח'שב	י"ד טבת
צא	לימוד החסידות לנשים ובנות	מוה"צ אייזנבך	ח'שג	י"ד טבת
צב	טפול באולקוס		ח'דש	ט"ז טבת
צג	הנחיצות בכתיבת דרי"ח		ח'שה	י"ז טבת
צד	הערות בס' פירוש הרמב"ן עה"ת	מוהצ"ה אייזנשטט	ח'שז	י"ט טבת
צד	כרך ב			
צו	הקביעות דכ"ד טבת כבשנת	כללי פרטי	ח'שז	אור כ"ד טבת
	ההסתלקות			
		ליידים אוקזילערי	ח'שח	אור כ"ד טבת
צח	תמיכת הישיבה	דתות'ל מונטריאל		
צט	שריב צ"ל ירא שמים ביותר	האברך יחיאל מ. כץ	ח'שט	כ"ד טבת
	הערות לס' ע"ח - ציונים	מוה"צ ברנדווין	ח'שי	כ"ד טבת
ק	לחסידות וקבלה			
קב	זמן הקמת מצבה		ח'שיא	כ"ד טבת
קב	בכל דרכיך דעהו		ח'שיב	כ"ד טבת
קג	מס"נ של אדמור"ר מוהרי"צ	נשיא קהלת ברצלונה	ח'שיג	כ"ה טבת
קד	כנ"ל	מריה יוסף קמינצקי	ח'שיד	כ"ח טבת
	הצלחת הגן. שיעור לנשים מעדות	מרת רחל זמיר	ח'שטו	כ"ח טבת
קה	המזרח			
	תלמיד צריך לשמוע להוראת		ח'שטז	כ"ח טבת
קו	ההנהלה			
	השגחה פרטית שולל דאגות		ח'שז	כ"ט טבת
קז	ועצבות			
קח	הליכה בדרכי אדה"ז	מריה ברוך ליטווין	ח'שיח	כ"ט טבת
קי	שבת ורי"ח מורים על הברכה	מוהשי"ח ליברמן	ח'שיט	ער"ח שבט
	עצות להתגבר על הרצון למשקים		ח'שכ	ב' שבט
קי	חריפים			
קיב	ברכה ליום הולדת	מוהא"א יאלעס	ח'שכא	ג' שבט
קיג	קליטת העולים החדשים	תזכיר	ח'שכב	ג' שבט
	אדמור"ר מוהרי"צ יעורר רחמים	מוהשי"ז שזר	ח'שכג	ו' שבט
קטז	עליו			
קיז	העדר ידיעות מפעולותיהם		ח'שכד	ו' שבט
קיט	ניצול האוצרות	מברק כללי	ח'שכה	י"ד שבט
קיט	תוכן פ"ב דמאמר באתי לגני	כללי פרטי	ח'שכו	י"א שבט
קכ	להרבות ההרצאות בכ"מ	מוהא"ז בונין	ח'שכז	י"א שבט
קכא	מענה לשאלותיו בלקרית ותריא	מריה יצחק דובאוו	ח'שכח	י"א שבט

קכב	למלאות הריקנות בתומ"צ	מריה ברוך ליטווין	י"א שבט	ח'שכט
קכג	מיהו יהודי - קיום התומ"צ	מריה ברוך ליטווין	י"ג שבט	ח'של
קכד	ביאור בסיום והתחלת מס' קידושין	מריה ברוך ליטווין	עש"ק ט"ו בשבט	ח'שלא
	חכמת הקבלה עפ"י תורת	מוה"ש פאזן	ט"ז שבט	ח'שלב
קכז	החסידות. הרמב"ם וחכמת הקבלה			
קכט	לגלות את האמונה		ט"ז שבט	ח'שלג
קלא	לא לפנות המת	מוה"פא ווברמן	ט"ז שבט	ח'שלד
	חלב ישראל. תספורת ג"ש כשחל	מריה יצחק קסאווסקי	ט"ז שבט	ח'שלה
קלב	בער"פ			
קלג	שינוי השם	מוה"נ"צ גוטליב	ט"ז שבט	ח'שלו
קלג	אוצר דלמעלה	גמ"ח שומרי שבת	ט"ז שבט	ח'שלוז
	חוקי המוסר צ"ל מיוסד על אנכי	לחגיגת מרכז ישיבת תות"ל	עש"ק יתרו	ח'שלח
קלה	ה"א			
קלז	הערות על ס' שאר ישוב עה"ת	מריה אלעזר שפירא	כ"ה שבט	ח'שלט
	כתיבת ידיעות מפורטות		כ"ה שבט	ח'שמ
קלח	מהפעולות			
קלט	עבודה בחינוך בסדר מסודר		כ"ה שבט	ח'שמא
	לימוד חסידות כשאנו פועל.		כ"ז שבט	ח'שמב
	ביאור בתניא פכ"ט. מחשבה			
קמ	מועלת. תיקון ח"ג			
קמא	מצב הפרנסה שרודפים אותו		כ"ח שבט	ח'שמג
קמב	לימוד התורה לאינו יהודי		ל' שבט	ח'שמד
קמג	כיסוי הראש לאנשים			
		ביהכ"נ אנשי	אד"ר אד"ר	ח'שמה
קמד	לא נברא זהב אלא בשביל המשכן	ליובאוויטש פאסייעק	אד"ר אד"ר	ח'שמו
קמה	ההכנה לביאת המשיח	מר שמעון אלטמן	ג' אד"ר	ח'שמז
קמו	אופן הוצאת המים ממקוה	מוה"מ פלר וזוגתו	ד' אד"ר	ח'שמח
קמז	י"ג ט"ז דברים לבנין המשכן	מריה יעקב כץ	ד' אד"ר	ח'שמט
	התמנותו לרב דביהכ"נ רח'	מריה הלל פוונזר	מו"ש תרומה	ח'שנ
קמח	ראדזיע בפאריז			
קמט	עצה למדת הכעס. אהבת ישראל		ו' אד"ר	ח'שנא
	אם אפשר לצאת חובת לימוד		ו' אד"ר	ח'שנב
	פניה"ת בפרק תניא. פניה"ת			
קנ	נתגלתה בתורת החסידות			
קנא	חתונה ביום שא"א להתענות		ח' אד"ר	ח'שנג
קנב	בלי זקן ועובד בעשיית תפילין		ח' אד"ר	ח'שנד
קנג	בנין המשכן. ארון - תורה	מוה"ל רסקין	י' אד"ר	ח'שנה

ח'שנו	י' אד"ר	ביאור במאד"ל מזונותיו של אדם	קנה
ח'שנו	י"א אד"ר	קצובים כו'	קנו
ח'שנח	י"א אד"ר	מח"ז בשעת הלימוד ותפלה	קנו
ח'שנט	י"ב אד"ר	שמירת הבריאות	קנו
ח'שס	י"ב אד"ר	טיפול הלם ואינסולין	קנח
ח'שסא	י"ד אד"ר	צלם אלקים. לימוד בישיבה	קנט
ח'שסב	י"ד אד"ר	ג' שיעורים בתניא	קס
		זהירות בנוסח המצבה. ההכרח	קסא
		בלימוד דא"ח באבלות. נדר לצדקה	
		בעת חולי	קס
ח'שסג	שושן פורים קטן כללי פרטי	נס פורים – הולדת משה רבנו	קסא
ח'שסד	ט"ז אד"ר	ישיבת אח"ת	
		פיטסבורג	קסב
ח'שסה	י"ז אד"ר	לכא"א חלק בבנין המשכן	קסד
ח'שסו	עש"ק תשא	השפעה ע"י חברים	
		ליידס אוקזילערי	קסה
		בראנזוויל	קסו
ח'שסז	כ"ב אד"ר	מחצית השקל – כופר נפש	קסז
ח'שסח	כ"ה אד"ר	גידול הזקן מוסיף בפרנסה	קסח
ח'שסט	כ"ז אד"ר	הנחת תפילין דר"ת	
ח'שע	כ"ז אד"ר	עצה לשכחה	
		מרת פרומא א.	קסט
		סימפסון	קע
ח'שעא	כ"ח אד"ר	ברכה ועידוד	
ח'שעב	עש"ק ויקהל	גמגום בדבור	
		בכל בית – משכן – צ"ל ושכנתי	קעא
		בתוכם	קעב
ח'שעג	מושק"מ אד"ש	זכה בגורל לביקור כאן	קעג
ח'שעד	מושק"ק שקלים	הוראה מבניית המשכן	קעד
ח'שעה	כ"ט אד"ר	שונות	קעה
ח'שעו	כ"ט אד"ר	עצה להצלחה בפרנסה	קעו
ח'שעז	אדר"ח אד"ש	כשרות	קעז
ח'שעח	ה' אד"ש	חינוך למשלוח מנות כו'	קעט
ח'שעט	ה' אד"ש	לנצל כשרונותיו להשפעה	קפ
ח'שפ	ה' אד"ש	חינוך עטה"ק מפיר עצת המן	קפא
ח'שפא	ה' אד"ש	השגת מחנך לקהלה	
ח'שפב	ו' אד"ש	פניה"ת מקיים את לימוד הגלגל.	קפב
		בירור ג"ק	
ח'שפג	ח' אד"ש	המשך לתזכיר דלעיל – ח'שכג.	
		שלוחי הסוכנות. מחלקת תרבות	קפד
		תורנית	קפו
ח'שפד	ט' אד"ש	לא לעזוב משרתו במוסד	

קפז	הערות לספרי עמק הנציב	מריה שלמה טרשנסקי	ערב פורים	ח'שפה
קפח	תוצאות ממשיות משיחתנו	מר משה ארם	ערב פורים	ח'שפו
קפט	תוכן בחיים עפ"י התורה	מר ראובן ילין	ט"ז אד"ש	ח'שפז
קצא	ערב חב"ד בקרית גת	מר גדעון נאור	ט"ז אד"ש	ח'שפה
קצב	המלצה	מוה"ר ניסים	י"ח אד"ש	ח'שפט
קצג	כנ"ל	מוה"ר זוין	י"ח אד"ש	ח'שצ
		מריה יצחק ומריה	כ"ב אד"ש	ח'שצא
קצד	אפיית המצות בכפ"ח	שייל גנזבורג		
	גזירת לקיחת אסתר לבית המלך.	מריה יצחק דוכאו	כ"ט אד"ש	ח'שצב
	תענית נערותי. בריה"ע בכ"ה			
קצה	(אלול). נתמלא הבית כולו אורה	מוה"ר שוסטר	ד' ניסן	ח'שצג
קצו	עזרתו למוסד קליטה בכפ"ח	מוה"ר שאל	ד' ניסן	ח'שצד
קצז	הפצת המעינות	מחזור ה' דב"ס	ה' ניסן	ח'שצה
		למלאכה		
קצח	חגיגת הסיום			
קצט	אופן גידול י"ח		ה' ניסן	ח'שצו
קצט	ע"ד הערות לספרו	מריה ישראל גרוסמן	ז' ניסן	ח'שצז
	הרצון לעלי' לאה"ק. החזקת		ט' ניסן	ח'שצח
ר	היהדות במקומו			
רב	התעמולה נגד הדת באה"ק	מר מנחם בגין	י"א ניסן	ח'שצט
	זמן חירותנו – בנשמה בגוף	כללי לחה"פ	י"א ניסן	ח'ת
רג	ובעולם			
רו	ברכה לחה"פ	מברק – כללי	ערה"פ	ח'תא
רז	ת"ח בעד האיחולים ליום ההולדת	אדמ"ר מבוואן	ערה"פ	ח'תב
רז	עזרתה לב"ב לאחר פטירת בעלה		י"ח ניסן	ח'תג
	עלי' לרגל בזה"ז. עבודת החינוך	מר דוד הלמן	י"ח ניסן	ח'תד
רח	במקומו			
רי	השתתפותו בעניני חב"ד	מריה נחמן הרטמן	י"ח ניסן	ח'תה
		נשי חב"ד קראון	ל' ניסן	ח'תו
ריא	תפקידם להאיר הסביבה	הייטס		
ריב	מעלת חודש אייר	לחגיגת אח"ת נוארק	ל' ניסן	ח'תז
ריג	התפתחות הדואר בכפ"ח	מר מ. ברנשטיין	ב' אייר	ח'תח
ריד	ברכה	מוה"ר גורקאוו	אדרי"ח אייר	ח'תט
ריז	ע"ד המקור לד' השבויים	מר גרשון ד. כהן	ב' אייר	ח'תי
רטז	השפעה במושפעי	מוה"ד מנטל	ב' אייר	ח'תיא
ריו	טפול רפואי		ב' אייר	ח'תיב
ריח	דרי"ח. חודש זיו	תלמידים השלוחים	ה' אייר	ח'תיג
ריט	ביקור אחב"י בתפוצות	מר חיים שאשקעס	ו' אייר	ח'תיד
רכ	עכוב המענה מרוב טרדות	מריה דוד אברהם	ט"ז אייר	ח'תטו

ח'תטז	טריב אייר	כינוס מנהלי ישיבות נ.י.	היחס בישיבות ללמודי קודש	רכא
ח'תיז	ליג בעומר	אגוני'ח כינוס השנתי	ממלכת כהנים. קרבנות. עקרת הבית	רכב
ח'תיח	כ' אייר	מוהש"י זיין	תיקון לפגיעה בכבוד רבותינו	רכה
ח'תיט	כ"ד אייר	הנהלת ישיבת ערב	שבת אחים גם יחד	רכו
ח'תכ	כ"ז אייר		להזהר בטפול ברופא לבריאות הנפש	רכז
ח'תכא	אייר	מוהא"נ שקלאר	ביאורים בתניא ומפתח ענינים לתניא	רכח
ח'תכב	ר"ח סיון	כללי פרטי	הכנה לקבלת התורה	רכט
ח'תכג	ר"ח סיון	מוהח"מ פרלוב	מקוה - ב' אוצרות לזריעה והשקה	רל
ח'תכד	ר"ח סיון	חגיגת אהלי תורה	בנינו ערבים בעדינו	רלא
ח'תכה	ר"ח סיון	אגו"נ בראנזוויל	אסיפת סיום - הפסקה	רלב
ח'תכו	ר"ח סיון	בית רבקה מונטריאל	מסיימות. דוגמא חי'	רלג
ח'תכז	ר"ח סיון		מ"ת בכ"ז. בנינו ערבים בעדנו	רלד
ח'תכח	עה"ש	מברק - כללי	לחה"ש	רלו
ח'תכט	עה"ש	מוהש"ז שרגאי	חנוך צ"ל מיסוד באמונה באנכי ה"א	רלו
ח'תל	עה"ש	מר בנימין אליאב	בקורו בכפ"ח	רלז
ח'תלא	עה"ש	מר מנחם בגין	התעמולה נגד הדת באה"ק	רלח
ח'תלב	ט' סיון	התלמידים	התורה נותנת חיים	רלט
ח'תלג	י' סיון	קרן התולדה באה"ק	פרו ורבו צווי ראשון בתורה	רמ
ח'תלד	י"ב סיון	מר ארי' צווייג	להחדיר יר"ש בתלמידים	רמא
ח'תלה	י"ב סיון		כנ"ל	רמב
ח'תלו	י"ב סיון	בוגרי ב"ס חב"ד יפו	בעניני קדושה לא שייך סיום	רמג
ח'תלז	י"ג סיון	מריה ישראל	הישיבה בקרית גת	רמד
ח'תלח	ט"ז סיון		ע"ד קניית שערס	רמה
ח'תלט	ט"ז סיון		חלומות מהרהורי לבו	רמו
ח'תמ	ח"י סיון	מוה"א	פגישות עם התלמידים בימי החופש	רמז
ח'תמא	י"ט סיון	מוהימ"ז קרוגר	טבילת גר קטן בלא אביו	רמח
ח'תמב	עש"ק בהעלותך	תלמידי תו"ת מונטריאל	הוראה מפ' בהעלותך את הנרות	רמט
ח'תמג	עש"ק בהעלותך	כללי פרטי	כנ"ל	רנ
ח'תמד	כ"ג סיון	מריה ידידי' דינורי	כל חודש סיון קשור עם מ"ת	רנא
ח'תמה	כ"ה סיון	מרת חי' בתי'	ציור הלוחות צ"ל מרובעות	רנב
ח'תמו	כ"ה סיון	מוהש"ז שזר	בענין התזכיר דלעיל - ח"שכב	רנג

רנה	ועדת משפטים להחלפת החוק האזרחי	מוהשיי הכהן	חיתמו	כ"ה סיון
רנו	לא להשתמש בניילאן ופלסטיק במקוה	מוהח'מ פרלוב	חיתמח	כ"ז סיון
רנז	בעניני דירה להתחשב בדעת האשה		חיתמט	כ"ז סיון
רנח	שלום בית		חיתנב	כ"ז סיון
רנט	טפול רפואי באבנים		חיתנא	כ"ז סיון
רס	קריאת שם לבת בקהית הקרובה		חיתנב	כ"ט סיון
רס	בתר רישא גופא אזיל	כללי פרטי	חיתנג	ר"ח תמוז
רסא	גודל השמש	מוהאיא יאלעס	חיתנד	ר"ח תמוז
רסב	קשר עם הילדים בזמן החופש	מרת רחל זמיר	חיתנה	אדר"ח תמוז
רסג	הערות לספרו עבד המלך	מריה שמואל הומינר	חיתנו	ב' תמוז
רסה	ע"ד התקנת ערוב	מוהפי"א ווברמן	חיתנו	ג' תמוז
		ליידס אקזילערי	חיתנה	ד' תמוז
רסה	עזרתן לבית רבקה	מונטריאל		
רסו	זהירות בטהרת המשפחה	האברך סעדי' דהאן	חיתנט	ז' תמוז
רסז	לקיים פקודת מלך מהי"מ	האברך בנימין יוסף	חיתס	ז' תמוז
רסח	אימוץ ילדים	מוהי"י גורקאוו	חיתסא	ח' תמוז
רסח	פנימיות התורה מביאה לאהבת ה'	מוהמ"צ ערנטריי	חיתסב	ח' תמוז
רסט	טיפול במאלע		חיתסג	ט' תמוז
ער	הוראה מחג הגאולה	מר משה ארם	חיתסד	י"ד תמוז
רעא	כניל	מר משה שרת	חיתסה	י"ד תמוז
ערב	חילוק באהבת ההורים לבניהם	מר ראובן אבינעם	חיתסו	י"ד תמוז
רעג	עצה לדוחק בפרנסה		חיתסז	י"א תמוז
עדר	לייב-יג תמוז	מברק - כללי	חיתסה	
עדר	העדר דריח מהפעולות		חיתסט	ט"ז תמוז
ערה	שידוכין. רפואה		חיתע	ט"ז תמוז
ערה	שריב ברומא	מוהאיר טואף	חיתעא	י"ח תמוז
רעו	רופא במחנה קיץ		חיתעב	כ"ח תמוז
רעז	הריל ספרי אבותיו	מר ראובן איינהורן	חיתעג	כ' תמוז
רעח	רואים חסדי השי"ת	מריה יעקב פלס	חיתעד	כ"א תמוז
	תנחומין. סיפור מהצ"צ. לפעול	מר משה מייזלש	חיתעה	כ"ג תמוז
רעט	בעניני יהדות			
רפב	מנחם אב. נחמה בכפלים	כללי פרטי	חיתעו	עשקי"מ מנ"א
	להשתמט ממחלוקת ולעסוק		חיתעז	כ"ז תמוז
רפג	בהפצת התורה			
רפג	ללמוד בישיבה		חיתעה	כ"ז תמוז
רפד	הערות על ספרו באר יעקב	מוהי"ד קנטור	חיתעט	כ"ז תמוז

רפז	לשנות לנוסח חב"ד	כ"ז תמוז	ח'תפ
רפז	דינם של המבטלים מצוה א'	כ"ח תמוז	ח'תפא
רפח	ראיית העולם באספקלריא טובה ומאירה	כ"ט תמוז	ח'תפב
רפט	נחמו — נחמה בכפלים	כ"י מנ"א	ח'תפג
רצ	השליטה בעצמו	א' מנ"א	ח'תפד
רצא	זמן השלמת שיעורי חת"ת בלילה	א' מנ"א	ח'תפה
רצב	חזוק העולים החדשים	ב' מנ"א	ח'תפו
רצג	אין לך דבר העומד בפני הרצון	ג' מנ"א	ח'תפז
רצד	מחשבות המבלבלות	ה' מנ"א	ח'תפח
רצה	פעולות לטובת כולל חב"ד	ה' מנ"א	ח'תפט
רצו	פרנסתו בסביבה של אנשים שאינם יר"ש	ה' מנ"א	ח'תצ
רצז	אימון ילד אינו יהודי	ח' מנ"א	ח'תצא
חצר	לחנך ילדים להאמין בנסים	בין המצרים	ח'תצב
ש	לא היו ימים טובים כט"ז באב	ט"ז מנ"א	ח'תצז
שא	לא שמעתי מכ' זמן רב	ט"ז מנ"א	ח'תצד
שב	לא היו ימים טובים כט"ז באב	ט"ז מנ"א	ח'תצה
שג	החלטתם הטובה בקיום המצוות	ט"ז מנ"א	ח'תצו
דש	לא היו ימים טובים כט"ז באב	ט"ז מנ"א	ח'תצז
שה	נר שצוה ליום ההילולא כ' מנ"א	כ"א מנ"א	ח'תצח
שה	עבודת ה' מתוך שמחה	כ"ב מנ"א	ח'תצט
שז	מאריך מפני מה כ' לכוון בשם	כ"ב מנ"א	ח'תק
שז	כיון דאיפלג איפלג	כ"ב מנ"א	ח'תקא
שח	ביקורם של השלוחים בעירו	כ"ג מנ"א	ח'תקב
שט	המעשה הוא העיקר	כ"ח מנ"א	ח'תקג
שי	לימוד לילדים — משנה ואח"כ גמרא	עריח אלול	ח'תקד
שי	חלל הימני אין בו דם	אדר"ח אלול	ח'תקה
שיא	תספורת ג"ש כשחל ברה"ה	א' אלול	ח'תקו
שיב	יגיע כפיד ולא ראשך	ג' אלול	ח'תקז
שיב	סיוען לשיבת תורת	ד' אלול	ח'תקח
שיג	קב"ע חתונה בחודש אלול	ד' אלול	ח'תקט
שיד	ניתוח טעסטיקולער	ו' אלול	ח'תקי
שטו	הסדר בלימוד חסידות	ו' אלול	ח'תקיב
שטז	השפעת החינוך בקייטנה	ז' אלול	ח'תקיג
שיז	פ"ש מחיי אחב"י ברוס"א	י"א אלול	ח'תקיז
	כללי פרטי		
	האברך דוד הכהן		
	אגודת תקות חיים		
	מוהש"י דוכמן		
	מר משה		
	קבוצת שבט נפתלי		
	בגן ישראל		
	מוהש"י שזר		
	מוהש"י שרגאי		
	אחב"י יוצאי אלג'ירה		
	נשי חב"ד קרית גת		
	נשי חב"ד כפ"ח		
	מוהש"א מרגליות		
	מוה"י שורצמן		
	האברך נתן		
	מוהפ"א ווברמן		
	מוהמ"ד אלטיין		
	מרה"י יחיאל מיכל		
	מרה"ה משה סונדרס		
	ליידיס אוקולער		
	מונטריאל		
	מר גרשון		
	חניכות גן ישראל		
	מוהש"י שזר		

שיט	משל אדה"ז על חודש אלול	כללי פרטי	חיתקיד י"ג אלול
שכ	המוסד מלא בתלמידים	מוהא"ז בונין	חיתקטו י"ג אלול
שכא	החסיר בהנחת תפילין דר"ת		חיתקטז י"ד אלול
שכא	זמן נתינת הצדקה		חיתקיו ח"י אלול
שכב	יש בעה"כ לבירה זו		חיתקיה י"ט אלול
	לנצל שעת הכושר ולהכתיר את	כללי לר"ה	חיתקיט כ"ה אלול
שכג	הקב"ה למלך		
שכז	להרבות פעולתיו ברחובות	מר יצחק כץ	חיתקכ ער"ה
שכז	לנצל השפעתו בתל אביב	מר מרדכי נמיר	חיתקכא ער"ה
שכט	פיתוח חבל ערד	מר ארי' אליאב	חיתקכב ער"ה
שכט	יצ"מ בעבודה ע"י בחירה		חיתקכג
של	ההכרח בנישואין		חיתקכד
של	תיקון לטהמשי"פ		חיתקכה
שלא	שאוער בענין הצריך ט' קבין		חיתקכו
שלב	הערות לס' ביהמ"ק		חיתקכז
שלב	מטרת נאום ברבים		חיתקכח

תשכ"ג

שלג	מסירת מפתח דקריית גת - ענינו	מר גדעון נאור	חיתקכט בין כסה לעשור
		מריה מרדכי	חיתקל בין כסה לעשור
שלד	בעית החינוך באה"ק	קירשבלום	
שלה	הפצת היהדות בין עולי פרס	מר יהודה	חיתקלא בין כסה לעשור
	תספורת - לעשותה ביום מלאת	מריה מרדכי גולדברג	חיתקלב י"ד תשרי
שלו	ג"ש		
שלוז	להמשיך בהנהלת המוסד	מרת צפורה בונין	חיתקלג כ"ה תשרי
שלח	ביטוס עמנו ע"י ביטוס היהדות		חיתקלד כ"ז תשרי
שלט	רשימת סיפורי צדיקים	מריה נפתלי יוניק	חיתקלה כ"ח תשרי
שמ	הנחת אבן הפנה לבנין החדש	ישיבת תורת אמת	חיתקלו עשי"ק בראשית
	לימוד מקצוע חילוני בגילוי ראש.		חיתקלז ב' מרחשון
שמא	פשרה		
שמג	תשרי חודש כללי. מניעת מ"ש		חיתקלח ג' מרחשון
שדמ	המכתב אודות תורת הצמצום	מוהנ"ז דסלר	חיתקלט ז' מרחשון
שמו	ויעקב הלך לזרכו	מגבית למחנה ישראל	חיתקמ ז' מרחשון
	התרשמותו מדברי תורת החסידות	מריה גדלי' קלפרמן	חיתקמא ח' מרחשון
שמוז	ששמע בביקורו ומנהיגה		
		ליידים אוקוילערי בית	חיתקמב י' מרחשון
שמח	ההכרח בחינוך הבנות	רבקה מונטריאל	
שמט	פי' הפ' - לך לך גו'	כללי פרטי	חיתקמג י"ב מרחשון

שנא	חנוכת בניני הישיבה בכפ"ח	כללי	ח'תקמד א' דפ' וירא
שנג	וירא אליו גו' לרפואת א"א	מוה"ש הארנשטיין	ח'תקמה י"ט מרחשון
שנג	גודל ענין טבילה במקוה	האברך יחיאל מיכל	ח'תקמו כ"ב מרחשון
שנד	יש להעדיף נתוח על הקרנות		ח'תקמו כ"ד מרחשון
שנה	שינוי מצדקה לצדקה		ח'תקמח כ"ד מרחשון
שנו	הדרך להקל הנסיונות	האברך אורי צ. בונין	ח'תקמט כ"ה מרחשון
		ועד הרבנים דאיסט	ח'תקנ אדר"ח כסלו
		פלטבוש	
שנו	גמר בנין המקוה	מ"ה רפאל חוג'	ח'תקנא א' כסלו
שנח	חודש כסלו חודש החסידות		ח'תקנב א' כסלו
שנט	שתיית משקה		ח'תקנג עש"ק תולדות
שס	הוראה מפ' תולדות	כללי פרטי	ח'תקנד ה' כסלו
שסב	תפלה צבורית בב"ס העממיים	מ"ה יוסף עליאס	ח'תקנה ח' כסלו
	ביאור בזח"א נג, ב - ריגרש את		
שסג	האדם. את מורה על שכינה	מוהזמל"ח סגל	ח'תקנו ח' כסלו
	ביאור בשו"ע י"ד טרמ"ב - אם		
שסה	היית כמשה מלקין אותו		
שסו	סיפור - קול ילד בוכה	כללי	ח'תקנו י' כסלו
		להתוועדות י"ט כסלו	ח'תקנח י"ד כסלו
		כפ"ח	
שסח	כנ"ל	מוהד"נ לעסער	ח'תקנט ט"ז כסלו
שעא	הצד השוה ד"ט כסלו וחנוכה	מוהי"צ יורקוביץ	ח'תקס כ"ב כסלו
שעב	תספורת ג"ש שחל ברי"ח	כללי פרטי	ח'תקסא כ"ב כסלו
שעב	הצד השוה ד"ט כסלו וחנוכה	מוהמ"ז גרינגלס	ח'תקסב כ"ז כסלו
	האריז"ל ה"י מעין ו' דרכים		
שעד	בהלכה כו'		
שעד	בהמת עיר הנדחת שעבר והקדישה	מוהש"י שזר	ח'תקסג כסלו
שעה	בריאותו. ספר הקין. קליטת עולים	מר אברהם טאובר	ח'תקסד נר ה' דחנוכה
שעז	עבודת האדמה בארץ ישראל	מר יעקב גליס	ח'תקסה חנוכה
שעח	יפוצו מעינותיך חוצה	מר ברוך אזנ"י	ח'תקסו חנוכה
שעט	עזרתו לשיבת תורת דלוד	מר שלמה טל	ח'תקסז חנוכה
שפ	ההכרח בחינוך עטה"ק	מר בן ציון גולדברג	ח'תקסח ג' טבת
שפא	פרסומיו בעיתון ע"ד מוסדות כפ"ח	מר ארי' אליאב	ח'תקסט ג' טבת
שפב	פתוח חבל ערד	מר זלמן מסחרי	ח'תקעא ד' טבת
שפג	עזרתו לכפ"ח. כפ"ח ב'	מר אברהם קריניצי	ח'תקעב ד' טבת
שפד	יום הולדת הע"ה	מ"ה שאול ישראלי	ח'תקעג י"א טבת
שפה	הפצת היהדות בלי פשרות	קרן גמ"ח מונטריאל	ח'תקעד י"א טבת
שפו	גודל ענין גמ"ח	האברך אורי צ. בונין	ח'תקעה י"א טבת
שפז	הפצת היהדות בצבא	מר א. פרידמן	ח'תקעז י"ג טבת
שפט	ערב חב"ד בבאר שבע		

שצ	התערבות ההורים בעניני יר"ש.	חיתקעז ט"ז טבת	
שצא	ביאור בתניא פ"א	חיתקעז ט"ז טבת	מוה"ש מור"א
שצב	הפצת המעיןות חוצה	חיתקעט ט"ז טבת	כללי פרטי
שצג	הוראה מסיום ספר בראשית	חיתקפ י"ח טבת	מר מנחם בגין
שצד	הקריאה דשוכה ישראל	חיתקפא ד' דפ' שמות	לחגיגת תורת
שצז	ק"נ שנה להסתלקות אדה"ז. אגרת נפש השפלה	חיתקפב כ"ד טבת	כללי פרטי
שצח	פעולת בחד קטירא כו' בכא"א	חיתקפג כ"ה טבת	ישיבת קרית גת
שצח	אדה"ז ה' דוגמא ח' לכל אשר הורה עוד טרם היותו נשיא		
ת	חשיבות פעולתן	חיתקפד מוצש"ק	נשי חב"ד תל אביב
תא	לנצל כשרונותיו להפצת היהדות	ר"ח שבת	מוה"צ גרשוני
תב	שנת הק"ן להסתלקות אדה"ז	חיתקפה ג' שבת	מר צבי גילאון
תג	סגולת יום ההילולא	חיתקפו ה' שבת	כללי פרטי
	הל' ת"ת לאדה"ז ספרו הראשון שנדפס	חיתקפז י"א שבת	ליידים אקוילערי בראנזוויל
תד	סיפור — קול ילד בוכה	חיתקפט י"א שבת	חגיגת אח"ת פיטסבורג
תה	נחת רוח מביקר בא כוחם	חיתקצ י"ג שבת	אגודת השוחטים יפו ת"א
תז	ברכה להגיעו לשנות שיבה	חיתקצא י"ז שבת	מריה יששכר לרין
תח	העברת המת מאשכנז לאה"ק	חיתקצב י"ז שבת	מר יוסף ד.
תח	שטיינהארט מר יהודה א. מישקין	חיתקצג י"ז שבת	
טט	כתב רבנות להר"ד הולנדר	חיתקצד י"ט שבת	
תיא	לימוד בהתמדה ושקידה	חיתקצה כ"ד שבת	גמ"ח שומרי שבת
תיב	צדקה תרומם גוי	חיתקצו כ"ה שבת	מר יוסף דקל
תיג	תועלת מעשית בחוט לסמג"י בספרים		
תיד	עזרתו לכפ"ח	חיתקצז כ"ה שבת	מר עזרא גוטליב
תטו	עזרתו בשטח החינוך	חיתקצח כ"ה שבת	מריה יעקב גולדמן
תטז	השתתפותם בקרן שניאור	חיתקצט כ"ה שבת	כתה ג' דאח"ת בופולו
תטז	סדר בלימודים	חיתר כ"ה שבת	מוה"צ"א ביגון
תיז	השפעה על קרובים	חיתרא כ' אדר	מוה"א דירנפלד
תיח	עזרתו לכפ"ח	חיתרב ג' אדר	מר שרגא מזל
תיח	ועד הנבחר	חיתרג ג' אדר	ועדת בחירות דכפ"ח

תכ	נדבת המשכן צ"ל בלב שלם	לחגיגת ישיבת	ח'תרד ד' אדר
תכב	גאולתו של יעקב מותנית בבירוריו של עשו. ההשתדלות במשלוח מנות ומתנות לאביונים	ליובאוויטש בראנקס	ח'תרה ז' אדר
תכג	אגרת המזכירות בענין הנ"ל	מוהש"ז שרגאי	
תכד	תפקיד הנשים בגאולת מצרים	תלמידות בית רבקה	ח'תרו ז' אדר
תכה	ובדורנו	כפ"ח	
תכו	תנועה הרפורמית	מור"ה צבי פריידין	ח'תרז י' אדר
תכז	ההתעוררות דימי הפורים	מוה"ל רובינשטיין	ח'תרח ט"ז אדר
תכז	הפצת היהדות בלי פשרות	מר דוד עפשטיין	ח'תרט ט"ז אדר
תכח	תודה בעד תשורתו - ספרים	מר אלי' עמיקם	ח'תרי כ"ב אדר
תכט	ביכולת היחיד להביא שינוי יסודי	מר אליעזר שטיינמן	ח'תריא כ"ה אדר
תל	בחיי הרבים	מוהצ"ד קונוטופסקי	ח'תריב כ"ה אדר
תלא	ספרו - בר מצוה	כללי לחה"פ	ח'תריג ג' ניסן
תלב	ברכה לקבלת כתב רבנות		ח'תריד י"א ניסן
	משהגיע הקץ לא עכבן אפילו כהרף עין. ההוראה בעבודה. חזרה למקורות בלי פשרות		
	י"שר חילו שדוחה בספרו דעות	מר אליעזר פינקלשטיין	ח'תרטו י"ג ניסן
תלו	נפסדות		
תלז	מליל א' דחה"פ התעוררות ללימוד פניה"ת	האברך מ"מ חרץ	ח'תרטז י"ז ניסן
תלח	להיותו תלמיד תורת - קדושה לא		ח'תריז כ"ח ניסן
תלט	זוה ממקומה	מוהא"א יאלעס	ח'תריח כ"ט ניסן
תמ	אכילת חדש בשבע שכבשו	האברך עזרא ב. שוחט	ח'תריט אדר"ח אייר
תמא	בבין הזמנים זמן פנוי יותר להפצת המעינות	מוה"ל רסקין	ח'תרכ אדר"ח אייר
תמב	הקשר בין מצה לאייר	ישיבת תורת אה"ק	ח'תרכא אדר"ח אייר
תמג	ברכה להנחת אבן הפנה	מוה"ל גלייברמן	ח'תרכב א' אייר
תמד	צ"ע אם לעיל תה"י שחיטת הפסח		
	בג' כתות		
	תיקון לאי הנחת תפילין	צא"ח באה"ק	ח'תרכג ד' אייר
	להדגיש במבצע ל"ג בעומר ובכל הפרסומים - שנת הק"ן		ח'תרכד י"א אייר
	סיפור ר' גבריאל נושא חן	אגונ"ח לכינוס השנתי	ח'תרכה ל"ג בעומר

תמו	סיום חלק ראשון דתניא	משתתפי השיעור תניא	ח'תרכו ל"ג בעומר
תמט	מעלת הרשב"י	— טורונטו	ח'תרכו כ"ה אייר
תנ	סיום סדר מועד ומס' יבמות	מוהש"ז שזר	ח'תרכח ע"ח סיון
תנב	מזיט להכחרו לנשיא בא"י	מוהש"ז שזר	ח'תרכט ע"ח סיון
תנג	פטירת מריה פנחס אלטהויז	משה ארם	ח'תרל ר"ח סיון
תנד	תרומת קרן הצלה דשיקגו	מוהמב"צ זקס	ח'תרלא ר"ח סיון
תנה	לשנות קשר התפליין	ישיבת תורת ברקלין	ח'תרלב ד' סיון
תנו	השתתפות כאריא בממון גוף		ח'תרלג ערב שבועות
תנח	ונשמה לבנין החדש	מברק כללי	ח'תרלד ערב שבועות
תנח	קבלת התורה בשמחה ובפנימיות		ח'תרלה אסרו חגה"ש
תנח	קיום התורה תלוי בנשי ישראל	למסיבה לטובת סמינר	ח'תרלו אסרו חגה"ש
	האחריות דנשי ישראל להפצת התורה	בית רבקה כפ"ח	
תנט	הערות במצות נשיאת כפים	מוהא"א יאלעס	ח'תרלז י' סיון
תס	וברמב"ם הל' מלכים		
תסב	בנינו ערבים בעדנו	לחגיגת אח"ת נוארק	ח'תרלח י"ב סיון
תסג	מינוי הרא"ח גליצנשטיין	ישיבת תורת אמת	ח'תרלט י"ב סיון
		תלמידי תורת מונטריאל	ח'תרמ א' דפ' קרח
תסד	הקשר דחג הסיום לפ' קרח	מריה משה שייעוויטש	ח'תרמא ג' תמוז
תסו	חודש תמוז גאולת כ"ק אדמור"ר מוהר"י"צ וגאולתינו		
תסז	שלום בין תושבי הכפר	ועד כפר חב"ד	ח'תרמב ח' תמוז
תסח	השפעתו נחוצה במקנס	מוהר"ב טולידנו	ח'תרמג י' תמוז
תסט	הוראה מבעל הגאולה	מוהש"ז שזר	ח'תרמד י' תמוז
תע	לייב"ג תמוז	מברק-כללי	ח'תרמה
תעא	יהי ה"א עמנו גר'	כללי פרטי	ח'תרמו י"ב-י"ג תמוז
תעב	לחזק ולנצל התעוררות הנוער	מוהפ"מ טייץ	ח'תרמז י"ג תמוז
		ועידה השנתית של איגוד הרבנים	ח'תרמח ט"ז תמוז
תעד	כנ"ל. תפלה בב"ס העממים	מוה"י"א משקאוויטש	ח'תרמט כ"ג תמוז
תעו	בפסקי אדה"ז הסידור הוא בתראי	מוה"י"מ גנייזש	ח'תרנ כ"ד תמוז
תעז	לא להחליף המחזור בחדש		ח'תרנא כ"ד תמוז
תעח	ירשו לבנם ללמוד במקום שלבו		
	חפץ		
תעט	סיבת ההתנגדות לחסידות בדורות הראשונים		ח'תרנב
תעט	נחמה בכפלים	כללי פרטי	ח'תרנג ר"ח מנ"א
תפא	הטלפון בחדר אדני"ע	מוהפ"א ווברמן	ח'תרנד ד' מנ"א

תפא	אופן ההשפעה	האברך רפאל שרגא	ח'תרנה ז' מנ"א
תפב	תפלה בבי"ס העממים	מריה ניסן טלושקין	ח'תרנו כ"א מנ"א
תפד	להמשיך הלימוד בישיבה		ח'תרנו כ"ג מנ"א
תפה	ההכרח בהפצת היהדות והמעצמות פעולותיו בהחזקת היהדות תעמוד לו	מוה"רמ ליפקין וזוג' מריה ירחמיאל צפנת	ח'תרנח כ"ה מנ"א ח'תרנט כ"ח מנ"א
תפז	הרחבת כפר חב"ד	מוהשי"י זוין	ח'תרס כ"ח מנ"א
תפח	בקורו בכפ"ח בת"כ. פיתוח הכפר	מוהשי"י שזר	ח'תרסא כ"ח מנ"א
תפט	גידול הזקן	מריה שלמה מנדלזון	ח'תרסב א' אלול
תצג	מקום לימודו	האברך עזרא ב. שוחט	ח'תרסג ב' אלול
	תכלית ומטרת החינוך בבי"ס העממים	מר שלום לוין	ח'תרסד ב' אלול
תצד	שעת הכושר להתייחד עם כב' עזרתו לאח"ת בראשון לציון	מוהשי"י שזר	ח'תרסה ח"י אלול
תצח	כנ"ל	מר נועם לאונר	ח'תרסו י"ט אלול
תצח	נוסח התפלה בבי"ס הרשת	מר כהן	ח'תרסז י"ט אלול
תצט	החזקת התורה בקושטא	מריה יעקב לרר	ח'תרסח י"ט אלול
תק	כנ"ל	מריה דוד אסיו	ח'תרסט י"ט אלול
תקא	כנ"ל	מריה יצחק כלבא	ח'תתר י"ט אלול
תקב	כנ"ל	מריה אלי' כהן	ח'תערעא י"ט אלול
תקג	כנ"ל	מריה ברוך כהן	ח'תערב י"ט אלול
תקד	כנ"ל	מריה ניסים בכר	ח'תערג י"ט אלול
תקה	החזקת התורה באמשטרדם	מריה דוד ברודמן	ח'תעדד י"ט אלול
תקו	טפול בדיסקוס		ח'תערעה כ"ג אלול
תקז	התענינותו בכפ"ח	מוהשי"י שזר	ח'תערעו כ"ה אלול
תקח	השמש סובבת את הארץ. שיטת היחסות		ח'תערעז כ"ח אלול
תקח	פרנסה		ח'תערעח כ"ח אלול
תקט	הכתרת המלך. יראת הרוממות.	כללי לר"ה	ח'תערעט ימי הסליחות
תקי	לנצל ההתעוררות דר"ה כדבעי שלילת התעניות. זמני לימוד		ח'תערפ ימי הסליחות
תקטו	החסידות		

אגרות קודש

כ"ק אדמו"ר שליט"א

כרך עשרים ושנים

ח'ריט

בי"ה, ז' תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

מאשרים קבלת מכתבו בו כותב ר"פ מפעולותיו במשך הזמן מעת
בואו מ. . . ז.א. יותר מחצי שנה. והתקוה שבודאי לדכוותי למותר
להאריך — שהפעולות שכותב **אולי** מספיקות לבעלי עסק או בכלל לזה
שעסקו ענינים אחרים **לגמרי**, אלא שבזמנים הפנויים מעסקו מתעסק
בהפצת היהדות או החזקת המוסדות וכו' ואי"ז מספיק כלל וכלל למי
שזה צ"ל עסקו ועיקר עסקו. ואין כאן הכוונה רק מפני שהרי המשכורת
באה מקופה צבורית ובמילא צ"ל עשיית הענינים באמונה וכו' — כי אם
עיקר בזה, שעל האדם לחוס על איבוד ימיו ביותר וביותר. וכמבואר
בדא"ח עה"כ ימים יוצרו ולו אחד בהם, שמספר הימים הוא מתאים
להפעולות הדרושות, וכל יום אשר אינו מלא ועאכו"כ באם ריק הוא
מפעולות הדרושות, הרי וכו',

איברא דלימוד זכות בנידון דידן — [בהיפך מכתבו שמפני שלא היי
פת בסלו ולכן חסר בפעולות, כ"א אדרבא] מפני שהי' פת בסלו, לא שם לב
למחז"ל פשוט נבילא בשוקא ואל תאמר כהנא אנא, ועד כדי כך — שטרם

ח'ריט

רוב האגרות הן מהעתק המזכירות וחלק מצילום האגרת. לא נסמן בהערות אלא אם
מקורה אחר, או שכבר נדפסה במ"א (בלקריש וכי"ב).
וכמבואר בדא"ח: ראה לעיל ח"א אגרת לב. ובכ"מ.
למחז"ל: פסחים ק"ג, א.

נגש לאיזו פעולה בדקה שבע בדיקות, אולי יש בזה ענין שאינו לפי הכבוד וכו' וכו'.

והודיעונו חז"ל אין צועקין על העבר. ובפרט בנדון דידן, שהרי לכאורה אין נפק"מ אם הוא העדר הרצון או העדר היכולת, והרי ענין שליחות הוא **בדוקא** שאין על השליח לחכות על כל פרט ופרט להוראה בפעולה, או לחכות לימות המשיח אשר רוח הטומאה יעבור מן הארץ ולא תהיינה כל העלמות והסתרים. כ"א אדרבה — להפיץ אור במקום **חשך העולם והסתור** [אשר בהעלם והסתור זה נכללת לפעמים קרובות גם דאגת הפרנסה. ובנוגע אליו הרי שללו זה, ובכ"ז כו']. ופשוט ומובן שעתה בעשיית אין להאריך בענינים כאלו, שהרי זכיותיהם של כאו"א בתכ"י — צריכים להדגיש אותם ביותר וביותר, וק"ל, ועכ"פ מכאן ולהבא — הנה יבוא בדברים עם...

פשיטא שאין בהנ"ל כל ענין של קפידא וכיו"ב, כי אם אך ורק הצער גדול על שמטעמים משונים בזבז זמנו כשרונותיו וידיעותיו, מבלי לנצלם כלל כדרוש להפצת המעיינות, בתוככי הפצת היהדות, וק"ל, ובפרט — שנמצא בתוככי **עשירות אלפים** כ"י אחב"י, אשר נשמתם רעה וצמאה לדבר ה' [אלא שחלק חשוב מהם אין יודעים למה הצמאון והרעבון, ואשרי חלקו של המנצל כשרונותיו להודיעם ע"ד האמור ולקרבם תחת כנפי השכינה], וכנראה שהמאמר הכל תלוי במזל — גם בזה קאי הוא.

בברכת חתימה וגמח"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

והודיעונו חז"ל: ראה ברכות נד, א.

ענין שליחות: ראה גם סה"ש תשמיט ח"ב ע' 542. סה"ש תשמיט ח"ב ע' 494 ואילך.

שהמאמר: זח"ג קלד, א.

ח'רכ

ב"ה, ז' תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

כבוד המשתתפים בהתועדות דיום הבהיר ח"י אלול,
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה ע"ד התועדותם ביום הבהיר ח"י אלול, יום
הולדת שני המאורות הגדולים, הבעש"ט ואדה"ז,

אשר נוסף על גודל ענין התועדות בכלל, וכמבואר במכתב כ"ק מו"ח
אדמו"ר, נדפס בקובץ תהלים, עאכו"כ כשהתועדות ביום זכאי כהנ"ל,
וכידוע אשר בכל שנה ושנה חוזרים העניינים לקדמותם ומתעוררים
מחדש,

ויהי רצון אשר אור מאורות אלו יאיר בחייהם ובחינו בתוככי כלל
ישראל ועד למחשבה דבור ומעשה.

ובקרוב ממש נזכה לקיום היעוד דיפוצו מעינותיך חוצה וקאתי מר
דא מלכא משיחא.

בכבוד ובברכה לחתימה וגמר חתימה טובה.

ח'רכ

במכתב: אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג אגרת תשפד.
וכידוע: ראה גם לקמן אגרת ח'תקפב ובהנסמן בהערות שם.

ח'רכא

ב"ה, ח' תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

תלמידות בית רבקה אשר בכפר חב"ד
מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר,
כתה ד' קבוצת גחלת.
ה' עליהן תחיינה.

ברכה ושלוש!

נעם לי לקבל מכתבן מג' תשרי, בו כותבות אודות פעולותיהן
בהחזקת היהדות בתוככי תלמידות בית הספר, וביחד עם זה בתכניתן
להתקשר עם קבוצות וכתות ממקומות אחרים וכו'.

ובענינים כגון אלו, כוונתי להתקשר עם עוד קבוצות וכתות, מובן
שדרושה זהירות וחקירה מקודם בנוגע להקבוצות וכתות עמהן רוצות
להפגש וכן אופן הגישה וכו'.

ולכן בנוגע להפעולות בתוך בית הספר, כתתן שלהן ושאר הכתות,
נכון הדבר, וטובה כוונתן וגם פעולתן, אבל בנוגע לחלק השני של התכנית,
יפרטו הענינים לפני הנהלת בית רבקה, ותעשינה כהוראת ההנהלה הן
בכללות הענין והן בנוגע לפרטים.

מתאים לסגנון מכתבן, התקוה שמתנהגות בחייהן היום יומים
כמתאים לתלמידות ביה"ס וביראת שמים שהרי כל אחת מהן נקראת בת
שרה רבקה רחל ולאה, והשי"ת יצליחן.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח'רכב

בי"ה, כ"ד תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

ועד נשי כפר חב"ד
מיסודו ובהנהלתו של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

נעם לי לקבל מכתבן מערב חג הסוכות זמן שמחתנו מבשר טוב
מפעולותיהן בקדש הפצת היהדות ועניניי בין נשי ובנות ישראל, ועל דבר
החלטות הטובות בהנוגע לעתיד.

וידועים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לצדקה גשמיות, ומזה מובן
גם כן בנוגע לצדקה רוחנית, אשר כשמחליטים לתת צדקה ולעזור לרעהו
בהרחבה, אף שלכאורה אינו לפי האמצעים שישנם במזומן, הנה באותה
שעה מייצרים מלמעלה מקור וצנור חדשים להמציא כל הענינים
הדרושים למלאות החלטה הטובה.

ויהי רצון שגם הן בעבודתן תתנהגנה מתאים להאמור ז.א. להחליט
לעבוד לא רק כפי האפשרי בהווה, אלא בהוספה על זה ובדאי יקויימו
דברי צדיק דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר שתנתן להן היכולת המלאה להביא
החלטתן בפועל.

וכנהוג בתוככי חסידים ובפרט בחסידי חב"ד לעשות בכל האמור
מתוך שמחה וטוב לבב שמחה אמיתית.

בברכת הצלחה בעבודתן בקדש ולבשו"ט.

ח'רכב

וידועים: ראה גם לעיל חכ"א אגרת חק"ט, ובהנמקן בהערות שם.

ח'רכג

בי"ה, כ"ה תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה דוב אריי שי

שלום וברכה:

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מערב חג הסוכות זמן שמחתנו,
ומה שכותב בנוגע לדעתי אודות תמיכת הממשלה בשיבות וישיבות
קטנות ות"ת המתנהגים על טהרת הקדש.
כבר פרסמתי הטעמים וגם נדפס בירחון המאור, אשר בודאי נמצא
אצל כת"ר,

וכללות הנקודה — מיוסדה על מאמר חז"ל, לא חרבה ירושלים
אלא בשביל שביטלו בה תשב"ר, ומי הוא זה ואיזהו אשר יערב לבו למנוע
תמיכה כהאמורה, שבודאי עיי"ז כמה מבני ישראל ובנות ישראל לא יוכלו
להתקבל במוסדות האמורים, ואם בשביל בנין בית המקדש אסור לבטל
תשב"ר עאכ"כ מפני חששות מדומים ועכ"פ רחוקים,

וראיי מוכחת איך צריכה להיות השקפת החרדים לדבר ה' בשאלה
האמורה, גם מהמנגדים, שכל אלה שמלפני איזו שנים נלחמו בפאראקול
סקולס וכל אלו המונעים שהפעדעריישאן של צדקה תתמוך במוסדות
החרדים, וכל אלו הלוחמים נגד שיעור לימוד הדת בשביל תלמידי
הפאבליק סקולס, נלחמים בכל תוקף נגד תמיכה האמורה, וד"ל.

ובודאי לדכוותי האריכות בכל האמור אך למותר, ותקותי חזקה
שינצל כל השפעתו ובתוקף המתאים לעזר תשב"ר חינוך בני ישראל על
יסודי התורה שיהי דרך דידן, ז.א. השקפת תורתנו תורת חיים, נצח. ואם

ח'רכג

מו"ה דוב אריי: חייט. בוסטון. אגרת גוספת אליו — לעיל חיי גידלה.
פרסמתי הטעמים: ראה לקריש חיי' ע' 302 ואילך. לקמן אגרת ח'תרמח.
נדפס בירחון המאור: חו' קיד, תמוז תשכ"א.
מאמר חז"ל... תשב"ר: שבת קיט, ב.

המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא עאכו"כ כשהמדובר בעשירות מאות ואולי גם אלפים.

בודאי ידוע לכת"ר גם מפורסמי אגודת ישראל בהאמור הראשי ישיבות כאן וכו'.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ח'רכד

ב"ה, כ"ו תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה חיים דוב שי המכונה ד"ר
מאנטעל

שלום וברכה:

נעם לי לקבל מכתבו מא"ח ובעיקר מהתחלת מכתבו שהוא וזוגתו ובנם שי ביקרו בכפר חב"ד וכו'

ויהי רצון שתכה"י יבשר טוב בעניניהם הפרטים שע"ז בודאי תתחזק מנוחת הנפש ושימת הלב לעניני הפצת היהדות המסורתית בכל מקום שידו מגעת, והרי חונן בכשרון בשטח זה ויכולת מיוחדת לנצל הכשרון בתוככי צעירים, שכל הוספה בהם הרי נכפלת פי כמה לכשיבנו בית בישראל, וק"ל. ופעולתו בהאמור מתוך שמחה ובטחון חזק כמבואר בתורת החסידות מוסיפים בהצלחה.

והרי ז"ע באנו מזמן שמחתנו ושמחת תורה בפרט שענינם להמשיך מהשמחה על כל השנה כולה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור הכללים והפרטים גם יחד ובכבוד.

המציל: ראה סנהדרין לו, א.

ח'רכד

מו"ה חיים דוב .. מאנטעל: רמת גן. אגרת נוספת אליי – לקמן חת"א.
שענינם: ראה סה"ש תשי"ג ח"א ע' 72 ובהערה 18. לקמן אגרת ח'רכ. ח'רכט. ח'רלב.
ח'רלה. ח'תקלה.

ח'רכה

ב"ה, כ"ו תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממחרת יום הכפורים בשם השם

יעוין בשו"ת הצ"צ שער המילואים ריש חלק שני, איך שנשתנו
העתים וכו' וד"ל.

ויוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד תורת הנגלה וחסידות וכמובן וגם
פשוט מתוך שמחה וטוב לבב.

ומהנכון אשר בכל יום חול קודם תפלת הבקר יפריש פרוטות
אחדות לצדקה,

והובטחנו יגעת ומצאת.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ח'רכה

יעוין: בענין קרי שאירע ביוהכ"פ.

בשו"ת צ"צ . . שני: ובהוצאת השניד – אריה ח"ב סי' קח. אג"ק אדמו"ר הצ"צ ח"א אגרת

כו.

והובטחנו: מגילה ו, ריש ע"ב.

ח'רכו

ב"ה, כ"ט תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

מרת ג. לוזון שתחי'

ברכה ושלוש:

בעתו ובנועם קבלתי פ"ש ממנה ומבעלה שיחיו על ידי הרה"ח וו"ח
איי"א נוי"נ עוסק בצרכי ציבור וכו' הרב יוסף שי' וויינברג, בשובו מביקורו
במחנם הטוב. ומשנה נחת רוח היי לי כאשר סיפר לי על דבר ההתעוררות,
בחפץ לב ובחמימות, אצל כבוד מעלתה וכבוד בעלה לאחד ולקרוב
המשפחות היהודיות בסביבתם, וביחוד אשר בעלה לקח על עצמו ללמד את
הילדים, שבתקופתנו זו חשיבות יתרה בחינוך ילדי ישראל כי על ידם
משפיעים גם על האבות.

בטח ידוע לה ולבעלה מה שהוא עיקר באמונתנו בכלל, ומודגש
ביחוד בתורת הבעל שם טוב ובתורת החסידות — הוא ענין השגחה
פרטית, שכל דבר גדול או קטן המתרחש בעולם, בין בדומם, בין בצומח חי
או מדבר, לכל פרטיו ופרטי פרטיו, אינו ח"ו מקרה, אלא הכל בהשגחה
פרטית ובכוונה ותכלית בהנהגת העולם. ואין צריך לומר כאשר יהודי
מוצא את עצמו בפניה נדחת בעולם, הרחק ממדינת מולדתו, ובכלל רחוק
מציבור יהודי, הרי בודאי אין זה מקרה בעלמא, וצריך לראות את עצמו
כשלוחו של מקום, שעל ידו יגיע גם לפניה זו דבר ה', להרבות הצדק
והיושר בהנוגע לכל אחד ואחת, ולהפיץ היהדות ומצוותי' בין היהודים שם
בפרט.

ובכגון דא, אין להביט על הכמות, אשר אמרו חכמינו זכרונם
לברכה, כל המקיים נפש אחת בישראל כאילו קיים עולם מלא. ואם בכל
הזמנים כך, על אחת כמה וכמה בתקופתנו אנו, אחרי השמדת ר"ל חלק כה
חשוב של עמנו, הרי כל יהודי שהי' לפליטה הוא אוד מוצל מאש וצריך

ח'רכו

במחנם: מדגסקר.

אמרו חכמינו: סנהדרין לז, א.

למלא לא רק תפקידו הוא, אלא גם למלא מקום הקדושים שנפלו על קידוש השם.

ויהי רצון שהיא ובעלה ילכו מחיל אל חיל בהשתדלותם ובהשפעתם הטובה על סביבתם, ויעשו כן מתוך שמחה וטוב לבב, וכתוכן "זמן שמחתנו" ושמחת תורה בפרט, אשר בהם מסיימים אנו חודש תשרי בראשית השנה, כדי להמשיך משמחה והתלהבות זו בכל ימות השנה.

בפ"ש לכל אחינו בני ישראל במחנם שי ובכבוד ובברכה.

במזכירות כותבים רק לשון הקדש, אידיש או אנגלית, ומטובה להודיע באיזו שפה להמשיך הקורספודנצי מכאן, שתקוטי שיהי המשך. אבל מצד כי מעלתה ובעלה שי יכולים לכתוב גם בצרפתית, כיון שאני קורא שפה זו. והעיקר — שיוכלו לבשר בשורות טובות.

ח'רכז

בי"ה, כ"ט תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה בצלאל שי

שלום וברכה!

... להערתו בלי סי' יצירה שבתיקון ליל שבועות (שהוא רק התחלת הסי' וסיומו) בס"י הנדפס בפ"ע ובמילואו — הלי הוא: ג' ראיות טובות עין בושט עין טובה ועין נאמנת ג' רעות ללשון דבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב ג' טובות ללשון שתיקה ושמירת הלשון ודבור אמת.

ולולא דמסתפינא הייתי מנהיג לומר כן בתיקון ל"ש.

כדי להמשיך: ראה לעיל אגרת חידו, ובהנמך בהערות שם.

חידו

מו"ה בצלאל: ווילשנסקי, סידני. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו התחבב, ובהנמך בהערות שם.

להערתו: ראה גם לקריש חכ"ח ע' 315.
ל"ש: ליל שבועות.

ח'רכח

בי"ה, רי"ח מ"ח, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובבואינו זה עתה משבת בראשית, וע"פ

מאמר רבנו הזקן אשר הארת שבת בראשית מאירה בכל שבתות השנה; ובתורתו בשם הבעש"ט שקיבל ממורו הבעל ח"י (הוא אחי השילוני) אשר כל ימות השנה מקבלים משבת בראשית.

יהי רצון שבתחלת ופתח פרשת בראשית של התורה ושל העולם — יהי אור, גם בתחלת עניני העולם קטן זה האדם, הן עניניו שהם בבחי' שמים וצבאי (ענינים רוחניים), הן עניניו שהם בבחי' ארץ וצבאי (ענינים גשמיים).

אור לכל פירושיו, אור נראה ונגלה.

והדרך להמשיך את כל האמור עתה ולמטה מעשרה טפחים ובגלוי, מובן מתורת הבעש"ט, אשר אור האמור (אור שנברא ביום ראשון) גזוז בתורה.

והרי תכונת אור זה שאדם צופה ומביט בו — מסוף העולם ועד סופו,

מאמר רבנו הזקן: שיחת שבת בראשית תשי"ה (סי' המאמרים תשי"ט ע' פב).
ובתורתו בשם: שיחת י"ד תשרי תשי"ח (סי' המאמרים תשי"א ע' נט).
ופתח . . העולם: ראה ב"ר רפ"ג: האורה נבראת תחלה. וראה סי' הבהיר טז.
מתורת הבעש"ט: ראה כתר ש"יט (ו, ד [בהוצאת קה"ת: יא, א]): הקשה הה"מ בשם הבעש"ט וכו'. וראה זח"א רסד, א. ז"ח רות פה, ב.
צופה ומביט: חגיגה יב, א.

ח'רכח

כללי פרטי, ונשלח לכמה בתאריכים שונים מכתב תשרי עד ט"ו מ"ח. ונדפס בלקרי"ש ח"ב ע' 658.

הנהגה ע"פ הוראות תורתנו תורת חיים — מסוף העולם (קטן) —
האדם) ועד סופו, בכל דרכיך דעהו.
בברכה לבשו"ט בכלל ובפרט

מ. שניאורסאהן

ח'רכט

בי"ה, לי תשרי, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה ירחמיאל שי

שלום וברכה!

במענה לשני מכתביו מא' חוהמ"ס שנתקבלו ז"ע,

ות"ח על הבשו"ט . . . ויהי רצון שתלך ההשתפרות הלוח והוסיף,
ומתוך מנוחת הנפש יוכל להוסיף בהתעסקותו במלאכתו מלאכת שמים
הפצת היהדות המסורתית ובעיקר הפצת המעיינות ע"י המוסדות שלנו
ובכללות ע"י צנורות של יראת שמים ואהבת שמים שחד הוא עם אהבת
התורה ואהבת ישראל.

התקוה חזקה שלא הסתפק בשמחת חג בית השואבה שכותב, וערכו
ג"כ עוד חגיגות במשך זמן שמחתנו, ובזה כמובן ועיקר עם התלמידים-דות
שיי והנוער שיי בכללו וגולת הראשה בימי שמע"צ ושמח"ת, והרי ימים
כללים הם לכל השנה כולה, וענינם להשפיע שמחה אמיתית שמחה של

דעהו: ראה ב"ר פי"ג, ו: הבדילו לו.

חידט

מו"ה ירחמיאל: בלומנפלד, ריא דע זאניירו. אגרות נוספות אליו — לעיל חיו וישטב,
ובהנסמן בהערות שם.

שחד הוא: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ותשל, ובכ"מ. לקמן חידטג. חתרל. חתרמ.
ימים כללים: ראה גם לעיל אגרת חידטד, ובהנסמן בהערות שם.

תורה ושמחה של מצוה במשך כל ימי השנה בעניני תורה ומצות שבזה
צריכים לכלול כל עניני האדם ע"פ הציווי בכל דרכיך דעהו.
בברכה לבשו"ט.

ח'רל

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

מר ארי' יהודא שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלתי ז"ע המכתב מער"ח מ"ח, עם המצורף אליו,
ות"ח על טרחתו למסור המכתבים.

ומצורף בזה ג"כ מכתב מענה כהצעתו.

נעם לי לקרות אשר התפלל בביהכ"נ דכאן בימי הדין, ובודאי
כהבטחת חכמנו ז"ל, כשתקעו בשופר עמד הקב"ה מכסא דין וישב על
כסא רחמים ונכתבנו ונחתמנו בתוככי כלל ישראל לשנה טובה ומתוקה.

אסיים בתקוה אשר כסיום מכתבו תהיי לנו גם הזדמנות להפגש
אישית לשוחח פא"פ.

בברכת הצלחה בענינים הפרטים שבזה כמובן וגם פשוט מילוי
התפקיד של כאו"א מאתנו להפיץ היהדות המסורתית בכל מקום שהיד
מגעת והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו ובכבוד.

ח'רל

מר ארי' יהודא: וואלמן, חולון.
כהבטחת חכמנו: ויקיר סכ"ט, ג.
והובטחנו: יומא לת, ב.

ח'רלא

ב"ה, א' מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו . . . תקותי חזקה שבורח הוא וחבריו ש"י מכל ענין של מחלוקת ח"ו ולדבר לשון הרע על מי שהוא, ומשפיע גם על אחרים שלא יכנסו לכל ענין של מחלוקת, וכל אחד ואחד יעסוק בלימוד תורה וקיום המצות ככל המוטל עליו וישתדל להוסיף בזה.

ואם נצטוינו אזהרה חמורה, ואהבת לרעך כמוך, על אחת כמה וכמה שאיסור גמור מן התורה, לחפש חסרונות על בן ישראל חבירו, ואם בא מי שהוא ופותח עוד מקום ללמד בני ישראל תורה, פסק דין הוא בשולחן ערוך (יורה דעה סימן רמ"ה סעיף כ"ב) אשר אין יכולים למחות בידו ואדרבה על זה נאמר, ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, ולפלא שכנראה אינו שם לבו לפסק דין זה של תורתנו הק' תורת חיים, ואדרבה מלשון הכתוב הרי מוכח שצריך לסייע ביד העושה זה.

והנה אמרו חז"ל אין צועקין על העבר, אבל רצוני לקוות שתיכף בקבלת מכתבי זה יראה בפס"ד שו"ע האמור וימלא פס"ד זה במילואו ובפרט שעייז יתרבה השלום, והשלום הוא כלי מחזיק ברכתו של הקב"ה, ואחכה לבשו"ט בכל האמור.

בברכה.

ח'רלא

אמרו חז"ל: ראה ברכות נד, א.
והשלום: ראה עוקצין בסופה.

ח'רלב

ב"ה, ג' מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בראשון בחשון, בו כותב אודות מצבו הרוחני, ולכן
שואל אולי יסע לכאן וכו'.

ומובנת הפליאה והתמייה הכי גדולה אפילו על הקס"ד, שהרי ככתבו
בילה כאן כמה זמן, ומרצונו ושלא ברצונו קבל בודאי כמה ענינים, אלא
שככל עניני התורה סוף סוף צריכים להביאם בפועל ובסגנון חז"ל גדול
תלמוד שמביא לידי מעשה,

והשגחה העליונה הזמינה לו באופן קל לפי ערך איך להביא הענינים
לפועל, היינו בחינוך על טהרת הקדש במוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
ישראל,

שמוזה פשוט שצריך לעשות בזה במסירה ונתינה ובשמחה גדולה
ובפעילות הכי גדולה,

ובפרט שבקרוב מתכוון לבנות בית בישראל בנין עדי עד, הרי עבודה
האמורה, צנור וכלי שיהיי בנין ביתם בהצלחה.

ותמורת כל האמור הרי מאז חזרתו לאה"ק ת"ו מתבונן בהדרכים
איך להתחמק מעבודה האמורה ועד כדי כך שהיצר רוצה להלביש זה
באיצטלא של יראת שמים.

המורס מהאמור, שימלא שליחותו האמורה בשמחה וטוב לבב
במקומו ובמסירה ונתינה, כמובן ביחד עם לימוד לעצמו נגלה וחסידות
והלכות הצריכות בפרט, וכיון שהובטחנו, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה
מקדשין אותו הרבה מלמעלה, יצליח.

ח'רלב

ובסגנון חז"ל: קידושין מ, ב.
שהובטחנו: ימא לט, א.

לפלא גדול שאינו כותב מהפעולות בימי חדש תשרי והרי זהו חדש כללי לכל השנה, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

מועד החתונה — כנהוג כפי שיתדברו ב' הצדדים בשטומי"צ.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'רלג

ב"ה, ה' מ"ח, תשכ"ב

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכ' נתקבל.

ויהי רצון אשר בכל ענייני יבשר טוב בטוב האמתי,

וע"פ מה שנתבאר בתחלת וראש פרשת שבוע זה:

לך: ההוראה כללית היא ללכת לך — לאמיתית מציאותך ועצמותך — העצם של כאו"א מזרע אברהם אבינו,

וזהו ע"י עזיבה והליכה

מארצך: ענינים הארציים והחומריים. גסות נהי"ם דנה"ב,

וממולדתך: מה שבא מצד הרגילות, מדות דנה"ב,

ומבית אביך: מוחין דנה"ב,

וזהו הדרך שבאים

לך — לאמיתית: ראה בכ"ז סד"ה לך (הא' והב') בהמשך רס"ו. זח"א ר"פ לך.

חדש כללי: ראה גם לעיל אגרת ח'רלג, ובהנסמן בהערות שם.

ח'רלג

כללי פרטי, ונשלח לכמה בתאריכים ה' — י' מ"ח. ונדפס בלקרי"ש ח"ב ע' 659. וראה גם לקמן אגרת ח'תקמג.

אל הארץ — העליונה — אשר אראך.

וכידוע מהבעש"ט בשם הרס"ג כי עיקר בריאת האדם בעוה"ז לשבר
מדות כו' שלו כו' וז"ש לך לך גוי,

ובדרגא נעלית יותר — מענה אדה"ז להצ"צ: כל ענין החסידות
לשנות טבעי מדותיו.

וציווי הי' ע"י עבדיו רבותינו נשיאינו הי"ז גם נתינת כח,

אלא שצ"ל: דוקא — אתה בבחירתך.

המצפה לבשו"ט בכהנ"ל.

ח'רלד

בי"ה, ז' חשוון, תשכ"ב

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ערב ראש חדש חשוון אין וועלכען
איר שרייבט וועגען אַ פאַרשלאַג וואָס איר האָט געהאַט פון איינעם צו
חתונה האָבן, און ער איז אין עלטער מער פון פערציג.

ווי ס'זעהט אויס פון אייער בריף, איז דאָס אַ צו גרויסער
אונטערשייד אין יאָרען פון אייך, אויך דאַרפמען אויסגעפינען, וואָס איז די
סיבה, וואָס דער באַטרעפּענדער האָט ביז איצטער ניט געטאָן קיין שידוך,
איידער מיטוט וואָס אין דעם, דאַרפמען קלאָהר וויסען די סיבה, און
אויך אַריינטראַכטען זיך אין דעם אונטערשייד פון די יאָרען, וועלכעס
האָט פיל צו זאָגען, און אין דער שטאַט וואו דער באַטרעפּענדער געפינט

וכידוע מהבעש"ט: כתב שם טוב ג. ג. [בהוצאת קה"ת: ד, ד — ה, א].
מענה אדה"ז: לקו"ד [כרך א] שמח"ת תרצ"ד ס"ו.

ח'רלד

גרויסער אונטערשייד: ראה גם לעיל ח"ז אגרת ב"מב.

זיך, האָט איר זיכער פריינד וועלכע וועלען האָפענטליך קענען איך אַרויסהעלפּען אין דעם.

צו אייער שרייבען וועגען פרנסה, אַז איר פירט אַ געשעפט, אָבער איר זייט ניט אינגאנצען צופרידען פון עס,

בכלל אין אונזער צייט, איז ניט ראַטזאַם אַפּלאַזען אַ זאָך פון פרנסה וועלכעס גייט אָן און האָט שוין פראַקטיקע, און דער געשעפט איז שוין איינגעפירט, אַזוי לאַנג ווי מ'האָט ניט צו אויסבייטן אויף אַ סאָלידע פעסטע זאָך, וועלכעס איז ניט גרינג צו געפינען אין אונזער צייט, וואָס פילע באַדינגונגען בייטען זיך פון טאָג צו טאָג און פון וואָך צו וואָך.

אויך איז דאָס בייטען אַ געשעפט, ניט קיין מעלה צו אַ שידוך וואָס זיכער קוקט [מ]ען נאָך אַדער מיפרעגט נאָך, און עס מאַכט אַ גוטען איינדרוק ווען אַ געשעפט גייט אָן מערערע יאָרען, איידער מ'לאָזט אָפּ אַ אַלטען געשעפט און מיפּאַרנעמט זיך מיט אַ נייע זאָך.

און דער עיקר לויט דעם אָנפאַנג פון אייער בריף, איז העכסט וויכטיג, אַז די טאָג טעגליכע אויפפירונג זאָל זיין אין איינקלאַנג מיט די אָנווייזונגען פון תורתנו תורת חיים און דאָס אָפהייטען אירע מצות, אויף וועלכע עס שטייט, וחי בהם, וועלכעס איז נויטיג אין אַלע צייטען און אין יעדער אָרט, און בפרט ווען מען געפינט זיך אין אַ לאַגע וואָס מען נויטיגט זיך אין אַ ספּעציעלע ברכה והצלחה פון השם יתברך צו ענטשיידען אַזאָ העכסט וויכטיגע פראַגע, ווי אייערע איצטער.

עס וואָלט געווען אַ גלייכע זאָך, אַז יעדער וואָכען טאָג אין דער פריה זאָלט איר געבען עטליכע מטבעות אויף צדקה, — פאַרשטענדליך אַז דאָס דאַרף זיין בלי נדר —

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ח'רלה

ב"ה, ח' מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בתמהון גדול קורא הנני במכתב ומברק שנתקבל על דבר מצב רוחו, ומובנת הפליאה לאחר שראה נסים ומופתים גלויים בטוב הנראה והנגלה.

ומודגשת הפליאה עוד יותר, שהרי שבועות האחרונות עומדים ברושם של חדש תשרי שסיומו וחזרתו שמחת תורה, שמחה הפורצת כל גדר מדידה והגבלה, והרי גם נפסק הדין — שמחת תורה נמשכת עד ז' חשון (עיין ש"ך חו"מ סי' מ"ג ס"ק מ"ז) וגם לאחר זה הרי הציווי לקחת מהשמחה וענייני על כל השנה כולה.

בנוגע לענינו הוא, הרי מבואר בכ"מ ומובן גם ע"פ הנ"ל, שדוקא ההתחזקות בבטחון בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ועד לכדי שמחה גלוי בזה, הם הן הצנור והכלי לקבלת ברכת השי"ת להצלחה גדולה של הטפול לרפואה קרובה ושלומה, ואחכה לבשו"ט בכל האמור בעגלא דידן.

בברכה לבריאות הנכונה ולבשו"ט.

ח'רלו

[ח' מ"ח תשכ"ב]

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מו' מ"ח, בו כותב אודות העניינים בהם עסק בקשר לפרנסתו, וכותב שקשה למצוא עבודה מתאימה.

ח'רלה

נפסק הדין: ראה גם לקמן אגרת ח'תקמ.
הציווי: ראה גם לעיל אגרת ח'רכד, ובהנסמן בהערות שם.

ח'רלו

נדפסה בלקי"ש חכ"ד ע' 437.

ומובן הפלא בדבר, שהרי אמרו חז"ל מאן דיהיב חיי יהיב מזוני, ומבואר בקונטרס ומעין, שצריך להיות זה על ידי עבודה ומלאכה כמה שכתוב וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, שמה מובן שבדאי ישנה עבודה מתאימה לפניו, אלא שככל עניני עולם הזה אולי קשור זה ביגיעה והשתדלות, וכיון שכן הוא מנהגו של עולם מובן שאין להתרשם מזה, וכבר נאמר אדם לעמל יולד, ואומר הכתוב יגיע כפיך כי תאכל אשריך וגו'.

תקותי שתיכף לקבלת מכתבי זה יתייעץ עם ידידיו שי' אניש אשר במקום, לפנייהם יפרט עניניו עד עתה, והאם התעסק בהם בהשתדלות הדרושה אלא שלא מצא, או שעדיין לא השתדל כדבעי, וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ.

ח'רלז

[ט' מ"ח תשכ"ב]

. . . לכתבו אודות השם: הרי הובא בפוסקים ראשונים ואחרונים שהאדם — בעה"ב על שמו, ובאם משנה אותו, אפילו את"ל שזהו שינוי, נעשה זה שמו לכל הפרטים.

קראתי מאמריו (במכ"ע דטורונטו) ע"ד המצות, ומשתמש שם כו"ב פעמים בביטוי must בנוגע לה', ואף שרגיל לי זה וכיו"ב, "טבע" וכו' בכ"מ ואפילו בסי' הקבלה (עיין פרדס סוף ש"ב. ע"ח ש"א בתחילתו. שומר אמונים ויכוח אי' סקמ"א ואילך ובי' סקמ"ג ואילך עיי"ש. ובכ"מ), מובן שצ"ל איזה ביאור בזה, כיון, שאין כל הכרח למעלה ח"ו, כי הוא נמנע הנמנעות (עיין שו"ת הרשב"א סת"ח, וכך היא מסקנת תורת החסידות). ונקודתו — **שרואים**, אשר **רצה** ה' שתהיי הבריאה ע"פ חוקים וסדר

אמרו חז"ל: ראה תענית ח, ב.
בקונטרס ומעין: ע' 108 ואילך.

ח'רלז

חלקה נדפס בלקריש ח"ו ע' 308 חלקה בחט"ו ע' 572 והושלמה ע"י העתק המזכירות.
אודות השם: ראה גם לקמן אגרת ח'שלו.
Must = מוכרח.
ונקודתו: ראה גם לקריש ח"ל ע' 3. ושינ.

מסוים (וביכולתו, וגם עתה, לרצות אחרת). וע"פ סדר זה — מוכרחת: התהוות הספירות (כי אחד החוקים הוא שהמתהווה מאחד הפשוט — ג"כ פשוט) וכו' וכו'.

ח'רלח

ב"ה, ט' מרחשון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליעזר שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה שכבר יצא לאור כרך העשירי מסידרת הספרים שלו „באר החסידות“, ואשר נשלח לי, ובדאי יגיע בימים הקרובים, ות"ח על שימת לבו לשלחו לי.

כן נהניתי ביותר להוודע שנוסד ועד לערוך מסיבה לכבודו בקשר עם הופעת ספריו הנ"ל, שזה מראה שמעריכים מפעלו. ותקותי שמסיבה זו תגלה גם כן הערכה והערצה למהותה של החסידות, עומק ויוקר תורתה ואורח חייו בפרט, שהרי עיקר תורת החסידות והדגשתה הוא ה„בכך“, הבא לידי ביטוי באורח חיים מתאימים למסקנותי ותכליתי — לעשות לו יתברך דירה בתחתונים דוקא, וכהדגשת בעל התניא שהכוונה לעולם הזה הגשמי והחומרי ממש, שאין תחתון למטה ממנו, הנקרא עולם העשי, שלכן גם תיקונו הוא על ידי מעשה, וכדבר חכמינו ז"ל — המעשה הוא העיקר וגדול לימוד שמביא לידי מעשה. אלא שבימינו אלו בפרט — הצורך בהדגשה זו אין די באר, וכמו שהאריך אדמו"ר הזקן בספר התניא בפרק ל"ו ול"ז.

ויש לציין במיוחד — שאגרת הקדש (נדפסה בחלק אגה"ק של סי' התניא, סימן כ'), מתחיל איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, שרבינו הזקן

ח'רלח

נדפסה בלקריש ח"י ע' 235, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מר אליעזר: שטיינמן. אגרות נוספות אליו — ח"כ זתרטו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן חתריב.

כתב אותה „בימים שלפני הסתלקותו בכפר פיענא“ (לשון נכדו וממלא מקומו — אדמו"ר הצמח צדק) בלשון אחד מגדולי תלמידיו של רבינו הזקן הר"א מסטראשעלי „שכתב קודם גניזתו נ"ע באור החיים". — נקודתה לבאר גודל מעלת המצוות מעשיות אשר הן תכלית ירידת הנשמות לעולם הזה הגשמי.

ויהי רצון אשר כי יראה פרי טוב בעמלו האמור, זאת אומרת, שהקריאה והעיון בספריו יפעלו על הקוראים פעולה ניכרת במוח, ומחב"ד שבמוח — לרגש ומדות שבלב, אשר לבא פליג לכל שייפין, שכל האברים יתנהגו באופן, כסגנון חכמינו ז"ל הנ"ל, להיות דירה לו יתברך, לעשות רצונו וחפצו בלבב שלם, ועל ידי „באר החסידות“ יבואו לחצוב להם בורות אשר יכילו „המים“, הבאים ממקור מים חיים. וזכות הרבים תלוי בו.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'רלט

ב"ה, ט' מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכר' מו"ה צבי הירש שיי הכהן

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מו' חשון, בו כותב אודות בר מצוה של בנם שיי שחל ביום ועש"ק, ושואל מתי יחוגו הבר מצוה.

לשון... הצמח צדק: בדרך מצותך קע, א.
לבא פליג: ראה זחיג קסא, ריש ע"ב.

ח'רלט

מו"ה צבי הירש: פעמער, פיטסבורג.

ומה שנוגע בנדון דידן הוא, שביום מלאת לו י"ג שנה, יעשו התועדות עכ"פ עשרה מישראל, והבר מצוה ידבר בדברי תורה, נגלה וחסידות, כיון שעל יום זה נאמר, היום ילדתיך (זהר ח"ב צח, א. ועייג"כ ז"ח פרשת בראשית [י], ג. ט"ו ע"ב), ומובן שנוסף על הנ"ל צריך לעלות לתורה ביום קריאת התורה הסמוך, שבנדון דידי' הוא בש"ק שלאחריו, ושאר ההתועדויות — הרי זה תלוי איך שירצו לסדר בהתאם לזמני העיר והמקום.

לפלא גדול שאינו מזכיר דבר מפעולותיו בהפצת המעינות. ואף שנוהג כן זה כו"כ שנים, הנה עבר ושנה — כהיתר פועל רק בכ"ף הדמיון, ובפרט בהאמור, שמיום ליום מתקרבים אנו לגאולה האמיתית והשלימה, גדל יותר מזמן לזמן ההכרח בהשתדלות ויגיעה להפיץ המעינות. וכידוע אגרת הקי' של הבעש"ט.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'רמ

ב"ה, יו"ד מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ הרב נתן מנחם שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הרביעי, ובעתו נתקבל ספרו רעיונות נתן על התורה, ות"ח.

ביום . . יעשו התועדות: ראה גם לעיל ח"ט אגרת ז'רא. זרכד. ז'תה.

ביום . . הסמוך: ראה גם לעיל ח"ז אגרת ו'רלד.

עבר שנה: ראה יומא פו, ב. ושי"נ.

אגרת הקי': נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו.

ח'רמ

הרב נתן מנחם: מאנדל, קעוו גארדן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ח ביתפח. ביתקנג.

וכמנהגי בכגון זה, מועתק בשולי הגליון, עכ"פ ב"ג הערות — מפני שאין הזמן גרמא.

ויהי רצון שינצל כשרונותיו ואפשריותו בעניני תורה ומצות, שהרי מתאים למאמר חז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, והמעשה הוא עיקר.

ויעשה זה מתוך שמחה וטוב לבב, שהרי גם זה מציווי תורתנו תורת חיים (עיין רמב"ם סוף הלכות לולב)

בכבוד ובברכה לבשו"ט

בכלל ידוע דאין משיבין על הדרש (שער הפסוקים שמות א, יד) — בכ"ז כו'.

להקדמה. לכאורה צריך תיקון בסגנון עכ"פ — כי פשיטא שבנוגע לפועל כל המדובר ע"ד ברכת התורה בכתובת ד"ת — הוא רק בכותב **קודם** אמירתו ברכת התורה שבברכות השחר.

בתחלת הספר. ע' יט. למה התחלת התורה בבי"ת ולא באל"ף כו' וקשה שכמה תיבות מתחילות בבי"ת ותוכנם היפך הברכה כו'. וי"ל דהקושיא דהו"ל להתחיל בפי' אלה תולדות השמים גו' — ראה תנדא"ר ספ"א: ומה נשתנה הבי"ת כו' שנאמר בראשית ברא אלקים כו' והלא אין ראוי לומר אלא אלקים ברא בראשית כו' בתחלה בבי"ת שהוא לשון ברכה כו' וא"ת הלא כתיב בבי"ת בכה תבכה כו'. — ועיין זח"א (רה, ב): באת בי"ת דאיהו סימן ברכה כו' אל"ף כו' לא אתברי בי' עלמא כו' בגין דלא למיהב דוכתא לסט"א דאיברי ארור כו'.

שם ע"ד קדמות הנקודות. ז"ל הפרדס שער כח בתחילתו: המפורסם בכל חכמי ישראל קבלה מפה אל פה מעזרא הסופר והוא קיבל מפה אל פה עד מרע"ה מסיני מפי הגבורה שהנקודות למיניהם הם י"ב כו'. עכ"ל. והספרים שמביא כ' — כבר סתרו דבריהם מאז ומקדם. וראה כמה גדול הי' הצער שנצטער בעהמ"ס שדי חמד על שהביא דעתם אע"פ שרק ע"מ לדחותה **בהחלט**. עיין בכ"ז במאמר פקועות שדה שלו שבסו"ס שד"ח — בארוכה.

למאמר חז"ל: קידושין מ, ב.

במאמר פקועות שדה... שד"ח: ח"ט ס"ד (איתתקטז, ד ואילך).

בסוף הס' ע' 274 סמיכות התורה סופה לתחילתה בשם גדול אחד. הלי צריך תיקון, כי כנראה כוונתו להפיי הידוע שגודל הנס דמרע"ה על הנסים דלאח"י **אף שהיו באותו ענין עצמו** (וכמו קרי"ס וגינאי חלוק לי מימך — דחולין ז, א), כי נס דמשה הי' בראשית — הראשון. והיסוד לפי זה — הוא פי' הבעש"ט במרז"ל כל העולם ניזון **בשביל** (שפתח ועשה) חנינא בני (ראה סי' תולדות יעקב יוסף ר"פ קדושים. ועיין ג"כ מש"כ רבנו הזקן בלקוטי תורה סי' תזריע).

— בסמיכות הנ"ל יל"פ ע"פ קושית רז"ל (נדרים לט, ב) והכתיב אין כל חדש תחת השמש. וזהו המשך הכתובים: לכל האותות והמופתים גוי אשר עשה גוי (ואין זה חדש כ"א) בראשית ברא גוי כי תנאי התנה הקב"ה עם כל מעייב בעת הבריאה בנוגע לנסים (כדרז"ל) (בי"ר פ"ה ה. זח"ב קצח, ב) פיהמ"ש ותויר"ט אבות פ"ה מ"ו).

ח'רמא

ב"ה, יו"ד מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ הרב ישעי' ארי' שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מז' חשון, בו כותב אודות הרעיון להו"ל תוכן התפלה, בצורת סידור הבעש"ט וכו', ושואל דעתי בזה.

ובהנ"ל שני ענינים נפרדים, סידור, ז.א. נוסח תפלה, ותוכן תפלה, שאפשר גם זה לפרשה בשני אופנים: פירוש המלות ע"ד הבעש"ט, או כללות ענין התפלה ומהותה.

והנה בנוגע סידור הבעש"ט, ידוע שהתפלל בסידור האריז"ל והרי ישנו גם עתה סידור הבעש"ט, ועיין שער סידור האריז"ל להר"ש מרשקוב.

פירוש המלות ע"ד החסידות דהבעש"ט מפוזרים בספרי תלמידי

ח'רמא

הרב ישעי' ארי': דבורקס, מונטריאל.

הבעש"ט, ואף שרק במקצתם הוזכר בפירוש שהם מהבעש"ט, כנראה שרובם מיוסדים עכ"פ על תורת הבעש"ט, והמקצת מעיד על הרוב.

ותוכן ענין תפלה ע"פ תורת הבעש"ט, לוקט מכמה וכמה ספרים וגם נדפס — בספר הבעש"ט על התורה להרב שמעון מנחם מענדל שו"ב, בפרשת נח.

ומאחר שהכל בהשגחה פרטית, עלי החובה (והזכות) לעוררו על ההכרח לקבוע עתים בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות קביעות בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה.

בברכה לבשו"ט.

מקום שהוזכר הבעש"ט בס' התניא תורה אור ולקו"ת — צוין במפתחות שבסוף הס'.

ח'רמב

ב"ה, כ' מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בקשת ברכה פ"נ.

בעת רצון יזכירו עוד הפעם את כל אלה שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ולכתבו אודות ענין הידוע, ואשר אומר תהלים לפני השניה.

כמדומה כבר כתבתי לו, שעצה היעוצה בכגון זה הוא היסח הדעת, והיסח הדעת אינו ענין של מלחמה עם המחשבה לא טובה אלא להסיח הדעת מזה ולהעסיק את המחשבה בענין אחר ומה טוב באותיות התורה ותפלה, שאם מעט אור דוחה הרבה חשך עאכוי"כ הרבה אור, והרי האמירה האמורה — שאומר תהלים — הוא היפך מהיסח הדעת, וק"ל.

ועוד להעיר, שנוהגים אנ"ש שאין אומרים תהלים בלילה קודם חצות לילה, לבד מראש השנה ויום הכפורים.

ח'רמב

שנוהגים: ראה גם ס' המנהגים ע' 20. לקריש ח"ח ע' 435. לקמן אגרת ח'תפה.

בברכה שיקים מאמר חז"ל יגעת (יגיעה בלימוד התורה והידור בקיום המצות, ותקוים בו הבטחת חז"ל) ומצאת.
בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'רמג

ב"ה, כ"א מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א רב פעלים וכו' מו"ה מאיר שי

שלום וברכה:

במענה למכתבו מיום הראשון עם המצורף אליו.

ת"ח על שימת לבבו לשלוח לי עלי הגהה של מאמרו לחג הגאולה י"ט כסלו הבע"ל, גאולתנו ופדות נפשנו, ובלשון כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו, היום הזה הוא ראש השנה לדא"ח אשר הנחילנו אבותינו הקדושים זצוקלה"ה נ"ע זי"ע והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל (היום יום עמוד ד').

ויהי רצון אשר רבות בשנים יוסיף בהפצת המעינות חוצה בתוככי הפצת היהדות בכלל, ויעשה זה מתוך בריאות הנכונה שמחה וטוב לבב כי תהיי רפוי"ש בקרוב.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

לפלא שנשמט במאמרו (ע"א וכן ע"ג) שמו של בנו וממלא מקומו של אדמו"ר הצ"צ — אדמו"ר מהר"ש (שמואל). — ובפ"ע נשלח לכת"ר החוברת תולדות אדמו"ר מהר"ש.

מאמר חז"ל: מגילה ו, ריש ע"ב.

ח'רמג

מו"ה מאיר: שורצמן, וויניפג. אגרות נוספות אליו — לעיל חיד ד'תתקסו. לקמן ח'רפה. ובלשון: אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א אגרת קי.

ח'רמד

ב"ה, כ"ג מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה יצחק ליב שי

שלום וברכה!

. . . לכתבו ע"ד סדר לימודים — ובודאי זהו נוסף על „חת"ת".

בכלל — במקום שלבו חפץ, אבל בכל אופן צ"ל: לימוד מסכת
בחלוקת השי"ס; על כל פנים מאמר חסידות אחד מפרשת השבוע במשך
השבוע; לימוד בהלכות הצריכות.

ח'רמה

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . לכתבו אודות ההתחזקות בקיום מצות ולא תתורו אחרי וגו'.

ידועה עצה היעוצה להיות נזכר (1) על מה שכתוב, השמים והארץ
אני מלא, ונאמר והנה ה' נצב עליו ובלשון חז"ל לית אתר פנוי מיני' וביחד
עם זה אשר (2) הקב"ה הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב לכל אחד
ואחד בעניניו גם בהתחזקות בהאמור.

ח'רמד

מו"ה יצחק ליב שי: בלאק, לונדון, אנט.
סדר לימודים: ראה גם לקמן אגרת ח'תר.

ח'רמה

ובלשון חז"ל: תקני זהר תניז.

ח'רמו

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

אגודת חסידי חב"ד
צעירי אגודת חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח
להתועדות ארצי של אנ"ש שי:

"בעמדנו ערב חדש הנסים והגאולה, יהי רצון שכינוסכם יהי וגם
יוסיף בטוב להמתכנסים ולהעולם, טוב לשמים טוב לבריות טוב העושה
פירות על ידי ההגברה בהפצת המעינות והיהדות בכלל ובאופן דהולך
ומוסיף ואור. בברכת הצלחה".

מנחם שניאורסאהן

המברק בטח נתקבל במועדו, ובטח יודיעו מהנעשה בכהנ"ל, וכל המפרט
הרי זה משובח.

בכבוד ובברכה

מזכיר

(1) סנהדרין עא, סע"ב. וראה זח"א רח, א.
(2) קדושין מ, א.

ח'רמז

ב"ה, כ"ז מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ הרנ"ן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ד מרחשון, בו כותב ע"ד המצב
בהשיבה.

ואף שמבואר בכ"מ ובדא"ח שלא הכמות הוא העיקר, ואחד הי'
אברהם וירש זרעו את הארץ, אבל ביחד עם זה מבואר בכ"מ גם מאמר
חז"ל הידוע אלף נכנסים למקרא וכו' אחד יוצא להוראה, שנקודת
הביאור, שכמות של אלף כניסה למקרא נוגע בשביל שיהי' אחד להוראה,
ובהדגשה יותר יובן ע"פ המבואר (בלקו"ת לג' פרשיות ג' ע"א) שהאלף
הוא בעולם העשי' ובזה תלוי האחד להוראה בעולם האצילות, עיי"ש
דברים נפלאים בזה.

ומובן שלא לדרשה קאטינא, כ"א ע"ד כמות התלמידים בהשיבה
שמבהילה היא. ומה שנוגע לא פחות מזה, שבמשך שנים האחרונות
הולכים ופוחתים . . . הגיעו לכאן ידיעות, שבכו"כ חוגים מאחב"י
בצרפת וביחוד בפאריז, מתכוננים בשטח החינוך לקראת עליית היהודים
מאלג'יר לצרפת שהתחילה מכבר והולכת וגדלה מזמן לזמן, ובמכתבו אין
ניכר כל הד לידיעה האמורה ולפעולות בהאמור . . .

לכתבו אודות תלמידים מכאן — מובן שלכל לראש עליו לפנות
להנהלת הישיבה דכאן, ולבארם ג"כ איך זה אפשר לסדר באמצע זמן
הלימודים הן כאן והן בצרפת [. . .] ועד ועיקר איך זה יועיל הנ"ל,

ח'רמז

הרנ"ן: הרב ניסן נמנוב, ברונא. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ז'תתט, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ח"שב.
בלקו"ת לג' פרשיות: ובאוה"ת בראשית (כרך ו') תתרכו, ב ואילך.
תלמידים מכאן: בחודש אדר תשכ"ב נסעו קבוצה של תלמידים שלוחים לישיבת תורת
דצרפת (ראה גם שיחת אור לייב אדר תשכ"ב).

התלמידים דכאן המדברים אידיש או אנגלית בנוגע לאחב"י מאלושיך וכיו"ב שצריכים לדבר עמהם בצרפתית או עכ"פ בלה"ק.

וכיון שעומדים אנו בערב חדש כסלו, חדש הנסים, יהי רצון שיחול נס בכל הענינים הנ"ל, ויהי מוסיף והולך מוסיף ואור בריבוי תלמידים זרע ברך ה' לומדים נגלה וחסידות.

ח'רמח

ב"ה, כ"ז מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה טובי"י שי

שלום וברכה!

. . . לשאלתו מנהגי אנ"ש בחינוך קטנים כו' — יברר אצל זקני אנ"ש שי שבסביבתו, כי לא שמעתי במיוחד עד"ז (לבד המוזכר בכ"מ בהנדפסים).

ודאי יודיע ההמשך בעניני ישיה"ע, התי' שי שנסעו ללוד, ביהכנ"ס חב"די בשיכון פאגי וכו'. ות"ח מראש.

מאמרי ר' בצלאל שי לנדוי שבמחנים קראתי כמה מהם ונהנתי. כן — ספרו ע"ד הבעש"ט (אף שחבל שאין בו מ"מ!) וראוי לעידוד ושבח.

נישואי כ"ק אדמו"ר (מהורשי"ב) נ"ע היו, כנהוג בישראל, במקום הורי הכלה באוורוטש. האם השתתף בהם זקן הכלה הרה"צ והרה"ק וכו' וכו' הררי"י מטשערקאס — לא שמעתי בזה.

טפול קרני „רדיוס" בנוגע לקטנים בפרט, וביחוד בגיל רך ביותר —

ח'רמח

חלקה נדפס בלקריש חייב ע' 178 חלקה בחט"ז ע' 589 והושלמה עפ"י צילום האגרת. מו"ה טובי"י שי: בלוי, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל חייט זיכור, ובהנסמן בהערות שם.

ישיה"ע: ישיבת הערב.

נישואי: ראה גם חנוך לנער ע' 10. סה"ת אדמו"ר מהורשי"ב ע' 17.

צריך זהירות יתרה. ובאם יש רופא חושש — אין לעשותו. והרופא כל
בשר ישלח רפואתה באופן הטוב הנראה ונגלה.

בעת רצון יזכירו כל אלה שכותבם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ח'רמט

ב"ה, כ"ז מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

חברי מושב בר גיורא, בארצנו הקדושה תבנה
ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

בנועם קבלתי המכתב משביעי בשמיני, הוא חדש מרחשון בחתימת
כמה מתושבי מחנם הטי, מבשרים טוב מההתועדות ביום האמור, קבלת
הפ"ש מכאן וכו',

ובודאי כמנהג בני ישראל בהתאספם יחד במספר עשרה ויותר, אשר
הודיעונו חז"ל, דאכל ב"י עשרה שכינתא שריא, וביאר רבנו הזקן [בעל
התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשולחן ערוך — פוסק בנגלה דתורה]
— ששמע מרבתי (הוא הרב המגיד הגדול ממעזריטש ורבו הבעש"ט
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע),

שהוא אף שאינם מדברים בדברי תורה, והשראת השכינה היא עד
כדי כך, שאילו נמצא מלאך אחד עומד שם, תפול עליו אימתה ופחד בלי
גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו עד שהי' מתבטל ממציאיותו לגמרי
(עיין אגה"ק סי' כ"ג).

ועאכ"כ שבטוחני שבהתועדות האמורה נדברו בדברי תורה
והתעוררות למצותי.

ויהי רצון אשר יומשך מהתועדות זו על הימים שבועות וחדשים
הבאים לקראתם ולקראתנו לטובה, להוסיף בלימוד התורה וקיום מצותי
מתוך בריאות פרנסה שמחה וטוב לבב.

ויהי רצון שאתבשר בטוב בכל האמור, והרי עומדים הננו בערב
חדש כסלו חדש הנסים והגאולה.
בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ח'רנ

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז חשון, בו כותב אודות השפעה על פ.

בכלל רואים במוחש שכשמשפיעים ע"י ידידים ומכירים —
מצליחים יותר לפי ערך מאשר השפעה ישירה ע"י הקרובים ביותר, אלא
שידברו פעם פעמיים ויותר, ולא להתפעל באם אין נראות תוצאות
מידיות.

לכתבו באם יש לשבת בעיר פלונית מפני שמועה ששמע.

הנה בכלל אין אנו אחראים לשמועות פורחות, ועוד ועיקר אשר
נאמר בתורה, תמים תהי עם ה' אלקיך.

ומאחר שהכל בהשגחה פרטית, עלי החובה (והזכות) לעוררו על
ההכרח וחובת גברא לקבוע עתים בלימוד פנימיות התורה, שבדורנו
נתגלתה בתורת החסידות, קביעות בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר
קדש הוא לה'.

וכן מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובטח מפריש לצדקה בכל
יום בבקר קודם התפלה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. עוד מזכיר שמועה במכתבו בשם פלוני, שכאילו אמר אשר
בנוגע לייג עיקרים, מי שחסר לו באמונה בהם אפילו בשוגג, אפיקורס

מקרי, וע"פ ביאורו שמוסיף הנ"ל הי"נ גם באם אנוס גמור הוא וכמו
תינוק שנשבה בין העכו"ם או בדרגא נעלית יותר, שמפרש באופן אחר
מאמרי חז"ל.

ועיין רמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הי"ז השגת הראב"ד — שמוכח
להיפך.

והוכחה ברורה יותר מהנראה במוחש בנוגע שלשת עיקרים
הראשונים דכו"כ אין להם ידיעה בפירושם, ותוכנם האמיתי. (עיין חובת
הלבבות בתחלתו שער היחוד ועוד ועוד) ובפרט ע"פ המבואר בארוכה,
באר היטב, בספרי קבלה וחסידות.

ח'רנא

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

כבוד המשתתפים בהתועדות ומסיבת מלוה מלכה דפרשת
חיי שרה,
ה'עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעונג קבלתי מכתבם ובעת התועדות האמורה.

ובעת רצון יזכירו המשתתפים, מתאים להחתימות, וב"ב שליט"א על
הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, להמצטרף
בגשמיות וברוחניות.

ויהי רצון אשר, כפירוש חז"ל בבראשית רבה ריש פרשה האמורה, הם
תמימים ושנותיהם תמימים.

יזכם השי"ת ויצליחם במילוי משאלות לבבם לטובה, עד אשר
תמימים ושלמים יהיו בגשמיות וברוחניות גם יחד,

ויומשך כן לאורך ימים ושנים טובות, וכמה שכתוב את מספר ימין
אמלא, וכפירוש רבנו הזקן על פסוק זה (תו"א פרשה משפטים),

לה

אדמו"ר שליט"א

וע"פ המבואר בהתועדות דש"ק חיי, ש"ק מברכים חדש כסלו, חדש הנסים והגאולה.

בכבוד ובברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ח'רנב

ב"ה, כ"ט מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתביו מכ"א וכ"ו חשון, במ כתב ראשי פרקים מההתועדות ומסירת הפ"ש מכאן,

ויהי רצון שיפעל כל הנ"ל לתכלית בריאת כאו"א בתוככי כלל ישראל, שהוא כפסק המשנה אני נבראתי לשמש את קוני וכמודגש בתורת החסידות מתוך שמחה וטוב לבב ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.

ובפרט שעומדים אנו בערב חדש כסלו, חדש הגאולה וע"פ המבואר באגה"ק סי' ד', גם גאולת כאו"א מענינים המעלימים ומסתירים בעבודתו לקונו, שזהו תכלית בריאתו — כנ"ל בדברי רז"ל במסכת קדושין בסופה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

לכתבו ע"ד עבודתו בקודש בח"ק והיחס מאיזה אנשים לזה — מובנת הפליאה והתמי' ה'פי גדולה על יחס כזה. וכבכל עניני אנ"ש — גם בזה יש ללמוד ברור מדברי רבותינו נשיאינו בסיפורם, אשר אדה"ז רשמו אביו (עוד בילדותו) לשמש בח"ק. ואמר אדה"ז — שמחזיק טובה לאביו ע"ז. — שככל סיפורי רבותינו בודאי גם בזה הוראה לנו ולבנינו. וק"ל.

ח'רנב

בח"ק: בחברה קדישא.
בסיפורים: ראה גם בית רבי פ"ד (ה, ב).

ח'רג

ב"ה, כ"ט מ"ח, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,
בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת
שתהיי שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה. וקיום המצות בהידור.
בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

במענה לשאלתו — לרגש ביוקר התורה מגיעים ע"י התבוננות
בדברי חז"ל המבארים ענינה ומעלתה. ועייג"כ תניא פרק ד' ה' כ"ג
ובכ"מ. ב"ח לטור או"ח סמ"ז.

ח'רג

ב"ה, ראש חדש כסלו, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף עץ
אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

בודאי ינעם לו לדעת כי בהתועדות כאן „טעמו" מהמשקה אשר

ח'רג

מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א זיתקס, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
— ח"שכג. ח"שפג. ח"תמו. ח"תצד. ח"תקיג. ח"תקסד. ח"תרכז. ח"תרכט. ח"תרמד. ח"תרסא.
ח"תרסה. ח"תרעו.

שלח כי ונהנו. — בידעי יגיעתו בנוגע לפרסום מאמרי אדה"ז, בקשתי את הרב אפרים ש"י וואלף למסור עלי הגה' ממאמר היו"ל עתה,

— העתק מכתבי למר שטיינמן ש"י (בקשר עם מסיבת הכבוד) שבקשתי לשלוח לך, בידעי שהוא יושב ראש הוועד, בטח נתקבל בעתו. — נשלח לך בלי מכתב-לוי כיון שלא רציתי לעכב. —

מצו"ב טופס שנדפס ז"ע (קודם העריכה).

כיון שנכנסנו לחודש הגאולה, כאן ההזדמנות להביע בטחוני שבדאי ישתתף בחגיגת י"ט כסלו בכפר חב"ד בשמחה ובטוב לבב.

בכבוד ובברכה לבריאות ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ח'רנה

ב"ה, ב' כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז מ"ח, בו שואל אודות קביעות זמן החתונה של בנו . . . שליט"א,

ואשר בינתים שחלי"ח אם החתן תנצב"ה, ויש קס"ד אולי לדחות מפני זה זמן החתונה.

ובדאי יודע מנהג ישראל אשר תורה הוא שאפשר להקדים זמן חתונה אבל לא לדחותו*.

(*) יחיד סשצ"ב. „ליקוטים מהר"פ מקארעץ" בשמו (הועתק בסי' אגרות [בעל] התניא ע"י רלה).

בידעי . . . אדה"ז: ראה אגרות כיצד אדמ"ר שליט"א אליו בקר, צדי"ק למלך ו אגרת לא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן חתרמד. חתרעו.

ממאמר היו"ל עתה: ד"ה יסובבנהו יבוננהו. ונדפס אח"כ במאמרי אדה"ז חקס"ז ע' שצב ואילך.

מכתבי: דלעיל חרלה.

ח'רנה

לא לדחותו: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זמנת, ובהנסמן בהערות שם.

ולכן אין נראה לי קס"ד האמור ויכולים לקבוע זמן החתונה בחדש כסלו, הוא חדש הנסים והגאולה. אבל בכל אופן לא לדחות לאחר הזמן שקבעו בהסכם שני הצדדים.

ויהי רצון שתהיי החתונה בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי עד.
בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ח'רנו

ב"ה, ב' כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הנהלת רשת אהלי"י ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

לפלא הכי גדול שזה זמן רב אשר אין כל ידיעות מהנעשה בהרשת, וכמדומני שמשך זמן זה הוא כחצי שנה ויותר שנתקבלו רק ידיעות הכי מעוטות ומקוטעות, וגם הן — רק במדה ונצרך זה בשביל שאלה פלונית או בעיא פלונית, וכנראה שכמה ממנהלי בתי ספר הרשת, דעתם פשוטה, שעל הנהלת הרשת להודיע, ובמילא גם מהם אין כל ידיעות.

ופשוט שאין הכוונה לצעוק על העבר — כי אם בהנוגע לעתיד, ויהי רצון שיפעול בנוגע לעתיד הכי קרוב ובפרטיות הדרושה.

ועל של עתה באתי, כוונתי לעניני חדש כסלו דכל שנה ושנה, והנקודה — שכנראה אין מנצלים עניני חדש כסלו בבתי ספר הרשת בכלל, ובפרט בנקודה הפנימית דהפצת המעינות, תורת החסידות הדרכותי ומנהגי [מתאים להגיל, רמת ידיעותיהם ותכונות נפש

בחדש כסלו: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'קסג, ובהנסמן בהערות שם.

ח'רנו

חלקה נדפס בלקרי"ש ח"כ ע' 629 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

התלמידים שיי, והכוונה בזה — לא רק בנוגע לימי יו"ד וי"ט כסלו, אלא גם בנוגע לימי חנוכה, שאפילו את"ל שלא כל אחד יקבל הסברת השייכות דימי חנוכה להפצת המעינות דוקא [שהרי הנס הי' בשמן, רזא דרזין דאורייתא (מעין שהוא המקור לבאר שממנו נמשך נהר), והמצוה — להאיר על פתח ביתו מבחוץ, הפצת המעינות חוצה], הנה בודאי תתקבל ההסברה שחנוכה מורה על הפצת אור תורה ובמס"נ מבלי להתחשב עם כל מניעות ועכובים, הן מבפנים (הנהגת הבית, ההורים) והן מבחוץ, וכמודגש בנוסח ועל הנסים וכו', וכו'.

ואפילו את"ל שחלק מימי חנוכה — בבתי ספר הני"ל ימי חופש הם, כי כאן אין ידועים הסדרים בבתי ספר באה"ק ת"ו בימים הללו, בודאי שלפניהם מדברים ע"ד עניני חנוכה.

ומהנכון שתיכף בהתקבל המכתב יתייעצו בכל הני"ל בכדי שתהיינה ההכנות בעוד מועד ובאופן מתוכנן.

ויהי רצון שיהי כל הני"ל בהצלחה מופלגה ויבשרו טוב ובמפורט.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש מתוך שמחה וטוב לבב.

ח'רנז

ב"ה, י"ב כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה יעקב חיים שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מז' חשון עם המצורף אליו בו כותב אודות הסכמה
למה שמכין לדפוס וכו'

וידוע ומפורסם שאין זה בנוהג בית הרב,

ח'רנז

מו"ה יעקב חיים: רוטר, ירושלים.
וידוע ומפורסם: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'קמג. ובכ"מ.

ויהי רצון מהשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית (וכמבואר בארוכה באר היטב בתורת הבעש"ט, וידועה הוכחת רבנו הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשו"ע — פוסק בנגלה דתורה — אשר גמרא ערוכה בזה (חולין ס"ג ע"א) עה"פ משפטיך תהום רבה כי הוה חזי שלך אמר עיין שם בפירוש רש"י) יצליחו בהמצטרך לו בגו"ר.

מתאים לתוכן כתבו, תקותי שלמותר לעוררו ע"ד הכרח הפצת המעינות תורת הבעש"ט ולכל לראש בקביעות עתים בלימוד תורה זו מספרי תלמידיו וכיו"ב קביעות בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'רנח

בי"ה, י"ב כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ הרב מאיר ארי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מטי' כסלו, בו כותב ע"ד מצוה פלונית שפשוט (גם ממכתבו), שיש בזה מחלוקת אם היא דאורייתא או דרבנן או וכו' — אבל מה שכן פשוט ולכל הדיעות אשר מצות ואהבת לרעך כמוד הוא כלל גדול בתורה.

כן עיקר גדול בתורה, וגם זה ענין כללי ולא מצוה פרטית, שמי שיש בידו למחות ואינו מוחה כו' (שבת נד, ב). וכיון שידעו חז"ל שאפשר

הוכחת רבנו הזקן: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תצט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'תרנג.

ח'רנח

חלקה נדפס בשערי הלכה ומנהג ח"א ע' רז והושלמה עפ"י צילום האגרת.

הרב מאיר ארי': מחסון, פלימוטה.

בו כותב: שאינו יכול לוותר על מצוות ישיבת ארץ ישראל.

מצוה פלונית: ראה גם לקמן אגרת ח'שצח. ח'תד.

שהיצר יבוא ויבלבל ויפתה שאין תועלת במחאה, כי אפילו כשימחה לא יקבלו, הודיעונו אשר בענינים כאלו רק לפני רבושי"ע גלוי ולבנ"א מי גלוי (שבת נ"ה א') — שהמדובר שם הוא באלו שר"ל עבדו ע"ז בזמן המקדש ובמשך שנים רבות, ובכ"ז אמרו רז"ל כנ"ל ולא הסתפקו בהודעה האמורה, והורונו ברורות אשר המחאה הוכח תוכיח, מחויבים בזה (ולכל הדיעות זהו מדאורייתא) עד הכאה קללה ונזיפה, ובאיזה הכאה מדובר, גם זה מפורש, שזהו הכאה מהסוג, דויטל שאול את החנית עליו להכותו (עיין היטב ערכין ט"ז ב'). והאומנם יכול לאמר ע"ע בלבב שלם — שהוא בסוג זה עליו אמרו חז"ל, שלפניו גלוי האם תועיל ההוכחה וכבר הוכיח עד כדי נזיפה וקללה עכ"פ. [גם זה אין מספיק וצ"ל עד כדי הכאה — כפס"ד בהאמור (להרמב"ם. ועיין אחרונים לשו"ע או"ח ר"ס תר"ח)].

ויהי רצון שמתוך שמחה וטוב לבב, ינצל כל כשרונו ויכולתו שחונן בהם מהשגחה העליונה במקומו עתה, שיש בה חזקה ופס"ד בשו"ע — עניי עירך קודמין, וגם זה לכל הדיעות מדאורייתא.

לכתבו במכתבו ע"ד לעבור על דברי וכו', הנה מה אני ומי אני לדבר דברים בהאמור, ורק העתקתי פסקי דינים ברורים בתוה"ק, אשר ניתנה לכאו"א מישאל במעמד הרסיני ועד היום הזה, וכידוע הדיוק בעשה"ד אנכי ה' אלקיך לשון יחיד דוקא. וציינתי ג"כ המקור לעיל. והרי יכול בעצמו לעיין שם ולברר בהאמור.

בברכה לניצול כשרונותיו במקום הטוב לפניו ובאופן הטוב לפניו, וכהוראת ימי חנוכה (דהלכה כב"ה) מוסיף והולך מוסיף ואור

מ. שניאורסאהן

ח'רנט

[י"ב כסלו תשכ"ב]

במענה למכתבו מיום 10/12,

9101 בשר"ע: חר"מ סצ"ז ס"א, שר"ע אדה"ז ה' הלואה ס"א.

ח'רנט

נדפסה בלק"ש חכ"ד ע' 359.

לפלא שחסר בו העיקר, כוונתי מתאים להוראת חז"ל בתכלית בריאת האדם, שהוא לשמש את קונו (מסכת קדושין בסופה) ע"י לימוד התורה וקיום מצותיו, בחיי היום יומים. ואף שמתחיל במכתבו שמציג את עצמו, אינו כותב כלום מקביעות עתים שלו בתורתנו תורת חיים ובהנוגע לקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

ותקותי שלמותר להוסיף, אשר אחת המצות היא ואהבת לרעך כמוך, ז.א. להשפיע גם על חבריו ש"י וסביבתו שגם הם יתנהגו באופן האמור, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ח'רס

ב"ה, ט"ו כסלו, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובעמדנו בין יו"ד וי"ט כסלו, בין גאולה לגאולה, שע"פ שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר הידועה, הרי ימים אלה הם בדוגמא הלידה וימי הכנה לברית,

שע"פ המובן מדברי רבנו הזקן בשולחנו הזהב בכניסה לבריתו של א"א, במצות מילה — כניסת נפש הקדושה באדם באופן שפועל בהגוף ואבריו,

וע"פ מאמר רז"ל כל התחלות קשות, הרי י"ל דבכניסה זו יש נתינת

ע"פ שיחת: י" כסלו תש"ז (לקו"ד ע' 976).

בשולחנו הזהב . . בחינוך . . גמר: מהדו"ב סוף סימן ד'.

באופן שפועל: שהרי קורא לזה (בשו"ע שם) כניסה לכלי של קודש; וכמצות מילה שהיא פעולה בגוף. וראה סנה' קי, סע"ב. שו"ע יו"ד סו"ס רס"ג.

ח'רס

כללי פרטי. חלקה נדפס בלקי"ש ח"י ע' 220 והושלמה ע"י צילום האגרת.

ובעמדנו: ראה גם לקי"ש ח"ג ע' 800 ואילך.

מאמר רז"ל: מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה.

כח נעלה יותר ויתרון על מדריגת הכניסה „בחינוך לתורה ולמצות שחייבו חכמים לחנך“, ואולי אפשר — גם על „גמר ועיקר כניסת נפש הקדושה“ שהיא בהיותו בר מצוה.

הנה יהי רצון שתהיי ההכנה מתאימה להפעולות המקוות — ובנוסח המקובל — פעולות בנוגע ללימוד החסידות ודרכי החסידות, ויהיי כ"ז מתוך שמחה וטוב לבב,

וע"פ דרישת רבותינו נשיאינו שכל הענינים צריכים להיות בהנהגה של פנימי, שמחה פנימית ואמיתית.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות

מ. שניאורסאהן

ח'רסא

ב"ה, ט"ז כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מ"א כסלו.

נעם לי לראות בו הטבת מצב רוחה ותוספת בטחונה בהשיית המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית ויהי רצון שיהיי בזה באופן דמוסיף והולך, שהרי זהו מתפקידו של האדם ללכת מחיל אל חיל בכל ענינים של טוב ובפרט שהטוב של בן ובת ישראל הוא גם ענין של קדושה וכמבואר בתורת החסידות בארוכה.

לכתבה אודות הרגש לבה בקשר עם ההצעה, מהנכון שתדבר בזה עם החבירות וידידות שלה, אלו שהתחתנו לאחרונה, שלפעמים קרובות רגש כזה רגיל הוא ויסודו, האחריות הקשורה בצעד כזה, כוונתי לחיי נשואין בכלל ולא היחס לאיש מסוים, ולפעמים מבררים שאכן כן הוא, עיי

נעלה יותר: ראה לקו"ת נשא כט, א. נדרים לא, ב ושם. לקו"ת עקב טו, כג.

הדבור עם מי שכבר עבר דרך שלב זה, ובענינה מיוסד עוד יותר לומר שזהו היסוד להרגשה, כיון שכותבת שיש לה הערצה ורוצה לראותו וכו' וכו'. בכל זה — יש לברר כאמור.

בברכה לבשו"ט בזה וכן בעבודתה בקדש חינוך על טהרת הקדש.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'רסב

ב"ה, ט"ז כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מ"ג כסלו, בו כותבת אודות הצעת נכבדות עם האברך הנעלה . . . ונפגשו ודברו ביניהם גם בנוגע להשקפת עולמם, ומסיימת אשר מצפה המדובר להשתתפות מצדה בתכנית החיים והעבודה שלו וכו' ורואה בה יותר מאשר היא יודעת מה שיש בה.

נכונה ההצעה, ובפרט ששיתוף רצון יהי בעניניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה, כפי שהם מוארים בתורת החסידות.

ולסיום מכתבה — ידועה בתורת הנפש אשר הרצון שולט על כל כחות האדם, ובפרט כשהרצון מאוחד עם רגש של תענוג ולא רק החלטה לבד . . . אלא שהחלטה זו מיוסדת הנה על תענוג אמתי, והרי דוקא תענוג זה הוא של פנימיות הנפש של בן ובת ישראל.

לפלא שאינה כותבת ע"ד פעולות בעניני בנות חב"ד, ובטח תמלא בהזדמנות הבאה.

בברכה לבשו"ט.

ח'רסב

ידועה: ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמז ובהערה 85.

ח'רסג

ב"ה, ח"י כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה אברהם שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה' כסלו, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חייו ומסיים בהצעה שקבל אודות רבנות במדינת גוואטאמאלע, ומה שנוגע עוד יותר פעולות בחינוך על טהרת הקדש, וכבר הסכים על זה ויש כרטיסים לנסיעה והכינו דירה עבורו, ושואל האם יסע,

וע"פ פסק דין תורתנו הקי' תורת חיים, כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, שזהו בנוגע להקיום לחיי העולם הזה ופשיטא שגם לקיום חיי עולם הבא כן הוא, ועוד נקודה בהאמור שהנ"ל הוא בגדר עניי עירך, כיון שמוצאו ממדינת דרום אמריקה יודע השפה וכו',

נכונה ההצעה וטובה בטוב האמיתי, כפירוש חז"ל טוב לשמים וטוב לבריות וטוב העושה פירות, שישע למדינה האמורה ויעבוד שם במסירה ונתינה בהחזקת היהדות המסורתית והפצתה וזכות הרבים מסייעתו וגודל ערך הענין אין די באר.

ויהי רצון שיעשה בהאמור מתוך שמחה וטוב לבב ויצליח.

בטח יודע מפרשת יום הבשורה יום הגאולה י"ט כסלו גאולת פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות, המדגישה איך שאהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם, חד הוא, שזה עוד מוסיף נועם בהנ"ל.

בברכה לבשו"ט.

ח'רסג

מו"ה אברהם: מוגרבי, ירושלים.

פסק דין: סנהדרין לו, א.

כפירוש חז"ל: קדושין מ, א.

חד הוא: ראה גם לעיל אגרת ח'רסג, ובהנסמן בהערות שם.

ח'רסד

ב"ה, ח"י כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש:

אין ענטפער אויף אייער בריף פון י"א כסלו, אין וועלכען איר שרייבט פון די שוועריקייטען אין אייער איצטיקען אָרט, און די סברא אַוועקצופאַרען וכו',

און חאַטש צוליב פאַרשטענדליכע טעמים האָב איך ניט געוואָלט דערמאָנען דאָס אונטען געשריבענע, אָבער ויבאַלד איר האָט דאָס אַרויסגעבראַכט אין אייער בריף, האָב איך קיין ברירה, און מוז נעמען אַ שטעלונג צו דעם, נעמליך:

ווען אפילו עס וואָלט געווען אַ גלייכע זאַך אַוועקצופאַרן פון אייער איצטיקען אָרט, איז ניט פאַסיג דאָס באַזעצען זיך אין דער שטאָט וועגען וועלכער איר שרייבט, צוליב דעם פאַרשטאַרקען דעם שלום בית אין אַלע הינזיכטען, דאַרפמען לעבען מיטן מאַן און קינד ש"י ניט נאָהענט און אין דער זעלבער שטאָט מיט די עלטערן שיחיו, און מיזעהט דאָס במוחש אין גאָר מערסטע פאַלען, אַז עס ניט געוואונשען דאָס, און צוליב פילע טעמים, וועלכע זיינען ניט אַפהיינגיג פון אייך, איז אין אייער פאַל איז דאָס נאָך אין אַ פיל שטאַרקערער פאַרם.

צו דער עצם פראַגע, וואָס איר האָט שוועריקייטען, אין אייער איצטיקען אָרט, איז נעמענדיק אין באַטראַכט, אַז דער מוסד איז לפי ערך נאָך אַ נייער, איז קיין וואונדער וואָס מיטרעפט אַן אויף שוועריקייטען, און במילא ווירקט דאָס אויף די באַקוועמליכקייטען אין וועלכע עס נויטיקען זיך די וועלכע זיינען אין מוסד, אָבער ס'איז קיין ספק, אַז ווען איר און [אייער] מאַן ש"י וועלען קוקען אויף דעם מוסד, און זייער אַרבעט אין עס, ניט ווי אַ גענייטע זאַך און געצוואונגענע, און ניט ווי אַ זאַך וואָס מיטוט דאָס לטובת המוסד אַדער אַנדערע טעמים, נאָר אַז דאָס איז אויך אייער טובה זעלבסט, וועט מען גיכער גרינגער קענען צונויפריידן זיך מיט די וועלכע האָבן אַ שייכות צו דעם מוסד, און קענען לייכטער איינטיילען די ענינים.

ועוד ועיקר, און דאָס איז דער הויפט פונקט, ווען איר וועט קוקען

אויף דעם מוסד ווי געזאגט אויבען, איז קיין צווייפעל אז דאָס וועט געבען די מעגליכקייט צו וואַקסען סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, וואָס אין אַ צווייטען אָרט וועט קוים זיין די ענליכע מעגליכקייט, און איינע פון די טעמים איז ווי געזאגט פריער, אז דער מוסד איז נאָך אַ נייער אין שטאַט, און די שטאַט האָט פילע מעגליכקייטען אויף פערשידענע געביטען, און מיט דער געהעריגער ענערגיע ובשמחה ובטוב לבב, וועט איר האָבען אין דעם הצלחה מופלגה סיי בגשמיות און סיי ברוחניות הן לטובת הפרט להם לעצמם והן לטובת הכלל.

דאָס אויבען געשריבענע, איז באַגרינדעט אויף ענליכע פאַרזוכן וועלכע זיינען געווען אין אַנדערע שטעט, און דער רעזולטאַט איז געווען ווי געזאגט אויבען, און דעריבער איז אפשר לויט אייער זעהען און אויך פון אַנדערע, ניט וויסנדיג פון די אַנדערע פאַרזוכען אַדער נאָר אַ אויבערפלאַכליכע ידיעה איז ניט אזוי קלאָהר די זאַך, אָבער דער פאַקט איז ווי געזאגט אויבען.

דאָס אַלץ געשריבענע איז נאָר פון שכל שטאַנדפונקט און חשבונות ע"פ טבע.

אָבער ניט ווייניגער וויכטיג איז, און אפשר נאָך מער, דאָס אַריינטראַכטען אין דעם אמת, אז דאָס איז אַרבעט אין אַ מוסד פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, אויף וועמענס ער ווערט אָנגערופען, און אז די אַרבעט וועט געטאָן ווערען במסירה ונתינה וטוב לבב, וועט דאָס צוגעבען אין דער התעוררות רחמים רבים פון דעם בעל הציון הק' וואו איר וועט דערמאָנט ווערען לתוספת ברכה והצלחה בכל עניניהם הן הכללים והן הפרטים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור, און מיר שטייען דאָך ערב י"ט כסלו, אויך לבשו"ט וועגען י"ט כסלו וחנוכה הבע"ל.

ח'רסה

ב"ה, ח"י כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון יום ד' אין וועלכען איר שרייבט וועגן קביעות עתים לתורה, וואָס איר האָט פאַר זיך אליין און אויך לימוד ברבים וכו' און פאַרענדיקט וועגן די שוועריקייט אין דעם לערנען תניא.

ומובנת הפליאה והתמי', וואָס קענענדיק לערנען די שיעורים וואָס איר דערמאָנט אין אייער בריף, באַגעגענט איר די דערמאָנטע שוועריקייט אין לערנען תניא, עס קען נאָר זיין אז דער סדר הלימוד בקדימה ואיחור, איז ניט אין דעם פאַסענדען אופן,

וואָס אין דעם פאַל, איז דער ריכטיגער אופן, צו לערנען פריער דעם חלק ג' פון תניא, אגרת התשובה, דערנאָך דעם צווייטען חלק, שער היחוד והאמונה, און ערשט דערנאָך דעם חלק א' פון תניא,

אויך איז גוט בהתחלת הלימוד, צו האַבען אַ קביעות לערנען דעם קונטרס ומעין (לכ"ק אדמו"ר — מוהרש"ב — נ"ע) וואָס געוויס געפינט ער זיך באַ אַנ"ש במחנם הט',

און ס'איז דאָך איצטער אַ עת סגולה צו די ענינים געפינענדיג זיך ערב י"ט כסלו, יום הבשורה וחג הגאולה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובברכת חג הגאולה.

להעתיקו ביאור בפירש"י ר"פ תולדות: וא"ת יצחק — „יעקב ועשו האמורים בפרשה" וקשה מאי קמ"ל. ומבארים דתולדות יצחק — מוכיחים אשר (כהמשך הפסוק) אברהם הוליד את יצחק, דהרי ממזר לא מוליד.

ח'רסה

דער ריכטיגער אופן: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'קע ובהנמנן בהערות שם. לקמן אגרת ח'תקיא.

דהרי ממזר: ראה בעה"ט תצא כג, ב.

צע"ג בביאור זה — דלפיו דברי רש"י מיותרים לגמרי.

וע"פ פשט יש לפרשם — דכל פירש"י בר"פ הנ"ל הוא המשך אחד: אי"ת יצחק (הרי הכוונה ל)יעקב ועשו האמורים בפרשה (וא"כ יוקשה המשך הכתוב) אברהם הוליד את יצחק (שאין לזה כל שייכות בסיפור ענין יעקב ועשו, והתירוץ) ע"י שכתב כ"י וק"ל.

ח'רסו

בי"ה, ח"י כסלו, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו,

ובעמדנו בין גאולה לגאולה ומסמך גאולה לגאולה,

אשר אף שכמבואר במ"א חלוקים בענינים, הצד השוה בהן,

אשר שתיהם — גאולה נראית ונגלית גם לעיני בשר, ולא עוד אלא שבאה בהסכמו מלא של הלעו"ז, זה שה"י מעלים ומסתיר ומנגד לפני הגאולה,

וכדברי דוד המלך בפסוק הגאולה: פדה בשלום גוי כי ברבים היו עמדי,

יהי רצון שיה"י כן בכל הענינים אודותם כותב, וכאמור אשר גם מה שה"י מעלים ומסתיר עד עתה, יהפך למסייע וגואל,

ומסמך גאולה לגאולה: ראה שיחת יו"ד כסלו תש"ז בסופה (לקו"ד ע' 976).
ברבים היו עמדי: גם אנשי אבשלום (ירוש' סוטה פ"א סוף ה"ח). וראה רשימות הצ"צ לתהלים נה, יט סק"י.

ח'רסו

כללי טרטי. וראה גם אגרת שלאח"ז.

שכמבואר במ"א: ראה לק"ש חכ"ה ע' 347 ואילך. ושי"נ.

אגרות-קודש (ח'רסו)

ויבשר טוב בטוב הנראה והנגלה בשמחה ובטוב לבב.

בברכת חג הגאולה ולבשו"ט בכלל ובפרט

מ. שניאורסאהן

ח'רסו

[ח"י כסלו תשכ"ב]

. . . ובעמדנו בין גאולה לגאולה, וכמבואר במ"א החילוק שביניהם, אבל ביחד עם זה הצד השווה שהם גאולה נראית ונגלית לעיני בשר, ולא עוד אלא בהסכם מלא של הלעו"ז, שהי' מעלים ומסתיר מלפני הגאולה,

יהי רצון שיהי' כן בכל הענינים אודותם כותב, וכאמור אשר הפרטים שהעלימו והסתירו עד עתה, יהפכו למסייעים וגואליים.

וע"פ פתגם רבותינו נשיאינו אשר, כאשר הקב"ה נותן לבני ישראל היכולת ואפשריות יראו בני"א איך שהם מקיימים בזה הענין דבכל דרכיך דעהו,

שזהו מנקודה הפנימית של תורת החסידות והדרכתה לעבוד את ה' בכל הענינים ועד לפרטיהם,

ובנקודה פנימיות עוד יותר, להראות להעולם כי ה' הוא האלקים ואין עוד מלבדו,

תהי' העבודה בזה מבלי העלמות והסתרים ובשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו"ט ובברכת חג הגאולה.

ח'רסו

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 221.

וכמבואר במ"א: ראה לקו"ש חכ"ה ע' 347 ואילך. ושי"נ.

פתגם: ראה גם לקמן אגרת ח'תקיד, ובהנסמן בהערות שם.

ח'רסח

בי"ה, מוצש"ק פי וישלח, תשכ"ב
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח בקשר עם
התועדות י"ט כסלו אשר בכפר:

„לכל המשתתפים והמשתתפות בהתועדות חג הגאולה שליט"א.

„משתתף הנני בהתועדותכם דחג אשר פדה בשלום נפשנו ואור
וחיות נפשנו ניתן לנו, ויהי רצון שההתעוררות תגלה ותמשיך החפץ ורצון
פנימי ועצמי שבכל אחד ואחת מבני ישראל ועד שיחדירו חיי היום
יומיים, ויפוצו המעיונות חוצה ויבוא מלכא משיחא בקרוב ממש. לחיים
לחיים ולברכה

מנחם שניאורסאהן."

המברק בטח נתקבל בעתו ובזמנו, ובדאי יודיעו מכל הנעשה ובפרטיות
הדרושה. ות"ח מראש.

בכבוד ובברכת חג הגאולה

מזכיר

ח'רסח*

[נוסח המברק לקראת י"ט כסלו תשכ"ב]

לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי ולהפצת המעיונות בהצלחה
תכתבו ותחתמו. התועדות שמחה ופעילה.

ח'רסט

ב"ה, כ"א כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

. . . לכתבה אודות הקמת מצבה — באם אין בזה מנהג מיוחד
במשפחה, כל ההקדס בזה ישובח, וע"פ המבואר בכמה ספרים.

בברכה שכפי הוראת ימי חנוכה הבע"ל שמשקע החמה מדליקין נר
ומוסיפים באור מיום ליום יהי כן בענייני וכו"ל בתחלת המכתב.

ובברכה לבשו"ט.

ח'ער

ב"ה, כ"א כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

האברכים משתתפי הקביעות לימוד בנגלה ובחסידות
ובאופן השגת כוונה מיוחדת להחזיק הידידות והתקשרות
איש לרעהו — בעיר מאנטרעאל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מליל חג הגאולה י"ט כסלו, בצירוף
שמותיהם.

ובעת רצון יזכירום על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר

ח'רסט

לכתבה: בהמשך לזה — לקמן אגרת ח'שיא.
הקמת מצבה: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תרה, ובהנסמן בהערות שם.

ח'ער

תוכן האגרת נשלחה לכריכ אנשים, וראה גם לקמן אגרת ח'רפז.

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבם לטובה להאמור ובתוכן מכתבם.

ויהי רצון שיהי בכל זה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור שהוא גם מהוראות ימי חנוכה הבע"ל דמוסיף באור מיום ליום.

ויש עוד להוסיף רמז בזה, אשר מקור האור וההוספה שלו הוא משמן, רזי דרזין דאורייתא, שמלימוד תורת החסידות המגלה גם רזי דרזין ועד להבנה והשגה בפועל יחדיר האמור בכל הענינים, ובלשון הכתוב בכל דרכיך (ועד שיבואו להמטרה) דעהו, דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם מצוה רמה (כן צ"ל) ונשאה, ואדרבה עולה על כולנה (עיין קונטרס אחרון קנ"ו ב').

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולחנוכה מתאים להנ"ל.

ח'רעא

ב"ה, כ"ב כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק נתקבל מכתבו ממוצש"ק, בו כותב אודות מצב רוחו שאינו כדבעי,

ולפלא הדבר, שהרי בודאי ידוע לו אשר מיסודי אמונתו ותורתו, היא האמונה הפשוטה בענין דהשגחה פרטית ובפרט ע"פ המבואר באר היטיב בתורת החסידות, איך שזהו על כל פרט ופרטי פרטים של כל הבריאה כולה עאכ"כ בנוגע לבני ישראל,

וכיון שהשי"ת משגיח עליו בתוככי כלל ישראל לפרטי פרטים, הרי מובן בשכל, ומקרא מלא דבר הכתוב, ה' לי לא אירא ה' רועי לא אחסר, ואין להאריך בדבר המובן אפילו בהתבוננות קלה.

מצוה רמה: ראה גם לוח התיקון לתניא שם.

ח'רעא

ולפלא הדבר: ראה גם לקמן אגרת חרצד. ח'שיז.

לפעמים מהסיבות למצב רוח שלא כדבעי, הוא חלישות בריאות הכללי, ולכן גם ישאל דעת רופא ויעשה כהוראתו, והרי התורה נתנה רשות לרופא לרפאות.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, וכן מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, באם לא נעשה זה במשך שנים עשר חדש האחרונים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'ערב

ב"ה, כ"ב כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מט"ו כסלו.

בעת רצון יזכירו את אלה שכותבת אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבה, ויהי רצון מהשי"ת שכשם שכתבה הבקשה כן תבשר טוב בזה.

ובפרט שמתקריבים אנו לימי חנוכה שמיום ליום מוסיפין בנר ואור, הנה כן יהי בעניניהם.

בברכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

. . . מיחוש האזנים שכותבתו — כפי תיאורה, לפעמים בא זה מעקזעמא באוזן ונקב שנהי' עי"ז. וא"כ הוא — ישנם רופאים שמטפלים בזה ומרפאים ע"י משחה ושליטת כניסת מים באוזן. מובן, אשר סופית צריך להחליט עדכ"ז — הרופא המטפל.

ח'רעג

ב"ה, כ"ג כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך מלאכתו מלאכת שמים צבי שי

שלום וברכה:

במענה למכתביו מיום בשורה י"ט כסלו (והקודמיו), יום גאולתנו
ופדות נפשנו, בו כותב ר"פ ממלאכתו בקדש חינוך על טהרת הקדש
המקרב לבן של בניי לאבינו שבשמים . . . והרי נכתב מכתבו כנ"ל ביום
בשורה, ראש השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות.

במענה לשאלותיו: א) תפלת התלמידות תי' — אפ"ל קצרה קצת
מתפלת התלמידים שי' בפרטיות — יברר הנוהג בזה בבתי"ס החרדים
שבאה"ק ת"ו.

ב) בענין השוטרות שביטל זה — מובן שכן ינהג גם להבא.

ג) המשך לימוד הבוגרים בוגרות בבתי"ס החב"דים — להבא
כשיבקשו ממוסד חב"די פ' שיקבל תלמיד ממוסדו — ישלח העתק
בקשתו (מנומקת) לכאן ויודיע להמוסד עד"ז, ויבררו מכאן האפשרי
להעשות בזה. והרי בודאי גם לו ידוע מצב הכספי החמור בו נמצאים
וק"ל.

בברכה לבשו"ט.

ח'רעג

האברך . . צבי: הרטמן, רמת גן.

תפלת התלמידות: במכתבו: רציתי לדעת האם בנות חייבות ככל התפלה כמו בנים או רק
חלקים ממנה.

בענין השוטרות: במכתבו: בהרכה בתי ספר קיים ארגון של שוטרי בטחון . . תפקידם
לעמוד במעבר חצי משני צידי הכביש ולשמור שהתלמידים יחצו את הכביש רק במעבר החצי
. . גם בבית ספרנו קיים ארגון כזה . . וראיתי שגם בנות משמשות בתפקיד של שוטרות, לא
מצא הדבר חן בעיני.

ח'עדר

ב"ה, נר אי דחנוכה, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אריינגייענדיק אין די ליכטיקע טעג פון חנוכה, איז איצט אַ פאַסנדע צייט אַריינצוטראַכטן זיך וואו מען האַלט אין דעם ענין פון פאַרשפּרייטן די ליכטיקייט פון **נר מצוה ותורה אור** אין טאָג טעגלעכן לעבן, סיי על **פתח ביתו** — באַ זיך אין שטוב, סיי **מבחוץ** — אין דרויסן. וואָס דאָס איז דאָך אייגנטלעך די „פּראַקטישע“ באַדייטונג פון חנוכה און **נר חנוכה**.

און אפילו ווען מ'קען אין פיל הינזיכטן זיין צופרידן מיט די דערגרייכונגען אין די פאַרגאַנגענע טעג און יאָרן, איז דאָך זיכער ניט גענוג, וואָרום נר חנוכה לערנט אַז עס דאַרף זיין **מוסיף והולך מוסיף ואור**, אַז אַלע ענינים פון תורה וקדושה דאַרף מען פאַרשפּרייטן און פאַרשטאַרקן אין אַ **שטייגנדער מאַס**, פונקט ווי מיר צינדן אָן די חנוכה ליכטלעך אין אַ כסדר וואָקסנדער צאָל יעדע נאָכט פון חנוכה.

און אויב אפילו עס זיינען פאַראַן שוועריקייטן, מאַנט דאָך חנוכה פון אַ אידן **מסירות-נפש**, כאָטש די מסירות-נפש וואָס עס ווערט געפאַדערט היינט אין אַזאַ לאַנד ווי אַמעריקא איז גאַנץ ווייט פון די מסירות-נפש וואָס עס האָט זיך געפאַדערט פון מתתיהו ובניו, און גאַנץ ווייט אפילו פון די מסירות-נפש וואָס אידן ווייזן היינט אַרויס אין געוויסע לענדער וואו אידן און אידישקייט ווערן פאַרפּאָלגט און אונטערדריקט, רחמנא ליצלן. דאָס מיינט אָבער ניט אַז די געפאַר פון **להשכיחם תורתך** איז קלענער און ווייניקער אַקטועל אין די פרייע לענדער ווי אין די

ח'עדר

פארשקלאפטע לענדער. די געפאר פון „פרידלעכע אסימילאציע“ איז אין פיל הינזיכטען נאך ערנסטער ווי די געפאר פון „צוואנגס-אסימילאציע“.

דער מיטל אפצושטעלן און באזייטיקן די דאזיגע געפאר איז צו פארגרעסערן און פארשפרייטן דעם **ישיבה-חינוך**, דעם חינוך **על טהרת הקדש** — „חנוך-ה“.

דאס איז ניט בלויז א פראגע פון אריינברענגן וואס מער אידישע קינדער אין די ישיבות, כאטש יעדער אידיש קינד איז אן **עולם מלא**, א גאנצע וועלט פאר זיך. דאס מיינט אויך, אז יעדער איינער פון זיי דארף זיין א שיינענדע ליכט, צו פארשפרייטן און באלייכטן מיט תורה-אידישקייט דעם גאנצן ארום. ליכטעלעך און קנויטלעך זיינען ב״ה דא; מ׳דארף בלויז צוגעבן א פייערל.

און דאס איז שטענדיק געווען די הויפט-אויפגאבע פון די תלמידים פון די ליובאוויטשער ישיבות — **נרות להאיר**, ליכטיקע ליכטלעך, ליכט וואס לייכטן און באלייכטן און צינדן אן כסדר נייע ליכטלעך.

גלייכצייטיק מוזן אויך די בעלי-בתים פון זייער זייט, די **תומכי-תמימים**, די שטיצער און פריינט פון ישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש געבן און שאפן די נויטיקע פינאנציעלע הילף אין א שטייגנדער מאָס.

די יערלעכע אונטערנעמונג פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש, גיט א מעגלעכקייט צו פארווירקליכן דעם אינהאלט פון חנוכה אין א פראקטישן אופן. די דאזיגע מעגליכקייט מיינט א פליכט און פארענטווארטלעכקייט וואס טארן ניט דורכגעלאזט ווערן.

די באטייליגונג אין דער ארבייט פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש א גאנץ יאר, און בפרט צו דער געלעגנהייט פון דער יערלעכער אונטערנעמונג, אין א פארגרעסערטער און שטייגענדער מאָס, לויט דעם אינהאלט פון חנוכה, וועט זיכער ברענגען יעדן און יעדער איינער פון די אַנטיילנעמער דעם אויבערשטנס ברכות אויך אין א פארגרעסערטער און שטייגנדער מאָס, בגשמיות וברוחניות, פאר זיך און זייערע בני בית שיחיו.

בכבוד ובברכה ובברכת חנוכה

מ. שניאורסאהן

ח'ערה

ב"ה, כ"ה כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ רב פעלים וכו'
מו"ה שמעון ישראל שי

שלום וברכה!

על יסוד מה שכרשום בזכרוני נפגשנו פעם, ועתה הובא לי סידור
האריז"ל להר"ש מרשקוב, שכרשום בהקדמה עשה כת"ר בהו"ל שלו,

עלי בזה החובה להביע תקותי חזקה, על יסוד הבטחת חז"ל מצוה
גוררת מצוה, שפעולה האמורה בהפצת המעינות, מעינות חכמת האמת
בדפוס, ז.א. שמגיע גם חוצה, תהי לה המשך, כוונתי — בלימוד חכמה זו,
חכמת הקבלה פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות,
ובמכש"כ וק"ו:

ומה בנוגע לכוונות התפלה עשה כו' אשר לאו כל מוחא ולבא סביל
דא, והרי לזה זקוקים הן להמוח והן להלב, ועוד דפשיטא שבנוגע לכוונות
התפלה מוכרחים ללמוד הענינים, משא"כ להיפך — אפשר ללמוד
פנימיות התורה חכמת הקבלה, (תבלשון הראשונים) להתפלל לדעת זה
התינוק (עיין שו"ת הריב"ש סי' קנ"ז).

שאם בנוגע לקיום המצות — צ"ל מקודם לזה לימוד שמביא לידי
מעשה, עאכ"כ בנוגע לכוונת תפלה שזקוקים לכמה זהירות בזה,
וכמבואר בכ"מ.

ומובן שלימוד הקבלה אינו מספיק בזה ומוכרח לימוד החסידות
המבאר הענינים שבקבלה ומפשיט אותם מגשמיותם, כי בלי הפשטה זו,
הרי בלשון אדמו"ר הצמח צדק, "ציוה הבעש"ט שלא ללמוד ספרי הקבלה

ח'ערה

חלקה נדפס בלקריש ח"כ ע' 593 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מו"ה שמעון ישראל: פאזן, ברוקלין. הרב דשאפראן. אגרת נוספת אליו — לקמן ח"שלב.
עלי בזה החובה: בהמשך לזה לקמן אגרת הנ"ל.
הבטחת חז"ל: אבות פ"ד מ"ב.
ומובן: ראה גם לקמן אגרת ח"שי.

(כי בלי ידיעה זו) להפשיט הדברים מגשמיותן, מתגשם מאד ע"י לימוד זה וכו' ואע"פ שדברי האריז"ל הם נאמנים ואמיתיים, וכשקראו שכינה למדת מלכות וכו', עיין שרש מצות התפלה להצ"צ סוף פרק ב' ושם פרק ח'.

וכיון שלכת"ר השפעה על כו"כ, בודאי שזכות הרבים תלוי בו — להפיץ לימוד תורת החסידות, וכהוראת ימי חנוכה — דמוסיף והולך באור, תורה אור ומאור שבתורה.

לחביבותא דמילתא בקבלתי סידור הנ"ל ציינתי באיזה ענינים עכ"פ בחפזה, וכיון שעסק כת"ר בהכנה לדפוס, מצורף בזה.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

לסידור האריז"ל — הר"ש מרשקוב. ברוקלין, תשכ"א.

הר"ש מרשקוב — בשה"ג החדש כותב שהוא מתלמידי הה"מ (ולא מתלמידי הבעש"ט). וצ"ב.

בתחלתו. ב. ע"א כללות תיקון כו': ראה בכ"ז: שער הכוונות תפלת השחר דרוש ב"ג. פע"ח שער התפלה פ"א, ה, ז. עולת תמיד ד"ז, ח (בדפוס ירושלים, תרס"ז). נהר שלום מח, א. נד, א ואילך (נדפס גם בסו"ס ע"ח דפוס ווארשא). שמן ששון לשעה"כ שם. שם ח"ד סדר תפלת שחרית אות ו.

שורה המתחלת כללות לחיצונים צ"ל: לחיצונית

שורה המתחלת מלולא יפנה ציצית תפלין להעיר מברכות טו, א. זח"ג קכ, ב. ב"ח לטווא"ח סו"ס ב.

שורה המתחלת כי בעשי' בעשי' כו' מתערבים טו"ר כו' ביצירה לא מעורבים צ"ע כי (כמעט) בכל מקום מבואר אשר ביצוי מעורבים טו"ר (ע"ח שער מז פ"ד. שמ"ח פ"ג. מ"ח מס' היכלות הקליפות פ"ד. ובכ"מ). — ורק בע"ח שמ"ג סוף ההקדמה להדרוש כתב שביצירה אינן מתערבים.

וראה ג"כ שער הליקוטים עה"כ וישקף אבימלך.

— בס' טועמי' חיים זכו על הע"ח שמ"ז פ"ד מחלק דכאן בעת הפגם וכאן בעת הזכות. וצע"ג —

והנה גם בסי' שרף פע"ח (להר"ר משה מדאלינא, מתלמידי הבעש"ט)
ש"א פ"ב בביאור דיפנה כו' כותב, "דביצירה אינן מעורבין".

אבל בשעה"כ (הנ"ל ד"ג) כותב בביאור ענין זה עצמו, "כי בעשי
ויצירה יש תערובות טו"ר". וכ"ה בפע"ח שם פ"ה ופי"ז, ובעו"ת שם.

בסופו. סדר האבילות. שיטה מפיו אין לילך כו'. כ"ה במ"ח מסי'
גמ"ח ספ"ב.

שיטה הוא. כשהוא בולט בהוריות יג, ב — כתב סתם, אבל כן
מפרשו בטעמ"צ להרח"ו ס"פ ויחי. וכ"כ במ"ח שם.

על יסוד מחז"ל בחשיבות דאזנים לקופה נכון: (א) עריכת מפתח. וכל
הפירוט יותר במפתח — הי"ז משובח. (ב) ציון כל הדפים וגם העמודים
(חסר זה בתחלת ח"ב, בסוף ח"ג וכו'). (ג) ציון זה יהי' בחדא מחתא —
מתחילת הסי' ועד סופו. ולא אשר ח"ב וח"ג יתחילו עוה"פ מן א.

ח'רעו

ב"ה, יום א' נר א' התחלת חנוכה, תשכ"ב

(א) כיון שכנראה, פי' (ע"פ הגליון המצו"ב) מזמן לזמן מתרחק יותר
מהמקווה ממנו, ניצול כשרונותיו כדבעי למהוי (הן בכמות והן באיכות),
ע"פ מארז"ל (כתובות ס"ז רע"א) בגודל ההכרח שיהי' בדוקא כדבעי
למהווי,

וביחוד ע"פ הדברים בזה חוצבי להבות אש, בתניא פ"ל, ע"פ משנ"ת
שם איך שעצלות וכבודות נוגעים לכללות עבודת האדם, אין גאנצען
שטעל, וגם בפרטי עבודתו (פכ"ו).

מחז"ל: עירובין כא, סע"ב.

ח'דעו

מועתק בזה קטע מאגרת המזכירות המצורפת לאגרת זו:

מוסג"פ העתק הוראה מהירה שקבלנו היום מכ"ק אדמ"ר שליט"א במקודה מיוחדת
להראות הנ"ל ליחידים. . . וכיון שאפשר שגם במחנם נמצאים כאלה אשר ההוראה הנ"ל יכולה
להיות שייכת גם להם — לבד התועלת הכללית לכל אחד שילמד בעיון הוראה זו — מצאנו לנכון
לשלוח לו תיכף את הנ"ל ובטח יורז לפרסם זה כמדה האפשרית.
וראה גם לקמן אגרת ח"שה.

ולאידך גיסא — גודל מעלת הזריזות כו' הנאמר ונשנה בדברי רז"ל
(אגה"ק סכ"א).

כיון שעשיותי בזה, לשפר הנ"ל, ע"ע לא פעלו כלל,

הנה, אף שאולי ע"פ פס"ד, יכולני לומר שאין בידי למחות, והראי
שאין דברי נשמעין (כ"א באוזן החיצוני — שבזה אין הבחירה בידי פי,
וכמבואר בנדריים ל"ב רע"ב, ובמילא, לפעמים, קבלתי ג"כ מענה —
אמתלא מן השפה ולחוץ).

ומהי התביעה ממני — והרי בטח פי יכול לתרץ הנהגתו — כיון
שאיני רואה מי „ירו"ח" מהמענה והסדר שישתלשל מהמענה הזה —
אנסה עוה"פ — באופן שונה מזה שע"ע, וכולי האי ואולי כו',

והוא, שבסוף כל שבוע — היינו בועש"ק — ישאלו מהמזכ' בשמי את
פי, מהנעשה במשך השבוע לשיפור הנ"ל (כמובן — בפירוש הענינים),
והמענה — ימסר לי בכתב למען יעמוד ימים רבים, וכעבור איזה שבועות
ולא יאוחר מיו"ד שבט הבע"ל — בטח יבורר המצב.

ויה"ר שיהי באופן דמוסיף והולך ואור.

ח'רעז

ב"ה, כ"ו כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון א' חנוכה, און פרעגט צו עצה אין
פארבינדונג מיט דעם וואָס אייער מאַן שיי וויל בייטען די איצטיקע דירה
און איר זייט געגן דעם צוליב אייניגע טעמים, וכו'.

לויט מיין מיינונג, צו נאָכדעם ווי איר האָט שוין געזאָגט אייער מאַן
שיי אייערע טעמים אויף ניט צו בייטען, דאָרפט איר מער ניט מישען זיך

ח'רעז

אייער מאַן . . דירה: ראה גם לעיל ח"כ אגרת דתקכג, ובהנשמך בהערות שם. לקמן
חזמט.

אין דעם, און דער עיקר ניט נעמען זיך צום האַרצען, ווי עס וועט גיין און עס וועט זיך אויסלאָזען אין דעם, וואָרום נאָך אַלעמען ווייסט דאָך ניט אַ מענש וואָס בעסער איז, און נאָכדעם ווי איר האָט געטאָן דאָס וואָס היינט אָפּ אָן אייך, דאַרפֿמען זיך פאַרלאָזען אויף השם יתברך, אַז עס וועט זיין צום גוטען וואָרום השי"ת גיט דאָך אַכטונג אויף יעדערן אין דעם וואָס מינויטיגט זיך.

און אַזוי ווי אין דער פאַרגאַנגענהייט האָט זיך דאָך אין פילע זאַכען אויסגעלאָזען בעסער ווי מ'האַט זיך פאַרגעשטעלט, זאָל אַזוי זיין אויך אין דעם.

בברכה צו אַ פרייליכען חנוכה און צו גוטע בשורות.

ח'דעח

ב"ה, כ"ו כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מאור כ"ג כסלו.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

נעם לי לקרות במכתבו אודות פעולתו בקדש הפצת עניני היהדות המסורתית בתוככי החרדים לדבר ה' ביחוד הנוער,

והתקוה חזקה אשר גם מנצל השפעתו לעורר לעזור לפעולות בית ליובאוויטש אשר במחנה הטי, והרי הודיעונו חז"ל מצוה גוררת מצוה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

לכתבו אודות הנוסח — ידוע הפס"ד בשו"ת האחרונים, אפשר

ח'דעח

הודיעונו חז"ל: אבות פ"ד מ"ב.

אודות הנוסח: ראה גם לעיל ח"ט אגרת זלב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'תפ.

ח'תרסח.

לשנות מנוסח אשכנז לספרד ומספרד לאר"י (אבל לא להיפך), ובפרט שכפי שכותב מתפלל בבית הכנסת אשר הנוסח שם לא נוסח אשכנז.

לכתבו אודות אופן התפלה — הנה בכלל אפילו כשמתפלל בעינים עצומות, מהנכון שיהי' הסידור פתוח באותו המקום שמתפללים — שזה מועיל למחשבות מבלבלות וכנראה במוחש.

כללות התפלה באם תהי' בעינים עצומות או מתוך הסידור — וכמובן מלבד פסוק ראשון דקריאת שמע, שצריך להיות בעינים עצומות.

בכלל אין כל אדם שוה בזה, ולא עוד אלא שבאותו אדם עצמו, שונה מזמן לזמן, באיזה אופן קל יותר להתאמץ בכוונה וידע אינש בנפשי ומחליט.

לכתבו אודות ענין הידוע — בכלל העצה בזה להרבות באותיות התורה והתפלה וכן להרבות בצדקה, ומהזמנים המסוגלים הוא בכל יום חול קודם תפלת הבקר להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. בטח השתתף בהתועדות דיום הבשורה חג הגאולה י"ט כסלו.

ח'רעט

ב"ה, כ"ו כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מדי' כסלו, שהגיעני ז"ע.

בעת רצון יזכירום על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה
נבגי"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

הסידור פתוח: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'קפד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'שנז.

ומובן וגם פשוט אשר הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, הרי זה גם הצנור והכלי לקבלת ברכת השייט בהמצטרך לאדם ולביתו.

ובנוגע לענין דוחק פרנסה, ידועה עצה היעוצה מחז"ל, להרבות בצדקה ולחלקה לרבות פעמים, ומהזמנים המסוגלים לזה הוא בכל יום חול קודם תפלת הבקר להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

ולכתבו אודות יציבות רוחו — עליו להתבונן ביסוד אמונתנו ותורתנו, אשר השם יתברך ויתעלה הוא המשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית והוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב, אלא שצריך להיות כלים מוכנים לזה. ז.א. חיים על פי רצון ה' כפי שגילה לנו בתורתנו תורת חיים, וכשיהי' הענין חקוק במוחו הרי אין מקום לומר, שכשיזכור שהשייט מתבונן **עתה** במעשיו, יעשה דבר שאין לו מקום בשכל.

ולכתבו שאינו מוצא טעם בעבודתו, הנה כיון שהמשכורת שמקבל נותנת לו האפשריות לפרנס בני ביתו שיי' ובטח גם להפריש לצדקה מזמן לזמן, ובזמנים פנוים גם ללמוד הרי זהו טעם הכי חזק ונעים שאפשר לאדם למצוא בחייו.

ולכתבו שאין לו זמן פנוי כל כך ללימוד התורה, במצבו אין נדרש ממנו שילמוד כו"כ שעות, כ"א שיתחיל (אבל — תומ"י) משעה קטנה ביום לראשונה ולאחרי משך זמן לא ארוך יוסיף על שעה קטנה זו עוד רגעים אחדים, ובודאי יווכח אשר יש לו **כמה** זמן פנוי ללימוד התורה, ובסגנון חז"ל רווחא לבסומי שביק, ונוהג בכגון זה שלכל לראש לומדים הלכות הצריכות בחיי היום יומים לדעת את המעשה אשר עליו לעשות והדברים אשר אסור לעשות.

והרי נמצאים אנו בימי חנוכה, שענינם להוסיף מיום ליום באור, הלוך והוסיף, יהי רצון שיהי' כזה בכל עניניו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

חידושי

ידועה עצה היעוצה: ראה גם לעיל חכ"א אגרת חקפב. ח"ט אגרת ז'שלו. לקמן ח'שמג.
ח'שעו. ח'תסז.
ובסגנון חז"ל: עירובין פב, ב. ושי"ג.

ח'רפ

בי"ה, כ"ז כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך זכר"י שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ה כסלו, נר ראשון דחנוכה ושואל,

(א) להנאמר בקדיש „קדם אבוהון דבשמיא" בלשון נסתר, שלכאורה מוציא החזן א"ע וכן את הנוכחים מהנ"ל.

הכתוב „אבוהון", בא בהמשך להאמור מקודם לזה „דכל בית ישראל", שזהו כולל גם את הנוכחים והש"י. כן הנאמר בנוסח קדיש דרבנן „מן קדם אבוהון דבשמיא", בא בהמשך להתחלת הפסקא „על ישראל", ובכלל בחרו בלשון האמור (ככתוב בספר אבודרהם) מפני שכן הוא לשון חכמינו ז"ל (במשנה ר"ה סוף פרק ג' בכ"מ).

(ב) למאן דאמר אשר נולדו תאומות עם השבטים [למה] לא הזכיר הכתוב כמו שהזכיר דינה.

בתורתנו נכתב רק זה שנוגע לדעת, וכמו בדינה, סיפור ארוך בזה בתורתנו.

(ג) למה לא נשא יהודא תאומת אחד השבטים כ"א אשה כנענית.

הרי כבר פירש רש"י, דכנענית, היינו סוחר, ומיוסד על מאמר הגמרא בפסחים (נ' ע"א).

לפלא שכותב שאלות מעבר לים, בה בשעה שלומד בישיבה ועליו לפנות בזה למוריו ורבותיו והם יענוהו.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, התקוה שמכתבי זה יעוררו להוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד התורה וגם שיקבע עתים ללימוד תורת

ח'רפ

יהודא... כנענית: ראה גם לקריש ח"ה ע' 263 הערה 34.

החסידות, וצעירי חב"ד אשר במחנו הטי' ובאה"ק ת"ו בכלל, יוכלו ליעצו
איזה סדר הלימוד ואופנו מתאים לפניו.

בברכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'רפא

ב"ה, כ"ז כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה דוד שי

שלום וברכה:

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ג כסלו וגם בו אין כותב
מאומה בנוגע לענינים הכללים דחב"ד ולכל לראש הרשת וגם אין מאשר
קבלת המכתבים, אף שחזקה ששליח — בי דואר — עושה שליחותו.

בו כותב אודות ענין בניית המקוה בפתח תקוה בנוגע לתכנית
שתהיי מקוה ע"ג מקוה, והתועליות שבדבר.

וכיון שהרה"ג וכו' הר"י שי' לנדא מבני ברק דיבר בזה (וכנראה איזו
פעמים) עם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, מהנכון שיתקשר עמו ויברר
אצלו הפרטים בזה, כי לי אין ידוע בזה לבד הרשימה שניתנה לפרסום
(בספר טהרת המים להר"ן שי' טעלושקין).

אף שאין הזמן גרמא לעיין בזה ולכתוב באריכות הדרושה, לכאורה

ח'רפא

מו"ה דוד שי': חנוני, פתח תקוה. אגרות גוספות אליו — לעיל ח"כ זיתקפ, ובהנסמן
בהערות שם.

חזקה: עירובין לא, ב. ושיג.

מקוה ע"ג מקוה: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתקיה (ע' פב), ובהנסמן בהערות שם.

פשוט שהתועלת הכי גדולה באופן בניי האמורה, היא, שאז הטבילה
בהאוצר עצמו, אלא שהרצפה מחלקתו לשני חלקים ובטלה הרצפה
מענינה ע"י החורים שבה, והתועליות בטבילה באוצר עצמו כו"כ.

לכתבו שיש מי שאומר שקשה לנגב, — אין זה מובן כלל שהרי
אדרבה הנגוב קל יותר, כיון שהמים לא רק שנשאבים ע"י פומפ מלמעלה
אלא שהשירים יורדים לאוצר שמתחת לרצפה.

באם לדעתו נכון שאכתוב בהנ"ל להו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה ישראל שי' איידלמן, בטח יודיעני ואכתוב אליו כיון שעומדים אנו
בקישור מכתבים.

בכלל נכון מכו"כ טעמים שתה"י המקוה בקרקע ולא בקומה שני,
ולכאורה גם מצד האדריכל צ"ל הרצון לזה, וגם הוצאות הבניי תהיינה
קטנות יותר.

ובנוגע לנשים, הרי יש למעט טרחתם בנוגע לזה ככל האפשרי
ואפילו טרחה לעלות במדריגות ועוד כמה טעמים, מהם אפילו
בעלהבתישע שטוב יותר שמקוה דנשים תה"י באופן שלא תצטרכנה
להרבות בהילוך בבנין.

כבקשתו נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

בברכה לבשו"ט.

ח'רפב

בי"ה, ז"ך כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת — הנדפס — דו"ח מההתועדות ארצית וכו',

שנשאבים ע"י פאמפ: ראה גם שם אגרת זתרצד. ח"א אגרת ג'תקסח. לקמן ח'שמח.

וכיון שעברו שלשים יום מקבלת ההחלטות, עלי לעורר, אשר מהנכון ביותר וביותר לעשות סיקור וסה"כ מהנעשה במשך שלשים יום הראשונים.

כי אפילו את"ל שנעשה ככל הדרוש, בהחלטות האמורות, הרי בודאי אשר חשבון וסי"ה מזמן לזמן — יוסיף במרץ וכו'. ועאכ"כ אם אצל מי שהוא חסר בנוגע לקיום ההחלטות. וד"ל.

ויהי רצון אשר בהחלטות האמורות תהי' ההנהגה מתאים לפתגם והוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל (הועתק גם בדו"ח הנ"ל) פחות לדבר, יותר לחשוב ועוד יותר לעשות.

אשר בודאי שהפחות לדבר הכוונה בעיקר בערך העשי' שלאחרי זה.

להסעיף בו מדובר ע"ד לימוד המשך מאמרי דא"ח אחיד,

לע"ע נתקבלה רק שאלה ולא הצעה. וכמובן שצ"ל המשך כזה שאפשר להשיגו באה"ק ת"ו — נדפס או עכ"פ בשטענציל — וכן שרובא דרובא מאנ"ש יהי' בזה לבס חפץ, וע"פ נקודות אלו יחליטו ביניהם.

המחכה לבשו"ט בכל האמור, ויהי רצון שתהיינה מתוך מנוחה אמיתית שמחה וטוב לבב.

להעיר ממכות (ג, ב) אשר שלשים יום חשיב כשנה (אפילו בדבר שאין בו כלל ענין דשנה).

ומעין ביאור לזה י"ל — דחדש ביחס ללבנה — הוא ענין השנה ביחס לחמה.

ח'פב

לפחגם: ראה גם אנ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ד"א אגרת קמ (ע' ש).

ח'רפג

ב"ה, ז"ך כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא ישראל בארצנו הקדושה תבנה ותכונן ע"י משיח
צדקנו במהרה בימינו,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לאחרי הפסק נתקבל מכתבם משילחי חשון, וגם הוא התארך
בהילוכו יותר על הרגיל,

בו כותבים בנוגע להוספת יחידות דיור בכפר חב"ד, האם לבנותם
בשטחים שנותרו עוד בכפר, או בשטחים שהתקוה שיוכלו לצרפם לשטח
הכפר הקיים ע"י השתדלות וכו'.

לכל לראש צריך לברר האם יש שטחים בכפר, כוונתי — להביא
בחשבון עניינים כללים הדרושים להתפתחות הכפר במצבו ההווה ועאכ"כ
לכשיתרחב — בעניינים צבורים או שטחים לגן וכיו"ב, שכמובן הני"ל אין
מקומם בשטחים נוספים בקצה הכפר כ"א בתוכו, משא"כ יחידות דיור.

באם גם לאחרי חשבון האמור יש שטחים פנוים, אזי כמובן יש
לבנות דיורים האמורים בשטחים אלו, כיון שעתה שעת הכושר לקבל
סיוע מתאים ממשרדים שונים, משא"כ לאחר זמן, ועוד ועיקר שהרי כמה
משפחות אנ"ש שמחפשים מקום שיכון מתאים.

ב) בנוגע להקמת מחסן "סילה" — בכלל נכון הענין כיון שבודאי
יספיק וישמש מחסן זה גם למושבות שבסביבות כפר חב"ד, שע"ז יתוסף
בהשפעת כפר חב"ד, נוסף על ענין הפרנסה שבדבר.

בפרטיות, כמובן יש לברר אצל המומחים במקצוע, ומה טוב
היודעים (עכ"פ — בהשערה) התכנית של משרדים המתאימים בנוגע
להתפתחות הלול באה"ק ת"ו.

ג) אופן פיתוח התעשי' בכפר חב"ד — כפי שהראה הנסיון של
העבר, כדאי להתענין באופני העשי' שעוסקים ומעסיקים משפחות

אחדות, כוונתי לשלול שני הקצוות לזה של אחד ולא של עשירות משפחות ביחד, שזה מקשה ביותר על ההתאמה, שיתוף פעולה וכו'.

מהענפים יש לשלול כמו שכתבתי מכבר, ענינים התלויים בכשרות, שמביא סו"ס לקולות וקולי קולות, וק"ל.

(ד) יוצא מן הכלל (מסעיף ג' הנ"ל) הוא בנוגע לאפיית שמורה — אשר גם עד עתה תמיהני להרשלנות בזה, בה בשעה שמכמה טעמים, אפשר הי' לפתח אפיית שמורה בתכלית ההידור בכפר חב"ד בממדים נכרים, והרי אין בזה חשש לקולות וכיו"ב, כיון שהמיוחד בזה יהי' — הקו השני מהדרין מן המהדרין.

פשוט שאין כוונתי בזה להפחית חלקם של אלו שהתעסקו בזה בשנים שעברו, ועאכ"כ לא לקפח חלקם, ומובן שלהם דין קדימה בהנ"ל, אבל . . .

ח'רפד

ב"ה, נר החמישי, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לפלא שזה מזמן רב שאין ממנו כל ידיעות ומובן כוונתי לא ידיעות סתם כי אם בענין הפנימי הוא ענין העיקרי והעצמי, התמדה ושקידה בלימוד תורתנו הקי' והנהגה מתאימה לזה.

ואם בכא"א גדול ההכרח בהנ"ל, עאכ"כ בנוגע לכהנים (עיין רמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל ענין הכהונה בנוגע לעבודת ה', ובלקוטי תורה לרבנו הזקן סוף פרשת קרח).

ובמיוחד אשר זכה ונמצא ולומד בכפר חב"ד מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, ובדאי יודיע על כל האמור, והעיקר

ח'רפג

לאפיית שמורה: ראה גם לקמן אגרת ח'שצא.

עא

אדמו"ר שליט"א

שילמוד בהתמדה ושקידה כנ"ל ובהנהגה מתאימה כנ"ל ואין לך דבר
העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט.

ח'רפה

בי"ה, כ"ט כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה מאיר שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכ"ע בם מאמרו שיצא בדפוס בקשר עם יום
בשורה י"ט כסלו, ות"ח על שימת לבבו לשלחם לי.

ויהי רצון שבהמשך לנצחון תורת הבעש"ט בימים ההם בזמן הזה,
ילך האור הלוך והתפשט הלוך והוסיף הלוך ואור, וכענין ימי חנוכה אלו,
שהנס הי' בשמן רזי דרזין, ומזה נשתלשל הציווי לדורות להיות הנרות
דולקות על פתח ביתו מבחוץ, שיפ[ו]צו המעינות ועד שיגיעו גם חוצה,
ואפילו לאותה החוצה — שתורת חסד מעידה עלי' שהיא חוצה ויגיעו שם
דוקא ברזי דרזין דאורייתא. כי דוקא כל הגבוה יותר — מגיע למטה יותר
(שערי אורה בכ"מ — כמצויין במפתח).

ומענין לענין יקוים היעוד דקאתי מר דא מלכא משיחא.

ולהעיר גם ממאמר ר"פ בן יאיר: חסידות מביאה וכו' אלי' הנביא,
הוא מבשר הגאולה.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מצו"פ מהמו"ל לאחרונה.

ח'רפה

מו"ה מאיר: שורצמן, וויניפג. אגרות נוספות אלי' — לעיל ח'רמג, ובהנסמן בהערות שם.
ממאמר: סוטה בסופה.

ח'רפו

בי"ה, כ"ט כסלו, תשכ"ב
ברוקלין.

ועד הרבנים דאיסט פלטבוש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

לאחרי ההפסק הארוך בידיעות ע"ד פעולתם בקדש טהרת עם
קדוש, בנין המקוה בשכונתם הטי, נעם לי לקבל הודעתם מנר השני אשר
הולך הבנין ונבנה.

ויהי רצון אשר כהוראת ימים אלו, בס נכתב מכתבם, ומכתבי
מענה, יהי גם בהאמור הולך ומוסיף מיום ליום, וכל אותם שזכו להתחיל
במצוה רבה יברכו על המוגמר.

ויהי רצון שיהי זה בקרוב ממש בעגלא דידן.

והרי יש גם שייכות בין תוכן ימי חנוכה, שהמלחמה היתה על שרצו
להעבירם מחוקי רצונך וכו' חוקים דוקא, שזהו גם ענין הטומאה
והטהרה, שהרי דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן,
והרי הן מכלל החוקים וכן הטבילה (רמב"ם סוף הלכות מקואות).

ויהי רצון שיקוים בעגלא דידן, כסיום דברי הרמב"ם שם וזרקתי
עליכם מים טהורים הבא לאחרי — ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי
אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם, בגאולה האמיתית
והשלימה על ידי משיח צדקנו.

ומענין לענין באותו ענין: דברי הרמב"ם שם, אף שלכאורה מחלק
האגדה הם, עיקר גדול **בהלכות** טהרה למדנו מהם. וז"ל: דבר ברור וגלוי
כו' רמז יש בדבר כשם שהמכוון לבו לטהר כיון שטבל טהר כו' כך המכוון
לבו לטהר נפשו כו' כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו
במי הדעת טהור. עכ"ל. והי"ז בא ללמד ונמצא למד, אשר הטבילה היא לא

ח'רפו

לאחרי ההפסק הארוך: ראה לעיל ח"ו אגרת וירמג — אליהם. לקמן ח'תקנ.

רק ענין סילוק טומאה (לפרוש מאותן העצות) כ"א גם פעולה לטהרה (הביא נפשו במי הדעת) ופעולה נמשכת (כשם שהיא פעולת הביאה במי הדעת).

לברר חקירת הגאון הרגצובי בזה (בס' צפנת פענח מתנות עניים לו, ד. וראה ס' מפענח צפונות להרב כשר ש"י ע' קכב — שהעתיק דבריו כו').

בכבוד ובברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

ח'רפז

ב"ה, חנוכה, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה אברהם יצחק ש"י

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מז' כסלו.

ובעמדנו בימי חנוכה, יהי רצון שיהי בכל זה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, שהוא גם מהוראות ימי חנוכה, דמוסיף באור מיום ליום.

ויש עוד להוסיף רמז בזה, אשר מקור האור וההוספה שלו הוא משמן, רזי דרזין דאורייתא, שמלימוד תורת החסידות המגלה גם רזי דרזין ועד להבנה והשגה בפועל, יחדיר האור בכל הענינים, ובלשון הכתוב, בכל דרכיך (ועד שיבואו להמטרה) דעהו, דע את אלקי אביך וכו' ומביאה ללב שלם מצוה רמה (כן צ"ל) ונשאה, ואדרבה עולה על כולנה (עיין קונטרס אחרון קנ"ו ב').

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולחנוכה מתאים להנ"ל.

ח'רפז

חלקה נדפס בלקריש ח"כ ע' 642 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
מו"ה אברהם יצחק: טאבר, כפר סבא. אגרת נוספת אליו — לקמן חתקסה.
יהי רצון . . : מכאן נדפס ג"כ לעיל אגרת ח'ער.

ח'רפח

[שלהי חנוכה]

. . . לההערה בסוף אגה"ק לאדה"ז ד"ה הוכח תוכיח — הרי כמו שרמוז חיצונית דזכור בפנימיותו בתיבות „הכוונה בתפלת השבת“, כמו"כ ממש מקום לרמוז חיצוניות דשמור בפנימיותו ע"י שינוי קל מלשונו הקי, והוא: „השביתה מדיבורים בעשיות גשמיים“, ולא עוד אלא, שכנראה, גם בלא שינוי הנ"ל, זוהי הכוונה, כי מה פי' אחר לענין „דיבורים גשמיים“? וגם ההמשך „כמו ששבת כו"מ מוכיח כן.

ח'רפט

בי"ה, זאת חנוכה, היתשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

מר יצחק ש"י קורן

שלום וברכה!

לפלא שזה זמן רב שלא שמעתי מך, אף שכמובן הנני דורש עליך

ח'רפח

האגרת היא אל הגיר אפרים אליעזר יאלעם, ונכתבה על גליון מכתבו מיזם ד' נר רביעי דחנוכה. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א זיתקסג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח"שכא. ח'תגד. ח'תריח. ח'תגלז.

לההערה: במכתבו: ובדרך אגב אשנה את הפרק (סוף קריא) שהזכרנו בהיכל הקדוש של רבינו הקדוש והטהור [כ"ק אדמיר מהורייצ ג"ע] ז"ע ועכ"א. הלא אדמוה"ז לא בא לחדש או גם לבאר הלכות שבת ומקורותיה, כי אם להדגיש גדול העון של שיחה בטלה בש"ק, ולזה ביאר מה שידוע ליריח כי בכל המצוות יש פנימיות וחיצוניות וגם בשבת כן. וא"כ לכאורה ה"י די להזכיר חיצוניות מהשבת (בבחי' שמור) כמו ששבת וגו', ופנימיות של בחי' שמור כמו ששבת וגו'. ואעפ"כ נראה מדבריו הקדושים והמאירים שרצה גם כן להזכיר בחי' זכור וא"כ למה לא התחיל בחיצוניות כמו שנאמר ויקדש אותו ויברך וגו' ואח"כ הפנימית כמיש שבת לה"א וכו'. ולפיכך אמרתי בדרך השערה בעלמא, שאדמוה"ז כלל בחכתו את החיצוניות דזכור בפנימית דזכור, באמרו: „הכוונה בתפלת השבת“, משא"כ בשמור אין השביתה מעשי' גשמית כלולה בשביתה מדיבורים גשמיים.

ח'רפט

מר יצחק קורן: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ח'קלא, ובהנסמן בהערות שם.

ומקבל פ"ש מזמן לזמן מהנעשה אתו. וביחוד נהניתי לשמוע כי כי השתתף בהתועדות י"ט כסלו בכפר חב"ד. ובודאי בין הדברים שנשמעו באותו מעמד, ואולי גם קודם לכן, שמע פירוש מה שי"ט כסלו נקרא „ראש השנה" לעניני חסידות, ובפרט שמוצאו מבסרבי ורומני שם היתה התנועה נפוצה.

תקותי שניצל ומנצל השפעתו ויכולתו בענינים ששוחחנו עליהם כשנפגשנו כאן, ולכל לראש בנוגע לישיבה בקרית גת. ומה שכתב לי לפנים שהענינים לא התפתחו כדבעי משום שאין המזומנים נמצאים בעין, הרי בודאי למותר להסביר לכי שכל הענינים שנעשו באה"ק ת"ו נעשו דוקא באופן כזה. ואם תמצא לומר, זוהי גם הוראת ימי חנוכה. שהרי כשהי' שמן רק ליום אחד, ועד שיכינו שמן חדש יעברו שמונה ימים, הנה על פי שכל אנושי למה להדליק ולהפסיק, מוטב לחכות עד שיהי' די שמן מן המוכן וכו'; אף על פי כן הדליקו מיד, וראה זה פלא שנמשך והאיר ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.

בכבוד ובברכה.

לישיבה בקרית גת: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זתמט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן חתלוז.

ח'תעד. ח'תקפג.

ח'רצ

ב"ה, זאת חנוכה, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד המשתתפים בהתועדות יום הבשורה י"ט כסלו,
גאולת רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, וגאולתנו ופדות
נפשנו . . .
באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם נתקבלה הידיעה על דבר השתתפותם בהתועדות י"ט כסלו,
יום גאולת רבנו הזקן וגאולתנו ופדות נפשנו.

ויהי רצון שהתעוררות יום סגולה זה תומשך בכל ימות השנה ועד
למעשה בפועל — שהוא העיקר: התחזקות בלימוד התורה, נגלה וחסידות,
ובקיום המצות באור והתלהבות. וכל זה — באופן דמוסיף והולך.

וע"פ תורת הבעש"ט אשר מכל ענין יש ללמוד מוסר השכל בעבודת
האדם לקונו, הרי כן הוא גם בענין הסמיכות דיום י"ט כסלו לימי
החנוכה,

כי הנה ידוע אשר מאסרו של רבנו הזקן ה' בעבור שיטתו להפיץ
חלק התורה שה' עד אז בבחינת רזי תורה — להפיצו עד שיגיע חוצה
בהבנה והשגה. וגאולתו — במובן הרוחני — הוא הסכם ונתינת כח

זאת חנוכה: ראה ד"ה ברוך שעשה נסים לאדמו"ר הצ"צ (ברוקלין, תשי"א
[אוה"ת בראשית (כרך ח) תתקנז, ב ואילך]. ספ"ד.
יום הבשורה: ראה שו"ת מן השמים ס"ה.
וגאולתנו ופדות נפשנו: ראה אגה"ק של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (נדפסה
במבוא לקונטרס ומעין). [אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א אגרת קי].
תורת הבעש"ט: שיחות קיץ הישי"ת ע' עג.
כי הנה ידוע: ראה בית רבי פט"ז.

ח'רצ

נדפסה בלקריש ח"י ע' 269.
יום הבשורה: ראה גם לקמן אגרת חתקסא, ובהנסמן בהערות שם.

מלמעלה להפצה זו, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור — ככל חלקי התורה שנצטוונו להעלות בקדש.

ועוד להוסיף — שאפילו אם בדורות הקודמים, שראשונים כמלאכים, לא הי' הכרח בהפצה זו, הרי כשנתמעטו הלבבות — ההכרח גדול ביותר. וכידוע המשל של רבנו הזקן — לאבן טובה שהיתה בכתר המלכות והיא נזר ועיקר הכתר. אבל כשנחלה בן המלך ועד שבא לידי סכנה — ציווה המלך והוציאו האבן מן הכתר ושחקו אותה הדק היטב במים בכדי להשקות את בן המלך — על הספק אולי תגיע טיפה אחת לפיו ושב ורפא לו.

וע"ד זה בנר חנוכה: קשור הנס בנרות המנורה שבבית המקדש. ובביהמ"ק עצמו — לא בעזרות ולא באולם, כי אם בהיכל פנימה, אבל בעקבות מלחמת היונים וריבוי החשך — הוקבעה מצות הדלקת נרות ע"י כל אחד ואחד בביתו, גם בחוץ לארץ ואפילו בזמן הזה, ולא עוד אלא שידליקם על פתח ביתו מבחוץ. וכלשון המדרש הובא ונתבאר ברמב"ן — דוקא נרות אלו אינן בטילות לעולם.

אין אור אלא תורה, שנאמר כי נר מצוה ותורה אור — וכשמתרבה החושך אז אדרבה מוסיפים אור ומצווים להאיר לא רק את הבית פנימה אלא גם על פתח ביתו מבחוץ.

ויהי רצון אשר כאו"א יעשה בזה ככל המוטל עליו, הלך והוסיף באור —

עד אשר יאירו את חשכת הגלות ואת חושך העולם ובאופן דאתהפכא חשוכא לנהורא,

ויקוים היעוד: לא יהי לך עוד השמש לאור יומם וגו' כי הי' יהי לך לאור עולם וגו'.

בכבוד ובברכה.

וכידוע המשל: התמים ח"יב ע"י מט.

ברמב"ן: על התורה ר"פ בהעלותך.

אין אור אלא: תענית ז, ב.

ובאופן דאתהפכא: תניא פליו.

לא יהי: ישע"י ס, ירכ.

וכידוע המשל: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זתקכה ובהנשמך בהערות שם. לקמן ח"שט.

ח"שכד.

ח'רצא

[תחלת טבת תשכ"ב]

. . . לכתבו ע"ד השם פנחס חסר או מלא — ראה זח"ג (ריג, ב. ושם נז, ב) דהיו"ד אתוסף ב"י. אבל ע"פ המסורה שלנו וכן נפסק להלכה (בשמות גטין להבית שמואל) צ"ל מלא. וראה מנחת שי ר"פ פנחס. ובכל זה העיד המהרש"ל דרובן כותבים חסר (כנראה הכוונה במקום שאינו נוגע לדין). וכן הוא בש"ס בשמות דר"פ בן יאיר וכיו"ב.

ח'רצב

ב"ה, ג' טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה חיים זוסיא שי

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון כ"ה כסלו ושלאחריו.

מיר געפינען זיך דאך אין דעם טאג פון זאת חנוכה, וואָס ווי ערקלערט אין תורת החסידות, איז אין דעם צוויי פירוש. און — פארטייטשען אין עבודה כפשוטה:

ח'רצא

האגרת היא אל מריה פנחס אהרן שי' ווברמן, ונכתבה על גליון מכתבו מזאת חנוכה. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ ז'תרסט. לקמן ח'שלד. ח'תגו. ח'תקד. ח'תרנד. לכתבו: במכתבו: ראיתי שבמכתביו אלי כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א שמי, פנחס אהרן חסר בלא י"ד, הלא בתורה וגם בכ"ש בשמות אנשים כתוב מלא ביריד. פנחס . . . מלא: ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 355 הערה 32.

ח'רצב

חלקה נדפס בלקו"ש ח"י ע' 317 והושלמה עפ"י צילום האגרת. מו"ה חיים זוסיא: ווילימובסקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"א ז'תתעט, ובהנמנן בהערות שם. לקמן ח'תכב. ח'תפג.

א) אַראָפּציהען פון דעם טיפּסטען כח פון נפש (עתיק שבנפש) וואָס דאָס איז דער כח התענוג, ביז אַז דאָס זאָל ווירקען אויף מעשה בפועל, אין דער טאָג טעגליכער אויפפירונג.

ב) אַראָפּבריינגען פון דעם אָנפירענדען כח פון די כחות פנימים (אריך שבנפש, כח הרצון שבנפש), אַז דאָס זאָל דורכנעמען דעם גאַנצען מענשן און אַלע זיינע איבערלעבונגען.

אום אויפצוטאָן ביז למעשה בפועל, וואָס עס איז דאָך פאַרבונדען מיט שוועריקייטען, מוז מען אָנקומען, אַרויסבריינגען אַ טיפּערן כח פון נפש האלקית, דאָגעגען צו באַוואָרענען דעם מענש אַליין און זיינע געפילען, דאַרפמען ניט אַזאָ כח, ווי דער וועלכער דאַרף פאַרבינדען מיט דער אויסערליכען וועלט.

און לויט דעם באַוואוסטען אויסשפראַך, כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר (דער וואָס אַלץ העכער איז, קען גרייכען דאָס וואָס מער נידעריג איז).

ווי עס האָט זיך גערעט אין דער התועדות פון שבת חנוכה, אַז אין דעם קיצור פון דעם מאמר (ברוך שעשה נסים, פ"ד) ווערט נאָר געבראַכט דער ערשטער פירוש, וואָס דאָס שטרייכט אונטער דעם עיקר והתכלית.

וואָס דאָס איז דאָך דער מיין פון אַ קיצור, אַז ס'בריינגט נאָר ענינים וועלכע זיינען אַ עיקר, און ניט ביאורים והסברים.

און השי"ת זאָל מצליח זיין, אַז יעדערער זאָל אויספירן די הוראות פון זאת חנוכה, לויט דעם אויבען דערמאָנטען ביאור פון תורת החסידות, אויף דעם גאַנצען קומענדען יאָר הבא עלינו לטובה, צו מאַכען ליכטיג באַ זיך אַליין, ועל פתח ביתו, און אויך מבחוץ, (באָ זיינע בני בית און נאָהענטע און אויך אין דער אויסערליכער וועלט).

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ח'רצג

ב"ה, ג' טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . . ע"פ המבואר בזה באיזהו מקומן, טוב שאיזה סכום תשלם עבור הוצאות הקבורה וכו' מממון בעלה ע"ה, וכיון שזהו באופן סמלי אין הכמות נוגעת כ"כ, ושאר הסכום — תתדבר עם זה הקרוב ש"י שלע"ע נתן הכסף עבור הנ"ל, שיתן לה כסכום הנ"ל תמורת חפצי בעלה (הס"ת וכיו"ב) ואח"כ יחזיר לה החפצים בתורת מתנה, ותפרע לו בכספה זה את מה שהלוה להוצאות הקבורה וכו'.

הנקודה בהאמור מובנת, שצריכה להיות הקבורה „בשדה אשר קנה בכסף מלא", ולא שקנו אחרים, וכיון שהקרוב זכה במצוה רבה זו, יש לסדר הענין — שגם לו יהי זכות בהאמור, אבל באופן שלא יגע בהענין דשדה אשר קנה, והוא ע"פ סידור הנ"ל. אלא שצריך שיסכימו ההורים שליט"א דבעלה לכל זה.

ומובן אשר יכולה לאמר להקרוב — שזוהי הצעתי.

ומסיימים בטוב בעמדנו בזאת חנוכה, שיהי רצון שמכאן ולהבא יאיר השי"ת חלקה ומזלה ובאופן דמוסיף והולך ואור.

בבקשתה נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

בברכה לבשו"ט.

ח'רצג

ע"פ המבואר: ראה בס' דרכי חסד סי' ס"ז. וש"נ.

ח'רצד

ב"ה, ד' טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מר"ח טבת, בו כותבת על דבר שדואגת וכו'
ושואלת עצה בזה.

ועצה היעוצה וגם פשוטה היא ההתחזקות בבטחון בהשם יתברך
בורא עולם ומנהיגו שהוא המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית,
ובהתבוננות בדברי נעים זמירות ישראל, בשם כל אחד מבני ישראל, ה'
רועי לא אחסר, ה' לי לא אירא, ותלמוד איזה פעמים מזמור האמור
(סימן כ"ג בתהלים) עד שתדע תוכנו היטיב ומזמן לזמן תתבונן בזה, והרי
הצורך המוזכר במזמור זה כולל גם היצר הרע ועניניו, שהם צוררים
הפנימים של איש ואשה הישראלים.

ובפרט מובן הענין ע"פ המבואר בתורת החסידות איך שהשי"ת הוא
עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב ומשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה
פרטית.

ולכתבה אודות העבר, הרי אין לך דבר העומד בפני התשובה, אלא
שגם תשובה צריכה להיות מתוך בטחון חזק בהשם יתברך ולא חס
ושלום מיאוש.

בטח נוטלת חלק בפעולות נשי חב"ד.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'רצד

חלקה נדפס בלקריש חב"ד ע' 525 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
ועצה היעוצה: ראה גם לעיל אגרת חירעא, ובהנמנן בהערות שם.
אין לך: ירושלמי פאה פ"א ה"א. רמב"ם הל' תשובה ספ"ג.

ח'רצה

[די טבת תשכ"ב]

איך האָב מיט פאַרגעניגען באַקומען די ידיעה פון הרב ווי"ח אי"א
עוסק בצרכי ציבור וכו' מוה"ר . . . אַז איר האָט זיך אונטערגענומען
בייזשטייערן די סומע פון \$1000 פאַר אַזאַ וויכטיקן צוועק ווי שיקן
געוויסע פעקלעך צו אונזערע ברידער אין געוויסע לענדער, וואו אידיש
לעבן איז באַזונדערס שווער, ווי הרב . . . האָט אייך זיכער דערקלערט.

די מצוה פון צדקה איז שטענדיק גרויס, ווי אונזערע חכמים זכרונם
לברכה זאָגן, אַז די מצוה פון צדקה וועגט וויפל אַנדערע מצוות צוזאַמען.
קען מען פאַרשטיין, ווי גרויס עס איז אַזאַ צדקה ווי די פאַר וועלכע איר
האָט זיך בייגעשטייערט, וואָס איז הצלת נפשות אין ניט נאָר
מאַטעריעלען זין נאָר אויך אין גייסטיקען זין.

אַזוי ווי מיר האָבן אַקאַרשט געהאַט דעם ליכטיקן יוסטוב חנוכה,
ווען מען האָט געצונדן די חנוכה-ליכט יעדע נאַכט אין אַ גרעסערע צאָל,
זאָל דער אויבערשטער העלפן, אַז דער זכות פון דער גרויסער צדקה וואָס
איר האָט בייגעשטייערט זאָל אייך ביישטיין און אַריינברענגען
ליכטיקייט און פריילעכקייט און נחת אין אייער היים און אייער משפחה,
אין אַ וואַקסענדער מאָס, איר זאָלט אויך ווייטער קענען טאָן צדקה און
מעשים טובים אין אַ וואַקסענדער מאָס, מיט אַ פריילעכער האַרץ און אין
גוטען געזונד.

איך וועל אייך דערמאָנען בתפילה, ווי אויך די אַנדערע מיטגלידער
פון דער משפחה, לויט די פרטים וועלכער הרב . . . האָט מיר
איבערגעגעבען, און איך האָף צו הערען גוטע נייעס פון אייך שטענדיג.

ח'רצה

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 432.
חכמים . . . זאָגן: ב"ב ט, א.

ח'רצו

ב"ה, ה' טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

נתקבל המכתב שלה והברקתי דעתי ע"פ מה שראיתי בכמה וכמה מקרים דומים, שכדאי לנסות בטפול בקאמפרעסין, שמטיבים לרֶכֶךְ ענינים כאותם שכותבת ולפעמים קרובות עד שעוברים לגמרי, ובמשך זמן קצר רואים כבר תוצאות באם הטפול מתאים, ובודאי גם הרופא יסכים על הני"ל, ובהתאם להתוצאות מהאמור תחליט.

והשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ישלח דברו וירפאה ע"י טפול פלוני ואיש פלוני.

לפלא שאינה כותבת מפעולותי בהפצת היהדות בכלל והפצת המעינות ביחוד, ובודאי לדכוותה למותר להאריך בגודל הענין וגם ההכרח שלו.

בברכה לבשו"ט מתוך בריאות הנכונה ושמחה וטוב לבב.

ח'רצו

ב"ה, ז' טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מו' טבת, בו שואל האם יש ענין שלא לגלח פיאות הזקן כלל לא בתער ולא במספרים.

ולפלא הדבר שאלתו וספיקו בהאמור, בה בשעה שידוע שיש כמה וכמה נוהגים כנ"ל בפועל מפני שהולכים בפסק דין כ"ק אדמו"ר הצמח

ח'רצו

שלא לגלח פאות הזקן: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתרג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'שנד. ח'שסז. ח'תרסב.

צדק בזה, שכן היא ההלכה (עיין שו"ת שלו ליו"ד סי' צ"ג בארוכה) נוסף על אלו שנוהגים כן מפני שלדעתם כן הוא הענין לפחות ע"פ דרכי חסידות, (עיין פירוש הצמח צדק לתהלים עה"פ והוא רחום יכפר עון, ושם נסמן, וראה ג"כ בספרים שהובאו בדרכי תשובה ליו"ד סי' קפ"א ס"ק י"ז). והאריך בכ"ז בספר עמודי ארזים להרב מרגליות שי' (ירושלים).

ב) לשאלתו סדר לימוד בספרי החסידות, — מובן שהדבר תלוי בידיעות הלומד כשרונותיו וזמנו שיקדיש לזה וכו', ולכן ידבר פא"פ עם המשפיע תורת חסידות בסביבתו או בישיבת תומכי תמימים המרכזית, והם יורוהו.

בברכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח'רצו

ב"ה, מוצש"ק, ט' טבת, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד המשתתפים בשיעור לימוד גפ"ת, בבית הכנסת עדת
יעקב, ברוקלין
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי להודע מהרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים וכו' מוה"ר

ט' טבת: ראה טושו"ע או"ח הלי' תענית סתק"פ שמתענין בו ולא כתבו רבותינו על מה הוא. וידועה התימא (ט"ז ואחרונים שם. נקבצו בסי' דבר יום ביומו) דבסליחות דיו"ד טבת ובכ"מ איתא שאז מת עזרא הסופר. ולא זכיתי להבין התימא על הסוד, שהרי דבריו לקוחין ממגלת תענית (בסופה). וע"כ צ"ל דלא ס"ל למגילת תענית דזוהי סיבת התענית (אפילו את"ל דס"ל שביום זה מת עזרא). — וא"כ אדרבא התימא היא על הפייטן הנ"ל איך יחלוק על מגלת תענית. — ואולי מדרש אחר מצא והעתיקו.

ח'רצו

נדפסה בלקריש ח"ט ע' 261 והושלמה עמ"י העתק המזכירות.
סיבת התענית: ראה גם לקמן אגרת חתקסא.

משה פנחס ש"י הכהן, אשר במוצש"ק ויחי הבע"ל מסיימת חבורתם מסכת תענית ומתחילים מסי' ראש השנה.

וע"פ מנהג ישראל, אשר בגמרה של תורה, בסיום מסכת — אומרים הדרן כו' ודברי התעוררות, באתי בזה, בתור השתתפות בשמחתם, בשורותי דלהלן, בסיום מסי' תענית. וז"ל:

תנו רבנן יפיפיות שבהן מה היו אומרות, תנו עיניכם ליופי שאין האשה אלא ליופי, מיוחסות שבהן מה היו אומרות, תנו עיניכם למשפחה לפי שאין האשה אלא לבנים, מכוערות שבהן מה היו אומרות קחו מקחכם לשום שמים ובלבד שתעטרונו בזהובים. עכ"ל.

ובכלל — ג' משפחות הנ"ל מתאימות לשלשה המימרות דתני ר' חייא: אין אשה אלא ליופי, אין אשה אלא לבנים, אין אשה אלא לתכשיטי אשה (היינו — תעטרונו בזהובים — וכפירש"י ע"ז — תתנו לנו תכשיטין).

כיון שבעל כל ג' מימרות אלו — אחד הוא, מובן שאין בזה פלוגתא, כי אם שכל מאמר מדבר בסוג מיוחד בנשים.

ויש לפרש הענין בעבודת נשמות ישראל לה',

(ובלשון הכתוב), בנות ציון האומרות ומבקשות את המלך שלמה, מלך שהשלום שלו, שיברור ויבחר בהם — במתן תורה, יום חתונתם.

— ועפ"ז יובן ויונעם ההמשך בהמשנה דסיום המשניות דמסי' תענית, ושייכות הענינים בה: היו אומרות בחור כו' וכן הוא אומר צא"ר בנות ציון כו' ביום חתונתו זה מ"ת כו' —

ג' משפחות הנ"ל מתאימות: ראה מפרשי הע"י כאן. — בע"י מוסיף משפחה רביעית עשירות. וי"ל כי יופי כולל ב' אופנים: יופי מעיקרא, יופי הבא ע"י העשירות. ובעבודת ה' ובחלוקות דלקמן — צדיק כולל צדיק מעיקרא ובעל תשובה. ובמלך דלקמן — היינו: מגמתו (רץ, חושק — ראה חבקוק א, ט), מחשבתו (הבנה והשגה). וברגלים — רגל הגי' כולל חה"ס ושמע"צ. ודו"ק בכ"ז. ואכ"מ.

דתני ר' חייא: כתובות נט, ב.

ויבחר בהם — מ"ת: ראה שו"ע רבנו הזקן ס"ס ס"ד: כשיאמר ובנו בחרת יזכור

מ"ת.

אשר גי' סוגים בנשמות ועבודתן: **יפיפיות שבהן** — יפה ומוס אין בה ובעבודתה, עבודה שלא ע"מ לקבל פרס, עבודת אמתית מאהבה, וכמשי"נ שכחי עמך ובית אביך (ועי"ז) ויתאו המלך **יפין**. ולכן **אומרות** ומבקשות **תנו עיניכם ליופי, שאין האשה אלא ליופי** — תכלית השלימות, עבודה מאהבה לשמה.

מיוחסות שבהן — אלו הזקוקות לזכות וירושת אבות, אבל זכות אבות שלהן לא תמה, בשלימות היא. אין עבודתם תמה ואינה באה ממדריגת אהבת ה' עלי' נאמר מה יפית גוי' אהבה בתענוגים, כי אם מאהבה המסותרת שבלב כללות ישראל שהיא ירושה מהאבות, ועי"ז מקיימין הן כל מצות התורה — ולכן **אומרות** ומבקשות **תנו עיניכם למשפחה**, יחוס אברהם אוהבי, **לפי שאין האשה אלא לבנים** — עיקר תולדותיהן של צדיקים (ועמך כלם צדיקים) מצות — כי הנשמה ירדה למטה כדי לתקן הגוף וכו' בלבד עי" קיום המצות.

מכוערות שבהן — אלו שאפילו זכות (מל' זיכוד ובירור) אבות שלהן תמה, כי האהבה דירושת אבות מסותרת ומכוסה אצלן בלבוש שק דקליפה, **מה היו אומרות** ומבקשות **קחו מקחכם לשום שמים**, עשה למענך אם לא למעננו, **ובלבד שתעטרונו בזהובים**,

— כי בנות ישראל נאות הן (מאמינים בני מאמינים, ורוצים לדבקה בה' ולא ליפרד ח"ו) אלא שהעניות (אין עני אלא בדעת, מכסה על הנוי, על חפצם האמיתי ו) מנוולתן —

ומבקשות שיושפע להן עשירות, התעוררות תשובה מלמעלה, השיבנו ה' אליך (ועי"ז) — ונשובה.

עבודת אמתית: ראה רמב"ם הלי תשובה פ"י.
שכחי עמך: ראה ב"ר ר"פ לך. שלי"ה שם (רעז, סע"ב). תו"א רד"ה רני ושמחי (הראשון).

מה יפית: ראה אגה"ק לרבנו הזקן סי"ח.
ועי"ז מקיימין: ראה תניא פי"ח ואילך.
עיקר תולדותיהן: ראה תנחומא ורש"י ר"פ נח. סוטה מו, סע"א.
כדי לתקן: תניא פל"ז.
ומכוסה אצלן: תניא פי"ט, פכ"ד.
בנות ישראל: נדרים סו, א.
חפצם האמיתי: רמב"ם הלי גירושין ספ"ב.

מאמינים: שבת צו, א.
אין עני: ראה נדרים מא, א.

ובכללות הן ג' החלוקות: צדיקים, בינונים, רשעים.

ועי"פ המבואר מובן ויומתק ההמשך בגמרא לאחר תי"ר הני"ל: אמר עולא כו' עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים (ועמד כלם צדיקים) כו' וכל אחד ואחד מראה כו' —

כי לא ידח ממנו נדח וכל סוגי בני ישראל — ממלא ה' בקשתם ואמירתם אני לדודי ודודי לי.

ועי"פ הני"ל יש לרמז ולקשר הסיום להתחלת מס' רי"ה: ז' ראשי שנים הם באחד בניסן ר"ה למלכים.

— למלך ישראל דוקא, אשר „מגמתו ומחשבתו להרים דת האמת — (הרמה ושלמות) — ולמלאות העולם צדק — (תומ"צ, בניס הני"ל) — ולשבור זרוע הרשעים — (מכוערות)

ובא כ"ז בעבודת ועלית האדם בסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הליכה מן הקל אל הכבד, עלי

ולרגלים — היינו (כפי הגמרא) שהוקבע סדר ברגלים חהמ"צ — שהיו אז ערום וערי' ושקועים במ"ט שערי טומאה וכו' — ונגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם. חה"ש — מ"ת ע"י שאמרו בנינו עורבים אותנו. חה"ס, חג האסיף — תכלית השמחה והשלמות, ראשון לחשבון, נצחונם של ישראל בכל.

בכבוד ובברכה

מגמתו . . הרשעים: רמב"ם הלי מלכים ספ"ד. — הסיום שם „ולהלחם מלחמות ה"י — כולל כל ג' הני"ל ומפרש סיבתם. או י"ל — שהרי זהו מגמתו ופעולתו באומות ולא בבניי.

עלי ולרגלים: ראה לקו"ת ברכה (צח, ב) עיי"ש.

ושקועים כו': ראה ז"ח רי"פ יתרו.

בנינו עורבים: שהשי"ר עה"פ משכני.

ראשון . . נצחונם: ויק"ר פ"ל.

ח'רצט

ב"ה, י"א טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש"ק ושואל לימוד התניא מתי יהי אם קודם
התפלה או לפני השכיבה.

הנה לאמיתתו של דבר בכגון דא נחוץ הוא בשני הזמנים, אבל
בעיקר הוא בבקר קודם התפלה, כיון שלימוד זה מוסיף בהתפלה וענינה
(עיין ג"כ רמב"ם הלכות יסודי התורה (ריש פרק ב') ורבנו הזקן בהקדמה
לסידורו ד"ה הקול קול יעקב) והרי התפלה נותנת חיות בכל היום כולו לא
רק בנוגע לעניני הרשות וכ"י שע"י התפלה עושים אותם באופן אחר
לגמרי, כי אם גם בנוגע לימוד התורה, וכתפלתו של אבא בנימין, שתהיי
תפילתי סמוך למטתי (עיין לקו"ת ברכה צ"ו ב').

בברכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'ש

ב"ה, י"ג טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

הרב משה יחיאל ש"י וזוגתו מרת מינדל תחי

שלום וברכה!

יהי בואכם לשלום למחנם הטי' ולהצלחה בפעולותיהם בקדש,

ח'רצט

בבקר קודם התפלה: ראה גם לעיל ח'ר"ד אגרת ג'כא. לקמן ח'תרפ.

ח'ש

הרב משה יחיאל ש"י: פלר, מיניאפאליס. אגרת נוספת אליו — לקמן ח'שמח.

להפיץ היהדות בכלל והמעיינות בפרט, ובאופן דמוסיף והולך ואור, וכמדובר כמה פעמים.

ויעשו זה במרץ המתאים ובשמחה ובטוב לבב,

וע"פ הוראת רבנו הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה —
והשולחן ערוך — פוסק בנגלה דתורה — על פרשת שבוע זה,

„ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה — אויך אין מצרים
(בחז"ל ימי הגלות ובריחוק מקום גשמי מן הישיבה וכו') — איז געווען
ויחי, געלעבט".

והרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת בענינים הפרטים.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ח'שא

ב"ה, י"ג טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מנר השלישי שנתקבל ז"ע, בו כותב ר"פ במקצועות
השונות,

ויהי רצון מתאים לתורת רבנו הזקן על הכתוב ויחי יעקב בארץ
מצרים, אויך אין מצרים איז געווען ויחי, געלעבט (עיין היום יום פרשת
ויחי, פרשת שבוע זה),

שכל הענינים המצירים ומעיקים יהי' בהם געלעבט, וזה ימהר קיום
מאמר חז"ל בכגון זה, גם זו לטובה, שזה עצמו נהפך לטוב,

ויחי יעקב: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תקמ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'שא-ב.

ח'שא

לתורת רבינו הזקן: ראה גם אגרת שלפניי, ובהנסמן בהערות שם.
מאמר חז"ל: תענית כא, א.

וכידוע ההוספה בענין „גם זו לטובה“ על הענין „כל מה דעביד רחמנא לטב עביד“, ובהתוצאות מהנ"ל (כמובן גם מהסיפורים בזה שבתז"ל).

בברכה לבשו"ט.

ח'שב

ב"ה, י"ד טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים הרנ"ן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיי"א טבת, תוכן המענה להנהלת תומכי תמימים דכאן.

ויהי רצון אשר סו"ס בלשון חז"ל מני ומנייהו יתקלס שם עילאה רצון רבותינו נשיאינו אשר מסרו נפשם על הפצת המעיונות בתוככי הפצת היהדות בכלל, ולא עוד אלא שהודיעו והבטיחו אשר בגלל המסירות נפש הלאו (של רבנו הזקן) על תורת החסידות פסקו בבי"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה.

והרי עומדים אנו בסיום שבוע דפרשת ויחי יעקב בארץ מצרים, וידוע תורת אדה"ז על זה, אויך אין מצרים איז געווען ויחי, געלעבט, (עיין

וכידוע: ראה גם לעיל ח"י אגרת רתיב, ובהנסמן בהערות שם. לקריש ח"ב ע' 393 ואילך.

כל . . עביד: ברכות ס, ב.

ח'שב

הרנ"ן: הרב ניסן גמנוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'רמז, ובהנסמן בהערות שם. בלשון חז"ל: סוטה מ, א.

הודיעו והבטיחו: ראה גם לעיל ח"א אגרת ח'קסו. ח"א אגרת ג'תכט, ובהנסמן בהערות

שם.

תורת אדה"ז: ראה גם לעיל אגרת ח'ש, ובהנסמן בהערות שם.

היום יום, י"ח טבת) ונכנסים לפרשיות הגאולה מתחיל מסדרת שמות, גאולת מצרים וגאולה העתידה שהיא כימי צאתך וגוי' וכפירוש רז"ל עה"כ אה"י אשר אה"י.

אשר כל זה קשור בפנימיות התורה דוקא וכתורת אדה"ז הנ"ל כשלומדים תורה ווערט מען נעהנטער להשי"ת סתים דקוב"ה ובפרשת שמות הבע"ל מן המים משיתיהו, מעלמא דאתכסיא, משם משיתיהו דוקא, וק"ל.

בברכה לבשו"ט.

ח'שג

ב"ה, י"ד טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה יצחק צבי שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו ממוצש"ק עם המצורף אליו, ר"פ מהפעולות בשבועות שעברו.

ולפלא הקיצור נמרץ בהנ"ל שאמרו להאריך ולפרט דוקא, וכן ההפסק ממכתב אחד לחבירו, ובפרט שכנראה הרי זה מורה גם הפסק בפעולות, וד"ל.

וכיון שאמרו חז"ל אין צועקין על העבר, יהי רצון שיפעול הכתוב לעיל — בנוגע להבא אבל לעתיד הקרוב ולא לאחר זמן, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובפרט כשהכרח השעה הוא, אשר רבים הצמאים לדבר ה', אף שחלק לעי"ע אין יודעים למה הם צמאים.

וכפירוש רז"ל: ברכות ט, ב. הובא בפרשי עה"פ. ועוד.

ח'שג

חלקה נדפס בלקריש חכ"ג ע' 450 חלקה בחיכ ע' 625 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מו"ה יצחק צבי שי: אייזנבך, ירושלים.
שאמרו חז"ל: ראה ברכות נד, א.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. לשאלתו אודות לימוד חסידות לפני נשי ובנות ישראל ת"י —
יעוין הלכות ת"ת לרבנו הזקן סוף פרק א' המצות שהנשים חייבות בהן,
ופשיטא שבוה נכללו שש המצות ליחדו וכ"י — כפי שנמנו בהקדמת ספר
החינוך, והרי קיומם **דורש** ידיעה בכל אותם הענינים שהם תוכן תורת
החסידות, וק"ל.

ח'דש

ב"ה, ט"ו טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מיום השלישי שהוכפל בו כי
טוב, בו כותב אודות מצב בריאותו ודעת הרופאים שונים בזה.

ובכללות אינו מובן, שהרי מפורסם במדינה, שבעניני אולקוס
מועילה דיטא, באם שומרים אותה בדיוק, והתועלת לא רק שמשקיטה
את הכאבים אלא גם בריפוי האולקוס, והכדורים (פילן) שמוסיפים בזה
הם למהר הריפוי ולחזק הבריאות ולמלאות את החסר בויטאמין וכיו"ב
מפני הדיטא.

וכיון שממכתבו אין משמע כל זה, אולי כדאי שיברר וידבר עוד
הפעם עם הרופא המטפל בו.

והרי על האדם לעשות בדרך הטבע והשי"ת הרופא כל בשר ומפליא
לעשות ישלח דברו וירפאהו על ידי איש פלוני וטפול פלוני.

ולהודעתו ממצב זוגתו תחי',

לשאלתו: ראה גם לעיל ח"ט אגרת ז'תיב. ובכ"מ.

השי"ת ימלא ימי הריגה כשורה ובנקל ותלד זח"ק בעתה ובזמנה
כשורה ובקל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שה

[י"ז טבת תשכ"ב]

לאחרי הפסק ארוך, נתקבל מכתבו מח' טבת, ולאחריו ולפלא גדול
על ההפסק ממכתב אחד לשני, והרי בודאי עוררוהו מהמזכירות ועוד על
גודל הענין שבעתים יותר תכופות תתקבלנה כאן ידיעות דו"ח מהפעולות
— עכ"פ ע"ש המזכירות ועכ"פ בקיצור, ומלבד שזהו נוגע להענינים כאן,
הנה במדה לא פחותה פועל זה על מהלך הפעולות המרץ שבהם וכו'
וכמדובר וכמבואר בכ"כ פעמים, וכמדומה גם בהמכתב שקבל הוא.

וכיון שאמרו חז"ל אין צועקין על העבר יהי רצון שמכאן ולהבא
יהי מסודר ככל הדרוש. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט.

ח'שה

נדפס בספר השליחות ע' 220.
מהמזכירות: ראה לעיל אגרת חרעו.
שאמרו חז"ל: ראה ברכות נד, א.

ח'שו

ב"ה, י"ט טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ בעל מרץ ורב פעלים
מוהרצ"ה שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ספרו, פירוש הרמב"ן על התורה כרך ב', ות"ח
ת"ח על שימת לבו לשלחו לי.

וכאמרי במכתבי מאז, יהי רצון אשר מתוך מנוחה וטוב לבב ימשיך
בפירושו האמור לבאר ולפרש דברי ראשונים כמלאכים, וביחוד אלו אשר
התחילו בגילוי נסתר דתורה, שמהמיוחדים בהם הוא — הרמב"ן ז"ל
אחרון המקובלים האמיתיים וכו' (עד שבא האריז"ל, וכדלקמן) גם
החיבור שעשה אמת ויציב ונכון וקיים וכו', כי מהרמב"ן ואילך נסתרה
דרך החכמה הזאת עד אשר האריז"ל החל לגלות זאת החכמה כו' (הר"ח
ויטל בהקדמתו לשער ההקדמות יעו"ש).

והרי ביחוד דורנו דור יתום חשך כפול ומכופל זקוק לגילוי אור
תורה האמור.

בכבוד ובברכה.

בטופס ספרו שקבלתי — כנראה חסר חצי השני של מכתבי השני.

נ.ב. כדרכי מועתק לקמן איזו הערות על ספרו כרך הב', והבטיחונו
רז"ל ואת זה בסופה, והכל הולך אחרי החתום והסוף.

בתחלתו. ע' רפא. וישב לז, א: והכוונה להגיד. — ולהעיר מב"ר

ח'שו

מוהרצ"ה: אייזנשטט, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט ו'תרג. ח"ט ב'תרנ"ד.
והבטיחונו רז"ל: קידושין ל, ב.

והכל: ברכות יב, א.

וישב לז, א: טעם וישב יעקב בארץ מגורי אביו. כי אמר שאלופי עשו ישבו בארץ אחוזתם
(לעיל לו, מג) כלומר [הארץ] שלקחו להם לאחוזת עולם, אבל יעקב ישב גר כאביו בארץ לא להם

(פפ"ב, יג): מפני שטר חוב כי גר גוי. — לכללות פ"י הרמב"ן כאן — צע"ק מפירושו לעיל לו, ו.

בסופו. תיג. שיטה שני' קנב, ב (כצ"ל) ובהערה שם (מכת"י): הנהו קפולאי כו'.

— ולכאורה הכוונה גם על מש"כ שם לפ"ז: ת"ר והרוח כו' ינתנו כלים לאוצר כו' והייתה נפש אדוני כו'. ואדרבה זהו עיקר המכוון.

כי בהנהו קפולאי הגוף דגששי חזיא דאית בה מששא. עכצ"ל דהפי גוף כפשוטו (ולא לבוש השני דבפי הרמב"ן כאן. וכמוכח מהקושיא בהש"ס כי עפר אתה כו' וכל שאין בו קנאה כו'). וא"כ החיות שהי' בו — הוא כמש"כ שם רע"ב, החיות שעד שיתסם הגולל או שיתעכל הבשר — שהמדובר הוא בכל אדם ואינו ענין לצדיקים דוקא. אבל בבחי' כאן כי דבהנהו קפולאי היינו גוף השני. ולא זכיתי להבין, דא"כ מאי קשיא לי ממש"נ כי עפר אתה גוי' — כיון דמתקיים בגוף הנקבר בארץ. ועד"ז בשאר הקושיות שם.

עוד שם בהערה (צח): לעתים מזומנות — היינו מע"ש לע"ש ומיוהכ"פ ליוהכ"פ — והוא מהבחי'. וצריך חיפוש המקור דמיוהכ"פ ליוהכ"פ. ואולי מפרש בי שמשי שבכתובות (קג, א) גם ביהש"מ דיוהכ"פ (שהרי גם הוא שגור בפי כל — כפירש"י שם). וצע"ק דהול"ל מערב יוהכ"פ לעיוהכ"פ. ואולי טה"ד בבחי' וצ"ל מיו"ט ליו"ט שנוסף ע"ז שגם ביהש"מ שלו שגור ה"ז מתאים למש"פ בס' חסידים בהא דכתובות דהי' בא ומקדש לב"ב דגם ביו"ט שייך זה (משא"כ יוהכ"פ).

שם בהערה ק (מכת"י): ר' יוסי הגלילי שהי' בא לביתו בכל ע"ש

אלא לכנען. והכונה להגיד כי הם בוחרים לגור בארץ הנבחרת, ושנתקיים בהם כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם (לעיל טו, יג) ולא בעשו, כי ביעקב לבדו יקרא להם זרע.

בסופו: ריגוע ואסף. ומיתה לא נאמרה בו, ואמרו רבותינו (תענית ה, ב) יעקב אבינו לא מת. . . וענין המדרש הזה כי נפשות הצדיקים צרורות בצרור החיים, וזו תחופה עליו כל היום, לובשת לבושה השני שלא יפשטנה ערומה כיעקב. או תחלש לעתים מזומנות. ויבן הענין הזה במסכת שבת (קמב, ב) ובמסכת כתובות (קג, א).

ובהערה שם: הנהו קפולאי דהוו קפלי בארעא דרב נחמן בר יצחק וכו' חז"ה דאית ביה מששא א"ל ליקום מר לגוה דביתא וכו'.

עוד שם בהערה: ברבינו בחי' והוא מערב שבת לערב שבת או מיום הכפורים ליום הכפורים.

כו'. — צע"ג המקור ע"ז. וצל"ע בכת"י — המשך הל', ואולי הי' כתוב מראש בר"ת „ריה"י" (וקאי על רבנו הקדוש דלעיל שם) ונתחלף להמעתיק ב„ריה"ג".

— בענין לבוש הנשמה וכו' דלעיל — ראה קונטרס נר"נ (בס' שערי זהר להר"ר מרגליות) ע' קלד. וש"נ.

סוף המילואים (שבראש הס') ע"ד מרז"ל (הובא ברמב"ן בראשית ב, ט) ג' אמרו אמת ואבדו מן העולם. שבכמה דפוסי הרמב"ן הגירסא „ואלו הן נחש ומרגלים ודואג האדומי הבארותי" ובפרקי רבנו הקדוש מונה „מרגלים ודואג ובני רמון הבארותי" — (והקשו: 1) צ"ל דהרמב"ן דקחשיב נחש — פליג אגסתנו בפרקי רבה"ק. 2) הבארותי אצל דואג — מאי קא בעי.

ולדידי קושיא אלימתא מכ"ז על גירסתנו בפרקי רבה"ק — 1) בני רמון הבארותי לא אבדו מן העולם (ובפרט — מעוה"ב) מפני האמירה שלהם (ראה ש"ב, ד. 2) באם נמנה את בני רמון — מוכרח למנות גם את המגיד לדוד הנה מת שאול, ואדרבה כש"כ וק"ו — וכדברי דוד בזה (ש"ב ד י"א). ועכצ"ל שאין בני רמון נמנים. אלא שצ"ע איך נשתרבב הטעות.

— ואולי אפ"ל בכ"ז — דמרז"ל הנ"ל מדגיש התמוה שאמירת אמת הביאה שאבדו מן העולם. ולהוסיף בהתמ"י — העתיק גם מעלת דואג. והגירסא צ"ל „נחש מרגלים ודואג האדומי אבי' הרועי" (כלשון הכתוב ש"א כא, ח). או „דואג האדומי האב ב"ד" (כדרז"ל). והמעתיק שלא שמש כל צרכו ולא הבין את הנ"ל בא „ותיקן" ל„הבארותי" (אותיותיהם דומות בכת"י). ושלאחריו חפש ומצא דהבארותי שיק לבני רמון והוסיף „ביאור" כו'.

ח'שז

ב"ה, מוש"ק שמות כ"ג אור לכ"ד טבת, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו מיום י"ב טבת נתקבל.

ח'שו

כללי פרטי. נדפס בלקרי"ש ח"א ע' 192 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ומענינא דיומא — להעיר אשר הקביעות דשנה זו היא כמו בשנת ההסתלקות דאדמו"ר הזקן, עיין „הקדמת הרבנים בני הגאון המחבר ז"ל" — להשו"ע.

ובלשון אדמו"ר הצ"צ (הועתק במענה לשון — שנדפס בעתו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר): במוש"ק דשמות כ"ג אור לכ"ד טבת.

ויהי רצון אשר בעגלא דידן יקוים חותם וסיום דברי הצ"צ שם:

ה' יחיש ביאת גואלנו והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם ישמיענו נפלאות מתורת ה' תמימה משיבת נפש בגוף כי טל תורה מחי' אכ"ר בעגלא דידן ובזמן קריב.

בברכה ובשו"ט מתוך מנוחה

מ. שניאורסאהן

יחיש: אולי י"ל שבוזה נכללת ג"כ בקשה שיהיו במדרגת זכו, וכדו"ל: זכו אחישנה (סנהי צה, א).

והקיצו ורננו: ישע"י כו, יט.

שוכני עפר והוא בתוכם: להעיר מדו"ל שוכני עפר כו' שנעשה שכן לעפר בחייו (סוטה ה, א. הובאה בשו"ע אדה"ז סקניו ס"ג). וידועה אנה"ק דאדה"ז, אשר כתב קרוב לזמן הסתלקותו: נפש השפלה באמת לאמיתו כו'.

נפלאות מתורת ה': להעיר אשר בהקדמה הנ"ל הל': נפלאות מתורתו תורת ה'.

משיבת נפש בגוף: ראה זח"א (קפד, סע"ב) ובוהרי חמה שם — הובא בהצ"צ

לתהלים (יט, ח, סק"ה).

טל תורה: לי הכתוב בישע"י שם. הקיצו גוי' כי טל אורות טלך. ובכתובות (קיא, ב)

דרשו ע"ז אור תורה מחייהו. אבל בתניא ספלי"ו טל תורה. וכן היא הגירסא ביל"ש לישע"י שם. ובירוש' ברכות פ"ה ה"ב: אין המתים חיים אלא בטללים כו' כי טל אורות גוי'. וראה שבת פח, ב. ובכ"מ. לקו"ת האזינו עג, ג. ובד"ה סמכוני תר"ס דבחי' אור תורה וטל תורה הוא בחי' רזין ורזי דרזין.

ובלשון: נדפס בשלימותו מגוכי"ק בסו"ס פס"ד להצ"צ ע' עג [חיא] (הוצאת, תשנ"ב).

וראה גם אג"ק אדמו"ר מוהר"ש אגרת א.

אנה"ק דאדה"ז: אג"ק אדה"ז ח"א אגרת סה.

טל תורה: ראה גם לעיל ח"ב אגרת רפ"ט בהערה.

ח'שח

ב"ה, מוצאי שבת מברכין חדש שבט, אור כ"ד טבת, ה'תשכ"ב
יום ההילולא של רבנו הזקן, ברוקלין, נ.י.

צו דער צווייטער יערליכער פארזאמלונג פון דער ליידס
אוקזילערי פון דער ישיבה תומכי תמימים, אין
מאנטרעאל,

ה' עליהן תחינה.

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף דער מיטטיילונג וועגען דער באשטימונג פון דער
צווייטער יערליכער פארזאמלונג פון אייער ליידס אוקזילערי אויף יום ד'
חדש שבט הבע"ל.

השם יתברך זאל העלפען עס זאל זיין מיט פיל הצלחה, סיי בכמות
— די מער צאל איינטיילנעמער — און סיי באיכות — גרעסערע און
מערערע ביישטייערונגען —

און געוויס וועט מען זיך ניט באנוגענען מיט דעם, און מוועט
צוגעבען אין דעם, כהנה וכהנה.

וואָס אויב אין יעדער תקופה און אין יעדער אָרט, איז דער אָנזאָג פון
תורתנו הקי' להעלות בקדש — צו שטייגען אין הייליקייט — על אחת
כמה וכמה, אין אונזער תקופה, און אין די מדינות, וואָס די פאָדערונג איז
זייער גרויס.

און ס'איז איינפאך און פארשטענדליך, אז ווען די נויטיקייט ווערט
גרעסער, ווערט אויך צוגעגעבען אין די כחות און מעגליכקייטען, און די
מיטהילף פון אויבען, שהרי טוב וישר ה',

און מיר געפינען זיך דאך געציילטע טעג פון דעם יאָרצייט הילולא
פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, וועלכער האָט זיך מוסר נפש געווען
פאר פארשפרייטען אידישקייט תורה ומצות בכלל און תורת החסידות
ועניני' בפרט, וועלכער איז מעורר ר"ר צו ממשיך זיין ברכה והצלחה אין
אייער אַרבעט לטובת די ישיבה תומכי תמימים.

און השי"ת זאל העלפען איר זאָלט טאָן אין דעם מתוך שמחה וטוב לבב אמיתיים ופנימים.

בברכה צו אַלע איינטיילנעמער אין דער אסיפה, זיי מיט זייערע פאָמיליעס שיחיו.

ח'שט

ב"ה, כ"ד טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך יחיאל מיכל שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מח"י טבת, בו מבשר אשר קבל משרת שוחט עופות.

ובודאי ידוע לו מפסק הדין (מובא בשו"ע לאדה"ז ובשו"ת הצ"צ) ששו"ב צ"ל ירא שמים ביותר וביותר וישתדל ככל יכולתו למלאות הדרישה האמורה, והרי הבא לטהר מסייעין אותו.

ויהי רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת, ומענין לענין באותו ענין, שיוסיף אומץ בלימוד תורה ברבים, שבודאי בזה גם ישנו לימוד תורת החסידות ועניני ברבים הפצת המעיונות אשר גם זה יהי בהצלחה ובהוספה מזמן לזמן כהציוי לעלות בקדש,

והרי יומא דא, בו נכתב המענה, הוא יום הילולא של רבנו הזקן, וידוע המשל שאמר בנוגע להפצת המעיונות, מאבן טובה שבכתר המלך, שזה מלמדנו שעוד יותר גדולה האחריות בהענין לנצל האבן טוב שבכתר

ח'שט

האברך יחיאל מיכל שי: כן, בן דור. אגרת נוססת אליו – לעיל חט"ו התשנ"ט.

בשו"ע לאדה"ז: הלי שחיטה בתחלתו.

ובשו"ת הצ"צ: יריד ט"ב.

הבא לטהר: יומא לת, ב.

וידוע המשל: ראה גם לעיל אגרת ח"צ, ובהנמסר בהערות שם.

המלך, לאחר שהמלך כבר נתנו לרשות בניי, וק"ל. ויהי רצון שיהיו דבריו יוצאים מן הלב ובמילא יכנסו אל לב השומע.

בברכה לבשו"ט בענינים הכללים והפרטים.

ח"שי

בי"ה, כ"ד טבת, תשכ"ב
יום ההילולא של אדמו"ר הזקן
בעל התניא והשולחן ערוך,
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים בעל מדות בנשי"ק וכו'
מוהרי"צ שליט"א

אחדש"ת.

מאשר הנני קבלתי היום: ספר עץ חיים ג' חלקים, מבוא שערים ושער ההקדמות, אשר השגחה העליונה זיכתו והצליחתו להו"ל, מתאים לגודל הכרח ודרישת השעה, לגלות זאת החכמה, וכדברי האריז"ל החי הידועים, הובאו ומבוארים באגרת הקדש לרבנו הזקן, בעל ההילולא, ובקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מוהרשי"ב) נ"ע, אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר,

ת"ח ת"ח על המשלוח, אשר בודאי גם מהמו"ל ע"י כת"ר להבא ישלח לכאן ות"ח מראש.

אף שאתאפק לא אוכל מלהעיר על הפליאה והתמיי הכי גדולה, שאינו מובא ומוזכר כלל בהערות המו"ל ספרי כ"ק רבותינו נשיאי תורת חב"ד, אף שבודאי ידוע שביארו בדבריהם כו"כ מכתבי האריז"ל [מקצתם עכ"פ — צוינו ומובן מקומם ג"כ ממפתח לתורה אור ולקוטי תורה של רבנו הזקן, ספר שערי אורה לבנו ומ"מ כ"ק אדמו"ר האמצעי, ספר המצות לנכדו ומ"מ חותנו כ"ק אדמו"ר הצמח צדק].

ח"שי

מוהרי"צ: ברנדווין, תל אביב.
באגרת הקודש: סכ"ז.

ואם בכלל ביארו חכמינו ז"ל גודל הענין דאזנים לקופה, עאכו"כ כשהמדובר בבאורים דתוכן הדברים. וביתר שאת — בנוגע לספרי קבלה, וע"פ ציווי הבעש"ט בזהירות מיוחדת בלימוד האמור (הובא בשרש מצות התפלה סו"פ ב' לאדמו"ר הצ"צ, יעו"ש).

מובן שאין כוונתי לצעוק על העבר ועאכו"כ לא בתור טענה, כי אם במקום שנוגע הענין לעתיד, שהרי — בהקדמת המו"ל שמכינים לדפוס עוד מכתבי האריז"ל.

כן עלי עוד להוסיף, ובהמשך דענין אזנים לקופה, שמהנכון במאד למלאות ההערות ומראה מקומות לעוד כתבי האריז"ל, ומפרשיו המקובלים, ככל האפשרי, ולכל לראש — לכלול בהם המצוין בהגהות וביאורים לעץ חיים, הוצאת ורשא תרנ"א, ועד"ז בכתבי האריז"ל שנדפסו בירושלים עם הגהות הרמ"מ הלפרין וכיו"ב, וגודל הענין שבהשוואת הענינים בכתבי האריז"ל, ממקום למקום, בודאי מובן וגם פשוט.

והרי ציונים ומראה מקומות לכתבי האריז"ל (על יסוד מאמר חז"ל דברי תורה וכו' ועשירים במקום אחר), בודאי רק תועלת וענין בהם (משא"כ בביאורים ע"ד עצמו).

בודאי מתאים למכתבי מאז, משתדל כתי"ר גם בהפצת תורת הבעש"ט בכל אופן האפשרי, בכתב בדפוס ובע"פ, ויהי רצון מהשי"ת שיראה פרי טוב בעמל זה, והרי תורת הבעש"ט תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכו' — היא עמלא דאורייתא אשר ע"י דחילו ורחימו סלקא ובקעא רקיעין וקיימי קדם ה', וכמובא בספר תניא קדישא (פרק מ' ושם קונטרס אחרון בתחלתו).

בכבוד ובברכה.

ביארו חכמינו: עירובין כא, סע"ב.

וע"פ ציווי: ראה גם לעיל אגרת חזקיה. לקמן חישלב.

מאמר חז"ל: ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ה.

ח'שיא

ב"ה, כ"ד טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מכ"א טבת, בו כותבת אודות זמן הקמת המצבה.
ובודאי שאין זה ענין להכנס בשבילו למחלוקת ח"ו, דבר שאיסורו
ברור מן התורה, ובפרט שככתבה כל המשפחה (לבדה) בדיעה אחת
לחכות עד שנה ולא תתנגד לזה.

בבקשתה נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

בברכה לבשו"ט ובענינים טובים ומתוך מנוחה וטוב לבב.

ח'שיב

ב"ה, כ"ד טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מ"ז טבת.

ומובן שמעונין אני בהפרטים אודותם כותב, שהרי האדם וחיייו
מצטרפים מפרטים כאלו ואפילו הענינים הכי עיקריים, וכמו שנצטוינו על
ענין האחדות כפשוטו, כך על האדם להשתדל שיהיו כל עניניו מאוחדים
ועד ליחוד גמור ובסגנון חז"ל [אשר כללו כללים גדולים בפתגם קצר,
איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה] בכל דרכיך דעהו (ברכות
ס"ג א) ועיין הביאור בזה בהלכות דיעות להמורה הגדול הוא הרמב"ם
פס"ד הלכה בשו"ע או"ח ס"י רל"א.

כמובן ביחוד נעם לי לקרות במכתבו ע"ד רצונו הטוב גם חזק

ח'שיא

זמן הקמת מצבה: ראה גם לעיל אגרת ח'רסט, ובהנסמן בהערות שם.

לעלות במסילה העולה בית א"ל לימוד תורתנו הק' והנהגה מתאימה לזה, והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

במענה לשאלותיו מבוארות הן בפסקי הדינים אשר בשלחן ערוך.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שיג

ב"ה, כ"ה טבת, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד נשיא הקהילה ברצלונה יצ"ו

שלום וברכה:

מכתב כי מיום י"ח כסלו נתקבל בעתו. בינתים ביקר כאן הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר מיכאל שי' ליפסקר ודברנו אתו בתוכן מכתב כי, וכבר חזר לאירופא ואחרי שיעשה שם איזה זמן יבקר במחנם בדרכו למקנס, ואולי כבר ביקר במחנם לעת קבלת מכתב זה.

ובהזדמנות זו, בעמדנו ערב ש"ק ר"ח שבט, אתאפק לא אוכל מלהזכיר יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בעשירי בשבט, אשר כל היודע פרק בדברי ימי עמנו במדינת רוסיא, ובפרט אלה שעלו משם, הרי יום זה מעורר אצלם זכרונות וחוויות נפשיים מתקופת המלחמה בעד קיום התורה והמצוות ומוסדות הדת תחת דגלו של בעל ההילולא אשר חרף נפשו בפועל מכש לשמור על ערכי עמנו וצורת חייו, במסירות נפש ממש יום יום. ובודאי ידועה לכי פרשה מזהירה זו, על כל פנים בקוים כלליים. והרי כל ענין של זכרון בחיי היהודי תכליתו הוא שיביא הוספה במעשה, ובנידון דין הוספה במעשה בהתאם להשקפת עולמו ומשאת נפשו של בעל ההילולא, זי"ע.

ח'שיב

והובטחנו: יומא לה, ב.

ח'שיג

נשיא הקהילה ברצלונה: אגרת נוספת אליו – לקמן ח'שפא.

בכבוד ובברכה לכל בני קהילתו שי.

ח'שיד

בי"ה, כ"ח טבת, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה יוסף, המכונה די"ר קמנצקי, שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו בצירוף הפ"נ שנקרא על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר.

נתעכב המענה שלי עד שאתפנה לעבור עכ"פ בסקירה על החומר
ששלח בצירוף למכתבו.

ואשר להשתתפות ארגוני הפ.ט.א. של מוסדותינו, תקותי שהענין
יתקדם, ואפשר אשר מפני כמה טעמים תבוא ההשתתפות באופן ישר
מהמוסדות אחד אחד.

נהניתי לקרוא במכתבו שכבר היו תוצאות טובות וממשיות בהתאם
לשיחתנו, ובודאי יהיו עוד שיפורים בכל שטח עבודתו בקדש בחינוך על
טהרת הקדש, ולא ימנע הטוב מלהודיע, ות"ח מראש.

ובעמדנו ערש"ק ר"ח שבט, אתאפק לא אוכל מלהזכיר יום
ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בעשירי בשבט,
אשר כל היודע פרק בדברי ימי עמנו במדינת רוסיא, ובפרט אלה שעלו
משם, הרי יום זה מעורר אצלם זכרונות וחוויות נפשיים מתקופת
המלחמה בעד קיום התורה והמצוות ומוסדות הקדש תחת דגלו של בעל
ההילולא, אשר חרף נפשו בפועל ממש לשמור על ערכי עמנו וצורת חייו,
במסירות נפש ממש יום יום. ובודאי ידוע לך פרשה מזהירה זו, על כל
פנים בקיום כלליים. והרי אחת הנקודות הכי חשובות במלחמתנו
ופעולותינו בתקופה ההיא ומשך כל ימי חייו היא בשטח החינוך על טהרת
הקדש, אשר פירותיו ופירי פירותיו עדין ניכרים שם בעת הזאת כיובל
שנים מאז.

מובן שכל ענין של זכרון בחיי היהודי הוא שיביא הוספה במעשה בשטח שלו, ובנידון דידן הוספה במעשה בהתאם להשקפת עולמו ומשאת נפשו של בעל ההלולא, זי"ע.

בכבוד ובברכה ובפ"ש הרב דוב בער שי לוי.

ח'שטו

ב"ה, כ"ח טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

מרת רחל תחי

ברכה ושלוש!

לאחרי הפסק נתקבל מכתבה ממוצש"ק כ"ד טבת ראשי פרקים מהפעולות במשך הזמן מאז כתבה לאחרונה.

ומובן שביחוד נעם לי לקרות על הצלחת הגן ותקותי חזקה שעושים ג"כ בנוגע להוספה של ילדיסות והרי בטח גם בשכונת הגן מתוספים דיירים מבין העולים החדשים וכיו"ב.

ומסיימים בטוב לסיום מכתבה ע"ד השיעור לפני נשים מעדות המזרח, אשר דבר גדול הוא ביותר וביותר שהרי בעיא מיוחדת בנוגע לנשים אלו, שקודם בואם לאה"ק ת"ו הי' סדר חייהם מיוסד על מילוי פקודת האב ולאחרי כן הבעל בלי כל היסוס וסברא ע"ד אפשרית לא לשמוע, ולפתע פתאום העתקה לאוירה וכו' שלא לשמוע וכו' וצריכים להיות עצמאיות, לא רק בנוגע לאב ובעל גשמי אלא גם וכו' ולכן ההקדם להעמידן על האמת, אשר גם במקומם עתה התורה והמצוה בתקפם עומדים ואדרבה נמצאות בארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה ונמצאות בפלטרין של מלך, ולכן העצמאות צריכה להתבטא בהוספה בעיני יהדות וערכי יהדות ועד כדי להשפיע על הבעל והילדים וכל עמדת הבית בכיון האמור.

ח'שטו

מרת רחל תחי: זמיר, תל אביב. אגרת נוספת אלי' – לקמן ח'תגה.

מובן שהאותיות צריכות להשתוות בהתאם לרמת הבנתן והידיעות של חוגים שונים מנשים הנ"ל, אבל כנראה שהתוכן מוכרח בכל החוגים, הן מהאדוקים ביותר והן וכו' ואשרי חלקו של כל אחד שיפעול בהאמור, והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

בברכה לבשו"ט בהאמור וגם בעניני הפרטים.

הפ"נ ליו"ד שבט נתקבל.

ח'שטו

ב"ה, כ"ח טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף דיין בריף פון כ"ד טבת אין וועלכען דו שרייבסט וועגען די שוועריקייטען אין דער ישיבה תומכי תמימים ב . . . און וואָס די הנהלה האָט דיר געזאָגט און האָסט ניט געוואָלט פאַלגען.

פאַרשטענדליך אַז דאָס איז איז ניט ריכטיג צו טאָן אַזוי און ווי מערערע מאָל ערקלערט בתורתנו תורת חיים, אַז אַ תלמיד פון אַ ישיבה און בפרט פון אַ חסידות'שע ישיבה, דאַרף פאַלגען דעם ראש ישיבה און די הנהלה, אויב אפילו באַ עם קומט אויס אַנדערש, און ער פאַרשטייט ניט אינגאַנצען, דעם פאַרזאָג זייערען,

און ס'איז דאָך קיין וואונדער ניט, וואָרום דער יצר הרע, וועט ניט קומען צו אַ אידען זאָגען עם גלייך באַם אָנהויב, טו פאַרקערט פון שולחן ערוך, וואָרום מ'וועט דאָך עם ניט פאַלגען, אָבער אַז ער זאָגט, אַז דער תלמיד פאַרשטייט מער פון ראש ישיבה, קען ער אַזוי אַרום אַריינפאַרן דעם תלמיד, אַז ער זאָל פאַלגען עם, דעם מלך זקן וכסיל.

איך האָף אַז ס'איז איבעריג צו מאַרד זיין אין דעם, און ווען דו וועסט באַקומען דעם בריף, וועסט דו ענדערן דיין שטעלונג, און וועסט נעמען אויף זיך צו אויספאַלגען אַלע די אַנווייזונגען פון דער הנהלה, און

דער עיקר לערנען בהתמדה ושקידה לויט די סדרים פון דער ישיבה און די
 כתה צו וועלכער מיוועט דיר צושטעלען, און ווי געזאגט דורך לערנען
 בהתמדה ושקידה וועסט דו שטייגען פון כתה צו כתה, ווי די הבטחה פון
 חכמנו ז"ל, יגעת ומצאת.

געוויס היסטט דו אָפּ די דריי שיעורים פון חומש תהלים ותניא
 הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

פאַרשטענדליך, אַז דו קאַנסט באַווייזן דעם בריף צו די הנהלת
 הישיבה און עס איז ניט נייטיג אַ באַזונדער בריף צו זיי.

ח'שיז

ב"ה, כ"ט טבת, תשכ"ב
 ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מכ"ה טבת. בו כותבת אודות מצב רוחה ובכלל.

בכגון זה ידועה עצה היעוצה להיות חקוק במוח זכרונה עניני
 השגחה פרטית, שהוא מיסודי אמונתנו ותורתנו הק' תורת חיים, ובפרט
 ע"פ המבואר בארוכה בתורת חסידות חב"ד איך שהשגחה פרטית היא על
 כל אחד ואחת ועד לפרטי פרטים, והרי הקב"ה הוא עצם הטוב ומטבע
 הטוב להיטיב ובמילא זהו שולל האפשרות של דאגות ועצבות, שהרי
 בלשון נעים זמירות ישראל, ה' לי לא אירא, ה' רועי לא אחסר, ובפרט

ח'שטז

הבטחה: מגילה ו, ב.

ח'שיז

עצה היעוצה: ראה גם לעיל אגרת חרעא, ובהנסמן בהערות שם.

אשר ראתה ורואה חסדי השי"ת בפועל, שברכה השי"ת בבעל ובילדים נחמדים וכו', ועוד זאת וזכתה והצליחה שיש לה חלק ומשתתפת בחינוך על טהרת הקדש לקרב את לבן של בני ישראל לאבינו שבשמים, וידוע פתגם הבעש"ט אשר אהבת הקב"ה לכל אחד מבני ובנות ישראל, הוא יותר באין ערוך מאהבת הורים זקנים לבן יחידם שנולד להם לעת זקנותם.

ומאחר שעל האדם לעשות בדרך הטבע התלוי בו ויש מקום לומר שמצב רוח קשור ג"כ במצב חלישות בריאותה — בכלל, מהנכון שתשאל רופא עד"ז ותמלא הוראתו.

בברכת הצלחה בעבודתה בקדש האמורה וגם הנהגת הבית שגם זה עבודתה בקדש ותלוי בעיקר בהאשה עקרת הבית ולבשו"ט מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'שיח

ב"ה, כ"ט טבת, תשכ"ב
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה ברוך שי

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון כ"ד טבת.

פתגם: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתקע, ובהנסמן בהערות שם.

ח'שיח

מו"ה ברוך: ליטוין, הליבוד. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א חקלו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'של.

און האָפענטליך ווייסט איר, אַז דאָס איז דער טאָג יאָרצייט הילולא פון רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, וועלכער האָט זיך מוסר נפש געווען אויף אידישקייט תורה ומצות, און ניט נאָר בהנוגע צו זיך, וואָס ניט אין דעם איז זיין גרויסקייט, נאָר צו פאַרשפּרייטען דאָס צו יעדער איינעם און איינער וואו מ'קען נאָר צוקומען, און האָט אויך איבערגעגעבן, אַז אַזוי דאַרפֿען זיך פירען די אַלע צו וועמען עס גרייכט זיין רוף, דורך ליינענען אין זיינע ספרים ומאמרים אַדער דורך זיינע תלמידים, וואָס דברי צדיקים זיינען שטאַנדעאָפּטיג אייביג און וואָס נאָך מער, זיי גיבען אויך די כחות, אַז ס'זאָל אַנקומען גרינג דאָס אויספילען זייער רוף בקשה און אַנזאָג.

און זיכער פאַרשטייט איר, אַז ניט צוליב סתם דרשה, איז געמיינט מיין שרייבען, נאָר ווי דער לשון המדינה, צום פּאָינט, בהנוגע צו מעשה בפועל, סיי אַליין און סיי בנוגע צו די מיט וועלכע מ'קומט אין באַרירונג, וק"ל.

צו מאַרירן זיין אין דעם ענין וואָס איך האָב געשריבען אין מיין פאַריגען בריף, רעכין איך אַז ס'איז ניט נויטיג, און בייגעלייגט איז אַ אַבשריפט פון בריף געשריבען צו איינטיילנעמער אין אַ י"ט כסלו התועדות, וואָס האָפענטליך וועט דאָס ערגענצען דאָס געשריבענע אין מיין פריערדיקען בריף, און ווי אויבען געזאָגט, צום פּאָינט צו.

בברכה צום געזונט בעסערונג פון אייך און אייער פרוי תחי' ולבשוורות טובות בכל הכתוב מעלה.

ח'שיט

ב"ה, ערב ש"ק וערב ר"ח שבט, היתשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה שמואל חנוך ש"י

שלום וברכה:

במענה למכתבו מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב,
בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.

ובעמדנו בערב ש"ק וערב ר"ח,

אשר שניהם, הן השבת והן ראש חדש, מורים על הברכה ועל
ההצלחה בעניני בני ישראל, גם בענינים הגשמיים.

וכמה שכתוב, וקראת לשבת ענג, ציווי וגם הבטחה, ופירשו חכמים
— עונג אכילה ושת"י. ובר"ח הרי אומרים שהם עתידים להתחדש כמותה
וכו',

יהי רצון שיהי כן בעניניו ויבשר טוב.

בברכה.

ח'שכ

ב"ה, ב' שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו מכ"ד טבת, בו כותב אודות החלטתו הטובה בעת

ח'שיט

מו"ה שמואל חנוך: ליברמן.

ופירשו חכמים: ראה שו"ע אדה"ז ה"ל שבת רטרמ"ב. וש"נ.

קבלתו מכתבי הקודם, ושלאחרי זמן, בכל זה לא יכול לעמוד בנסיון וכו'.

וידועים דברי חכמנו ז"ל בכגון זה, אשר אל יפול לב האדם עליו באם לא עמד בנסיון ונכשל ח"ו, וכל שכן שלא יבוא לידי יאוש ח"ו במלחמתו עם היצר הרע, כי אדרבה, היאוש ונפילת רוח הם מכלי זינו ותכסיסי מלחמתו של היצר הרע, באמרו לאדם — ישראל עם קרובו אתם קרובים אדם — שכל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב, לשלול המלחמה אתו, כיון שלא תצליח ח"ו וכו', ואדרבה באם נכשל ורואה איך שרע ומר הכשלון שלא לבד שזהו היפך רצון הבורא נותן התורה ומצוה המצוה, אלא שזהו גם כן מביא חורבן והירוס ח"ו הגשמים, ח"ו בעולם הזה, על ידי זה יתוסף בו כח חדש וחזק במלחמה האמורה וסוף סוף מתקיימת ההבטחה, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

(א) בכדי לחזק מלחמה האמורה ולקרב הנצחון, מהנכון ביותר, שישתדל שלא יהי אצלו מעות מלבד סכומים **הכי** נחוצים לקנות דברים **קטנים** וכיו"ב.

(ב) ויתחבר ככל האפשרי אך ורק עם אנשים שומרי תורה ומצוה, ובפרט שכל אחד מישראל נצטוו על זה, וכמאמר חכמנו ז"ל הרבה חברות עושה, וטוב לצדיק טוב לשכנו ולהיפך.

(ג) כיון שכמה רופאים יודעים תרופות בכדי להתחזק ולהתגבר על הרצון, הנוטה למשקים חריפים כיו"ב ובמשך הזמן לבטלו כלה, ישאל אותם וימלא ההוראות שלהם, ועוד וגם זה עיקר יעשה בקי באיזה פרקים משניות איזה סימני תהלים ומזמן לזמן יחזור עליהם, ובפרט בזמן שנדמה לו שכאילו נתעורר הרצון שלא כציווי האמור.

לכתבו שאין לו התמדה כמו שצריך — מהעצות היעוצות בזה, כשרואה שנתמעטה ההתמדה, להחליף הלימוד מהלכה לאגדה, מתורה שבכתב לתורה שבעל פה או להיפך.

ולעת קבלת מכתבי זה, יהי הזמן בסמיכות ליום ההילולא של כ"ק

ח"שכ

דברי חכמנו: **ראה תניא מכ"ח**.

ההבטחה: **יזמא לט, א**.

וכמאמר חכמנו: **ראה סוטה ז, א**. סוכה בסופה.

מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, וכמו מכל ענין גם בזה יש על כל אחד מאתנו וגם הוא בכלל כמובן, ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו, והוא: ומה במקום של סכנת נפשות ממש אשר אין לך רצון חזק יותר באדם מהרצון לחיים, הנה למען התורה והמצוה מסר בעל ההילולא נפשו בשביל לקיים רצון הבורא ואמר אשר זהו המקוה מכל אחד, עאכ"כ כשאין כל סכנה ח"ו כלל וכלל כי אם תאווה עוברת ורצון עובר, שלאחרי איזה רגעים יתחרט על הרצון והתאווה, שמביא רק לידי הירוס חיו, הרי פשוט שצריך לקיים מצות הבורא ולהתנהג בדרכי נועם בדרכי שלום דרך תורתנו תורת חיים, ואחכה למענתו בכל האמור לעיל בהקדם האפשרי ות"ח מראש.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח'שכא

ב"ה, ג' שבט תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה אפרים אליעזר שי הכהן

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו.

ובודאי ינהג במנהג אני"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת שתהי' שנת הצלחה אצלו הן בגשמיות והן ברוחניות ויוסיף בלימוד התורה וקיום מצותי' מתוך הרחבה — ובהן לכל לראש, כמובן, מצוה אשר צ"ל בה זהיר (ובמילא, גם מאיר — ועיין סי' השיחות [קיץ הישי'ת] ע' כב) טפי, הנהלת ק"ק דילי'.

בברכה.

ח'שכא

מו"ה אפרים אליעזר: יאלעס, פילאדלפיא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רפח, ובהנסמן בהערות שם.

ח'שכב

ב"ה, ג' שבט, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

תזכיר

הנני לוקח רשות לעצמי לעורר דעת כי לאיזו נקודות העומדות על הפרק, שאף על פי שבדאי לא נעלמו מכי, אבל כיון שלא שמעתי שנעשה דבר מה בנקודות אלו, הרי מחובתי להביאן לתשומת לב כי לגודל חשיבותן:

(א) בחדשים האחרונים [. . .] כידוע, הגיעו לארצנו הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו, אלפי משפחות עולים חדשים. ואף על פי שאפשר שיש ביניהם כאלו שעלו מארצות אשר שם לא כל היהודים, בלי יוצא מן הכלל, היו שומרי תורה ומצוות, אבל בודאי שבין העולים החדשים יש מספר חשוב של שומרי תורה ומצוה.

— ועוד ועיקר, שמהשקפת תורתנו תורת חיים, הרי איך שלא יתנהג יהודי בעבר, בכל יום ויום ניתנת לו התורה ומצוותי מחדש, ומחוייב לקבלה (אלא שאם קודם לכן לא היתה הנהגתו כדבעי, עליו עוד מצוה מיוחדת, מצות התשובה בפועל) —

והנה כשבאים עולים חדשים מסוג זה, הרי ברוב הפעמים מיישבים אותם במושבים חדשים שמייסדים בשבילם, מה שמביא אותם משך זמן מסויים במגע ומשא עם באי כוח המשרדים השייכים להתיישבות וקליטה וכו'. וכטבע בני אדם, רושם ראשון הוא החזק ביותר, בפרט כשקשור עם סיוע בהתיישבות ובהדרכה במקצועי חקלאות או תעשיי וכדומה.

על פי הידיעות שקבלתי עד עתה, הנה לצערי הרב ברוב הפעמים ככולם אלו שמקבלים פני העולים בנמל או בשדה התעופה, והמדריכים והמפקחים וכו' רובם ככולם עדין אינם שומרי תורה ומצוות, שזה נראה

ח'שכב

תזכיר: ראה גם לקמן אגרת ח'שכב. ח'שפג. ח'תמו.
בכל יום: ראה ס' השיחות תשנ"ב ח"ב ע' 332. ושינ.

בעליל מיד בפגישה ראשונה בהנהגתם, אפילו אם אין בדעתם להדגיש אידיאותם, ובפרט שיש ביניהם גם כאלו שרוצים להדגיש זה, ועל אחת כמה וכמה כשיש ביניהם כאלו שרוצים לנצל את המצב לרחק העולים מהתורה ומצוות. וכמובן, אחרי שהעולים נופלים תחת השפעה זו, הרי קשה אחר כך למצוא דרכים להחזירם למוטב ולקרבתם לה' ולתורתו, כיון שידוע הכלל, עבר ושנה כהיתר נעשה לו, וזהו אפילו אם רק עבר ושנה פעם אחת, ק"ו אם עבר ושנה כמה פעמים.

כל האמור בתקפו אם אפילו לא הי' המדובר אלא על דבר נפש אחת בישראל; על אחת כמה וכמה כשהמדובר הוא על דבר אלפי משפחות, וכנראה עומדים לבוא בעתיד הקרוב עוד אלפי משפחות עולים חדשים.

אי לזאת, עת לעשות היא לנקוט באמצעים דחופים והכרחיים לתקן המצב במדה הכי אפשרית וגדולה.

באמת הי' צריך שיהיו באי כוח דתיים במקומות הריכוז בחו"ל ועל האגיות, אבל אם אפילו אין אפשרות לזה, הכרח גמור הוא, לדעתי, שיהיו באי כוח דתיים — על כל פנים לפגוש העולים בשדה התעופה או בנמל, וכן שיהיו משך זמן אתם במקום התיישבותם. וגם בנוגע לעולים שהגיעו בחדשים האחרונים וכבר נפלו במצב האמור, בודאי יש אפשרות לתקן המצב במדה חשובה עכ"פ אם אי אפשר לתקן לגמרי.

כמובן שלא נעלם ממני, שהשאלה העקרית תהי' בנוגע לכוח אדם, למצוא אנשים מתאימים לפגוש העולים ולעמוד לימינם וכו'. ואפשר שתעלה גם שאלת מימון. אבל יש תקווה שאם יתחילו לעשות בזה בפועל, יימצאו שני הדברים במדה גדולה יותר מששערו מראש. והרי אפילו על הספק צריך לעשות, ועל אחת כמה וכמה כשאין ספק שאפשר לפעול הרבה.

מובן גם כן שלא באתי להציע הצעות איד לתקן המצב, אם על ידי שאלתא בכנסת או באופן רשמי אחר, שמצד אחד יש לחשוש שבאופן זה ילהיבו הרוחות, אבל לאידך גיסא באופן זה גם כן נקל יותר לגייס דעת הציבור ומתנדבים וכו'. ועוד, אם אפילו לא יעשו באופן רשמי, לא יישאר הדבר בסוד, כי אלו שרוצים להסעיר הרוחות יקפצו ויעשו כן, שאז תהי'

אדמו"ר שליט"א

קטו

יד החרדים על התחתונה. ובכגון דא, כסגנון חכמינו ז"ל, אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, במקומו ובזמנו.

ולהעיר, כיון שבכל ענין יש מעלה וחסרון, הנה ביחס להעליי הנוכחית, דוקא משום שלא כל העולים הם, כפי השמועה, שומרי תורה ומצוה, הרי ההכרח בפגישתם כנ"ל עוד גדול יותר, שאם העולים היו כולם שומרי תורה ומצוה אפשר לצפות שתבוא דרישה מצדם לצרכיהם הדתיים, משא"כ אם העולים כנ"ל, שאם לא יתחילו [. . .] מרגע הראשון בבואם לא תבוא ההתעוררות מצדם.

(ב) חריפות מיוחדת לשאלה האמורה כיון שחלק העולים מתיישב באיזורים חדשים. כי אף כשהמושב נמצא בסמיכות לקיבוץ דתי או לעיר גדולה, גם אז מוכרח לעמוד בקשר הדוק עם המושב החדש, על כל פנים בתחילת תקופת התיישבותם. וכשי"כ כאשר העולים מתיישבים בחבל חדש, וכל ענין החבלים החדשים הוא שכל נקודה תהי' עצמאית בלי זיקה לקיבוצים והערים, כי אם שהכל בה, והעומדים בראש פיתוח החבל הם, מטעמים מובנים, מהמפלגה השלטת, הרי בתנאים אלו העולים החדשים מנותקים לגמרי וכל מגעם ומשאם הוא עם באי כוח ונציגים ומדריכים וכו' שאינם שומרי תורה ומצוה, והתוצאות מובנות, והאריכות למותר.

אמרו חכמינו ז"ל הכל תלוי במזל. בנוגע מאות הילדים הראשונים יצאו במחאה וסער, ובמדה מסויימת — בלי ספק שהיו לזה תוצאות ממשיות. ועתה בנוגע אלפי משפחות לא נשמע אפילו הד, וכנראה חסר גם בפעולה.

(ג) בהמשך לסיום סעיף הקודם, בהנוגע לשאלת קליטת הנוער במסגרת עלית הנוער, ואפילו ילדים בגיל שלפני זה, הרי הבעי' היא לא רק לפעול שימסרו הילדים לחינוך דתי, אלא שיהיו ג"כ מקומות קליטה מספיקים. ושאלת מקומות קליטה היא לא כ"כ שאלת הוצאות באכילה ושתי' ולינה והוצאות שוטפות של חינוך, כי בין כך ובין כך מקומות קליטה הקיימים מתקרבים לשיא קליטתם ואפיסת מקום; זאת אומרת, שעיקר הבעי' היא בנינים חדשים, פנימיות ומקומות קליטה חדשים. וזה קשור בסכומים גדולים הרבה יותר לפי ערך מאשר לצרכי אספקה.

לאידך גיסא, בתקציב הממשלה ובתקציבי המשרדים השונים, וגם

כסגנון חכמינו: ביב קלא, א. ושינ.

אמרו חכמינו: זחיג קלד, א.

לסוכנות, יש סכומים חשובים שנקצבו לדיור וקליטה, שההכרח לדייר את העולים הוא בכל אופן. מכאן, שעכשו שעת הכושר לפעול בנקודה שיטתית ויסודית שמתקציבי הדיור ינתנו סכומים מסויימים בשביל פנימיות נוער בגיל עלית הנוער, וגם בשביל פנימיות לילדים בגיל פחות מזה, ילדים שמצד סיבות לא יכולים לדור עם הוריהם, אם מצד תנאי משפחה, או מצד זה שההורים עדין לא הגיעו לארץ, או מצד גודל המשפחות וכו'.

והרי הטענה שפנימי נכנסת בסוג דיור צודקת בלאו הכי, כי מה לי דיור בעד משפחה שלמה ומה לי דיור בעד חלק מבני המשפחה, ואדרבה.

ולדעתי מוכרח להעמיד שאלה ודרישה זו בהקדם, כי לאחר שתקציב הדיור יתחלק בין המשרדים השונים וכו', הרי אז יהי צורך לבוא במשא ומתן עם מנהלי המשרדים האלה. משא"כ קודם ההקצבה, שאז תהי רק התנגדות כללית. וקרוב לומר שתהי התנגדות, כי הצד השני בודאי נחש ינחש הכוונה שבדרישה זו.

ח'שכג

ב"ה, ז' שבט, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף עץ
אבות וכו' מו"ה שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

בהיות ממשמש ובא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובאשר כי זכה לקירובו ולברכותיו, בטוח אני אשר גם ביום ההילולא הזה יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר רחמים עליו בתוך כל המקושרים אליו שיתקיימו כל הברכות שנתברך מאתו ולכל המצטרף לו.

ח'שכג

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

מוסג"פ תזכיר בענין המכאיב הוא מצב העולים החדשים, ואם נפלו איזו בטויים שאולי חריפים קצת, הרי לגודל הצער, אין אדם נתפס על צערו.

לחשיבות הבעיא וחריפותה — שולח הנני תזכיר זה גם לעוד אחדים, אולי יפעלו וישפיעו בזה.

ח'שכד

ב"ה, ז' שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

אנ"ש שליט"א אשר ב . . .
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

זה מזמן רב ביותר וביותר שאין מהם כל ידיעות מפעולותיהם בהפצת המעינות וכן לא מפעולותיהם בהפצת עניני יהדות בכלל,

שהביאור בזה אפשרי ביאור פשוט: שאין פעולות, וביאור ע"פ ציווי חכמינו ז"ל ומודגש בתורת החסידות, שישנן פעולות כהנה וכהנה, אלא שאין מודיעין עד"ז.

הצד השוה שבשני האופנים, שאין מקום לכתיבה מכאן והתעוררות ועאכו"כ לתביעות בהאמור.

ולא עוד אלא שגם חשש בדבר, ואולי יותר מחשש, וע"פ ציווי חז"ל כשם שמצוה לומר וכו' כך מצוה שלא לומר וכו'.

מוסג"פ תזכיר: אגרת שלפנ"ז.

אין אדם: ב"ב טז, ב.

ח'שכד

ציווי חז"ל: יכמות סה, ב.

ולהעיר ג"כ ממסכת חולין (צד, א) אל יסרהב כו' ויודע בו וכו'.

דזוהי סיבת ההפסק בכתובה והתעוררות לפעולות, ואין בזה מקום לפירושים אחרים.

ובעיקר באה ההודעה עד"ז — בכדי לשלול בהחלט אפשרית הפירוש, שזה שהפסיקו לעורר מפני שמי שהוא מסכים להנהגה „דואני את נפשי הצלתי“, ובלשון המורגל בין אנ"ש „א צדיק אין פעלץ“; כי אם אך ורק — שכנראה אין בידי למחות, או (ע"פ הסדר השני דלעיל, דמחויבים לדון לכף זכות) שישנן פעולות כהנה וכהנה.

ויה"ר בעמדנו ימים ספורים לפני יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, עשירי בשבט הבע"ל, שכאו"א ילמוד ממסירת נפשו של בעל ההילולא, מסי"נ על פעולות עם הזולת [שהרי בנוגע לעצמו הוא, ע"ד דברי האריז"ל ומפורש בדברי רבנו הזקן (בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשו"ע — פוסק בנגלה דתורה —) הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל כו' ולא הוצרכה כו' רק להמשיך אור לתקנה וכו'],

שיעשה הוא ככל יכולתו ועוד יותר מזה — בפעולות מתאימות לרצון ותקות בעל ההילולא, והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

מובן שאין בהנ"ל כלל וכלל ענין של קפידא ח"ו וכיו"ב, כ"א (באם אופן הא', ח"ו, צודק) צער על העדר כל מעשה בהנ"ל, בה בשעה שממה"מ הקב"ה הוציא אבן היקרה שבה תלוי חשיבות כתר המלכות מן הכתר ושחקה וכו'. וד"ל. ובמילא אין מקום כלל לכתוב לכאן הצטדקות וביאורים וכו'. וה"ז ענין שבין אדם למקום.

ומפורש: תגיא פלי"ז (מח, ב).

והובטחנו: יומא לח, ב.

אבן היקרה: ראה גם לעיל אגרת חרצ, ובהנסמן בהערות שם.

קִיט

אדמו"ר שליט"א

ח'שכה

[מברק לקראת יו"ד שבט תשכ"ב]

התועדות פעילה ולנצל כדבעי האוצרות טובים שמבזבזים לנו

בברכת הצלחה

/מקום החתימה/

ח'שכו

ב"ה, י"א שבט, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובעמדנו למחרת יום ההילולא השנים עשר של כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא ישראל,

יהי רצון — שכהתחלת וראש פרק השנים עשר של ההמשך באתי
לגני — שנתן כ"ק מו"ח אדמו"ר ללמדו ביום ההסתלקות שלו — יתגלה
אור א"ס למטה עד אין תכלית, ובוזה יתגלה ג"כ האוצר דלמעלה,

אוצרו של ממה"מ הקב"ה, מה שהוא למעלה אין קץ, היא הבחינה
דעין לא ראתה, ואשר בשביל נצוח המלחמה,

ממה"מ: ראה לקו"ט שה"ש יד, ד.

היא הבחינה כו': ראה בכ"ז המשך הנ"ל פרק יז, יא.

דעין לא ראתה: ראה סנהדרין (צט, א): ר"ל אמר כו'. וברש"י שם: עין לא ראתה

— דאין קץ לדבר. ד"ה ואברהם זקן (ואילך) בהמשך ר"ה תרס"ו.

ח'שכה

נדפס בסה"מ באתי לגני ח"א ע' שעא.

ח'שכו

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"ד ע' 1270 והושלמה עפ"י צילום האגרת. וראה גם סה"מ

באתי לגני ח"א ע' שנא.

למעלה — מלחמת הקדושה נגד הקליפה, ולמטה — מלחמת נה"א
נגד נה"ב,

להכות בכורי מצרים, תוקף ועוצם המצרים וגבולים, תוקף ועוצם
הקליפה —

פוחחים ונותנים האוצר ע"י שרי הפקידים שהם פקידי החיל
והכוונה בזה — הם אנשי החיל,

ויהי כל זה בטוב הנראה והנגלה, וכמ"ש יפתח ה' לך את אוצרו
הטוב וכהבקשה ואוצרך הטוב לנו תפתח,

ויבוא כל זה בפועל ועד למעשה, שהוא העיקר, ובמילואו באופן
כדבעי ל' למיעבד — בלימוד התורה (נגלה וחסידות) בעבודת התפלה
ובקיום המצות.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ח'שכו

[י"א שבט תשכ"ב]

. . . לכתבו האם (בענין השיחות וההרצאות בעניני חב"ד) יתרכז
ויתמיד במקום א', או שבכל פעם במק"א —

לדעתי, אף שהעיקר להדליק הנרות (נר ה' נשמת אדם) שבכא"א
מבניי, ובאופן דבהעלותך (עיין לקו"ת ר"פ בהעלותך)

כדבעי ל' למיעבד: כתובות סז, א.

וכהבקשה: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'קצו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'שלז.

ח'שכו

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 490.

האגרת היא אל מר"ה אלכסנדר זיסקינד בוגיץ. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ח'קפו,
ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'תקטו.

קכא אדמו"ר שליט"א

ולכן יש להרבות במספר המקומות שמבקר — ובפרט שלאחרי
ההדלקה ראשונה בכמה פעמים ומקרים „השלהבת עולה מאליה”
בכ”ז כדאי שבב”ג מקומות יבקר ג”כ באופן מסודר.
להתאוננות שרבות פעמים אינו רואה תוצאות (על אתר) — יעוין
לקו”ת בהחילוק דזריעה ונטיעה.

ח'שכח

ב”ה, י”א שבט, ה’תשכ”ב
ברוקלין, נ.י.

הרה”ג הרה”ח אי”א נו”נ עוסק בצ”צ כו’ מו”ה יצחק ש”י
... במענה לשאלותיו מאז: א) בלקו”ת בהביאור דולא תשבית
באות ד’: יש בתורה דברים שלא נתנו להתלבש למטה בחכ’ ושכל כלל
וכמו ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר כו’ — למה תפס דוקא דבר זה.
— י”ל דזהו אותו הענין ממש, דויקנהו (קנין שהתורה מעידה על
תקפו) פוטיפר ליוסף ובכ”ז לא נתלבש יוסף שם כלל ולא בלבלוהו עניני
מצרים כלל (ראה תו”ח ס”פ ויחי).
ב) בתו”א ד”ה חייב איניש לבסומי השני (צח, סע”ד): שע”י שכפה
עליהם הר כגיגית באו להקדמת נעשה לנשמע, ובמדרש תנחומא ובתוסי
(שבת פח, רע”א) מוכח דהקדמת נעשה לנשמע ה” קודם כפיית ההר.
מדרשות חלוקות הן. וכמש”כ בתו”א כן הוא במדרש תהלים א, ד.
ובמכילתא דרשב”י.

יעוין לקו”ת: בחוקותי מט, ד.

ח'שכח

חלקה נדפסה בלקו”ש חט”ו ע’ 524 חלקה בחי”ג ע’ 165 והושלמה עפ”י צילום האגרת.
מו”ה יצחק: דובאוו. אגרות גוספוט אליו — לעיל ח”כ זיתקה, ובהנסמן בהערות שם.
לקמן ח’שצב.

ח'שכט

ב"ה, י"א שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מבי' שבט, בו כותבת ראשי פרקים מדברי ימי חיי' ולימודי', ומסיימת אשר אופן הלימודים ובעיקר תוכן הלימודים והחינוך עד עתה, גורם לריקנות ולירידה מזמן לזמן וכו',

והנה מצב כהאמור, אינו תופעה נדירה כל כך, וביחוד בתוככי הנוער בשנים הכי אחרונות ומפני כמה סיבות, וכמו בכל הזמנים והמקומות, בתקפו עומד גם היום, הכתוב בתורתנו תורת חיים ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב וגו' ובחרת בחיים, ז.א. שאיך שיהי' המצב בו נמצא האדם, הרי תמיד הבחירה ניתנה לבחור בחיים ובטוב, ובסגנון חכמנו ז"ל הבא לטהר מסייעין אותו.

שהרי סוף סוף פנימיות הנפש ועצם הנפש טוב הוא, וכשהאדם מתחיל בפעולה להיטיב גם השכבות החיצוניות של הנפש מקבל סיוע בזה מבפנים, ולפעמים סיוע באיכות גדולה בלתי צפוי מראש, אלא שההתחלה בהאמור צריכה להיות באופן המשפיע ביותר על האדם, היינו הנהגה קבועה ותדירה מעשה בפועל, מתאימה להשקפת העולם אליי שואפים ועל פי רוצים לסדר את החיים.

במלות אחרות, הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם.

וכבר מבואר בכמה מקומות בארוכה אשר זה שתורתנו נקראת תורת חיים, תוכנו כפול, הוראה

(א) איך להתנהג בחיים, (ב) איך להתנהג באופן שהחיים יהיו מתאימים לשמם חיים, ולא באופן דמסגרת ימים שבועות חדשים ושנים, מרוקנים מכל תוכן.

וכיון, שכמשמע מסגנון מכתבה, הרי נמצאת היא בגיל אשר המרץ

ח'שכט

ובסגנון חכמינו: יומא לח, ב.

קכג

אדמו"ר שליט"א

הניתן לאדם עדיין בשלימות הוא, ונמצאת באותן השנים שצורת האדם ואופן חייו כשיבנה ביתו, הולכים ונקבעים. ז.א. שכל היכולת בידה כאמור לעיל, לקיים העצה טובה וגם הציווי, ובחרת בחיים.

ויהי רצון שתבשר טוב בכל האמור, כולל גם השפעתה בסביבתה להחדיר השקפת עולם האמורה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'של

ב"ה, י"ג שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ מו"ה ברוך שיי

שלום וברכה:

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום ד' מיט דאָס בייגעלייגטע, און
לויט אייער בקשה, קומט דער ענטפער ניט וואָרטענדיג אויף דער רייהע.

וכמנהג ישראל, צו אויסזוכען און געפינען אין יעדער זאך אַ
פאַרבינדונג מיט דער סדרה פון דער וואָך, אַזוי אויך צו דעם אינהאַלט
פון אייער בריף, מיט דאָס בייגעלייגטע, וועלכער, דער ענטפער, וועט
(אויב די איבערזעצונג זיין פאַרטיג) האָפּענטליך אַנקומען צו אייך, אָנהויב
קומענדע וואָך פרשת יתרו, פרשת מתן תורה, וואָס דאָרטן איז געגעבן
געוואָרן אַ קלאָרער ענטפער, אַנדאָרטונג אויף דער פראַגע, ווער איז אַ איד,

ובלשון הכתוב, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, ושמרתם את בריתי
והייתם לי סגלה מכל העמים וגוי ממלכת כהנים וגוי קדוש.

ח'של

מו"ה ברוך: ליטוויז, מט. קלעמנס. אגרות נוספות אליו - לעיל ח'שית, ובהנסמן
בהערות שם.

ויהי רצון אזוי ווי באַ מתן תורה, איז געווען, בלשון הכתוב ויחן שם ישראל נגד ההר, און ווי חכמינו ז"ל זיינען מדייק, ויחן לשון יחיד, אַז אַלע אידען האָבען זיך פאַראיינציגט צו שטיין נעבען דעם באַוואוסטן באַרג, אַז דאָס זאָל אַריינגיין אויף אייביג אין האַרץ פון אַ אידן, און אויך אין געדאַנק פון אַלע פעלקער, אַז דאָס איז דער הר האלקים, אויף וועלכען מ'האָט געגעבען די תורה, אַ אייביגע תורה פאַר אַלע צייטען און פאַר אַלע מדינות.

זאָל אזוי אויך איצטער אַריינדרינגען ניט נאָר אין די הערצער, נאָר אויך אין די געדאַנקען פון אַלע אידען אין דעם דור, און פון קאָפּ (געדאַנק) זאָל דאָס אַראָפּקומען ביז למעשה בפועל, מקיים זיין מצות השם יתברך בפועל, מצות אויף וועלכע די תורה הק' זאָגט, וחי בהם.

בברכת שבת טוב ובברכה לבשו"ט מבריאאות טובה.

ח'שלא

ב"ה, עש"ק ט"ו בשבט, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הווי"ח איי"א נוי"ר רב פעלים בעל מדות וכו' לוי שי

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו הזמנה והודעה ע"ד ת"ת דרבים במסכת קדושין, ומסיבת הסיום במוצש"ק אור ליום ראשון בשבת דפרשת מתן תורה.

ודבר בעתו מה טוב, שהרי סיום המסכת — תניא ר' נהוראי אומר כו'

חכמינו ז"ל: מכילתא ופרש"י יתרו יט, ב.

ח'שלא

נדפסה בלקריש ח"ו ע' 319 והושלמה עמ"י העתק המזכירות.
הרה"ג... לוי: ביליצקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"יח ו'תקמז. ח"יז ו'רעא.

— מדבר במעלת התורה, מעלתה לא רק בנוגע לעולם הבא ועניניו, כי אם גם בהנוגע לעולם הזה ועניניו, ואדרבה — ההדגשה היא איך שטובה היא מכל אומנות שבעולם בנוגע לשכר בעולם הזה.

ולהעיר בסיום הנ"ל, שלכאורה מצינו בזה היפך הכלל הידוע, אשר הברייטא מוסיפה על הענינים שבמשנה ומבארת ומפרטת אותם יותר, דכיון שנתרבו הגזירות ונתמעטו הלבבות וכו' הרי „קוצר מילי" של המשנה, שהיא „דבר קצר וכולל ענינים רבים" אינו מספיק, מפני ירידת הדור. ובברייטא דר' נהוראי הוא להיפך, שדברי המשנה באו בפירוט יותר, בהזכירה חולה, זקנה ויסורים, ולא רק זקנה כמו בברייטא. כן נמצא במשנה גם הטעם להחשיבות דתורה — כי שכרה בעוה"ז ובעוה"ב, ושאר כל אומנות רק בעוה"ז, והושמט טעם זה בברייטא.

— ודרך אגב: הציון (על הגליון) לברייטא זו „מסי' סופרים פט"ז" — מקומו על המאמר במשנה, כי במסי' סופרים (וכן גם בתוספתא ספ"ה) — הוא כלשון המשנה —

ויובן זה — בקיצור — ובהקדמה שהמדובר, הן במשנה והן בברייטא, הוא בנוגע ללמד את בנו. ועי"פ מ"ש חנוך לנער עי"פ דרכו „יצטרך המלמד שיזרז אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו ויאמר לו קרא כו' לא לעצם הקריאה לפי שאינו יודע מעלתה". והרי הבן שבגיל החינוך (והנשים וכלל עמי הארץ) אינו שייך עדיין ללימוד תורה לשמה, להיות כעבדים המשמשים את הרב שלא עי"מ לקבל פרס „עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה".

וגם במדריגת הבן חילוק, שבדור המשנה, ראשונים כמלאכים, גם הבן אהוב אצלו ומשתוקק לשכר דעוה"ב, ולכן גם עי"ז אפשר להמשיכו

ומבארת ומפרטת: גם בברייטא כאן — מבאר יותר ומביא גם סיום הכתובים דקווי ה' ועוד ינובון ודלא כבמשנה.

קוצר מילי' . . דבר קצר — ענינים רבים: הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ.

יצטרך המלמד — מעלתה: פיה"מ להרמב"ם רי"פ חלק — עי"ש שהאריך.

עד — יתרה: רמב"ם הלכות תשובה סוף פ"י. ודייק הרמב"ם ולא הזכיר בינה —

כי אדרבה באשה ניתנה בינה יתרה. אבל דעתן — קלה. וכן קטן — לאו בעל דיעה הוא.

והוכחה אם כבר גדל, הוא עי"י שבדקים אותו אם יודע לשם מי מנדר כו'.

ראשונים . . דאנו: שקלים רפ"ה.

ללימוד התורה, משא"כ בדורות שלאחרי זה, דאנו כחמורים, שאינו משתוקק לעוה"ב, ולכן לא הוזכר שכר דעוה"ב בברייתא.

ועד"ז בנוגע לחילוק השכר דאומנות ותורה בעוה"ז: בדורות האחרונים אשר כל דרך איש ישר בעיניו, ועל כל פשעים תכסה אהבה (אהבת עצמו) — אינו ירא מפני חולי ויסורים, כיון דאין יסורים בלא עון ומאמין בעצמו שלא יכשל בזה, ובנוגע לחולי — בטוח בעצמו „שינהג עצמו בדרכים אלו שהורינו (ואז) אני ערב לו שאינו בא לידי חולי כל ימיו“.

משא"כ בדורות הראשונים, דור המשנה, שגם מחולי ויסורים מתירא — ע"פ דברי המשנה אל תאמין בעצמך עד יום מותך. וכן בנוגע לחולי — אינו מאמין בעצמו ואולי יכשל „במנהגות הרעים“ ויחלה — ולכן דוקא במשנה מזכיר חולי ויסורים.

* * *

ובענין הנ"ל וביאורו — יש לקשר, כמנהג ישראל, גם סיום המסכת בראשה: האשה נקנית כו' בכסף בשטר ובביאה,

דלימוד התורה, אשר צ"ל באופן כאילו היום ניתנה מסיני, יום מתן תורה (ועד שנצטוונו: מה להלן (בעת מ"ת) באימה וביראה אף כאן באימה וביראה) הוא ענין דהאשה (המבוררת) — כדיוק התוס' — זו כנסת ישראל) נקנית לבעלה (זה הקב"ה) — וכדד"ל ביום חתונתו זה מתן תורה —

ובזה ג' דרכים — וכנ"ל בסדר הלימוד איך „שיזרז המלמד“:

בכסף — שכר גשמי.

בשטר — שאינו שווה פרוטה, אבל כותב לה את מקודשת לי — מקדשה לו ואסר לה אכולי עלמא כהקדש, ומאסף חרפתה — שכר רוחני,

עצמו — כל ימיו . . במנהגות הרעים: רמב"ם הלי דעות פ"ד ה"כ.
מה להלן: ברכות כב, א. וראה מש"כ בזה רבנו הזקן, בעל התניא והשו"ע, בסי' תורה אור (כב, ב).
ומאסף חרפתה: ישעי' ד, א. וברד"ק שם. ובריש מסי' זו: טב למיתב טן דו (ז, א).

וכדד"ל: תענית כו, ב.

קזז אדמו"ר שליט"א

אבל אין יחוד גמור עם הבעל — כי „אינו עושה בשבילו אך לקבל פרס“,

ובביאה — (ובלי הכתוב) ודבק באשתו והיו לבשר אחד,

שלימות הלימוד — שלא ע"מ לקבל פרס כלל — אשר אז ישראל (על ידי) אורייתא וקובי"ה כולא חד.

בכבוד ובברכה

ע"פ מרז"ל הנ"ל דמה להלן בעת מ"ת יום חתונתו — כן הוא אף כאן בלימוד התורה בכל עת, ואמרז"ל דבעידנא דעסיק בה מצלא אבל לא בעידנא דלא עסיק בה — מבואר דהאשה נקנית דאירוסין אינו דבר המתחדש בכל יום ודלא כנישואין. ואכ"מ.

ח'שלב

ב"ה, ט"ז שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ רב פעלים בעל מרץ רש"י שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו שנתקבל ביום הש"ק ט"ו בשבט,

אינו עושה — פרס: ר' יונה (אבות פ"א ה"ג).
ישראל — חד: זהר ח"ג עג, א.
מ"ת . . דאירוסין: ראה מדרש רבה בא ספטי"ו: העוה"ז אירוסין היו כו' לימות המשיח יהיו נישואין.
וארז"ל דבעידנא: סוטה כא, א.
דאירוסין . . ודלא כנישואין: ראה רמב"ם ה"ל אישות פ"ג הכ"ג ופ"י ה"ו. ועיין בזה בצפנת פענח על הרמב"ם (להגאון הרגזובי) ה"ל ברכות פ"א ה"ה.

ח'שלב

נדפסה בלקריש ח"כ ע' 593 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
רש"י: פאזן, ברוקלין. הרב דשאפראן. אגרת נוספת אליו — לעיל ח'ערה.
מכתבו: נדפס ג"כ בספרו „תורת א"י ח"ג מכתב י" (ע' לט ואילך).

ומובן וגם פשוט שאדרבה נעם לי להודע אשר לומד וגם מתעסק בחכמת האמת.

— וכידוע ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בדיוק לשון ברכות סג, ב. ועסקו בתורה, שלימוד התורה צ"ל בדוגמת העסק — שמשדלים למצוא קופצים עליו ולפרסמו, והשתדלות ביגיעה ככל האפשרי, ועד להפצה גם בחוצה וכו',

ומה שבאתי בהערה בזה במכתבי הקודם, הוא אדרבה — בנוגע להוספה על הנ"ל — ע"י ביאור הענינים המובאים בספרי קבלה, אשר מוכרח הוא ביותר ע"פ ציווי והזהרת הבעש"ט, כמובא בשרש מצות התפלה סוף פרק ב' שצינתי במכתבי הקודם.

ולהערתו במכתבו — ע"פ הטעם לאזהרת הבעש"ט להפשיט מגשמיות כו' כמבואר בדבריו, מובן ג"כ שאין מספיק ביאור קצר, כמו באותם הספרים שמזכיר במכתבו. ועוד שהרי תורה אחת היא, והוא בדוגמת לימוד הנגלה — שלא יסתפקו בדברי המשנה מבלי ללמוד הגמרא ואח"כ הרמב"ם מבלי ללמוד מפרשיו, ובודאי לדכוותי האריכות בהאמור אין בה צורך.

ולכתבו שלא כל מוחא סביל דא, הרי לאחרי בקשתו שליחתו — לא משמע כן בכו"כ מקומות ומריבוי ההזהרות להפיץ פנימיות התורה הלוח והוסיף הלוח ואור דוקא בדורותנו אלה, והרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וצדיקים דומים לבוראם, וכיון שדורשים וכופלים ומשלשים אודות הכרח לימוד האמור, בודאי שניתנה האפשרות לכל אשר בשם ישראל יכונה **לעסוק** בלימוד זה, וכוונתי לא רק לעצמו, אלא כנ"ל, ע"ד הנהגה בעסק, ואת"ל הרי גם זה נלמד מדברי חכמים במשנתם, איזהו חכם הלומד מכל אדם.

ולהעיר מתורת הבעש"ט על משנה זו, הועתק בספר הזכרונות לכ"ק מו"ח אדמו"ר עמוד 344.

וכידוע: ראה גם לעיל ח"י אגרת ושיג. חטיף אגרת ה'תנ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

והוא בדוגמת: ראה גם לקמן אגרת ח'שנב.

אין הקב"ה: ע"ז ג, א.

צדיקים: במדבר פ"י, ה.

חכמים במשנתם: אבות פ"ד מ"א.

קכט

אדמו"ר שליט"א

לכתבו בסיום מכתבו ע"ד הרמב"ם וחכמת הקבלה אשר לא למדה,

כן הוא בשער הגלגולים הקדמה ל"ו, ומוהר"ש אלקבץ בפירושו לשיר השירים, וראה ג"כ שם הגדולים להחיד"א מערכת רמב"ם, ומעולם היי קשה לי מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר כ"ק אדמו"ר אביו זקנו (בן אדמו"ר הצ"צ) אמר, שקבלה בידו רבי מפי רבי עד מורנו הבעש"ט, שהרמב"ם היי מקובל גדול, וזה שהיי נזהר שלא לגלות זה אפילו ברמיזא (כפירוש רש"י ז"ל) מפני שהיי אז זמן מסוכן לגלות ענייני קבלה אפילו ברמיזא.

ואולי יש לתרץ האמור, שבא לזה בסוף ימיו, ובבחי' עיבור (ובזה חלוק — מהרמב"ן), והרי בכ"מ מובא שבסוף ימיו עסק הרמב"ם בקבלה; מגדל עוז הלי יסוה"ת פ"א ופ"ב, שו"ת מהר"ם אלשקר סי' קי"ז, עבודת הקדש ח"ב פ"ג, הלבוש בלבוש פנת יקרת ח"א פנ"ג, וראה שומר אמונים ויכוח אי ס"ק י"ג, פי' הר"מ בוטריל לספר יצירה פ"ד מ"ג.

בכבוד ובברכה להוסיף בעסק האמור מתוך בריאות הנכונה ושמחה וטוב לבב.

ח'שלג

ב"ה, ט"ז שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה מיום 16/1. ושאלתה — במה להאמין בדרך שבה חונכה שנים, או במה ששמעה מפלוני בשני ערבים.

בודאי שמעה כמה פעמים הביטוי, חזרה אל המקורות, כן בודאי יודעת, אשר החינוך אינו עוסק בשטח אפס וריק, כיון שכל אחד ואחת, גם קודם התחלת החינוך, יש בו כמה ענינים המושרשים בנפשו, ענינים שפנימיות הנפש הוא מקורם, ולא עוד אלא שדוקא ענינים אלו אין בכח

הרמב"ם וחכמת הקבלה: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זתקפב, ובהנסמן בהערות שם.
אביו זקנו: אדמו"ר מהר"ש.

החינוך לשנותם, כי אם רק לכסות עליהם למשך זמן ארוך או קצר, וכמה ראיות על האמור, בחכמת החינוך, במדע הרפואה הביאולוגיית וכו'.

ולכן רואים לפעמים תכופות אשר הופעה חד פעמית או דבור קצר „חינוך“ שלא ארך כלל וכלל, משנה את האדם שינוי עיקרי, והטעם הוא מפני שהאדם לא הי' זקוק אלא לסיבה שתסיר דבר המכסה על הנמצא לפני זה בפנימיות נפשו.

הכתוב לעיל הוא מענה על שאלתה, במה עלי' להאמין, כי זה עצמו שנתרשמה כל כך ממה ששמעה אך במשך של שני ערבים, הוכחה למה שהודיעונו חכמנו ז"ל זה אלפי שנים, שכל ישראל הם מאמינים בני מאמינים, אלא שלפעמים האמונה מכוסה על ידי שכבה של דברים זרים וחיצוניים, ואשרי חלקם של כל אחד ואחת, שהוסרה השכבה בהקדם ועומד על האמת ושב אל מקורו.

תקותי אשר שורותי האמורות אף כי מעטות בכמות בערך חשיבות הענין, תספיקנה להארת הענין, וינעם לי להתבשר טוב בהאמור.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. בעת רצון יזכירו את אמה שתליט"א על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרף לה.

ח'שלג

שהודיעונו חכמנו: שבת צו, א.

קלא

אדמו"ר שליט"א

ח'שלד

ב"ה, ט"ז שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ הרב פנחס אהרן שיי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מיום הרביעי, בו כותב אודות אי
הרשיון לחקוק על מצבה כמה פרטים בנוגע לנפטרים, ולכן רוצה הבן שיי
לפנות הנפטרים לביה"ח אחר.

והנה בכלל בכגון זה צריך לפנות לרב מורה הוראה פוסק שאלות,
ובטח יעשה זה.

אלא שלהבהלת הענין, שהרי ידוע עד כמה שהפליגו חכמנו ז"ל
בכבוד המתים **שלא** לפנות וכי' באתי גם במכתבי זה, שבודאי יחזור הנ"ל
מקסי"ד האמור ומנוחתם כבוד.

ומהנכון שיסבירו, שעל כבוד אב ואם הרי נצטוונו, מכבדו בחייו
ובמותו,

ועיקר ענין בזה, הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראת תורתנו
תורת חיים ובקיום מצותי' עליהן נאמר וחי בהם, שזה נחת רוח הכי גדול
לנשמה בעולם האמת, ששם ביוקר הכי גדול תורתנו תורת אמת ועניני',
וק"ל.

בברכה לבשו"ט.

נ.ב. בטח אף שאינו מזכיר עד"ז התועדו ביום ההילולא של כ"ק
מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, עשירי בשבט, וכמטרת כל התועדות ע"מ
לקחת מזה להימים שבועות וחדשים הבע"ל מתאים לתקות ורצון בעל
ההילולא.

ח'שלד

הרב פנחס אהרן שיי" וברמן, מיאמי. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'רצא ובהנסמן
בהערות שם.

שלא לפנות: ראה גם לעיל ח'יג אגרת ד'רפה. ד'תכד. לקמן ח'תקצב.
נצטוונו: קידושין לא, ב.

ח'שלה

בי"ה, ט"ז שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נר"נ וכו' מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק נעם לי לקבל מכתבו מיום החמישי,

ולפלא שאינו מזכיר אודות יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא ישראל, עשירי בשבט, שבטח צוין על ידו יום סגולה זה ע"י הוספה
בלימוד תורת בעל ההילולא והליכה באורחותיו וכו',

ונעם לי להודע מהצלחת פעולתו בהנוגע לחלב ישראל במחנם הטי'
ובפרט ע"פ סיפור הידוע מרבותינו נשיאינו, איך שחלב ישראל דוקא נוגע
לחיזוק האמונה, וחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, מביא ח"ו
לספיקות באמונה, וק"ל.

ויהי רצון שתהי' הצלחה מלאה בהאמור וזכות הרבים מסייע אותו
וכל אלה המשתדלים בזה.

בברכה לבשו"ט בהאמור וגם בעניניו הפרטים.

נ.ב. לשאלתו אודות זמן תספורת בנם שליט"א שיום הולדתו בערב
פסח.

אין כדאי לדחות לאחר זמן, כי אם לעשות התספורת בליל אור
לי"ד או ביום ערב פסח.

ח'שלה

מו"ה יצחק שי: קסאזוסקי, שיקגו.

סיפור: ראה גם לעיל חייט אגרת זרפו. חט"ז אגרת ויז, ובהנסמן בהערות שם.
לשאלתו: ראה גם לעיל חייט אגרת דיתשפת, ובהנסמן בהערות שם.

קלג

אדמו"ר שליט"א

ח'שלו

ב"ה, ט"ז שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה נפתלי צבי שי

שלום וברכה!

. . . מובנת התמי" על כתבו אשר י"א שיש חילוק בין שם הניתוסף
לשם מעריסה. וראה שו"ע אה"ע סקכ"ט סי"ח דאדרבה שם השינוי עיקר,
ובכלל אדם בעה"ב בענין קריאת שמות ליו"ח שי ולעצמו.

ח'שלו

ב"ה, טו"ב שבט, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

חברה גמילות חסדים שומרי שבת בברוקלין, נ.י.
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם מבשר מאסיפה השנתית של חברה גמילות
חסדים שומרי שבת ומסיבת ההתועדות — במוצאי שבת אם כסף תלוה
ומוצאי חדש שבט,

הוא חדש ההילולא (שהשנה היא — שנת י"ב) של כ"ק מו"ח
אדמו"ר נשיא ישראל.

ח'שלו

מו"ה נפתלי צבי שי"י גוטליב, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לעיל חטי' הישעו.
שיש חילוק: ראה גם לעיל חטי' אגרת היתנגג. היתתקה.
אדם בעה"ב: ראה גם לעיל אגרת ח'רלו.

ח'שלו

נדפסה בלקי"ש ח'י ע' 336 והושלמה עמ"י צילום האגרת.

ויהי רצון אשר ע"פ תוכן המדובר בפרק י"ב מהמשך מאמר ההילולא בענין האוצר מלמעלה, אוצר דהון יקר הנפתח ונמסר לישראל אנשי החיל, אשר הם עושים רצונו של מקום, אוצר הטוב בנראה ונגלה, וכהבקשה, ואוצר הטוב לנו תפתח — שהוא אוא"ס אין קץ ואין תכלית, יתגלה זה בקרוב ממש גם בהשפעת עושר כפשוטו לכל בני ישראל, ובמילא יהי ענין הגמ"ח — לעשירים, וכדברי חכמינו ז"ל בזה.

ובמילא, כיון שאין הגמ"ח קשור בעניות של ישראל רעהו, יעשו בהאמור מתוך שמחה שלימה ואמיתית וטוב לבב.

בברכת הצלחה בעבוה"ק ולבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. ולהעיר (ולהאיר) בהדו"ח דמחזור השנה מפעולותיהם, אשר לא ישר בעיני כלל, על שנמצא בקופת גמ"ח סכום נכון — לפ"ע המחזור שלהם, שאפילו את"ל שע"פ האמור אין עניים בישראל, הרי כנ"ל — גמ"ח ישנו גם לעשירים, ומה לכסף מזומן בסכום נכון — מונח בקופת חברת גמ"ח?

מצו"פ המחאתי — השתתפות בקרן הגמ"ח.

ויהי רצון: ראה גם לעיל אגרת ח'שכו.
 וכהבקשה: ראה גם אגרת דלעיל, ובהנסמן בהערות שם.
 וכדברי חכמינו: סוכה מט, ב.

ח'שלח

ב"ה, ערב שבת־קודש פ' יתרו, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צו די אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פון מרכז
הישיבות „תומכי תמימים" ליובאַוויטש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך האָף אַז אַלע וועלכע זיינען געקומען זיך פאַראייניקן מיט מרכז
הישיבות תומכי תמימים ליובאַוויטש צו דער געלעגנהייט פון דער
יערלעכער אונטערנעמונג, האָבן מיטגעבראַכט מיט זיך דעם גייסט פון
דער סדרה, די סדרה פון **עשרת הדברות** און **מתן תורה**, וואָס מען האָט
געלייענט שבת, אַ טאָג פאַר דער אונטערנעמונג.

* * *

די עשרת הדברות פאַראייניקן אין זיך צוויי, אויפן ערשטן
אויגנבליק, העכסט פערשידענע גרונטגעזעצן: די ערשטע געבאָטן, **אנכי,**
לא יהי לך, א.ו.וו. דריקן אויס און אַנטפלעקן די טיפסטע געדאַנקען פון
אחדות השם; די אַנדערע אָבער — אַנטהאַלטן אַזעלכע פשוטע געבאָטן ווי
לא תרצח און **לא תגנוב**, וואָס זיינען אייגנטלעך זעלבסטפאַרשטענדלעך
אפילו פאַרן דורכשניטלעכן מענטשלעכן פאַרשטאַנד.

אָבער דער אמת איז, אַז אויב מען זאָל איבערלאָזן די מאָראַלישע
געזעצן, אפילו די „זעלבסטפאַרשטענדלעכע", צום מענטשלעכן
פאַרשטאַנד, אָן זייער גרעסערן יסוד און קראַפט, קען דער מענטשלעכער
פאַרשטאַנד, מצד אייגן־ליבע, זיי אַזוי צעדרייען, ביז אַז אַן עבירה ווערט
אויסגעטייטשט גאָר אַלס אַ „מצוה". אויסטייטשנדיק די געבאָטן פון „לא
תרצח" און „לא תגנוב" פון שטאַנדפונקט פון אייגענער גונסט, האָבן פיל
פעלקער פון דער וועלט און פיל יחידים געכשריט זייערע אַבשויילעכע

ח'שלח

נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 670 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
די עשרת הדברות: ראה גם לקמן אגרת ח'תכט. ח'תרסד.

צוועקן, שוין אָפּגעריעדט פון באַרעכטיגן די מיטלען, ווי צו צוקומען צו דעם צוועק — ווי ס'איז, צו אונזער באַדויערן, קלאַר באַוווּזן געוואָרן — און ספּעציעל אין די גאָר לעצטע יאָרן.

אויב אָפּוואַרפנדיק, אָדער אפילו אָפּטיילנדיק, דעם „אנוכ״ און „לא יהי לך" פון „לא תרצח" און „לא תגנוב", האָט מען ניט געקענט אויסהיטן די מענטשהייט פון רציחה און גניבה אויפן ברוטאַלסטן אופן, איז דאָך געוויס אַז מען קען ניט אויסהיטן פון „לא תרצח" און „לא תגנוב" אין אַן „איידעלערן" אופן, ווי שפּיכט-דמים דורך המלכין פני חברו, און גניבת-דעת אד"ג.

די עשרת הדברות אונטערשטרייכן, און די דערפאַרונג האָט עס מערמאלט באַשטעטיקט, אַז אפילו די איינפאַכסטע געזעצן פון מאַראַל און עטיק מוזן האָבן דעם גרעלעכן יסוד פון אנוכי און לא יהי לך — און נאָר דאָן האָבן זיי אַ קיום.

דאָס אויבנדערמאָנטע איז אויך דער הויפט צוועק און די אויפגאָבע פון חינוך על טהרת הקודש: איינצופלאַנצן אין אונזערע קינדער זייער דרך חיים לויט דער תורת חיים — אַ לעבנס-וועג, אין טאַג-טעגלעכן לעבן, אויפן פעסטן באַדן פון תורה און מצוות, וועלכע גיבן דעם אמתין אינהאַלט אין לעבן און זיינען צוגלייך דער לעבנסקוואַל פון יעדער אידן און פון אַלע אידן.

* * *

די מייסדים פון מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאַוויטש — רבותינו נשיאנו ובפרט דאָ אין אַמעריקא — כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, האָבן געגרינדעט די ליובאַוויטשער ישיבות אַזוי אַז זיי זאָלן שטענדיק, אומעום און אין אַלע צייטן, פאַרקערפערן אין זיך דעם דאָזיקן יסוד מיט אַ טיפּערן פאַרשטאַנד און טיפּערן געפיל, ווי דאָס ווערט באַלויכטן און ערקלערט אין תורת החסידות. דאָס האָט באַשאַנקן די ליובאַוויטשער ישיבות און די ליובאַוויטשער תלמידים מיט אַ ספּעציעלע אייגנאַרטיקייט און ספּעציעלע פאַרדינסטן.

ס'איז דערפאַר אַ ספּעציעלער זכות צו האָבן אַ פּערזענלעכן חלק אין די ליובאַוויטשער ישיבות — דורך העלפן זיי, ניט נאָר צו האַלטן די טירן אָפּ און אָנהאַלטן זייער צושטאַנד ווי ער איז יעצט, נאָר אויך צו

קלז

אדמו"ר שליט"א

דערמעגליכן זייער אויסברייטערונג און פארצווייגונג לויט דער ערנסטער
פאדערונג און הכרח השעה.

און השם יתברך זאל באגליקן אלע פריינט און שטיצער פון מרכז
הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, זיי און זייערע פאמיליען, שליט"א
— אין אלעס וואס זיי נויטיגן זיך, בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה

מנחם שניאורסאהן

ח'שלט

ב"ה, כ"ה שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה אלעזר שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו וכן ספרו שאר ישוב על התורה, שנתקבל.

יהי רצון שעוד רבות בשנים יוסיף חיילים לאורייתא הנגלה
והפנימיות שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, תורת הבעש"ט תלמידיו
ותלמידי תלמידיו, אשר הכרח השעה הוא במאד בדורנו זה,

ובפרט ע"פ אגה"ק הידועה אשר לכשיפוצו מעינותיו חוצה, קאתי מר
דא מלכא משיחא,

ויהי זה מתוך מנוחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה.

לחביבותא דמילתא — מועתק בזה איזו הערות להס', אף שאין
משיבין על הדרוש.

ח'שלט

מו"ה אלעזר: שפירא, ברוקלין.

אגה"ק הידועה: נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו.

אין משיבין: ראה גם לעיל אגרת חירם. ושינ.

פתח השער. קריאת שם לילד כו' והוא מהאריז"ל: הוא בשער הגלגולים הקדמה כג. וראה ג"כ עמק המלך ש"א ספ"ד.

בתחלתו. א, א. ריצ"א כו' שהכוונה על התחלת התורה"ק כו'. — אאפ"ל שהכוונה כן, כיון שפ"י רי"צ כוונתו ומסיים: אלקים (ואין אלקים אלא אמת) וה' אלקים אמת. — וצ"ל כאן, ע"ד משי"כ במת"כ שם (ב"ר פ"א, ז). וראה ג"כ בבעה"ט.

בסופו רמז דמשה כללות כל הנשמות ויהושע כללות כל הרוחות. — כ"כ באוה"ח (פנחס כז, יח). וצ"ע וחיפוש המקור ע"ז.

שם. נעיצת סוף התורה לתחלתה. ע"פ מה שמפרש עשה משה — ענין הסמיכה, יל"פ הקישור ל"בראשית" — ע"פ ת"י (וזח"א ג.) „בחוכמא", שבזה הו"ע הסמיכה. ויומתק יותר עפמשי"כ אדמו"ר הצ"צ בסי' המצות שלו מצות קדוש החודש (וש"נ) דעין ועיני העדה ה"ז חיצוניות החכמה (נו"ה דאבא) וסמיכה צ"ל ע"י פנימיות החכמה (יסוד דאבא) — וזהו שמוסיף „בראשית" על משי"כ לפני זה „עיני כל ישראל".

ח'שמ

[כ"ה שבט תשכ"ב]

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו מכו' שבט עם המצורף אליו,

קריאת שם לילד: ראה גם לעיל חז"י אגרת ויתשצדי, ובהנסמן בהערות שם. בתחלתו: בראשית ברא אל-הים. ארז"ל ע' במ"ד דכי פתח ר' יצחק אמר מתחלת ברייתו של עולם ראש דברך אמת, ואמרו דורשי רשימות, שהכוונה על התחלת התורה"ק, ג' ראשונות. בראשית ברא אלהים, ס"ת אמת.

נעיצת... לתחלתה: אשר עשה משה לעיני כל ישראל יל עפ"י מ"ש מרן ק"ז בס' אגרא דכלה פ' פנחס בפי' וצוית אותו לעיניהם שזיה ענין סמיכת חכמים מדור לדור, וז"ל וסמכת וכו' ונתת מהודך עליו וכו' וצוית אותו לעיניהם וכו' דרצ"ל שתצוה אותו על עיני העדה, שימנה הוא עינים לעדה לדור אחריהם ומהם לדור אחריהם עכ"ל... זהו הוא קיום וחזוק התורה"ק לכן הוא סיום דברי תורה הקדשה אשר עשה משה (שתיקן וקיים) לעיני (העדה הסנהדרין חכמי הדור של) כל ישראל. ובוה נעוץ סוף התורה לתחלתה אשר עשה משה לעיני כל ישראל בראשית. כדוד"ל שכ' רש"י ז"ל בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית, שנתן משה כח וסמיכה לחכמי ישראל למען קיום התורה לעד ולעולם.

ח'שמ

נדפסה בס' השליחות ע' 221.

קלט

אדמו"ר שליט"א

ומובנת הפליאה והתמיי על העדר הכתיבה זמן ארוך כ"כ, וגם עתה מקצר בהענינים ועד לקיצור נמרץ, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

ויהי רצון שמכתבו יהי לא רק ידיעות מפורטות אלא גם טובות ומשמחות בכל הפרטים, והרי זכות הרבים מסייעתם, וכ"ק מו"ח אדמו"ר מעורר רחמים רבים לתוספת הצלחה בהאמור.

לפלא שאינו מזכיר בהנוגע לביקורו של מר . . . שיי כאן — שבטח מסר, עכ"פ תוכן, המדובר.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשורות טובות בכל האמור.

ח'שנא

ב"ה, כ"ה שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם, ראשי פרקים מפעולותיהם במקצועות שטחים שלקחו ע"ע ובענין העיקרי חינוך עטה"ק בתי ספר חבדי"ם.

וצד השוה בכולם עכ"פ כפי שכותבים שחסר סדר בעבודתם, ובמילא נמצאים במצב של עולה ויורד וכו' וכו'.

והנה אחת מהכוונות שנמצאים כולם יחד בבי"ס חב"ד הוא שאיש את רעהו יעזור ויחזקו בעבודה האמורה, אשר בכולם צ"ל סדר כדרישת רבותינו נשיאינו, כמבואר באיזה שיחות קדש, ובחינוך בסדר מסודר דוקא, ובפרט שרואים את זה גם במוחש שהסדר נוגע לקיום הפעולות ולהצלחתן, והמפורסמות אין צריכות רא"י.

והנה אין צועקין על העבר, והתקוה שעכ"פ מכאן ולהבא לא יהי מקום ארומשפילן זיך, וברציניות הדרושה אבל ביחד עם זה מתוך שמחה וטוב לבב יסדרו הפעולות כדבעי ויצליחו הלוך והוסיף הלוך ואור.

המחכה לבשו"ט בכל האמור ומפורטות ככל הדרוש.

ח'שנא

אין צועקין: ראה ברכת נד, א.

ח'שמב

ב"ה, כ"ו שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי.

(א) אודות לימוד עניני תורתנו בחלק הנגלה ובחלק החסידות, באם פלוני אומר שאין זה פועל בסדר היום שלו, האם כדאי להמשיך.

לפלא הספק בדבר הפשוט, שהרי מצות תלמוד תורה — הוא על כל אחד ואחד מישראל, לא רק צדיק ובינוני אלא גם הפחות מהם ועד למטה מטה, ואדרבה הובטחנו, אשר אפילו מעט אור תורה דוחה הרבה חשך (חשך הקליפות וס"א).

(ב) ולכתבו אשר אולי „איידעלע ענינים“, להמנע מללמוד עם כהנ"ל.

מה לנו יותר איידעל מהכתוב, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ועד"ז — אנכי ה"א וגו', ובודאי שאסור וגם הספק, האם ללמוד פסוקים אלו עם פלוני ופלוני, וק"ל.

(ג) לשאלתו במ"ש בתניא פרק כ"ט, ושם הוא למעלה מהזמן וכאילו פגם ונטמא היום ח"ו ממש, שלכאורה עפ"י מה נפק"מ בין זמנים המסוגלים וקבועים לתשובה, ע"פ הוראת תורתנו תורת חיים — לכל השנה כולה, כיון שכאילו פגם ונטמא היום.

ובכללות אין מובן מה השייכות, שהרי זמנים הקבועים לתשובה פ"י — שאז התשובה מתקבלת יותר וקלה יותר. אבל באמת גם בענין הפגם אין קושיא — שהרי מבואר בתניא על אתר שם, שכאילו פגם ונטמא — הוא באותו הדרגא והעולם שלא הגיעה לשם תשובתו או שאינה מספיקה לפי הדרגא שעומד בה היום, משא"כ בהדרגא שכבר עשה תשובה שלימה ונתקבלה.

ח'שמב

חלקה ג'דפס בלקריש ח"ח ע' 435 חלקה בחכ"כ ע' 304 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
הובטחנו: תניא ס"ב (יז, א).

ד) המבואר באיזה מקומות, שמחשבה מועלת להזולת, האם זה רק לבני מעלה, או גם בנוגע לכאוי"א מישראל.

יש ללמוד בזה ממאמר חז"ל בנוגע ללשון הרע דקטיל תליתאי, שהמדובר בזה בנוגע לכאוי"א מישראל, והרי מחשבה לא רחוקה היא מענין הדבור, ואדרבה, בכמה פרטים מועילה ופועלת יותר.

ה) אופן התקון בענין הידוע, בזמננו זה, הוא — ענין היסח הדעת, והיסח הדעת אין הכוונה, מלחמה עם המחשבה לא טובה, אלא להסיח דעת ממנה ולהניע את כח המחשבה ולהעסיקו בענין אחר, ומה טוב באותיות התורה והתפלה, אשר אם מעט אור דוחה הרבה חשך, עאכוי"כ הרבה אור.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסון
מזכיר

נ.ב. בטח יודע ושומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים. ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

ח'שמג

ב"ה, כ"ח שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ה שבט, בו כותב אודות מצב פרנסתו אשר יש רודפים אותו וכו'

והנה לפעמים רבות נדמה שמי שהוא רודף אותו אף שלא תמיד הענין במציאות או עכ"פ לא באופן חריף כל כך כפי שנדמה לו, וכיון

המבואר: ראה גם לעיל חייט אגרת ז'רפא.
ממאמר חז"ל: ערכין טו, ב. רמב"ם הל' דיעות פ"ז ה"ג.

שאדם קרוב אצל עצמו, לכן יתייעץ בזה עם ידידיו במקום, ובפרט שכתבו הדבר קשור בענין פרנסתו שגם בזה יכולים לייעץ יותר אלה הדרים במקום.

ובודאי מובן ופשוט שהנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם, ממשיכה ברכת השי"ת בהמצטרך, וכבר אמר דוד מלך ישראל ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם.

והתחזקות בבטחון בהשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית מוסיפה בברכת השי"ת וממשיכתה בהקדם, וק"ל.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן אשר בכל יום חול קודם תפלת הבקר — מבלי הבט על הדוחק בפרנסה — יפריש פרוטות אחדות לצדקה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'שדמ

[לי שבט תשכ"ב]

לכתבו אודות הנוער שהאם אינה יהודי' — הנה הדין ברור שהולך אחר האם, ובמילא גם אסור ללמדם תורה (מלבד ע"ד ז' מצות דבני נח). ומה שאולי חשוב עוד יותר — קליטתם במסגרת ארגון נוער דבניי עלולה ביותר וביותר להביא לטמיעתם ח"ו בקהל בניי — מבלי כל גרות (ואפילו אם לפעמים יזכירום עד"ז). ההסברה — ללמדם ולחכות בשאלת הגרות עד י"ח שנה — פשוט שאינה מתירה האיסור הנ"ל ולא מבטלת כלל חשש הנ"ל. — נוסף על שבענין גרות קובע רק גיל י"ג שנה.

ח'שמג

שאדם: יבמות כה, ב. ושי"נ.

בכל יום . . לצדקה: ראה גם לעיל אגרת ח'רעט, ובהנסמן בהערות שם.

ח'שדמ

נדפסה בשערי הלכה ומנהג ח"ג ע' רמה.

ח'שמה

בי"ה, אדר"ח אדר א', תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה בו כותבת על שהשתדכה עם מר . . . שיי שומר מצוות, בעל מידות טובות, וקבעו זמן החתונה בעוד איזה שבועות, אבל מצטערת שאינו נוהג בכיסוי הראש, ואינו רוצה לעשות זה גם עתה, אף שמבטיח שיתנהג כן כשיצא ממרוקו באמצע הקיץ, באמרו אשר זהו, כיסוי הראש, רק חסידות.

כיון שככתבה בעל מידות ושומר מצוות הוא, הרי בוודאי יקבל ההסברה, אשר אפילו את"ל שהאין בהאמור אלא עניין של חסידות, הנה כשמתכוונים להתחתן, ז.א. לבנות בניין עדירעד, כנוסח ברכת נישואין, שלזה צריכים ברכה מיוחדת מנותן התורה ומצוה המצוה, אשר כאמרנו בכמה תפילות, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, ובכל זה הרי מבקשים מהקב"ה שיברך הזוג בכל הפרטים, אף שכנ"ל לנו בושת הפנים.

וכיוון שמידתו של הקב"ה היא מידה כנגד מידה כדברי חכמינו ז"ל, בוודאי שעל האדם הזקוק לברכה האמורה, להתנהג לא רק מה שנדרש ממנו בתוקף חומר הדין, אלא לעשות אף זה שאין בזה אלא חסידות, ובפרט שאומר שלאחרי משך זמן יכסה ראשו, הרי אין בכל העניין אלא הקדמת הנהגה האמורה לאיזה חודשים, ובחילוף זה — הרי יקבלו הוספה בברכת השם.

בגוף העניין, שאומר אשר כיסוי הראש הוא רק מידת חסידות, הנה כבר נפסק הדין, אשר העניין דכיסוי הראש מחוייב בזה כאו"א משומרי תורה ומצווה, לא רק לדעת אלה הפוסקים אשר כן הוא עפ"י דין הגמרא והראשונים, אלא אפילו אלו שחולקים עליהם ואומרים אחרת, גם הם מודים אשר בדורותינו אלה, עניין גילוי הראש, זהו הוראה על פריקות עול [ואשר עיי' משתדל שלא יכירו בו שהוא בן אברהם יצחק ויעקב,

ח'שמה

נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 526 (ג' סיון תשנ"ב).
כיסוי הראש: ראה גם לעיל ח"א אגרת ג'תשיב.
כדברי חכמינו: פס"ז שמות ג, ו.

לומד תורה ומקיים מצוות, ושיאמרו עליו אשר ח"ו לא מבני ישראל הוא, שהרי הילוכו ולבושו דומה לאינו יהודי, אשר מזה מובן, שלא רק אשר עי"פ דין מחויב לכסות הראש, אלא שבין הדינים עצמן — זהו דין מיוחד ונוגע בהאמור דואתה בחרתנו מכל העמים, ופשוט שאין מקום להתדמות אליהם (להעמים) ולהתנהג שיטעו שאין הוא ח"ו מבני-ישראל.

מוסג"פ חוברת המדברת בעניין כיסוי הראש, ובוודאי ימצאו בהסביבה המבינים אנגלית להסבירם תוכן החוברת.

ויהי רצון שתבשר טוב בכל האמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'שמו

ב"ה, אדר"ח אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת אנשי ליובאוויטש בעיר פאסייעק,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אַ גרוס פון אייך דורך הרה"ח
איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה אהרן משה שי באברויסקי, און האָט אויך
איבערגעשיקט אייער ביישטייערונג, אויף וועלכעס איז דאָ די קבלה.

און לויט דער סדרה פון היינטיגער וואָך, וואָס דער אָנהויב פון איר
איז, דער אָנזאָג פון השי"ת, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וגו'
ווערט געבראַכט אין מדרש (תרומה פ' ל"ה) דער מאמר אמר רשב"ל לא הי'
העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל המשכן, ובשביל בית
המקדש.

„די וועלט איז ניט ווערט צו באַנוצען זיך מיט גאָלד, נאָר סאיז

קמה

אדמו"ר שליט"א

באשאפען געוואָרען צו באַנוצען זיך דערמיט פאַרן משכן און בית
המקדש" —

דער רמז — מיין דערפון איז, אַז ווען מען גיט זהב פאַר ענינים פון
תורה ומצות, בריינגט דאָס אַראָפּ זהב אין וועלט.

אַזוי זאָל אויך זיין צו יעדערן וואָס גיבען תרומה אויף עניני צדקה,
זאָל צוקומען אין דער ברכה פון השי"ת אין דעם וואָס מיגט און אין אַלע
זיינע ענינים בכלל.

בברכה לבשו"ט.

ח'שמז

ב"ה, ג' אדר א', תשכ"ב
ברוקלין.

מר שמעון שי

שלום וברכה:

נאָך אַ גאָר לאַנגען איבעררייס, בין איך געווען צופרידען צו
באַקומען אַ גרוס פון אייך דורך הרב בעל מדות ובעל מרץ שמואל פסח שי
בוגומילסקי און אויך אייער בריף.

ספעציעל בין איך געווען צופרידען צו לייענען אין דעם שלוס פון
אייער בריף, וועגען בקרוב מקבל זיין פני משיח צדקנו, וואָס דאָס גיט
מיר די באַגרינדעטע האַפענונג, אַז מ'שטייט גרייט און מיטוט אויף אַ
פאַסענדען אופן צו באַגעגענען משיח צדקנו,

וואָס ווי פאַרשטענדליך, איז משיחין ניט נוגע אויף אַזוי פיל, וויפיל
דאָלאַרן מיוועט האַבען אין טאָש, און וויפיל הייזער מיוועט איבערלאָזען
אין גלות,

עס איז נוגע, די אידישע האַרץ און אידישע קאָפּ און הענט, אין

ח'שמז

מר שמעון: אלטמן.

אנדערע ווערטער, אז דער שכל פון קאפ זאל זיין דורכגענומען מיט לערנען תורה, אידישע הארץ געפילען פאר תורה און אידישקייט, און טאן אין דעם טאג טעגליכען לעבען אין דעם גייסט און לויט אנווייזונגען פון תורתנו תורת חיים.

און מיזעהט בעשיינפערליך קלאהר, אז מיבאשליסט צו אויפפירען ווי אויבען געזאגט מיט אמתיר שטארקייט, איז דאס פיל גרינגער, ווי עס האט זיך געדאכט פריער.

און וואס נאך מער, אז מ'קען טאן דאס, מיט גוטען געזונט גוטע שטימונג ובשמחה.

בברכה צו גוטע בשורות אין דאס אלץ אויבין געשריבענע און בעסטע גרוסן צו אלע פריינד און גוטע פריינד במחנה הטי שליט"א.

ח'שמה

ב"ה, ד' אדר, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ כו'
מו"ה משה יחיאל שי' וזוגתו הרבנית מרת מינדל תחי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מא' אדר א' והקודמו.

והנפק"מ בין מקוה ששואבין המים ממעל או שיש נקב ברצפת המקוה, גדול מאד כמובן: חשש זחילה (ובפרט לדעת האומרים שאיסור זחילה הוא מן התורה) אפילו באם הסתימה אין בה כל פקפוק, וביחוד כשהסתימה היא בדבר שמקבל טומאה. ולפלא מה שפלוגי שכותבו אין ידוע לו מהנ"ל.

ח'שמה

מו"ה משה יחיאל שי': פלר. אגרת נוספת אליו - לעיל ח"ש.
והנפק"מ: ראה גם לעיל אגרת ח'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

קמז

אדמו"ר שליט"א

כמדומה שיש אצלו ספר טהרת המים להר"ן שיי טעלושקין וגם בו
ימצא מהני"ל.

מובן וגם פשוט שיש להשתדל שתהיינה שתי מקואות [ומה טוב
יותר].

בברכה לבשו"ט בענינים הכללים והפרטים — ובקשר עם יום
ההולדת לשנת הצלחה בגו"ר בכלל ובפרט.

ח'שמט

ב"ה, די' אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"מ באמונה
מו"ה יעקב שיי הכהן

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ב' אדר א' מיט דאָס בייגעלייגטע.
בעת רצון וועט מען מזכיר זיין אייער מוטער תחי' אויף דעם ציון הק'
פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לויט דעם אינהאַלט פון
אייער שרייבען.

און ווי איר וועט באַשליסען זאָל דאָס זיין צום גוטען בטוב הנראה
והנגלה.

ובכלל אין ענינים וואו עס רעט זיך וועגען איבערפאָרען פון איין
אַרט אין דעם אַנדערן און אין אַזאַ עלטער, איז אויב ס'איז פראַג אַ ספק,
איז שב ואל תעשה, בעסער.

אַזוי ווי היינטיגע וואָך פרשת תרומה, הויבט מען אָן לייענען אין
דער תורה וועגען בנין המשכן (וכמאמר חז"ל מקדש גם כן איקרי משכן)

ח'שמט

מו"ה יעקב: כ"ק, שיקגו. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ז'תתנה, ובהנסמן בהערות

שם.

וכמאמר חז"ל: עירובין ב, א.

וואָס לכאורה, איז דאָך נוגע להקב"ה, די נשמה און איר עבודה, איז צו וואָס דארפמען די אַלע 13 אָדער 15 זאכען צום אויפשטעלן פון משכן, מ'האָט דאָך געקענט לערנען תורה און דאוונען מיט גרויס כוונה אויך אין גאָר געוויינליכע הויז, אָדער אין אַ חצר. און על דרך זה אויך הקרבת הקרבנות, וואָס האָט דאָך געקאָנט זיין בבמה, אַ אָרט אין מיטען פעלד אָדער אין שטאָט, אָן בנינים אַרום דעם.

זעהט מען אָבער פון דער סדרה, אַז הקב"ה וויל, אַז מען זאָל געבען זהב כסף ונחשת וגו' און פון דעם זאָלן מאַכען אַ כלי לו ית' און דאָרטען זאָל מען דאוונען, שתפלות במקום קרבנות, און אַזוי אויך דער לימוד התורה, וואָס איז דער קדשי קדשים [וואָס דאָרטען איז דאָך ניט מער ווי ארון ולוחות וספר תורה].

און פון דעם איז אַ אָפּלערנונג אויף אַלע צייטען, אַז השם יתברך דארף געבן און גיט אידען זהב וכסף וכו' אום זיי זאָלען אויספירען זיין רצון הפנימי, אַז דוקא בתחתונים זאָל זיין דירה לו ית'.

בברכה לבשו"ט.

ח'שנ

ב"ה, מוצאי שבת קדש פרשת ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היתשכ"ב ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה הלל שי,

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו הודעה אשר נתקבל לכהן בקדש, רבנות על טהרת הקדש בבית הכנסת, מקדש מעט, טו"ב רחוב ראדזיע במחנה הטי פאריז.

שחפלות: ברכות כו, א.

ח'שנ

מו"ה הלל שי: פוזנער, פריז. אגרות נוספות אליי — לעיל ח"ח ב'שלד. ח"י איתשמט.

ויהי רצון אשר תהי' ההתמנות בשעה טובה ומוצלחת,

וכידוע בדיוק לשון הצלחה שהוא עוד למעלה מהמשוער,

היינו שיתרבה בכל עניני בית הכנסת, הן עניני תפלה הן בשיעורי תורה הנלמדים ברבים, וביחיד, וכידוע דרשת רז"ל על הכתוב, אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, שערים המצוינים בהלכה (ברכות ח, א).

ובפרט ע"פ הזכור לי משנים אשר הייתי דר בפאריז ומתפלל לעתים קבועים בביהכ"נ האמור, אשר מסוגל מקדש מעט זה לגדל בו גם תפלה וגם תורה, להיות מתאים לשמו, מקדש מעט, בית המלך מלכו של עולם (מגילה כז, א. עיי"ש).

ויהי רצון שיהי' כל האמור מיוסד וחדור אהבת ה' ויראת ה' שהן שרש וקיום כל הנ"ל כמרומו ברמב"ם הלכות יסודי התורה ריש פרק [ב] ומבואר יותר בספר תניא קדישא ריש פרק ד'.

והרי נמצאים אנו בשבועות, בהם קורין בתורה, אופן קיום הציווי, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל (יעויין בזה ד"ה היושבת בגנים היתשי"ח).

בברכת הצלחה בכל האמור ובפ"ש המתפללים החברים והגבאים בראשם של בית הכנסת וסביבותי' — שליט"א.

ח'שנא

ב"ה, ז' אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . בעת רצון יזכירו כל אלה שכותבם עה"צ.

לכתבו ע"ד מדת הכעס — וראה אגה"ת פ"ב ואגה"ק סכ"ה —

וכידוע: ראה גם לקריש חייט ע' 384. ושי"נ.

משנים . . בפאריז: משלהי חורף תרצ"ג עד שנת תשי"א.

ד"ה . . תשי"ח: סה"מ תשי"ח ע' 131 ואילך.

ומהעצות בזה להחליט בתוקף הדרוש שלכשיכעוס יתאפק מלדבר לכה"פ
איזה דקות. ורואים במוחש שעייז פג הכעס.

לכתבו ע"ד אהבת ישראל כו' — יהי בקי (עכ"פ בתוכן) במאמר
בסהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל. ויחזור ע"ז מזמן לזמן אליבי
דנפשי.

בברכה לבשו"ט.

ח'שנב

ב"ה, ז' אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי ובמענה לשאלתו אם בלימודו פרק
תניא בכל יום, די לצאת בזה חיוב לימוד פנימיות התורה.

ולפלא הספק בכגון זה, שהרי כלל הוא בכל מצות התורה, שצ"ל
„כמאן דבעי לו למיעבד“, ובודאי שיכול ללמוד ולהבין ולהשכיל בעוד
ספרים דתורת החסידות ובפרט ע"פ המבואר ברשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא ישראל (נדפס בספר קיצורים והערות לספר התניא), שספר התניא
לגבי שאר ספרי החסידות הוא כענין תושב"כ לתושבע"פ, שמהנקודות
בזה ובלשון רבנו הזקן באגה"ק שלו, שהענינים שבתורה שבכתב ואפילו
מצותי אינן גלויות וידועות ומפורשות אלא עיי תורה שבע"פ (עיינן שם
סי' כ"ט בארוכה).

שעדי"ז הוא גם בנוגע לתורת החסידות, וק"ל.

ולכתבו הספרים הנמצאים ת"י וכו' — הרי דר הוא בתוככי אניש
בעיה"ק ירושלים ת"ו ומפורסם מאמר חז"ל, במעלת זה שיש לו ספרים
ומשאילן לאחרים.

ח'שנב

נדפסה בלקי"ש ח"כ ע' 597 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

כ"ל: כתובות סז, א.

מאמר חז"ל: כתובות ג, א.

ולכתבו בסיום מכתבו, שהרי הזהר וכתבי האריז"ל ג"כ מכוונים פנימיות התורה, ומהו ההדגשה שפנימיות התורה נתגלתה בתורת החסידות.

גם שאלה זו תמוה, שהרי הנראה במוחש אין צריך עדות וביאור, כוונתי, שכשמדמים הבנת ענין כפי שלומדים אותו בזהר ולאחרי זה הבנתו כפי שהוא מבואר בתורת החסידות, ועד"ז בנוגע לכתבי האריז"ל [ולדוגמא ילמוד ענין המבואר בביאורי הזהר ולפני זה בזהר עצמו, ו]הוא בדוגמת דבר שילמוד רק המשנה בלי הגמרא ומפרשי, ואין להאריך בדבר הפשוט.

התקוה שהשתתף בהתועדות דיום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, עשירי בשבט, שמסר נפשו על הפצת לימוד האמור אף שאינו מזכיר במכתבו עד"ז.

בברכה לבשרי"ט.

ח'שנ

ב"ה, ח' אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מבי' אד"ר, בו כותבת ראשי פרקים מחיי, ומסיימת בבעיא העומדת עתה על הפרק, בעיית המשרה לאחרי החתונה בשעה טובה ומוצלחת, ומפרטת צדדי החיוב והשלילה בשתי האפשרויות.

וכיון שהצלחת ההוראה מתמעטת ע"י עיפות המורה (מהליכה וכו'), וקרוב לומר אשר ב. . . לבד המשרה של ממלאת מקום יזמן בקרוב עוד מה עכ"פ בתור סניף לפרנסה (כפשוטה או לפרנסה רוחניות או גם שתיהן), יש להעדיף המשרה אשר ב. . .

ולכתבו: ראה גם לעיל אגרת ח'שלב.

ח'שנ

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 464 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

לסיומה במכתבה שהיתה סברתה שהחתונה תהי' דוקא ביום
שמותר לצום בו,

ידוע הכתוב ופי' חכמינו ז"ל, ניתנו מרועה אחד, ז.א. שגם הענין
דתענית ביום החופה, גם ההוראה שביום ראש חדש אין להתענות, כי אם
ביום שלפני זה, ותקפו כמו שמתענה ביום החופה, מרועה אחד ניתנו,
והיינו הך, שזהו שולל בהחלט הביטוי שבמכתבה, אשר לצערי לא עלה
הדבר בידי.

וכנ"ל תהי' החתונה בשעה טובה ומוצלחת בגשמיות וברוחניות גם
יחד, אשר יחדיו יהלכו, שהרי ישראל גוי אחד בארץ הם וממשיכים
האחדות בכל עניניהם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'שנ

ב"ה, ח' אדר א', תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש:

במענה למכתבה מבי' אד"ר, בו כותבת אשר נפגשה כמה פעמים עם
בחור, והחליטה שהוא מתאים לה וכו' ושואלת דעתי בזה.

ומסגנון מכתבה ניכר, אשר כל אחד מהם החליט לייסד ביתם על
יסודי התורה והמצוה, בית יהודי מסורתי, הבחור וגם היא.

ועפ"י זה — נכונה ההצעה, ותהי' בשעה טובה ומוצלחת.

ישראל גוי אחד: ראה גם לקמן אגרת ח'תיד, ובהנמקן בהערות שם.

ח'שנ

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 314 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

קנג

אדמו"ר שליט"א

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסון

מזכיר

נ.ב. מובנת הפליאה לכתבה, שהבחור הוא בן ישיבה אבל בלי זקן ועובד בעשיית תפילין.

והרי ידוע עד כמה הפליגו חכמינו ז"ל ובפרט בזהר הק' — בענין גידול הזקן, ובפרט שהמדובר בבן ישיבה ועוסק בעשיית תפילין, ז.א. מלאכת הקדש מקודש ביותר, וכלשון חכמינו ז"ל, הוקשה כל התורה כולה לתפילין, ועשרים ואחד פעמים נזכר בהם שם הקדוש, שם הנכבד, וכל הלובשים תפילין במשך הזמן, תלויים בהיראת שמים של זה העוסק ועובד בעשיית התפילין.

ויהי רצון שעכ"פ מכאן ולהבא — יגדל זקנו האברך הנ"ל, וע"פ המבואר בזהר הק', תתגדל עי"ז גם ברכת השי"ת בהמצטרך.

ח'שנה

בי"ה, עשירי באדר ראשון, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה יהודא ליב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

והרי ידוע: ראה גם לעיל אגרת חרצו, ובהנסמן בהערות שם.
וכלשון חכמינו: קידושין לה, א.

ח'שנה

נדפסה בלקריש ח"ב ע' 673 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
מו"ה יהודא ליב שי: רסקין. אגרות נוספות אליו — לעיל חייט זרעג. זרפט. לקמן

ח'תרכ.

ובעמדנו בפרשת השבועיות בהם מסופר ע"ד הציווי על בנין המקדש (המשכן), ולאחרי זה ע"ד הקמתו בפועל.

והתחלת הציווי בזה, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שבוה גם מבוארת התכלית, ושכנתי בתוכם, וכביאור חכמנו ז"ל, ושכנתי בתוכו לא נאמר, אלא ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל.

ואופן וקיום הציווי הוא דוקא ע"י לקיחת דברים גשמיים זהב וכסף וגוי הי"ג או ט"ו דברים האמורים בפרשה, אלא שצריך להרימם ויקחו לי תרומה, והתרמה זו באופן, אשר ידבנו לבו, ולי — לשמי.

ועוד ענין המודגש תיכף בתחלה, שהתחלה היא בציווי עשיית הארון, בו מונחים הלוחות וכמאמר רז"ל גם ספר תורה,

וגם במשכן עצמו ועד"ז במקדש נמצא הארון לפני ולפנים ומגיעים אליו רק לאחר שיעברו החצר (עזרות ואולם) והיכל.

שהביאור ע"ז הוא ההדגשה, שהתורה היא העיקר בעולם, עולם כפשוטו, ועולם קטן זה האדם ועניניו.

ובודאי לדכוותי למותר להאריך לימוד מכל הענינים ומפרטיהם בנוגע לפעולות כאו"א מאתנו בתכ"י במקומו ובזמנו, שהרי התורה והוראותי הם נצחיים. וק"ל.

ויהי רצון אשר כמו במעשה המשכן אז, עשה כאו"א הענינים בזריזות נפלאה המראה על השמחה והחפץ למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו, ועשו זה בטהרה וקדושה, שהרי הי' זה למחרת יום הכפורים שאמר הקב"ה, סלחתי כדברך.

עד"ז יהי גם עתה בהנוגע לכל אחד ואחת בכל הפרטים האמורים, ומתוך אור וחיות והתלהבות מתאימים לפתגם הוראת כ"ק אדמו"ר הזקן, מידאָרף לעבען מיט דער צייט, הם הוראת פרשת השבוע. בברכה לבשו"ט בכל האמור.

וכביאור חכמינו: ר"ח שער האהבה פ"ז. ובכ"מ.

וכמאמר רז"ל: ב"ב יד, א"ב.

ח'שנו

ב"ה, יו"ד אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, נעם לי לקרות בו ע"ד קביעות עתים שלו בלימוד חסידות חב"ד, והתקוה חזקה שכהוראת חז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, גם הנהגתו הוא כהוראת תורת החסידות ומנהגיו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובפרט שהובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

לשאלתו בנוגע להצעת נכבדות, שככתבו אינה כה דתית וכו', כיון שכמה דרגות בפירוש ביטוי כהנ"ל, יציע המצב בפרטיות הדרושה לפני ידידיו במקום כנוהג בישראל ובסגנון הכתוב ותשועה ברוב יועץ.

לשאלתו כיון שכמאמר חז"ל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, מה מקום לעצות המובאים בש"ס ובכ"מ בנוגע לפרנסה ועשירות.

יעוין בזה בלקו"ת לרבנו הזקן סוף פ' קרח וביותר ביאור בקונטרס ומעין, לכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע.

התקוה שיודע וגם שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים,

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'שנו

שכהוראת חז"ל: קידושין מ, ב.

שהובטחנו: יומא לה, ב.

בקונטרס ומעין: ע' 108 ואילך.

ח'שנז

[י"א אדי"ר תשכ"ב]

במענה למכתבו מכ"ז טבת — שנתקבל באיחור זמן רב —

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבו.

לכתבו אודות מחשבות זרות בשעת הלימוד ותפלה, ידועה העצה
לזה, אשר יהי הספר או הסידור פתוח לפניו בעת הלימוד והתפלה,
והאותיות אוחזות את המחשבה ותופסות אותה.

ומאחר שהובטחנו יגעת ומצאת, וזכה ללמוד בישיבה הקי תומכי
תמימים, מיסודם ובהנהלתם של רבותינו נשיאינו, בודאי כשילמוד
בהתמדה ושקידה ימשיך זה ברכת השי"ת בכל המצטרף לו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שנח

ב"ה, י"א אדי"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לפלא שהגיעה לכאן שמועה, אשר גדלה העזובה אצלו בכ"כ ענינים
ועד שפועל על הבריות ולא עוד אלא שהפעולה ניכרת במבט ראשון גם
להזולת, וסיבת הפליאה הנ"ל מובנת ע"פ הידוע דרישת רבותינו נשיאנו
בנוגע לסדר הנהגה לשמירת הבריות וכו' ובפרט שרואים במוחש כפתגם

ח'שנז

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 405.

ידועה העצה: ראה גם לעיל אגרת חרעה, ובהנסמן בהערות שם.

שהובטחנו: מגילה ו, א.

ח'שנח

עפ"י הידוע: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'קס. ובכ"מ.

כפתגם: ראה גם לעיל חכ"י אגרת ו'תשעב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'תקסד.

הרב המגיד, א לעכעל בגוף גשמי איז א גרויסע לאַך בנשמה, ולרוב פשיטות הענין* אין צורך לאריכות, ואחכה למענה טוב ממנו בכל הנ"ל בדואר החוזר.

והרי נמצאים אנו בחדש שנקודתו פורים עניני הגוף כמבואר בכ"מ מיוסד על דברי ה"ז או"ח סי' עתי"ר ס"ק ג' וק"ל.

בברכה לבשו"ט בהנ"ל וכן בנוגע למילוי השליחות.

ח'שנט

ב"ה, י"ב אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מטי' אד"ר עם המצורף אליו,

ובעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו בכל ענינים אודותם כותב,
ויהי רצון שכשם שהביא הבקשה כן יבשר טוב בזה,

והרי נמצאים אנו בחדש אדר חדש הצלחה לבני ישראל בכל
עניניהם.

בברכה לבשו"ט.

במענה לשאלתו — פה בשנים הכי אחרונות, ממעטים הרופאים
ביותר בטיפול הלם או אינסולין, ומחליפים זה בכדורים (תוצרת שווייץ עם
קצת שכלול בארצה"ב. שמות הכדורים — משתנה ממדינה למדינה
וידועים לרופאים), ושבעים רצון מחילוף זה, אף שהטיפול ממושך יותר.
בכל אופן עיקר — שבדרכי נועם ישתדלו שיהי' עסוק בעבודה או בענין
שלא ירגיש אחריות כבדה בהם.

(*) ראה ה'ל' נזקי גוי"נ — לאדה"ז — ס"ד.

ח'שס

ב"ה, י"ב אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף דיין בריף פון 2/15 אין וועלכען דו שרייבסט וועגען דיין משפחה, דיין אפשטאם און אז דו לערנסט אין א חסידות'שער ישיבה, און דער צלם אלקים איז קענטיג אויף דיין פנים [און ניט אזוי ווי די וועלכע שעמען זיך דערמיט, און טוען פערשידענע עצות אראפנעמען און באזייטיגען דעם צלם אלקים], און פרעגסט מיין מיינונג בנוגע צו פארטזעצען דעם לערנען וכו' און בפרט וואָס אייניגע פון דער משפחה האָבען טענות צו דיר אין דעם.

פארשטענדליך אז די אלע טענות קומען פון דעם מלך זקן וכסיל דער יצר הרע, וועלכע קריגט אויף הקב"ה תורתו ומצותיו, און וויל מאַכען פון א אידן, אז דער נפש הבהמית זאל איבערגעוועלטליגן דעם נפש האלקית, און מאַכט אזוי שטארק דעם **נפש הבהמית** (אָט אזוי ווי די וועלכע האָבען טענות) ביז ער וויל איבערצייגען עס, אז אזוי דאָרף זיין א **מענטש**. אזוי איז געווען די הנהגה זיינע באַלד נאָך מתן תורה, אז דער יצר הרע האָט איינגערעט צו מאַכען א **עגל**, און זיי זאָלען שרייען אלה אלקיד ישראל ר"ל, און זיינע תלמידים זיינען אויך פראַן אין דעם דור.

פון דאָס אויבען געזאָגטע איז פארשטענדליך, ווי עס דאָרף זיין דיין הנהגה אויף ווייטער, ווי דו האָסט זיך געפירט ביז איצטער, און ניט ווי זיינע קרובים וועלכע דו דערמאָנסט, נאָר אויפפירען זיך לויט די אָנווייזונגען פון תורתנו תורת חיים און מקיים זיין אירע מצות אויף וועלכע עס שטייט וחי בהם, וואָס דאָס איז דער אמת'ר וועג וואָס א איד קען זיין גליקליך, ניט נאָר אויף עטליכע מינוטען און אָפגענאָרטער גליק, נאָר א אמת'ר סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. בכדי צו לייכטער מאַכען דאָס אויבען געזאָגטע ובפרט בנוגע

דעם צלם אלקים, איז כדאי אז יעדער טאג פארן דאוונען זאלסטו געבען
עטליכע סענט אויף צדקה, און נאכן דאוונען אויך שבת און יום טוב
זאלסטו אפהיטען צו זאגען דעם שיעור תהלים חדשי, ווי עס פארטיילט
אויף די טעג פון חדש.

ח'שסא

ב"ה, י"ד אדר, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מורי"ה אלכסנדר סענדר שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מאחד עשר באדר ראשון, בבשורה הטובה
מאשר התקיימו שלשת השיעורים הראשונים בספר תניא קדישא.

ובשלש פעמים הרי לכל הדיעות הוה חזקה, להחזיק ועד לקנין של
הגוף ונה"ב ע"י נפש השנית בישראל אשר היא חלק אלקה ממעל ממש,
שגם הם יהיו סרים למשמעתה של הנפש האלקית, ובטלים אצלה לגמרי
ומרכבה אלי' ועד שיהיו ממולאים מבחינות ולבושי נפש האלקית בלבדם,
ולא יעבור זר בתוכם ח"ו (תניא פרק ט') מתאים להשבועה שמשביעין
אותו וכו' ועד לאתכפיא ומאתכפיא לאתהפכא מחשוכא לנהורא וממרירו
למיתקא, שזהו תכלית ושלימות בריאת העולם, עולם קטן זה האדם
ועולם כפשוטו, וכמאמר רז"ל שתכלית בריאת עולם הזה שנשתוקק
הקב"ה לבראותו, להיות לו ית' דירה בתחתונים.

והרי הימים ימי סגולה בענין ימי חדש אדר, אשר נקודתם ימי
הפורים, שענינם ונהפוך הוא ועד אשר אפילו עמי הארץ מתייהדים, כי

ח'שסא

מורי"ה אלכסנדר סענדר: ידאסין, תל אביב. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א זיתקפא,
ובהנסמן בהערות שם.
לכל הדיעות: בי"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.
וכמאמר: ראה תניא פל"ו.

נפל פחד היהודים עליהם, וידוע הפירוש (הרמ"א בס' מחיר יין) שאותו הפחד שפוחדים היהודים, יראת ה' נפל גם על עמי הארץ, ולכל לראש הוא הגוף ונה"ב (ראה לקו"ת ד"ה טוב לחסות) שע"ז הרי מקיימים מה שקבלו כבר, וכמבואר בארוכה בדרושי פורים.

בכבוד ובפ"ש כל המשתתפים בלימוד האמור אשר שתי המעלות בו, תלמוד תורה דרבים ובחלק התורה דלית תמן מחלוקת וכו' כי אם אדרבה אחדות ועד ליחיד, וכדברי רע"מ (אגה"ק סכ"ו) הידועים,

ובברכה אשר בעגלא דידן נזכה לקיום היעוד של גואל ראשון הוא גואל אחרון רע"מ שם, דעתידין ישראל למיטעם מאילנא דחיי וכו' יפקון ב"י מן גלותא ברחמים וכו'.

המצפה לבשו"ט.

ח'שסב

ב"ה, י"ד אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו, ובמענה לשאלותיו.

ע"פ המבואר בכמה ספרים, יש להזהר בנוסח שכותבים על מצבה (ובכלל במה שנוגע לנשמה הנמצאת כבר בעולם האמת) שלא להגזים וכו' ועאכו"כ בענין שאינו במציאות, כוונתי לכתוב ששייך לגזע פלוני באם אינו כן, שמזה מובן ג"כ שבאם יש ספק, הרי למה להכנס בספיקות כאלו.

לכתבו אודות הלימוד בישיבת תומכי תמימים — מובן שאין בזה נפק"מ באם הי' זה בליובאוויטש או במקום אחר, דהיינו הך, כן אין נפק"מ בנדו"ד אורך זמן הלימוד, באם שנה או יותר, וכמאמר חז"ל הידוע בר בי רב דחד יומא.

ח'שסג

יש להזהר: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתרסב, ובהנסמן בהערות שם.

אין נפק"מ: ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 313. ובכ"מ.

וכמאמר חז"ל: חגיגה ה', ב.

אדמו"ר שליט"א קסא

לכתבו אודות דברים וכיו"ב השייכים אלי, לפלא השאלה שהרי ע"פ הכתובת שכותב אלי מכתבו, היא גם הכתובת לשאר הענינים.

מובן שמצער ביותר כתבו ע"ד הפסק בלימוד הדא"ת, שהרי אדרבה כשנוצר מצב מיוחד העושה רושם בלתי רצוי על מצב נפש האדם, פשוט שצריך להוסיף תומ"י בלימוד הדא"ת הנקרא ברע"מ אילנא דחיי, דלית תמן כל ענינים מהלעו"ז ח"ו, כ"א חיים וחיי החיים, ובודאי אין צורך לכל ביאור נוסף בהאמור.

לשאלתו בדבר הצדקה — כנראה כוונתו למה שנדר בעת החולי — ומחמת חולי —

ידוע מאמר חז"ל, אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, ז.א. שאין לזה שייכות למה שהיורשים עושים לזכות ועילוי הנשמה או שמפרישים מהעזבון לעניי צדקה, ובמילא באם פונים אליהם משיבת ת"א בנוגע להעזבון והירושה, אין לזה שייכות להצדקה לנדר האמור, וק"ל.

לסיומו בהבקשה להנציח שמו של חותנו ע"ה — אשתדל בזה כמובן וגם פשוט.

ובהמצאנו בחדשי אדר, שנקודתם הימים עליהם נאמר, ונהפוך הוא יהי רצון שיהפכו כל הענינים הבלתי רצויים מן הקצה אל הקצה וכיתרון האור מן החשך יהי לכאו"א בתכ"י אורה ושמחה וששון ויקר כפשוטו וגם כמשמעו.

בברכה ובפ"ש כל המשפחה שליט"א.

ח'שסג

ב"ה, שושן פורים קטן, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו

ברע"מ: ראה גם אגרת שלפנ"ז.

מאמר חז"ל: קידושין כה, ב.

ת"א: תורת אמת.

ח'שסג

כללי פרטי. גרפס בלקריש חב"א ע' 480 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ובעת רצון יזכירוהו וכל שכותב אודותם — על הציון הקי של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון
שיבשר טוב בכל הנ"ל.

והרי נמצאים אנו בחדשי אדר, ונקודתם ימי הפורים, חדש הצלחה
ליהודים בכל עניניהם.

ולהעיר אשר כמובן מחז"ל (מגילה יג, ב. ועוד) נס פורים תלוי הי'
בזה, שבאדר נולד משה רבנו, והוסיפו רז"ל ביאור, שהיתה אז השנה
מעוברת, והי' זה באדר ראשון (סוטה יב, ב).

— ובפרט דהש"ס דילן פליג על הירושלמי (מגילה פ"א ה"ה) ולא
הביא (מגילה ו, ב) את המ"ד דאותה השנה (דהפיל פור) הייתה מעוברת.

וידוע פירוש הארז"ל על הכתוב, והימים האלה (כשהם) נזכרים
(הרי הם גם) ונעשים.

בברכה לבשו"ט בעניני הכלל והפרט

מ. שניאורסאהן

ח'שסד

ב"ה, ט"ז אדר א', ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש פיטסבורג, פא.

שלום וברכה!

צו דער יערלעכער אונטערנעמונג, שיק איך מיין האַרציקע
באַגריסונג און ברכה צו די חשובע עסקנים און פריינט פון דער
ליובאוויטשער ישיבה אחי תמימים אין פיטסבורג, און דריק אויס מיין
אינערלעכע האַפנונג, אַז די אונטערנעמונג וועט מער ווי באַרעכטיקן אַלע
דערוואַרטונגען.

ולהעיר: ראה גם לקריש חט"ז ע' 342 ואילך.

וידוע: ראה גם לקמן אגרת ח'תקפב, ובהנסמן בהערות שם.

עס איז באקאנט דער וואָרט פון אַלטן רבין, בעל התניא והשלח־ערוך, אז „איד דארף לעבן מיט דער צייט" — דאָס הייסט, מיט דער צייט און מיטן גייסט פון דער פרשת השבוע. די „צייטיקייט" פון דער אונטערנעמונג ווערט אָפגעשפּיגלט אין די סדרות וועלכע ווערן געלייענט אין די דאָזיקע וואָכן, אין וועלכע עס רעדט זיך וועגן **משכן**. די כוונה פון דעם משכן ווערט אויסגעדרוקט אין די ווערטער **ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם** — צו דערמעגלעכן, אז דער אויבערשטער זאָל מאַכן רוּען זיין שכינה צווישן אַלע אידן און באַ יעדן אידן בפרט.

דער אויבערשטער איז אומעטום (**מלא כל הארץ כבודו**) און דארף ניט קיין משכן פאַר זיך אַליין; און אויב דער אויבערשטער האָט געוואָלט אַ משכן האָט ער געקענט אויפשטעלן אַ משכן אָן מענטשלעכער הילף. דער אויבערשטער האָט אָבער געוואָלט, אז יעדער איד זאָל האָבן אַ חלק אין משכן דורך ביישטייערן גאָלד און זילבער אד"ג, און די אידן האָבן פאַרשטאַנען ווי אַפצושאַצן דעם גרויסן זכות וואָס איז דערמיט פאַרבונדן, און האָבן זיך אָפגערוּפן מיט דער גרעסטער האַרציקייט, אזוי אז מען האָט געדאַרפט אויסרוּפן „גענוג!"

אונזערע חכמים, זכרונם לברכה, זאָגן, אז נאָך דעם חורבן פון בית־המקדש, זיינען די בתי מדרשים און בתי כנסיות, וואו אידן לערנען און דאוונען, דער „מקדש מעט". אין די דאָזיקע הייליקע מוסדות מאַכט דער אויבערשטער רוּען זיין שכינה; די עסקנים און שטיצער פון די ישיבות זיינען גלייכע שותפים מיט די תלמידים אין פאַרשפּרייטן די גיטלעכע שכינה צווישן אַלע אידן.

דעריבער איז צו האָפן, אז יעדער איינער און איינע וועלן זיך אָפרופן מיט פערזענלעכער וואַרימקייט און איבערגעבנקייט לטובת דער ליובאַוויטשער ישיבה, ווי די אידן, מענער און פרויען, האָבן זיך אָפגערוּפן לטובת דעם משכן. דערמיט שאַפט מען אויך די „כלים" צו באַקומען דעם אויבערשטן ברכות אין אַלץ וואָס מען נויטיקט זיך, פאַר זיך און פאַר דער גאַנצער משפּחה שיחיו, בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה.

ח'שסד

חכמים... זאָגן: מגילה כט, א.

ח'שסה

בי"ה, י"ז אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ו אדר"ר.

בעת רצון יזכירום על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבם לטובה בהענין אודותו כותב.

וכיון שהמדובר בבחור הנמצא בגיל הנוער, רואים במוחש אשר
דברי חברים אשר בגילו משפיעים בהרבה הרבה יותר מאשר בקשות
והפצרות ופקודות הבאות מאנשים מבוגרים אפילו באם מסבירים
ומשכנעים וכו' וכיון שזהו מתכונת הנוער בכלל עאכ"כ באם ככתבו יש
בטבעו של המדובר ענין המרדנות, ובדאי יש למצוא כמה מבין חבריו של
המדובר שינסו לבוא עמו בדברים בכיוון אודותו כותב, מבלי שיחשוד
שמדברים כן ע"פ בקשתו הוא או ע"פ בקשת זוגתו תחי'.

העצה היעוצה בכגון האמור הוא להשתדל שיקבל עליו תפקיד של
מנהיג רוחני לקבוצה דתית או עכ"פ חלק בהנהלת קבוצה דתית, שאז
נמשכים לעניני דת מבלי הרגשה שנעשה הדבר במתכוין ולשמה וכו'.

לכאורה הבא לקמן אין נפק"מ עתה, בכל זה בודאי על ידי הברור
יהי המצב בהיר יותר, והוא לברר מהות ההורים של המדובר הנהגתם
ומהעיקר האם נולד בטהרה, התועלת בהווה הוא כיון שעניני תורה
ומצות משפיעים גם על העבר, הרי פעולה עתה מיוחדת ומרוכזת באותו
השטח שח"ו השפיע בכיוון בלתי רצוי אפשר שתשפר ותתקן המצב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שסה

האם נולד בטהרה: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ב'שנז. ב'תכד.

ח'שסו

ב"ה, ו' ערב שבת קדש פ' כי תשא, היתשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צום יערלעכן באַנקעט פון דער ליידיס אקזילערי פון
בראָנזוויל און איסט ניריאַרק פאַר די ליובאַוויטשער
ישיבות „תומכרת מימים“

ברכה ושלוש:

אין ענטפער אויף אייער מיטטיילונג וועגן דעם יערלעכן באַנקעט
וואָס קומט פאַר זונטאָג אי"ה,

שיק איך מיין באַגריסונג און ברכה צו אַלע אַנטיילנעמער שיי און
דער אינערלעכער האַפנונג, אַז די אונטערנעמונג וועט האָבן דעם
פאַרדינטן דערפאַלג, סיי פינאַנציעל און סיי גייסטיק.

אַזוי ווי באַ אידן איז אַ מנהג צו פאַרבינדן אַלע וויכטיקע
געשעענישן מיט דער וועכנטלעכער סדרה, וויל איך זיך פאַררופן אויף דעם
אַנהויב פון דער סדרה וואָס עס ווערט געלייענט היינטיקן שבת, וואו עס
רעדט זיך וועגן דער מצוה פון מחצית השקל. דער מדרש דערציילט, אַז
משה רבינו האָט זיך געוואונדערט, ווי אַזוי אַ זילבערנע מטבע וואָס אַ
איד באַשטייערט צום משכן, קען האָבן אַזאַ גוואַלדיקע קראַפט, אַז דאָס
ווערט אָנגענומען אַלס „כופר נפשׁ“ — אויסליידגעלט און כפרה
(פאַרגעבונג), פונקט ווי מיוואַלט דאָס לעבן אַליין געגעבן דעם
אויבערשטן. האָט דער אויבערשטער געוויזן צו משה רבינו אַ פייערדיקע
מטבע (מטבע של אש) און האָט אים געזאָגט: „אַט אַזאַ זאָך זאָלן זיי
געבן“ (כזה יתנו).

די דערקלערונג דערפון איז:

כאָטש געלט איז אַ גשמיותדיקע זאָך, איז אָבער ווען אַ איד גיט
צדקה פאַר אַ הייליקן צוועק, ווי אַ משכן אָדער אַ ישיבה, און גיט עס ווי

ח'שסו

חלקה נדפס בלקי"ש ח"ב ע' 677 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
דער מדרש: ראה לקי"ש חכ"ז ע' 229 הערה 2. ושי"נ.

עס באדארף צו זיין: אין דער פולער מאַס, מיטן גאַנצן האַרצן און מיט אמת'ער פרייד און מיט ברען — פאַרבינדט ער דאָס מיטן פייער פון זיין גיטלעכער נשמה, אַזוי אַז אפילו אַזאַ פשוטע און גשמיות'דיקע זאַך ווי געלט, ווערט אַ פייערדיקע הייליקע זאַך און באַקומט די גיטלעכע קראַפט פון „כופר נפשׁ“.

די אַרבעט פון די ליידס אַקזילערי צו העלפן שאַפן די „מטבע של אשׁ“ פאַר „תומכי תמימים“ דאַרף באַלעבט ווערן פון דער באַטייליקונג פון די אידישע פרויען אין דעם בויען פון דעם משכן, ווען די אידישע פרויען האָבן זיך באַזונדערס אויסגעצייכנט מיט זייער איבערגעבנהייט און מסירות-נפשׁ, און האָבן געדינט אַלס לעבעדיקער ביישפיל פאַר אַלעמען.

השם יתברך זאָל בענטשן אייער אַרבעט מיט גרויס דערפאַלג, אין כמות און אין איכות, און זאָל שיקן זיין ברכה צו אייך און אייערע בני-בית שיחיו, ווי אויך צו אַלע אַנטיילנעמער און זייערע בני-בית שיחיו, אין אַלץ וואָס מען נויטיקט זיך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשורות טובות.

ח'שסז

ב"ה, כ"ב אדי"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב, בו כותב אודות ענין גידול הזקן ואיך משפיע זה על פרנסה לכשיבוא הזמן להסתדר בפרנסה כפשוטה.

כיון שלדברי הכל זקן מגודל הוא הענין דצלם אלקים, ולדברי הכל משובח ביותר וביותר מהנהגה בהיפך, כמוכח אפילו בדברי אלו שאין

ח'שסז

גידול הזקן .. פרנסה: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'עדר, ובהנסמן בהערות שם.
שלדברי הכל: ראה גם לעיל אגרת ח'רצו, ובהנסמן בהערות שם.

אומרים שגידול הזקן מוכרח ע"פ דין דאורייתא, וכמבואר בספריהם, הרי ודאי שהמוסיף בקדושה ואשר צלם אלקים ניכר על פניו, מוסיף כל זה בברכת השי"ת, שהוא הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים, ואשר דוקא בו תלוי פרנסתו של אדם ומובן שמילוי משאלות לבבו לגדל הזקן — מוסיף בענין פרנסתו בפרט.

ובפרט ע"פ דברי הזהר הקי שגדול הזקן (בלשון הזהר — נקי י"ג תקוני דיקנא) דאדם דלמטה הרי זה ממשיך מ"יג מדות הרחמים שלמעלה שהם בלי גבול, פשוט שזוהי הדרך לתועלת האדם ועוזרת לפרנסתו. ועיין בזה ביאור כ"ק אדמו"ר הצמח צדק בפירושו יהל אור על התהלים (עי' 626).

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, שתהיינה כשרות כדין וכן ישמור על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שסח

בי"ה, כ"ה אדר"ר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה מנחם זאב שי' הלוי

. . . בצער קראתי כתבו ע"ד פ' שהפסיק הנחת תפלין דר"ת. וחלק הצער — מהקור רוח בו כותב עד"ז! אף שבודאי יודע שלכמה וכמה דיעות אי"ז כלל ענין של הידור. ובנדו"ד הרי עאכ"כ — כיון שכמה שנים הניחם. [כתבו בא לידי — לאחר ראותי את פ'].

בטח יודיע מהשינוים לטוב — לאחר כניסת אלה שכתב אודותם.

ח'שסח

מו"ה מנחם זאב שי' הלוי: גרינגלס. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ז'תשע"ד, ובהנמנן בהערות שם. לקמן ח'תקס"ב.
שלכמה וכמה דיעות: ראה גם לקרי"ש ח"ב ע' 507 הערה 39. וש"נ.

ח'שסט

בי"ה, כ"ו אדר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו,

ולכתבו אודות ענין השכחה, ידועה העצה בזה מתאים להוראת
חכמנו ז"ל, חיים הם למוצאיהם בפה, ללמוד בדבור, ומה טוב בחברותא
באופן של שקו"ט עם החבר, שכל זה מועיל לזכרון.

ועוד שיהי' בקי בעל פה המאמר ד"ה והדרת פני זקן, דסוף פרשת
קדושים בלקוטי תורה.

וכן אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם התפלה
יפריש פרוטות אחדות לצדקה.

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הק',

ומובן אשר הנהגתו הוא בלימוד התמדה ושקידה תוסיף בברכת
השי"ת במילוי משאלות לבבו לטובה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא
הידועים.

ח'שסט

להוראת חכמנו: עירובין נד, א.

ח'שע

ב"ה, כ"ו אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

הרבנית מרת פרומא איטא תחי'

ברכה ושלוש!

מ'האט מיר איבערגעגעבען אייער בריף, אויך באקום איך ידיעות
אפטער דורך אייער זון הרה"ח אי"א נוי"נ מו"ה שלום מענדל שיי וועגען
דעם צושטאנד.

און זייענדיג די טעג אויף דעם ציון הקי' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע האב איך נאך אַמאָל דערמאָנט אייך, צו דער
ערפילונג פון אייער האַרץ פאַרלאַנג אין די אַלע זאַכען וועגען וועלכע איר
שרייבט לטובה.

און איר און אייער מאַן הרב שליט"א האָבען דאָך זוכה געווען צו
באַקומען פערזענליך פילע מאָל ברכות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
ישראל, און ברכות צדיקים און בפרט נשיאי ישראל, זיינען דאָך
ווירקזאם און טוען אויף שטענדיג, איז דאָס זיכער אויך בנוגע צו דאָס
אויבען דערמאָנטע,

ויהי רצון סיאָל אַראָפקומען לפועל ממש און זאָלט קענען אָנזאָגען
גוטע בשורות מיט גוטער שטימונג ובשמחה.

און מיר געפינען זיך דאָך אין דעם צייט, חדשי אדר וואָס מ'איז
אָנגעזאָגט געוואָרן, און ס'איז אויך געגעבען געוואָרען דער כח צו יעדער
אידן מאַן און פרוי, להרבות בשמחה — צו געבען אין שמחה פון צייט צו
צייט,

איז אין דעם אויך אַ ענטפער אויף אייער פראַגע, וואָס זאָלט איר
טאָן אין דעם אויבען געזאָגטע — וואָס דאָס איז, אויף צו מקיים זיין
דעם מאמר רבותינו ז"ל, צו מרבה זיין בשמחה, ותודה לאיל איר האָט

ח'שע

מרת פרומא איטא: סימפסאן, ברוקלין.

אייער מאן הרב: אלי'.

מאמר רבותינו: תענית כו, ב.

פיל פיל פון וואָס צו זיין בשמחה אפילו איצטער, און מ'דאַרף האָפּען אַז אויף ווייטער וועט זיין נאָך מער [און גלייכצייטיג, פאַרשטענדליך, אויספאַלגען די אַנווייזונגען פון דאָקטוירים וועלכע באַהאַנדלען אייך, וואָס אַ רופּא בשר ודם איז דאָך אַ שליח פון דעם רופּא כל בשר ומפּליא לעשות].

בברכה צו גוטע בשורות אַ פרייליכען שבת און אַ פרייליכען חדש.

ח'שעא

ב"ה, כ"ו אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מכ"ג אדר"ר, בו כותבת מצבה בנוגע לדבור וכו'.

ולפעמים הכי קרובות קורה זה מפני מאורע שהי' קשור בעצבים ומתיחותם, שלכן נוסף על מילוי הוראת הרופאים שתשאל בעצתם, תתחזק בבטחונה בהשי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ואז הרי נאמר, ה' לי לא אירא, וכשתמעט מדת היראה, בדרך ממילא יתמעט גם הגמגום וכו'.

ועוד מהעצות בזה, שכשנתקלת במלה שמגמגמה, לא תתעקש לבטא דוקא מלה זו, אלא תשתדל להחליפה במלה אחרת ומה טוב לאחר איזה שניות שתעבור המתיחות.

והעיקר בכל האמור והרי כל דבר תלוי בברכת השי"ת יוצר האדם ומנהיגו, לכן הרי הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראת תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי הרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת בהמצטרך, ובפרט שכל אחת מבנות ישראל נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שעא

בנוגע לדבור: ראה גם לעיל חייט אגרת ז'קעג, ובהנמנן בהערות שם.

ח'שעב

ב"ה, ערב שבת פי ויקהל משה את כל עדת בני ישראל,
היתשכ"ב. ברוקלין, נ.י.

צו די באטייליגטע אין דעם נייענטן יערלעכן לאַנטשאַן פון
אגודת נשי ובנות חב"ד אין קליוולאנד, אהייא
ה'עליהם תחינה

ברכה ושלוש!

ס'איז באַוואוסט דער וואָרט פון דעם אַלטן רבי'ן, דער גרינדער פון
תורת חב"ד, אַז מ'דאַרף לעבן מיט דער צייט, געמיינט מיט דער סדרה פון
דער וואָך, מיט די ענינים וועגן וועלכע זי דערציילט. מען קען און מ'דאַרף
אַרויסלערנען פון זיי — בנוגע צו פערזענליכער אויפפירונג און וואָס
מ'דאַרף טאָן פאַר זיך און פאַר יענעם.

אין די סדרות פון די וואָכן ווערט דערציילט און בפרטיות (מיט
אַלע איינצעלהייטן) ווי מען האָט אָנגעזאָגט אַלע אידן, מענער ווי פרויען,
אַז זיי זאָלען אויפשטעלן אַ משכן וואָס דאַמאָלט, זאָגט דער
אויבערשטער, וועט זיין **ושכנתי בתוכם** — איך וועל רוהען און זיין
צווישען זיי און אין זיי.

איינע פון די אָפּלערנונגען פון דעם פאַר אונז איצטער איז:

יעדע אידישע הויז דאַרף און מוז זיין אַן אָפּשפיגלונג פון משכן, וואו
עס רוהט די שכינה. — ושכנתי בתוכם — און אויף דעם זיינען אָנגעזאָגט
געוואָרען כל עדת בני ישראל — אַלע אידן און יעדער איד אין אַלע דורות.

דאָס איז דאָך די אויפגאָבע און ציעל פון אגודת נשי ובנות חב"ד, צו
אַריינטראָגען אַן יעדער אידישע הויז, אידישע ליכטיקייט און וואָרימ
קייט, באַזעלט מיט חסידות'שן געפיל און לעבעדיקייט, אַזוי אַז מ'זאָל
קענען מיט רעכט זאָגן אַז דאָס איז אַ הויז וואו עס רוהט די שכינה.

איך שיק מיין ברכה און דריק אויס תפילתי (מיין געבעט) אַז השם
יתברך זאָל אייך מצליח זיין אין דער אויבן געזאָגטער אַרבעט,

און זאָלט געבענטשט ווערן מיט אייערע פאַמיליעס שליט"א מיט
אַלעס נויטיגען בגשם וברוח — מאַטעריעל און גייסטיג.

בברכה צו גוטע בשורות.

ח'שעג

בי"ה, מוצש"ק מברכים אד"ש, תשכ"ב
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה מאיר שמחה שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב אדר א' בו כותב אשר זכה בגורל לביקור כאן
בשעה טובה ומוצלחת בחדש הגאולה הבע"ל ועל כל ישראל לטובה.

ויהי רצון שיהי כל הנ"ל מראשית הענין ועד אחריתו, כי נעוץ סופן
בתחלתו, בהצלחה גדולה, ובפרט שהזוכה בגורל גם זכות הרבים מסייעתו
כל אלה שהשתתפו בהגורל.

ועוד להוסיף כיון שמצד המשתתפים כבר נעשית כל הפעולה
הצריכה לבוא מצדם, הרי גם המעלה שישנה במעשה לגבי מחשבה,

ובסגנון הזהר הקי עשי לעילא,

התחילה כבר ופועלת פעולתה.

ויהי רצון שיהי כל הנ"ל מתוך שמחה וטוב לבב פנימיים
ואמיתיים.

בברכה לבשו"ט.

ח'שעג

מו"ה מאיר שמחה שי: חז, כפר חב"ד.

ח'שעד

ב"ה, מוצאי שבת פרשת שקלים, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צו די באטייליגטע אין דעם יערלעכן לאַנטשאַן פון דעם נ.י.
קאָמיטע פאַר דעם סמינאַר למורות ובית ספר מקצועי
לבנות אין כפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש:

סי'איז באַוואוסט דער וואָרט פון דעם אַלטן רבי'ן, דער גרינדער פון
תורת חב"ד, אַז מ'דאַרף לעבן מיט דער צייט, געמיינט מיט דער סדרה פון
דער וואָך, מיט די ענינים וועגן וועלכע זי דערציילט. מען קען און מ'דאַרף
אַרויסלערנען פון זיי — בנוגע צו פערזענלעכער אויפפירונג און וואָס
מ'דאַרף טאָן פאַר זיך און פאַר יענעם.

אין די סדרות פון די וואָכן ווערט דערציילט ווי אידן, מענער ווי
פרויען, האָבן זיך בייגעשטייערט מיט גרויס בעגייסטערונג, שנעלקייט און
אין דער פולסטער מאָס פאַר דעם אויפשטעלען דעם משכן, וואו עס האָט
גערוט דעם אויבערשטענס שכינה.

אייענע פון די אַפּלערנונגען פון דעם איז:

יעדע מצוה און תורה זאך — וואָס דאָס איז דאָך אַן אַנזאָג פון דעם
אויבערשטען — דאַרף און מוז אַרויסבריינגען אַ באַלדיגען און וואַרעמען
אַפרוף באַ יעדען און יעדערע, און ספּעציעל ווען עס איז פאַרבונדען מיט
ערציאונג פון אידישע טעכטער אין אמת'ן אידישן גייסט — און צוגרייטן
זיי אַזוי, אַז ווען עס וועט קומען די צייט צו דעם, זאָלן זיי בויען זייער
פאַמיליע לעבן און אויפשטעלען הייזער אויף וועלכע מ'זאָל קענען מיט
רעכט זאָגן אַז דאָס איז אַ הויז וואו עס רוהט די שכינה.

איך האָף אַז איר אַלע וועט טאָן אין דער אויבענדערמאָנטער
ריכטונג און אויך אַריינציען פריינד און באַקאַנטע אין דעם, און השם
יתברך זאָל אייך מצליח זיין.

בברכה אויף הצלחה און צו גוטע בשורות.

ח'שעה

ב"ה, כ"ט אדר"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום החמישי, ובהוספה להכתוב במכתבי להתלמידים ש"י שנסעו מהכא להתם, אשר לכאור"א הדברים מכוונים כמובן,

בו כותב אודות תקון העבר.

וידועה הוראת רבותינו נשיאינו, אשר בנוגע לתלמיד ישיבה הרי ענינו הוא עניני לימוד התורה [וכשהמדובר בישיבה חסידותית מיסודם ובהנהלתם של רבותינו נשיאינו, הרי פשוט שהמכוון גם ללימוד תורת החסידות] קיום המצות בהידור ובנקודתן — עבודת התפלה.

לכתבו אודות הכנות לענין הנשואין — עליו לדבר בזה עם המשפיע דא"ח בשיבת תומכי תמימים וכן להודיע איך נהגו בזה בשיבת תו"ת [מאז במקומה ברוסיה ולאחרי כן בפולין], והרי באה"ק ת"ו נמצאים כו"כ שהם היו מארי דעובדא בזה.

לכתבו אודות הנהגה ביו"ט שני של גליות. — מובן שבכל עניני הוראות ופסקי דינים עליו לפנות ולשאל מורה הוראה מאנ"ש על אתר ויכול לפרט כל הטעמים שכותב, והוא יורהו.

לכתבו באופן ההסתדרות לאחר הנשואין — מובן שאין עתה הזמן להיות בפיזור הנפש כבר עתה מהנ"ל, כיון שכמה זמן עד זמן הנשואין וכו'.

ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור, והרי נמצאים אנו בחדשים בהם נצטוינו להיות בשמחה, שאין זה מענין החוקים שבתורה, כי אם מהמצות שיש להם טעם גם בשכל, ז.א. שישנה סיבה וגם מרובה המביאה לריבוי השמחה.

ח'שעה

התלמידים . . . להחם: תלמידי תורת השלוחים שנסעו בחודש מרחשוון לישיבת תורת כפר חב"ד (ראה שיחת אור ליום ב' פ' לך תשכ"ב). וראה גם לקמן אגרת ח'תיג. ח'תקב.

המחכה לבשו"ט.

ז"ע נתקבל מכתבו מכ"ט אד"ר (ולפלא על שמתרגש כ"כ וכו') —
ומובן שכתבך שאין זה ענין בשבילך להתוכח עם כו' נכון הוא בהחלט.
ובפעם הבאה תאמר (פשוט שבנימוס ובכבוד אבל בסגנון ברור) אשר
שוהה הוא באה"ק ת"י ונשאר לע"ע שם — בתור תלמיד פנימית ישיבת
תו"ת. וכמו בכל ישיבה ובפרט בתו"ת — התנהגותך, סדרי היום (כולל
זמנים הפנויים מהלימוד בסדר הזלזל וכו', וכולל הש"ק וחודש ניסן) שלך
ועאכ"כ לימודיך — תלויים וצ"ל ע"פ הוראות הנהלת הישיבה. ולכן אין
תועלת בהשקו"ט אתך (ובפרט שאתה רוצה לשמור על יחסכם) — ועליו
לפנות בכ"ז אך להנהלת הישיבה. ועד שתקבל הוראה מהנהלה — הרי
הנהגתך ככל שאר תלמידי הישיבה.

ח'שעו

ב"ה, כ"ט אד"ר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אשר עד עתה לא הצליח בעבודה ושעניינים
שניסה לעסוק בהם, ושואל דרך בזה.

וע"פ המבואר בתורתנו תורת חיים מהעצות היעוצות בהנוגע
להאמור, אשר בכל יום חול בבקר קודם הנחת התפילין, יפריש פרוטות
אחדות לצדקה, ולאחרי כן יתפלל בלב שלם לבורא עולם יוצר האדם
ומנהיגו.

כמובן הכוונה שיהי' זה בתוככי כללות הנהגה מתאימה בחיי היום
יומי, כפי הוראות תורתנו תורת חיים, ולאחרי החלטה להתנהג כאמור
והתחלה בזה, תקותי חזקה שישתנה מזלו לטובה אף שאין אתנו יודע עד
מה, אם יהי' זה תומ"י או לאחר משך זמן קצר, וגם זה תלוי בתוקף
אמונתו ובטחונו אשר השי"ת הוא הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד

ח'שעו

מהעצות היעוצות: ראה גם לעיל אגרת חידעט, ובהנסמן בהערות שם.

וברחמים כנוסח הברכה שתקנו לנו אנשי כנסת הגדולה, וככל שיוסיף
בבטחונו תוקדם הברכה ויתוסף בה.

אלא שמתחלה צריך לבדוק התפילין שלו ולדעת ברור אשר כשרות
הן.

ואחכה לבשורות טובות בהאמור והרי נמצאים אנו בחדש אדר,
חדש הצלחה ליהודים בכל עניניהם וכמה שכתוב ליהודים היתה אורה
ושמחה וששון ויקר, ועיין פירוש כתוב זה במסכת מגילה דף ט"ז ע"ב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'שעז

ב"ה, אדר"ח אדר ב', תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה משה שי

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ז אד"ר עם המצורף אליו,

ובודאי עומד בקישור עם שאר הארגונים והמוסדות המתעסקים
בנוגע לענין הכשרות באה"ק ת"ו ולכל לראש עם הרבנים אשר זה צ"ל
מתפקידם הראשי, ואף שכאן אין ידועים פרטי החוקים בזה אבל כנראה
שתוקף רשמי לדרישת הרבנים בהאמור והחלטותיהם.

וכיון שנמצא על אתר, בודאי האריכות בהאמור אך למותר, ויהי
רצון אשר מני' ומינייהו יתקלס שם עילאה ויערה רוח ממרום לטהר
הלבבות והמוחות (אשר לענין הכשרות גורם חשוב בזה וכידוע דברי

ח'שעז

מו"ה משה: גולדשטיין, תל אביב.

מני' ומינייהו: ראה סוטה מ, א.

הראשונים כמלאכים בנדון) שכאוי"א מעמנו אשר גוי אחד הוא ודתיים שונות מכל עם ודתי הארץ אינם עושים, ודוקא זהו יסוד וסוד קיומם הנצחי בכל מקום ובכל זמן, עאכ"כ בתקופתנו דדרא דעקבתא דמשיחא ובאה"ק אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'שעח

בי"ה, ה' אדר שני, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה יוסף ש"י המכונה ד"ר בורג

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתב כ' עם החוברת המצורפת אליו, ות"ח ת"ח בעד שימת לבבו, ובודאי גם להבא יעשה כן.

תקותי שקבל פ"ש שמסרתי על ידי הנוסעים מכאן זה מזמן.

בהזדמנות זו, וכדבר בעתו, בטח זוכר כי אשתקד עוררתי שישתדלו שתלמידי בתי הספר — וידועה השקפתי שאין כוונתי לסוג בתי ספר מסויים, אלא כל בתי הספר, שהרי כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל הם בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה — יקיימו מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים. ואף על פי שאמרו חכמינו ז"ל אל תהי יושב ושוקל במצותי של תורה, שאני הכא שהכוונה בזה היא ענין מצוה גוררת מצוה, מאחר שמצות הנ"ל קל לקיימן, ועוד זאת כיון שלכל מצוה יש סגולה ותכונה מיוחדת, ובמצות הנ"ל הוא ענין האחדות בישראל, שלצערנו, אף שלא עת בחירות היא אעפ"כ יש מקום להוסיף כהנה וכהנה

ח'שעח

מו"ה יוסף .. בורג: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ זתרנט, ובהנסמן בהערות שם.

בהזדמנות זו: ראה גם לקריש ח"ד ע' 1283.

אשתקד עוררתי: ראה לעיל ח"כ אגרת זיתקצח. וראה גם לקמן אגרת חתרה.

שאמרו חכמינו: דב"ר פ"י, ב.

בקירוב הלבבות ובאחדות של עם אחד, ובנוסח שמתפללים בראש השנה שיתקיים בפועל בכל ימות השנה, ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם.

ואיני נרתע ממה שיש מי שיאמר שאין זו אלא הזי, שהרי דוקא בחיי בני ישראל בכלל ובנוגע לא"י וענייני בפרט, ראה ראינו שנתקיימו דוקא ענינים שנראו כהזיות, בלי יסוד בדרך הטבע, או מצד חשבונות, בשכל אנושי. — ועל אחת כמה וכמה בימי אדר שהם ימי הצלחה ליהודים —

וידוע פירוש חכמינו ז"ל למה נקרא שמם יהודים מפני שכפרו בעבודה זרה, בכל ענינים הזרים לרוח התורה ולעבודת ה', הן בקו דעשה טוב והן בקו דסור מרע, מצות עשה ומצות ל"ת הנכללים בדיבור אנכי ובדיבור לא יהי לך, ומשם נמשכים. עיין תניא ריש פי כ'; ולא עוד אלא דוקא כדרישת תורת החסידות מתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה לבשורות משמחות בהתאם לימים אלו דמרבין בשמחה.

להמאמר שבחוברת „ביטויים מעולם הקבלה בלשוננו" יש להעיר (בחפזי עכ"פ) — שעוד להוסיף: עולם הא"ס, עולם התענוג (עלמין דכסופין), עולם הרצון, עולם הפירוד. ועוד. — שכולם נכנסו לספרות, נאומים וכו' — מתחיל בעולם הקדושה ועד לעולם הקליפות וסט"א.

מחדו"מ שמצטט מהתניא פ"ד — אינו ענין לעולמות, כ"א לנפש האדם. עולם המח' וכו' — נמצא בסי' תורה אור שלו (עה, ב) ובכ"מ.

קעט

אדמו"ר שליט"א

ח'שעט

ב"ה, ה' אדר שני, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר משה שיי מייזלש

שלום וברכה:

באיחור זמן רב הגיעני מכתבו . . .

כיון דאתי לידי אשתמש בסגנון מכתבו ואבקש סליחתו על הבא
לקמן, והוא:

מיוסד על מה ששמעתי אודותיו כאשר דר בניריווק, על כשרונותיו
ויכלתו ואפשריותו להשפיע על הסביבה, איני רואה רשות לעצמי שלא
להעיר ולגלות על תמיהתי מאז ומקדם, איך זה איננו מנצל כוחותיו ככל
האפשרי והדרוש. ובתקופתנו זו, שנתמעטו כוחות היוצרים בתוככי בני
ישראל, כוחות פעילים ומפעילים, הרי מובן וגם פשוט שאחריות כל אחד
ואחד אשר חונן בכשרון ובאפשריות ויכולת הפעולה — גדולה פי כמה.

כתבתי בזהירות „איננו מנצל ככל הדרוש“, אבל לכאורה הטענה
חזקה הרבה יותר מזה.

עלי גם להוסיף אשר בעת שהי' דר בניריווק שאלתי איך זה
מניחים לו להיות במנוחה, עכ"פ בנוגע לפעולה בסביבתו, בעת שהוא
הכרח השעה להפעיל כל הכוחות הפוזיטיוויים וכו' וכו'. וביארו לי שזהו
מטבע נפשו להיות נחבא אל הכלים ועל כל פנים להתרחק מכותל המזרח
ואדוק במאמר המשנה לא מצאתי לגוף טוב משתיקה, וכו' וכו'.

והנה מבלי להכנס בשקו"ט האם צודקים או נכונים תירוצים
במקרה מסויים זה, הרי פשוט שהסביבה אינה מרויחה כלל וכלל ממה
שלפלוני יש תירוץ יפה.

ידוע לי שבהיותו כאן הי' עורך הדואר, ועל פי השמועה באה"ק ת"ו

ח'שעט

מר משה מייזלש: אגרת נוספות אליו — לקמן חתמה.
במאמר המשנה: אבות ס"א מ"ג.

יש לו משרה ראשית במוסד ביאליק. אבל האומנם אפילו לדעתו זהו אבנא דהוא מתגושש בו, והפליגו חכמינו ז"ל איך צריכה להיות עבודה כדבעי למיעבד, ובהפלגה מבהילה (עיין כתובות ס"ז, א בתחילתו). ועל פי ההבטחה שמרובה מדה טובה ממדת פורעניות, מובן גודל השכר כשמנצלים הכוחות כדבעי לו למיעבד באם הי' המדובר באיש הלהוט דוקא אחרי קבלת פרס ושכר.

סיפרו לי ג"כ שבגזע מחצבתו ובהשקפתו שייך הוא לבראצלב והשקפת עולמם, ומזכיר אני את זה ביחוד כאן, כיון דאחד מהתירוצים הרגילים להצדיק העדר פעולה הוא שאין תקוה להצלחה ומה יועיל, ואתם המעט מכל העמים וכו' וכו'. והרי זה בניגוד גמור לסיסמא של בראצלב — „אל יאוש“.

ובהמצאנו בחודש אדר הרי את"ל גם בזה שייכות להנ"ל, שהרי כל ענין נס פורים הוא שבדרך הטבע לא היתה נראית כל אפשרות להצלחה, והנס הי' דוקא באופן דונהפוך הוא, מן הקצה אל הקצה.

בכבוד ובברכה להרבות בשמחה בתוך כלל ישראל.

ח'שפ

ב"ה, ה' אדר שני, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לתלמידי המחלקה השישית, כולם יעמדו על הברכה

שלום וברכה!

באיחור זמן רב נתקבל מכתבם, בו כותבים שהתוועדו על דבר חסידות חב"ד בכלל וקראו שיחה של פרשת השבוע, ומבקשים ברכה לעלי' בלימוד התורה וחיות בקיום המצוות.

אבנא: ע"פ י"ש תהלים רמז תרעג.
ההבטחה: סוטה יא, א.

ח'שפ

נדפסה ב„כפר חב"ד" גליון 526 (ג' סיון תשנ"ב).

הזכרתי כל או"א על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ
זי"ע למילוי משאלות לבבם לטובה, והבא לטהר מסייעין אותו.

ומעניינא דיומא בימי אדר אלו, ידוע מדרש רבותינו ז"ל בענין
ביטול גזירת המן האגגי, שמרדכי הצדיק אסף כ"ב אלף מילדי ישראל
ולימד אותם תורה, ודוקא בענין הקשור עם בית-המקדש. והרי אין אלו
סיפורי דברים בעלמא, אלא תורה מלשון הוראה, וההוראה היא:

כשעומד המן, כפשוטו בגשמיות, ועוד יותר המן ברוחניות הוא
היצה"ר, הנה העצה היעוצה להפר עצתם היא לחזק החינוך על
טהרת-הקודש, לעשות לו ית' משכן ודירה בתחתונים בעולם הזה הגשמי;
שזה מבטל כל התוקף דלעומת זה, ומביא כסגנון המגילה ליהודים היתה
אורה ושמחה וששון ויקר, וכמו שפירשו חכמינו ז"ל, אורה זו תורה וכו'
שהתורה והמצות הן נר לרגלו ואור לנתיבתו של כל אחד ואחד באורח
חיי ונהגתו בחיים היוסדיומיים, שיהיו חיים הראוים לשמם.

בברכה לבשורות טובות ומשמחות בהתאם לימים אלו דמרבין
בשמחה.

ח'שפא

ב"ה, ה' אדר שני, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד נשיא קהלת ברצלונה

שלום וברכה!

מכתבו בו כותב על דבר ביקור הרב מיכאל שליט"א ליפסקר נתקבל
באיחור, ומצדי נתעכב המענה כי חכיתי על מכתב הרב ליפסקר לדעת

והבא לטהר: יומא לח, ב.
מדרש: אסת"ר פ"ט, ג (ד).
שפירשו חכמינו: מגילה טז, ב.

ח'שפא

נשיא קהלת ברצלונה: אגרת נוספת אליו - לעיל ח'שיג.

הסכויים למלא משאלתם. לצערי, כנראה ממכתב הרב ליפסקר, אין לו לעת עתה אברך מתאים מבין תלמידיו שיוכל למלא כל התנאים הדרושים. אף על פי כן בקשתיו להוסיף להשתדל בזה. ובודאי גם כי מצדו יעשה כל התלוי בו, כיון שחינוך מסורתי הוא הכרח חיוני וקיום הקהלה תלוי בזה. ותקותי שבהשתדלות בדרך הטבע ובהחלטה נחושה יעלה בידם להשיג אדם מתאים לאותה איצטלא וחפץ ה' בידם יצליח.

בברכה לבשורות טובות ולחג פורים שמח.

ח'שפב

ב"ה, ז' אדר שני, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"א אד"ר.

ובעמדנו בסמיכות לימי הפורים הבע"ל, אשר קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקבלו כבר, לבטל המודעה רבה לאורייתא,

יהי רצון שיוסיף כאו"א בלימוד הנגלה ובלימוד החסידות. ובפרט בלימודים אלו שהם באופן דת"ת דרבים.

ובפרט שאפשר לומר שלימוד פנימיות התורה הוא המקיים את לימוד הנגלה.

— וע"ד שהוא בכללות העבודה, וכמבואר בקונטרס עץ החיים בארוכה איך שהעבודה באופן דיחוי"ע מקיימת העבודה שבאופן דיחוי"ת —

ז' אדר שני: להעיר מיפ"ת לשמ"ר פ"א הובא בסדה"ד ב"א שסח.

קיימו . . לאורייתא: שבת פח, א.

דת"ת דרבים: ראה מגלה ג, רע"ב. מג"א לשו"ע או"ח סתרפ"ז סק"ג.

ובפרט שאפשר: ראה קונטרס עה"ח פט"ו, כא. לקו"ת ויקרא ביאור ולא תשבית

פ"ה.

ח'שפב

כללי פרטי. נדפס בלקר"ש ח"ד ע' 1290 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ואזי יומשך במעשה המצות וקיומם — כהוראת חז"ל, גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, כי יבוטלו ההעלמות וההסתרים, כיון שהלימוד הוא הנגלה והפנימיות ביחד. וכמובן בקונטרס הנ"ל.

וי"ל — אשר זוהי גם הדרך שיומשך ממצות מעשיות וקיומם גם בעבודת ה' בדברי הרשות, בכל דרכיך דעהו.

ולא עוד אלא גם להעבודה דבירור ג' קליפות, אתהפכא חשוכא ממש לנהורא.

וע"ד ביאור חז"ל: בכל דרכיך דעהו אפילו לדבר עבירה באם צורך מצוה הוא כגון אלי' בהר הכרמל.

אשר עילוי העבודה הזו מובן ממשי"כ כ"ק אדמו"ר הצ"צ, אשר אף שבמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם, הנה ע"י עבודה הנ"ל מגיעים לדרגא דגבוה אפילו מבעלי תשובה,

אלא שיהי' כל זה מתוך שמחה וטוב לבב דוקא, בטוב הנראה והנגלה.

שהרי זהו עילוי דפורים, שהוא שמחת הגוף ועניניו.

והבכח מכל הנ"ל לעבודה בפועל, בודאי מובן.

בברכה לבשו"ט ולפורים שמח ולהצלחה רבה בעבוה"ק מתוך מנוחה

מ. שניאורסאהן

דבירור ג' קליפות . . הצ"צ: ראה בכ"ז סוף ביאור אחרי (בסו"ס המצות להצ"צ).

[וע"ד] ביאור חז"ל: ברכות סג, א.

שמחת הגוף: ראה ט"ז לשו"ע או"ח סתר"ע סק"ג.

כהוראת חז"ל: קידושין מ, ב.

ח'שפג

ב"ה, ח' אדר שני, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נ"מ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף עץ
אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה:

בהמשך להתזכיר ששלחתי לך, שבדאי קבלו בעתו ותקותי שעושה
כל התלוי בו, הנה ימים אלו בקרני מר משה שי שרת, ומובן שדברתי
אתו גם על נקודת התזכיר בנוגע לבנינים המשמשים פנימיות לקליטת
נוער העולה, שהמיון יבוא כולו מתקציב השיכון ולא מתקציב החינוך,
וכמו שהסברתי בתזכיר. מר שרת אמר שרואה הטעם שבדבר והשכל
שבדבר, וכיון שיש לזה יסוד בשכל יעמיד הענין לדיון בהזדמנות ראשונה.
והי' מדובר גם כן שיצדד לחיוב.

מובן שהדגשתי גם הנקודה שכל ענין ומפתח מפלגתי לא יתפוס
מקום בשאלה זו, איפה יוקמו הבנינים וכו', אלא הגישה היחידה תהי'
שדעת ההורים ומוצא הילדים יהיו המכריעים בזה, בלי לחץ וד"ל. וגם זה
הבטיח מר שרת, בהוספה — שבלאו הכי כן הוא.

מהנכון הי' להאריך בענין חיוני זה, אלא בודאי שכי' הוא מן
הזריזים בכגון דא, ויהי' כאילו הארכת.

בעת שיחתנו מענין לענין נגעתי בעוד נקודה, שבהזדמנויות שונות
דברתי עלי' גם עם עסקני ציבור אחרים מאה"ק ת"ו, אשר באמת נוגעת
ושייכת לשטח פעולות כ', ובודאי ימחול לי בעד הבעת דעתי בהחלטיות כל
כך.

והענין הוא — בנוגע לשלוחי הסוכנות לחו"ל, בעניני תרבות —

ח'שפג

חלקה נדפס בלקריש ח"א ע' 343 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רגד, ובהגסמן בהערות שם.
בהמשך להתזכיר: דלעיל ח'שכב.

שבשטח זה, נכללים שני סוגים, מחלקת תרבות בכלל ומחלקת תרבות תורנית.

והנה ראינו במוחש שהתעמולה במחלקת התרבות הכללית נחלשה בשנים האחרונות שלא בערך ממה שהיתה בשנים הראשונות. וטעם טבעי בדבר: בשנים ראשונות הי' הרבה מן החידוש בתעמולה זו, וההתרשמות היתה גדולה יותר, וגם הי' מקום להרעיש על הצורך בהגנת הגבולים, חלוציות ובנין וכו', וכידוע לך הריני תמיד מדגיש נקודת ההמשכה בהנוגע לנוער. מה שאין כן בשנים האחרונות, שמצב הבטחון ת"ל הוטב, ורוח החלוציות לקתה במדה מסויימת, והרבה מן החידוש אבד טעמו, וכתוצאה מכל זה — נחלשה ההשפעה במדה חשובה. והרי הענין נוגע באופן ישר גם להתבוללות וטמיעה ונשואי תערובת אצל הנוער ר"ל. מה שאין כן בנוגע לפעולת שלוחי מחלקת התרבות התורנית שתפקידהלוי שהי' להם משך כל השנים כתריס בפני פורעניות ההתבוללות והטמיעה לא פג טעמו ולא נס ליחו ואדרבה.

ובשים לב להני"ל, אף שאיני יכול להביע דיעה על הצורך להרבות במספר שלוחי התרבות התורנית, שהרי זה קשור בתקציב, אבל הצעה מעשית אציע, וכמו שהצעתי למר שרת, שמהנכון לחייב את כל השלוחים, מאיזו מחלקה שהם, להעמיד הדגש על התורה וענייני, וכמאמר חכמינו ז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, שזה נוגע גם לאלו שאין בדעתם עדין לעלות לאה"ק ת"ו או שאין רוח החלוציות מפעמתם, אבל יש צורך חיוני לחזק מעמדם ומצבם כיהודים במקום שהם, שלא להתבולל או להטמע בין האומות, שאין זה דבר שבעיון גרידא, אלא צריך שיהודי יהי ניכר באורח חייו שנבדל ושונה הוא מן העמים שבתוכם מתגורר. ואין כוונתי שהשלוחים עצמם יתחייבו לממש השקפה זו בהנהגתם הם, שבזה יש כבר תנועה ודרישה באה"ק ת"ו לחייבם להתנהג על פי המסורת היהודית, אלא כוונתי שתכנית הני"ל תכנס בשטח פעולתם ותעמולתם.

גם הוספתי, שלאחרי ונוסף על כל הטעמים הני"ל, הוא גם כן ענין של יש בכלל מאתים מנה, זאת אומרת, שעל ידי כך לא רק שלא יגרע מכוח השפעתם של השלוחים מאיזה סוגים שיהיו, אלא אדרבה נותנים להם קו ושטח תעמולה נוסף על שלהם, וק"ל.

וכמאמר: קידושין מ, ב.

תנועה ודרישה: גם לקמן אגרת חתק"ג.

דרכו של יהודי לקשר כל ענין עם פרשת השבוע או הזמן, וכפתגם רבינו הזקן "א איד דארף לעבן מיט דער צייט". הרי את"ל זוהי גם נקודת ימי הפורים הבע"ל, שקודם הנס הי' חילוק בין אלה שנהנו מסעודתו של אחשוורוש ובין אלה שעמדו עם מרדכי אבל כשבא הלחץ מבחוץ, גזירת המן הרשע להשמיד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים, בלי חילוק והפלי' אם רק בשם יהודי ייקרא, מיד הביא את כל היהודים לאחדות במעמד ומצב של מסירות נפש, וכלשון רבינו הזקן (תו"א צז, א) מסירת הנפש על קדוש השם שהרי אם רצו להמיר דתם לא הי' המן עושה להם כלום שלא גזר אלא על היהודים אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו וע"י בחינת מסירת נפש זכו לבחי' קבלה גמורה שנכנס ונמשך להם בחי' אוא"ס ב"ה ממש. ע"כ לה"ק. ויה"ר שנזכה גם אנו לבחינה זו ולאורה ושמחה וששון ויקר.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות ומשמחות ולפורים שמח

מ. שניאורסאהן

מה שהדגשתי לעיל בענין חלישות התעמולה בדרך הטבע, לא איכפת לי ואדרבא אם יתפסו הענין מטעם שלא בדרך הטבע, רק — שמתקרבים לקץ הגלות ולביאת משיח גואל צדק, שאז יקויים היעוד ומלאה הארץ דיעה את ה', ובמילא מתחילים להרגיש כבר פעמי הגאולה, כמו ששמעתי גם מכ' זה הבטוי, אף על פי שחושך הגלות עדין יכסה ארץ. ומסיימין בטוב, שנזכה בקרוב ממש שיתהפך חשוכא לנהורא באור ה' הנגלה, כי ה' יהי לך לאור עולם וגו'.

ח'שפ

ב"ה, ט' אדר ב', תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מיום הראשון בו כותב אודות ההצעה שקבל, משרת הנהלה במדינה אחרת וכו' ושואל דעתי בזה. ומובן שנבהלתי אפילו להקס"ד לעזוב ח"ו וח"ו מקומו עתה והמוסדות אשר מנהל אותם.

כי, לאחר בקשת שליחתו, פליאה ותמי גדולה אפילו על הקס"ד זה, שהרי בודאי רואה המצב במדינתו עתה ובסביבותי איך שמוכרחים מוסדות האמורים, והרי הוא המנהלם ומקיימם וכו'. ואין להאריך בדבר הפשוט, ובודאי, אדרבה, יוסיף אומץ בהנהלת מוסדות אלו להעמיד מחונכים שיי' חדורים יראת שמים והשקפת עולם תורנית חסידותית.

ובודאי למותר להאריך ע"ד הנראה במוחש שרק החיות האור וההתלהבות שבחסידות נותנים כח די מספיק לעמוד בפני כל הנסיונות הקשים בהם נתנסה דור יתום זה, מבלי לוותר על כמה ענינים שבתורתנו תורת חיים וד"ל.

ואצפה לבשו"ט בכל הנ"ל — כולל גם בנוגע להסיום.

והרי הימים ימי חדש אדר שצריכים להרבות בשמחה, והתכלית הוא שיהי' ליהודים אורה זו תורה וכו' וכו'.

בכבוד ובברכה.

ח'שפה

בי"ה, ערב פורים, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב שלמה שיי' טרשנסקי

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר קבלת ג' הכרכים „ספרי עמק הנציב" ג' חלקים, בהמשך לשיחתנו. ות"ח על שימת לבו לשלחם אלי ובעד הזריזות בזה.

תקותי ששיחתנו תביא תועלת ממשית בכל הענינים והשטחים שדברנו, ובפרט בשטח ד"ת דקיימו מה שקבלו ובאופן דליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, כפשוטו וגם כדרשת חכמינו ז"ל אורה זו תורה וכו'.

ח'שפה

כדרשת חכמינו: מגילה טז, ב.

בכבוד ובברכת חג פורים שמח.

כדרך בניי להביע חוו"ד, ארשה לי לבוא באיזו הערות בנידון הספרים הנ"ל, והן:

לפלא שלא ניתנו איזה פרטים על דבר הכתי"י עצמו, אם נשמר כולו וכדומה. ובפרט אשר בספרי דברים כנראה לא נשלם הפירוש מתחיל מפי תצא, והלא דבר הוא כיון שכמו שמובא בהקדמת המחבר לפירושו על השאלות ח"א סי"ז הרי פירושו על הספרי כבר הי' גמור אתו.

כן חבל שבחלק ג' אין מפתחות, אזנים לקופה, שאפילו אם תמצא לומר שהמפתחות דשני החלקים הקודמים נערכו בידי המחבר ומאיזו סיבה לא ערך מפתחות לסיום החיבור, הרי מלאכת מפתחות אפשר שתיעשה גם על ידי אחרים. והנני מדגיש נקודה זו משני טעמים: (א) ידוע מהנסיון שכשחסרים מפתחות, ציונים ומראה מקומות וכו', הנה ליקוי זה ובדורנו בפרט מרחיק מהלימוד והעיון (ואפילו מקריאת?) הספר. (ב) גם עתה אפשר לתקן הדבר, עכ"פ במקצתו — על ידי הדפסת המפתחות בעלון בפני עצמו ולצרפו לחלק הג'.

מצורף בזה קטע שנתפרסם זה עתה, ותקותי שכי ימצא בו ענין.

ח'שפו

ב"ה, ערב פורים, היתשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר משה שי' ארם

שלום וברכה!

על יסוד רושם שיחתנו, שתקותי ששמור גם בזכרונו, הנני לאחל לו פורים שמח, ויחד עם זה להביע תקותי שתהיינה תוצאות ממשיות משיחתנו, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע שכאשר שני יהודים נפגשים צריך שתצא מזה טובה גם לשלישי.

ח'שפו

מר משה ארם: אגרות נוספות אליו — לקמן חיתסד. חיתרל.
וכפתגם: ראה גם לעיל ח"ט אגרת זקסח, ובהנסמן בהערות שם.

וברוח ימי הפורים האלה, שאז הי' ונהפוך הוא וכל המניעות והעיכובים לא רק שנתבטלו אלא אדרבה נהפכו לענינים חיוביים, עד שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר בכל המובנים, יהי רצון שיהי כן בעיני כל אחד ואחד מאתנו בתוככי כלל ישראל. וינעם לי להתבשר טוב.

בכבוד ובברכה.

ח'שפז

ב"ה, ט"ז אדר ב', ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ראובן שיי ילין

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ממוצש"ק כ"ז אדר א', בו כותב על דבר התרשמותו מהביקור בכפר חב"ד שערך בקבוצת רעים עם בני משפחותיהם, ומוכן אשר משנה שמחה שמחתי לקרוא על דבר הרושם שעשה עליו הבקור, ותקותי שבמדה זו נתרשמו גם כל המבקרים והנוער בראשם.

כיון שעמנו עם בני ישראל הוא מעשי, ואין פלא שהרי הורנו חכמינו ז"ל במשנתם „המעשה הוא העיקר“, תקותי חזקה שתהיינה תוצאות ממשיות בחיי היום-יום. ובודאי אשר כי שהי' ממארגני הבקור ינצל כל השפעתו בכיוון זה.

ואם בכל התקופות והמקומות הי' צורך חיוני לתת תוכן בחיים היום-יומיים, תוכן על פי התורה והמסורה, על אחת כמה וכמה בדורנו זה, אשר כמה דיעות ואידאלים מקצה שמאל עד קצה ימין העלו אכזבה, ובעיקר מתבטא המצב אצל הנוער שלא ראו חיים מוארים בערכי בני ישראל עם הנצחי, והנם מרגישים שנשארו בחלל ריק מכל תוכן, מה

ח'שפז

נדפסה בלקריש חביב ע' 433 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

שמביא לתופעות בלתי רצויות ביותר — כשהחיים נכנסים במסלול חיים תקינים הנקרא בלשון העולם חיים אפורים, ואין כל מבצע מיוחד הנותן הזדמנות לגלות כוחות פנימיים, כוחות של גבורה ומסירות נפש וכו'.

ולאחרי בקשת סליחתו, הרי על ההורים של נוער זה חובה כפולה ומכופלת למלאות מה שהחסירו בחנוך ילדיהם עד עתה, וכסגנון חכמינו ז"ל אם לא עכשו אימתי, ומה יענו ליום חשבון כשיתבעו הבנים מדוע לא נתנו להם ערכים נצחיים ויסודיים אשר יתנו תוכן לחייהם ויעודדום במלחמת הקיום הקשה והאפורה.

בודאי ידוע לך שאין מהוראות החסידות הטפת מוסר גרידא, ובכלל משתדלים להחליפה בענינים מעודדים ומרוממים את הנפש, ובנקודה שהדגישה רבינו הזקן מייסד תורת חסידות חב"ד, אשר בכל אחד ואחת מישראל יש נפש הנקראת נפש האלוקית, חלק אל-רק ממעל ממש, והדגשת רבינו הזקן (בהוספה על לשון הכתוב) היא התיבה **ממש**, זאת אומרת שיש לכל אחד ואחת מבני ישראל כוחות בלתי-סופיים אם רק רוצים לנצלם כדבעי בסדר חיים ראויים לשמם, ואז עניני הטבע, הנקראים בפי העולם חוקי הטבע, לא רק שאינם מונעים ומעכבים מסדר חיים האמור, אלא, אדרבה, ביכולת האדם ומחובתו וזכותו לרומם את הטבע למעלה מהטבע. וכמו שהדגשתי נקודה זו בכמה שיחות עם בני מפלגה שלו, דוקא אופי מפלגה זו מקיל ומסייע לקבלת סדר חיים האמור כיון שאחד מיסודותי היא המשמעת, קבלת פקודות מבלי להרהר אחריהן וכו' וכו'.

בכבוד ובברכה ובפ"ש של המבקרים ובני משפחותיהם שיחיו.

בודאי ינעם לי באם ימסור תוכן הכתוב גם לחבריו המבקרים ובני משפחותיהם, ויהיו דברים היוצאים מן הלב שנכנסים ללב השומעים.

שהדגישה רבינו הזקן: תניא רפ"ב.

ח'שפח

ב"ה, ט"ז אדר ב', ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר גדעון שיי נאור

שלום וברכה:

לאחר ההפסק הארוך, קבלתי בנועם מכתבו מכ"ה אדר א', ות"ח במיוחד בעד שימת לבבו לכתוב לי על דבר ערב המוקדש לתנועת חב"ד שנתקיים בעירו קרית גת, בפרט שעל פי הידיעות שקבלתי הי' מוצלח. וכיון שעמנו בכלל הוא עם מעשי, ואין פלא שהרי הורונו חכמינו ז"ל במשנתם, מעשה הוא העיקר, יהי רצון שערב המוצלח הנ"ל יומשך עד למעשה בפועל ובחיי היוסדיום של דרי העיר אשר בארצנו הקדושה ת"ו, שיתאימו לתואר הנודע בכל קצוי תבל ואפילו בין אומות העולם — ארץ הקודש.

ובודאי אשר כ' במשרתו הנכבדה וכשרונותיו שחונן בהם יכול לפעול הרבה בכיוון האמור, ותקותי שמנצל השפעתו במילואה.

ובעמדנו למחרת ימי הפורים, שאז, כסגנון המגילה, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, כפשוטו וכדרשת חכמינו ז"ל — אורה זו תורה, זאת אומרת, שאין חיי בני ישראל יכולים להיות מוארים ומאירים כי אם על ידי תיאומם להוראות התורה עליי נאמר ותורה אור, יהי רצון שיהי כן בחיי בני עירו בתוככי כלל ישראל.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

בצער וגם בתימהון גדול הבנתי ממכתבו שעד עתה לא נמסרו שני הספרי תורה שנשלחו זה מכבר, ואולי נתעכבו על ידי המשרדים. בכל

ח'שפח

מר גדעון נאור: אגרת נוספת אליי — לקמן חתקכט.

וכדרשת חכמינו: מגילה טז, ב.

שני הספרי תורה: באגרת ר"ח מנ"א תשכ"א אליי (נדפסה בקו', צדיק למלך"ו ע' 130): והנה תיכף לאחר שחתנו התחלתי בהשתדלות בקשר עם צרכי בתי הכנסת בעירו, ולעת עתה הצלחתי להשיג עבורם ב' ספרי תורה, למרות הקשיים שבדבר, כיון שציוד ספרי תורה מצומצם למשרדים מיוחדים.

אופן כתבתי תיכף לעסקנינו אשר באה"ק ת"ו בבקשה לברר הדבר ולזרז
ככל האפשרי.

ח'שפט

ב"ה, י"ח אדר ב', ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרב הגאון המפורסם חו"ב סוע"ה סדרן ופלפלן וו"ח
איי"א בעל מדות תרומיות איש אשכולות וכו' וכו'
מוהרר"ר שליט"א רב ראשי ראשון לציון

שלום וברכה:

באתי להמליץ על האברך הרב משה אהרן שי' ברוידה, מועמד
לרבנות בשכונים בגבעתיים, ששמעתי עליו ונוכחתי מפי כתבו — מכתביו
רבים שהוא ירא שמים ויד לו בהוראה, בחינוך ובהשפעה וראוי לאותה
איצטלא. ובודאי גם כהדר"ג שליט"א מכירו.

אני תקווה שכת"ר שליט"א ימצאהו מתאים למשרה הנ"ל, בפרט
שיש לו לאברך הנ"ל היכרות וידידים בגבעתיים, וגם אביו שי' רב שם,
ואם יתמנה למשרה הנ"ל התקווה חזקה שיצליח בעבודתו בקדש.

בכבוד ובברכה לבשורות משמחות בימים אלו דמרבם בהם
בשמחה.

ח'שפט

מוהרר"ר: מוה"ר יצחק רחמים נסים. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט ז'שב, ובהנסמן
בהערות שם.
באתי להמליץ: ראה גם אגרת שלאח"ז.

קצג

אדמו"ר שליט"א

ח'שצ

ב"ה, י"ח אדר ב', ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ צמ"ס
וכו' וכו' מוהררשיי שליט"א

שלום וברכה!

מצוי"ב העתק מכתבי להרב הראשי נסים שליט"א.

ובודאי שמע כת"ר שליט"א מאני"ש שי ע"ד האברך הנ"ל, ובינינו
לבין עצמנו, יש לו זכות מיוחדת למשרה זו כי חדור הוא ברוח החסידות
וממילא ישתדל להיות כח פעיל בחינוך ובחיוזק היהדות על טהרת הקדש,
וה' הוא היודע עד כמה חיוני הוא באה"ק ת"ו לבסס כל עמדה אפשרית
במקצוע זה ובתקופתנו בפרט.

איני יודע באיזה אופן יוכל כת"ר שליט"א להשפיע בזה, אבל בודאי
שיכול לעשות בענין זה. ומובן שיכול דבר בשמי אם יביא תועלת.

ובימים אלו דמרבין בשמחה, יה"ר שירבו הענינים המעוררים
שמחה אמיתית, בעיני הכלל והפרט, לכל אחד ואחד מאתנו בתוככי כלל
ישראל.

לסליחת כת"ר רבא זקוק אני על עכוב מענותי על מכתביו. ומה
אעשה והוא מסבות שונות וטרדות (ופשיטא שאינן תלויות בו). ופשוט
שבטחוני שלא ימנע הטוב והסליחה.

בכבוד ובברכה לבשו"ט גם בפרט

מ. שניאורסאהן

ח'שצ

מוהררשיי: זיין. אגרות גוספות אליי – לעיל חכ"א זיתקלא, ובהנשמן בהערות שם.
לקמן ח'תיח. ח'תרס.

ח'שצא

ב"ה, כ"ב אדר שני, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסקים בצ"צ
מו"ה יצחק שיי מו"ה שלום יהודא ליב שיי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ההודעה ע"ד ההתעסקות שלהם באפיית המצות
בכפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל,
בהשתדלות כל המעוניינים בזה והשייכים לזה.

ויהי רצון שתהיי בהצלחה בכל הפרטים והמובנים,

ושיעשו בהאמור מתוך שמחה וטוב לבב, שגם זה יוסיף בהצלחה
האמורה.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל

מ. שניאורסאהן

נ.ב. בודאי עוסקים בהנ"ל באופן שלא יגע בשאר התפקידים שלהם
בקדש, ובפרט שתפקיד הקודם (בזמן וגם במעלה) קודם בכל.

ח'שצא

מו"ה יצחק שיי: גזבורג. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א ח"מב, ובהנסמן בהערות שם.
שלום יהודה ליב גזבורג: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"כ זיתקכט. ח"ט זירמ.
באפיית המצות: ראה גם לעיל אגרת חרפג.

ח'שצב

ב"ה, כ"ט אדי"ש, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

... מכתבו מו' אדי"ש נתקבל. ובמענה לשאלותיו:

(א) מהי הגזירה שנלקחה אסתר לבית המלך כו' והרי לא ידעו שהיא יהודית — צע"ג כוונתו: וכי מפני שאחשורוש לא ידע כו' אין בהנ"ל גזירת ג"ע על אסתר!! [ועוד שהרי גזירת ויקבצו גוי הייתה גם על בנות ישראל].

(ב) מהו ענין תענית נערות אסתר שהן אי"י

— (דרך אגב — במגלת סתרים פ"י שהיו ישראליות) —

וגם בזה צע"ג כוונתו — שהרי לא גרע מהבהמה בקר וצאן דננוה. ועוד שהרי משרתות שלה היו (דין עבד כנעני — שיש בו כמה מצות כו')!

(ג) בהנאמר שבריה"ע בכ"ה (באלול) ולא בזה — והרי זהו (כ"ה) רק רמז —

כ"כ בלקו"ת ד"ה שוש אשיש פ"ב.

(ד) בהנאמר דנתמלא הבית כולו אורה — ממכ"ע והרי בית הוא מקיף, אבל אור הממלא הבית — הוא ממלא.

הפ"נ יקרא בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ח'שצב

חלקה נדפס בלקריש ח"א ע' 345 וחלקה בע' 192 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מו"ה יצחק: דובאוו. אגרות נוספות אליו — לעיל חשכח, ובהנסמן בהערות שם.

ח'שצג

ב"ה, ד' ניסן, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח וו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מוה"ר משה יששכר שי

שלום וברכה:

בנועם נודעתי שכת"ר שי' פועל (כנמצא ברשימת המתנדבים)
להרחבת המוסד בכפר חב"ד לקליטת הנוער של העולים החדשים, מוסד
על טהרת הקדש לקרב את הנוער העולה לאבינו שבשמים.

ואשרי חלקם של כל אלו המשתתפים במפעל גדול זה, לטוב להם
ולבני ביתם שי', בטוב הנראה והנגלה.

בעת רצון הזכרתי את כולם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע.

ובהמצאנו בין גאולה לגאולה, בין גאולת פורים לגאולת פסח, אשר
בזו אף זו היו ילדי ישראל במרכז המאורעות ובזכותם באה הגאולה,
וכמסופר מחכמינו ז"ל ע"ד כ"ב אלף תינוקות של בית רבן שקיבץ מרדכי
הצדיק ולימדם תורה, ובגאולת מצרים הרי "הם הכירוני תחילה", עד
שעניני פסח קשורים במצות והגדת לבנך, כולל כל ארבעה סוגי בנים
כנגדם דברה תורה — יהי רצון שזכות העבודה הנ"ל והפצת התורה
ומצוות בכלל יעמוד לכת"ר ולכל המשתתפים, ויזכו בתוככי כללות עם
בני ישראל לחירות אמתית, חירות בגשמיות וחירות ברוחניות, חירות
מכל הענינים המבלבלים בעבודת ה' מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

ח'שצג

מוה"ר משה יששכר: שוסטר.

וכמסופר מחכמינו: אסת"ר פ"ט, ג (ד).

הם הכירוני תחלה: סוטה יא, ב.

ח'שצד

בי"ה, די ניסן, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ רב פעלים מו"ה אהרן אלימלך שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ז אדר שני עם המצורף
בו, אשר כבקשת כת"ר נענה מבלי לחכות על התור, וליתר שאת מוסגי"פ
העתקת המענה, באם דרוש הנ"ל לעדוד ולביאור נוסף, ואל בית כת"ר
אשען.

ויהי רצון אשר קישור המכתבים מכאן ולהבא יהי אך ורק בענינים
של טוב הנראה והנגלה ובטוב האמיתי כביאור חז"ל, טוב לשמים טוב
לבריות וטוב העושה פירות.

והרי זכה כת"ר והצליחתו השגחה העליונה להשפיע בחוגים רחבים
במחנה הטי"ו וע"פ השמועה גם במרחבי אה"ק ת"ו,

וע"פ הודעת חז"ל איתתא בהדי שותא פילכא, מובן שאזכיר גם
הצלחת כת"ר בהפצת המעינות, זכרון שמטרתו גם תביעה על אי הניצול
ככל האפשרי כשרונותיו בהפצת המעינות, והרי הכרח השעה היא וחובת
גברא וכו' אשר לדכוותי בודאי האריכות בזה אך למותר, אף
שבהשוות לחשיבות ולגודל ערך הענין, הרי כמה שלא יכתבו בזה, אינו
מספיק.

והתקוה שיבשרני טוב בסיום מכתבי נוסף על בשוי"ט בהתחלתו
ויראה פרי טוב בעבודתו להפיץ תורת החסידות באופן דמוסיף והולך
מוסיף ואור ועד לחירות האמיתי חירות מיצה"ר כאשר קאתי מלכא
משיחא על ידי הפצת המעינות.

בכבוד ובברכה לחג פסח כשר ושמח.

ח'שצד

מו"ה אהרן אלימלך: שאל, רחובות. אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ב ג'תתקלה.
כביאור חז"ל: קידושין מ, א.
הודעת חז"ל: מגילה יד, ב.

ח'שצה

ב"ה, ה' ניסן, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

האברכים וו"ח אי"א וכו' חניכי כתה המסיימת מחזור ה'
בית ספר למלאכה כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם, עם רשימת התלמידים המסיימים, שיחיו,
בבקשת ברכה לרגל סיומם חוק לימודם בבית ספר למלאכה בכפר חב"ד.

ולמותר להדגיש אשר אין הסיום אלא בבית הספר, מה שאין כן
בנוגע לרוח ביה"ס בו נתחנכו ואין צריך לומר בכל עניני תורה ומצוות
מוארים בתורת החסידות ובהדרכותי, לא שייך בזה סיום ח"ו, אלא
אדרבה מעלין בקדש. ובודאי יוסיפו חיל בזה מוסיף והולך, בחיים
היום־יומיים ובכל דרכיך דעהו, וגם בהשפעה על הזולת, איש איש ככל
יכלתו. ואין הדבר תלוי אלא ברצון.

בעת רצון אזכיר את כולם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע,
מייסד המוסד ואשר מתנהל ברוחו, אשר השי"ת ימלא משאלות לבבם
לטובה ולברכה, ויצליחו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ולקראת חג הפסח, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, ברכתי שלוחה לכל אחד ואחד מכם לחג הפסח כשר ושמח
ולחירות אמתית, חירות מכל העניינים המבלבלים לעבודת ה' בשמחה
ובטוב לבב.

בברכה.

קצט

אדמו"ר שליט"א

ח'שצו

ב"ה, ה' ניסן, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

. . . לבקשתו המיוחד אודות דרך ואופן לגדל את יו"ח שיחיו וכו', הואיל
כ"ק אדמו"ר שליט"א לרשום

„בודאי עושה כל התלוי בו בזה. ולכל לראש — שלומדים כאו"א
במוסדות חינוך שמדת היר"ש בהם במדה הכי גדולה. ופשיטא — שלא
בפובליק סקול וכיו"ב (שמזכיר בהפתקא).

ולכתבו בה שנאלץ לעשות כן — ח"ו וח"ו לומר כן. ובחירה חפשית
בידו. ואף שיצה"ר רוצה לאלצו — הקב"ה עוזרו, באם ירצה הוא בזה".

בברכת חג כשר ושמח

הרב ח.מ.א. חדקוב

ח'שצו

ב"ה, ז' ניסן, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים וכו'
מו"ה ישראל שי

שלום וברכה!

. . . למשי"כ ע"ד מכתב בקשר עם ספרו שעומד להו"ל — מאד
רציתי לבוא עכ"פ בקצרה. ומחפש הנני עכ"פ שעה קטנה פנוי. ורוב וכמה
טרדות סבבוני. ואולי יעלה בידי לאחר חה"פ. וצ"ע אם כדאי לחכות. ועל
כת"ר להחליט בזה. וכשם שמקבלים שכר כו'.

ח'שצו

מו"ה ישראל שי: גרוסמן, לוד. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט זרמט, ובהנסמן
בהערות שם.
וכשם: ראה פסחים כב, ב. ושי"נ.

אגרות קודש (ח'שצח)

ח'שצח

ב"ה, ט' ניסן, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ד' עם המצורף אליו, בנוגע מצוה אשר לדעתו היא, כלשונו, "שאלה בוערת בלב כל איש יהודי נאמן לה' ולתורתו".

והנה אף כי כמדומני אינני מכירו אישית, אבל בטח ידוע לו מצב המקום והמדינה בו נמצא — בנוגע לנאמנות לד' ולתורתו, אשר רבה העזובה וכו' וכו', והאומנם לדעתו המצוה אודותה כותב, זוהי השאלה הבוערת במקום בו נמצא רוב מנין ורוב בנין של עמנו בני"י ואפילו בשאר המקומות והמדינות ואפילו בארצנו הקדושה תבנה ותכונה על ידי משיח צדקנו! היודע ע"ד האחוז של נשואי תערובות ר"ל! יודע המצב בנוגע לחנוך על טהרת הקדש של בני ובנות ישראל! המצב ע"ד שמירת שבת והיפוכו בפרהסיא, וכו' וכו'! [מבלי לדבר ע"ד הענינים שאינם בפרהסיא כ"כ].

אשר לכאורה פשוט, אשר כל יהודי תמים לה' ולתורתו, עליו הי' לעשות בזה ובסגנון חז"ל כדבעי למהוי (כתובות ריש ע"א דף ס"ז), בתקון בכל ענינים המנויים לעיל, שהם — לכל הדיעות מן התורה הם, ולכל הדיעות מעיקרי הדת ויסודותיו, ובהם לכל הדיעות תלויי גאולת ישראל מגלות המר, גלות כפול ומכופל.

והנה אמרו חז"ל אשר היצר הרע אומן הוא (שבת ק"ה סוף ע"ב) ולכן אינו מתחיל באמירה למי שהוא, לך עבוד ע"י, כי אם אומר לו עשה כך — וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, שהתחלתו כך — שמסכים לדרכי האיש בכדי שישמע אליו לפיתויו, וכיון שהמדובר בלומד תורה ורוצה להיות נאמן לה' ולתורתו, אומר לו שמסכים לו בכל הנ"ל, וממציא לו ענינים במה שיתעסק כפי דרכו האמורה, ובלבד שלא לשים לב לשאלות הבוערות באמת. ואשר סופית, וכהוראות תורה"ק תורת חיים

ח'שצח

בנוגע מצוה: ראה גם לעיל אגרת חירנה, ובהנסמן בהערות שם.
וכדברי אדמו"ר: ראה סה"מ תרפ"ט ע' 124. לקו"ש ח"י ע' 296. ושי"נ.

בתחלה כשתצא אש, ומצאה קוצים (שורפת רק הקוצים) אבל לאחרי כן ונאכל גדיש או הקמה, ואין להאריך בדבר המצער ועד להבהלה.

פשוט שאין כוונתי בכל הנ"ל להטפת מוסר, כי אם, כולי האי ואולי — ששורתי הנ"ל המעטות בכמות יעוררו אותו — לנצל כל אפשריותו וכן להשפיע בכל מקום שידו מגעת שינצלו כחותיהם הם — לתקן את בדק ישראל בחוץ לארץ ובאה"ק ת"י בנוגע לכל הנ"ל ודכוותיהו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולחג הפסח כשר ושמח.

לסיום מכתבו שבדעתו לעלות ממדינות אלו — ידוע מכבר היחס להשיטה דניסה מן המערכה (מלחמת היהדות במקום שם דר כמה זמן) ובלבד ש"אני את נפשי הצלתי". והאומנם כבר עשה ופעל כאן כל מה שהי יכול לעשות להחזקת היהדות כאן? ועניי עירך קודמין — לכל הדעות!!

לתוכן המצורף למכתבו: לאחר בקשת סליחתו — ערבוב פרשיות ישנו בו. כי השקו"ט היא: היש בזמה"ז מצוה (מדאורייתא) לעלות מחו"ל לא"י, אם אין, או יותר מזה שחל גם ע"ז מרז"ל שלא לעלות בחומה, שהעולה מבבל לא"י עובר בעשה וכו'.

ואינו ענין לזה הא דמנשקין אבני, לאו דלא תחנם, האסור למי שנמצא בא"י שלא לצאת לחו"ל וכו' וכו'. — הא דפשיטא שבני חו"ל אסור להם לגרום חורבן בא"י גם בזמה"ז — אין מזה רא"י כלל וכלל שמחוייבים הם לעלות לא"י.

ועניי עירך קודמין: ב"מ ע"א, א.

השקו"ט: ראה גם לקריש ח"ב ע' 619 ואילך. ח"ח ע' 399 ואילך. ושי"ג.

ח'שצט

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מנחם ש"י בגין

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתביו, ומה שנעם לי עוד יותר פ"ש אישית על ידי מר יעקב ש"י מרידור, אשר בודאי החזיר פ"ש גם ממני אם כבר נמצא באה"ק ת"ו, וכן תוכן שיחתנו בענין הפרטי ובעניני הכלל.

ובודאי למותר להוסיף כי נעמה לי ההיכרות עם מר מרידור, ות"ח לכי שסיבב לכך.

לבי כואב לרגלי התעמולה המתנהלת לאחרונה נגד הדת והדתיים, ובצורה ובממדים (שתקותי) אשר איש לא שיער שתהיי כזאת בישראל, תרתי משמע במובן עם בני ישראל ובמובן ארצנו הק' ת"ו. וכנראה שתקופתנו מסוגלת לכל ענינים של חידוש ותגליות ועד להפתעה. ועל פי הודעת חכמינו ז"ל אשר מרובה מדה טובה ממדה פורעניות יהי רצון שבקרוב ממש נזכה לחדשות מפתיעות בעניני טוב וקדושה, ערכים הנצחיים של עמנו בני ישראל מאז ומקדם. ועל פי סיסמת תורת החסידות, מתחיל ממיסדה הבעש"ט, אין לשער האוצרות הכמוסים בנפש כל אחד ואחת מבני ישראל, ואשרי חלקו של כל אחד המגלה אותם ומפעילם.

ובעמדנו לפני חג המצות, זמן חירותנו, יהי רצון שתהיי החירות בכל השטחים והענינים, חירות הגוף והנפש גם יחד, והרי לאמתו של דבר אי אפשר לזו בלא זו, וכאמור לעיל, אשרי חלקו של כל אחד שזוכה ומצליח לתרום חלקו הראוי לו לחירות אמתית, לא רק לחירות הפרט אלא גם

ח'שצט

מר מנחם בגין: אגרות גוספות אליי – לעיל ח"כ זיתקעה. זיתשכד. לקמן ח'תלא. חתקפ.
לבי כואב: בהמשך לזה ראה לקמן אגרת ח'תלא. חתקיג.
הודעת חכמינו: סוטה יא, א.
סיסמת תורת החסידות: ראה גם לעיל ח"יט אגרת זיגז, ובהנסמן בהערות שם.

לחירות הכלל, ואם תמצא לומר, הרי גם בזה באמת אי אפשר לזו בלא זו.
בכבוד ובברכה לחג הפסח כשר ושמח.

ח'ת

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ישראל בכל אתר ואתר
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

חג המצות, זמן חירותנו, דער יום־טוב פון אונזער באַפֿרייאונג,
א טייל פון תורה, וואָס תורה מיינט דאָך הוראה — לערנען און
אַנווייזען,

לערנט אונז און באַלייכט דעם ריכטיגן באַגריף פון פֿרייהייט, אַ
באַגריף וואָס ווערט אויסגעטייטשט אויף פערשידענע, אויך משונה־דיקע
אופנים.

דער יום־טוב פסח איז אַ דערמאָנונג און ערקלערונג וואָס אמת'ע
באַפֿרייאונג באַדייטעט — עס דאַרף זיין אַ פולשטענדיקע און גאַנצע
באַפֿרייאונג אין אַלע דריי געביטן, פון וועלכע עס באַשטייט דער מענטש
און זיין לעבן: א) דער געביט פון דער נשמה, ב) דער געביט פון דעם גוף, ג)
די וועלט אַרום עס.

אין יעדערן פון די געביטן און אין זיי אַלע דריי צוזאַמען.

תורה . . . הוראה: ראה זח"ג נג, ב.
אמת'ע באַפֿרייאונג: להעיר משמות רבה פמ"א, ז: חירות מן גליות . . . ממלאך
המות . . . מן היסורין. וראה ג"כ תקו"ז תני"ו.
באַשטייט דער מענטש . . . די וועלט: ראה תניא פל"ז (מח, א): וכל פרט מהם
הוא כולל ושייך בו. וראה קהלת ג, יא. זח"א קצה, ב. לקו"ת במדבר (ה, ב).

ח'ת

נדפסה בהגדה של פסח ח"ב ע' תקצד (הוצאת תשנ"א).

דאָס מיינט, אז אין יעדער פון די געביטן דאָרף אַ איד זיין אמת פריי, און דאָס דאָרף זיין אין אַ וועג, אַז עס זאָל ניט זיין קיין מלחמה און צעשפליטערונג צווישן זיי. נאָר אדרבה, זיי זאָלן דערגענצען און פאַר-פולקאָמען איינער דעם צווייטן; בלויז דאָן איז דאָס אַן **אמת'ע חירות**.

זעלבסטפאַרשטענדלעך איז עס אונמעגלעך, אַז די דערמאָנטע האַרמאָנישע און פולע פרייהייט זאָל דערגרייכט ווערן דורכדעם וואָס די נשמה, דער חלק אלקה ממעל ממש (דאָס גרטיכע אין מענטשן) וועט זיך בויגן צום גוף, און ביידע נשמה און גוף, וועלן זיך בויגן צו וועלט. דאָס העכסטע קען ניט דינען דאָס נידעריקערע און זיין צופרידען דערמיט. דאָס העכסטע אין מענטשלעכן לעבן, די נשמה, וועט קיינמאָל ניט מסכים זיין צו דערנידעריקן זיך צום גוף. דערפון פאָלגט דער קלאָרער אויספיר, אַז די אמת'ע פרייהייט קען דערגרייכט ווערן בלויז דאָן, ווען די נידעריקערע באַשטאַנדטיילען פון מענטשלעכן לעבן, דער גוף און די וועלט אַרום וועלן זיך דערהויבן צו דער העכסט מעגליכער פאַר זיין מדריגה פון נאָענטקייט צו דער נשמה און אירע שטרעבונגען, און די נשמה וועט זיך אויך באַפרייען פון דעם אַלעם וואָס שטערט איר אין איר דערהויבונג.

* * *

אַזוי געפינען מיר דאָך אין גלות מצרים און יציאת מצרים.

גלות מצרים איז געווען אַ **פולשטענדיקע** פאַרשקלאַפונג אין די אַלע דריי אויבנדערמאָנטע געביטן פון מענטשלעכן לעבן: (א) די גייסטיקע פאַרשקלאַפונג אין אַ לאַנד און צו אַ לאַנד פון טומאה און נידעריקסטע מאַראַלישע געפאָלנקייט, וואָס דערפאַר ווערט דאָך מצרים אָנגערופן — ערות הארץ, (ב) די ערגסטע פיזישע פאַרשקלאַפונג פון עבודת פרך, און (ג) די פולסטע באַרויבונג פון זייער חלק אין וועלט צו וועלכע זיי זיינען געווען באַרעכטיקט אַלס מענטשן בכלל, און אידן בפרט.

יציאת מצרים, די באַפרייאונג, איז אויך געווען אין אַלע דריי געביטן, און אויך אין דער פולסטער און העכסטער מאָס: (א) צום אַלעם

חלק . . ממש: תניא רפ"ב. וראה שם ספכ"ד: וגם בשעת החטא כו'.

גייסטיקע פאַרשקלאַפונג: ראה ז"ח ר"פ יתרו. שמ"ר פ"ג, ד.

פולסטע באַרויבונג: אפילו תבן אין ניתן (שמות ה, טז) וראה ספרי לבהעלותך (יא, ה) הובא בפירש"י שם.

ערשטן — פולשטענדיגע באַפרייאונג פון דער נשמה: משכו וקחו לכם צאן . . . ושחטו הפסח — נעמען שאַף און בריינגן פון זיי דעם קרבן פסח — ניט נאָר ניט דינען דעם אָפגאָט פון מצרים, נאָר אויך עפענטליך באַווייזען זיין נישטיקייט. (ב) די פולשטענדיקע באַפרייאונג פון גוף פאַרשקלאַפונג — מיט אַרױס פון מצרים **בִּיד רַמָּה**, מיט אַן אויפגעהייבענער קאָפּ מיט געזאַנג און פאַראַד. (ג) און זייער חלק אין וועלט — מען גייט אַרױס **ברכוש גדול**, מיט אַ גרויסן אייגענטום.

* * *

עס זיינען דאָ אַזוינע וואָס ווילן זיך באַנוגענען מיט דער באַפרייאונג פון דער נשמה: ער דאַווענט, ער לערנט תורה א.א.וו. אָבער אַז ער זעצט זיך עסען און טרינקען — איז ער פאַרשקלאַפט צו דער בהמה וואָס איז אין מענטשן.

עס איז דאָ אַ ווייטערדיקע שיטה — מען אָנערקענט אַז אויך דער גוף און זיינע באַדערפענישן דאַרפן באַפרייט ווערן און עס דאַרף זיין קענטיג אַז דאָס עסט אַן איד —

אָבער אַז מען גייט אַרױס פון שטוב און מען דאַרף טאָן אין וועלט און **אויפטאָן** אין וועלט, באַקומען רכוש — דאַרפן זיין אַן עבד (שקלאַף) פון ארץ מצרים, וואָרום די תורה, דעם שולחן ערוך, זיין **יציאת מצרים** — האָט ער געלאָזן און פאַרשלאָסן אין הויז.

און דאָס דערמאָנט מען און מען מאַנט באַ יעדערן: תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך — יעדער טאָג פון זיין לעבן דאַרף אַ איד געדיינקען יציאת מצרים:

געדיינק אַז דו ביסט **באַפרייט** גוואָרען — אַ באַפרייאונג פון דער נשמה, אַ באַפרייאונג פון דעם גוף, און די באַפרייטע נשמה וגוף האָבן געמאַכט פון מצרים'שע רכוש — אַז עס איז געוואָרען **זייער** רכוש גדול, אַ **אידישער** רכוש גדול.

* * *

משכו וקחו כו': ראה שמ"ר פט"ז, ב"ג. יחזקאל כ, ז.
געזאַנג און פאַראַד: מכילתא בשלח יד, ח.
באַקומען רכוש: ראה רמב"ם הלי דעות פ"ג ה"ב.

איני מבקש אלא לפי כוחן — דער אויבערשטער וואָס ער איז דאָך
 דער באַשעפער פון דעם מענטשן זאָגט, אַז דאָס וואָס ער בעט באַ אידן
 און מאַנט פון זיי איז עס לויט זייער כח און מעגליכקייט, עס דאַרף נאָר
 זיין דער פעסטער ווילן צו ערפילן דעם אויבערשטנס בקשה. און דאָס איז
 אויך דער וועג, דער איינציגער וועג — וואָס פירט צו **חירותנו** — צו
 אונזער אמת'ער באַפרייאונג, באַפרייאונג פון דעם אינווייניגסטען גלות
 און דאָן אויך פון גלות כפשוטה — דורך משיח צדקנו.

בברכה צו אַ כשרין און פרייליכען פסח.

מנחם שניאורסאהן

ח'תא

[נוסח המברק לקראת חג הפסח תשכ"ב]

ת"ח על הברכות והובטחו ואברכה מברכך חג כשר ושמח.

/מקום החתימה/

איני מבקש: תנחומא פנחס יד (בשינוי לשון). וראה ע"ז ג, א.

און דאָן אויך: ראה תניא פל"ז.

משיח צדקנו: כמרז"ל (מדרש תהלים סא): קראוהו במצרים ענה אותם כו' ואף

עכשיו שאנו בקצה הארץ אליך אקרא — ומסיים בכתוב: ימים על ימי מלך תוסיף גוי
 לשלמי נדרי יום יום וביאר בתרגום פירוש — ביאת מלך המשיח.

ח'תא

נדפס שם ע' תתנא.

ח'תב

ב"ה, ערחה"פ, היתשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"צ והרה"ח אי"א נוי"נ בנשי"ק גזע תרשישים וכו'
מוהר"ר מרדכי שלמה שליט"א נשיא אגודת האדמו"רים

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר קבלת המברק ות"ח בעד האיחולים
והברכות ליום ההולדת. וכל המברך יתברך וכמ"ש ואברכה מברכך,
ובתוספתו של הקב"ה שהיא מרובה על העיקר. ועייג"כ ד"ה אריב"ל
(בתחלת ספר המאמרים — תרכ"ט אשר לכ"ק אדמו"ר מוהר"ש).

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה,
הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות
בגשם ומדאגות ברוח — מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא
בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך
דעהו.

בהוקרה בכבוד ובברכת החג.

ח'תג

ב"ה, ח"י ניסן, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מיי"ב ניסן.

ח'תב

הרה"צ . . מוהר"ר מרדכי שלמה: פרידמן, נ.י. אדמו"ר מבריאן.

התקוה חזקה ע"פ תוכן מכתבה שלה, שמרגישה וגם רואה איך שנחוצה פעולתה ועזרתה לבני ביתה, ואדרבה עתה לאחר פטירת בעלה ע"ה גדלה הנחיצות עוד יותר, וכמובן שתבליג על צערה ומצב רוחה ותעשה כל התלוי בה לעזר הקרובים, לא רק בני ביתה ממש, אלא הנמצאים בסביבתה בכלל, שהרי כל ישראל חברים ואפילו אם עד עתה לא הורגלה בזה, בודאי הרעיון אשר זהו נחת רוח אמיתי הכי נעלה שיכולה לגרום לנשמת הנפטר, תוסיף בה כח ועודד לעשות בכל האמור, נוסף אשר זהו ציווי תורתנו הק' תורת חיים, והרי ציווי התורה הוא גם נתינת כח, ואף שמובן שכל התחלות קשות ובפרט במצבים כהנ"ל ובמצב רוח כהנ"ל, הרי כאמור ציווי השי"ת הוא גם נתינת כח בערך הקישורים, וכבר הודיענו חכמנו ז"ל אשר הבא לטהר מסייעין אותו, וינעם לי להתבשר טוב בזה. . .

בברכה לבשו"ט.

ח'תד

ב"ה, י"ח ניסן, תשכ"ב
ברוקלין.

מר דוד שי

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון י"ב ניסן,

ות"ח פאר די ברכה וואנשען, און ווי גערעט מערערע מאל איז פראן דער שטארקער אָנזאָג אין תורה, אז דער וואָס בענטשט אַ אידען בענטשט עס השי"ת, כמה שכתוב ואברכה מברכך, וברכתו של הקב"ה היא בתוספת מרובה על העיקר.

ח'תג

הודיענו חכמנו: יומא לה, ב.

ח'תד

מר דוד: הלמן, פסייעק.

אָנזאָג אין תורה: ראה גם לעיל אגרת ח'תב. ושינ.

צום אינהאלט פון אייער בריף, וועגען דער מצוה פון עלי' לרגל.

וויל איך זיין שטארק אין האַפענונג, וויבאַלד אַז איר טוט שרייבט אַזוי בנוגע אַ מצוה, וואָס פאַר אידען וועלכע געפינען זיך אין חוץ לארץ בזמן שבית המקדש היי קיים, און ווער רעדט אַז משחרב בית המקדש, פאַר אַלע אידען, איז די מצוה זיכער ניט מדאורייתא, איז דאָך מכל שכן וקל וחומר אַז איר וועט טאָן מכאן ולהבא, אַלעס וואָס עס היינגט אָפּ פון אייך, צו מקיים זיין די מצוה פון ואהבת לרעך כמוך, וכביאור חכמנו ז"ל אַז דאָס ענטהאַלט אויך, אַזוי ווי מיזויל טאָן פאַר זיך, צו אויפפירען זיך אין טאָג טעגליכען לעבען לויט די אָנווייזונגען פון תורתנו הקי' תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, דאַרפמען אויך אַזוי טאָן, בדרכי נועם, אַז אַלע אַרום זיך זאָלען מקיים זיין די אַלע מצות וועלכע זיינען זיכער מדאורייתא, אַלע מצות וועלכע זיינען מדרבנן, און דערנאָך אויך צוטרייען זיי צו הידור מצוה וכו' וכו' און מיר זיינען פאַרזיכערט געוואָרען, אַז דברים היוצאין מן הלב נכנסים אל הלב.

און לויט ווי איך האָב געהערט, אַז אין פאַסייעק איז דאָ פיל צו אויפטאָן בנוגע חינוך על טהרת הקדש, וואָס פילע קינדער האָבען פאַרלויפּיג נאָך ניט אַזאַ חינוך און אַזוי אויך צו אַנדערע ענינים על טהרת הקדש וכו' און איך האָף אַז ווי געזאָגט איר וועט טאָן אין דעם מיט גרויס ענערגיע והשייט יצליחו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום, והנני חותם בשמו,

המזכיר

נ.ב. פאַרשענדליך וועט מיר זיין איינגענאם צו הערען פון אייער הצלחה אין דאָס אַלץ אויבען געזאָגטע.

ח'תה

ב"ה, י"ח ניסן, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה נחמן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"א ניסן.

ת"ח על ברכתו ליום ההולדת י"א ניסן, וכבר מלתי אמורה, אשר כל
המברך יתברך וכמ"ש ואברכה מברכך, וברכתו של הקב"ה הרי היא
בתוספת מרובה על העיקר.

נעם לי לקרות במכתבו מהשתתפותו בעניני חב"ד, ובודאי לא
יסתפק בהשתתפות שלו, כי אם יזכה בזה גם את ידידיו ומכיריו בכל
מקום שידו מגעת, והרי הובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל
הלב ופועלים פעולתם.

בעת רצון יזכירוהו וכל שכותב אודותם, על הציון הקי של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו. ויהי רצון
שיבשר טוב מכאו"א מהם.

והרי הימים ימי סגולה, חירות אמיתי בכל הפרטים.

וזכות פעולתו בהאמור וזכות פעולות הנעלות של בניו שי בהפצת
היהדות ועניני, תעמוד לכאו"א מהם בהמצטרך.

בברכת חג שמח,

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א עה"ח והנני
חותם בשמו,

ש.מ. סימפסון
המזכיר

ח'תה

מו"ה נחמן שי: הרטמן, רמת גן.
מלתי אמורה: ראה גם לעיל אגרת ח'תב. ושינ.

ח'תו

ב"ה, ל' ניסן, אי רח"א, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

נשי חב"ד סניף קראון־הייטס ובראנזוויל
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

מיט פארגעניגען איז דערהאלטן געוואָרן די ביישטייערונג פאַר
מעות חטים בעד אה"ק ת"ו מיט דער רשימה פון די חברות תחינה.

השי"ת זאָל העלפן אַז דער זכות זאָל אַלעמען ביישטיין מיט זייערע
בני בית שיחיו אין אַלץ וואָס מען נויטיקט זיך, און אַזוי ווי מצוה גוררת
מצוה זאָל די מצוה פון מעות חטים צוגעבן נייע כוחות אַנצוגיין מיט דער
טעטיקייט פון נשי חב"ד אין אַ וואַקסנדער מאָס אין אַלע געביטן.

עס איז מערערע מאָל אונטערשטראַכן געוואָרן, שריפטלעך און
מינדלעך, און ספעציעל אויך אחרון של פסח צו דער סעודת משיח צדקנו,
וועגן דער אחריות און גרויסן זכות פון אידישע פרויען, ניט נאָר צו זיך
און די בני־בית שיחיו, נאָר אויך צום כלל ישראל. נשי חב"ד בפרט האָבן
דערצו אַ באַזונדערע אויפגאַבע און פליכט צו באַלייכטן דעם גאַנצן אַרום
מיט דער ליכטיקייט און לעבעדיקייט פון חסידות, דרכי החסידות און
מדות חסידותיות.

דער אויבערשטער זאָל אַלעמען, און יעדער איינער בפרט, באַגליקן
במדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה כמה פעמים ככה, בגשמיות וברוחניות
גם יחד.

בברכה.

ח'תו

במדתו: פס"ז שמות ג, ו.

ח'תז

ב"ה, ל' ניסן, א' דר"ח אייר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פון ישיבת
„אחירתמימים" ליובאוויטש אין נואַרק,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך האָב מיט פאַרגעניגען אויפגענומען די ידיעה וועגן אייער
פאַרשטייענדער יערלעכער אונטערנעמונג, כ"ג אייר, הבא עלינו לטובה.

אַרויסגייענדיק פון דעם סגולה-חודש ניסן, און אַריינגייענדיק אין
דעם סגולה-חודש אייר, שיק איך מיין ברכה אַז השם יתברך זאָל
באַגליקן אייער אונטערנעמונג אין ביידע הינזיכטן, מאַטעריעל און
גייסטיק, וואָס באַ אידן זיינען זיי אויסגעבונדן און פאַראייניקט
צוזאַמען.

דער חודש אייר צייכנט זיך אויס דערמיט וואָס יעדער טאָג פון דעם
חודש איז געבענטשט מיט אַ באַזונדערע מצוה, די מצוה פון **ספירת**
העומר. אין דעם חודש איז אויך אָנגעהויבן געוואָרן דאָס בויען פון דעם
ערשטן **בית-המקדש**.

ווי ס'איז באַוואוסט, פאַרנעמען היינט די ישיבה און בית-הכנסת,
וואו אידן לערנען תורה און טוען תפילה, דעם אָרט פון דעם בית-המקדש,
און ווערן אָנגערופן „בית מקדש מעט". זייער אויפגאַבע איז די זעלבע ווי
די אויפגאַבע פון בית-המקדש: אויפצוהאַלטן דעם צוזאַמענבונד פון אידן
מיט זייער פאָטער אין הימל, דורך תורה און מצוות אין טאָרטעגלעכן
לעבן, דער שטענדיקער אונאונטערבראַכענער אידישער לעבנס-וועג.

איר אַלע וועלכע האָבן אַ חלק אין דעם, דורך אייער הילף צו דער
ישיבה, אינוועסטירט אין באַלדיקע און אייביקע ווערטן און גונסטן.

ח'תז

חלקה נדפס בלקריש חי' ע' 303 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
ס'איז באַוואוסט: מגילה כט, א.

ריג

אדמו"ר שליט"א

איך האָף אַז איר וועט דאָס טאָן מיט אַ ברייטער האַנט, און דאָס
וועט אייך ביישטיין געבענטשט צו ווערן פון אויבערשטן פון זיין פולער און
ברייטער האַנט, אין אַלע אייערע באַדערפענישן, בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תח

ב"ה, ב' אייר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מ. ברנשטין מנהל מחוזי לשירותי הדואר ת"א
והמרכז

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו, ואתו הסליחה על איחור המענה שלי לרגלי
הטרדות המרובות וחג הפסח.

בנועם קראתי על דבר התענינותו האישית בהתפתחות כפר חב"ד,
ועזרתו החשובה להתפתחות הדואר במקום. ובמיוחד נהניתי לראות
מסגנון מכתבו שהתענינותו באה לא רק מצד חובתו הרשמית, אלא גם
מתוך זיקה חיובית ואהדה לאנשי הכפר, השקפת עולמם ופעולותיהם,
שזה מחזק תקותי שגם להבא יוסיף לתת נפשו בזה, ותבוא עליו ברכה.

בכבוד ובברכה.

ח'תט

ב"ה, אדר"ח אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יעקב יוסף שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ז ניסן בקשת ברכה פ"נ שיקרא בעת
רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע, ויהי
רצון שיבשר טוב בעניניהם.

ובעמדנו ביום המחבר חדש הגאולה וחדש זיו, יהי רצון שיהי הנ"ל
בעניני כאו"א בתוככי כלל ישראל.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

מז"ט על הולדת הנכדה שתליט"א. כן ת"ח על הבשו"ט מהצלחת
הטיפול הרפואי של זוגי שתליט"א.

ח'תי

ב"ה, ב' אייר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר גרשון דוד שי המכונה ד"ר כהן

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו וגם התדפיסים והספר, ות"ח עבור התשורה, אף
שלרגלי הטרדות נתעכב המענה ואתו הסליחה.

ח'תט

מו"ה יעקב יוסף: גורקאוו, לונדון. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א זתתסד, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן חתסא.

כדרך יהודי להוסיף נופך משלו, רצוני לבוא בהערה בהנוגע לתדפיס מאמרו על נושא ד' השבויים שעברתי עליו בחפזה, ובהמשך לשיחתנו כענין זה. והנה מצד אחד פותחין בשבח בנוגע להמצאה וסברות שמביע שם על מקור הנוסח והשיגרה של ד' השבויים והפרטים בזה. ואחרי בקשת סליחתו מוכרחני לומר שאין הענין בכללותו מתקבל אצלי על הדעת, ובהקדם מה שמספרים על גדול בישראל שבשיחה אתו אמרו שכתוב ברמב"ם כך וכך, ואמר לא הוא, והוסיף, לא משום שהוא בקי בכל חדרי הרמב"ם וכל רז לא אניס לי, אלא כיון שהענין לגמרי אינו הולם כל שיטת הרמב"ם אי אפשר שיהי' כתוב אצלו ענין כזה.

ועל דרך זה בנידון דידן, שהביאור שמציע במאמרו שהראב"ד בעל ס' הקבלה הוא המציא הסברה שהיו שבויים, ר' חנוך וכו', ושנשבו והגיעו בעונה אחת למקום פלוני ופלוני וכו'. כי מהשקפה פסיכולוגית [וארשה לי להביע דעתי בחריפות יותר — מבלי גישה קדומה שהכרח להמציא דבר חדש], הרי אין סברא זו מתקבלת בשכל כלל, והטעם פשוט: הרי אין כל ספק שהראב"ד הי' שומר תורה ומצוה וידע הציווי מדבר שקר תרחק, וגם חי בתקופה ובמקום שלא הי' במרחק מופלג בזמן ומקום מתקופת הד' שבויים. ולכן אין הדעת סובלת שהראב"ד המציא הענין של ארבעה השבויים בכדי לחזק סברותיו ושיטתו, ולא עוד אלא שרוב המכריע של בני דורו קבלו חידושו בלי כל פקפוק!

מובן שלא נעלמו ממני הטענות על בעל ספר הקבלה בנוגע תאריכים וכיו"ב. אבל זהו על דרך שכמדומה הזכרתי בשיחתנו שאפשר שלא יהי' מדייק דיוק ככל הדרוש בנוגע למקורות ובעלי שמועה וכו' וגם אפשר לטעות ואולי להתאמה בכיוון בנוגע לתאריך במאורע שנמשך משך תקופה, מתחילתו לסופו, וכמו שהזכרתי בשיחתנו, כגון בנוגע לחתימת התלמוד או חתימת המשנה, שכל זה אינו ענין של היפך הצווי מדבר שקר תרחק, אלא שאפשר לתפוס חתימת התלמוד בסוף ימיו של רב אשי, ושני יכול לקשר זה עם רבנן סבוראי, כיון שמובאים מהם מאמרים בש"ס, ועד"ז אפשר להסיק שנחתם התלמוד באמצע ימיו של רב אשי, וכו' וכו'. אבל אינו דומה כלל וכלל לחידוש והמצאה של ענין מעקרו, כמו שמציע כ' במאמרו, שאין דבר זה הולם יהודי שומר תורה, ובפרט אשר כנ"ל שהראב"ד חי לערך מאתיים שנה לאחר זה ובודאי היו מסורות, וגם בכתובים, בנוגע פרטי המאורע, וגם נכדי וצאצאי הד' שבויים היו בחיים, וכו'.

ולחזור לתוכן שיחתנו בנוגע להפצת היהדות בפועל, ומעשה הוא

העיקר, והביטוי שהזכרנו בשיחתנו בנוגע לעצם, שעצם בלתי משתנה והוא היפך המקרי בלי חוקרי ישראל — תקותי שנמשך במעשה בפועל, ובפרט אשר כ' חונן בהשפעה על חוג מסויים, שחלק חשוב בו הוא מהנוער וצעירים, שכל השפעה טובה עליהם — קובעת צורה ועד לבנין בית בישראל וכו'.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. תקותי שגם להבא ישלח לי פרסומיו, ותודה מראש.

ולהעיר בנוגע להמחאה ששלח במכתבו, שאף על פי שכשיהודי נותן צדקה על ידי הרי מובן ששש אנוכי להיות שליח על כל ענין של מצוה, ובפרט בענין צדקה שהיא שקולה כנגד כל המצוות, אבל מוכרחני להעיר מיד שבעניני צדקה הדרישה היא להתרים זה שהוא עשיר בזה ביותר, ובהנוגע לכ' הרי איך שיהי' מצבו בנכסי דניידי בודאי שעשיר טפי בערכים רוחניים, ולכן תקותי חזקה שיעניק מנכסים אלו בשטח פעולותיו כאמור לעיל, בתוכן מתאים ובצורה מתאימה, ובדברים היוצאים מן הלב, עצם הלב, שגם הוא אינו משתנה, וכפירוש חכמינו ז"ל על הכתוב אני ישנה ולבי ער, אני ישנה בגלותא ולבי ער להקב"ה לתורתו ולמצותיו.

ח'תיא

ב"ה, ב' אייר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ וכו'
מוה"ר חיים דב שי המכונה ד"ר מנטל

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר קבלת ספרו „סטאָדיס אין דהי היסטאָרי אָוו דהי

ח'תי

צדקה: כ"כ ט, א.
וכפירוש חכמינו: זח"ג צה, א.

ח'תיא

מוה"ר חיים דב . . מנטל: אגרת נוספת אליו — לעיל ח'רכד.

סנהדרין". ואף שלא הי' הזמן גרמא לעיין בו אפילו בחפזה, אמרתי לאשר קבלתו, ובפרט אשר גם בהשקפה ראשונה ניכר שהשקיע בו רוב עמל.

ועל דרך זה, מענין לענין באותו ענין, תקותי שמשקיע עמל רב גם במושפעי, בפרט שלאחרונה קבלתי ידיעות אשר המצב בנוגע להשקפת עולם בין הנוער בסביבתו דורש תיקון רב, ובעיקר השגחה מעולה. כמובן אין זו אלא שמועה, אבל מוצאה ממקור שע"ע אפשר הי' לסמוך עליו.

וכיון שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, הרי ביחד עם התפקיד והאחריות נותנים מלמעלה כוחות מתאימים, ורק שצריך להוציאם מהכח אל הפועל. ויהי רצון שיעשה בזה מתוך חיות והתלהבות, וכדרישת תורת החסידות בכל עניני קדושה.

ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, כמה פעמים ככה, ויהי רצון שיראה ברכה גם בעניניו הפרטיים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ח'תיב

ב"ה, ב' אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות מצב בריאותו וראשי פרקים בהמיחוש שלו משך שנים האחרונות, בצירוף הטפולים וכו' שעבר.

ואינו ברור ממכתבו, אף שבטח כן הוא, ששואל בדעת רופאים גדולים במקצוע, והרי כמה מהם נמצאים באירופא, ובמיחוש כמו

שאלין הקב"ה: ע"ז ג, א.

ומדתו: פס"ז שמות ג, ו.

ח'תיב

נדפסה בחלקה בלקרי"ש חכ"א ע' 460 והושלמה עפ"י העתקה.

שמתארו, ובפרט שהי' ספק בזה, הרי כדאית ההשתדלות להתקשר עם מומחה גדול דוקא.

לאידך גיסא — אינו מובן איך זה עד עתה לא קבעו בבירור המיחוש; ענינו ואופן טפולו, והרי נמשך זה, כנראה ממכתבו כמה שנים ובודאי עשו כמה צלומים.

פשוט, שלא באתי לשאול שאלות, אלא לעורר עכ"פ בנוגע להווה, שכדאי לחקור מי הוא המומחה ביותר במקצוע כהני"ל, ולשלוח לו מכתבי הרופאים שטפלו ובכלל הידיעות שצריך לדעת אותם, ולשאול עצתו בכלל וכן הכדאי לבקרו.

ויהי רצון מהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות, שתהי' רפוי"ק ע"י רופא שמתאים וטפול שיתאים, והממנו — השי"ת — יפלא כל דבר.

וזכות החינוך שנותן לילדיו שי', חינוך על טהרת הקדש, תעמוד לו בהאמור בתוככי כללות עניניו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וכן מעסקנותו להפצת היהדות המסורתית.

ח'תיג

ב"ה, ה' אייר, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

אל התלמידים השלוחים שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מער"ח אייר והמצורף אליו,

ות"ח על הנח"ר שגורמים ע"י ההודעה ע"ד פעולות בנקודת הפצת

ח'תיג

נדפסה בלקריש חכ"ג ע' 537 והושלמה עפ"י העתקה.

התלמידים השלוחים: לישיבת תורת כפ"ח. ראה גם לעיל אגרת ח'שעה, ובהנסמן בהערות שם.

המעיונות בתוככי הפצת היהדות בכלל, ומובן וגם פשוט שהנ"ל הוא בהוספה על הפעולה ששכר מצוה מצוה, כמבואר בדא"ח הענין בזה.

והרי נמצאים אנו בחודש זיו, בו נולדו זיותני עולם, שענינם שלשת העמודים, תורה עבודה וגמילות חסדים עליהם העולם (כפשוטו והעולם קטן זה האדם) עומד, ומגלגלין זכות ליומין זכאין.

בברכה לבשו"ט

ח'תיד

ב"ה, ו' אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

מר חיים שי' המכונה ד"ר שאשקעס

שלום וברכה!

בקשר עם נסיעתו לבקר אחב"י בהתפוצות וכו',

אשר בודאי הכוונה היא לעודד את רוחם ע"י חיזוק הקשר עם בני ישראל הנמצאים במקומות אחרים, והבאת פ"ש מאלו לאלו ביחד עם ההדגשה אשר עם ישראל חי ותורתו תורת חיים ומצותי עליהן נאמר וחי בהן הנתונה מאלקים חיים.

יהי רצון שיצליח במילוי תפקיד האמור, יראה פרי טוב בעמלו, ויפעול בזה מתוך בריאות וטוב לבב.

ובודאי ובודאי ינעם לי להודיע בעתו ובזמנו מתוצאות נסיעתו ובקבלת ידיעות טובות מהמקומות אשר ביקר.

ומענין לענין, לרגלי מלאת לו שבעים שנה לארץ ימים ושנים טובות,

כמבואר בדא"ח: ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 642 ואילך. ושינ.

בחודש זיו: ר"ה יא, ב.

ומגלגלין: תענית כט, א.

ח'תיד

מר חיים . . שאשקעס: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ב ז'תעט. ח"ד ה'צג.

יהי רצון מהשי"ת אשר עוד רבות בשנים יפעול לטובת בני ישראל
בגשם וברוח אשר יחדיו יהלכון,

וכידוע פירוש רבנו הזקן, בעל התניא והשו"ע, בתואר עמנו אשר גוי
אחד בארץ הם, שממשיכים האחדות — אחדות ה' — גם בארץ ובענינים
ארציים.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מצוי"פ המחאה השתתפותי סמלית בהוצאות נסיעה האמורה
כאמור, מסירת פ"ש לבני ישראל שליט"א.

ח'תטו

ב"ה, ט"ז אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה דוד אברהם שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתביו מיי"ג לחד"ז וממוצש"ק,
ופשיטא שהחשש ע"ד קפידא וכו' אין לו כל יסוד, לעכוב המענה
מכאן, הרי כמו שכתבתי לכמה מאנ"ש, הוא אך ורק מרוב הטרדות.
לפלא שאינו מזכיר מפעולותיו בהפצת המעינות בתוככי הפצת
היהדות בכלל, אף שהתקוה שעושה בפועל, ולמה ימנע הטוב מלהודיע
עד"ז, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה, ויהי רצון שיהי זה מתוך שמחה
וטוב לבב,

והרי נמצאים אנו בימי סגולה חדש זיו, וכפירוש חז"ל שבו נולדו

פירוש רבינו הזקן: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתשת, ובכ"מ. לעיל אגרת ח'שנג. לקמן
ח'תפז. ח'תקסד. ח'תקסז. ח'תקעב.

ח'תטו

וכפירוש חז"ל: ר"ה יא, ב.

זיוטני עולם, שהכוונה בזה שהאירו את העולם (ההעלם וההסתרה), ומעשה אבות סימן (ונתינת כח) לבנים, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בענינים הכללים והפרטים גם יחד.

ח'תטז

ב"ה, טו"ב לחודש זיו, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

כינוס ארצי של מנהלי הישיבות כ"כ"ג אייר, פרענדייל, נ.י.
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

במענה להודעתם על דבר כינוס, יהי רצון שיהי בהצלחה מופלגה בתוצאות ממשיות, כינוס שיתקדש שמא עילאה על ידו ועל ידי כל אחד ואחד מהמשתתפים בפרט, בתוספת ברכה והצלחה בעבודתם בקדש.

והנני להשתמש בשעת כושר זו להביא לתשומת לב הכינוס והמתכנסים נקודה עקרית הנוגעת ביסודות החנוך על טהרת הקדש, נקודה הדורשת תיקון מהיר ושלם, שלפלא שלא נתקן עד עכשו, והיא:

מפני כמה סיבות הרי ברובא דרובא של הישיבות במדינה זו תלמידי הישיבות לומדים גם למודי קדש וגם — להבדיל בין קדש לחול — למודי חול בין כתלי הישיבה, על כל פנים עד גיל ידוע. ומבלי היכנס בזה לגוף הענין הרי זוהי המציאות שאין להתעלם ממנה.

ובשים לב שהתלמידים הם בגיל ההתרשמות מכל פרט, לא רק במישרין אלא גם בעקיפין, ולפעמים ההשפעה בעקיפין כוחה יפה יותר, הרי מן הנמנע שהתלמיד או התלמידה לא יתרשמו מהיחס שהם רואים לשתי הרשויות האלו. שלכן מוכרח הדבר שהתלמיד יראה בהוכחה גמורה שאף ששניהם נלמדים בין כתלי הישיבה העיקר הוא למודי תורתנו הקדושה תורת חיים, ואשר למודי החול אינם אלא טפל, ושלא בערך טפל לעיקר.

ודא עקא, שבעוה"ר בחלק חשוב של הישיבות ואולי ברובן, הנה

בעקיפין ולפעמים גם במישרין ההדגשה היא להיפך, זאת אומרת שלא רק ששניהם שויים בערכם, אלא שחשיבות יתרה נודעת ללמודי החול. ו„חשיבות“ יתרה זו מתבטאת בכמה פנים ואופנים, הן בעצם הלמודים — בקפידת ההתקדמות בהם, בעבודות בית, בבחינות תכופות וכו' וכו'; וכן ההצלחה בבחינות מהוללה בכל התשבחות ובפרסים ובאותות הצטיינות וכדומה. וכל זה אפילו בין כתלי הישיבה, ואין צריך לומר בבית. והן גם בחיצוניות הענינים — בצורת ספרי הלימוד, בחדרי הלימוד ובאבזוריהם וכו' וכו'. וכן גם ביחס האישי למלמדי למודי קדש ולאלו המלמדים למודי חול, שאפליי ניכרת לטובת אלו האחרונים בכמה ענינים, לרבות עניני משכורת וכו'.

ואילו הי' יחס זה בא אך ורק מצד הבעלי-בתים או ההורים, לא החרשתי, ועל אחת כמה וכמה שלפעמים היחס ניכר גם מצד ההנהלה והמנהלים.

וכבר הארכתי בזה בימי הפורים שעברו, בגודל ההיזק שבהדגשה יתרה זו על למודי החול. שהרי פשוט ומובן שעיקר מטרת הישיבה, בין שנקראת ישיבה קטנה בין ישיבה סתם, הוא למודי תורתנו הקדושה. ואם אפילו אפשר למצוא סיבות ואפילו אולי „הצדקות“ על כמה פרטים ביחס הנ״ל, אבל דעת לנבון נקל שיחס זה חותר תחת יסודות החנוך ואין די באר התקלה מזה.

אי לזאת הנני בא לעורר את הכינוס לדון בכובד ראש בבעיית הרת-תוצאות הנ״ל בכדי להכניס שיפור ותיקון מידי, וזכות הרבים מסייעתם.

בכבוד ובברכת הצלחה.

ח'תיז

ב"ה, ל"ג בעומר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צו די חברות פון אגודת נשי ובנות חב"ד איברעאל, און צו
די אַנטיילנעמער אין דער זיבעטער יערלעכער קאָנווענשאָן
בפרט
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש:

די יערלעכע קאָנווענשאָן קומט הייַזר פאַר גלייך נאָך **שבת-חזק**,
דער סיום פון ספר **ויקרא**, וועלכער ווערט אָנגערופן **תורת-כהנים** און
ספר-קרבנות. און איד האָט אַז דאָס וועט געבן דעם ריכטיקן "טאָן" צו
דער קאָנווענשאָן.

דער געדאַנק דערפון איז:

אידן בכלל, און יעדער איד בפרט, דאַרף זיין ענליך צו אַ "כהן", ווי
דער אויבערשטער האָט אָנגעזאָגט: **ואתם תהיו לי ממלכת כהנים** (איר
וועט זיין צו מיר אַ קעניגרייך פון כהנים). פונקט ווי אַ כהן איז
אויסדערוויילט געוואָרען כדי אָפצוגעבן זיך מיט דער הייליקער עבודה,
ניט נאָר פאַר זיך נאָר אויך פאַר זיינע ברידער, דעם גאַנצן אידישן פאָלק,
אַזוי איז יעדער איד אויסדערוויילט געוואָרן צו דינען דעם אויבערשטן
און האָט אויך אַ פאַראַנטוואָרטלעכקייט לגבי דעם אַרום.

**עבודת ה' — דינען דעם אויבערשטן — מיינט ניט אויסטאָן זיך און
אויסשליסן זיך פון וועלט; עס מיינט דינען דעם אויבערשטן אין דער
וועלט און מיט דער וועלט — אָנהייבענדיג פון דער אייגענער הויז, וועלכע
פירט זיך אַזוי, אַז די שכינה זאָל דאַרטן רוען — ווי דער פסוק זאָגט:
ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.**

דאָס ווערט דערגרייכט דורך אַן אויפפירונג ענליך צו **קרבנות**.

דער ענין פון **קרבנות** איז געווען: מ'האָט גענומען זאָכן פון זיין

ח'תיז

גרפסה בלקריש ח"ב ע' 683 והשלמה עפ"י צילום האגרת.

אייגענטום — אַ שעפּס, מעל, בוימעל, וויין, זאַלץ א.ז.וו. — און דערפון געמאַכט אַ קרבן: אַ קרבן-עולה, אינגאַנצן פאַר גיט, אויך אַ קרבן-שלמים, וואָס נאָכדעם וואָס מ'האַט מקריב געווען אַ טייל אַפּן מזבח, האָט דער כהן און דער איד וואָס האָט געבראַכט דעם קרבן געגעסן, געגעסן בטהרה.

אויף דעם וועג דאַרף זיך פירן אַ אידישע הויז אין אַלע אירע איינצעלהייטן, און דאָן רוהט דאָרט די שכינה, און עס איז אַ הויז געבענשט בגשמיות וברוחניות.

פאַרווירקלעכן דאָס אין לעבן — היינט אַפּ צום גרעסטן טייל און דאָס איז די הויפט אויפגאַבע פון דער אידישער פרוי, די **עקרת-הבית**: אַריינצובריינגען די שכינה אין דער היים און אין דעם פאַמיליען-לעבן, און צו דערציען די קינדער אין דעם גייסט.

דער אויבערשטער זאָל העלפן אַז איר זאָלט דורכפירן אייער אויפגאַבע אין דער פולער מאָס און מיט חסידישער וואַרעמקייט און לעבעדיקייט.

און אַזוי אַרום אויך דערנענטערן די צייט ווען דער בית-המקדש וועט ווידער אויפגעבויט ווערן און די עבודה וועט ווידער אויפגעריכט ווערן, ווען עס וועט קומען די גאולה האמתית והשלימה דורך משיח צדקנו, במהרה בימינו.

מיט אַ וואונש און ברכה אַז די קאָנווענשאָן און אַלע חברות בכלל זאָלן דערפילען דאָס אַלעס אויבענדערמאָנטע מיט הצלחה בשמחה ובטוב לבב

מנחם שניאורסאהן

רכה

אדמו"ר שליט"א

ח'תיח

ב"ה, כי אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס וכו'
מוהרש"י שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מטי"ז אייר, בנוגע . . . שדבר עמו וכו',
והנה באם חושש הנ"ל לדברים בהנוגע אלי, יסיח דעתו מזה **לגמרי**,
כי אין זה מענייני כלל (ענינים של קפידא וכו').
ורק שכיון שמעורר בנוגע לצדקה, יתן כ"ה ל"י לשיבת תורת אמת.
באם החשש הוא לדברים הפוגעים ח"ו בכבוד כ"ק מו"ח אדמו"ר או
כ"ק אביו אדמו"ר — זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע — יורהו כת"ר ע"פ תורה מה
שעליו לעשות בזה,
ומה שבידי הוא, שאזכירו על הציון הק' שהנ"ל לא יעשה רושם
כלל,
ובהנוגע להפרשה לצדקה בקשר עם זה, יפריש כפי נדבת לבו. וכל
המרבה וכו' ובלבד שיהי' בטוב לבב.
ויהי רצון שבכל האמור אך בטוב הנראה והנגלה יבשר.
בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תיח

מוהרש"י: זיין, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"שצ, ובהנמסן בהערות שם.

ח'ת"ט

ב"ה, כ"ד אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

הנהלת רשת ישיבות הערב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לקבל המכתב מט"ז אייר עם המצורף אליו.

ובעמדנו בימים שבין ל"ג בעומר פרוס העצרת ועצרת זמן מתן
תורתנו,

יהי רצון שיקוים פירוש חז"ל במ"ש מה טוב ומה נעים שבת אחים
גם יחד, אותם העוסקים בשקו"ט ומלחמתה של תורה ולבתר איתהדרו
ברחימותא דאחורה, נוסף על הענין כפשוטו קירוב הלבבות באופן דשבת
(לשון התיישבות) גם יחד, עד להתאחדות גמורה,

והרי זהו ג"כ ההכנה וכלי לקבלת התורה, וכהסיפור בתנחומא, אשר
בראות הקב"ה דויחן — לשון יחיד — ישראל נגד ההר, אז דוקא נתן
התורה,

הן הנגלית והן הפנימית,

וכן יהי בכל האמור במכ', ותשרה הברכה וההצלחה בעבודתם
הקדושה האמורה, ועיי' בכל עניניהם הכללים והפרטים גם יחד,
וכהסיום, שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

בברכת הצלחה בעבודתם הקדושה ולבשו"ט בכל האמור.

פירוש חז"ל: זח"א נט, ב.

בתנחומא: (הוצ' בובער) הובא גם ביל"ש יתרו רמז רעג.

ח'תכ

ב"ה, כ"ז אייר, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"א אייר.

בעת רצון הזכירו . . על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו,

ובודאי לדכוותי למותר להזכיר הוראת חז"ל, לעולם אל יתיאש
אדם וכו' ובפרט ע"פ המבואר בזה בתורת החסידות, שמסקנא מידית
מזה לא להרפות מהשפעה באופן המתאים על הנ"ל בכיוון המתאים,
וכמדומה כבר כתבתי בזה, מה שרואים במוחש במקרים דומים, שהשפעה
בעקיפין סיכויים יותר טובים לה מאשר השפעה במישרים.

ועוד להעיר בקשר לכתבו שהנ"ל נמצא בטפול אצל רופא העוסק
בבריאות הנפש, אשר אף שאינו ברור כ"כ לאיזה רופא מתכוון, אבל בכלל
בעוה"ר סוג מיוחד ישנו מהנ"ל מתחילים הטפול מדבור על ה' וכבוד
שמים וכבוד אב ואם וכו', וצ"ע ובירור גודל השכר ואפילו אם חשוב הוא,
האם אינו יוצא בהפסדו במשך הימים,

פשוט שכמה רופאים מהנ"ל שהועילו ורפאו בדרכים ישרים, ובפרט
מעת שפרופסר אחד מצא עוז בנפשו להכריז ולהודיע אשר (היפך שיטת
מייסד טפול זה — הידוע) הרי האמונה בה' נטי' דתית בכלל המביא תוכן
בחיים וכו' וכו' הרי זה מדרכים הכי יעילים לרפואה וכו' הרי עדיין מכמה
סיבות לא חדרה שיטה זו לחוגים רחבים של רופאים הנ"ל ובמילא מקום
לברור.

נעם לי לקרות במכתבו אשר עושה לטובת אנשי כפר חב"ד אלא
שלפלא שמגביל העשי' בהוסיפו תיבת „בגשמיות“,

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תכ

הוראח חז"ל: ברכות י, א.

ח'תכא

[אייר תשכ"ב]

(בכל אלה ענין המדובר — אינו שבת, כ"א: [אז] ק"נ [אלט] עלית רוח [אמו] גם חושך גוי).

קישור הענינים (בדא"פ עכ"פ): כללות הפרק: איך שיתבונן ויבוא לזה שתתלהט נפשו כו' לדבקה כו' וליכלל באורו כו' (היינו מלמטלמ"ע). אך איך היא (ההתכללות) כו' הדברים — על לבבך ודברת בס כו' (מלמעלמ"ט). (אבל ל"ק) וכמ"ש בע"ח שהעיקר העיון. ודברת — רק גילוי הנ"ל. (ועצ"ע מהו ההכרח להגילוי, ומהו השייכות להנ"ל — ליכלל כו'. ומבאר) כי על מוצא פי ה' — היינו התורה — יחי האדם (גם מבלי פי האדם) ומ"מ לא יצא י"ח כו' — (ולכן מוכרח הגילוי בדבור האדם) עד נפש החיונית כו'. (וגי' שייך להתבוננות כו' כי התכלית) כדי להעלות כולן כו' ולכללן כו'.

ולהעיר בדא"פ: א) אולי מדייק ג"כ לי מוצא פי ה' — שפי מקור (עין דרושי מסעי), היפך הגילוי. ב) אף שאחז לי הכתוב, השמיט תיבת כל (מוצא פי ה'). ועי"פ הנ"ל מבואר — כי הכתוב מדבר בנפה"א וגם בהחיונית והגוף.

ח'תכא

האגרת היא אל מריה אלי נחום שקלאר ונכתבה על גליון מכתבו. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"א נד.

בכל אלה: במכתבו שואל מה שבמפתח ענינים לתניא ערך שבת צ"ן כ"ק אדמיר שליט"א: „אבד גי...“ והלא יש — אז אלט אמו.

קישור הענינים: במכתבו: בשיעורי תניא בשבוע העברה בפרק מ"ט בסופו לא אוכל להבין הנקודה אחרי „בחי' הדיבור בד"ת“. כי הלא אין זה סיום הענין. וביותר אינו מובן כי השיעור תניא מסתיים שם, וגם בכלל אינו מובן קישור הענינים בשורות אלו. וראה גם שיעורים בספר התניא שם.

ח'תכב

ב"ה, ר"ח סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"ג אייר.

ובעמדנו בריש ירחא תליתאי בו יהיב רחמנא אורין תליתאי לעמא
תליתאי,

יהי רצון שכאו"א בתוך כלל ישראל יעשה ויבשר טוב בכל שלשת
הדברים עליהם העולם (כפשוטו, והעולם קטן — זה האדם) עומד, תורה
עבודה וגמ"ח.

וימשיך זה ויוסיף בברכת רחמנא בכל צרכי'אדם, אתם קרוים אדם,
הנחלקים בשלשת הסוגים — בני חיי ומזוני רוויחי,

ובנקודה התיכונה שבכל הנ"ל הוא ענין התורה וקבלתה. וכלשון
הרב הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר,

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות,

בריש ירחא תליתאי: הי"ז כאלו נשלמו כל ה' שבועות וישראל מוכנים ועומדים
לקבל התורה (תרי"א לרבנו הזקן יתרו סדי"ה בחדש השלישי. וראה בהוספות שם).
ובפסיקתא דר"כ פסקא בחדש השלישי: ביום הזה באו מדבר סיני וכן הוא אומר היום
הזה ה' אלקיך מצוך לעשות גו'.

ירחא תליתאי: שבת פה, א. וראה ר' נסים גאון שם (ממדרש תנחומא).

קרוים אדם: לאחר מ"ת (תוד"ה ואין נדה ע, ב).

בשלשת הסוגים: ראה תקו"ז חדש (קג, ד): רוא דתלת שמהן יהיו משולשין
ומתמן בני חיי ומזוני.

בני חיי ומזוני: בני מדעת (הנמשך דרך חוט השדרה) חיי מחכמה מזוני מבינה
(מאורי אור ב, סז. הובא בביאורו"ז להצ"צ (לא נדפס לע"ע [ח"א ע' מד]) פ' וירא. וכ"מ
בתי"ז בהקדמה טו, רע"ב. וכבר העירו שצ"ע מל"ת להאריז"ל פ' תולדות ומליקוטי הש"ס
ברכות) וראה ג"כ ביאורו"ז ס"פ וירא.

ח'תכב

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"ד ע' 1306 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

בברכת החג ולבשו"ט בעניני הכלל והפרט

מ. שניאורסאהן

* * *

מהנכון שבתים הפרטים בכחב"ד — לא יהיו גבוהים יותר משתי קומות.

ח'תכג

ב"ה, ר"ח סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה [חיים מרדכי שי' הכהן]

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"ה אייר.

. . . בענין המקואות — בכלל טובה הצעתו, אלא שבמקום
שנמסיבה) מציע לעשות בור המכשיר מן הצד — פשט לאחרונה לעשות
ב' בורות מכשירים (מבי צדדים) א' — ע"י זריעה, ב' — ע"י השקה. ונכון
במאד. וק"ל.

מהנכון: קטע זה למוה"ח ווילימובסקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רצב, ובהנשמך
בהערות שם.

ח'תכג

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 476 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

מו"ה חיים מרדכי: פרלוב, מלבורן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רצב, ובהנשמך
בהערות שם. לקמן ח'תמח.

בענין המקואות: במכתבו: דעתי היא שיתקנו המקוה כדעת כ"ק אדמו"ר מהורשיב
זצוקלה"ה ז"ע ועכ"א מקוה על גבי מקוה שההשקה תהי' למטה . . . מובן שהמה [רבני העיר]
מסכימים לזה אבל אומרים שצריכים לעשות עוד בור א' של מי גשמים למעלה שבו יפלו
ויתכשרו ג"כ המים הרגילים ע"י זריעה (וזה כמובן חוץ מהבור של מי גשמים שצריך שיהי' מוכן
בכל פעם להחליף את מי ההשקה שלמטה וגם של הזריעה כנ"ל) . . . אבל אף אם נאמר שאיננו
נחוץ כ"כ אבל מי"מ יש בזה איזה הידור.

בהמשך לזה — לקמן אגרת ח'תמח. וראה גם לעיל ח'רצב אגרת ג'קמ, ובהנשמך בהערות
שם.

ח'תכד

ב"ה, ראש חודש סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צו אלע אַנטיילנעמער אין יערלעכן דינער פון מוסד חינוך
אהלי תורה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען די ידיעה וועגן אייער יערלעכע
אונטערנעמונג. השם יתברך זאָל העלפן, אַז די אונטערנעמונג זאָל זיין
מיט הצלחה, מאַטעריעל און גייסטיק.

אַזוי ווי די אונטערנעמונג קומט פאַר געציילטע טעג נאָך שבועות,
זמן מתן תורתנו, האָף איך אַז אלע אַנטיילנעמער און עסקנים וועלן
מיטברענגען מיט זיך צום דינער דעם רושם און גייסט פון דעם יוסטוב
פון קבלת התורה, ספּעציעל די נקודה וואָס פאַרבינדט דעם יוסטוב מיט
חינוך על טהרת הקדש. דערמיט ווערט געמיינט דאָס וואָס אונזערע
חכמים, זכרונם לברכה, האָבן געזאָגט, אַז די תורה הק' איז ניט געגעבן
געוואָרן ביז די אידן האָבן געמאַכט די קינדער אַלס ערבות (גאַראַנטיע) אַז
די תורה וועט אויפגעהאַלטן און אָפּגעהיט ווערן — **בנינו ערבים בעדינו**.

וויבאַלד אַז די אידן האָבן זיך אונטערגענומען אַט די גאַראַנטיע,
און דער אויבערשטער האָט די גאַראַנטיע אָנגענומען, איז דאָך קלאַר אַז די
גאַראַנטיע איז אַ ממשות'דיקע און קען, און מוז, דורכגעפירט ווערן. מיט
אַנדערע ווערטער: אידן האָבן די **פולע** און **זיכערע** מעגלעכקייט
דורכצופירן אין לעבן די פליכט פון בנינו ערבים בעדינו — דורך
תורה-חינוך על טהרת הקדש; מען דאַרף נאָר וועלן מיט אַן אמת.

דעריבער האָף איך, אַז אלע חשובע עסקנים, שטיצער און פריינט
פון דעם מוסד חינוך **אהלי תורה** וועלן — אין גייסט פון דעם יוסטוב
פון קבלת התורה — אויסניצן די געלעגנהייט פון דער יערלעכער

בנינו ערבים: שה"ש רבה עה"פ משכני אחריו נרצח. מדרש תהלים עה"פ מפי
עוללים ויונקים יסדת עוז (בשינוי לשון).

אונטערנעמונג צו שאַפן די נויטיקע הילף, ניט נאָר צו אונטערשטיצן נאָר אויך אויסברייטערן דעם מוסד חינוך אהלי תורה. בזכות זה וועט השם יתברך אויך אויסברייטערן זיין הילף צו יעדן איינעם און איינער, מיט זייערע בני-בית שיחיו, אין אַלעס וואָס זיי נויטיקן זיך, סיי מאַטעריעל סיי גייסטיק, ווי עס איז פאַרזיכערט געוואָרן אין דער תורה — עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכִי מאושר.

בכבוד ובברכת הצלחה ובלשון הרב — הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר — לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מנחם שניאורסאהן

ח'תכה

ב"ה, ראש חודש סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים דבראנזוויל ואיסט ניריארק,
הי עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען די ידיעה וועגן דעם יערלעכן לאַנטשאַן און „שלוש מיטינג" וואָס וועט פאַרקומען אי"ה אויף מאָרגן נאָך אסר-רחג השבועות, זמן מתן תורתנו.

אין די ענינים פון קדושה און פון תורה און מצוות איז, זעלבסטפאַרשטענדלעך, ניט שייך אַן אַפּשליסונג אין דעם געוויינלעכן זין פון וואָרט. עס קען זיך בלויז ריידן וועגן אַ הפסקה, אָבער אויך די הפסקה איז ניט אַ צוועק פאַר זיך, נאָר אַ מיטל צו באַנייען די אַלע ענינים פון קדושה תורה ומצוות, וואָס ס'איז דער צוועק פון דער אגודת נשים, און מיט פאַרגרעסערטע כוחות.

אַט די דאָזיקע אמתיע כוונה פון דער הפסקה אָדער „שלוש מיטינג"

עץ חיים . . מאושר: ראה ג"כ זח"ג (נג, ב) ותורת רבנו הזקן ע"ז הובא ונתבאר בד"ה עץ חיים — שמח"ת תרצ"ט [סה"מ תרצ"ט ע' 68] — לכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

דאָרף זיך מערקן אין דעם אופן ווי די אָפּשליסונג אָדער הפסקה ווערט דורכגעפירט.

און דאָס איז אייגנטלעך אויך דער ענין פון יוסטוב שבועות און קבלת התורה. וואָרום זעלבסטפאַרשטענדלעך איז מתן־תורה און קבלת־התורה יעדן טאָג פון יאָר, נאָר אין דעם יוסטוב פון מתן־תורה ווערן אָפּגעפרישט און באַגייט די אַלע ענינים וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט תורה און מצוות, וואָס אין דעם גייט אַריין די אונטערשטיצונג פון לימוד התורה און מוסדות התורה על טהרת הקדש.

השם יתברך זאָל העלפן, אַז אייער אונטערנעמונג זאָל זיין מיט הצלחה מאַטעריעל און גייסטיק און זאָל ברענגען אַ דערמוטיקונג צו אַלע חברות און פריינט, אַז דער „שלוש מיטינג" זאָל זיין אַן אמתיע הכנה צום „התחלה מיטינג", מיט דערפרישטע און באַגייטע און פאַרדאָפלטע כוחות, מיט חסידישע וואַרימקייט און לעבהאַפטיקייט, געזונטערהייט בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת הצלחה ובשורות טובות בכלל ובפרט, ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

אַ קבלה איז בייגעלעגט פון לשכת חשאין, און דער זכות זאָל ביישטיין אַלע חברות מיט זייערע בני־בית שיחיו.

ח'תכו

ב"ה, ראש חודש סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

צו די גראַדואירנדע שילערניס פון בית־דבקה עלעמענטאָר־
שולע מאַנטרעאַל,
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בקשה — אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערשטער

ח'תכה

מתן תורה... יעדן טאָג: ראה גם ס' השיחות תנש"א ח"ב ע' 584. רש"נ.

גראדואירונג פון דער עלעמנטאר-שולע פון בית-דבקה אין מאנטרעאל — האָט
כ"ק אדמו"ר שליט"א באַוויליקט צו שיקן אייך דעם בייגעלעגטן אויסצוג פאַר
איינער יאָר-בוך.

גלייכצייטיק האָט דער רבי שליט"א אויסגעדיקט די אינערלעכע
האַפנונג, אַז די גראדואירנדע שילערנס וועלן זיין שטענדיק באַוואוסטזיניק
וועגן זייער פליכט און פאַראַנטוואָרטלעכקייט אַלס שילערנס פון בית-דבקה,
ספעציעל אַלס די ערשטע גראדואירט צו ווערן, צו דינען אַלס אַ לעבעדיקער און
אינספירירנדער מוסטער ווי אידישע טעכטער, טעכטער פון אונזערע מוסטערס
שרה רבקה רחל און לאה, דאַרפן זיך פירן אין טאַגרטעגלעכן לעבן; אַ לעבן אין
אמת'ן און פולן זין פון דעם וואָרט, וואָס דאָס מיינט לעבן על פי תורה, תורת
חיים, און אירע מצוות — וחי בהם.

צוזאַמען דערמיט שיקט אייך דער רבי שליט"א ברכתו הק' מצליח צו זיין
אין דער פולסטער מאָס, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת מועדים לשמחה ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מזכיר

ח'תכו

בי"ה, ראש חדש סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

. . . אין די ענינים פון קדושה און פון תורה און מצוות איז,
זעלבסטפאַרשטענדלעך, ניט שייך אַן אַפּשליסונג אין דעם געוויינלעכן זין
פון וואָרט. עס קען זיך בלויז ריידן וועגן אַ הפסקה. אָבער אויך די
הפסקה איז ניט אַ צוועק פאַר זיך, נאָר אַ מיטל צו באַנייען די אַלע
ענינים פון קדושה, תורה ומצוות.

ח'תכו

בייגעלעגטן אויסצוג: אגרת שלאח"ז.

ח'תכו

נדפסה בלקי"ש ח"י"ג ע' 173 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

אַט די דאָזיקע אמת'ע כוונה פון דער הפסקה דאָרף זיך מערקן אין דעם אופן ווי די אַפּשליסונג אָדער הפסקה ווערט דורכגעפירט.

און דאָס איז אייגענטלעך אויך דער ענין פון יום־טוב שבועות און קבלת התורה. וואָרום זעלבסטפאַרשטענדלעך איז מתן־תורה און קבלת התורה יעדן טאָג פון יאָר, נאָר אין דעם יום־טוב פון מתן תורה ווערן אָפּגעפרישט און באַנייט די אַלע ענינים וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט תורה און מצוות.

און אַזוי ווי די אונטערנעמונג קומט פאַר געציילטע טעג נאָך שבועות, זמן מתן תורתנו, האָף איך אַז אַלע אַנטיילנעמער און עסקנים וועלען מיטברענגען מיט זיך דעם רושם און גייסט פון דעם יום־טוב פון קבלת התורה, ספּעציעל די נקודה וואָס פאַרבינדט דעם יום טוב מיט חינוך על טהרת הקודש. דערמיט ווערט געמיינט דאָס וואָס אונזערע חכמים, זכרונם לברכה, האָבן געזאָגט אַז די תורה הק' איז ניט געגעבן געוואָרן ביז די אידן האָבן געמאַכט די קינדער אַלס ערבות (גאַראַנטיע) אַז די תורה וועט אויפגעהאַלטן און אָפּגעהיט ווערן — **בנינו ערבים בעדינו**.

וויבאַלד אַז די אידן האָבן זיך אונטערגענומען אַט די גאַראַנטיע, און דער אויבערשטער האָט די גאַראַנטיע אָנגענומען, איז דאָך קלאַר אַז די גאַראַנטיע איז אַ ממשות'דיקע און קען, און מוז, דורכגעפירט ווערן. מיט אַנדערע ווערטער: אידן האָבן די **פולע** און **זיכערע** מעגלעכקייט דורכצופירן אין לעבן די פליכט פון בנינו ערבים בעדינו — דורך תורה חינוך על טהרת הקדש; מען דאָרף נאָר וועלן מיט אַן אמת . . .

בברכת הצלחה ובשורות טובות בכלל ובפרט ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מתן תורה . . . טאָג: ראה גם אגרת ח'תכה, ובהנסמן בהערות שם.

און אַזוי ווי: בהקטעים דלקמן: ראה גם לעיל אגרת ח'תכד.

חכמים . . . געזאָגט: ראה גם לעיל אגרת ח'תכד, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תכח

[נוסח המברק לקראת חג השבועות תשכ"ב]

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות וחג שמח

/מקום החתימה/

ח'תכט

ב"ה, ערב חג השבועות, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
מהרש"ז שי שרגאי

שלום וברכה!

לקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל
לטובה ולברכה, הנני בזה לאחל לך ולכל אשר לו חג שמח, ובנוסח
המסורתי שקבלנו מכ"ק מו"ח אדמו"ר — לקבלת התורה בשמחה
ובפנימיות.

וכדרכו של יהודי לקשר עניני יום יום עם עניני דיומא טבא, הרי יש
קשר בין תוכן חילוף מכתבינו לזמן מתן תורתנו, על פי סיפור חכמינו ז"ל
שלא ניתנה התורה עד שהבטחנו בנינו ערבים בעדינו. ומובן שהבטחה
וערבות זו שניתנה בהר סיני מעידה שהדבר תלוי בידינו, זאת אומרת,
הבטחה להשתדל שהילדים ילכו בדרך התורה ומצוות ועד למסירות נפש
בפועל, וכמוכח ג"כ מהתחלת מתן תורה ועשרת הדברות, אנוכי ולא יהי
לך שהן מגי מצוות של יהרג ואל יעבור.

ח'תכח

נדפס בלקריש חב"ג ע' 346.

ח'תכט

מהרש"ז שי שרגאי: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ זיתש, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ח'תצה. ח'תרה.
סיפור חכמינו: ראה גם לעיל אגרת ח'תכד, ובהנסמן בהערות שם.

ולא עוד, אלא שמודגש בזה ג"כ שאם רוצים להבטיח שהילד לא יעבור על לא תרצח ולא תגנוב ולא תחמוד, הרי מוכרח שיהיי כל חינוכו מיוסד על האמונה באנוכי ובשלילת כל העניינים הנכנסים בגדר של לא יהיי לך. ולדאבוננו הראינו לדעת בימינו ובדורנו שאותה אומה שדגלה בשם כל מיני פילוסופיות ואידיאליים וכו' סוף דבר היי שנתקיים בה רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני. משא"כ תורה, תורת חיים, המבטיחה לא רק חיים נצחיים בעולם הבא אלא גם חיים הראויים לשמם בעולם הזה.

בכבוד ובברכת החג.

ח'תל

ב"ה, ערב חג השבועות, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר בנימין שיי אליאב

שלום וברכה!

בקשר עם חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה לאחל לו ולזוגי שתחיי חג שמח, ובנוסח המסורתי של כ"ק מו"ח אדמו"ר — קבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בהזדמנות זו אביע קורת רוחי מבקורו בכפר חב"ד והתרשמותו, שרואה אני בזה התחלה טובה להידוק הקשר עם אנשי חב"ד באה"ק ת"ו, וכיון שכל העניינים בעולם הם באופן של גומלין, הרי בודאי שתהיי מזה תועלת לשני הצדדים.

בכבוד ובברכת החג ולבשו"ט.

שאם רוצים: ראה גם לעיל אגרת ח'שלח. לקמן ח'תרסד.

ח'תלא

בי"ה, ערב חג השבועות, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מנחם שיי בגין

שלום וברכה:

בקשר עם חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל
לטובה ולברכה, הנני בזה לאחל לו ולכל אשר לו חג שמח, ובנוסח
המסורתי שקבלנו מכ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע — לקבלת התורה
בשמחה ובפנימיות.

בהזדמנות זו אשר קבלת מכתבו בעתו מיום י"ב באייר, ולפלא על
כ' שתולה הרגשות השליליים וגל השנאה, המכונה בלשון נקי קולטור
קאמף, מצד השמאל בתופעה מיוחדת, בה בשעה שהמתבונן בטבע האדם
ובחוגים האמורים בפרט, רואה בעליל שבענין זה לא שהשכל עושה את
הרצון (בנידון דידן — הרצון לשנאה האמורה), אלא אדרבה הרצון גורם
להתחכמות השכל להצדיק הרצון. ולהבדיל כמו שרואים אצל אינס
יהודים הרי הסבה האמתית לשנאתם לעם אחד היא שדתיים שונות מכל
עם, אלא שתולים בסבות מסבות שונות, במקום שהיהודים עשירים —
בעשירותם, ובמקום שהם עניים — בדלותם, וכו'.

ולכן פליאה גדולה ביותר שכנראה אין מי שעושה בנוגע להסיבה —
היינו בנוגע להשנאה האמורה ומחפשים עצות רק להמסובב בטעמים
חצוניים להצדיק השנאה.

אפשר שנפלטו בהאמור לעיל בטויים חריפים, אבל בשים לב לחומר
הענין והמצב, שמיום צאתי ממדינת ברית המועצות לא ראיתי כהנה, הרי
גם בטויים חריפים שלא בערך. וגם זה מובן ופשוט, שלא באתי חי' לדבר
סרה על מי שהוא מבני ישראל, וידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר שבין
יהודי ליהודי, יהי איך שיהי, אין לומר "להבדיל"; אלא כמאמר העולם,

ח'תלא

מר מנחם בגין: אגרות נוספות אליו — לעיל ח'שצט, ובהנסמן בהערות שם.
ולפלא: ראה גם לעיל שם.

וידועה הוראת: ראה גם לעיל חח"י אגרת ו'תתקנט. חט"י אגרת ה'תפג. ח"י אגרת ג'רצט.

אז סיטוט וויי, שרייט מען. ותקותי חזקה, אשר כי ינצל כל השפעתו
במילואה וכדרכו במרץ ובמסירות לעצור בפני הגלים האמורים.

כבוד ובברכת החג ובת"ח על ברכותיו הנאמנות.

ח'תלב

ב"ה, ט' סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

התלמידים שיי

שלום וברכה:

בנועם קבלתי מכתבכם מיום ד' בסיון על דבר סיום התלמידים שיי
של כיתה ח', שיתקיים אי"ה ביום טו"ב (י"ז) בסיון.

וביחוד נעם לי להודיע שחלק מהתלמידים, ואתם הכותבים בפרט,
תמשיכו למודכם בישיבה. ואשריכם ומה טוב חלקכם שזכיתם לכך.
ותקוותי שתשפיעו על האחרים שכולם ימשיכו בישיבה לימוד תורתנו
הקדושה, תורת חיים, שנקראת כך על שם שהיא נותנת חיים ללומדי
ומקיימי, ולא רק חיים נצחיים בעולם הבא, אלא גם חיים כפשוטם
בעולם הזה, חיים מאושרים בגשמיות וברוחניות, וכיוון שהעניין לטובתם
ולטובת בני משפחתם, הרי מצוות ואהבת לרעך כמוך, שהיא כלל גדול
בתורה, מחייבת שתשתדלו להשפיע עליהם להמשיך לימודם בישיבה,
ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

ימים אלו, ימי תשלומין לזמן מתן תורתנו, ימי סגולה הם, והתקווה
שחגותם חג קבלת התורה בשמחה ובפנימיות ותמשיכו משמחה זו בכל
ימות השנה, עד שבכל יום ויום יהיו דברי התורה כחדשים בעיניכם,
כציווי חכמינו זכרונם לברכה, כמו בשעה שניתנה התורה על ידי משה
רבינו במעמד הר סיני.

ח'תלב

נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 526 (ג' סיון תשנ"ב).
כציווי חכמינו: ראה גם לעיל אגרת חתכה, ובהנסמן בהערות שם.

וינעם לי להתבשר טוב בכל האמור.
בברכה להצלחה בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור.

ח'תלג

ב"ה, י" סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד קרן התולדה באה"ק ת"ו

שלום וברכה!

בפקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א הננו לאשר קבלת מכתבם מיום ל' בניסן על
דבר יסוד ארגונים הנכבד, ואלו דברי המענה של כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בודאי שענין כזה לא נצרך להסכמה מיוחדת, כיון שראשון לצווי
בורא העולם ומנהיגו ויוצר האדם הוא צווי פרו ורבו ומלאו את הארץ.
והרי נוסף על זה שהתורה, תורת חיים, היא הוראה בחיי היוס"דים, גם
הסדר בתורה — תורה היא, כפתגם כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע.
ולכן כבר מודגשת חשיבות הענין להיותו צווי ראשון בתורתנו הק'.
ואם בכל עת ובכל מקום מודגש הדבר ויסוד בתורתנו הק', על אחת
כמה וכמה בדורנו זה ובארצנו הק', ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית
השנה ועד אחרית שנה.

ברכתי שלוחה לכל העוסקים במפעל נכבד זה ותבוא עליהם ברכת
ה'.

בכבוד ובברכה.

מזכיר

ח'תלג

כפתגם: לקר"ד (כרך ד) תשמו, א. וראה גם לעיל ח"א אגרת עז.

ח'תלד

בי"ה, י"ב סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ארי' שיי' צווייג מנהל ביי"ס ממלכתי דתי מבשרת
ירושלים דאר נע, הרי יהודא

שלום וברכה:

בזה הנני לאשר קבלת מכתבו מכ"א באייר בענין קליטת בוגרי בית
ספרו לכפר חב"ד.

מובן שהענין שייך להנהלת בתי הספר בכפר חב"ד, כיון שכאן לא
ידועים הפרטים, וכי יכול לפנות ישר להם, "על פי הצעתי מכאן", ונאמנים
הם שיעשו כל האפשר לקלוט נערים למסגרת החנוך על טהרת הקדש.

כיון שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, עלי החובה והזכות לנצל
הזדמנות כתבו אלי להביע תקותי, על יסוד מאמר רבותינו ז"ל אין מזרזין
אלא למזרזין, שכי בודאי משתדל להחדיר בתלמידי ביה"ס אשר תחת
הנהלתו יראת שמים טהורה במדה הכי גדולה, וכמובן וגם פשוט באופן
מעשי, כוונתי שרגש היר"ש שלהם יתבטא בהנהגה יום-יומית ובמעשה
בפועל. ובהביא בחשבון אשר בתקופתנו זו כמה רוחות בלתי רצויות
ובלתי מצויות מנשבות בחוץ, והשפעת הרחוב לעתים קרובות חותרת
תחת יסודות התורה והמסורה, נוסף על הנסיונות הרגילים בדרך החיים
של הנוער, לכן אם רוצים שהתלמיד הבוגר ישמור על דרגא מסוימת בנוגע
לתורה ומצוותי, הרי מתפקידו הראשי של בית הספר להעניק להתלמיד כל
עוד נמצא בין כתלי ביה"ס במדה גדולה וגדושה יותר, בכדי אשר לאחר
השפעת הרחוב והחוץ תשאר אצלו בכל זה לכל הפחות המדה המינימלית
של עניני קדושה וטוב באורח חייו.

והרי גם זה מהחילוקים שבתקופתנו זו ממה שהי' בימי זקנינו

ח'תלד

מאמר רבותינו: מכות כג, א.

בודאי משתדל: ראה גם אגרת שלאחי"ז.

מהחילוקים שבתקופתנו: ראה גם אגרת שלאחי"ז. לקמן ח'תקלו. ח'תרסד.

ואבותיהם, אשר אז ההנהגה על פי התורה והמסורה היי דבר פשוט, ועיקר תפקיד החדר והשיבה היי להוסיף בתלמיד ידיעות בתורה וענייני, משא"כ עתה, שברוב המקרים על ביה"ס לחנך את התלמיד בענייני דתנו ותורתנו הנצחיית, מתחיל מא"ב של הנהגה מתאימה וכו'. ובודאי לדכוותי האריכות למותר.

וינעם לי להתבשר טוב בכל האמור.

בכבוד ובברכה.

ח'תלה

ב"ה, י"ב סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בצירוף דו"ח מבית הספר לנערות ומפני הטרדות נתאחר עד עתה האישור.

בודאי לדכוותי למותר להדגיש גודל האחריות המוטלת על מחנך בכלל ועל מנהל מוסד חינוך בפרט לנצל כל כשרונותיו להחדיר בתלמידים או תלמידות יראת שמים טהורה במידה הכי גדולה, וכמובן וגם פשוט באופן מעשי, כוונתי שרגש היר"ש יתבטא בהנהגה יום-יומית ובמעשה בפועל. ובהביא בחשבון אשר בתקופתנו זו כמה רוחות בלתי רצויות ובלתי מצויות מנשבות בחוץ, והשפעת הרחוב על-פי רוב חותרת תחת יסודות התורה והמסורה, נוסף על הנסיונות הרגילים בדרך החיים של הנוער, לכן אם רוצים שהתלמיד או התלמידה ישמרו על דרגא מסוימת בדרך התורה והמצוות, הרי מוכרח להעניק להם כל עוד נמצאים בין כתלי ביה"ס מידה גדולה וגדושה יותר בכדי אשר לאחרי השפעת הרחוב והחוץ תישאר אצלם לכל הפחות המידה המינימלית של ענייני קדושה וטוב באורח חייהם.

והרי גם זה מהחילוקים שבתקופתנו זו ממה שהיי בימי זקנינו

ח'תלה

נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 526 (ג' סיון תשנ"ב).

מהחילוקים שבתקופתנו: ראה גם אגרת שלפניי, ובהנמקן בהערות שם.

ואבותיהם, אשר בימיהם ההנהגה עלפי תורה ומסורה הי' דבר פשוט, ועיקר תפקיד החדר והשיבה הי' להוסיף ידיעות בתורה ועניני, מה שאין כן עתה, שברוב המקרים על ביה"ס לחנך את התלמיד והתלמידה בעניני דתנו ותורתנו הנצחית, מתחיל מא"ב של הנהגה מתאימה וכו'.

ובבואנו מחג השבועות, זמן מתן תורתנו, מודגשת אחריות זו על-פי מאמר רבותינו ז"ל שלא ניתנה התורה אלא עד שנעשו בנינו ערבים בעדינו, וק"ל.

בברכה להצלחה בעבודתו בקודש.

ח'תלו

בי"ה, י"ב סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לאברכים הנעלים בוגרי מחזור ד' דביה"ס חב"ד ביפו,
יצ"ו ...
הי עליהם יחיו

שלום וברכה:

בנועם קבלתי מכתבם וכן תמונתם, וכבקשתם אזכירם לטובה ולברכה.

כבר מלתי אמורה לבוגרים ומסיימים שבעניני קדושה בכלל, ובלימוד התורה בפרט, לא שייך סיום אלא במובן של התחלה והכנה למדריגה יותר גבוה' בלימוד התורה ובחיי יום-יום על פי תורה ומצוותי. ולכן התקוה חזקה שכל אחד ואחד מכם ימשיך וילך בכח זה בהתקשרות ודבקות אמתית בדרך התורה והמצוות בחיות וחום חסידותיים, מוסיף והולך.

וכיון שמכתבם נכתב ערב זמן מתן תורתנו, תורת חיים ותורה נצחיית, בודאי יזכרו תמיד כי לא ניתנה התורה עד שנעשו בנינו ערבים

מאמר רבותינו: ראה גם לעיל אגרת חתכד, ובהנמנן בהערות שם.

ח'תלו

בנינו ערבים: ראה גם לעיל אגרת חתכד, ובהנמנן בהערות שם.

בעדינו, הרי ערבות זו נוגעת לכל עם בני ישראל, ובידיכם לקיימה, הן בנוגע לעצמכם והן בהשפעה על זולתכם, והובטחנו הבא לטהר, וכדיוק בזה ליטהר ולטהר אחרים, מסייעין אותו.

והשי"ת יצליח את כל אחד ואחד מכם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ח'תלו

ב"ה, י"ג סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ בעל מדות מו"ה ישראל שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מי"ד סיון בקשת ברכה בשם אחד המשתכנים במחנו הטי' עבור הילד. . .

ובעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

ונשען על מאמר רז"ל אין מזרזין אלא למזרזין ארשה לעצמי לעודדו את כת"ר וכל הנשמעים לקולו בנוגע לבנין הישיבה ההולכת ונבנית בקרית גת אשר גודל חשיבות הענין בודאי אין צריך אריכות כלל וכלל, ולא באתי אלא להדגיש אשר בקישור עם ביאתם של כמה עולים חדשים הרי החשיבות גדולה פי כמה וגם הזריות בהקמת הבנין בשביל לקלוט המספר הכי גדול שבאפשרי מהנוער העולה, שהרי זהו ענין שהזמן גרמא, שמוכרחת להיות הקליטה בסמיכות לעליתם, כי בלי"ה עלולים להקלט במקומות אינם רצויים כלל, וד"ל.

והובטחנו .. כדיוק: יומא לה, ב. לקרית דרושים לשמע"צ פח, ב.

ח'תלו

מאמר רז"ל: מכות כג, א.

בנין הישיבה: ראה גם לעיל אגרת חרפט, ובהנסמן כהערות שם.

רמה

אדמו"ר שליט"א

וע"פ הודעת חז"ל שאין הקב"ה מבקש אלא לפי כחן בודאי
שכשמתוסף בהכרח נתוסף ג"כ בהאפשריות והיכולת.
בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תלח

ב"ה, ט"ז סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מ"ג סיון

ובכלל ידועה דעתי, שאינה נוחה מקנייות של שערס וכיו"ב, ובנוגע
לפועל יתייעץ עם ידידיו על אתר.

לפלא שאין מזכיר מפעולותיו בהפצת המעינות ובפרט שהרי ז"ע
באנו מימי מתן תורה, וכמדובר איזו פעמים, שאז הנגלה שבתורה ניתן
בנסתר (ברמז באותיות דעשה"ד, וכמבואר באזהרות הרס"ג) והנסתר
דתורה (מעשה מרכבה) ניתן בנגלה, עד שרואים כל העם,

והרי הימים צ"ל נזכרים ונעשים, ומה להלן כו' אף כאן וק"ל.

בברכה לבשו"ט.

הודעת חז"ל: ראה תנחומא פינחס יד.

ח'תלח

אינה נוחה . . שערס: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח"קכ. ח"ט אגרת זרלז. ח"י אגרת
ר'תתקכב.

וכמבואר איזה פעמים: ראה גם לעיל חטי' אגרת ה'תצו, ובהנסמן בהערות שם.
נזכרים ונעשים: ראה גם לקמן אגרת ח'תקפב, ובהנסמן בהערות שם.
ומה להלן: ברכות כב, א.

ח'תלט

ב"ה, ט"ז סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו שואל מדוע גם מחשבה קלה בענייני דעלמא, מתקיים בזה לפעמים קרובות, שחולס אדם מהרהורי לבו, משא"כ מחשבת תורה ומצות ויר"ש ואפילו כשלומדים בעיון.

והביאור בזה מובן גם מהמבואר בספר תניא קדישא פרק כט (ל"ז ע"א) ומצוין [א] זהר הק', עיי"ש.

(ב) מהו הטעם שחבריו בנקל עולים למעלה מעלה בתורה ויר"ש משא"כ בהנוגע אליו, ומקשר זה למ"ש בתניא פרק מ"א בנוגע ללימוד התורה, שלפני הלימוד ולאחרי זה בכל שעה צריך להכין עצמו עיי"ש,

והנה בכל כגון זה הובטחנו, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, ובודאי כשישתדל בדבר, יצליח שהרי כן הבטיחנו חז"ל.

ידוע שלא זו הדרך לחפש קושיות ושאלות, כי אם לפרקים רחוקים, והעיקר ללמוד בהתמדה ושקידה בשופי תורתנו הק' תורת חיים הנגלה והחסידות, ועיין הפרטים בזה בהלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תלט

הובטחנו: יומא לט, א.

ח'תמ

ב"ה, ח"י סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ג וו"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוהר"א שי

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו, ובמענה לשאלתו בדרכי ואופני ההשפעה על התלמידים שיחיו, בני הישיבה העומדת תחת הנהלתו, הנני בא בזה להדגיש נקודה בין שאר הנקודות שנגענו בהן, והיא נקודה עקרית והרת תוצאות, ודבר בעתו:

בשים לב לתופעה המבהילה של הפסקת הלמודים בימי הקיץ על משך של יותר משני חדשים — ברובן ככולן של הישיבות במדינה זו, שעם הפסקה זו בא ניתוק הקשר שבין התלמידים והישיבה והעדר השפעתה מצד אחד, ומאידך ההשפעה דלעומת זה של העיר ובפרט בימי הקיץ, והרבה בטלה עושה וכו' וכו',

כדאי ונכון מאד — לעורר את מורי הישיבה שיתנדבו לסדר פגישות, על כל פנים פעם בשבוע או שבועיים, עם אלה מתלמידי הישיבה הנשארים בעיר בימי הקיץ, וביחוד עם תלמידי הכתות הגבוהות.

מטרת הפגישות היא לקיים הקשר שבין התלמידים והמורים שיחיו משך ימי הקיץ — על ידי התועדויות ידידותיות שהן שעות כושר לשיחות על נושאים שיענינו את התלמידים ושיש בהן תועלת להרמת רוחם ולחיזוק דרכם והנהגתם, שיפור המדות, וכדומה. ובאופן המתאים — אפשר לנצל פגישות אלו לעורר את התלמידים לקבוע עתים לתורה גם בימי הקיץ, להדר בתפלה בציבור, ולחזק בהם רגש האחירות המוטלת על בני הישיבה לשמש דוגמא לאחרים, ומצוה גוררת מצוה — לנצל כמה הזדמנויות לפעילות חינוכית בסביבתם לקיים כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך.

ח'תמ

נדפסה בלקריש ח"יג ע' 300 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מסרת הפגישות: ראה גם לקמן אגרת ח'תנה.

והרי כמה מעלות טובות בפגישות אלו: הפגישות כשלעצמן והעידוד שבהן, הידוק הקשר שבין המורים והתלמידים, תריס בפני השפעה בלתי רצויה, שלילת פריקת עול הישיבה לגמרי, וכו' וכו', אשר התוצאות תהיינה ניכרות בחזירתם של התלמידים להישיבה בזמן הבע"ל.

מובן אשר לטובת הענין יש לסדר אשר התלמידים יבואו לפגישות מרצונם הטוב, ואם אפילו בתחילה לא יהי מספר המשתתפים גדול ביותר, אבל יש לקוות שאם תהיינה הפגישות בעלות תוכן מתאים ומושך את הלב, תתפשט השמועה וירבו המשתתפים.

תקוטי אשר כת"ר יתן לבו להוציא לפועל תכנית זו וממנו יראו וילמדו גם מנהלי ישיבה אחרים, וזכות הרבים מסייעתם.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תמא

ב"ה, י"ט סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה יעקב משולם זלמן שי

. . . להערה בתוד"ה קטן (ב"ק קט, ב) דפי' דהטבלת גר קטן בלא אביו בפלוגתא שנוי' בכתובות (יא, [א]) — מובן שהכוונה להדיחו שם הכא במאי עסקינן כו'. וס"ל דגם עיקר דברי ר"ה נדחו (וכפי' הטור — יו"ד סרס"ח — בדעת בה"ג בזה).

— דאלת"ה מה מכריחו להשי"ס לשינוי דחיקא דעסקינן בבאה להתגייר עם אבי: (א) דמאן דכר שמי' דאב — במשנה (ב) שבו"י ושפחה — לכ"ע אין צורך לאב, וא"כ עכצ"ל דבבא א' לצדדין קתני?

ח'תמא

מו"ה יעקב משולם זלמן: קרוגר, לוגאנא.

ח'תמב

ב"ה, ערב שבת־קודש פ' בהעלותך את הנרות, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש לחג הסיום,
מאנטרעאל,
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם חג הסיום, שיק איך מיין באַגריסונג
און ברכה צו די תלמידים בעלי השמחה און צו אַלע אַנטיילנעמער אין
דער שמחה של תורה.

ווי איך האָב שוין אונטערגעשטרעכט באַ פריערדיגע געלעגנהייטן,
האָף איך אז דער חג הסיום וועט דינען אַלס הכנה און **התחלה** פאַר אַ
העכערע מדריגה אין לערנען תורה און מקיים זיין מצוות, וואָס דאָס איז
דער אמתער אינהאַלט פון אַ סיום אין תורה בכלל, און אין אַ ישיבה
בפרט.

די סדרה פון היינטיגער וואָך — בהעלותך את הנרות — הויבט אָן
תורה מיט דער מצוה פון אַנצינדן — ביז עס וועט לייכטן פון זיך אַליין —
די מנורה אין משכן ובית־המקדש, וואָס משה רבינו איז אָנגעזאָגט
געוואָרן איבערצוגעבן צו אהרן הכהן.

די תורה איז אַ נצחית, אַן אייביגע, און אַלע אירע אָנווייזונגען
זיינען אייביגע און ניט באַגרענעצט צו צייט און אָרט. דעריבער איז קלאָר,
אז אין אַ טיפערן זין האָט דער אָנזאָג פון הדלקת הנרות צו טאָן מיט
יעדן אידן, אין אַלע צייטן און אין אַלע ערטער. אויפ'ן גרונד פון דעם
מאמר בהעלתך את הנרות פון דעם אַלטען רבין, — בעל התניא והשלחן
ערוך און באַגרינדער פון חסידות חב"ד — איז עס פאַרשטאַנדיק לויט
דעם פסוק **נר ה' נשמת אדם** — אז די נשמה פון אַ אידן, וואָס איז אַ

ח'תמב

נדפסה בלקריש חייג ע' 191.

מאמר בהעלותך: לקרית ר"פ בהעלותך.

חלק אלוקי ממעל ממש, איז די גרטלעכע „ליכט“, און יעדער איד איז א „כהן“ לויט דעם נאָמען וואָס גיט האָט דעם אידישן פאָלק געגעבן — **ממלכת כהנים**. עס איז דעריבער די פליכט און דער זכות פון יעדן אידן אָנצוצינדן זיין **ליכט**, זיין נשמה, מיט דער ליכטיקייט פון נר מצוה ותורה אור; ווי אויך די ליכט, די נשמות פון יעדן אידן — וואָס ער קען נאָר דערגרייכן און וועלכער איז צוליב פאַרשידענע סיבות נאָך אין דער פינסטער, און זיין נשמה שיינט נאָך ניט דערווייל און לייכט ניט ווי אידישע נשמות דאַרפן שיינען און לייכטן.

אַלס ליובאַוויטשער תלמידים, האָבן איר אַז איר וועט שטענדיק געדיינקען אַז איר דאַרפט זיין **נרות להאיר** — ליכטיקע ליכט און וועלכע דאַרפן אויך אָנציענדן און ליכטיק מאַכן אַנדערע ליכט, פאַרשפרייטן די ליכטיקייט פון תורה און מצוות מיט התלהבות און לעבעדיקייט, ווי עס פאָדערט די מצוה פון ואהבת לרעך כמוך.

השם יתברך זאָל אייך מצליח זיין אין דעם, און דאָס זאָל אייך אויך ברענגען ברכה והצלחה אין אַלע אייערע ענינים.

בברכה להצלחה בכל האמור.

ח'תמג

בי"ה, עש"ק פ' בהעלותך, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו,

. . . ויהי רצון אשר כהוראת פרשת שבוע זה: וידבר ה' גוי דבר אל אהרן גוי בהעלותך את הנרות וגו',

אהרן . . . כאו"א: כמש"נ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.

ח'תמג

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"כ ע' 685.

יעשה כאו"א כל התלוי בו בכדי להדליק את נר ה' נשמת אדם,
הן הנשמה אשר בעצמו והן נשמות בני ישראל אשר בסביבתו,
סביבתו הקרובה וגם הרחוקה,
וכידוע פתגם־הוראת הבעש"ט אשר אהבת ישראל היא אפילו לזה
הנמצא בקצה הארץ ולא ראה אותו מעולם,
וישתדל בההדלקה עד שיהא בהעלותך, שתהא שלהבת עולה מאליו.
והידיעה אשר עושים את האמור ע"פ דבר ה', אשר דבורו של
הקב"ה חשיב מעשה, היא עצמה מוסיפה כח ומרץ במילוי שליחות
האמורה, מילוי מתוך שמחה וטוב לבב, אשר זוכה למלאות ציווי ה',
וק"ל.
בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תמד

בי"ה, כ"ג סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' הרב ידידי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בקשתו ברכה פ"נ שבעת רצון יקרא על הציון הקי של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו.

להדליק . . נשמת אדם: ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך.
עולה מאליו: ראה עירובין נד, ב. הלי תי"ת לרבנו הזקן בסופן.
אשר זוכה: ראה רמב"ם סוף הלי לולב.

פתגם: ראה גם לעיל חז"ן אגרת וקצ, ובכ"מ.
דבורו: ב"ר פמ"ד, כב.

ח'תמד

הרב ידידי: דינורי, תל אביב. אגרת נוספת אליו – לעיל חז"ן התשפב.

והרי נמצאים אנו בחדש השלישי אשר אף שלכאורה בששי בו ניתנה תורה, הרי מקשרים כל החדש בנתינת התורה ובסגנון ירחא תליתאי אורין תליתאין עמא תליתאי, והרי התורה היא המביאה ברכה והצלחה לבני ובנות ישראל בכל עניניהם ומתחיל בבנות ישראל וכמובא במכילתא ומדרשים, כה תאמר (בלשון רכה) לבית יעקב, אלו הנשים, ואח"כ ותגיד גוי'.

בברכה לבשו"ט בטוב האמיתי שהוא טוב לשמים טוב לבריות וטוב העושה פירות וביחד עם זה גם טוב הנראה והנגלה.

ח'תמה

ב"ה, כ"ה סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

מרת חי' בתי' תחי'

ברכה ושלוש!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבה מ"י סיון עם המצורף אליו, ובהתענינות ראיתי את הבול המצורף.

ובכלל הרעיון נכון הוא ומכמה טעמים, אלא שלפלא קצת ציור הלוחות אשר בודאי יודעת שצריכים להיות מרובעות גם מלמעלה ולא בחצי עיגול, וכמבואר ממאמרי חז"ל בכ"מ [ומהם בבא בתרא יד, א] וכמפורסם ג"כ ע"י הציור שעל השיחות לנוער וכו' כוונתי בהנ"ל לא לשם בקורת סרק אלא שכאשר יתמו כולם (בולים אלה) לתקן בהדפסה הבאה ועד"ז בשאר המקומות בס נמצא ציור לוחות.

אף שאין מזכירה עד"ז תקותי שהתייעצה בנוגע לבולים עם שאר בתי ספר הרשת, שהרי גם בזה יש להשתדל שיהי' קו אחיד בכל בתי הספר.

ובסגנון: שבת פה, א.

טוב לשמים: קידושין מ, א.

ח'תמה

ציור הלוחות: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתקפב. בארוכה עד"ז ראה שיחת ש"ס תשא תשמ"א ויום שמחית תשמ"ב.

לפלא שאינה מזכירה מעניני ביה"ס בכלל ובפרט ובטח תמלא
בהודמנות הבאה.

כיון שאינה מזכירה בנוגע לבריאות התקוה שזהו סימן שהכל
בסדר.

בברכה לבשו"ט.

ח'תמו

ב"ה, כ"ה סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ ענף עץ אבות בעל מדות
תרומיות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

תקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר חזר מנסיעתו, ובודאי לא ימנע
הטוב מלהודיע איך מצא בני משפחתו בפרט, ובני המשפחה במובן הרחב,
אנ"ש ואחב"י, בכלל. ובודאי למותר להדגיש שבכגון זה כל המרבה לפרט
הרי זה משובח ות"ח מראש, בתוספת תודה.

אמש בקרני מר שרגאי שי, ומובן שבין הנקודות העקריות בשיחתנו
תפסה מקום בראש בעית העולים החדשים, ובפרט בקשר עם התזכיר
שנשלח מכאן מאז וההצעה שבו אשר הספקת מקומות קליטה ובנינים
לעולים הצעירים תיכנס לתוך תקציב השיכון ולא על חשבון התקציב
לחינוך, וכמבואר בתזכיר הנ"ל. להפתעתי, הנעימה כמובן, נודעתי
שבישיבת הסוכנות נבחרה ועידה מיוחדת לדון בשאלה זו, ואשר כי הוא
היושב ראש של ועידה זו. זאת אומרת, אשר נוסף על השפעתו הטובה
בנוגע הדיון וההחלטה של ועידה זו, הרי גם בידו לזרז ביצוע ענין זה
ולהקדימו ככל הדרוש.

ח'תמו

חלקה נדפס בלקריש חי" ע' 205 והושלמה עמ"י צילום האגרת.
מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל חרנד ובהנסמן בהערות שם.
מנסיעתו: לרוסיה. ראה גם לקמן אגרת ח'תצד. ח'תקיג.
התזכיר: דלעיל ח'שכב.

וכמדומני כבר כתבתי לך באחד ממכתבי בגודל מעלת הזריות על פי הדגשת רבינו הזקן באגה"ק סי' כ"א בענין עקדת יצחק הנזכרת כמה פעמים בתפלות בניי ועד לדרשות המגידים והמטיפים וכו' וזלה"ק של רבה"ז שם: וזריותי דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם כי העקדה עצמה אינה נחשבה כ"כ לנסיון גדול לערך מעלת א"א ע"ה כו'. ומוסיף ביאור בזה אשר ענין הזריות מראה על השמחה והחפץ למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו. ובנידון דידן שייך גם המשך דברי רבינו הזקן באגרת הנ"ל בגודל הזריות בפרט במעשה הצדקה העולה על כולנה כו' שטוב לנו גם בעוה"ז להקדימה כל מה דאפשר. שהרי קליטה מתאימה של הנוער והצעירים הרי זו צדקה במובן הכי כולל ופנימי, צדקה תמידית בחיי עוה"ז ובחיי עוה"ב.

ואף שבודאי כל הנ"ל ידוע לך, אבל הרי נצטוינו לזרז את המזורזים דוקא.

ימים אלו הגיעתני שמועה ששחררו העסקן פעטשערסקי וחבריו שי' מן המאסר והחזירו למקומם, אלא שלדאבוני לא קבלתי ע"ע אישור נוסף לשמועה זו. והלואי שתתאמת בקרוב.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

באחד ממכתבי: ראה לעיל ח"ט אגרת ז'שצח. וראה גם לעיל ח"ט אגרת ב'תרלו. ב'תתכו.

נצטוינו: מכות כג, א.

ח'תמוז

ב"ה, כ"ה סיון, תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג ווי"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו'
מוהר"ר שאר ישוב שי' הכהן

שלום וברכה!

אף על פי שזמן רב לא נתקבלה ידיעה ממנו, אעמידו על חזקתו שהשלום והבריאות אתו בגו"ר גם יחד, ובפרט על פי פס"ד של המורה הגדול הרמב"ם הלי' דעות ריש פ' ד', שבריאיות הגוף ושלמותו מדרכי ה' הוא, ועל אחת כמה וכמה בריאות הנשמה ועניני'. ובזה — פעולותיו בהמכון שזכה והצליח לעמוד בראשו. ואגב, אם הופיעו ספרים ופרסומים נוספים בטח לא ימנע הטוב מלשלחם לכאן כמנהגו הטוב בעבר, ות"ח מראש.

ועל של עתה:

ימים אלו נודעתי שנתמנתה על ידי שר המשפטים ועדת משפטים שהוטל עלי' להציע סדרת חוקים אשר תחליף את החוק האזרחי, בשטח דיני חוזים, מקח וממכר, שכירות וכדומה, הקיימים כעת באה"ק ת"ו משרידי המשטרים הקודמים, ואשר בין חברי הועדה יש ג"כ ב"כ מהדתיים, העו"ד ליפשיץ, ועוד זאת אשר הרשות נתונה לחברי הועדה להתייעץ עם מי שמוצאים לנחוץ בכל הענינים הנוגעים בתחום זה.

גם נודעתי מפי מומחים במקצוע זה, כי בשטח זה של דיני חוזה, מו"מ וכו', אפשר במיוחד לתקן הרבה מחמת הבלבול והערבוב של כמה חוקים, ועוד ועיקר שההתנגדות מצד הבלתי דתיים להפעיל משפט התורה בחלק זה דחו"מ תהי' מינימלית. אלא שכמובן צריך להוציא ולקבץ מהחו"מ את הדינים השייכים לשטח האמור ולהכניסם למסגרת הני"ל בניסוח המתאים, כי בודאי אשר הניסוח תופס מקום וישפיע על הצלחת המפעל לבסס את החוקים האזרחיים על יסוד תורתנו תורת

ח'תמוז

מוהר"ר שאר ישוב שי' הכהן: אגרות נוספות אלי' — לעיל ח"כ זתקמה. זתקעא.

חיים. ומובן וגם פשוט אשר אם המפעל הנ"ל יצליח, הרי יהיו סכויים מבוססים להקל התעמולה והפעולה להעביר צעד אחר צעד גם שאר השטחים שבשיפוט באה"ק ת"ו לדיני התורה.

כיון שארגון קבוצת תלמידי חכמים שיתעסקו בהנ"ל לע"ע בנוגע שטח החוזים וכו', הוא ענין מסובך ומכמה טעמים, הן מצד עצם הדבר והן מצד הארגוני וההוצאות וכו', עלה ברעיוני שהדרך הכי קרובה להבפועל ממש (שהרי גם הזמן גרמא שלא לאחר המועד) היא שחברי המכון שבלאו הכי מתעסקים בכגון דא, ובודאי חלק מהם במיוחד בשטח האמור, הרי מביניהם אפשר לבחור מסוגלים להעבודה האמורה במיוחד. וכיון שעל פי השמועה העו"ד מר ליפשיץ איש נוח הוא וכו' ויהי מעונין גם מנקודת הדת לגשם הנ"ל, הרי אפשר שיופתר הענין בהצלחה רבה.

ואל התענינות כת"ר ואל בינתו אשען, ולא אאריך יותר בהאמור. ויונעם לי להודע מתגובת כת"ר על כל האמור, ובעיקר מהפעולות להביא הדבר לידי פועל ממש, ופשוט בשמירת הנקודה אשר זאת התורה לא תהי' מוחלפת, שמירה קפדנית.

בכבוד ובברכה, ובפ"ש אביו הרב שליט"א.

ח'תמו

ב"ה, כ"ו סיון, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה [חיים מרדכי שיי כהן]

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבתר שבתא דפ' בהעלותך והקודמו.

אביו הרב: דוד הכהן (הגזיר).

ח'תמו

חלקה נדפס בלקו"ש ח"י ע' 477 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מו"ה חיים מרדכי: פרלוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'תכג, ובהנסמן בהערות שם.

. . . פשוט שבמקום שלא יסכימו למקוה זעג'ז — יש לעשות מן הצד, ושניים: לזריעה ולהשקה.

לכתבו ע"ד ניילאן ופלאסטיק — כמדומה (קרוב לודאי) ישנם שינויים (עתה, ומשתנה גם מזמן לזמן) בהנוגע להדברים מהם עושים הני"ל. וכיון שכ"ק אדנ"ע מחשב גומי לדבר המקב"ט — אין להשתמש גם בהני"ל.

בעת רצון יזכירוהו וכל אלה שכותבם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ח'תמט

ב"ה, כ"ו סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הראשון, בו כותב אודות שאלת הדירה לאחר החתונה בשעה טובה ומוצלחת.

ובכלל שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, מיוסד על מאמרי רז"ל בכ"מ, אשר בנוגע למקום הדירה והדירה עצמה, יש להתחשב בדעת האשה עקרת הבית, ובפרט כשאחד הטעמים הוא אופי הסביבה שנשים רגישות יותר להשפעת הסביבה והרבה חברות עושה, ומטעמים אלו מהנכון להתישב בכפר חב"ד, ובאם אי אפשרי הדבר בשום אופן מאיזה טעמים שיהיו, אזי משאר האפשרויות לבחור מתאים לנקודה האמורה.

פשוט: במכתבו: ע"ד המקה . . . מסרנו להבע"ב הממונים העוסקים בזה כהסכם כ"ק שליט"א בשולי המכתב הני"ל שהתיקון מוכרח שיהי' ע"י השקה למטה בהרצפה וע"י זריעה מן הצד והמה מבטיחים להתחיל הדבר בסועל.

וראה גם אגרת הני"ל, ובהנסמן בהערות שם.

מחשב גומי: ראה גם לעיל ח"ד אגרת הישכ, ובהנסמן בהערות שם.

המקב"ט: המקבל טומאה.

ח'תמט

למקום הדירה: ראה גם לעיל אגרת חרעז, ובהנסמן בהערות שם.

הרבה חברות עושה: ראה סוטה ז, א.

בידעי, אף כי רק [ע"י] מכתבים ולא פא"פ את אביו הו"ח אי"א
נו"נ שליט"א, תקותי חזקה שיש לו קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה
שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, קביעות בכל יום ובהוספה ביום
השבת אשר קדש הוא לה' וכדברי האריז"ל החי בזה, ואם בכל הזמנים
ובכל המקומות היי הכרח בזה עאכ"כ בתקופתנו ובאה"ק ת"ו אשר
ככתוב עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'תנ

ב"ה, כ"ז סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד סיון, בו כותב אודות מצב השלום בית של
בנו ש"י

הנה בכלל אין זה בנוהג כלל לענות בכזה כ"א לאותו הנוגע בדבר,
שהרי רק הוא יכול לפרט הענין ככל הדרוש ובסגנון חז"ל אין אדם יודע
מה בלבו של חבירו.

בכ"ז לחשיבות הענין וגדלו ומפני הכבוד באתי להביע דעתי מיוחד
על פס"ד תורתנו תורת חיים אשר גדול השלום בכלל ועוד יותר שלום
שבין איש לאשתו, ובמקום חילוקי דיעות ביניהם הרי גם בזה הוראה
מפורטת (הובאה בהלכות אונאה לרבנו הזקן בעל התניא והשו"ע בסופן)
בנוגע להזהר מאד שלא לצער את האשה כו' להיות זהיר בכבודה וכו'
והרי כמובן ממכתב כת"ר אין זה כלל בענינים של יראת שמים, ואדרבה
חרדית היא ושומרת תורה ומצות וכו'.

ח'תנ

ובסגנון חז"ל: פסחים נד, ב.

רנט

אדמו"ר שליט"א

ויהי רצון מהשי"ת שהשלום שלו שישלם השלום בבית בנו שי' ויהי
השלום בריבוי והרי זה מביא לריבוי הברכה וכו' עיין אסתר רבה
בסיומה.

ומאחר שהכל בהשגחה פרטית ועל יסוד מאמר חז"ל אין מזרזין
אלא למזרזין, הרי בודאי כרב משתדל בהפצת המעיונות תורת החסידות
בכל מקום שידו מגעת, והובטחנו הבא לטהר (וידוע דיוק רבנו הזקן בעל
התניא והשו"ע לטהר גם אחרים) מסייעין אותו.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל הני"ל.

ח'תנא

ב"ה, כ"ז סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב אודות מצב בריאותו ודעת הרופאים.

וצדק בכתבו אשר כמה מקרים דומים לשלו ואולי עוד יותר
חמורים, הרי ע"י הנהגה מתאימה יורד האבן מבלי נתוח ובהנהגה
האמורה הוא גם אמבטיות חמות השתיי בכמויות חשובות אלא שגם
נוהגים שבהמשקים תהיי גם כמות שומן צמחוני וכיו"ב, וכדאי לשאול את
הרופאים בזה.

אין ברור כ"כ ממכתבו מקום האבן, כי לפעמים יש לגעת אליו ע"י
צבת מתאימה לפצלו, שאז הירידה שלו בנקל יותר.

והשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ירפאהו ע"י טפול מתאים
ורופא מתאים.

ובודאי למותר להאריך ע"ד הוספה בעניני תורה ומצות שנוסף על
הציווי וגם זה עיקר להעלות בקדש בכל עת, הרי ההוספה מוסיפה בברכת
השי"ת, וק"ל.

מאמר חז"ל: מכות כג, א.

והובטחנו... דיוק: יומא לח, ב. וראה לקרית דרושים לשמע"צ פח, ב.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תנב

ב"ה, כ"ט סיון, תשכ"ב
ברוקלין.

. . . מנהגנו לקרות שם לבת שנולדה — בקרה"ת הכי קרובה.
והרוצה לאחר קריאת השם, שהוא חיות האדם — עליו להביא רא"י. והרי
אמרז"ל דאשה כמאן דמהילא דמיא, ופשיטא שהכוונה תיכף בלידתה.
ראיתי הנדפס בזה בס' טעמי המנהגים — ואין אנו אחראים
לשמועות.

ח'תנג

ב"ה, יום ג' פ' והנה פרח מטה אהרן גוי ויגמול שקדים
ראש חדש תמוז, חודש הגאולה, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק כ"א סיון.

אחרון: משבעה רועים (תו"א מקץ לב, ב. ע"פ תיקונים שבז"ח — קד, א). וכל נפש
יש בה מבחי' ז' רועים (תניא רפמ"ב).

ח'תנב

מנהגנו: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתרמא, ובהנסמן בהערות שם.
אמרז"ל: ע"ז כו, א.

ח'תנג

כללי פרטי. האגרת נשלחה בתאריכים שונים. וראה גם לקמן אגרת ח'תנעא. לקריש ח"ח
ע' 332.

אדמו"ר שליט"א רסא

ובעמדנו בראש חדש תמוז הוא חדש הגאולה, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

והרי בתר רישא גופא אזיל.

יהי רצון שתהיי נשיאות ראש כל או"א בענינין הפרטים ובענינים הכלליים בם צריך לפעול — גם יחד.

פעולות כאו"א, בכל הענינים עליהם מסר נפשו בעל הגאולה והשמחה הבע"ל, וצוה עליהם לתלמידיו, לההלכים באורחותיו ובכלל — לכל השייכים אליו, בתוככי כלל ישראל.

תהינה כמאן דבעי למיהוי ובזריזות (מצדו) ובמהירות (מצד העזר מלמעלה)

לקיים המטרה הפנימית של כל הפעולות: אנן פועלי דיממי אנן — מאכן ליכטיג — להאיר ועד שימושך האור למטה להיות — נראה אור

בברכת חג הגאולה ולבשו"ט בכלל ובפרט

מ. שניאורסאהן

ח'תנד

[רי"ח תמוז תשכ"ב]

. . . הכתוב בשער היחוד והאמונה פ"ז דהשמש, „כמו קס"ז פעמים

בתר רישא: עירובין מא, א: לאחר פטירתו כו'.

נשיאות ראש: ראה לקו"ת במדבר בתחלתו.

ובזריזות: ראה אגה"ק סכ"א.

ובמהירות: ראה לקו"ת ס"פ קרח.

אנן פועלי: עירובין (סה, א) וכביאור הצי"צ (לקו"ד ע' 420. ספר המאמרים

היתשי"ח ע' 292 ואילך).

שימושך . . אור: לקו"ת ס"פ קרח שם.

ח'תנד

נדפסה בלקריש חי' ע' 180. האגרת היא אל הג"ר אמרים אליעזר יאלעס. אגרות נוספות

אליו לעיל — חרפת, ובהנסמן בהערות שם.

כגודל כדור הארץ" הוא ע"פ פסק הרמב"ם בהל' יסודי התורה פ"ג ה"ח (ודייק יותר בהקדמה לפירוש המשניות „קס"ו וגי שמיני פעם").

כנראה הקשו לכת"ר ממה **שכאילו** התוכנים דעתה חקרו ומצאו אחרת — $5/4$ מליון פעמים **ויותר**. — וכמו בשאר הקושיות „המדעיות" מסוג זה — המקשן ע"ה גם במדע!

הנא' בתכונה $5/4$ מליון ויותר הוא בנוגע לכמות (volume) וברמב"ם המדובר ע"ד הקוטר (diametre). והנה ערך הקוטרין הנ"ל המובא בס' התכונה דעתה הוא — **כמו** 110 (ולא — ק"ע) — אלא שמדידת קוטר השמש זו מביאה בחשבון שכבות מסויימות של השמש **ולא כולן** — כי שכבות החצוניות ביותר — (לפי דעת התוכנים דעתה) משתנות (בתנועת כוץ והתפשטות) מזמן לזמן במדה גדולה, לא כולן נראות **לעין** (כ"א רק „רואים" השפעתן) וכו' וכו' — ולכן גם קשה למודדן. כן אין מביאים בחשבון את protuberance, אבל (לפעמים עכ"פ) ראו ומדדו שהתפשטו הנ"ל עד כדי כך שהי' אז קוטר השמש **יותר** מן ק"ע פעמים מקוטר הארץ ונתכוץ אח"כ וכו' ואכ"מ.

ח'תנה

ב"ה, אדר"ח תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

מרת רחל תחי'

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מכ"ו סיון ושלאחריו

ת"ח על הבשוי"ט מעניני הגן וביה"ס, חגיגת הסיום וכו',

ובודאי משתדלים היא וכן בשאר בתי ספר הרשת שיהי' קישור

ח'תנה

נדפסה בלקי"ש חכ"ג ע' 408 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מרת רחל תחי': זמיר. אגרת נוספת אלי' — לעיל חישטו.
ובודאי משתדלים: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תרצט. לעיל ח'תמ.

ע[ם] התלמידים ש'י גם בימי החופש, ובפרט אשר נמשך הוא משך כו"כ שבועות, ואמרו חז"ל אם תעזבני יום יומים אעזבך, וכמה אופנים ודרכים בזה (גם שמשנתנים ממדינה למדינה וממקום למקום) בנוגע לקשר האמור, ותשועה ברוב יועץ. ויהי רצון שגם זה יהי בהצלחה, ובפרט בהתבונן בחשיבות הענין וערכו . . .

בעת רצון יזכירו כל שכותבת אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבה . . .

ח'תנו

ב"ה, ב' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג אי"א נו"נ וכו' מו"ה שמואל ש'י

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ספרו, עבד המלך, על ספר התהלים.

ויהי רצון אשר ירבה חיילים לאורייתא בדברי תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ולא רק בחלק הנגלה שבהם, אלא גם בפנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות,

והרי תורה אחת היא, ואדרבה — ע"פ המבואר בזהר הק' (פרשת בהעלותך את הנרות, קנ"ב א') פנימיות התורה היא נשמתא דאורייתא לגופי תורה חלק הנגלה,

אשר אם תמיד ובכל מקום הי' הכרח בזה, עאכ"כ בדורנו דרא דעקבתא דמשיחא ובאה"ק ת"ו אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכידוע אגרת הק' להבעש"ט אשר לכשיפוצו מעינותיו חוצה, קאתי מלכא דא מלכא משיחא.

ואמרו חז"ל: ירושלמי ברכות בסופה.

ח'תנו

מו"ה שמואל: הומינר, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לעיל חיד הקעא.
אגרת הק': כתר שם טוב בתחלתו.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. להעיר באיזהו מקומן בספרו הנ"ל, אף כי מקופיא, מפני שאין הזמן גרמא: בתחלת הספר (ג, ב): נצטוינו בזה וכו',

לכאורה בכל בכגון זה — אין הלשון מתאים, כי למדים על הענין דא"ג (ממה שכתוב אשרי האיש אשר לא וגו') אבל לא שבא הכתוב לצוות. ולא עוד, אלא שי"ל שאין זה בגדר ציווי מצ"ע כ"א ע"ד עצה טובה קמ"ל, ויעוין רמב"ם הלכות דיעות ריש פרק וא"ו; לפיכך וכו' ויתרחק וכו' כדי ואומר אשרי האיש וגו' — שמדגיש כדי, ולא שהדבר אסור מצ"ע. וע"פ הנ"ל מובן ג"כ בפשיטות מאמר חז"ל (עבו"ז י"ח ב') ועליהם הכתוב אומר אשרי האיש וכו' שדברים הללו מביאין וכו' — ולא איסור מצ"ע.

שם (ד' ע"א) נצטוינו בזה להתמיד בלימוד כו' ולא לבטל מן התורה וכו', ומציין למאמר חז"ל עבו"ז שם, שמא יאמר אדם וכו',

ולכאורה גם בזה אינו מדויק, שהרי ממשך במאמר חז"ל שם, אלך ואתגרה בשינה, תלמוד לומר, ובתורתו יהגה יומם ולילה, שהכוונה לא שלילת ביטול תורה, דפשיטא שעבירה היא ועליו נאמר כי דבר ה' בזה וכו' (סנהדרין צ"ט א') כי אם הענין דאתגרה בשינה, שהישן — אין בזה עון דביטול תורה. וק"ל.

לביאורו שם בגדרי דקיום מצות לא ימוש וכו' — יעוין באר היטב בהלכות ת"ת לרבנו הזקן פרק ג'.

בסיום הספר (פ"ה ע"ב),

לפלא שנשמט עה"כ כל הנשמה תהלל וגו' פירוש חז"ל דעל כל נשימה ונשימה צריך לקלס (ב"ר ס"פ יד) ובדב"ר ספ"ב: חייב לקלס כו'.

נצטוינו בזה: עה"פ אשרי האיש ג' — נצטוינו בזה להתרחק מחברת הרשעים ולא יעבור על ידם אפילו בהעברה בלבד ואין צריך לומר שלא יעמוד להתעכב על ידם ולישב במסיבתם. שם: עה"פ והי' כעץ שתול ג'.

ומציין למאמר חז"ל: שמא יאמר אדם הואיל ולא הלכתי לטרטאות ולקרסאות ולא עמדתי בקגיון אלך ואתגרה בשינה תלמוד לומר ובתורתו יהגה יומם ולילה.

ח'תנז

[ג' תמוז תשכ"ב]

. . . לכתבו ע"ד עירוב בעיר, כיון שהלכות רבות בזה — הרי מבלי
השתתפות רב בקי בהל' אלו ביחוד אין לעשות בזה.
בנוגע לתקנות חברה קדישא וכו' — יפנה לח"ק דאגודת חב"ד.

ח'תנח

ב"ה, ד' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

ליידס אוקזילערי פון בית רבקה אין מאנטרעאל,
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש:

איך בין געווען צופרידען צו באַקומען דעם בריף פון ראש חדש
תמוז מיט דער בייגעלייגטער רשימה, די נעמען פון די אַלע באַטייליגטע
שתליט"א, און ראשי פרקים פון דער אַרבעט לטובת בית רבקה.

און השי"ת זאָל העלפען אַז די אַרבעט אייערע זאָל בריינגען די
ריכטיגע פירות, און אַלס ערשטע ועיקר, אַז די תלמידות ת"י זאָלען זיין
ווי ערוואַרטעט פון יעדער אידישע טאַכטער, וואָס יעדערע פון זיין ווערט
אַנגערופען בת שרה רבקה רחל ולאה,

דורכגענומען מיט חסידות'שער לעבעדיקייט און ליכטיקייט אין
זייער טאַג טעגליכען לעבען.

ואשרי חלקן פון די אַלע וועלכע העלפען אין דעם.

און השם יתברך זאָל זיי בענטשן און געבען דאָס אַלעס וואָס זיי
נויטיגען זיך, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות,

ח'תנז

האגרת היא אל מוהפ"א שי' ווברמן, ונכתבה על גליון מכתבו מיום ה' לפ' קרח. אגרות
נוספות אליו — לעיל ח'רצא, ובהנסמן בהערות שם.

און בפרט אז מיר געפינען זיך אין די סגולה טעג, נאָהענט צום חג
הגאולה י"ב וי"ג תמוז, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

בברכה.

ח'תנט

ב"ה, ז' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך סעדיי שי

שלום וברכה:

במענה למכתבו מדי תמוז בקשת ברכה פ"נ.

וכיון שבתפלה נוהגים להזכיר גם בשם האם, יודיע השמות של כל
אחד ואחת שכותב אודותם בצירוף שם האם שלהם, ויזכירום כאו"א על
הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן
כתבו.

ואלו שמתו לי"ע ולי"ע הילדים שלהם, בטח יסבירים שעליהם להוסיף
בדיוק זהירות חוקי ודיני טהרת המשפחה, וישאלו להם מורה הוראה
היודעים הם כל הפרטים בזה ועל מנת לשמור עליהם מכאן ולהבא ככל
הדרוש.

ולאלו שעדיין לא נתברכו בפרי הבטן, נוסף על דיוק זהירות בחוקי
ודיני טהרת המשפחה יבררו באם לא היי בהשדוד שלהם, פגיעה בכבוד בן
או בת ישראל באופן שעל פי דין צריכים לבקשת מחילה.

ולאלו ואלו מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלהם ואת המזוזות
בדירותיהם שתהיינה כולן כשרות כדן, והנשים תשמורנה על מנהגן הטוב
של בנות ישראל הכשרות להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב
שבת וערב יום טוב.

ח'תנט

האברך סעדיי דאהן. זונדרלנד.

וכיון שהוא המביא הבקשה והוא בן ישיבה, מוכן שעליו להוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד התורה והידור בקיום המצות, שמלבד גודל הענין מצד עצמו, הרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת בהמצטרך לו ובמילוי משאלות לבבו לטובה בהאמור.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'תס

ב"ה, ז' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך בנימין יוסף שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז סיון.

בעת רצון יזכירוהו בתפלה למילוי משאלות לבבו, ויהי רצון שכשם שהביא הבקשה כן יודיע בשורה טובה בהאמור.

והתקוה חזקה שלמותר להאריך [וע"פ הוראת הבעל שם טוב הידועה, שמכל ענין שאדם רואה ושומע — עליו ללמוד ממנו בעבודתו לקונו, הרי גם] עליו ללמוד במכש"כ וק"ו: ומה בנוגע לפקודת בשר ודם, הרי [בסביבה בה נמצא] מקיימים הפקודה מבלי להרהר אחריי ומבלי לחפש טעמים ונמוקים וכי

עאכו"כ בנוגע — להבדיל — לפקודת מלך מה"מ הקב"ה והמעשה הוא העיקר, הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ופ"ש חבריו שי.

ח'תס

בסביבה בה נמצא: צבא.

ח'תסא

ביה, חי תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יעקב יוסף שי

שלום וברכה!

. . . לכתבו ע"ד. אלו שהם אדאפטירט ילדים — באם אין ודאי
שאמם יהודית צריך לשאול רב: הזקוקים הילדים לגירות ואופנה. ואז על
הרב וכיו"ב להשתדל לגיירם, כיון שמתחנכים כיהודים ויתערבו בכל אופן
בבניי וכו'. — מובן שהחינוך צ"ל ע"פ התומ"צ.

ח'תסב

ביה, חי תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה מאיר צבי שי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפ"נ שנקרא בעת רצון על הציון הקי של כ"ק
מו"ה אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וכיון שהשגחה העליונה זיכתו והצליחתו ללמד תורה לבני ישראל,
ז.א. טופח ע"מ להטפח, בודאי עוסק גם בפנימיות התורה שבדורנו
נתגלתה בתורת החסידות, שהרי זוהי הדרך המביאה לאהבת ה' וליראת

ח'תסא

מו"ה יעקב יוסף: גורקאוו, לונדון. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'תט, ובהנסמן בהערות
שם.

ח'תסב

מאיר צבי: ערנסטריי, מנשטטר.

ה' כמבואר בהלכות יסודי התורה לרבנו הרמב"ם ריש פרק ב', ומבואר בכ"מ, ועוד והוא העיקר שרואים במוחש כן, שהרי אי אפשר לבוא לאהבה וליראה כ"א ע"י התבוננות מתאימה, וק"ל, ועיין ג"כ הקדמה לספר חובת הלבבות.

בודאי יודע מפרשת חג הגאולה י"ב וי"ג תמוז גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ח'תסג

ב"ה, ט' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מו' תמוז.

בעת רצון יזכירו אותה ומשפחתה ש"י על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבה, ובוה כמובן וגם פשוט, להצלחה בפעולות נשי ובנות חב"ד אשר במחנם הטי'

והרי הימים ימי סגולה, בסמיכות לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסון

מזכיר

נ.ב. לכתבה אודות, מאלע, הנה כיון שדעת איזה רופאים, שכשמסירים אותם, הרי על ידי זה עצמו — מגרים את הגוף ונותנים מקום אשר יחזור עוד הפעם, משא"כ (לדעתם עכ"פ) כשאין נוגעים בהם, וגם שלא לחכך ולגרד אותם וכו' — נוח יותר, והרי גם זה סימן טוב הוא, אשר אינם גורמים לה כל אי נוחיות, ולכן יש להתייעץ עם עוד רופא מומחה בכהנ"ל. ובאם יהי חילוקי דיעות בין הרופאים, הרי שב ואל תעשה עדיף.

ח'תסד

ב"ה, יו"ד תמוז, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר משה שי ארם

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה במכתבו מכ"ג סיון ע"ד ביקורו בלוית חבריו
שי בכפר חב"ד, ומשיחת באי כוחנו אתם על בעיות הכפר וכו', שבדאי
יביאו לתוצאות ממשיות ולמעשים בפועל.

ויומא קא גרים שקבלתי מכתבו וכן הידיעה מועד כפר חב"ד
בסמיכות לימי הסגולה והגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע יב"ג
תמוז, אשר בודאי ידועה לכי פרשת הימים ההם בזמן הזה, עת שנשתחרר
כ"ק מו"ח ממאסרו במדינתו לפניו אחרי מלחמתו הממושכה להגן על
קדשי עמנו על אף הדיקטטורה והמשטר הענקי והעז. ולא עוד אלא שנצח
במלחמתו אשר עדין עושה פירות ופירי פירות. נמצאנו למדים כמה גדול
כוחו אפילו של יהודי אחד אם רק יש לו ההחלטה התקיפה ומסירות נפש
בפועל. ומכאן ההתעוררות והחיוב למעשה בהנוגע לכל אחד ואחד מאתנו
אשר ההשגחה העליונה זיכתה אותנו לחיות ולפעול במדינות חפשיות
מגזירות וכו' ובתנאים שלא בערך נוחים וקלים יותר.

בכבוד ובברכת חג הגאולה — המחכה לבשו"ט.

ח'תסד

מר משה ארם: אגרות נוספות אליו — לעיל ח'שפו, ובהנסמן בהערות שם.
נמצאנו למדים: ראה גם ב' האגרות שלאחיו, לקמן אגרת ח'תרמד.

ח'תסה

ב"ה, יו"ד תמוז, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר משה ש"י שרת

שלום וברכה!

שמחתי להודיע מועד כפר חב"ד על דבר ביקורו בכפר, וכן נעמה לי הידיעה מבא כוחנו הרב בנימין ש"י גורודצקי משיחתו את כ'. יחד עם הרושמים שנשארו אצלי מבקורו כאן הרי כל זה מצטרף לחשבון גדול לחזק בטחוני שאהדתו של כ' לכל שטח פעולותינו באה"ק ת"ו ולכפר חב"ד ביחוד, וכן בהנוגע לשאלות הכלליות שעמדנו עליהן בשיחתנו, הביאה ותוסיף להביא תוצאות ממשיות.

ומגלגלין בשורות טובות ליומא זכאה, שהידיעות הנ"ל הגיעוני בסמיכות לחג הגאולה יב"ג תמוז שהשנה היא שנת ה'ל"ה לגאולתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע ממאסרו, אשר כ' בטח יודע פרשת הימים ההם בזמן הזה. וככל ימי זכרון בחיי הכלל והפרט של היהודי תכליתם שיהיו נזכרים ונעשים, היינו שהזכרון יעורר את המעשה בפועל. והנקודה העקרית של חג גאולה זה היא — כמה גדול כוחו של יהודי אחד, אשר בהחלטה תקיפה ומסירות נפש אמתית לא רק שיכול הי' להחזיק מעמד נגד דיקטטורה ומשטר ענקי ועז, אלא גם ניצח במלחמתו מלחמת ה' ועם סגולתו, ולא רק נצחון אישי אלא גם נצחון כללי אשר תוצאותיו ניכרים בעליל. ואף על פי אשר מי הוא זה אשר נשאו לבו להידמות לכ"ק אדמו"ר [נבג"מ] ובכוח המס"נ שלו בפרט — אבל לאידך הרי גם התנאים במדינות החפשיות שאנו פועלים בהם קלים הם שלא בערך, והנמשל מובן מק"ו ומגזירה בלתי שוה. ויהי רצון שכל אחד ואחד מאתנו ימלא את תפקידו שהעמיסה עליו ההשגחה העליונה יחד עם הכוחות הדרושים לכך.

בכבוד ובברכה ובברכת חג הגאולה.

ח'תסו

ב"ה, יו"ד תמוז, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

מר ראובן שי' אבינעם

שלום וברכה!

באיחור זמן קבלתי מכתבו מ"יג באייר, מענה למכתבי בנוגע ספרו.

ובנקודת מכתבו, שמסכים לדברי שענין האבל צריך להיות מוגבל בזמן בכדי שלא יגע בתפקידו העקרי של האדם להיות פעיל ובמרץ כו', אלא שרוצה להבדיל בין אבל לזכרון, הנה מובן ששנוי השם כאן לא מעלה ולא מוריד והעיקר היא התוצאות, והבחינה היא: אם הזכרון או האבל מביא הוספה בקדושה וצדק ויושר בעולם, או להיפך.

ואשר להערותו שיש נפטרים שיש להם מעלות מיוחדות או זכות מיוחדת הקשורה בפעולה מסוימה, שמשום כך אין זכרם ממעט מרצם וחיותם של ההורים וכו', הרי במוחש רואים אנו אדרבה שהבנים שאינם מצטיינים במעלות מיוחדות אהבת ההורים אליהם דוקא עמוקה יותר, וכסגנון חז"ל אהבה תלויי בדבר בטל דבר בטלה אהבה, שמוזה מוכח שאפילו קודם שבטל הדבר לא היתה האהבה עמוקה ואמתית כל כך כמו אהבה שאינה תלויי בדבר. כי אמתת האהבה של אב לבנים היא בדיוק אהבה שאינה תלויי בדבר, ובלשון החסידות אהבה עצמית, כי הבנים הם ממהות ועצמות ההורים. אמנם טעם זה עדין לא מסביר כל צרכו למה תהי' האהבה גדולה יותר לבנים שאינם מצטיינים כל כך במעלות מיוחדות ודי שתהי' שווה. אלא כיון שיש אהבה עצמית ואהבה תלויי בדבר, הרי האחרונה מחלישה, זאת אומרת מכסה על האהבה העצמית. ולדוגמא ובבירור יותר — מה שראינו בתקופתנו, ועוד יותר בהדגשה בתקופות שעברו, תקופות השמדות ונוסעי הצלב ר"ל ול"ע, שדוקא אנשים פשוטים מסרו נפשם בעד דתנו ואמונתנו בקל יותר מאשר בעלי

ח'תסו

מר ראובן אבינעם: אגרת נוספות אליו — לעיל ח"כ ז'תרכ.

מענה למכתבי: הנ"ל.

וכסגנון חז"ל: אבות פ"ה מט"ז.

שכל והבנה והשגה. ואף שאלו ואלו מאמינים בני מאמינים ובשניהם נקודת היהדות היא מקור המסירת נפש שלהם, אבל מצד שבעלי שכל דרכם לכוון כל עניניהם על פי השכל, והרגל נעשה טבע שני, היו צריכים גם בזה למצוא טעם ודעת, מה שאין כן אנשים פשוטים כשבאים לידי נסיון בדבר אמונה שנקודת היהדות שלהם מתעוררת בלי כל לבושים ובלי הגבלות. ועל דרך זה בנידון דידן, שאם האהבה תלוי בדבר, אף כי דבר גדול ונעלה ביותר, הרי גם דבר זה מוגבל הוא ומגביל האהבה גם העצמית — מכסה עלי מתוך ההרגל לקשר האהבה באותו דבר.

ולסיים מענינא דיומא, ערב יב"ג תמוז, ימי הגאולה והנצחון של כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע במלחמתו להגן על קדשי עמנו על אף דיקטטורה ומשטר ענקי במדינתו לפניו, אשר בודאי כי יודע פרשת הימים ההם, הנה נקודתם העקרית לדעתי היא כמה גדול כוחו של יהודי אחד אם רק מפעיל החלטה תקיפה ומסירות נפש אמתית, ואף שלא כל אדם זוכה לכך, אבל הרי גם התנאים בארצות החפשיות שאנו חיים בהן נוחים יותר **שלא** בערך, ואין הקב"ה דורש אלא לפי כוחו של כל אחד ואחד ובלבד שינצלו במילואו.

בכבוד ובברכה.

ח'תסז

[י"א תמוז תשכ"ב]

. . . כותב אודות מצב בריאות זוגתו תחי', ודעת הרופא (בקשר עם זה) בנוגע לעיבור וכו',

ובענינים כאלו מובן וגם פשוט שעליו לפנות לרב מורה הוראה בסביבתו ויורהו דעת תורה, תורתנו הק' ותורת חיים, בהאמור, כי אין מחליטין בכגון דא על דעת עצמו.

מאמינים בני מאמינים: שבת צו, א.

הרגל נעשה: שבילי אמונה נ"ד ש"ב. פחד יצחק בערכו. תניא ספ"ד.

ואין הקב"ה: במדבר פכ"א, כב.

ח'תסז

נדפסה בלקריש חי"ז ע' 472.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו ואת המזוזות בדירתו —
 שתהיינה כולן כשרות כדין, וזוגתו תחיי תשמור על מנהגן הטוב של בנות
 ישראל הכשרות, להפריש, בל"נ, לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב
 שבת וערב יום־טוב.

ובנוגע להדוחק בפרנסה, ידועה עצה היעוצה מרז"ל להרבות בצדקה
 ולחלקה ברבות פעמים (ראה אגה"ק סכ"א). ומהזמנים המסוגלים לזה
 הוא בבוקר דכל יום חול (ראה דא"ח עה"פ וישכם לכן בבוקר) קודם
 תפלת הבוקר (ראה הקדמת הסידור) — להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

ח'תסח

[נוסח המברק לקראת י"ב־י"ג תמוז תשכ"ב]

שבת והתועדויות שמחות ופעילות.

/מקום החתימה/

ח'תסט

[ט"ו תמוז תשכ"ב]

מובנת הפליאה והתמיי הכי גדולה על העדר כל ידיעות מכם. ויהי
 רצון שיהי זה סימן שהכל בסדר בעניינים הפרטים, ושאין חסר כלל וכלל
 בפעולותיהם בעניינים הכלליים.

ידועה העצה: ראה גם לעיל אגרת ח'רעט, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תסח

נדפס בלק"ש חכ"ג ע' 390.

ח'תסט

נדפסה בס' השליחות ע' 221.

ערה

אדמו"ר שליט"א

ח'תע

ב"ה, ט"ז תמוז תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הגאולה י"ג תמוז, בו כותב אודות הצעת
נכבדות עבור בנו . . . שי.

שאף שלא סיימו עדיין המו"מ לפרטיו, אבל כבר התראו זע"ז וכו'.
ויהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בית
חסידותני.

ובנוגע לפרטים (הכספים וכו') מובן שבזה על שני הצדדים לבוא
לעמק השוה, והשי"ת יצליחם.

בעת רצון יזכירו את זוגתו תחי' לרפוי"ש. ובכלל בכגון זה יש לעשות
כדיעה אחידה של שני רופאים מומחים במקצוע.

בברכה לבשו"ט בכל האמור, והרי נכתב מכתבו ביום הגאולה

מ. שניאורסאהן

ח'תעא

ב"ה, י"ח תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ הרא"ר שליט"א, רב ראשי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב מי"א בתמוז, ותוכנו אודות האברך

ח'תעא

הרא"ר שליט"א: טראץ, רומא.

הנעלה הווי"ח אי"א נוי"נ הרב אליי שי וואזאנא, בקשר עם משרת שו"ב בקי"ק של כת"ר.

ויהי רצון שיכנס למשרתו תפקידו בשעה טובה ומ[נ]צלחת ובודאי אשר כת"ר מצדו יסייע בידו בנוגע לכל ההידורים הדרושים במלאכת שמים האמורה ותלויים בבעלי בתים והאיטלזים וכ"י הנשמעים לרב ולא תמיד לשו"ב, ובפרט בשו"ב אשר אך זה עתה בא, ובודאי לכת"ר האריכות בזה אך למותר.

התקוה חזקה אשר ידוע לכת"ר מפרשת חג הגאולה י"ב וי"ג תמוז, שזה עתה באנו מהם, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל והרי בתר רישא גופא אזיל,

יהי רצון שתהי' נשיאות ראש כל או"א בעניניו הפרטים ובענינים הכללים במ צריך לפעול — גם יחד.

פעולת כאו"א בכל הענינים עליהם מסר נפשו בעל הגאולה והשמחה הנ"ל, וצוה עליהם לתלמידיו, לההולכים באורחותיו, ובכלל — לכל השייכים אליו, בתוככי כלל ישראל.

תהיינה כמאן דבעי למהוי ובזריזות (מצדו) ובמהירות (מצד העזר מלמעלה)

לקיים המטרה הפנימית של כל הפעולות: און פועלי דיממא און — מאכן ליכטיג — להאיר ועד שיומשך האור למטה להיות — נראה אור. בכבוד ובברכה.

ח'תעב

בי"ה, כי תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו מיי"ז תמוז — יהפך בקרוב לששון ולשמחה — בקשת ברכה פ"נ.

בחר רישא: ראה גם לעיל אגרת ח'תנג, ובהנסמן בהערות שם.

בעת רצון יקרא על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע,

בהתענינות קראתי אשר במשך הקיץ יהי בתור רופא במחנה וכו',
והתקוה חזקה אשר ישתדל לא רק ברפואת הגוף של הפונים אליו,
אלא גם ברפואת הנפש, ואדרבה, ובפרט שהרי גם הרופאים דתקופתנו
באו לידי הכרה בגודל ההשפעה שיש לבריאות הנפש על בריאות הגוף,
גדולה בהרבה מאשר שיערו מאז, כקבעם הסיסמא, נפש בריאה בגוף
בריאה.

ואת"ל הרי זה גם כן מתוכן הפנימי של אמונתנו, אמונת האחדות,
אחדות המאחדת את כל הענינים אשר בבריאה, ענינים הגשמים
והרוחניים, ובטח לדכוותי האריכות בהאמור אך למותר.

והובטחנו, הבא לטהר — וידוע דיוק רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע,
לטהר (גם) אחרים — מסייעין אותו.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב. בהכירי מלפני זמן מנהלי מחנה האמור, רצוני לקוות
שיסייעוהו בפעולה האמורה ככל האפשרי ובחפץ לב.

ח'תעג

ב"ה, כ' תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

מר ראובן ש"י

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות הו"ל מחדש ספרי אבותיו, ושואל
עצה בזה.

ח'תעב

והובטחנו... דיוק: יומא לת, ב. לקרית דרושים לשמע"צ פת, ב.

ח'תעג

מר ראובן: אינהורן, חיפה.

והנה בנוגע לעצם הספרים, כיון שלא ראיתם ובכלל — יש להתייעץ עם מומחים בכגון זה מהנמצאים בסביבתו ויראו הספרים

בנוגע למוסדות המתעסקים בכזה, בטח גם להם ידוע שבאם יש להספרים ומחברם שייכות למדינות אירופא, שסבלו במלחמה האחרונה, יש מקום לברר אצל ועד השלומין והפיצויים, שבמקרים מסוימים משתתפים בהוצאות הכנה לדפוס וכו', כן באה"ק ת"ו נמצאים איזה מוסדות המסייעים בהוצאות ספרי קודש, ובודאי יוכלו לברר הפרטים בזה ג"כ מרבנים וראשי ישיבות וכו'.

בהמשך לסיום מכתבו, בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה בהענינים אודותם כותב, ובודאי עושים גם בדרך הטבע כי הרי על האדם לעשות התלוי בו בדרך הטבע, וזהו כלי לקיום מ"ש וברכך ה"א בכל אשר תעשה.

ומאחר שהכל בהשגחה פרטית עלי החובה (והזכות) לעוררו על ההכרח וחובת גברא בקביעות עתים גם בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, קביעות בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה, שבאם בכל הזמנים ובכל המקומות הי' הכרח בזה עאכ"כ בתקופתנו ובאה"ק ת"ו ביחוד אשר כמ"ש עיני הי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'תעד

[כ"א תמוז תשכ"ב]

... הרי רואים בעליל חסדי השי"ת ונפלאותיו בעניניהם הפרטים

ח'תעד

מהעתקה. האגרת היא אל מר"ה יעקב שי' פלס. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א זיתנצ, ובהנסמן בהערות שם.

וגם בעניני ישיבת קרית גת. ובודאי כן יתן, ויה"ר שגם יוסיף בעתיד ויתקדש ש"ש. ואשרי חלקם שזכו להיות בראשית המפעל הקי. ויה"ר שימשיכו ויוסיפו בזה מתוך שמחה ובריאיות.

ח'תעה

ב"ה, כ"ג תמוז, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד מר משה שיי [מייזלש]

שלום וברכה:

זה עתה נודעתי מפטירת זוגי ע"ה, וכיון שעל פי הידיעה כבר עברו ימי האבלות, יהי רצון שיתמו ימי אבל ועניני אבל בנוגע לפרט ולכלל, ואך טוב ימצאהו ואת כל בני ביתו שליט"א, ובנוסח החסידות, בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מספרים חסידי חב"ד שכשנפטרה הרבנית אשת אדמו"ר הצמח צדק, התאבל עלי ביותר ומאן להתנחם, עד שנכנס אליו אחד ממקורביו ואמר הרי בפירוש שמענו מכ"ק אדמו"ר מאמר חז"ל על הכתוב ראה חיים עם אשה אשר אהבת כו' — תורה היא, ויענהו הצ"צ החייתני, ועל ידי זה חל מפנה במצב רוחו וכו'.

ולכאורה הענין צריך עיון גדול, שהרי בודאי אשר ידוע הי' מאמר הנ"ל להצמח צדק, ובודאי גם כן אשר בקשר עם ימי האבלות עלה בזכרוננו כמה וכמה פעמים, ובמה איפוא פעל המקורב הנ"ל בהזכירו המאמר ועד לחולל מפנה בהליכות יוסדיו של הצמח צדק? אלא שכנראה אינו דומה ענין כמו שהוא במחשבה לכמו שמביאים אותו לעולם הדיבור,

ישיבת קרית גת: ראה גם לעיל אגרת ח'רפט, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תעה

מר משה מייזלש: אגרת נוספת אליו — לעיל ח'שעט.
מספרים: ראה גם לעיל ח"ו אגרת ב'רסו. ח"ה אגרת א'תסג.
הרבנית: ח"י מושקא.
מאמר חז"ל: קידושין ל, ב.

אף שלכאורה היינו הך, ואין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים — נאמר גם על הגדול שבגדולים.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

נ.ב. עלי להוסיף אשר טרם כתבתי מכתבי זה עלה ברעיוני הפתגם השגור כאן קרתא דאתאי לה, היינו בארצות הברית — „מיינד יור און ביזנעס“, ובפרט בנוגע לאדם השרוי בצער. אלא שמניי וביי בא גם המענה, שהרי דוקא בענייני צער כהנ"ל הנוסח הוא „בתוך שאר אבלי ציון וירושלים“, זאת אומרת שאין זה ענין פרטי וכל אבלי ציון וירושלים שותפים לזה, והראי' שהם שותפים בנחמה.

ובעסקי במכ' זה — עוד ענין, אף שבנוגע לכ' — ספק הי' אצלי אם להביאו במכתב זה, הוא תגובתי למכתב כ' משלהי ניסן, אשר עד עתה לא עניתי עליו, כיון שכנראה תקיף הוא בדעתו ובפרט בענין שכבר בא לידי החלטה, וביחוד, אחרי בקשת סליחתו, בהחלטה דשב ואל תעשה בהנוגע לחוץ מד' אמות שלו ולסביבתו בכלל, שלסוג ידוע של בני אדם קשה להם לשנות דעתם זו וכעבודת פרך להם.

עם כל זה מוצא אני לחובתי לעורר על תוכן מכתבו, והוא, שבכלל אכזבה המביאה לידי מיעוט בפעולה, אפילו אם תמצא לומר שהאכזבה מבוססת היא והמאוכזב צודק על 100%, צריך בירור ובחינה מיהו המעונין ומעורר אכזבה זו, ובלשון ספר התניא, האם מצב רוח זה נמשך „מחלל הימני או מחלל השמאלי“. ועוד בחינה, מי ישתכר מהעדר הפעולה ומצדקת טענתו של המאוכזב וכו' וכו'. שהרי סוף סוף, כסגנון חכמינו ז"ל, אנן פעלי דיממא אנן, וכביאור אדמו"ר הצמח צדק — מאכן ליכטיק. ובודאי גם הבטוי פעלי מדויק הוא, היינו שאין הכוונה להאיר במקום המואר בלאו הכי, ואין הכוונה לעבודה קלה, כי אם פעולה ממש, ששכרה (ואופנה) במדת ואליו הוא נושא את נפשו.

מוכרחני להוסיף שבכמה מטענותיו איני תמים דיעה עמו כלל וכלל, אבל כנ"ל לדעתי אין זה נוגע בעצם הבעי' עליי כתבתי במכתבי הראשון, והיא שעל כל אחד ואחת להפיץ אור, אור האמת של תורתנו תורת אמת ומאור שבה זו פנימיות התורה, עד שהתורה כשמה כן היא נעשית הוראה

אין חבוש: ברכות ה, ב. ושי"נ.

הנוסח: ראה גם לקריש ח"י ע' 210.

וכביאור: ראה גם לעיל אגרת חתנג, ובהנסמן בהערות שם.

בחיים היוס'יומיים, ולא רק במחשבה שהקב"ה לבא בעי, אלא כאמור לעיל בדיבור ובמעשה בפועל. ואפילו אנוס דרחמנא פטרי', כמאן דעביד לא אמרינן (אפילו בעולם הדיבור ועל אחת כמה וכמה שאין זה „עביד" בעולמנו עולם המעשה).

לסיים על פי סיומו במכתבו הנ"ל דבר תורה, בטעם משלוח מנות, שמעתי בזה סיפור אופייני מאחד מרבני רוסיא בדורנו זה, שפעם התמוגג בדמעות בעצם יום השבת, וכששאלוהו לסיבת הדבר, אמר שזה עתה באה לפניו שאלה מאחד המדקדק בענייני תורה ומצוות ועד לדקדוק קל של דברי סופרים, האם מותר לו לקדש על היין, כיון שלא עמד בנסיון ומוכרח הי' לצאת למשרתו ביום השבת קדש אף שלא עשה שם שום דבר כי אם „חזו דאתא", אבל בפני הרבים הי' זה חילול שבת בפרהסיא, ושאל על עצמו מה דינו האם מותר לו לקדש על היין שנוגע בו.

ואם תמצא לומר, הרי גם בזה יש למצוא שייכות להאמור לעיל, שאם אפילו לעיני הרואים ריקנות גדולה שוררת בעולם, ריקנות מלגו ותשעה קבין נטלו כו' ככתוב במכתבו, הרי מי הוא זה ואיזה הוא אשר יכול להחליט ולשפוט על פי הנראה לעיניו שהמציאות היא כך ועד כדי מסקנא להסגר בדי אמות שלו וכו'.

אם הארכת יתר מדי, את כ' הסליחה. ולא אכחד אשר תקותי שאולי דוקא על ידי כך, הרי ביחד עם ארשביעת רצונו שמביע במכתבו, יצא ממסגרתו ויתחיל לפעול בכל מקום שידו מגעת, ובאם יהי צורך — הרי ביד הקב"ה לשרבב את היד למאות אמות, לפעול בכיוון האמור — בקיום המצוות בפועל בחיי היוס'יום. וגם מי שאינו מודה בכל העניינים אודותם כותב בכאב לב, הנה על כל פנים יתחבר אליו ע"מ להעלותו אשר יניח תפלן, יאכל כשר, ישמור השבת, וכו'.

שהקב"ה לבא בעי: סנהדרין קו, ב.

אנוס: ב"ק כח, ב. ושי"ג.

כמאן דעביד: ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב.

סיפור אופייני: ראה גם התוועדויות תשד"מ ח"ב ע' 751.

ביד הקב"ה: ראה סוטה יב, ב. פרשיי שמות ב, ה.

ח'תעו

ב"ה, עשי"ק מברכין חדש מנחם אב, היתשכ"ב
ברוקלין, נ"י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו

ויהי רצון אשר בעמדנו בין המצרים, וביחד עם זה בסמיכות לחדש
מנחם אב, אשר אבינו שבשמים ינחם את כל עמו ישראל, דוקא בעצמו,
כאמור, אנכי אנכי הוא מנחמכם, ובנחמה בכפלים לתושי', בגשמיות
וברוחניות גם יחד, ועד לטוב הנראה ונגלה לעיני בשר, למטה מעשרה
טפחים.

והרי ההכנה והקדמה לזה, הוא הפצת המעינות חוצה, וכאגרת
הקדש הידועה למורנו הבעש"ט ז"ל.

בברכה לבשו"ט מהצלחת עבוה"ק

מ. שניאורסאהן

בין המצרים: ראה רשימות איכה להצ"צ רע"ז [אוה"ת נ"ך (כרך ב') ע' אילן]
והשיגוה דוקא כו'.
לחדש מנחם: מפורסם וידוע דחדש אב קרו ל" מנחם (גט פשוט סקכ"ט סקל"ה.
וכן בכנה"ג לאה"ע סקכ"ו ב"י סקמ"א).
בעצמו כאמור: פסיקתא הובאה בתוד"ה ראש (מגלה לא, רע"ב).
ובנחמה בכפלים: איכ"ר ספ"א. וראה פסיקתא דר"כ פסקא אנכי אנכי. לקו"ת
נצבים (מח, א).
הידועה: נדפסה (בכמה הוצאות) בהקדמת הסי לקוטי אמרים להרב המגיד
ממעזריטש ז"ל.

ח'תעו

כללי פרטי. וראה גם לקמן אגרת ח'תפג.
נדפסה: בכתר שם טוב בתחלתו.

ח'תעז

ב"ה, כ"ז תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום 11/6 שהגיעני באיחור זמן רב וכן מכתב הקודמו.

מובן וגם פשוט שעליו ועל חבריו שיי' להשתדל ככל האפשרי בהפצת תורתנו תורת חיים לימוד הנגלה ופנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, בכל מקום שידו מגעת.

כן מובן וגם פשוט שההנהגה צריכה להיות בדרכי נועם ובדרכי שלום שהם הן דרכי תורתנו הקי' תורת חיים.

וכיון שנצטוינו על שני הענינים גם יחד, בודאי אשר בהנהגה מתאימה ובהשתדלות יוכלו למלאות שני הציוויים, ז.א. להשתמט מעניני מחלוקת כי אם לעסוק בענינים האמורים הפצת התורה (נגלה וחסידות) ומצות, ומתוך טוב לבב.

ואם מי שהוא יחלוק עליהם ח"ו, לא לשים לב לזה, ולא להכנס עמהם בויכוחים, וסוף הדבר אשר ינצח האמור, תורת הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו.

ותקוטי חזקה שהוא וחבריו . . . שיי' ולכל לראש הרה"ח הר"א שיי' הכהן טאויל יבשרו טוב בהנ"ל ככל הדרוש, והשי"ת יצליחם. . .

בברכת מזל טוב ולבשו"ט בכל האמור הן בענינים הכללים והן הפרטים.

ח'תעח

ב"ה, כ"ז תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב תמוז, בו כותב אפשריות שונות בהנוגע לאופן הסתדרותו בעתיד הכי קרוב ושואל דעתי בזה.

ח'תפ

ב"ה, כ"ז תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג תמוז, בו שואל האם מותר לשנות לנוסח
חב"ד (נוסח האר"י ז"ל).

פשוט שמותר לשנות, ובלבד שתה"י ההחלטה בזה לתמיד, כיון שאין
לשנות מנוסח האר"י ז"ל לנוסח ספרד ואשכנז כמבואר בפוסקים
אחרונים.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים,
נוסף על העיקר — לימוד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות.

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"ע.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'תפא

ב"ה, כ"ח תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבם מיום הרביעי בו שואלים דעתי האם פלוני ראוי
להיות רב מורה הוראה בישראל.

ח'תפ

מהעזקה.

פשוט שמותר לשנות: ראה גם לעיל אגרת ח'רעה, ובהנסמן בהערות שם.

והנה מובן שאי אפשר להעיד על מי שהוא מבלי הכיר אותו הכרה ככל הדרוש, ובפרט כשהמדובר ברב מורה הוראה בקהלה קדישא, אשר אם עשרה מישראל עדה קדושה הם עאכ"כ כמה עשירות כן ירבו.

ובמענה לשאלתם אודות דינם של אלו האומרים שיש ענינים בתורתנו הק' שאינם מעם ה' ח"ו או המבטלים מצוה אחת מתורתנו תורת חיים,

לפלא השאלה בכגון זה, והרי הדין מבואר ומפורש ביד החזקה לרבנו הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הלכה ח', וז"ל: האומר שאין התורה מעם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת וכו' וכן הכופר בפירושה והיא תורה שבע"פ וכו' והאומר שהבורא החליף מצוה זו למצוה אחרת, וכבר בטלה תורה זו וכו' (עיי"ש ומיוסד בגמרא מפורשת) והרי הרמב"ם בספרו ופוסקי ישראל בכלל הם בבחינת וגדר דבר משנה כמבואר בפוסקים ויעוין בהלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, ריש פרק שני.

ובעמדנו בימי בין המצרים, יהי רצון מהשי"ת נותן התורה ומצוה המצוה, שיגדור פרצות עמו ישראל הן ברוחניות והן בגשמיות תתחזק הדת לימוד התורה וקיום המצות בפועל ובהידור בכל מושבות בני ישראל.

ובמהרה בימינו נזכה לקיום היעוד, אשר יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות וכו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה', הוא הוא משיח צדקנו ויבנה המקדש ויקבץ נדחי ישראל וכפסק דין הרמב"ם (הלכות מלכים סוף פרק יא).

בכבוד ובברכה.

ח'תמא

לפלא השאלה: ראה גם לקמן אגרת ח'ת"ר.

ח'תפב

ב"ה, כ"ט תמוז, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש:

מאשר הנני קבלת מכתבה — כדרכה מבלי הוראת התאריך —
והזכרתי אותה וכל שכותבת אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרך לו, ויהי רצון שתבשר
טוב בהנוגע אליהם וכמובן וגם פשוט גם היא בכלל.

ויהי רצון שיוכלל בזה גם השינוי מראיית העולם ע"י אספקלריא
נוגה לאספקלריא טובה ומאירה דוקא, ובהתבוננות אפילו קלה רואים אשר
במדה הכי חשובה תלוי זה באדם הרואה והמתבונן ולא כ"כ בהעולם
אשר מחוצה לו, וכמה דוגמאות יש למצוא בבני אדם אשר בסביבת כל
אחד דוגמאות לטוב וגם למוטב ומזה המסקנא [וע"פ הפתגם הידוע אשר
המוח שליט על הלב, ולא עוד אלא כמאמר רבנו הזקן, בטבעו ותולדתו,
ז.א. שאין זקוקים לעבודה ויגיעה על זה, הרי] אפילו אלו שהורגלו דוקא
באספקלריא בלתי רצויי הנה זה ביכולתם ובמילא מחובתם וזכותם
להשליט המוח שהוא צריך להיות חדור בטחון בהשי"ת שהוא עצם הטוב
ומטבע הטוב להיטיב, וכל המקרים הרי הם נסיונות, ובאם אין הענין
נעשה קרוב לומר שהסיבה לא העדר היכולת אלא העדר הרצון.

ויהי רצון אשר כמו שהובטחנו שהימים אלו יהפכו לששון ולשמחה,
והרי ההכנה לקיום היעוד היא עבודת האדם בהווה הרי יהפוך כאו"א
עולם הקטן שלו ועי"ז גם הסביבה שלו וכל מקום שידו מגעת, לסביבת
שמחה ואור וכנ"ל הרי ע"פ פתגם הידוע ישנה היכולת המלאה ואין הדבר
תלוי אלא ברצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תפב

כמאמר רבנו הזקן: תניא פ"ב. וראה גם לקמן אגרת ח'תפד.
פתגם הידוע: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תרס. ובכ"מ.

ח'תפג

ב"ה, ער"ח מנ"א, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובעמדנו בין המצרים ובסמיכות לחדש מנחם אב,

יהי רצון אשר ינוחמו כל עמנו בית ישראל ודוקא ע"י הקב"ה
בעצמו, כאמור אנכי אנכי הוא מנחמכם, ודוקא בנחמה בכפלים כאמור
נחמו נחמו עמי בגוף ונפש ובגשמיות וברוחניות, בטוב העליון ובטוב
הנראה והנגלה.

וההכנה וההקדמה לזה, הרי היא הפצת המעינות חוצה, וכאגרת
הקדש הידועה למורנו הבעש"ט ז"ל.

בברכה לבשו"ט בעניי הכלל והפרט

מ. שניאורסאהן

* * *

בין המצרים: ראה רשימות איכה להצ"צ רע"ז [אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' אילו]:
והשיגוה דוקא כו'.
לחדש מנחם: מפורסם וידוע דחדש אב קרו ל"י מנחם (גט פשוט סקכ"ו סקל"ה.
וכן בכנה"ג לאה"ע סקכ"ו ב"י סקמ"א).
בעצמו: פסיקתא הובאה בתוד"ה ראש (מגילה לא, רע"ב).
בנחמה בכפלים: איכ"ר ספ"א. וראה פסיקתא דר"כ פסקא אנכי אנכי. לקו"ת
נצבים (מח, א).
בטוב העליון: ראה אגה"ק סו"ס יא.
הידועה: נדפסה (בכמה הוצאות) בהקדמת הסי' לקוטי אמרים להרב המגיד
ממעזריטש ז"ל.

ח'תפג

כללי פרטי. נדפס בלקר"ש ח"ח ע' 357 והרשלמה עפ"י צילום האגרת. וראה גם לעיל
אגרת ח'תעו.
נדפסה: בכתר שם טוב בתחלתו.

ז"ע נתקבל מכתבו מכ"ט תמוז ושלאחריו — ובנוגע האם לבנות על עמודים — פשוט שבזה צריך לעשות כהוראת המהנדסים.

ח'תפד

ב"ה, א' מני"א, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו מכ"ז תמוז.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ייע למילוי משאלות לבבו לטובה.

ומאחר שלומד בישיבה הקי תומכי תמימים אשר בלוד, בודאי למותר להאריך אשר הלימוד צריך להיות בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות, ונוסף על העיקר שכן הוא ציווי השי"ת הרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת בהמצטרך.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בבית הוריו שיחיו שתהיינה כולן כשרות כדין.

לכתבו אודות השליטה בעצמו. — המענה על זה מובן ממה שנתבאר בספר תניא קדישא, והנקודה שהמוח שליט על הלב, שהמלה שליט מורה [על שנים, א] שבאפשרית האדם להיות שליט ברוחו (ב) שזהו ענין של שלטון והכרח, שבזה הכל שוין, ולא אתהפכא, ז.א. שמזמן לזמן אפשר שהיצר יחדש המלחמה, אלא שגם אז הקב"ה עוזרו יעוין שם בתניא.

ז"ע: קטע זה נכתב למוה"צ ווילימובסקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רצב, ובהנסמן בהערות שם.
האם לבנות: בכפר חב"ד.

ח'תפד

תניא קדישא: פ"ב.

רצא

אדמו"ר שליט"א

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'תפה

ב"ה, אי מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך דוד הכהן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז תמוז.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה.

ובודאי למותר להאריך שהלימוד צריך להיות בהתמדה ושקידה הן
בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה היא תורת החסידות, שנוסף על
העיקר שזהו ציווי השי"ת הרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת
במילוי משאלות לבבו לטובה, והובטחנו אדם מקדש עצמו מעט מלמטה
מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

לשאלתו בשיעורי חת"ת (חומש תהלים ותניא) שלפעמים לומדם
בלילה, באיזה לילה ימלא החסר ביום.

כפי ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, הוא הלילה

ח'תפה

בשיעורי חת"ת: ראה גם לעיל ח"יז אגרת ורצב, ובהנסמן בהערות שם. לקריש ח"יז ע'

.435

והובטחנו: יומא לט, א.

שלאחריו, אלא שבנוגע לתהלים, מנהגנו לא לאמרו משקיעת החמה ועד חצות לילה (מלבד ביום הכפורים וכיו"ב).

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תפו

ב"ה, ב' מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

הנהלת אגודת „תקות חיים" אשר בעיה"ק ירושלים ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"א תמוז עם המצורף אליו,
בו כותבים אודות תכנית עבודתם להחיות רוח שפלים לעודדם וכו',
ובודאי הנקודה הפנימית לחזק בין העולים באה"ק ת"ו עניני
היהדות המסורתית ולהפיצה ולרוממה, שהרי עלו לארץ אשר עיני ה'
אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

ויהי רצון אשר יצליחו בפעולות האמורות להיטיב לבני ישראל
בגשם וברוח, אשר יחדיו יהלכון, שהרי ישראל גוי אחד הם בארץ,
וכפירוש רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, שממשיכים האחדות גם בעניני
ארץ.

והרי זקוקים לעבודה זו במיוחד בימים אלו בין המצרים, שצריך
להיות התקון לעומת המעוות, תמורת שנאת חנם, אהבת חנם.

ובפרט ע"פ המבואר בתורת החסידות מתחיל מהבעש"ט ורבנו הזקן
ותלמידיהם, גודל ענין דאהבת ישראל.

מנהגנו: ראה גם לעיל אגרת ח'דמב, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תפו

וכפירוש: ראה גם לעיל אגרת ח'תיד, ובהנסמן בהערות שם.

רצג

אדמו"ר שליט"א

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מתאים למ"ש חבר אני לכל אשר יראוך, מצו"פ המחאתי
פרטית השתתפותי סמלית.

ח'תפז

ב"ה, ג' מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ט תמוז.

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

ובודאי למותר להאריך אשר הדרך והכלי לקבלת ברכת השי"ת היא
הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים וקיום
מצותי עליהן נאמר וחי בהם,

ובגיל כשלו, לכל לראש התמדה ושקידה בלימוד התורה נגלה
וחסידות וכמו שכתבתי לו מלפני זמן בכגון זה ואין לך דבר העומד בפני
הרצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. לשאלתו בפתגם רז"ל, אין לך דבר העומד בפני הרצון*, והרי
אמרו רז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.

לפלא הקושיא, שהרי הפתגם הוא בנוגע לעניני תורה ומצות, היינו
יראת שמים שאף שהכל בידי שמים, הר"ז חוץ מיראת שמים.

(*) זח"ב קסב, רע"ב.

ח'תפח

ב"ה, ה' מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מבי מנ"א, שגם בו אין מובנת כלל סיבת ההפסק וגם חסר העיקר מקביעות עתים שלו בלימוד הנגלה ובחסידות בכלל, במה מתעסקים הוא וזוגתו תח"י שהרי עתה הם ימי החופש וכו' ובפרט שהרי בנסיעתו לאה"ק ת"ו הי' ג"כ ענין השליחות.

לכתבו בענין המחשבות המבלבלות שבמילא משפיע גם על המצב רוח וכו', ידוע מאמר החכם, אין שמחה כהתרת הספיקות, שמכלל הן אתה שומע לאו, שספק מבלבל את האדם בטבעו, והדרך למעט הבלבול ועד להסירו כליל הוא לפתור הספק, ובפרט בנדון שלהם שלו ושל זוגתו תח"י הרי אין ספק, שהרי ברכו בשם ומלכות בשבע ברכות (מטבע ותקון אנשי כנסת הגדולה סמוכים איש מפי איש עד משה רבנו), שזהו בנין עדי עד וכשמחך יצירך בגן עדן מקדם וכן בהנוגע להנסיעה לכאן, ולכן אמרתי זה מכבר שכלל שיקדימו בנסיעה זו תה"י מנוחת הנפש בטוב יותר ובמילא גם מצב הרוח וכו' וכו'.

ובהנקודה שבסיום מכתבו, האם תה"י הנסיעה למשך זמן וגודלו ומתי זמן הביקור באה"ק ת"ו וכו' וכו', הרי על מה ולמה לבלבל הנפש בשאלות שתעמודנה על הפרק לאחר כמה חדשים, ובפרט שראש השנה באמצע שאז נכתבים ונחתמים לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, וה' הוא היודע.

כבקשתו נשלח המכתב מחוץ לתור ובטח יענו הוא וכן זוגתו תח"י על השאלה שבתחלת המכתב.

מצו"פ קטע משיחת ההתועדות דחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז, שענינו לקחת מההתעוררות על כל השנה כולה, ונשלחה באנגלית כיון שלע"ע לא העתיקו בלשון אחרת, אבל התוכן אחד הוא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תפט

ב"ה, ה' מנחם-אב, הילולא של האריז"ל החי
היתשכ"ב. ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה שניאור זלמן שי' הלוי

שלום וברכה:

נעם לי להודיע מההתעוררות להוספה בפעולות לטובת כולל חב"ד
רמבעה"ן, מיסודו של כ"ק אדמו"ר הזקן ובהנהלתו ואחריו כ"ק רבותינו
נשיאנו ועד לנשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,
אשר אם בזמנם אז חיבה יתירה נודעת מהם לפעולות לטובת
הכולל חב"ד,

עאכו"כ בדורנו ובזמננו עקבות משיחא ממש,

וכיון אשר הגאולה תלוי' במעשינו ועבודתינו, מובן אשר בתקופה זו
ביחוד הזמן גרמא לעניינים השייכים לארצנו הקדושה, פעולות אשר על
ידן יתוסף בארץ חיים זו בלימוד תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי'
עליהן נאמרו וחי בהם,

והרי זוהי מטרת ותכלית כולל חב"ד, כמבואר במכתבי רבותינו
נשיאנו בזה בארוכה.

ויהי רצון אשר פעולות האמורות, ביחד עם הפצת מעינות דברי
אלקים חיים חוצה, תמהרנה הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח
צדקנו במהרה בימינו ממש.

ויהפכו ימים אלו — דבין המצרים — לששון ולשמחה.

ה' מנחם אב הילולא: שם הגדולים (להחיד"א) בערכו. וראה ג"כ תענית כו, א.
הגאולה תלוי': ראה אגה"ק ס"ד.
בארץ חיים: ארץ ישראל (יחזקאל כו, כ. אדרי"נ ספלי"ד. זח"א קטו, א).
ויהפכו . . המצרים: עייג"כ רשימות אדמו"ר הצ"צ לאיכה [אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע'
אילו] (הג"ה עה"פ איכה, ושם סו"פ ג').

ח'תפט

מו"ה שניאור זלמן: דוכמן, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א זיתננט, וכהנסמן
בהערות שם.

בכבוד ובברכה לכל המשתתפים בהנ"ל — העושים והמעשים גם יחד — שליט"א

מ. שניאורסאהן

ח'תצ

ב"ה, ה' מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ' תמוז והקודמו, בו כותב אודות מצב פרנסתו והסברות בהנוגע לפרנסה בעתיד, ושואל דעתי בזה.

ובכלל אין עוזבים ענין של פרנסה בעסקים ובפרט כשהמדובר בבעל משפחה, בשביל לנסות עניני פרנסה חדשים, ובמיוחד אשר בפרנסתו דעתה עושה זה כמה זמן, אף שככתבו הסביבה בה אינה מתאימה, הרי דרים הם עתה בסביבה דאנשי יראי שמים וכו' ולכן סוף סוף הסביבה במקום עבודתו לא תהי' לה השפעה כל כך באם יחליט בעצמו שעליו להתנהג מתאים להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי' עליהם נאמר וחי בהם, אלא שכמובן ומעוד כמה טעמים אין כדאי כלל להכנס בוויכוחים עם הנמצאים במקום פרנסתו עתה, כי אם להיות דוגמא חי' להנהגת בן ישראל אשר כל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב.

רואים במוחש אשר היחס לכמה ענינים וסביבות תלוי בהגישה, כוונתי לומר, שבאם יביט על מקום פרנסתו עתה בהעדר שביעת רצון ואולי עוד יותר לרע עלול [. . .] על הנמצאים שם, אבל באם יביט על זה כמקום פרנסה שביכולת להשתמש בהפרנסה לעניני תורה ומצות חינוך ילידיהם על דרך התורה והמצוה, אשר ככל ענין של פרנסה קשורים הם בקישורים שכן הוא בכל ענין פרנסה שתהי', ואז הצד הבלבול שבפרנסתו לא תהי' קשה כל כך ולא ישפיעו עליו כלל.

נעם לי לקרות במכתבו מהתחברותו וקרבתו לאנשי חב"ד שבמקומו, שתקותי שגם בעתיד יהי' כן, וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תצא

ב"ה, ח' מני"א, תשכ"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש:

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום ג' שהוכפל בו כי טוב.

בעת רצון וועט מען אייך מזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע צו דער ערפילונג פון אייער הארץ
פארלאנג צום גוטען.

אין געוויס איז איבעריג צו אונטערשטרייכען, אז א צוגאב אין
ענינים פון תורה ומצות, בריינגט א צוגאב אין די ברכות פון השם יתברך,
און ווי גוט מיזאל ניט זיין אין דעם, קען מען דאך שטענדיג נאך צוגעבען.

צו אייער שרייבען וועגען אדאפטירען א (אידיש) קינד, איז דאס אין
זייער זעלטענע פאלען, וואס מיוויס דייטליך אז די עלטערן זיינען געווען
אפגעהיט אין תורה ומצות, מערסטענס איז מען ניט זיכער אין דעם, איז
דענסטמאל מער מעלה — געוואנשען — ווען די מוטער איז ניט קיין
אידישע, וואס דורך מגייר זיין דעם קינד ווערען באזייטיגט אלע ספיקות
און פראבלעמען.

בברכה לבשורות טובות

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. געוויס היט איר אפ דעם גוטען מנהג פון אידישע טעכטער צו
געבען אויף צדקה יעדער מאל פאר ליכט צינדען ערב שבת און ערב יום
טוב.

ח'תצב

ב"ה, בין המצרים, היתשכ"ב
יהפכו לששון ולשמחה

מר משה שי

שלום וברכה:

איך האב דערהאלטן אייער בריוו מיט דאָס בייגעלעגטע, אין וועלכן
איר פרעגט — אין צוזאמענהאַנג מיט די דערציערישע אויסגאַבען פון
„מרכז לעניני חנוך" — אויב ס'איז ראָטזאָם צו דערציען און לערנען
קינדער צו גלויבן אין נסים; איר דריקט אויס אייער נעגאַטיווע שטעלונג
און פרעגט אויב איר האָט אַ רעכט צו קריטיקירן די וועלכע זיינען ניט
איינשטימיק מיט אייך אין דער פראַגע.

מזו איך קודם כל זאָגן — און איך האָף אַז איר וועט מיך
אַנטשולדיקן דערפאַר — אַז עס לעגט זיך מיר ניט אויפן געדאַנק, אַז איר
גלויבט ניט אין נסים. וואָרום אויב אפילו עס זיינען געווען צייטן, ווען עס
איז געווען אַ מעגלעכקייט ניט צו גלויבן אין נסים, איז אָבער אין אונזער
צייט, ווען אַ איד זאָל זאָגן, אַז ער גלויבט ניט אין דאָס איבער-
נאַטירלעכע, איז דאָס בלויז אַן איינרעדעניש. ניט בלויז אידן וועלכע
האַבן איבערגעלעבט די קאַנצענטראַציע לאַגערן האָבן באַשיינפערלעך
געזען נסים, נאָר יעדער איינער וועלכער פאַרשטייט וואָס עס איז
פאַרגעקומען און קומט פאַר, אויב ער האַלט נאָר אָפּן די אויגן און לאַזט
זיך ניט באַאיינפלוסן פון אמונות טפלות, דאַרף גאָר ניט „גלויבן" אין
נסים. ער זעט זיי אפילו מיט פליישיקע אויגן.

דערפון איז דער ענטפער אויף אייערע פראַגען זעלבסטפאַרשטענד-
לעך.

אויב אפילו אין באַצוג צו דערוואַקסענע, וועלכע האָבן אַ קריטישן
פאַרשטאַנד און צוגאַנג, דאַרף מען שטענדיק גיין מיטן אמת אין וואָרט און
באַשרייבונג, דאַרף מען דאָך נאָך פיל מער אָפהיטן דעם כלל פון מדבר שקר

ח'תצב

דערציען . . נסים: ראה גם התועדויות תשמי' ח"ג ע' 192, ובהנסמן בהערות שם.

תרחק אין באצוג צו קינדער, וועלכע האָבן דעם פולשטענדיקן צוטרוי צו עלטערן און בפרט צו לערער, און פאַרשטייט זיך, אַז קיינער האָט נישט דאָס רעכט צו קריטיקירן לערער און דערציער פאַר דעם צוגאַנג, וואָרום דאָס וואָלט דאָך אונטערגעגראָבן דעם צוטרוי פונם קינד צו זיין דערציער.

איר פרעגט: אויב מען וועט דערציילן אַ קינד וועגן אַ נס און דער נס אויף וועלכן ער האָט געוואָרט וועט נישט געשען, איז עס נישט שעדלעך פאַרן קינד?

איז ערשטנס, לויט דאָס אויבנגעזאָגטע, איז דאָס נישט קיין באַרעכטיקונג אויף אויסצובאַהאַלטן דעם אמת פון אַ קינד. צווייטנס, איז אייער פראָגע בכלל נישט באַגרינדעט אין צוזאַמענהאַנג מיט אונזער דיסקוסיע. וואָרום ווען מ'דערציילט אַ קינד אָדער אַ תלמיד וועגן אַ נס וואָס עס האָט פאַסירט אַמאָל אָדער איצט מיט אַ מינוט צוריק און מ'באַהאַלט דאָס נישט אויס פון אים, איז דאָס דאָך נישט פאַרבונדן מיט אַ פאַרזיכערונג, אַז דער נס וועט געשען מאָרגן אויך. לדוגמא, אַז מ'זאָגט אַז ווען מען בעט דעם אויבערשטן, קען דער אויבערשטער העלפן אויף אַן איבערנאַטירלעכן אופן, והראי' דער אויבערשטער האָט געהאַלפן איינעם און אַ צווייטן און מערערע, זאָגט דאָך קיינער נישט דערביי אַז דער אויבערשטער מוז ענטפערן אויף אַ תפילה אין יעדן פאַל און אויף אַלע 100%; מ'זאָגט נאָר אַז ס'איז דאָ אַ מעגלעכקייט, און וואָס האַרציקער די תפילה און וואָס מער פאַרדינסטפול דער בעטער, אַלץ גרעסער איז די מעגלעכקייט.

איר הויבט אָן אייער בריוו דערמיט וואָס איר זייט אַמאָל געווען אַ לערער אין אַן אַרבעטער רינג שול, כדי צו באַרעכטיקן, ווייזט אויס, אייער שטעלונג צום גלויבן אין נסים. איך האָלט אָבער נישט אַז דאָס איז אַ באַרעכטיקונג, וואָרום גאָר פיל דערציער און אָנפירער פון אַרבעטער רינג שולן גלויבן יאָ אין נסים, און אין אַ מאָס וואָס באַווירקט זייער טאַגרטעגלעכן לעבן. און געוויס ווייסט איר נאָך פון מער פאַלן ווי איך.

שליסלעך האָלט איך פאַר מיין חוב און אויך זכות צו באַרירן נאָך אַ נקודה אין צוזאַמענהאַנג מיט אייער שרייבן אַז איר זייט געווען אַ לערער, וואָס דאָס באַווייזט, אַז איר האָט פייאיקייט אויף דעם געביט פון דערציאונג און השפעה. וויל איך דערביי אונטערשטרייכן, אַז יעדער מענטש וועלכער איז באַשאַנקען מיט באַשטימטע פייאיקייטן, גייט צוזאַמען דערמיט אויך אַ פליכט, עס פאַרפליכטעט אים אויסצונוצן זיינע

פייאיקייטן און ניט נאָר פאַר זיך נאָר אויך פאַר דעם גאַנצן אַרום, אין דער מאַקסימאַלסטער מאָס. און נעמענדיק אין אַכט אַז אַלע טיילן פון דער וועלט זיינען ענג פאַרבונדן און אויסגעבונדן איינע מיט דער צווייטער, איז דאָס ניט אויסנוצן די פייאיקייטן, אָדער ניט אין דער פולסטער מאָס, ניט זיינע „פריוואַטע ביזנעס" ווי מ'זאָגט דאָ, נאָר דאָס שטערט דעם גאַנג פון דער גאַנצער וועלט אַרום אים.

לויט דער געוואוינהייט פון חכמינו ז"ל, האָבן זיי אויך דאָס אויבנגעשריבענע אַריינגעשטעלט אין אַ קורצן זאַץ, ווי עס ווערט פאַרמולירט פון דעם מורה הגדול הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג, ה"ד): צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו תשועה והצלה.

מיט אַכטונג און אין אַפּפּונג אויף בשר"ט.

ח'תצג

ב"ה, ט"ו מנחם אב, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

חניכי קבוצת „שבט נפתלי" בגן ישראל, בכפר חב"ד,
האברכים . . .
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבכם ונהניתי מהחלטתכם הטובה להמשיך באמירת תהלים בשיעור יומי, וכיון שמצוה גוררת מצוה, בודאי שילכו מחיל אל חיל בלימוד התורה וקיום המצוות, בשמחה והתלהבות חסידותית, ובהשפעה טובה על זולתם.

כבקשתכם, אזכיר אתכם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבכם לטובה.

ובעמדנו ביום סגולה, חמשה עשר באב, שלא היו ימים טובים

שא

אדמו"ר שליט"א

כמותו בישראל, כדבר משנה, והבא תיכף אחר תקופת בין המצרים לזכר החורבן, שזכרון ימים אלו הוא כדי לתקן את המעוות ולקרב את הגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו, יהי רצון שכל אחד ואחד יזכה לגאולה פרטית על ידי התחזקות בתורה ומצוות ומעשים טובים בחיי היוסדיום, שהגאולה הפרטית היא הקדמה לגאולה הכללית במהרה בימינו.

ינעם לי לקבל בשורות טובות מכל אחד ואחד מכם, והשייית יצליח את דרככם.

בברכה.

ח'תצד

ב"ה, ט"ו מנחם אב, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף עץ
אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

לפלא שלא שמעתי מכי זה זמן כביר, ובפרט שתקותי שראה מי מאנ"ש במקומות שביקר. ברם קבלתי ממנו פ"ש בעקיפין ע"י המתועדים אתו בכפר חב"ד וגם על ידי הרב ש.א. קורנובסקי שי, אבל כמובן שאין זה מרווה הצמאון.

מוסג"ב העתק ממכתבי שאולי יענין לך, וגם קטע משיחת התועדות יב"ג תמוז.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תצג

כדבר משנה: תענית כז, ב.

ח'תצד

מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.
במקומות שביקר: רוסיא. ראה גם לעיל אגרת ח'תמו, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תצה

ב"ה, חמשה עשר באב, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר [שלמה] זלמן שי

שלום וברכה:

ת"ח בעד מכתבו מיום ו' וחי' מנ"א עם המצורף אליהם. ובדאי לא
ימנע מלהודיע המשך הענינים ויהי רצון שיתפתחו בכיוון הרצוי.

. ובעמדנו ביום סגולה עליו נאמר לא היו ימים טובים לישראל
כחמשה עשר באב, יהי רצון שסוף סוף יקויים יעוד זה בפועל, שאז
יקוימו הכתובים כפשוטם וכמשמעם וכדרשת רבותינו ז"ל, בנות ירושלים
יוצאות וחולות בכרמים כו' צאינה וראינה בנות ציון גוי' ביום חתונתו זה
מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו,
על ידי משיח צדקנו, ובלשון הרמב"ם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה
ועוסק במצות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה כו' הרי זה משיח
בודאי כו'.

בכבוד ובברכה להצלחה מתוך בריאות הנכונה.

ח'תצה

מוה"ר שלמה זלמן שי' שרגאי: אגרות נוספות אליו – לעיל ח'תכט, ובהנסמן בהערות

שם.

וכדרשת רבותינו: תענית כו, ב.

ח'תצו

בי"ה, ט"ו מנחם אב, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

לכבוד אחב"י יוצאי אלג'ירה,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מיום י"ב מנ"א, עם רשימת החותמים עליו,
כולם יעמדו על הברכה, להתברך בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם
יחד.

שמחתי לקרוא במכתבם מהחלטתם הטובה בקיום המצוות
המעשיות בחיי היום יום, שנוסף על ההכרח שבדבר מצד עצמו להיותם
צווי השם יתברך ויתעלה, בורא עולם ומנהיגו, הרי הם הצנורות וכלים
לקבלת ברכותיו לכל אחד ואחת מכם וב"ב שיחיו.

ובעמדנו ביום סגולה, חמשה עשר באב, שלא היו ימים טובים
בישראל כמותו, כדבר משנה, הבא תיכף אחר תקופת בין המצרים לזכר
החורבן והגלות, וכמו שאומרים אנו בתפילה ומפני חטאינו גלינו מארצנו,
יהי רצון שבקרוב ממש נזכה לגאולה השלימה והאמתית. והרי החלטתם
הטובה להרבות בנר מצוה ותורה אור מביאה גאולה הפרטית, גאולת
הנפש וגאולת הגוף, ומקרבת גאולה הכללית של עמנו עם בני ישראל, על
ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

השם יתברך ימלא משאלות לבכם לטובה ויצליח מעשה ידיכם.

בכבוד ובברכת הצלחה בגשמיות וברוחניות.

ח'תצו

לכבוד... אלג'ירה: בצרפת.
וכדבר משנה: תענית כו, ב.

ח'תצו

ב"ה, חמשה עשר באב, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

נשי חב"ד סניף קרית גת
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי מכתבן עם הבשורה טובה מהתיסדות סניפם החדש ומהתחלת עבודתן וההחלטות הטובות. יתן השי"ת שתצלחנה בעבודתן במסגרת תכנית ופעולות ארגון נשי חב"ד באה"ק ת"ו בכמות ובאיכות גם יחד.

ובעמדנו ביום סגולה חמשה עשר באב, וכדבר משנה שלא היו ימים טובים כמותו לישראל, ובנות ירושלים היו יוצאות וחולות בכרמים ואומרות אשה יראת ה' היא תתהלל כו' צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה — שהשלום שלו — גוי ביום חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, יהי רצון שיקויימו כל היעודים הללו, שנשי ובנות ישראל לקחו ולוקחות בהם חלק ראשון, וגדול זכות נשי ובנות חב"ד בפרט להחדיר יוקר התורה ויוקר המצוות בכל מקום שידן מגעת ולהחיש קיום היעודים הנ"ל ועד לבנין בית המקדש בקרוב ממש.

בברכה לבשו"ט ולהצלחה בעבודתן בקדש ובכל המצטרך להן ולב"ב שיחיו.

ח'תצו

וכדבר משנה: תענית כו, ב.

ח'תצח

ב"ה, כ"א מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

נשי חב"ד אשר בכפר חב"ד,
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען דעם גרוס פון אייך דורך
הו"ח אי"א נוי"א מו"ה מרדכי ש"י הכהן ריבקיין.

אויך האָט ער מיר איבערגעגעבן די נר שעה אין פאַרבינדונג מיטן
יאָרצייט פון מיין פאָטער אאמו"ר הרה"ג הרה"ח נבג"מ זי"ע.

ויתן השם יתברך עס זאָל לייכטען באַ יעדערע פון אייך מיט דער
משפחה שליט"א דער מזל, אין דעם וואָס מינויטיגט זיך, דורכגענומען
מיט אידישע ליכטיקייט בכלל און חסידות'שע וואַרימקייט בפרט.

און אויף לאַנגע יאָרען אויפנעמען די ברכות השם יתברך צו טאָן
אין ענינים פון תורה ומצות, מיט גוטען געזונט, גוטע שטימונג, און אמת'ן
נחת וואָס דאָס [איז] אידישער חסידות'שער נחת פון קינדער און קינדס
קינדער ש"י.

בברכה.

ח'תצט

ב"ה, כ"ב מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום א' פרשת ראה אנכי נותן
לפניכם היום ברכה,

השם יתברך זאָל ממשיך זיין זיינע ברכות צו אייך און צו יעדערן
פון דער פאָמיליע ש"י ברכה בטוב הנראה והנגלה, אַזוי אַז מיט שמחה

וטוב לבב, אָן קיינע ענינים המבלבלים זאָל מען טאָן ווי דער המשך פון פסוק, תשמעו אל מצות ה' אלקיכם, אַ הנהגה אין דעם טאָג טעגליכען לעבען לויט די אָנווייזונגען פון תורתנו תורת חיים און מקיים זיין אירע מצות, אויף וועלכע עס שטייט, וחי בהם.

און איינגעשלאָסען אין דעם פאַרשטענדליך און פון די עיקרים אַז דער לערנען מיט די תלמידים בחינוך על טהרת הקדש זאָל זיין מיט אַ איבערגעגעבנהייט ומתוך שמחה.

וואָס אויב מעט אור דוחה הרבה חשך, געמיינט יעדער זאָך וואָס האַלט אָפּ אַ אידן פון דינען השי"ת צוזאַמען מיט זיינע בני בית, בשמחה ובטוב לבב, עאכוי"כ אַז אַנשטאָט מעט אור, איז דאָ הרבה אור, תורה אור, ומאור שבתורה, פנימיות התורה תורת החסידות, הנהגה באורח חסידותי ללמוד חסידות בעצמו ועם אחרים.

און עס זאָל מקוים ווערן, דער שמחנו כימות עניתני, אַז פון איצטער אָן און ווייטער, אַך טוב וחסד ושמחה זאָל זיין באַ יעדערן פון אייך און באַ אַלעמען צוזאַמען.

און בפרט אַז מיר דערנענטערן זיך צום חדש אלול, חדש הרחמים וואָס ווי רבנו הזקן זאָגט, אַז דענסטמאָל איז הקב"ה מקבל כל אחד ואחת בסבר פנים יפות (לקו"ת ד"ה אני לדודי) און קומט אַראָפּ עד למטה מעשרה טפחים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב. לשאלתו ע"ד הנהגה מיוחדת — צריכים לשמור שיעורי חת"ת בכל יום ובכל יום חול לפני תפלת הבקר וכן לפני תפלת המנחה להפריש פרוטות אחדות לצדקה, ועוד ועיקר להיות חזק בבטחון בהשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית שהוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב עד לטוב הנראה והנגלה.

ח'תצט

מעט אור: תניא פ"ב.

ח'תק

ב"ה, כ"ב מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה שלמה אליעזר ש"י

שלום וברכה:

. . . לכתבו במרז"ל מפני מה כו' לכוון בשם — (לכאורה מקומו
שוח"ט סו"ס צא — ודלא כגירסתנו. וצ"ע) — עיי הפיי בשער הק"ש ד"ה
איתא בספרי (בסידור אדה"ז) וכן בשרש מצות התפלה — לאדמו"ר הצ"צ
— פ"ז.

ח'תקא

ב"ה, כ"ב מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה יהושע זאב ש"י

שלום וברכה:

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מט"ו מנ"א.

בעת רצון יזכירו אותו וזוגתו שתליט"א על הציון הקי' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון שיבשר טוב

ח'תק

מו"ה שלמה אליעזר: מרגלית, ירושלים.

לכתבו: במכתבו: משיכ הרב האריז"ל על מה שאמרו רז"ל מפני מה ישראל מתפללין
ואינן נענין כי אינם מכונים בשם, שאינם מכונים בצירופי הרי"ה א' מדי חדש בחדשו, ואם כ"ק
אדמו"ר שליט"א יסכים לפרסם בשמו על גודל הענין של כונת הצירופים שזה מסוגל לקבלת
תפלות ישראל ברי"ג, הרי אעשה זאת ברצון רב שהוא לטובת ישראל.

ח'תקא

מו"ה יהושע זאב: שורצמן, חל אביב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ זתקנג. זתרמא.

בזה, ובפרט אשר הבטיחנו רז"ל כיון דאיפלג איפליג הרי יתגבר כת"ר בהנהגת קהלתו קדישא להוסיף ולהפיץ ביניהם לימודי תורתנו הק' הנגלה והחסידות והידור בקיום המצות, והרי הובטחנו הבא לטהר [וידוע דיוק רבנו הזקן לטהר (ולא רק ליטהר) גם אחרים] מסייעין אותנו, והרי זה ג"כ מוסיף ברכה בנוגע לזה המוסיף ושולל ענינים המבלבלים וכו' — שהרי אי אפשר שיבין וכו' והוא חולה ובפרט כשרבים צריכים לו (ענין הלכות דיעות להרמב"ם סוף פרק ג' וריש פרק ד').

והרי מתקרבים אנו לחדש אלול חדש הרחמים, אשר כדברי רבנו הזקן המלך נמצא בשדה ומקבל את כל אדם בספ"י ומראה פנים שוחקות לכולם וכו' (לקו"ת ד"ה אני לדודי).

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תקב

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

האברך נתן שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מעש"ק, ושמחתי [מ]כתבו אודות הרושם מביקורם של האברכים השלוחים מכאן שליט"א, ובפרט שמצדם הודיעוני אשר עזר להם וסייע כפי יכולתו,

ותקותי אשר כיון שביקורם של הנ"ל בעירו מוכרח הי' להיות מוגבל בזמן, והוא הרי נשאר במקום גם לאחר זה, שישתדל להמשיך בפעולות מסוג האמור, ובפרט שהרי הן תפקידו של כל אחד ואחד, כיון שהן

הבטיחנו רז"ל : גיטין כח, א.

הובטחנו . . . דיוק: יזמא לה, ב. לקרית דרושים לשמע"צ פה, ב.

ח'תקב

מהעתקה.

האברכים השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ח'שעה, ובהנמנן בהערות שם.

בהפצת היהדות המביאה לידי לימוד התורה וקיום המצות, והובטחנו
הבא לטהר מסייעין אותו.

בברכה ותודה בעד [הידיעות] מפעולות חב"ד באה"ק — ת"ו
במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

ח'תקג

ב"ה, כ"ח מנ"א, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד מנ"א, בשאלה בנוגע לתורת בני ישראל
מצותי' וכו' ואיזוהי הדרך שהיא עדיפה וכו'.

הודיעונו חכמינו ז"ל במשנתם, המעשה הוא העיקר ואף שפשוט
אשר רחמנא לבא בעי, בכל זה (בסגנון המובא בספרים) מי שיכוון כוונות
הכי טובות ובפועל לא יתן צדקה לעני, לא קיים מצות צדקה, ועבר על
הציווי לא תקפוץ ידך וגוי' משא"כ בהפכו הנקי' צדקה שלא לשמה, החי'
נפש העני וב"ב.

והע"ד המוסר) כן הוא בהנוגע לכל עניני תורה ומצות שתוכנם
להחיות את הרעב וצמא, זוהי נפש האלקית שבישראל, הרעבה וצמאה
לקיים מצות בוראה.

תקותי חזקה אשר שאלות האמורות הן תאורותיות אבל בודאי
הנהגתו בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום
מצותי' עליהן נאמר וחי בהם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

איך זה בכלל אפשרי שתהיי' ככתבו „הזהרות" אמיתית עם הקב"ה
ביחד עם מרידה בציוויו של הקב"ה!!

והובטחנו: יזמא לת, ב.

ח'תקג

רחמנא לבא בעי: סנהדרין קו, ב.

ח'תקד

[ער"ח אלול תשכ"ב]

במענה לשאלתו — מובן שבלימוד בניי צ"ל מקודם לימוד המשנה ואח"כ לימוד הגמרא. פרטי הסדר בזה לא שמעתי. ויודע אצל אלה שעסקו בחינוך עטה"ק מאז ומקדם.

ח'תקה

[א' דר"ח אלול תשכ"ב]

ראה ע"ח ש"נ פ"ד. לקו"ת שה"ש לא, א. — ע"פ ס' הרפואה: אין חלל הימני מחדש ענין הדם (כי בא לשם מחלל השמאלי, ששם מתקבץ מהגוף) אלא שנתחדש בו חלק האויר הנותן חיים באדם — oxygen.

ראה שם הגדולים לחיד"א חלק ספרים סוף אות ג'.

כן הוא בפסחים צד, א ושם. לקו"ת אמור לד, א.

ח'תקד

האגרת היא אל מוהפ"א ש' ווברמן, ונכתבה על גליון מכתבו מער"ח אלול. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רצא, ובהנסמן בהערות שם. במענה לשאלתו: במכתבו: מצות ושננתם לבניך אני מקיים בעצמי, בני הגדול שמואל יצחק אלי נ"י יהי בעה"ת בן שמונה ב"ג חשון הבע"ט, עכשיו כבר יודע היטיב חומש עם רש"י. מה לעשות עכשיו אם להתחיל מיד גמרא או מקודם להתחיל משנה. ועוד באיזה מס' אם משנה אם גמרא.

ח'תקה

חלקה נדפס בלקוטי ביאורים בספר התניא ח"א ע' פז והושלמה ע"פ גוכ"ק. האגרת היא אל מריה מרדכי דב ש' אלטיין, ונכתבה על גליון מכתבו מיום ה' לסדר שופטים. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"יב ד"מ. ח"י איתקצו. ראה: במכתבו: בתניא פ"ט כתוב מקום משכן נפש הבהמית בלב בחלל השמאלי שהוא מלא דם, ומקום משכן נפש האלקית הוא במוחין שבראש ומשם מתפשטת לכל האברים וגם בלב בחלל הימני שאין בו דם. לכאורה קשה לי על זה דהלא יש דם בכל החללים שבלב. ראה: במכתבו: כאשר אומרים ג"ן סדרים דאורייתא איזו סדרה אין חושבים בכלל, דלכאורה יש נ"ד. כן: במכתבו: מה שכתוב ברד"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן בין כל רקיע לרקיע וכן עובי כל רקיע ורקיע, האם זה מדה בגשמיות והלא בודאי אין הזמן ומקום דכל הרקיעים בשוה, ומהו החשבון דת"ק.

שיא

אדמו"ר שליט"א

ח'תקו

ב"ה, א' אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נר"נ וכו' מו"ה יחיאל מיכל שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מער"ח אלול,

ובנוגע לתספורת דש"ש שנים כשיום הולדת הוא בראש השנה,

ע"פ מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, משמע שאין
לגזוז השערות קודם מלאת שלש שנים, ולכן יש לעשות הנ"ל לאחר ראש
השנה ובסמיכות לר"ה, ומובן שבאה"ק ת"ו שנתפשט המנהג לעשות
התספורת במירון — באם אפשר גם בהנ"ל יש לעשות כן.

אינו מזכיר דבר מפעולותיו בהפצת המעינות חוצה, והתקוה
שמתעסק בזה, ובפרט שימים אלו הרי הסדר דאני לדודי (וזה מביא)
ודודי לי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולכוח"ט

מ. שניאורסאהן

ח'תקו

נדפסה בלק"ש ח"ד ע' 378 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

מה ששמענו: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתקט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ח'תקלב.

ח'תקז

בי"ה, ג' אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה משה שי

שלום וברכה!

. . . במענה לשאלתו — המדובר בהתועדות שצ"ל יגיע כפיך ולא ראשך (ולבד) ההדגשה היא גם בתיבת יגיע, היינו שכמה עניני פרנסה ישנם הדורשים ניצול השכל, ושימת לב כו' אבל אין צ"ל בזה ניצול באופן דיגיעה. ראה מקומות המסומנים על „יגיע כפיך" (במפתח ללקו"ת). מצות תגלחת מצורע (בסהמ"צ להצ"צ) ובציונים לשם.

ח'תקח

בי"ה, ד' אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

ליידס אוקזילערי פון דער ישיבה תומכי תמימים
ליובאוויטש אין מאנטרעאל,

ה' עליהן תחינה

ברכה ושלום!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון ג' אלול, וועגען דעם בעפארשטייענדען מיטינג פאר באנייטע טעטיגקייט אויף דעם קומענדיגען יאר, לטובת דער ישיבה הק' תומכי תמימים, אין דער נייער געביידע פון דער ישיבה הק'.

ח'תקז

מו"ה משה: סונדרס, אלבני.
המדובר בהתועדות: דכ"ף מניא תשכ"ב.

און געוויס וועט יעדע איינע פון אייך און אלע צוזאמען באנייען די טעטיגקייט מיט פרישען מוט און ערנסטע איבערגעבענהייט אפשטענענדיק די וויכטיגקייט און נויטיגקייט פון דעם מוסד התורה תמימה וועלכער פאראייניקט תורה הנגלית והפנימית, און בריינגט ארויס די נקודת היהדות הפנימית, — דעם אינוועניגסטען פינטעל איד — אויך אין דער אויסערליכקייט, אין טאג טעגליכער אויפפירונג, אין אלע הינזיכטען לויט דער אנווייזונג פון תורתנו הקדושה תורת חיים הנגלית והפנימית.

און ווי חכמנו ז"ל זאגן, אז מדתו של הקב"ה איז מדה כנגד מדה, נאך כמה פעמים ככה,

וועט אייער ארבעט לטובת דער ישיבה הקדושה, אויך ארויסבריינגן די פנימיות פון רצון העליון — דעם אמת'ן אינערליכען ווילען פון השם יתברך — וועלכער וויל דאך גוטעס טאן יעדען אידען, אין דער אויסערליכקייט בטוב הנראה והנגלה, אנועהוודיגען און פילבארן אמת'גוט און וואהלזיין.

איך ווינש אייך גרויס הצלחה אין אייער ארבעט, און מיט אַנקומען פון דעם נייעם יאר, אַ כתיבה וחתימה טובה פאר יעדערן פון אייך מיט אייערע פאמיליעס תחינה.

בברכה צו גוטע בשורות אין דאָס אלץ אויבען געזאָגטע,

ח'תקט

בי"ה, ד' אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . לכתבו ע"ד קב"ע חתונה בחדש אלול — ע"פ מנהג ישראל

ח'תקח

חכמנו ז"ל זאגן: פס"ז שמות ג, ו.

ח'תקט

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 462 והושלמה עפי' העתק המזכירות.
בחדש אלול: ראה גם לעיל ח"כ אגרת זיתשכב.

בכו"כ מקומות (ומנהג ישראל תורה הוא) מסוגל אלול לזה ביתר שאת — ועד שאפילו בחצי השני דהחודש קובעים (ראה שדי"ח אסיפת דינים מעי חו"כ סכ"א). ולהערתו שאז הוא ת"ת דרבים — ראה שדי"ח שם, די"ל דאדרבא היא הנותנת, מילתא בטעמא. ולהעיר ממש"כ בברכ"י (הובא במט"א סתקפ"א — באלף למטה סקט"ו) שאדרבא בחדש אלול עוסקים בתפלה ותחנונים ומניחים מקצת לימודים. והעיקר — מעשה (מנהג) רב, כנ"ל.

ח'תקי

ב"ה, ו' אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבלו שני המברקים שלו,

ויזכירו את בנו יוסף יצחק שליט"א על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להצלחת הטפול הרפואי שתהי' לרפוי"ק ורפוי"ש.

והוא וזוגתו תחי' יגדלוהו עם כל ילידיהם שי' לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

זה משך כמה חדשים שאין נשמע ממנו בתוככי כללות אנ"ש אשר במחנם הטי' מאיזו פעולות שתהיינה להפצת המעינות חוצה, ואף אולי לימוד זכות על זה שהרגל נעשה וכו' אבל לא יתוסף מאומה עי"ז להפצת המעינות בתוככי הפצת היהדות בכלל וק"ל.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט.

זי"ע נתקבל מכתבו עם הפ"נ שנקרא עה"צ.

במענה לשאלתו במכ' זה (ובהקדמו) ע"ד נתוח שקורא זה „טעסטוקולער" ויעשה כהוראת שני רופאים מומחים בהצלחה, אלא שישאל מקודם דעת רב באם שייך לביצים כו'.

המשתתפים בלימוד שכתב אודותם מאז יזכירום עה"צ להמצטרך.

ח'תקיא

ב"ה, ו' אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

מר גרשון שיי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה' אלול, שאלתו סדר בלימוד פנימיות התורה
שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות.

באם אפשר מהנכון ביותר שידבר בזה פא"פ עם המלמדים
ומשפיעים לימוד זה בישיבת תומכי תמימים אשר בברוקלין, ועד דאז
בנדון ידי' יתאים הסדר להתחיל בחלק שלישי של ספר התניא לרבנו
הזקן, ולאחרי זה קונטרס ומעין מבית ה', ולאחרי זה שער היחוד
והאמונה חלק שני מספר התניא ולאחרי זה בספר המצות לאדמו"ר
הצמח צדק, ובאלו המאמרים שם שלבו חפץ יותר כפי המפתח הנדפס שם,
והעיקר שיהי' הלימוד כמו בשאר חלקי תורתנו הק' בהקדמת נעשה
לנשמע, נעשה בלימוד עצמו היינו שמחליט שעליו להצליח בלימוד מבלי
להתרשם מזה שכמאמר חז"ל כל התחלות קשות, ואמרו חז"ל לא יגעת
ומצאת אל תאמין, יגעת ולא מצאת אל תאמין.

והרי נמצאים אנו בימי רצון חדש אלול, חדש הרחמים

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולכתיבה וחתימה טובה.

ח'תקיא

יתאים הסדר: ראה גם לעיל אגרת חרסה, ובהנסמן בהערות שם.
שכמאמר חז"ל: מכילתא ופרשי יתרו יט, ה.
ואמרו חז"ל: מגילה ו, ב.

והלחץ עד דכדוכה של נפש הקשורים בקיום המצוות מעבר למסך.

פשוט שמבין הנני שלא יהי רעיון זה „פופולארי“ ביותר, ובפרט בתקופה האחרונה של מצב הרוחות שברחוב באה"ק ת"ו. אבל הרי אין העדר פופולאריות גורע כלל מאמתת ענין ותוקף מציאותו וההכרח שבו.

יודעני גם כן שיש מקום לטענה שהרי הנ"ל הוא מתפקידו של כל אחד ואחת, כנ"ל, ולא דוקא של מוסד פלוני או מפלגה פלונית או אנשים מסוג פלוני, וטענה צודקת היא במילואה. אבל פשיטא גם כן שבהתאם לגודל היכולת והאפשרויות שביד כל אחד (איש או מוסד) גדולה גם כן אחריותו והמשימה אשר עליו במילוי תפקידו הוא.

שמעתי פעם מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אַז אַ חסיד איז אַ קלוגער און לעגט ניט אַפּ אויף מאַרגען וואָס ער קען אַפּטאַן היינט. ובנידון דידן הרי הובטחנו שלא ידח ממנו נידח, וכדברי יחזקאל הנביא, היו לא תהי גוי אם לא ביד חזקה אמלך עליכם. [ודרך אגב, „בהמשך“ להנ"ל, הרי אחב"י אוהבים חידוש, ומה טוב חידוש מפתיע. ורואים לאחרונה אשר כמה מהשלוחים מאה"ק ת"ו לגולה נצטוו להתנהג בשמירת השבת, הכשרות וכו' כיון שמביטים עליהם כבאי כח ארצנו הקדושה, וכשחוזרים מארצות העמים לארץ הקדושה משחררים אותם מהציווי והפקודה הנ"ל!].

בודאי שלא יקפיד כי על הכתוב לעיל, וגם לא אאריך יותר במקום שהי' ראוי להאריך כמה וכמה, כיון שלדכוותי אין צורך באריכות.

מצער ביותר מה שעד עתה לא נעשה בפועל ממש בנוגע לענין הבנינים וכו', אף שמכבר נבחר ועד וכי יושב ראש בו. ברם כי כותב טעמים על זה במכתבו, ואין צועקין על העבר, ויהי רצון שעל כל פנים משעה זו ואילך יתקדם הענין בקצב הכי מהיר מתאים להכרח ודרישת השעה.

בהמצאנו בימי חודש אלול, חודש הרחמים, יהי רצון שכי יתבשר טוב מקרוביו שיי אשר שם, אודותם כותב במכתבו מח"י מנ"א, בטוב הנראה והנגלה.

בתקופה האחרונה: ראה גם לעיל אגרת חישצט. ח"תלא.

שמעתי: ראה גם לעיל ח"י אגרת איתתפב, ובהנסמן בהערות שם.

מהשלוחים: . . נצטוו: ראה גם לעיל אגרת חישפג.

הבנינים: בכפר חב"ד.

ואין צועקין: ראה ברכות נד, א.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

מכתבי הקודם בטח קבל בעתו ובזמנו.

ח'תקיד

ב"ה, י"ג אלול, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו

ובעמדנו בתחלת חדש אלול, הוא חדש הרחמים והרצון, אשר בחדש
זה הוא, כדברי כ"ק אדמו"ר הזקן,

משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין
פניו בשדה ואז רשאים כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את
כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם,

ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר — רשאים ויכולים

יהי רצון אשר יומשך כל זה בעניני הגוף והנשמה גם יחד, ועד עניני
„ימות החול“,

וכמובן מהמשל — כי כיון שהמלך נמצא בשדה ומקבל בסבר פנים
יפות את אנשי העיר כמו שהם בשדה, הרי סביבותם גם עניני שדה, ומהם
כמה הזקוקים לישועה לברכה ולהצלחה.

הרחמים והרצון: ראה מטה אפרים בתחלתו.

כדברי כ"ק: לקו"ת רד"ה אני לדודי (פי' ראה לב, ב).

ומבאר כ"ק: סד"ה לך אמר לבי (סי' המאמרים הישי"ת ע' רפה).

ימות החול: ראה לקו"ת שם. כן להעיר אשר השחוק — פנים שוחקות — בא

מביטול היש כו' (דרושי ר"פ תולדות).

עניני שדה: ראה מדרשי חז"ל עה"פ: איש שדה . . יושב אהלים (תולדות כה, כז).

ראה רש"י ד"ה בשדות (נדה סו, א).

ח'תקיד

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"ט ע' 310 והושלמה עמ"י צילום האגרת.

ובפרט ע"פ המאמר הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל:
דער אויבערשטער זאל געבען אידען א שנה טובה ומתוקה בגשמיות
וברוחניות בכלל ובפרט — וועלן אידן טאן וואס זיי קענען, און דער
אויבערשטער וועט זעהן וואס אידן קענען.
בברכת כוח"ט ולבשו"ט בכלל ובפרט

מ. שניאורסאהן

ח'תקטו

ב"ה, י"ג אלול, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אלכסנדר זיסקינד שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ט"ז מנ"א.
... בודאי ובודאי 1) שעליו להמשיך בביקוריו אצל ... 2)
שהביקור עצמו ובפרט הדיבורים וכו' עושים רושם (ודלא ככתבו,
במחכ"ת). ויביא פ"ש לכאן גם מהם.
שמחתי במאד מאד להידיעה אשר מלא המוסד תלמידים-ות שי
(ותקותי שמשתדלים ככל האפשרי להגדיל כושר קליטתו). ויה"ר שמן

המאמר הידוע: ערב ר"ה דשנת השי"ת (ס' המאמרים ה'תשי"א ע' יז).

המאמר הידוע: ראה גם לעיל אגרת חירסו.

ח'תקטו

חלקה נדפס בלקי"ש חכ"ב ע' 436 חלקה בע' 375 והשלמה עמ"י צילום האגרת.
מו"ה אלכסנדר זיסקינד: בוניץ. אגרות נוספות אליו — לעיל חישכו, ובהנסמן בהערות
שם.
המוסד: ראה גם לקמן אגרת חיתקלג.

המילוי בכמות יבואו ג"כ למילוי באיכות. ויה"ר שבקרוב יראה איך שגם שאר ה"מרה"שחורה"ות שלו (יעויין מכתבו מכ"ב תמוז תשכ"א, ועוד) כזה יהי סופן, ויקיים ציווי הבורא לעבדו (בכל דרכיך) בשמחה וט"ל.

ח'תקטז

ב"ה, י"ד אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו מ"ב אלול.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו בכל ענינים אודות כותב.

לכתבו אודות הענין שקרה לו בנוגע לתפילין דר"ת, — ילמוד כ"פ הלכות תפילין לרבנו הזקן ומה טוב להעשות בקי בהם עכ"פ בהלכות הצריכות בסימנים אלו (משא"כ בנוגע לסופר סת"ם).

והרי הימים ימי רצון ימי חדש אלול חדש הרחמים והרצון.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט.

ח'תקיז

[ח"י אלול תשכ"ב]

. . . ראה שו"ע האריז"ל הלי צדקה. שו"ע אדה"ז סו"ס צ"ב, שו"ע הלי צדקה סרמ"ט סי"ד. וראה ג"כ תו"א סי"פ ויצא. לקו"ת תבוא (מז, ב). הקדמת רבינו בסידורו. אגה"ק סי"ח. וע"פ כ"ק מו"ח אדמו"ר, קודם כל

ח'תקטז

לתפילין דר"ת: ראה גם לק"ש חכ"א ע' 358.

ח'תקיז

נדפסה בשערי הלכה ומנהג ח"א ע' קא.

מצוה" (היום יום, ו' תמוז). אלא שבכ"מ מהמסומנים לבסוף הוא לצורך התפלה (והמצוה) — ולא שאז דוקא זמן הצדקה, משא"כ בשו"ע האריז"ל וכו', ע"ש. ואכ"מ.

ח'תק"י

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם המצורף אליו, ראשי פרקים מדברי ימי חייו.

ומוכן שאין מקום לבקשת סליחה, וגם להבא יכול לכתוב בעת הצורך, אלא שיהי רצון מהשי"ת שהוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב שתוכן מכתביו יהיו משמחים וטובים בטוב הנראה והנגלה.

ולתוכן מכתבו, והתקוה שלעת קבלת המענה כבר הוטב מצב רוחו,

הנה כיון שעל האדם לעשות התלוי בו בדרך הטבע, וכמה מקרים דומים כשלו ובפרט בתקופתו זו, בטח שואל דעת מומחה במקצוע וממלא הוראתו, אלא ועיקר עליו להתבונן בענין מציאות בורא עולם ומנהיגו, שהרי רואים במוחש שאין העולם הפקר, ויש בעל הבית לבירה זו, והסדר שמוצאים בשטח הדומם וכו' שהוא רובו ככולו של העולם שמסביב לנו מכריח, שבודאי ישנו סדר גם בחלק הקטנטן בו, ועד להאדם, ואין לומר שאין בו סדר או ששורר בו היפך הסדר.

והרי זוהי גם גישת המדע, שאותן החוקים השולטים ב99 אחוז של איזה תופעה, בודאי ששולט הסדר באחוז האחד שעדיין לא נבחן או שאינו נראה וכו'.

שמה מסקנא המידית, שסוף סוף הסדר והטוב מנצח, וזה נותן בטחה ועדוד רוח, שאף שלפי שעה הטוב מכוסה ע"י תופעה פלונית ע"י מיחוש פלוני, בודאי שניתנו לאדם הכחות להתגבר עליהם באם רק ירצה

ח'תק"י

נדפסה בלק"ש חט"ז ע' 560 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

אלא שבטבע הבריאה, ששינוי במצב הוא בא צעד אחר צעד ולא בפעם אחת מן הקצה אל הקצה וכו', וההתבוננות בהאמור ובפרט לפי כתבו ע"ד חינוכו ועסקו במדעים, עלי להביא לעדוד רוח ולתוספת בבטחון עצמו ולאפטימיזם בכלל, שע"י כל זה יתוסף גם במרץ ובשיפור המצב, אלא שכנ"ל צעד אחר צעד.

באם תמיד זקוקים לברכת יוצר האדם ומנהיגו הוא השם יתברך ויתעלה עאכ"כ בכהנ"ל שזקוקים לתוספת ברכה ולברכה מיוחדת, והצנור והכלי לזה הוא, הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, ואין נפקא מינה באם מבינים הקישור בין הנהגה והברכה או לא, ובדוגמת דבר בנוגע לשיפור מצב הגוף ע"י סממני רפואה, שאין נפק"מ כ"כ באם החלש מבין איך סממני רפואה מרפאים, ובפרט כשהרפואה באה לאחר זמן, ובלבד שיקח הסממני רפואה, ובודאי לדכוותי למר אריכות בהאמור אין בה צורך, ואצפה לבשו"ט בכל האמור.

והרי הימים ימי רצון, ימי חדש אלול חדש הרחמים והרצון.

בברכה לכתובה וחתימה טובה ולבשו"ט.

ח'תקיט

ב"ה, כ"ה אלול, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
הי עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

דער יאָהר ה'תשכ"ב וועלכער קומט באַלד צום שלום, איז געווען אַ

כ"ה אלול: נברא העולם (ויק"ר רפכ"ט. פדר"א פ"ח. ראה ר"ן ר"ה טז, א).
ההמשכה על כל השנה שביום כ"ה באלול ומעלתו — נתבאר בד"ה יו"ט שר"ה תרל"ב.

ח'תקיט

כללי. נדפס בלקריש ח"ט ע' 431. אודות אגרת זו ראה גם, תורת מנחם — אגרות מלך

ח"א ע' 59.

יאהר פון ערנסטע געשעענישן אין דער וועלט בכלל און אין דער אידישער וועלט בפרט:

די שרעק פאר דער מאכט פון די אטאמישע וואפען; די אנגעשטרענגקייט און צערודערונג פון די צווישן-פעלקער באציאונגען; דער וועלט געלויף אין פעלקער באוואפנונג א.ז.וו.

אין דער אידישער לאגע ספעציעל — זיינען אידישע ישובים אין געוויסע טיילן פון דער וועלט ערנסט אויפגעטרייסלט געווארען.

אזוי אויך בנוגע צום יחיד, ביז אין זיין טאג טעגליכען לעבן, איז האטש עס האט זיך געמערקט א התעוררות (א דערוועקונג), דורשט און אומקערן זיך צו אונזערע אייביגע קוואלען פון אמונה פאראיינציגט מיט תורה ומצות — איז דאך אבער, ליידער (ניט אין סליחות טעג גערעדט) די געוואלטיגע שעת הכושר (גינסטיגע צייט) ניט אויסגענוצט געווארען אין דער געהעריגער מאס.

* * *

אין אנבליק פון דעם נייעם יאהר, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, דארף זיך יעדער איד שטעלן די פראגע: וואס קען איך טאן צו פארבעסערן און פארזיכערן די לאגע אין דעם קומענדיגען יאהר? וואס קען איך טאן פארן יחיד, פאר זיך, פאר כלל ישראל און פאר דער וועלט ארום?

און ראשהשנה גיט דעם ענטפער; גיט אויך די מעגליכקייט:

ראשהשנה, דער יום־המשפט פון דעם יחיד, פון דעם כלל און פון דער גאנצער וועלט — איז דער אריינפיר אין דעם נייעם יאהר, און דער ראש (קאפ) פון דעם אנקומענדען יאהר.

א התעוררות: להעיר ממאמר הבעש"ט ז"ל על הב"ק שמכרזת (לקו"ת שלח מו, סע"ב).

ניט אויסגענוצט: ראה לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב.

געהעריגער מאס: ראה כתובות סז, רע"א.

פאר דער וועלט: כתובת כמה בקשות דר"ה ועד לתפלה וידע כל פעול (שבעולם

העשי' — ס"י האר"ז"ל) כו.

יום המשפט . . פון דער גאנצער וועלט: כל באי עולם (ר"ה פ"א מ"ב. ז"ח ר"פ

נח).

דער ראש: ראה עטרת ראש בתחלתו.

די נקודה פון ראש השנה איז הכתרה — פון דאָס ניי קרוינען דעם אויבערשטן פאַר אַ **מלך** — דורך **מלכותו** ברצון קבלו עליהם,

מיט אַ גרויסער שמחה, שטאַרקען ביטול און גרויסער יראה קרוינען און אויפנעמען דעם אויבערשטן אַלס מלך, און אונטערוואַרפן זיך צו זיין ווילען.

יעדער איד ערפילט אין דעם טאָג פון ראש השנה דעם אָנזאָג **שתמליכוני עליכם** — קרוינט מיך אַלס קעניג איבער אייך — דעם אָנזאָג צו יעדן איינעם און איינער פון אונז. פון דער הכתרה פון די יחידים, וואָס יעדערער פון זיי איז דאָך אַ בעשטאַנד טייל פון כלל ישראל, ווערט די הכתרה פון דעם אויבערשטן אַלס **מלך ישראל** וגואלו. די קבלת מלכותו פונם יחיד, בתוך כלל ישראל, ווירקט אויף דעם גאַנצן אַרום, אויף דער גאַנצער וועלט, און עס ווערט ערפילט די בקשה: **מלוך על כל העולם כולו** (קניג אויף דער גאַנצער וועלט).

קבלת מלכותו דריקט זיך אויס, אין איינטשעלן די טאַגרטעגלעכע אויפפירונג אין פולן איינקלאַנג מיט דעם מלך'ס ווילן און זיינע געבאָטן, וועלכע זיינען אונז געגעבען געוואָרען פון דעם אויבערשטען, דעם מלך חפץ **בחיים** (וואָס וויל געבן אמת-דיכטיגן לעבן) אין דער תורה, **תורת חיים**, און די מצות אויף וועלכע עס שטייט **וחי בהם**.

אַזאָ אויפפירונג פאַרזיכערט אַ רוהיגן און גליקלעכן לעבן פאַר דעם יחיד, פאַר דעם כלל און פאַר כל העולם כולו — גליקלאַך סיי אין רוחניות סיי אין גשמיות,

וואָרום אין דער אמת'ן — זיינען רוחניות און גשמיות ניט צוויי באַזונדערע וועלטן,

שמע ישראל (אַז אַ איד פאַרשטייט און דערהערט, אַז) ה' (איז)

איז הכתרה . . מיט אַ גרויסער: ד"ה יו"ט שר"ה, תשי"ג.

דעם אָנזאָג: ר"ה טז, א.

ווירקט . . אויף דער גאַנצער וועלט: ראה פדר"א פ"א: אמר להם כו' ונמליך

עלינו כו'.

קבלת מלכותו: ראה ג"כ קונטרס התפלה פט"ו.

בחיים . . **ריכטיגן לעבן**: ראה מחצה"ש לשו"ע או"ח סקתפ"ב סק"ד.

שמע ישראל . . **אחד**: מלכות דברי ר' יוסי (ר"ה לב, ב). ונתבאר בהמשך וככה

תרל"ז פ"פ).

אלקינן (סיי פון איינצעלנעם ישראל, סיי פון כלל ישראל. אז) הי' (איז) אחד (איינציג איבעראל און אומעטום — לעולם ועד) — בריינגט ער די איינציקייט און אנטפלעקט איר אין כל העולם כולו און זעט אז גיטליכקייט און רוחניות פירט אָן מיט די גשמיות און אַ פאַרבעסערונג אין גייסטיקן לעבן ברענגט אַ פאַרבעסערונג אין מאַטעריעלן לעבן.

* * *

די פאַרבעסערונג אין גייסטיקן לעבן, אין דער ערפילונג פון די מצות המלך מוז קומען אין ביידע געביטן: מצות וועלכע זיינען **בין אדם למקום** און מצות וועלכע זיינען **בין אדם לחבירו**, און דאָס ווערט אונטער-שטראַכן אין דעם אויסגעשריי פון ראשיהשנה: **תשובה, תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה.**

תשובה, דער פעסטער באַשלוס אומקערן זיך צום מלך, מיט אַ חרטה גמורה אויפֿן עבר און אַ קבלה טובה אויף להבא, סיי אין **תפילה**, אין דעם געביט פון בין אדם למקום, און סיי אין **צדקה** אין דעם געביט פון בין אדם לחבירו.

דאָס אַלעס נעמט אַראָפּ את רוע הגזירה

און בריינגט פאַר'ן יחיד, פאַר'ן כלל און פאַר כל העולם כולו

אַ כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת כתיבה וחתימה טובה בטוב הנראה והנגלה

מנחם שניאורסאהן

אחד . . . אומעטום: ראה שו"ע רבנו הזקן סס"א ס"ו.

די איינציקייט . . . אין כל: ראה אגה"ק ס"ט.

תפילה . . . למקום: עייג' אור תורה להח"מ בסופו ד"ה אל תעש . . . לפני המקום.

ח'תקכ

ב"ה, ערב ראש השנה; תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יצחק שיי כ"ץ
ראש עיריית רחובות

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ"ש על ידי הרב יונה שיי איידלקופ, וקודם לכן על
ידי הרב רב"א שיי גורודצקי.

כיון שמתחדשת השנה, תקותי שיחדש פעולותיו להרבות הטוב
והקדוש בתוספת הצלחה בתור ראש עיר בארצנו הקדושה ת"ו, שכשמה כן
היא, ארץ הקדש יקרא לה. והרי בעניני קדושה וטוב שמקורם באיךסוף
ב"ה תמיד יש מקום להוספה ולהעלות בקדש, ובכלל זה, כמובן, גם
פעולות חב"ד במחנו הטי. ויהי רצון שיהי בהרחבה, וכסגנון הכתוב
ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ברכתי שלוחה לכי ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה לשנה טובה
ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ח'תקכא

ב"ה, ערב ראש השנה, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מרדכי שיי נמיר
ראש העיריית תל אביב

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

הנני להביע בזה לך ולכל אשר לו ברכת השנה, לשנה טובה ומתוקה בגשם וברוח גם יחד.

בהזדמנות זו, אף כי באיחור זמן רב ואתו הסליחה, הנני מאשר קבלת האלבום מהעיר שהואיל לשלוח לי על ידי ידידו וידידי, שרואה אני בזה אות הוקרה לתכנית חב"ד ומפעלי, שזה ג"כ מחזק תקותי שכי יהי לעזר למפעלי חב"ד בתל אביב וסביבותי ובכל רחבי הארץ, שכן השפעתו ניכרת גם מחוץ לעירו ובחוגים רחבים.

ובעמדנו בימים אלו של חשבון בנוגע העבר והכנה לשנה החדשה, אביעה תקותי שינצל השפעתו בעירו הכי גדולה באוכלוסין בארץ הקדש שתהיי גם הגדולה בענייני רוח וקדושה שלום וצדק. וכיון שתורתנו תורת חיים רובה עסוקה בעניינים מעשיים, יהי רצון שהשפעתו הטובה תומשך במעשים בפועל, ודלא כהסיסמה רחמנא ליבא בעי ומספיק, אלא במעשה דוקא. ובפרט, כנ"ל, שהעיר היא הגדולה בארץ אשר ארץ הקדש יקרא לה, ובלשון תורתנו תורת חיים ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, שזה מבטיח גם עזר מלמעלה לברכה והצלחה בכמות ובאיכות גם יחד.

בכבוד ובפ"ש שאר חברי העירי' שיי' ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

מובן ופשוט שידוע אני שכי הוא חבר מפלגה, אבל מובן ופשוט ג"כ שאין זה בסתירה לכתוב לעיל, אלא אדרבה, כיון שהיא המפלגה שיש לה רוב בכנסת והיא שלטת בכמה עניינים ומפעלים; ותורה אחת לכולנו, לכל בני ישראל, בלי הבדל מפלגה כלל.

ח'תקכא

כהסיסמה: סנהדרין ק, ב.

ח'תקכב

ב"ה, ערב ראש השנה, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר ארי' שי' אליאב

שלום וברכה:

ימים אלו קבלתי ידיעה שסיימו פיתוח, על כל פנים בשלב ראשון, של חבל „ערד". ואמנם לא הי' לי לפלא, בידעי המרץ שלו והצלחתו במפעליו הקודמים. ונזכרתי משיחתנו, שתקותי שגם בזכרוננו שמורות איזו נקודות ממנה, בענין זה של פיתוח חבלים והצורך החיוני ליצור התנאים לפיתוח הערכים הנצחיים של עמנו הקשורים בתורה הנצחית, תורת חיים, ומצוותי עליהן נאמר וחי בהם, ונאמר יעקב חבל נחלתו. שלכן תקותי שכי עושה כל התלוי בו לתת תשומת לב הראוי למוסדות צרכי הדת והחינוך במסגרת תכנית הפיתוח, ובפרט אשר קביעת העניינים בראשית התפתחותם קובעת כל מהלך העניינים לאחר מכן. וינעם לי לקבל בשורות טובות ממנו בכל הנ"ל.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני שולח לו ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

מפני סיבה נתעכב משלוח המכתב, וזה עתה נודעתי שעזב עבודתו בשטח הפיתוח, אף שאיני יודע הסיבות לכך. אבל בודאי שיכול גם עתה לנצל השפעתו הטובה בכיוון הנ"ל.

ח'תקכג

[תשכ"ב]

אינו בהחלט — כיון שתורת חיים מודיעה שבכל יום ויום צ"ל

ח'תקכב

מר ארי' אליאב: אגרת נוספת אלי' — לקמן ח'תקכע.

ואפשרית יצי"מ. אלא שניתנה לבני" דוקא — מתנה, שבה דומים לבוראם — ענין הבחירה. ורצה הקי' שגם יצי"מ הנ"ל תהי' דוקא ע"י מתנה זו — בבחירת האדם, וכמשי"נ: **ובחרת בחיים** (הוראה וגם **נתינת כח** והבטחה). אי"כ, כנ"ל, יבחר בחיים האמתיים (והבלעדיים — בנוגע לבני"י) חיי תומ"צ, ויצליח בנקל יותר ובמדה גדולה יותר מאשר משער. — וכיון שאדם קרוב אצל עצמו — יפרט ענינו לפני הנהלת תו"ת ויעשה כהוראתם בשמחה וט"ל.

ח'תקכד

[תשכ"ב]

מה ששומע מכמה אנשים שמדברים שכשמתחתנים קמות כמה פראבלעמען, קישוים וכו' — הוא לא מפני שמקרים כאלו הם % גדול, כי אדרבא הם מיעוטא דמיעוטא (שאפילו לר' מאיר אין חוששין לזה) — אלא שכל אלה שאין אצלם פראבלעמען וכו', אין מדברים **כלל** עדי"ז, כי זהו נחשב למצב **נורמאלי**. שלהתחתן טוב הוא (וגם מוכרח) — מפורש בכתוב (בראשית ב, יח). ורואים גם **במוחש**, מזה — שלועגים לאלו שלא נישאו (בחור זקן, בחורה זקנה). כשיתבונן בעבר שלו — יראה איך שניצול **מכמה** צרות, וכמעט באופן למעלה מדרך הטבע. ואדרבא התבוננות זו, באם תהי' **אמתית** — תחזק בטחונו.

בהיפך מכתבו — ע"ע לא השתדל hard בנוגע לשידוכים, כ"א רק להראות (גם לעצמו) שיכול לעשות רושם טוב כו'. אבל כשהי' מתקרב להבפועל ולהחלטה — הי' משתמט (בכדי להשאיר חפשי, בלי אחריות).

ח'תקכה

[תשכ"ב]

שלום וברכה!

במענה על מכתבו —

ח'תקכד

לר' מאיר: יבמות ק"ט, א. ושי"נ.

שלא

אדמו"ר שליט"א

(א) עד ר"ה הבע"ל יפריש כאו"א מהם לצדקת ת"ת או ישיבה (לנערים או לנערות), ונוסף על הפרשותיהם הרגילות — $53\frac{1}{2}$ דולר לערך.

(ב) במשך שלש שנים הבע"ל — 120 תענית של ארבע שעות (לא ח"ו של כל היום). ז.א. שיאכלו לאחר 4 שעות לקימתם משנתם.

(ג) — העיקר — חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא להזהר מכאן ואילך.

(ד) וג"כ עיקר — להיות בבטחון בה' אשר כיפר להם ובשמחה ובט"ל.

(ה) לקרב עכ"פ ג' זוגות לשמירת טהמס"פ.

(ו) להשפיע ולהביא עכ"פ ג' ת' לחינוך עטה"ק.

וה' ימלא הריון זוג' ת' ותלד זחור"ק בשטומ"צ, ושניהם יבש"ט בטוב הנראה והנגלה.

בברכה לבשו"ט.

ח'תקכו

[תשכ"ב]

לשאלתו ע"ד „שאוער" בענין הצריך ט' קבין — ישנן בזה סברות לכאן ולכאן (בס' טהרת מים להרב טעלושקין שי' בשו"ת משנה הלכות להרב קליין — שניהם בברוקלין).

ח'תקכה

$53\frac{1}{2}$ דולר: ראה גם לעיל ח"ד אגרת הי"עג. ח"י אגרת ג"ה, ובהנמנן בהערות שם.

ח'תקכו

לשאלתו: במכתבו: אם טבילה חיובית היינו טבילת עזרא יכולים לצאת ע"י „טושי" היינו „שאוער", היינו אם זאת יש לו דין לתשעה קבין.

ח'תקכז

[הערות לסי' בית המקדש (שפר). ירושלים, תשכ"ב]

בתחלתו: צורת ביהמ"ק לשיטת התפא"י. טז ט"ו מעלות. — היו כחצי גורן עגולה (מדות ב, ה). ולא כמצויר בפ"י תפא"י והועתק בסי' זה.

ע' 13. הר הבית ומקורה הי' כולו. ארכו 500 אמה כו'.

מוכרח הערה וביאור בנוגע לביהמ"ק (שגם הוא נכלל בהשטח דהת"ק אמה). ובפרט **שנראים** דברי המפרשים שביהמ"ק כולו לא נכלל בקירו' הנ"ל. ופשיטא שכמה מקומות בו לא היו מקורים. עיין מפרשים למדות רפ"ב.

בכל תרשימי הר הבית שבספר — אין זכר וסימן (כרגיל בתרשימים) לקירו'!

שם. שערים . . . גבהם 20 אמה — זהו גובה חלל ופתח השער.

ע' 44. עלי' ארכה — צ"ל 61 אמה, ולא 60.

בסופו ע' 51. מקום השמירה. הכהנים — מבפנים, הלויים — מבחוץ.

חסר הביאור. וראה ראב"ד תמיד בתחלתה. מנחת חינוך מצוה שפח.

ע' 52. איש הר הבית. אדם אחד כו' — לכאורה פשוט שהי' כהן — כיון שג"ז בכלל השמירה ועוד שהוא ממונה על הכהנים בענין עבודתם. ולא דמי לפתחי' זה מרדכי דעל הקנין (שקלים רפ"ה). ולע"ע לא מצאתי בסי' שידברו בזה.

ח'תקכח

[תשכ"בז]

נאום ברבים — מטרתו השפעה על השומעים, וכיון שהם שבעי

ח'תקכז

נדפסה בלקריש חכ"א ע' 481, והוגהה עסי' גוכ"ק.

ח'תקכח

נדפסה בלקריש חכ"ג ע' 547.

רצון — הושגה המטרה. ובאם הנואם איננו שבע רצון — מעלה נוספת — שהצלחתו לא הביאתו לגאווה וכיו"ב.

ח'תקכט

ב"ה, בין כסה לעשור, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר גדעון שי' נאור
ראש המועצה המקומית קרית גת

שלום וברכה:

בהמשך לברכת השנה שבדאי קבל בעתו ובזמנו, אביעה בזה ביחוד תודתי הלבבית עבור מסירת המפתח על ידי ב"כ שי' מהאורחים מקרית גת שנמסר לי בשמו ובשם המועצה בעת ההתועדות דערב ראש השנה. גם מלאתי ידי השליח למסור לך אישית הכרת תודתי וגם איזה דברים שנאמרו באותו מעמד בקשר עם מסירת המפתח, על פי הפתגם הידוע של הבעל שם טוב, שכל ענין ומאורע בחיי האדם יש בו הוראה ולימוד בעבודת האדם לקונו. וכאן בקיצור:

מפתח ענינו בשנים, לפתוח ולנעול, זאת אומרת, שיש דלת ושער שלפעמים צריכים להיות פתוחים ולפעמים סגורים. ובחיי האדם הם שני העמודים, הקו דסור מרע, שצריך לנעול דלת בפני השפעה בלתי רצויה, וקו דעשה טוב, שצריך לפתוח להשפעות טובות. וענין זה חל על כל אחד ואחת, הפרט והכלל. שכל אחד ואחד, אפילו אם מעמדו ומצבו נעלה ביותר, הרי מבקש אל תביאני לידי נסיון, להיות נזהר מהשפעה בלתי רצויה, ולאידך הרי הטוב הוא בלי גבולי, כי קשור עם עצם הטוב השייך שהוא אין סופי, וצריך להשתדל תמיד להוסיף בטוב, וכפסק חכמינו ז"ל מעלין בקדש.

ח'תקכט

נדפסה בלקריש חייד ע' 292 והושלמה עמ"י העתק המזכירות.
מר גדעון נאור: אגרת נוספת אליו — לעיל ח'שסח.
וכפסק חכמינו: ברכות כה, ב. ושי"נ.

כיון שאחריות כל אחד היא לפי האפשריות והכוחות שניתנו לו, יהי רצון שכי' בתור ראש המועצה וכל חברי המועצה ינצלו כוחותיהם ואפשריותם במילואה, בשני הקוים האמורים, להשתדל שהעיר תהי' סוגרת ומסוגרת בפני השפעות בלתי רצויות ופתוחה לקלוט ענייני טוב במדה הכי גדולה. וכיון שהעיר היא בארץ אשר ארץ הקדש יקרא לה, ובלשון תורתנו תורת חיים ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, הרי משנה חשיבות להאמור לעיל, וגם מובטח להם העזר מלמעלה לברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

ח'תקל

ב"ה, בין כסה לעשור, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב מרדכי שיי' קירשבלום

שלום וברכה!

בטח קבל ברכת השנה ששלחתי לו. וזה עתה נתקבל מכתבו עם המצורף אליו. ות"ח על דבריו הנלבבים שכותב בקשר עם שיחתנו, וכיון שכל ענין של דברים תכליתם שיומשכו מעולם הדיבור לעולם המעשה, וכידוע חומר ענין של דברים בטלים, תקותי חזקה שדבריו ודבריו יביאו — בכל אחד מאתנו להוספה במעשה בפועל בשטח ובכיוון ששוחחנו, ובפרט שהוא שטח החינוך, הבעי' החיונית מאז ומקדם, וביחוד בדורנו, ועל אחת כמה וכמה בארצנו הקדושה ת"ו.

בהתענינות קראתי העתק המכתב המצורף למכתבו וראיתי המספרים המובאים שם, ובודאי לדכוותי' למותר להדגיש שהם לגמרי שלא בערך לא רק עם דרישת המצב אלא גם עם הכרח המצב. ולכן בודאי שלא יקפיד אם אדגיש עוד הפעם תקותי שכת"ר ינצל השפעתו במילואה בשטח זה במיוחד להפעיל כל האישים והארגונים שהשפעתו מגעת אליהם בכיוון הרצוי. ובטח יודיעני גם להבא מכל המתרחש בשטח זה ות"ח מראש.

שלה

אדמו"ר שליט"א

בהזדמנות זו מצ"ב העתק שיחה וגם מכתב לראש השנה, שתקותי
שכת"ר ימצא בהם ענין, ואת"ל יש לתכנס שייכות לתוכן שיחתנו.

בכבוד ובברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

ח'תקלא

בי"ה, בין כסה לעשור, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

האברך מר יהודא שי

שלום וברכה!

מכתבך הגיעני, ובהתענינות קראתי בו ראשי פרקים מדברי ימי
חיך. תקותי, אף שאינך מזכיר זה במיוחד, שיש לך קביעת עתים בכל יום
ללימוד תורתנו הקדושה, תורת חיים, שנוסף על זה שהוא מצווי הבורא
יתברך, הרי זה ממשיך גם כן ברכת ה' בכל המצטרך בעניני הנפש והגוף
גם יחד.

שמחתי לקרוא במכתבך שהנך משתתף בעבודת ההצלה של ילדי
ישראל מהשפעות זר, ותקותי שתגדיל מאמציק ופעולותיך להפצת
היהדות המסורתית בסביבתך בכלל, ובפרט בין עולי פרס, שעל פי כתבך
מוצאך משם, ובסגנון חכמינו זכרונם לברכה עניי עירך קודמים.
והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

ובפרט בעמדנו בימי סגולה אלה, עשרת ימי תשובה, עליהם נאמר
דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, שימים אלו מסוגלים ביותר
להחלטות טובות ולפעולות טובות משך כל ימי השנה החדשה הבאה
עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה. ויהי רצון שתוסיף בכל האמור,
וכציווי רבותינו ז"ל מעלין בקדש, והשם יתברך יצליח דרכך.

ח'תקלא

ובסגנון חכמינו: **בי"מ ע"א, א.**

והובטחנו: **יומא לה, ב.**

וכציווי רבותינו: **ברכות כח, ב. ושי"ג.**

שלו

אגרות קודש (ח'תקלא)

לשאלתך אם כדאי לך לנסוע לחוץ-לארץ בשביל קבלת התואר מאסטער, הרי כיון שהנך בשנה השניי ללימודך עוד מוקדם הדבר וכשיתקרב המועד יהי פנאי להחליט בזה.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

כיון שמבין אתה גם אנגלית, מצורף בזה חומר מענינא דיומא שיש לו שייכות להאמור לעיל.

ח'תקלב

ב"ה, י"ד תשרי, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה מרדכי שיי

שלום וברכה:

. . . בנוגע לתספורת בנו שיי — ע"פ הנראה מדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר, יש לעשותה ביום מלאת ג' שנים (עכ"פ הכי סמוך ליום זה) אלא שאין נוגע הפרסום לרבים דוקא ביום זה ויוכל לעשות הפרסום וכו' ביום ובמקום שירצה וכלפי שמיא גליא.

ח'תקלב

מור מרדכי שיי: גולדברג, בני ברק.
בנוגע לתספורת: ראה גם לעיל אגרת ח'תקו, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תקלג

ב"ה, כ"ה תשרי, תשכ"ג
ברוקלין.

מרת צפורה תח"י

ברכה ושלוש!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבה מכ"ג תשרי,
ולכתבה שזה כמה שנים שמנהלים המוסד וכו' אולי יפנו עתה למה
שהוא אחר.

בודאי למותר להאריך, שדוקא עתה, בקשר עם העליי ההולכת
וגדולה וביחד עם זה גם העליי הרוחנית הנרגשת בלב כאו"א ובפרט בלב
הנוער וכו' המשתוקקים ומחפשים וכו', אלא שאינם יודעים למה
משתוקקים ומה מחפשים, הרי גדול ההכרח במוסדות כהנ"ל שמתנהלים
על טהרת הקדש וגדול פי כמה וכמה, ובודאי שכל מי שיש לו נסיון בכגון
זה, הרי זכותו והאפשריות שלו גדולות בהרבה יותר, מאשר דכל המתחיל
וכו', ובאמת הרבה יש להאריך בהנ"ל אבל גם הכתוב מספיק, ובפרט
שרואים במוחש הצלחתם בהנ"ל ואיך שכל החששות שהיו להם בעבר —
אינם במציאות, וק"ל.

נהניתי לכתבה אודות הביקור שלה אצל . . . והתקוה אשר סו"ס
גם בעלה ש"י יראה את הטוב וחסד השי"ת שבזה, ובפרט שזה יוסיף ג"כ
בהצלחת השפעתו עליהם להעלות בקדש;

וכיון שאינה מזכירה בהנוגע לבריאות כפשוטה, התקוה שבסדר
הוא.

בברכה לבשו"ט בהנ"ל ובנקודה הפנימית הצלחה רבה בהמוסד
וחניכיו ש"י

מ. שניאורסאהן

ח'תקלג

נדפסה בלקריש חכ"ב ע' 355 והושלמה עמ"י צילום האגרת.
מרת צפורה: בונין, רעננה. אגרות נוספות אלי' — לעיל ח"ט זלד. ח"ח ויתרה.
המוסד: ראה גם לעיל אגרת ח'תקטו.
בעלה: אלכסנדר זיסל.

ח'תקלד

ב"ה, כ"ו תשרי, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הראשון, בו כותב על דבר השקפת עולמו וכו' ושואל בנוגע לעתידה של תנועה פלונית וכו'.

והנה בטח אין צריך לביאור במה שכל אחד ואחת מבני ישראל מבלי יוצא מן הכלל, חלק הוא מעמנו עם הנצחי, עליו נאמר אשר גוי אחד בארץ הוא, או בסגנון אחר, עם לבדד ישכון, והוא על ידי אשר קבלו כל אחד ואחד מעם זה, תורה אחת מה' אחד, אשר — כמו שהשם והתורה נצחים הם, גם מקבל התורה נצחי הוא ועד אשר כל עמי הארץ מרגישים זה, אף שלא כולם מודים בזה [וכנראה שהרגשה זו — היא גם הסיבה להשנאה שלהם לעמנו, אשר בכל התנועות מן הקצה הימני ועד קצה השמאלי אף שלכאורה ע"פ הסברא צריכים היו לגשר בין כל העמים ולבטל שנאת עולם לעם עולם, עם ישראל].

המסקנא מידית מהאמור לעיל הוא, אשר אף שלכאורה הבחירה ניתנה לכל אחד מבני ישראל באיזה השקפת עולם יבחר, ואיך יתנהג בחיים בכלל ובחיי היום יומים בפרט, לעולם לא ימצא מנוחת נפש אמיתית, כי אם בדרך אשר הותווה לעמנו הנצחי על ידי תורתנו הנצחית.

במלים פשוטות יותר: כל אחד מבני ישראל עליו להתנהג בחיי היום יומים בהנהגה מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם,

שהרי אי אפשר למה שהוא לשנות מהותו, אף שיכול הוא לכסותו ולתקופה להעלים אפילו בלבושים המנגדים לעצם מהותו ונקודת קיומו.

אשר מזה מובן, שעל כל אחד לנצל כל יכולתו לחזק הנהגה זו — של תורה ומצוה — ולהפיצה בביתו ובסביבתו ובכל מקום שידו מגעת ואין כל חילוק בזה על איזה מפלגה נמנה באופן רשמי, והאם אומר שמתחשב על חוג המכירים בתורה ומצוה או וכו'.

מכל האמור — למענה על שאלתו, אשר אין מתפקידנו לנחש מה יהי עתידה של תנועה פלונית או פלונית, כיון שתפקיד חיוני של כל אחד

שלט

אדמו"ר שליט"א

ואחת לחזק ולבסס מצב עמנו המסובב שונאים ואויבים מכל צד, וכן לבסס מצבו הוא ככל התלוי בו — אשר לזה מגיעים ע"י ביסוס היהדות וערכי הנצחים ולהפיצם באופן דמוסיף והולך, והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

וינעם לי להתבשר טוב בכל האמור.

בברכה.

ח'תקלה

ב"ה, כ"ח תשרי, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה נפתלי שי' שו"ב

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הרביעי עם המצורף אליו,
ובעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.
ת"ח על המשיכו ברשימת סיפורי צדיקים ובודאי עוד ימשיך בזה,
ומילתא אלבישיהו יקרא.
ויהי רצון שיעשה זה מתוך שמחה וטוב לבב.
בברכה לבשו"ט.

ח'תקלד

והובטחנו: יומא לת, ב.

ח'תקלה

מו"ה נפתלי שי' יוניק, מונטריאל. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ז'תתקכג, ובהגסמן
בהערות שם.
סיפורי צדיקים: ראה גם לעיל ח"ז אגרת א'תתקמ.
ומילחא: שבת י, ב.

ח'תקלו

ב"ה, עש"ק בראשית ברא — בשביל התורה ובשביל ישראל —
היתשכ"ג. ברוקלין, נ.י.

כבוד הנהלת ישיבת תורת אמת בירושלים עיה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להודעה על דבר קביעת יום הנחת אבן הפנה לבניני
הישיבה הק' תורת אמת,

יהי רצון שתהיי ההנחה בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים, בניני
בית גדול אשר יגדלו בו תורת אמת, הנגלה והפנימית גם יחד, וגם יגדלו בו
תפלה,

אשר היא המביאה שיהיי הלימוד אמת ובר קיימא, ומביא לידי
מעשה, כי על ידה יראת ה' היא אוצרו של הלומד.

ובפרט בדורנו דרא דעקבתא דמשיחא, אשר תפקיד הישיבה הוא לא
רק לימוד התורה כי אם — ועיקר — חינוך על יסודי התורה והמצוה,
חינוך פנימי ואמיתי, אשר לא יחת מפני כל רוחות שבעולם (לי העלם
והסתר) ויעמוד בפני כל נסיונות.

ואם בכל מקום הדברים אמורים, עאכ"כ בארץ אשר עיני ה'
אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וביחוד בירושלים עיה"ק,
אשר שמא מילתא היא, יראה שלם — שלימות היראה — וכפירוש רבנו

בשביל התורה . . ישראל: ראה תורה אור ד"ה כי כאשר השמים.
בית גדול . . תורת . . תפלה: מגילה כז, א.
אמת, הנגלה והפנימית: עיין יומא עב, ב.
יראת . . אוצרו: שבת לא, א ושם. ועיין לקו"ת ביאור לד"ה תורה ציווה ספ"ד.
יראת שלם: תוד"ה הר תענית טז, א (בראשית רבה פנ"ו, י).
וכפירוש רבנו הזקן: לקו"ת ראה ד"ה וכל בניך.

ח'תקלו

נדפסה בלקריש ח"ט ע' 453, והוגהה עס"י צילום האגרת.
ובפרט בדורנו: ראה גם לעיל אגרת ח'תלד, ובהנמנן בהערות שם.

שמה

אדמו"ר שליט"א

הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשלחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה).

והרי הוראת תורתנו חיים היא גם נתינת כח וסיוע מלמעלה לקיים הציווי.

ויהי רצון שיתקדם הבנין בזריזות הדרושה ועד לגמרו בפועל, והעיקר — שיתמלא הבית כולו אורה זו תורה, תלמידים מקשיבים מתאימים לרצון רבותינו נשיאינו, מיסדי הישיבה, זצוקלה"ה נב"מ זי"ע.

ואשרי חלקו של כל אחד ואחד המשתתף במפעל הנעלה האמור, השתתפות בממונו וכן בגופו (ע"י השפעה על ידידים שגם הם יעשו ככה), וע"פ האמור הרי זה ענין הכולל שלשת העמודים תורה, עבודה (תפלה) וגמ"ח — גם יחד.

בכבוד ובברכה לכל המשתתפים בהחגיגה, בתוככי כל המסייעים להמפעל בעבר הווה ובעתיד, שליט"א

מנחם שניאורסאהן

ח'תקלו

ב"ה, ב' מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו מל' תשרי.

נעם לי לקרות בו ע"ד התרשמותו מאנשי חב"ד בכפר חב"ד, והתקוה אשר פעולתה ניכרת גם בהנוגע לפועל, כוונתי שישתדל להנאות ולהודיע גם אחרים מרושמי האמורים, וע"פ פתגם הידוע מרבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, אשר תורת החסידות לא של כתה מסוימה

ח'תקלו

פתגם: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ב'רעה, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ.

היא חיו כי אם היא נחלת כל אחד מבני ישראל, והשתדל, ועד למסירת נפש בזה וכן נשיאי חב"ד לדורותיהם ממלאי מקומו, להפצתה, ונתנו ברכותיהם לכל המשתדלים בזה אשר סוף סוף יצליחו.

ואם בכל אדם הדברים אמורים עאכ"כ בזה שיש לו הזדמנות להשפיע על הנוער, שהשפעה עליהם אפילו השפעה קלה לכאורה, יכולה לשנות אופי חייהם בכלל ובפרט לכשיתחתנו ויבנו בתים בישראל. ובודאי לדעותי הוא — האריכות בהאמור אך למותר.

לשאלתו אודות לימוד מקצוע חילוני בגילוי ראש, שיש מקום לומר שעייז בקל יותר ימצא שפה משותפת.

שתי נקודות בדבר:

(א) עניני שולחן ערוך אין נותנין „למסחר“, מכירת עבירה קלה בשביל לרכוש מצוה גדולה (כמובן לבד מקרים מיוחדים המפורטים בשולחן ערוך בפירוש שאז אין זה מסחר חיו, אלא דין שו"ע כשאר הדינים),

(ב) והוא העיקר, רואים במוחש ובפרט ביחס להנוער, שפשרה אפילו קלה, משפילה בעיניהם הערך וכל האמון בבעל הפשרה שבאם אפשרית פשרה באיזה מהם מדיני התורה והמצוה, הרי זה הוכחה שאין הענינים אמיתיים בתכלית, שהרי באמת — אין מקום לפשרות ונטי' כחוט השערה, ואם יש מקום לפשרה — הרי אין זה דרך האמת.

ואף שאמת אמר אל יברא, שהרי אין צדיק בארץ גוי ולא יחטא, ומבוארים הענינים בשיטת חב"ד שצ"ל קירוב כל אחד מבלי יוצא מן הכלל, ובהבטחה שמצוה אחת אפילו — סו"ס יכולה להביא לכל התרי"ג מצות ועכ"פ לא הפסיד וכו' [וכדברי רבנו הזקן בתניא קדישא פרק ל"ב], ולכן באם א"א אחרת מתחילים בדיבור ע"ד מצוה אחת, אבל ביחד עם הנהגה האמורה מוכרח שלא לאמר חיו שזוהי מצוה יחידה (ואודותה מדברים) וצדיק גמור המקיים אותה כי אם להדגיש, אף כי בדרכי נועם ובדרכי שלום, שזוהי רק מצוה אחת מתרי"ג אלא שמפני סיבות עדיין אינו מוכשר שידברו עמו וידרשו ממנו שאר המצות, ומתחילין בדרך מן הקל אל הכבד.

והנה כל הנ"ל — בהדרישה מהתלמידים, אבל בנוגע להמשפיע, מובן שאין כל לימוד זכות האמור, ואדרבה, כשדורש מהתלמידים ומקבלים — צריך הוא להיות דוגמא חי לא רק למה שדורש מאתם, כי אם לכל אורח החיים אודותו מדבר, ובסגנון חז"ל — להיות טופח ע"מ להטפית, והרי התלמידים לומדים ק"ו, שבאם לרבו מותר לעבור על ענין פלוני, הרי להתלמיד היתר בעוד כמה ענינים וק"ל.

יש להאריך בכל האמור אבל תקותי שגם שורותי המעטות בכמות בערך חשיבות עניני חינוך, תספיקנה.

בכבוד ובברכה.

ח'תקלח

ב"ה, ג' מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון א' חשוון, און צום שלום פון בריף וואָס איר שרייבט וועגן אייער זון שי.

זיכער וועט איר שרייבען זיין אדרעס וועט מען נאָך אַמאָל פרובירען דורך רבני אג"ש פון שיקאגאָ, אויב ער איז נאָך דאָרטען פראַן.

און חאָטש תפלה וברכה העלפען דאָך דאָרף אַ איד טאָן אויך דאָס וואָס עס ווענדעט זיך אָן עס בדרך הטבע.

און אַזוי ווי אייער בריף איז געשריבען אויף צומאָרגענס פון חדש תשרי, חדש המושבע בכל טוב, און ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט געזאָגט אַז דער חדש איז אַ חדש כללי לכל השנה מיינט דאָס עס זאָל ווערן מקוים דער מושבע בכל טוב אויך אין אייערע ענינים און אויך אויף אַ גאָנץ יאָר.

ובסגנון חז"ל: ברכות כה, ריש ע"ב.

ח'תקלח

חדש כללי: ראה גם לעיל אגרת ח'רכד, ובהנסמן בהערות שם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב. צו אייער פראגע, וואָס איז די כוונה, פון דעם איין שרייבען „מחשבות בלתי רצויות וועלכע נעמען זיך פון מרה שחורה“.

איז דער ענין כפשוטו, און ס'איז פארבונדען מיט דעם וואָס כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט אייך געשריבען אין דעם ענין פון בעל כרחך אתה חי, און דאָס מיינט דער אַלגעמיינער שטעל, פון ניט בשמחה וטוב לבב, ניט קוקענדיג אויף דעם וואָס יעדער איד הויבט אָן דעם טאָג מיט ברכות השחר וואָס דער אָנהויב איז מודה אני לפניך און באַלד נאָך דעם מערערע מאָל ברוך אתה, וואָס דאָס ווייזט אַז ס'דאַרף זיין ברכה און ס'איז דאָ אויף וואָס צו זיין מודים, און אויך בפרט אין דעם שטאַרקען זיך אין בטחון אין דעם אויפטאָן מיט אייער זון שיי.

ח'תקלט

ב"ה, זי מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
הרב מו"ה נחום זאב שיי

שלום וברכה!

באיחור זמן רב קבלתי מכתבו בצירוף העתק מכתבי הרה"ח רב פעלים ובעל מדות מוה"ר יצחק הלוי ע"ה, ות"ח ת"ח על שימת לבו לשלחם אלי, וכבר הודיעו חז"ל מילתא אלבישייהו יקירא.

ובזה נתאשר עוד יותר אצלי מה ששמעתי זה מכבר ומכמה אנשים,

כ"ק . . געשריבען: אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה אגרת א'תצג. וראה גם לעיל ח"ד אגרת
תקפח.

ח'תקלט

מו"ה נחום זאב: דסלר, קליוולנד.
מכתבי . . יצחק הלוי: הורביץ (המתמיד), נדפסו בקובץ יגדיל תורה נ"י. חו' סא ס"י קי.
הודיעו חז"ל: שבת י, ב.

אשר אביו הרה"ג הווי"ח אי"א רב פעלים ובעל מדות וכו' ע"ה לא רק למד תורת חב"ד ובעיון, אלא גם פרסמה בין תלמידיו (ועכ"פ איזו פעמים גם בהוראת המקור).

ולפלא מה שכמה מהתלמידים והמושפעים משתדלים להעלים זה, ואין להאריך בדבר המתמיה ומצער.

ע"פ דברי חכמים במשנתם אשר האב זוכה לבן בחכמה בסברא הישרה וכו', תקותי חזקה אשר גם כת"ר עושה כהנ"ל, כוונתי ללמוד תורת החסידות בעיון ומפרסם אותה בכל מקום שידו מגעת.

והרי באם עשירות שנים מלפנים ראו הכרח בזה, עאכ"כ בדורנו דור יתום אשר גדול החשך ונכפל, ועד לאמירה „והוכחה" ופעולה שיאמר לחשך אור ולאור חשך, שדרישת והכרח השעה היא, ואשרי חלקו של כל אחד המפיץ מעינות אלו ועד שיגיעו גם חוצה.

בכבוד ובברכה ובקשת סליחה על איחור האישור והמענה עד עתה.

להסברא ע"ד הדפסת המכ' אודות תורת הצמצום — הנה נכתב הוא בקצור וכו' וכפי הגבלת ואופן כתיבת מכ', וכבר באו הדברים באר היטב בכמה ס' שבדפוס — מתאים לעומק הענין וההכרח בזה, וביחוד כיון ששגגו בזה מקצת חכמים בעיניהם וכו' (שער היחוד והאמונה לרבנו הזקן פ"ז). ואיזהו מקומן (ולא כולם) מצויין במפתח שבסו"ס תורה אור, לקוטי תורה, דרך מצותיך.

אביו הרה"ג: אליהו אליעזר.

דברי חכמים: עדיות פ"ב מ"ט.

המכ' .. הצמצום: דלעיל ח"א אגרת יא.

ח'תקמ

ב"ה, ז' מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

כבוד המתעסקים במגבית עבור „מחנה ישראל“, חד
פעמית וחדשית,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם מכ"ח תשרי, ולאחרי זה גם רשימת התורמים
לחדש תשרי שליט"א,

אשר בעת רצון אזכירם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וגודל הענין — מיוסד על גודל עניני „מחנה ישראל“, בודאי אין
דורש ביאור ועאכוי"כ שאין צורך באריכות, שהרי מיסודו של כ"ק מו"ח
אדמו"ר נשיא דורנו הוא, וכידוע ומפורסם בכללות וגם פרטי הפעולות —
בתכנית אשר נתפרסמה עוד בחיים חיותו בעלמא דין, בע"פ בכתב
ולאחרי כן גם בדפוס.

ובכתבם מכתבם בתחלת הימים עליהם הכריזו ומכריזים „ויעקב
הלך לדרכו“, אשר בדרך אפשר יש לאמר, שיעקב הוא מחנה ישראל, וע"ד
המבואר שעליו נרמז בכתוב בתואר בני ישראל,

יהי רצון שבהאמור יהי באופן דהלך, וכמבואר בתורת הדא"ח
אמיתת ענין הליכה, שזהו באופן דמחיל אל חיל ועד למעלה ממדידה
והגבלה,

ז' מ"ח: סיום וחותם הרגל (והעלוי לרגל) — שיך חו"מ סמ"ג סקמ"ז. ומשי"כ שם:
ואעי"ג דהשתא כו' לשון כו' — עפמשי"כ אדה"ז בשו"ע או"ח רסקי"ז: ואף כו' גם היום
כו'. י"ל דמתורצת בזה קושית השי"ך, ואין זה רק לשון כו', אלא הענין דעסוקים בעניני
הרגל.

וע"ד המבואר: תו"א ר"פ שמות.
ענין חליכה: ד"ה אם בחקתי תלכו היש"ת פ"ה.

ח'תקמ

נדפסה בלקרי"ש ח"י ע' 197 והושלמה עמ"י צילום האגרת.

שמז

אדמו"ר שליט"א

ויהי זה לדרכו, בשני הקצוות: בהתחלה באתעדל"ע, שהיא הדרך בה נצטוו ללכת. ועיי העבודה באתעדל"ת, שדרכו שלו הוא, שנעשה בעה"ב על הדרך ועניי,

ועיד המבואר מכבר ובמ"א, זהו — שני הפירושים בסיום הכתוב ויפגעו בו מלאכי אלקים, ועד להתאחדות שני הקצוות, וכרמז הכתוב שם, מחנים, ששניהם בתיבה אחת, שהרי ביעקב הלך לדרכו בימות החול בכל ימות השנה — ממשיכים מראש השנה, ממקום הבחירה האמיתית, אשר שם דוקא, יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב.

בברכת הצלחה בפעולה האמורה ושתהיי מתוך שמחה וטוב לבב

מ. שניאורסאהן

ח'תקמא

ב"ה, ח' מר חשון, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרב גדלי' שי' קלפרמן

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מיום ג' מ"ח, ות"ח גם בעד ספריו בדברי ימי עמנו, ובשעת הפנאי כמובן אעיין בהם, ועל פי הצעתו בסיום מכתבו אכתוב מה שנראה לי להעיר עליהם.

בהתענינות קראתי במכתבו מהתרשמותו מדברי תורת החסידות ששמע בביקורו, ומתאים למאמר חכמינו ז"ל גדול למוד שמביא לידי מעשה, ולא עוד אלא — לא המדרש עיקר אלא המעשה, התקוה חזקה

הדרך בה נצטוו: להעיר מתו"א ואוה"ת ס"פ ויצא.

שדרכו שלו: להעיר מתו"ח ס"פ ויצא.

שני הפירושים: ראה זח"ג רחץ, א. שם נה, ב.

מחנים: להעיר מרמב"ן (ויצא לב, ג) ובאוה"ח שם: יעקב בחיר הי.

ח'תקמא

למאמר חכמינו: קידושין מ, ב.

וממולדתך (מענינים שגדל והורגל בהם)

ומבית אביך (טבע נה"ב שלו בתולדתו)

אל הארץ אשר אראך — מלמעלה דוקא, כי לא יכולת למיקם עליי, ולא יכולת למנדע חילא דההיא ארעא, דאיהו עמיק וסתים.

ויקוים בפועל כל הנאמר תיכף לאחר זה:

ואעשך גוי והיי ברכה — תכלית העילוי עד שנעשה עצמו ברכה, מקור הברכה, ומברך את ישראל.

ונברכו כל משפחות האדמה — שמתברר ומתברך גם חלקו בעולם, ועד אשר ועמדו זרים ורעו צאנם, שזהו בירורם ועלייתם ועד אשר נברכים ונכללים בבני ישראל.

בברכת הצלחה בעבוה"ק חינוך עטה"ק

מ. שניאורסאהן

וממולדתך . . שגדל והורגל: ראה בראשית נ, כג. ובתניא פ"ג: ואדרבה נתחזק יותר כו'.

אביך (טבע): ראה עדיות פ"ב מ"ט: האב זוכה לבן כו'.

לא יכולת . . וסתים: זח"א עח, א. ולהעיר מתורת הבעש"ט עה"פ כי תהיו אתם ארץ חפץ (היום יוס"י יז אייר).

ואעשך: ברי' חדשה (תנחומא עה"פ).

והיי ברכה . . ישראל: תנחומא כאן.

נברכים ונכללים: רבנו הזקן בתו"א ס"פ ויצא.

ח'תקמד

ב"ה, יום ראשון פ' יצוה את בניו גוי' ושמרו דרך ה'.
היתשכ"ג. ברוקלין, נ.י.

אל כל אחינו בני ישראל חובבי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

בעזר השי"ת תתקיים חנוכת בנינים המרכזיים של הישיבה „תומכי
תמימים" אשר באה"ק ת"ו — בכפר חב"ד, בחדש כסלו, הוא חדש הנסים
והגאולה, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

והנני שולח ברכתי מזל טוב לכל המשתתפים בחגיגה גדולה
של בית גדול זה,

ביחד עם פני' לבבית לכל ידידי ותומכי הישיבה בפרט ולאחב"י
חובבי תורה ומצוה בכלל, אשר חנוכת בנינים אלה תעוררם ביתר שאת
וביתר עוז להוסיף במאמצים נמרצים כדי לסיים כל הבני' בהקדם הכי
אפשרי, לסלק החובות הקשורים בכל שלבי הבני' ולאפשר להישיבה
להתגדל ולהתרחב בכמות ובאיכות, מתאים לדרישת וגם הכרח השעה.

ואם בכל עת ובכל מקום הי' צורך חיוני להרחיב אהלי תורה, על
אחת כמה וכמה בארצנו, אשר ארץ הקדש יקרא לה ובימינו אלה — ימי
הרת עולם.

ובפרט — הרחבת ישיבות „תומכי תמימים" — אשר נצטוו מאת
רבותינו נשיאנו מייסדי ישיבות אלו — לחנך את התלמידים באופן

יצוה את בניו גוי': (מכאן אשר) אברהם הי' מלמד לבניו תורה (ב"ר ותנחומא ס"פ
ויגש). ושמרו דרך — זהו עסק התורה (אור התורה לאדמו"ר הצ"צ עה"פ. עיי"ש).
חגיגה גדולה: ראה מדרז"ל עה"פ משתה גדול (וירא כא, ח).
בית גדול: ראה מגילה כז, רע"א.
ארץ הקדש: ואורייתא קדושה אתקרי (זח"ג פ, סע"ב).

ח'תקמד

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 492 והוגהה עמ"י צילום האגרת.

שיהיו „נרות להאיר“ עיניהם ולבם של בני ישראל למען ילכו בדרך התורה והמצוה כל ימי חייהם.

וחלילה להעלים אוזן לרוחתם ושועתם של בנים הרעבים ללחם — לחמה של תורה, והצמאים למים — מים חיים של תורת חיים ודופקים על דלתי הישיבה בבקשה פנימית־נפשית לקבלם ולהכניסם לתורה (ולאהבת התורה), לעבודה (זו תפלה — ולאהבת השם) ולגמ"ח (ולאהבת ישראל).

ובודאי שהזכרון אשר בשנה זו ימלאו מאה וחמישים שנה להסתלקות רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך,

יוסיף אומץ ומרץ בכל האמור, בתוככי כל פעולה טובה להפצת התורה (הנגלה והפנימית), בלימוד המביא לידי מעשה, עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם ויברך את כל המעשים והעושים, אותם ואת ביתם ואת כל אשר להם, שליט"א, בכל המצטרף בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל הנ"ל

מנחם שניאורסאהן

לתורה (ולאהבת התורה): עירובין נד, רע"ב. וראה ג"כ ע"ז יט, א.

תפלה — ולאהבת השם: ראה קונטרס העבודה פ' אדג.

ולגמ"ח (ולאהבת ישראל): ראה רמב"ם הל' אבל רפ"ד.

מאה וחמישים שנה: להעיר גם ממחז"ל: חמישים שנה נקרא עולם — (תדבאר

פ"ו). וראה בחיי וציוני למשפטים (כא, ו).

להסתלקות רבנו הזקן: אחר שהתפלל תפלת ערבית והבדלה בחונן הדעת בדעה

צלולה ומיושבת ובדבקות נפלאה (כחצות שעה י"א) במוצש"ק (דשמות) כ"ד טבת

תקע"ג (הקדמת השו"ע דאדה"ז).

שנג

אדמו"ר שליט"א

ח'תקמה

ב"ה, י"ט מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

מחותי הו"ח אי"א נר"נ הר"ש שי' הכהן

שלום וברכה!

ת"ח על הבשורה טובה אשר חזר לביתו בשעה טובה ומוצלחת, ויהי
רצון שתהיי רפואתו שלימה וגם קרובה.

וע"פ הוראת רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, מ'דאָרף לעבען מיט
דער סדרה פון דער וואָך, הרי זה גם כן ראשית והתחלת הפרשה, וירא
אליו ה' וגו' כחום היום, וכפירוש חז"ל אשר הן הורא אליו* והן כחום
היום, היו בשביל רפואת אברהם אבינו.

בכבוד ובברכת שבתא טבא, ושבת היא מלזעוק ורפוי"ק לבוא ופ"ש
כל ב"ב שי'.

ח'תקמו

ב"ה, כ"ב מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך יחיאל יצחק שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מועש"ק בו שואל בנוגע לענין טבילה במקוה.
וגודל הענין מבואר בכ"מ ובפרט בקשר עם עבודת התפלה, ועיין

(*) סתם ולא כתב אל אברהם, כי קאי על כל אחד מישראל (מאור עינים ר"פ
וירא).

ח'תקמה

הר"ש: הארנשטיין, ניו יארק. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד הרה. ח"ח ב"שלו.

לקוטי תורה לרבנו הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשו"ע — פוסק בנגלה דתורה — בפרשת תבוא מג ב' ועד להמבואר בכמה ספרים שהבעש"ט זכה לענינים הנעלים יותר מפני ענין המקוה, ועיין ג"כ בדרושי המקוה לאדמו"ר האמצעי בנו של רבנו הזקן, ומכמה ספרים בענין הנ"ל נתקבצו בספר טהרת יום טוב חלק יו"ד עמוד שס"ה ואילך.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים והם (א) ללמוד בכל יום פרשת חומש עם פירוש רש"י מהסדרה של השבוע (ביום א' מהתחלת הסדרה עד פרשת שני, ביום שני מפרשת שני עד שלישי וכו') (ב) לאמר בכל יום אחר תפלת הבקר, השיעור תהלים חדשי — כפי שנחלק התהלים לימי החדש — ג) ללמוד בכל יום שיעור תניא, כפי שנחלק התניא לימות השנה. ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תקמו

בי"ה, כ"ד מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון י"ט חשון וועגען אייער געזונט צושטאנד און די מיינונג פון די דאָקטוירים.

בכלל פון די צוויי אופנים, וואָס איר שרייבט נתוח אָדער ראָדיום חשמל (געמיינט הקרנות) דאָרפמען נוטה זיין מער צו דעם ערשטן אופן. פאַרשטענדליך מיט דער צושטימונג פון אַ רב מורה הוראה. וואָרום אין הקרנות, איז ניט שטענדיג קען מען זאָגען פאַראויס דעם אויסגאַנג און ניט שטענדיג איז מען זיכער, אַז מיהאַט באַוואָרענט וואָס מיוויל באַוואָרענען.

ח'תקמו

בכמה ספרים: ראה כתר שם טוב סי' ר"ט.
בדרושי המקוה לאדמו"ר האמצעי: בסידור עם דא"ח ח"ב קנ"א, א ואילך.

ח'תקמו

אייער געזונט צושטאנד: מיוחשים בעת הווסת.

און ווי מ'פירט זיך אין אַזעלכע פּאַלען, דאַרפֿמען האָבען די החלטה אין דעם פון צוויי דאָקטוירים ספּעציאַליסטען אויף דעם געביט, אין צוגאַב צו דעם הסכם פון דעם רב ווי אויבען געזאָגט. און השם יתברך זאָל אייך פירען ווי גוט איז פאַר אייך אין אַלע הינזיכטען.

געוויס היט איר אָפּ דעם גוטען מנהג פון אידישע פרויען צו געבען אויף צדקה יעדער מאָל פאַר ליכט צינדען ערב שבת און ערב יום טוב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תקמח

[כ"ד מ"ח, תשכ"ג]

לאחרי הפסק ארוך, נתקבל מכתבו ממוצש"ק כי מרחשון, יום הולדת של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע.

בו כותב אודות בקשת עזר מאחד המוסדות החבדי"ם אשר באה"ק ת"ו.

וידועה ההוראה, אשר אין משנים מצדקה לצדקה, אבל ביחד עם זה — כיון שקבל בקשה חדשה נוספת, בודאי שנתוסף ביכולת שלו למצוא מקור נוסף לצדקה, שהרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ובפרט ע"פ ענין ההשגחה פרטית המבואר בתורת הבעש"ט שהוא בפרטי פרטיות ועאכו"כ בעניני תורה ומצותי. וק"ל ולכן יוסיף בפעולותיו ע"מ לעזור גם למוסד המבקש.

ח'תקמח

נדפסה בלקריש חכיד ע' 434.

בו נכתב: במענה לשאלת אחד שהי' שולח סכום למוסד מסוים, וכיון שקבל בקשות מעוד מוסדות רצה להפחית מהסכום הנ"ל ולחלקו גם לשאר מוסדות. וידועה ההוראה: טרשרע ירד רסרניט. אין הקב"ה: ע"ז ג, א.

ח'תקמט

בי"ה, כ"ה מ"ח, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך אורי צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב חשון.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע בכל הענינים שכותב.

לשאלתו איזוהי הדרך להקל הנסיונות והבלבולים שבדרך החיים של
בני ישראל בעולמנו זה, חיים ע"פ תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי
עליהן נאמר וחי בהם.

ידועים בזה דברי רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, אשר מזה גופא
צריך להתעורר בתוספת אומץ לחיות חיים על פי הוראת אלקים חיים,
מבלי להביט על נסיון קושי וסבל, והוא בהתבוננו — אשר בודאי אין
הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ואינו מבקש אלא לפי כחן, ובאם נתוסף
בנסיון בודאי שמקודם לזה הוסיפו בכחות פנימיים של העומד
בנסיון, אלא שכמו בנצחון בדברים גשמים, אם האחד הוא בכבדות,
מטיל ספק בכחות שלו ובנפילת רוח, עלול שינצחוהו ויפול גם אם הוא
גבור יותר מהמנגד שלו, שלכן הרי הודגש בכ"מ על ההכרח לעבוד את
האלקים מתוך שמחה וטוב לבב ובטחון חזק בנצחון הטוב והקדוש. ולא
תמיד הוא הזמן לעשיית חשבון קר ויבש [ובפרט חשבון ע"פ הוראת נפש
הבהמית].

ובהכירי את אביו שי מקודם לכן מתוך מכתבים ועתה גם נפגשנו

ח'תקמט

נדפסה בלקי"ש חכ"ד ע' 427 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
האברך אורי צבי שי: בוגין. אגרת נוספת אליו — לקמן ח'תקמט.
ידועים... הזקן: ראה תניא פכ"ח.
אין הקב"ה: ע"ז ג, א.
ואינו מבקש: במדבר פכ"א, כב.
אביו: אלכסנדר זיסקינד.

פא"פ, תקותי חזקה אשר שורות אלו המעטות — תספיקנה. ובסגנון הכתוב, תן לחכם ויחכם עוד.

ברצוני להוסיף עוד נקודה, וע"פ מה שמודגש בכ"מ בנוגע לצבא, ששם צריכה להיות תוספת קדושה, כיון שזקוקים להכתוב אשר — ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו' (שהוא ע"י) וה"י מחנך קדוש (דברים כ"ג ט"ז), ובזה תלוי בטחון כל הקבוצה והפלוגה.

ע"פ האמור בודאי שגם עתה יהי לו שיעור בכל יום בלימוד תורתנו הק' ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה'.

ודאי יבשרני טוב בכל האמור, ויהי רצון שיהי זה בקרוב ממש.

בברכה לבשו"ט.

מ. שניאורסאהן

ח'תקנ

ב"ה, אדר"ח כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

ועד הרבנים דאיסט פלאטבוש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מיום החמישי, בבשורה הטובה אשר מתקרב זמן גמר הבנין של מקוה טהרה אשר בשכונתם הטי.

ויהי רצון אשר יוגמר הבנין בפועל ממש, ומתוך הרחבה, מתאים לדרישת הדבר,

ותתרבה הטהרה בישראל, ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד

ח'תקנ

גמר הבנין: ראה גם לעיל אגרת חרמו, ובהנסמן בהערות שם.
ובמדתו: פס"ז שמות ג, ו.

מדה אלא שכמה פעמים ככה, יביא זה להיעוד, וזרקתי עליכם מים טהורים, וביחד עם היעוד שבכתוב שם, ולקחתי אתכם מן הגוים וגוי והבאתי אתכם אל אדמתכם, בגאולה האמיתית והשלימה,

אשר ענינה גם כן רחובות דוקא, וכמובא הרמז בזה ברמב"ן בפרשת יום זה, יום השלישי פרשת תולדות.

ונפלא הרמז בבעל הטורים על הכתוב רחובות ופרינו בארץ, עי"ש.

בכבוד ובברכה.

ח'תקנא

ב"ה, א' כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה רפאל שי' וזוגתו מרת רחל תחי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק והקודמיו ות"ח על הבשורה טובה בנוגע לעריכת הערב מסיבה, כן יבשרו טוב תכה"י בכגון הנ"ל ובכללות בעניני הפצת היהדות המסורתית הלוך והוסיף, ויוסיף גם זה בברכת השי"ת והצלחתו — בהנ"ל וכן בענינים הפרטים במילוי משאלות לבבם לטובה.

והרי נמצאים אנו בחדש כסלו חדש החסידותי, חדש הנסים והגאולה מכל ענינים המבלבלים, ואדרבה באופן של שלום וכמ"ש פדה בשלום.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ח'תקנא

נדפסה בלקרי"ש חכ"ד ע' 534 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ח'תקנב

ב"ה, אי כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ח חשוון, בו כותב אודות הנסיעה ללמוד
בישיבת תומכי תמימים דכאן.

וכזכור אמרתי בזה לאביו שליט"א אשר לאחר שילמוד משך זמן
נכון בישיבת תומכי תמימים דלוד, ותראה הנהלת הישיבה שם שלומד
בהתמדה ושקידה כדבעי והלימוד מביא לידי הנהגה כהוראת חז"ל גדול
תלמוד שמביא לידי מעשה, אז יכתבו להנהלת הישיבה דכאן מצבו
בלימוד וידעותיו וכו' ויתברר האם נכונה נסיעתו לכאן או לא.

שמזה מובן גם כן שאין מקום לכתיבה בזה עתה וכו' כיון שרק שנה
זו נכנס לישיבה גדולה, ולכל הפחות תקופת נסיון צריכה להיות כמה
וכמה חדשים.

נבהלתי לקרות במכתבו אודות שתיית משקה, וידועות הוראות
ברורות בזה לרבותינו נשיאינו אודות הזמן שהותר זה ורק בצמצום ורק
לסוג אנשים מיוחדים וכו' וכו' ויפנה להמשפיע דא"ח בישיבה והוא
יורה, ולפשיטות הדבר האריכות בזה אך למותר.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תקנב

כהוראת חז"ל: קידושין מ, ב.
שתיית משקה: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'תקמא, ובכ"מ.

ח'תקנ

ב"ה, עש"ק פ' תולדות, היתשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובעמדנו בשבועת פרשת אלה תולדות, וע"פ מאמר הידוע מעשה
אבות סימן לבנים, הרי יש לפרש ולרמז כמה פרטים מפרשה זו בחיי כל
אחד מבני ישראל.

שלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות שהן שתי
נפשות, נפש אחת מצד הקליפה וסטי"א — עשו, ונפש השנית היא חלק
אלוקה ממעל ממש — יעקב.

ויצא הראשון, עשו, הוא נה"ב ויצר הרע דאקדמי טעניתא, ואיש שדה
הוא, מחוץ לעיר אלקינו והפכה.

ויעקב, נה"א ויצ"ט, איש תם, כי אפילו בשעת החטא היתה באמנה
אתו, יושב אהלים, כמו שנצטוו לא לתהו בראה (אלא) לשבת יצרה, והוא
ע"י ישיבתו באהלים, אהלי שם ועבר, אהלי תורה שבכתב ותורה שבעל פה,

שלכל . . . **ממש**: תניא ספ"א ורפ"ב.
נשמות . . . **נפשות**: למעלה, בבחי' אני עשיתי — **נשמות**. בירידתן למטה להתלבש
בגוף — **נפשות**. וראה זח"ב צד, סע"ב.
נה"ב ויצה"ר . . . **נה"א ויצ"ט**: ראה קיצורים והערות לתניא ע' פא ואילך.
דאקדמי טעניתא: ראה זח"א קעט, ב.
מחוץ . . . **והפכה**: כמשי"נ ציון שדה תחרש (ירמ' כו, יח). וראה זח"א קכב, א. ד"ה
ואם בשדה ימצא תקס"ב [סה"מ תקס"ב ח"א ע' עב], לרבנו הזקן.
ויעקב . . . **לשבת**: ראה תו"א ר"פ וישלח.
אפילו . . . **אתו**: תניא ספכ"ד.
שם . . . **פה**: אוה"ת עה"פ יושב אוהלים.

ח'תקנ

כללי פרטי. נדפס בלקי"ש ח"ה ע' 415 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מאמר הידוע: ראה גם לעיל אגרת ח'תטו, ובהנסמן בהערות שם.

שעי"י הלימוד בא לידי מעשה, מ"ע ומל"ת, שהוא העיקר ועושה דירה לו ית' בתחתונים,

שלכן ויד"ו (של יעקב) אוחות בעקב עשו, כי ירדת נפה"א למטה והתלבשותה בגוף ונה"ב היא כנ"ל, כדי לתקנם (עי"י קיום הציווי צא השדה וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים) ולעשות עולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו, דירה לו ית'.

וידועה תורת הבעש"ט: כי תראה חמור וגו' עזוב תעזוב עמו, לברר את הגוף ולזככו ולא לשברו בסיגופים.

ועיכ"ז ברוך יהי מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש וגו', כדרז"ל זה מקרא משנה תלמוד אגדה וכו', וכפשוטו: מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש וגו'.

ויהי רצון שיקוים כל זה בחיי כל אחד ואחד גם עתה,

ובכללות ישראל — בביאת משיח צדקנו, אשר ירחיב ה' לנו, ועד לקיום היעוד ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה, ופרינו בארץ.

בברכה לבשו"ט בכלל ובפרט.

מ. שניאורסאהן

מ"ע ומל"ת: שם ועבר (אוה"ת שם).

העיקר ועושה: ראה תניא פל"ר.

ויד"ו . . אוחות: בחכי (י"ד) איתברירו (ראה רד"ה בכ"ה בכסלו — בתו"א וכו').

הציווי . . מטעמים: הוא מאמר השכינה לבני כללות ישראל (תניא פכ"ז. ת"ז

תכ"א נא, ע"ב).

תורת הבעש"ט: היום יום כ"ח שבט. וראה רד"ה כי תראה חמור, תשי"ד (ספר

המאמרים ע' 145).

לברר . . ולזככו: היינו צודה . . מטעמים.

כדרז"ל: ב"ר פס"ן, ג.

ירחיב . . בארץ: ראה רמב"ן תולדות כו, כ.

ופרצת . . ונגבה: נחלה בלי מצרים (שבת קיט, סע"א), שלא במדת (ב"ר פ"א, ז).

ח'תקנד

ב"ה, ה' כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים רב פעלים
הרב יוסף הלוי שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק נעם לי לקבל מכתבו מיום החמישי, ובפרט מהבשורה
טובה, אף כי בקיצור נמרץ אשר עבודת הישיבה עושה פירות.

ויהי רצון שיהי זה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור אשר כיון
שציונו תורתנו תורת חיים להעלות בקדש, בודאי שמלכתחלה ניתנו
האפשרויות והכחות למלאות הציווי, שהרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם
בריותיו.

וע"פ המבואר בתורת החסידות אשר יפעלו בהאמור מתוך שמחה
וטוב לבב.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. כיון שכנראה ישנן שמועות מסולפות בנוגע לדעתי בענין
התפלה הצבורית בבתי ספר העממים, ומאידך גיסא הענין לפי ראות עיני
רב חשיבות הוא ובנוגע לעשירות אלפים מבני ישראל ואולי עוד יותר,
מצו"פ העתק מכתבי אשר בטח יענין אותו.

ח'תקנד

הרב יוסף הלוי: עליאס, דטרויט.

שציונו: ברכות כח, א. ושינ.

אין הקב"ה: ע"ז ג, א.

התפלה הצבורית: ראה גם לקמן אגרת ח'תרמח. ח'תרנו.

ח'תקנה

[חי' כסלו תשכ"ג]

. . . וכיון ששמעתי . . . אשר המדובר בת"ת דרבים ועוד אשר
זמנו — ליל ש"ק הבע"ל,

הרי ע"פ ההוראה בשו"ע נזקקתי לענות בהקדם הנלפע"ד בזה, עכ"פ
בקיצור כרשיון הזמן.

והוא במה דשאלנא קדמיכון בזח"א (נג, ב): ויגרש את האדם אר"א
לא ידענא מאן עביד תרוכין למאן כו' אבל מלה אתהפיך ויגרש את, א"ת
(השכינה. מפרשי הזהר) דייקא כו' האדם ודאי גרש את, ובגין דא כתיב
וישלחוהו ה"א מג"ע, אמאי וישלחוהו בגין דגרש אדם את עכ"ל.

וכמה דיוקים בהנ"ל. והעיקר — פ"י דברי ר"א לא ידענא כו' —
דאינו מובן, דהרי אין מקרא יוצא מדי פשוטו, ובפרט שלפי מסקנתו צ"ל
דמלה אתהפיך, ולא כסדר הכתוב. כן — כפל לי בזהר. ועוד.

ובקצור נמרץ יובן וע"פ ב' הקדמות: (א) בזהר, פנימיות התורה,
פנימיות הענינים הם בגלוי והחיצונית — ברמז. ולהיפך — בש"ס, נגלה
דתורה. אלא דלהיות וכל חלקי התורה כלולים זמ"ז, לכן נמצאו גם
פשטים והלכות בזהר, ורמזים וסודות — בש"ס.

(ב) בעונשים (ועד"ז בשכר) ישנם כאלה שהם, ע"ד לי חוקרי ישראל,
טבעיים, וכלי הכתוב — תייסרך רעתך. וישנם כאלה שהם סגוליים, היינו
שעלה ברצון ה' שעל עון פ' יבוא עונש פ', ולא שזהו משתלשל ומסובב
מהעון. וכמו במצות מסוג החוקים וכיו"ב.

וזהו ספיקא דר"א: פשוטו של הענין (ושל הכתוב) — ודאי הוא
שנגרש האדם. אבל בפנימיות ענין הגירוש — (דעונש חטא עה"ד) לא
ידענא מאן עביד תירוכין למאן. אי קוב"ה (עלה ברצונו שעל חטא עה"ד

בשו"ע: יו"ד סרמ"ו סי"ד. ואף שנזכר שם בפ"י רק הקדימה דכענין, הרי הלכה
רווחת היא קדימת ת"ת דרבים. ומובן גם ממשיכ שם בשו"ע סט"ו.

ח'תקנה

נדפסה בלקריש חי' ע' 188.

חוקרי ישראל: ראה אג"ק אדמ"ר מוהרש"ב ח"א אגרת קצו. רש"נ.

יהי הקוב"ה) עבד תירוכין לאדם או לא (כ"א שאדה"ר עצמו עשה ענין שהמסובב „טבעי" שלו הוא הגירוש).

— ואף שבכלל מדתו של הקי' מדה כנגד מדה, הרי בחטא עה"ד האזהרה בקרא היא — מיתא ולא גירוש.

ופותר הספק מיתור לי' הכתוב, הבא בהמשך לכתוב הקודמו: וישלחו ה"א גוי. וא"כ גם כאן הול"ל: ויגרשו וישכן גוי. ויתור הלי „את האדם" — נוסף על הפשט — מרמו (בהיפך הסדר) על פנימיות הענין, דהאדם גרש א"ת. ובגין דא כתיב וישלחו גוי [דלכאורה אינו מובן כלל, דמאן דגרש אדם (והמסובב טבעי, מדה כנגד מדה מזה, הוא — וישלחו). ואכמ"ל עוד.

* * *

מה ד„את" מורה על השכינה, ופי' ענין שכינה: הנה את מורה בכ"מ על דבר וענין הטפל.

שכינה נקי' בחינת אלקות „ששוכנת ומתלבשת תוך כל עלמין להחיותן ולקיימן" „מלשון ושכנתי בתוכם". והנה כל העולמות כולם אינם תופסים מקום כלל לגבי ית', כי בה"א (אות אח"ת) נברא עוה"ז וביו"ד נברא עוה"ב. וכמו שהאריך בזה בתניא. ולא זהו עיקר האלקות מה שהוא בורא עולמות. ולכן נקי' בחי' זו בשם „את".

ועי'פ הנ"ל שחלקי התורה כלולים זמ"ז — הנה ענין הנ"ל שבתיתב „את", יש בזה גם רמז — שבתיתב זו נרמזו כל האותיות מתחלתן (א) ועד סופן (ת). ובכלל את — גי'כ מלי' אות.

כי מבשרי אחזה אלקה: כשהאדם רוצה לגלות רצונו, שכלו וכיו"ב ולהביאם לזולתו, הוא ע"י דבורו המסודר ומחולק באותיות (שלכן איתא

את . . . הטפל: עירובין ד, ב.
ששוכנת . . . ולקיימן מלי' . . . בתוכם: תניא פמ"א. פני"ב.
שהאריך בזה בתניא: פ"כ.

מדתו: פס"ז שמות ג, ו.
ולא זהו: ראה תרא מג"א צט, ב. לקרית שה"ש ח, א. ובכ"מ.
שלכן איתא: ראה תרא מב, ב. ושי"ג. ובכ"מ.

אשר אות הוא מלי אתא בוקר). וכן הוא כביכול גם למעלה: הבריאה הייתה עיי י מאמרות, גילוי חכמתו, ורצונו של ה' — עיי עשה"ד וכו' — היינו הבחיי שנקי שכינה.

ח'תקנו

ב"ה, ח' כסלו, תשכ"ג.

. . . להערותו בשו"ע יו"ד סו"ס רמ"ב אם היית כמשה אמר ר"ע מלקין אותו

(א) מסנהדרין (לא, ב) לדזיו ל"י כבר בתי' — ל"ק, כיון שמדמה רק בענין ופרט אחד, וזה אפשרי הוא. ואפי' למעלה כו', וכמנחות (כט, ב) ולא ה"י יודע כו'. וראה סנהדרין (יא, א) והמצויין על הגליון.

(ב) מהלשון בכ"מ „משה שפיר קאמרת" — הרי כבר מתורץ ברש"י שבת (קא, ב) שפירש שהוא כמשה בדורו, וא"כ אדרבה זהו מהעיקרים שבתורה, וכר"ה ספ"ב.

ועפ"י הנ"ל ג"כ יתורץ מארז"ל בב"ר (פ"ז, ז) „אין דור כו' כמשה".

וצע"ק מתנחומא סו"פ תולדות: „ונשא משה" — סתם דמשמע בכל הענינים.

(וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב) וראה ר"ה (כא, ב) במלכים קס. ועיין לקו"ת לרבנו הזקן צו (יז, א) וסוף שה"ש, וש"נ לכהאריז"ל.

ח'תקנו

נדפסה בלקי"ש ח"צ ע' 255. האגרת היא אל מריה יהודה זרחי' מרדכי ל"ב חיים סגל. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט אגרת זקצב, ובהנסמן בהערות שם. ונשא משה: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד"שכד. ח"ד תתקכג.

ח'תקנז

ב"ה, יו"ד כסלו, יום הגאולה של אדמו"ר האמצעי, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין צוזאמענהאנג מיט דער פארשטייענדער יערלעכער אונטער-
נעמונג פון מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, כ"ד טבת הבע"ל,
האָף איך אז חובבי תורה בכלל ועסקני הישיבה בפרט וועלן אויסניצן די
פארבליבענע געציילטע וואָכן צו פארזיכערן אז די אונטערנעמונג זאל
האָבן דעם געוואונטשענעם דערפאלג.

עס איז באַקאַנט דער סיפור וואָס מיר האָבן געהערט פון כ"ק מו"ח
אדמו"ר וועגן דעם מיטעלען רבי'ן, ווי אזוי ער פלעגט זיך שטאַרק
פארטיפן אין לערנען, און ווי אזוי, אלס יונגערמאַן, איז ער אַמאָל געווען
אזוי פארטיפט, אז ער האָט ניט געהערט ווי זיין קינד איז אַרויסגעפאלן
פון וויגעלע וואָס איז געשטאַנען דערביי און האָט זיך שטאַרק פאַנאַנדער-
געוויינט. זיין פאָטער, דער אַלטער רבי, וועלכער האָט זיך געפונען אין אַן
אויבערשטע דירה און איז אויך געווען פארטיפט אין לערנען, האָט יע
דערהערט דעם קינדיס געוויין, און איז אַראָפּגעגאַנגען אונטן, אויפגעהויבן
דאָס קינד, באַרואיקט און צוריק פאַרווייגט. דערנאָך האָט דער אַלטער
רבי אויסגערעדט זיין זון, אז ווי טיף מען זאל זיין אַריינגעטאָן אין די
העכסטע ענינים, דאָרף מען אָבער שטענדיק דערהערן דעם געוויין פון אַ
אידיש קינד.

וויבאַלד מען האָט אונז דעם סיפור דערציילט, איז אַ רא"י אז דאָס
האָט אַ ספּעציעלע אָנווייזונג פאַר יעדן איינעם פון אונז.

די אָנווייזונג איז: עס זיינען ליידער פאַראַן היינט־צוטאָג פיל

ח'תקנז

נדפסה בלק"ש חכ"ד ע' 493 והוגהה עפ"י צילום האגרת.
דער סיפור: ראה גם לקמן אגרת ח'תקנח. ח'תקפט. לק"ש ח"ג ע' 802 ואילך.

אידישע קינדער וועלכע זיינען אַרויסגעפאַלן פון זייערע „וויגעלעך" פון תורה און תורה־דערציאונג, וועמענס נשמות וויינען און פאַדערן מען זאָל זיי געבן אַ תורה וּמִצְוֹת חינוך על טהרת הקדש. און ווי פאַרנומען און פאַרטיפט יעדער איינער זאָל ניט זיין אין זיינע ענינים, און ווי הויך די ענינים זאָלן ניט זיין, מוז מען דערהערן דעם געוויין און די פאַדערונג פון די קינדער, און מען מוז איבעררייסן און אַפּשטעלן אַנדערע זאָכן און פאַרנעמען זיך מיט זיי, ווייל קיין העכערע און וויכטיקערע זאָך ווי חינוך על טהרת הקדש איז נישטאָ.

די ליובאַוויטשער ישיבות און מוסדות חינוך הערן און דערהערן דעם דאָזיגען רוף פון די אידישע קינדער, אָבער ליידער, צוליב מאַנגל אין געלט, איז ניט מעגלעך אַלעמען אויפצוהויבן און אַרייננעמען אין די וויגעלעך פון תורה ומצוות. עס איז די העכסטע פליכט פון יעדן איינעם און יעדער איינער צו העלפן שאַפן די נויטיגע מאַטעריעלע הילף כדי אויסצוֹר ברייטערן די אויפנאַמספייאקייטן פון די ליובאַוויטשער ישיבות און מוסדות חינוך. די פאַרשטייענדע יערלעכע אונטערנעמונג איז די געלעגנ־הייט דאָס צו טאָן; און דער אויבערשטער זאָל העלפן מען זאָל דאָס טאָן מיט דעם גאַנצן האַרצן און מיט אַ ברייטער האַנט און מיט שמחה. און דער אויבערשטער וועט באַגליקן מידה כנגד מידה, כמה פעמים ככה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

ח'תקנח

ב"ה, י"ד בכסלו, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

כבוד כל המשתתפים והמשתתפות בהתועדות י"ט כסלו,
יום גאולת כ"ק רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, החג
אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו בכפר
חב"ד אשר בארצנו הקדושה, תובב"א ע"י משיח צדקנו
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

מרחוק במקום ומקרוב ברוח אשתתף בההתועדות שלכם, התועדות
של דברי תורה ודברי התעוררות ונשיאת כוס לחיים, לחיים ולברכה.

ובהיות השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן, אשתתף
במיוחד על ידי ספור מחיי רבנו, ספור כולל גם הנהגה והוראה.

* * *

קול ילד בוכה.

רבנו — אדמו"ר — הזקן, גר בביתו גם בנו (ממלא מקומו) רבנו
דובער, אדמו"ר האמצעי. רבנו דובער הצטיין בכוחות התרכזות העמקה
ודביקות מאין כמוהו. בעת לימודו או תפלתו לא הי' מרגיש כלום
מהמתרחש סביבתו.

החג . . . ניתן לנו: לשון כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע באגה"ק שלו (נדפסה במבוא
לקוני ומעין [אג"ק שלו ח"א אגרת קי]).

להסתלקות: ידוע פירוש רבנו הזקן (תו"א ס"פ ויקהל) בלי אסתליק יקרא —
שהוא גילוי אור בבחי' רוממות וממקום גבוה יותר. ובזה יובן מה שבפטירת כמה
צדיקים הלי הוא **הסתלקות**, כי אז „אשתכחו בכלהו עלמין יתיר מחיוהי", וכביאור רבנו
הזקן באגה"ק ס"י כז.

להסתלקות רבנו הזקן: להעיר אשר היתה אז הקביעות — כמו בשנה זו. — אחר
שהתפלל תפלת ערבית והבדלה בחונן הדעת בדעה צלולה ומיושבת ובדבקות נפלאה
(כחצות שעה י"א) במוצש"ק (דשמות) כ"ד טבת תקע"ג (הקדמת השו"ע דאדה"ז).

ח'תקנח

נדפסה בלק"ש ח"י ע' 264 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
קול ילד בוכה: ראה גם אגרת שלפנ"ז, ובהנסמן בהערות שם.

פעם, בהיות אדמו"ר האמצעי שקוע בלימודו, ובקרן זווית בחדרו היתה עריסה ובה תינוק, נפל התינוק מתוך העריסה ופרץ בבכי, אבל אדמו"ר האמצעי לא הרגיש בדבר. אולם, אביו, רבנו הזקן, אף שדירתו היתה בקומה העליונה וגם הוא הי' שקוע באותו שעה בלימודו, שמע צעקת התינוק. הפסיק לימודו וירד ונכנס לחדרו של בנו, הרים את התינוק, טיפל בו והרגיעו והשכיבו בעריסה, ולא זו משם עד שראה את נכדו בשלווה. ועדיין לא הרגיש רבי דובער לא באביו ולא בבנו. לאחר זמן ובשעת הכושר הוכיח רבנו הזקן את בנו בהסבירו אשר לא זו הדרך להיות שקוע בעניני לימוד וכיו' עד כדי כך שאין שומע קול ילד בוכה.

* * *

סיפור זה נמסר מדור לדור, ונמסר לנו ביחוד — עיי' כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובודאי שישנם בסיפור הוראות מעשיות לדורות אלה, ולנו, בתוך כלל ישראל, ביחוד. — אחת ההוראות היא:

אין לו לאדם להיות כל כך שקוע באיזה ענין שהוא, ויהי אפילו ענין הכי נעלה, עד שלא ישמע קול ילד בוכה בקרבתו או בסביבתו ואפילו בריחוק מקום. קול ילד בוכה צריך שיגיע לכל אחד ואחת ובאופן — שיפסיק השומע מענינו, יטפל בילד הבוכה ויעשה כל התלוי בו למלאות החסר לילד.

בתקופתנו זו ביחוד רבים התינוקות והילדים שמאיוזו סיבה שהיא „נפלו מעריסתם" נותקו (או שמלכתחילה לא היו) ב„עריסה" יהודית אמתית, והם בוכים — בקלא דאשתמע, או בקלא פנימאה דלא אשתמע — מתוך מצוקת נפשם, שהיא חלק אלוקי ממעל ממש ורעבה וצמאה לדבר ה' ולתורתו ומצוותי', ואין מי שיטפל בהם וימלא מחסורם בחינוך על טהרת הקדש.

וכן רבים אחינו בני ישראל, אשר אף שגדולים הם בשנים, אבל קטנים הם או גם תינוקות — בהנוגע להתורה שהיא חיינו ולקיום מצוותי', ואם הם אינם רואים ומבחינים — מזלייהו חזי ובוכים מתוך מועקה נפשית — שלפעמים גם לא ידעו פשרה, ורק שמרגישים הריקנות האיומה אשר בחייהם, חיים ללא כל תוכן ומטרה ראויים לשמם.

אסור להעלים אוזן משוועתם של ילדי ישראל אלו, בין הילדים

דאשתמע . . דלא אשתמע: ראה המשך דרושי ר"ה תרצ"ה.

בגיל, בין ה"ילדים" בדעת תורה ומצוה, ולכל אחד ואחת מופנית
ההוראה, הציווי והפקודה:

אל תחטאו בילד. הפסיקו כל עסק אחר שלכם וטפלו בילד
והשיבוהו אל אביו, אבינו אב הרחמן, ילמוד תורת אבינו ויקיים מצותיו
ואז יחיי חיי עולם, חיים מלאים, שלמים וטובים.

* * *

ואיזו היא הדרך להרגיע את הילד, להשיבו אל אביו ולמלאות
מחסורו —

היא דרך האהבה המשולשת: אהבת ישראל המכוונת על ידי אהבת
התורה, אשר יסוד שניהן — באהבת ה' הוא,

דרך המביאה לפעולות מתמידות לטובת הזולת האמתית — טובתו
בגשם וטובתו ברוח,

ועד לתכליתה — להעמידו באורח חיים אמתיים, חיים ע"פ תורת
חיים, מוארים באור מעינות החסידות וחדורים ההתלהבות אשר בה.

* * *

ויהי רצון אשר מהתועדות זו ומהתועדויות ד"יט כסלו שבשאר
המקומות באה"ק ובחז"ל, תצא הקריאה לכל אחב"י שליט"א אשר לבם
ער לקול ילד בוכה,

קריאה לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעינות
החסידות בפרט, הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור.

בכבוד ובברכת הצלחה רבה בכל האמור — לחיים, לחיים
ולברכה —

מנחם שניאורסאהן

ח'תקנט

ב"ה, ט"ו כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה דוד נתן שי

שלום וברכה!

בתודה מאשר הנני קבלת נרות חנוכה כמנהגו הטוב בכל שנה ושנה.
אשר נתקבלו בימים הסמוכים לייט כסלו, ראש השנה ללימוד
החסידות ודרכי החסידות,

והרי הצד השווה בשניהם, דענין פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה
בתורת החסידות, רזין דאורייתא, שמן דתורה נקודתה להפיץ המעינות
ולהאיר ועד שיאירו גם ברשות הרבים וכדוגמת דרז"ל על בית המקדש
שהיו חלוני שקופים אטומים דוקא, ונשתלשל בנרות חנוכה שצריכה
להיות הדלקה על פתח ביתו מבחוץ דוקא.

והסדר באופן כזה הוא גם בפנימיות התורה, שמתחלה היתה
ליחידי סגולה ולאחרי זה הענין דמצוה לגלות זאת החכמה, כדברי
האריז"ל החי ומובא בתניא קדישא לרבנו הזקן בעל השמחה והגאולה
דייט כסלו ועד להפצת המעינות חוצה, וק"ל.

ויהי רצון שיעשה כאו"א מאתנו בכל שלשת הפרטים: א) באופן
דהפצה, ב) המעינות ג) — עד שיגיעו גם — חוצה, ומתוך שמחה חיות
והתלהבות.

בברכת חג הגאולה ונרות חנוכה מאירים.

נ.ב. כדרכי ומיוסד ע"פ דברי הזהר מצו"פ המחאתי בקשר לנר

חנוכה.

ח'תקנט

מו"ה דוד נתן: לעסער, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל חז"י ויתקעה, ובהנסמן

בהערות שם.

הצד השווה: ראה גם אגרת שלאחזי.

דרז"ל: מנחות טו, ב ובפרש"י.

בתניא קדישא: אגה"ק סכ"ז.

בכל שלשת הפרטים: ראה גם לקמן אגרת ח'תקסא, ובהנסמן בהערות שם.

דברי הזהר: ח"ב קכח, א.

ח'תקס

בי"ה, כ"ב כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יעקב בן ציון שי

שלום וברכה!

. . . ע"ד יום התספורת — הרי כיון שמעורר בזה ומאן דקפיד כו'
— למה להכנס לספק, וכל עכבה לטובה.

ח'תקסא

[כב כסלו תשכ"ג]

. . . ובעמדנו בימים שבין י"ט כסלו, יום בשורה, וימי חנוכה,

יום בשורה: ג' י"ט לחדש כסלו . . . יום בשורה (שו"ת מן השמים ס"ה. ולא פירש שם מהי הבשורה). ולהעיר אשר בשנת גאולת רבנו הזקן חל ג"כ י"ט כסלו ב', יום ג' שנכפל בו כי טוב" (מכתב אדה"ז נדפס בבית רבי ח"א פי"ח [אג"ק שלו ח"א אגרת לח]). וכן הי' גם בשנת ויום ההסתלקות של הרב המגיד (קונטרס חי אלול ה'תשי"ג רשימה א) — ואף שהמאורע הי' כמה שנים לאחר השו"ת מן השמים, גדולה מזה מצינו (לדעת הראב"ד בס' הקבלה) אשר הכתוב במגלת תענית (הועתק בטווא"ח סתק"פ) דמתענין בטי' בטבת ו', לא כתבו רבותינו על מה הוא"י הוא, "שכיוונו ברוה"ק" שביום זה (בשנת ד"א תתכ"ד) יהרג ר' יוסף הלוי הנגרד וכו'. ויש לבאר זה ע"פ מרז"ל דישנם ימי הטוב וימי הרעה (זח"א רד, א). ועפ"י יש לבאר ג"כ מרז"ל מגלגלין זכות ליום זכאי כו' (תענית כט, א), תוד"ה יום (שם כט, ב) שרבים נתקשו בו. ועוד.

ח'תקס

נדפסה בלקריש חכ"ג ע' 397 והושלמה עפ"י צילום האגרות.
מו"ה יעקב בן ציון שי: יורקוביץ, מונטריאל. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ב ד'קט.
יום התספורת: במענה לשאלה: יום הולדת השלישי שחל ברי"ח אם לעשות אז התספורת, כיון שיש חשש סכנה (שריע אדה"ז ארי"ח טריס ס"א).
וראה גם לעיל ח"א אגרת ו'תרצה.

ח'תקסא

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"י ע' 270.
דמתענין בטי' בטבת: ראה גם לעיל אגרת ח'רחצ.

ובפרט בשנה זו אשר תחלת השבוע, יום ראשון בו, הוא י"ט כסלו, וסופו, תשלום ז' ימי ההיסקף — שבת חנוכה, וידוע הכלל אשר (בקדושה) נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן —

יש לבאר הצד השווה אשר בימי החנוכה וי"ט כסלו,

דנס חנוכה הי' בשמן — הרומז על פנימיות התורה — של נרות המקדש, אשר מקומם בהיכל שלא כל אחד נכנס לשם, וזמן הדלקתם — ביום,

ובימי מתת'י בן יוחנן כ"ג כו' שמסרו נפשם על קידוש ה', הייחוד האמתי כאומרים ובכל נפשך ואפילו נוטל את נפשך — הי' הנס ונצטוו עי"ז בנרות חנוכה אשר מצוותם — להדליקם כל אחד ואחת (נפש) ועל פתח ביתו מבחוץ (עולם) ומשתשקע החמה דוקא (שנה),

וככל הדברים האלה הוא בלימוד פנימיות התורה — שמן דתורה,

אשר מתחלה היתה נסתרה ונעל[מ]ה מכל ת"ח כ"א ליחידי סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים, (אבל) בדורות אלו האחרונים מצוה לגלות זאת — בימי הארז"ל וכו' — ועד בגאולת י"ט כסלו — שהתחיל עיקר ענין הפצת המעינות חוצה, עד אשר כאו"א יבין ושיג איך אשר איהו ממלא כל עלמין ואיהו סוכ"ע וכו'.

ויהי רצון אשר יעשה בזה כאו"א מאתנו, ובכל שלשת הפרטים: א) באופן דהפצה, ב) המעינות עצמם, ג) עד שיגיע גם — חוצה,

ומתוך חיות ואור ומוסיף והולך ואור.

יום ראשון . . ז' ימי ההיסקף: ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט, ובלקו"ת (שה"ש כה, א): כל יום א' הוא ממש יום ראשון כמו יום א' של ו' ימי בראשית.
הכלל . . בקדושה: סי' יצירה בתחלתו. תו"א שמות נב, א.
שמן . . פנימיות התורה: ראה ברכות נז, א: שמן . . מאור תורה. זח"ג לט, א. ובכ"מ.

שלא כל אחד: כלים פ"א מ"ט.

הדלקתם — ביום: ראה פסחים נט, א. נח, רע"א. וראה רמב"ן לשמות יב, ו.
מתת'י בן יוחנן כ"ג: תיקן ההוד באלו הח' ימים כו' (פע"ח ש' החנוכה).
שמסרו נפשם . . את נפשך: צרור המור (פ' ואתחנן ו, ד).
כל אחד ואחת: טושו"ע או"ח סו"ס תרע"ה. וראה הערה ב' בסוף הקונטרס „מאמר ברוך שעשה נסים" להצ"צ [ובס' המנהגים ע' 69].
חייתה . . לגלות זאת: אגה"ק סי' כו.
שהתחיל עיקר . . סוכ"ע: שיחת י"ט כסלו תרס"ח (תורת שלום ע' קיב ואילך).
שלשת הפרטים: ראה המכתב מערי"ח כסלו התשי"ב (נדפס בסוף החוברת י"ט כסלו — בלה"ק — ע' 30 ואילך).

המכתב: נדפס לעיל ח"ה אגרת ארסב. וראה גם לקמן אגרת חזקסו.

ח'תקסב

ב"ה, כ"ו כסלו, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוהרמ"ז שי' הלוי

שלום וברכה!

. . . ת"ח ת"ח על הציון להג' היעב"ץ. וראה פע"ח שי' השבת
ספכ"א ובסי' האריז"ל קודם מנחת שבת שכן „נהגו הקדמונים”.
ובטעמ"צ ואתחנן דהאריז"ל הי' מעיין ו' דרכים בהלכה כנגד ו' ימי
המעשה וא' ע"ד הסוד כנגד יוה"ש.

ח'תקסג

[כסלו תשכ"ג]

. . . להערת כת"ר בתוד"ה למעוטי (חולין קמ, א) דנשתפקו
בבהמת עה"נ שעבר והקדישה והקריבה אם הוא קרבן כשר — דקשה

ח'תקסב

מוהרמ"ז שי': גרינגלס, מונטריאל. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'שסח, ובהנסמן
בהערות שם.

על הציון להג' היעב"ץ: במכתבו: הר"ר יעקב זילבערמאן שי' סופר סת"ם, הראה לי מה
שמצא עכשיו, בהגהות וחידושים על גיטין (בש"סין הגדולים, כתבנית ווילנא) להגאון ר' יעקב
עמדין ז"ל לדף ס' ע"א דרבי יוחנן ור"ל מעייני בספרא דאגדתא, וז"ל שם: נ"ל ספר של ע"ח
(ע"ח?) וחכמת האמת הוא שאנו קורין קבלה ולא היו מעיינין בימות החול אלא בדינין והלכות
לדעת מה יעשה בישראל ובשבת לא היו עוסקין בדינין והלכות דתקיפי למיגמריהו וכי הא
דאמרינן אין שונין בתולה (בתחלה?) בשבת אנב דיקירי והיו מעיינין בשבת בדברי אגדה
שמושכת הלב מפני עונג שבת וקדושת היום מסייעת להשכיל ולהבין בחכמה הנעלמה. קודש
קדשים היא. ואמרו רצונך להכיר את מי שאמר והי' העולם עסוק באגדה. ואין זה אגדה של
ספורי מעשיות שנקראו הגדה בהיא. ע"כ. ולכא"ו זה ראי' למה שמובא בקונט' ע"ח, שבשבת ק'
מוקדש היום ללימוד דא"ח.

ח'תקסג

נדפסה בלק"ש ח"ד ע' 258.

עוה"נ: עיר הנדחת.

דע"כ בבהמת צדיקים קאי (דדרשעים — בלאה"כ פסולה מפני זר"ת — סנה' קיב, ב. אבל י"ל דס"ל לתוסי' כהראב"ד ה"י ע"ז פ"ד הי"ג דלא חל איסור) וכיון שהקריבה — היינו שהיא בירושלים הרי ממון צדיקים שמחוצה לה פלט.

וי"ל (ובזה מתורץ ג"כ היתור ל', לכאורה, בתוסי' שכתב ודייק „שעבר" והקדישה, היינו שההקדש ה"י בעבירה, לאחר גמ"ד כשהיא בתוכה, והקריבה אח"כ בירושלים — שכיון שבנ"א שיצאו מעה"י אין זה מצילם ונאמר עליהם הכה תכה (ספרי ראה יג, טז) עאכ"כ בהמה. עוי"ל דכיון שבעת שהקדיש עבר — לשריפה קיימא אז — אין הקדש חל על בהמה שרופה. ועפ"ז צ"ע אם יש בזה איסור הקרבת חולין בעזרה, או שגם חולין אינה. ואולי יש לקשר בהבירור מהו האיסור: להקריב חולין כמשמעות „שלך" (קדושין נז, ב) בעזרה, או — מה שאינו הקדש. ואכ"מ.

ח'תקסד

ב"ה, נר ה' דחנוכה, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף עץ
אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך קבלתי מכתבו מערב יום הבהיר, י"ט כסלו,
ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות —

שעל פי כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובלשון אביו כ"ק אדמו"ר, ענינו
להמשיך פנימיות התורה והמצות ופנימיות ועצמות א"ס ב"ה שיאיר
בפנימיות הנפש, עד שכל מציאותנו יהי' אליו ית' לבד. עכ"ל. ולהעיר,

זר"ת: זבח רשעים תועבה.

ח'תקסד

חלקה נדפס בלק"ש ח"י ע' 274 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליי — לעיל חדרנד, ובהנסמן בהערות שם.
ובלשון אביו: אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א אגרת קי.

אשר כל היודע מהלך הנפש של אדמו"ר (מוהרש"ב) ני"ע הרי כל כולו היי שקוע בפנימיות ועצמיות, ואף כל פי כן בהזכירו פנימיות הנפש מיד מוסיף ביאור „עד שכל מציאותנו כו", היינו העצם וההתפשטות כו", שהגוף בערך הנשמה הוא על דרך התפשטות ועצם —

שלכן תקותי חזקה שלעת קבלתו מכתבי זה כבר הוטב מצב בריאותו ויבשר טוב בזה, ובפרט שכתב מכתבו בערב יום הבהיר והמענה נכתב בימי החנוכה, שזה וגם אלו — ענינם להפיץ נר מצוה ותורה אור, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור בכל יום, והוספה באור ברוחניות — מביאה הוספה בגשמיות, כי ישראל גוי אחד בארץ, המאחדים רוחניות וגשמיות. ובזה גם כן בריאות הגוף, וכידוע פתגם המגיד, שי"ט כסלו הוא יום הילולא שלו, א קליין לעכל אין גוף מאכט א גרויסע לאך אין דער נשמה, שלכן בריאות הגוף „מדרכי ה' הוא".

לכתבו שעלה בדעתו להדפיס קובץ בקשר עם שנת הק"ן להסתלקות רבינו הזקן, הרי כיוון לתגובתי שאה"י שבע רצון מזה, ויותר משביעת רצון יש כאן. רק זאת אקוה ואאחל לכל המשתתפים בהקובץ, שכל המאמרים שיופיעו בו — יהיו מתאימים לגמרי לתורתו של רבינו הזקן, שהיא לא רק תורה עיונית אלא גם כן ובעיקר — חלק מתורת חיים, הוראה בחיי יום-יום במעשה בפועל, שאז יכולתי להביע שביעת רצון שלי לא רק במכתב לך בלבד, אלא גם בגלוי.

נעם לי במיוחד לקרא בסיום מכתבו שמשתתף בחלוקת ספרי רבינו הזקן, גם בתניא וגם בשו"ע, ועל פי המבואר בכמה מקומות הפס"ד בכגון זה, אפילו על פי השקפת „עולמם של המתנגדים", המשתתף הוא כאילו למד וסיים כל הספרים.

ואחרון אחרון חביב ות"ח על — הבשו"ט על דבר תיקון הציונים בהדיץ וניז"ן.

ישראל: ראה גם לעיל אגרת ח'תיד ובהנסמן בהערות שם.

פתגם: ראה גם לעיל אגרת ח'שנח, ובהנסמן בהערות שם.

מדרכי ה' הוא: רמב"ם הל' דעות פ"ד בתחלתו.

קובץ... הק"ן: נדפס בשנת תשכ"ט. וראה גם לקמן אגרת ח'תרכז.

המבואר: ראה גם לעיל ח"ד אגרת תתסט, ובהנסמן בהערות שם.

בהאדין: של אדמו"ר הזקן.

וניז"ן: של אדמו"ר האמצעי.

כמובן, מצפה אני לתוצאות פעולות הועידה לסידור קליטת צעירים עולים דתיים, פעולות ממשיות, ויהי רצון שגם בזה יהי הקו על פי הוראת התורה, אשר כל אחד ואחת מישראל מאמינים בני מאמינים, ובלי רבינו הזקן ספכ"ד דתניא, אפילו בשעת החטא היתה **באמנה** אתו; שמזה — אשר כל בני ישראל ועל אחת כמה וכמה הצעירים — בכלל האמור — דתיים, ובפרט אשר עולים הם, שהרי בודאי עליהם היא — מלמטה למעלה ומשמאל לימין, כי כיון הפכי ירידה היא חיו.

בברכת חנוכה — להוספה באור מיום ליום ברוח ובגשם גם יחד, ולבשורות טובות מתוך בריאות הנכונה ומתוך שמחה וטוב לב ובהוקרה.

בודאי קבל מכתבי במשך הזמן עם המצי' אליהם אף שלא אישר. ומצוייב מה שהו"ל באחרונה.

ח'תקסה

ב"ה, חנוכה, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

האברך עוסק בצ"צ מר אברהם שי

שלום וברכה!

נעם לי להודיע על דבר פגישתנו עם נוער העובד, ולא רק עם מדריכיהם אלא גם עם החברים והחברות שיי ופעולותיו לקרבם ליהדות המסורתית.

והרי ידוע היחס החיובי של תורתנו הק', הנקראת „תורת חיים" על שם שהיא הוראה בחיי יוס"יום לחיים הראויים לשמם, לעבודה בכלל ולעובד בפרט, ועד כמה הפליגו חכמינו ז"ל בזה, כמו שמסופר על דבר היהודי הראשון, אחד הי' אברהם, שבשעה שהי' מהלך בארצות שונות

הוראת התורה: שבת צז, א.

ח'תקסה

נדפסה בלקרי"ש חי' ע' 201 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מר אברהם: טאובר. אגרת נוספת אליו — לעיל חרפז.

וראה בני המקום אוכלים ושותים ופוחזים, אמר הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת, וכיון שהגיע לארץ ישראל וראה אותם עסוקים בניכוש בשעת הניכוש ובעידור בשעת העידור, אמר הלואי יהא חלקי בארץ הזאת, אמר לו הקב"ה לזרעך אתן הארץ הזאת (בראשית רבה פ' ל"ט, ח).

ובפרט בהנוגע לארץ ישראל, ארץ הקודש, כמו שדרשו חכמינו ז"ל על הפסוק כי תבואו אל הארץ ונטעתם, שצריך להתעסק בענין של עבודה ובמטע תחילה, עד שעל ידי כך מתדמים להקב"ה שהוא ה"י הנוטע הראשון: מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחילה, הדא הוא דכתיב ויטע ה"א גן בעדן, אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה (ויקרא רבה, קדושים פ' כ"ה, ג). והכל מדויק, שענינו של מטע הוא — דבר המביא פירות, כן גודל ערך העבודה הוא בזה — שתביא פירות ופירות עושי פירות.

וזהו, בכללות, הענין של **בכל דרכיך דעהו**, שהיהודי צריך לקדש כל עניניו, לרבות עניני עבודתו, ובפרט בארץ הקדש; ואם זהו תפקידו של כל אחד ואחת, על אחת כמה וכמה שהוא תפקידו של הנוער העובד, שחונן בתוספת מרץ ונכנס למסלול החיים.

ויהי רצון שהוא וחבריו שי יעשו בזה כהוראת ימי חנוכה, מוסיף והולך מוסיף ואור.

בפ"ש לבבית לכל הנ"ל שיחיו ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח'תקסו

ב"ה, חנוכה, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יעקב שי גליס

שלום וברכה!

על ידי הרה"ח וו"ח אי"א מלאכתו מלאכת שמים בעל מרץ ובעל מדות וכו' מוה"ר אהרן מרדכי שי זילברשטרום נתקבל ספרו „שכונות בירושלים", ות"ח בעד שימת לבבו.

ובהמצאנו בימי חנוכה שמצותם להדליק נרות על פתח ביתו מבחוץ ובאופן דמוסיף והולך, יהי רצון שכל אחד מאתנו, בתוככי כלל ישראל, יעשה כל התלוי בו להפיץ אור האמת, נר מצוה ותורה אור, באופן דמעלין בקדש. והרי זוהי גם כן נקודת תורת החסידות, המיוסדת על גי' האהבות, אהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל, ועל פי הסיסמא של האגרת הידועה של הבעל שם טוב — יפוצו מעינותיך חוצה. והדיוק וההדגשה בזה: א) הפצה במקום שהתורה מעידה עליו שהוא עדין „חוצה", ב) הפצת המעיינות דוקא, מקור מים חיים בטוהרתם, ג) ולא ברמז, או טיפין טיפין, אלא באופן דהפצה ושפע רב. והרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ואינו מבקש אלא לפי כוחו של כל אחד ואחד, משמע שדרישת התורה היא בגדר היכולת, ולא עוד אלא שציווי הבורא הוא גם נתינת כח.

בכבוד ובברכה.

ח'תקסז

ב"ה, חנוכה, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר ברוך ש"י אזני

שלום וברכה!

על ידי הנהלת ישיבת תומכיתמימים בלוד קבלתי פ"ש מאחיו וממנו, ובפרט בנוגע עזרתם לשיבה. ומובן שבענין של מצוה אין צורך בנתינת תודה במיוחד, שהרי המצוה עצמה כולה אומרת תודה. עם כל זה רצוני להביע קורת רוחי מהעזר שלהם להשיבה, המראה שגזע צור מחצבתם חי ופועל אצלם.

ח'תקטו

דמעלין בקודש: ברכות כה, א.
והדיוק וההדגשה: ראה גם לעיל אגרת ח'תקסא, ובהנמקן בהערות שם.
והרי אין הקב"ה: ע"ז ג, א.
ואינו מבקש: במדבר מ"א, כב.

ויהי רצון אשר כהוראת ימי חנוכה שמוסיפין בהם באור מיום ליום, והרי אור אמתו הוא נר מצוה ותורה אור, יהי כן בכל עניניהם, לרבות בריאות טובה, וילכו הלוח ומוסיף בגשמיות וברוחניות גם יחד, ובפרט שהיהודים הם גוי אחד בארץ.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ח'תקסח

ב"ה, ג' טבת, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר שלמה שי' טל
ירושלים תובב"א

שלום וברכה!

הנני לאחר קבלת מכתבו מכ"ז בכסלו והקודמו עם הנספחים. וכמובן שתמים דיעה אני אתו בדבר גודל ההכרח לעסוק בחינוך על טהרת הקדש, שאם תמיד הי' כך, על אחת כמה וכמה בימינו שנתוספו בהם שני שוניים עקריים: מצד אחד יש למלא החלל העמוק שנשאר לאחר הגזירות וההשמדות של שליש מעמנו בני ישראל, ומאידך יש לנצל ההתעוררות הרוחנית בכלל, ואצל הנוער בפרט, התעוררות לחפש ולבקש את האמת, אף שחלק מהם עדין לא יודעים מה מבקשים, וחלק מהם מכירים כבר בהצורך לשוב אל המקורות.

וגדול העושה ומעשה בחינוך בפרט, שכל שנוי לטוב אצל הנוער משפיע על כל החיים. ובקשר עם זה מוסג"פ העתק שיחה על החובה להאזין לקול ילד בוכה.

ולתוכן מכתבו, מובן ששלוחינו יבקרו בארצות שכותב ישתדלו

ח'תקסז

גוי אחד בארץ: ראה גם לעיל אגרת ח'תיד, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תקסח

העתק שיחה: ע"ד קול ילד בוכה – ראה לעיל אגרת ח'תקסז, ובהנסמן בהערות שם.

להפגש עם אותם שכותב עליהם, וכדרכם להפגש עם עסקני המקום, אף שעד עתה ארצות אלו לא נכללו בתוך ארצות הביקור מפני ריחוק המקום וסיבות אחרות.

כיון שבאים אנו מימי החנוכה, אביעה ברכתי ותקותי שכל אחד ואחד, בתוך כלל ישראל, יעשה ויוסיף בנר מצוה ותורה אור, בלי פשרות ובשלילת אפילו מגע זר, שזה גם כן כהוראת ימי חנוכה, שכשבאו להדליק המנורה הי' שמן זית, אלא שהי' שמן שנגעה בו יד זר שלכן הי' טמא ליהודים, והנמשל מובן, ובעוה"ר גם דבר בעתו.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ח'תקסט

בי"ה, ג' טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר בן ציון שיי' גולדברג

שלום וברכה!

איך דאנק איך פאר אייער בריוו פון 8'טן דעצעמבער, מיט דאָס בייגעלעגטע, וואָס ס'איז איבערגעגעבן געוואָרן אין סעקרעטאָריאַט צו טאָן דערביי אין איינקלאַנג מיט אייער בריוו.

באָ דער געלעגנהייט וויל איך אויסדריקן צו איך אַ האַרציקן יישר־כח פאַר דעם וואַרימען גרוס פון כפר חב"ד און פון דער דרוקעריי דאָרט, וואָס איר האָט בשעתו איבערגעגעבן אין אייער קאָלום, און ווידעראַמאָל אין דעם בריוו צו אייער קאָרעספּאָנדענט, ווי איך זע פון דער קאָפּיע.

עס וועט איך זיכער פרייען צו הערן, אַז פאַר דער צייט האָבן זיך די מוסדות אין כפר חב"ד ווייטער אַנטוויקלט און זיינען געוואָקסן און האָבן פאַרגרעסערט זייער קליטה, כאָטש די אויפנאַמספייאקייט איז נאָך ווייט ניט אין איינקלאַנג מיט די פּאָדערונגען און אומשטענדן פון דער איצטיקער צייט. צוגלייך דערמיט איז נאָטירלעך געוואָקסן די הילפס נויטווענדיקייט, נאָך מער ווי פריער.

אזוי ווי מיר האָבן ניט לאַנג צוריק געפֿייערט י"ט כסלו, די באַפֿרייאונג פֿון דעם אַלטן רבי'ן בעל התניא והשו"ע, און כ"ד טבת וועט ווערן 150 יאָר זינט זיין הסתלקות, האָף איך אַז די חב"ד באַוועגונג און תורת חב"ד, ווי אויך די מוסדות חב"ד און כפר חב"ד בפרט, וועלן געפינען אַ ברייטן אָפּקלאַנג אין דער פרעסע און אַרויסרופן אַ פּאָסנדע התעוררות און האַפנטלעך אויך אַ לאַנגדויערנדע.

בכבוד ובברכה.

ח'תקע

ב"ה, ג' טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר ארי' שי' אליאב

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מ-4/12/62, ות"ח עבור נכונותו להיות לעזר בהיותו בפרס.

מובן שנעם לי במיוחד לקרוא בהתחלת מכתבו שבמשך הזמן שעבד בתכנון ובפתוח חבל ערד דאג להקמת בית כנסת ראוי לשמו, ובודאי הוא הדין בנוגע לשאר מוסדות הדת. תקותי שהבאים אחריו בפתוח חבל זה ואחרים ילכו בעקבותיו להמשיך בקו זה. ויהי רצון שיתקדמו העניינים באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, כהוראת ימי חנוכה שהננו באים מהם ומושפעים מהם.

בכבוד ובברכה.

בטח יענין את כ' לדעת שאחת מהחוברות שהופיעו על ידי המרכז לענייני חינוך שלנו נתרגמה לשפה הפרסית ומפני סיבה נפסק הדבר ולא נתרגמו שאר החוברות מסוג זה. איני יודע אם זהו בשטח שלו, ובכל אופן לא הפסדתי בהודיעי אותו גם זה.

ח'תקע

ארי' אליאב: אגרת נוספת אליי - לעיל ח'תקכב.

ח'תקעא

ב"ה, ד' טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר זלמן ש"י מסחרי
כפר אזור

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מג' כסלו, ובפרט אחרי אשר כמה מאנ"ש סיפרו לי על דבר עזרתו לכפר חב"ד מאז הווסדו וכל משך ימי התפתחותו, שלכן הייתי בטוח שימשיך בקו זה ונתחזק בטחוני בקבלי מכתבו.

תקותי שככל עניני טוב וקדושה שנצטוינו להעלות בקדש ובאופן דמוסיף והולך כן יהי העזר לכפר חב"ד והכפר מצדו ילך הלוך והוסיף בשפע אורו בהתאם לנקודה הפנימית בפעולות חב"ד בכל מקום, ובפרט בארצנו הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו.

בהתענינות מיוחדת קראתי הצעותיו בנוגע התפתחות הכפר ובעיקר על דבר הקמת כפר חב"ד שני, וזה מכמה זמן שהנני מנהל משא ומתן בענין זה, ובטח גם לכבודו ידוע הענין, אף שלצערי הרב מפני סיבות שאינן תלויות בי מתעכב הדבר עד עתה. ובפרט שלפי תכניתי שהצעתי עוד מלפני שנתים ויותר כבר הי' מגיע הזמן להתענין על דבר כפר חב"ד שלישי. ואפילו התנחומין שהכל בהשגחה פרטית וכו' אודה ולא אבוש שבשבילי הן פחות מ"חצי נחמה", ולא אאריך בדבר המצער. אבל עוד לא אבדה, ח"ו, תקותי בזה.

על פי הידוע לכי משיטת והנהגת אנשי חב"ד בטח לא יפתיעו אותי שורותי דלהלן, והיא הבעת תקוה שמנצל השפעתו בתוככי ההסתדרות ובכל מקום שידו מגעת להחדרת ערכי עם ישראל הנצחיים הכתובים ומסורים בתורתנו הק' שבכתב ושבעל פה, ועל פי הוראת חכמינו ז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, קיום מצוות התורה בפועל ממש בחיי

ח'תקעא

שנצטוינו: ברכות כח, א.
כפר חב"ד שני: ראה גם לעיל ח"ט אגרת זמ"ד, ובכ"מ.

היוסדיום, והרי הובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב
ופועלים פעולתם.

בכבוד ובברכה.

ח'תקעב

ב"ה, ד' טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר אברהם שי קריניצי

שלום וברכה!

נודעתי מאנ"ש שי שחוגגים יום הולדתו למלאות לו חמש ושבעים
שנה, לאורך ימים ושנים טובות. והנני לאחל לו כל טוב. וכמו שדברנו,
ענין הטוב הוא לכל לראש בטוב הנגלה ובריאות הנכונה וכו', אבל יחד עם
זה הרי עמנו ישראל הוא גוי אחד בארץ המאחד גשמיות ורוחניות כאחד,
ואין טוב אלא תורה. ויהי רצון שמתוך בריאות הנכונה ובמרץ המתאים
ינצל השפעתו לעשות עירו מקום תורה בכל הפרטים ופרטי פרטים.
ובסגנון הכתוב — אחד הי אברהם ויירש את העיר.

ובחתימה מעין הפתיחה הנני לאחל לו שנת הצלחה ועבודה פורי,
יחד עם נתינת תודה בעד עזרתו לעניני חב"ד, אשר בודאי גם בזה ימשיך
באופן דמוסיף והולך.

בכבוד ובברכה.

ח'תקעב

מר אברהם קריניצי: אגרת נוספת אליי — לעיל ח"כ זיתמו.
גוי אחד בארץ: ראה גם לעיל אגרת ח'תיד, ובהנמקן בהערות שם.
ואין טוב: אבות פי' מ"ג.
עירו: רמת גן.

ח'תקעג

ב"ה, י"א טבת, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים מו"ה שאול שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מנר השביעי.

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון מהשי"ת שיבשר טוב בזה. והרי נכתב מכתבו בימי האור הנסים והפורקן.

ומאחר שהכל בהשגחה פרטית ורבות שמעתי ע"ד כת"ר והכשרונות והאפשריות בידו בנוגע להפצת היהדות המסורתית בלי פשרות וכו' ארשה לי להביע תקותי שעושה בהאמור ככל האפשרי וכמובן הדגשתי הוא על שלילת הפשרה שהשלילה צריכה להיות ביחוד ובהחלט בתקופה של טשטוש הערכים וכו' והרי ביחד עם האחריות והאפשריות גדולה גם כן הזכות והסיוע הניתן מלמעלה, וכהוראת חכמנו ז"ל הבא לטהר, — וידוע דיוק רבנו הזקן, לטהר גם אחרים — מסייעין לו מלמעלה. ויהי רצון שיבשר טוב בכל עניניו הפרטים וגם הכללים.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מצו"ב העתק מכתבי לכמה אשר יש לו שייכות להני"ל.

ח'תקעג

מו"ה שאול שי: ישראלי, כפר הראה.
וכהוראת... דיוק: ימא לת, ב. לקרית דרושים לשמע"צ סח, ב.
העתק מכתבי: דלעיל ח'תקנח.

ח'תקעד

ב"ה, י"א טבת, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הנהלת קרן גמילת חסדים ע"י בית המדרש ליובאוויטש
אשר במאנטרעאל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם עם המצורף אליו, העתק מכתב קריאה
התעוררות להתרים לקרן הגמ"ח.

ויהי רצון אשר חפץ ה' בידם יצליח במצוה נעלית האמורה צדקה
וגמ"ח, ובפרט בימינו אלה כמבואר באגרת הקדש לרבנו הזקן.

וביחוד שהשנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן
שהדגיש ביחוד ענין הצדקה, ודרש זה מכל ההולכים בעקבותיו בדורו,
ובדורות שלאחריו רבותינו נשיאינו מ"מ כמבואר בשיחות קדושות שלהם
וכן המדובר עד"ז בהתועדות דח"י אלול שנה העברה.

בברכת הצלחה ולבשו"ט.

נ.ב. מצו"פ המחאתי השתתפותי בהנ"ל.

ח'תקעד

בהתועדות דח"י אלול: גרפס בלקריש ח"ט ע' 345 ואילך.

ח'תקעה

בי"ה, י"א טבת, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך אורי צבי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מנר השני דחנוכה, בו כותב אודות החיים
בסביבתו עתה, הקישוים מיוחדים שבהם וכו',

ולפלא, שכנראה אינו מכיר כלל בכלם נקודות הטובות אשר בהם.
ובפרט מובן — ע"פ פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר הידוע, אשר כאשר יקוים
היעוד דביאת משיח צדקנו, וועט מען זיך כאפען פאָרן קאַפּ (נישים ידיו על
ראשו ברגש צער גדול וחרטה) על הימים והתקופה הכי טובה שבסוף זמן
הגלות, שהיו יכולים לפעול בתורה ומצוות בהתגברות על כל ההעלמות
וההסתרים דאָז, שאָז העבודה נעימה יותר וחביבה יותר, הן לעובד והן
לזה שציוה על העבודה, בורא עולם ומנהיגו, משא"כ כשרוח הטומאה
יעבור מן הארץ ואין מנגדים וכו'. והלימוד מזה לענינו — הרי פשוט הוא.

עוד נקודה ע"ד האמור וגם זו עיקרית היא, היינו מה שמדגיש
במכתבו שנמצא באמונים שענינם רק „משמעת כח ורגלים“, והרי זהו
אחד העיקרים באמונת האדם, אמונה פשוטה דוקא, שענינה הקדמת
נעשה לנשמע (משמעת), והבטחון הגמור אשר מצוה המצוה, נותן מראש
הכח והאפשריות לקיים הציווי, ובלבד שירצה ובפועל ילך בדרך ה'
וכצוואת העברי הראשון הוא אברהם, אשר יצוה את בניו וגו' ושמרו דרך
ה' לעשות צדקה ומשפט (בראשית יח, יט).

והנה בטבע האדם, אשר אדם עיר פרא יולד, להתנהג דוקא ע"פ
הטבע שלו — למלאות רצונו, ואפילו התאוות שלו, ולא עוד אלא שהרצון
הזה מטה שכלו וממציא הסברות וטעמים ונמוקים. ולזה התיקון —
הכש"כ וק"ו: ומה בנוגע לציווי של בשר ודם, מוכרחים, ככתבו במכתבו,

ח'תקעה

נדפסה בלקי"ש חכ"א ע' 388 והושלמה עמ"י צילום האגרת.
האברך אורי צבי שי: בונין, רעננה. אגרת נוספת אליי — לעיל ח'תקמט.
פתגם: ראה גם לעיל חט"ו אגרת היתחית, ובהנסמן בהערות שם.

המשמעת הכח ורגלים, ולא עוד אלא שבזה תלוי כל קיום המסגרת בה נמצא ועי"ז קיום כל הצבא, השמירה על הגבולים וכו' וכו' ז.א. שזה נוגע לגורלם של כל האוכלוסיה, עאכ"כ בנוגע לציווי של "המפקד הכי ראשי", ממה"מ הקב"ה, אשר כאו"א מבני ישראל, הרי הוא מצבאות ה'.

ועוד נקודה שלישית, וגם היא עיקרית, ואולי העיקר שבכל שלש נקודות אלו, אשר ספק גדול האם תהיי אצלו אפשריות להשפיע על סביבה הזקוקה לידיעת ה' התורה והמצוה, כפי שיש בידו עתה, שהרי נמצאים יחד כל היממה, מוכרחים למסגרת של משמעת וכו' כנ"ל. וכשמדברים בדברים היוצאים מן הלב, והדבור תוכנו, תורת אמת ומצותי — הרי סו"ס אמת מארץ תצמח.

מעטות שורות האמורות בערך חשיבות הענין בכלל ובמיוחד — החשיבות **שינצל** האפשריות אשר השגחה העליונה נתנה לו, להחזיר לדרך הטוב והישר, דרך התורה והמצוה, כו"כ מאחב"י הצעירים, אשר בקרוב יסתדרו בחיי משפחה, והטבת המצב של כל אחד — נכפלת בעתיד פי כמה, מספר בני המשפחה ובניהם ובני בניהם עד סוף כל העולם. וביחד עם האפשריות והציווי, הרי הקב"ה שאינו בא בטרונא עם בריותיו, נותן גם הכח למלאות התפקיד. ואם ת"ל — הרי זה גם הלימוד של ימי חנוכה, אשר חכמנו ז"ל מעידים, שהיו חלשים וגם מעטים נגד גבורים ורבים, אלא שהחליטו בתוקף ונלחמו בעד הטהרה המצות ועסק התורה, ולכן נעשית להם ישועה גדולה ופורקן, ובאופן שמאז ובכל שנה ושנה — מדליקין נרות ודוקא באופן דמוסיף והולך מיום ליום בחשכת הליל שמסביב.

בברכת הצלחה בעבודתו הקדושה האמורה ומתוך שמחה וטוב לבב.

מ. שניאורסאהן

ח'תקעו

ב"ה, י"ג טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר א. פרידמן שי
יו"ר המועצה הדתית באר שבע, יצ"ו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום י"ד כסלו ונהניתי לקרא בו ע"ד הצלחת הערב לחסידות חב"ד שנערך במחנו. וכמו כל ענין של תורה שאמרו חכמינו ז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, תקותי שההתעוררות שיצאה מערב חב"ד זה תהי' ממשית ועד לענינים מעשיים על פי הוראת תורת חב"ד ושיטתה הדורשת „ובכן" ותכלית והמשכת כל ענין טוב מעולם המחשבה והדיבור לעולם המעשה בפועל ממש.

לכתבו על דבר הקמת ישיבה מקצועית במחנו, מובן שהוא ענין שצריך לפנות אודותיו לעסקני אנ"ש באה"ק ת"ו, ובפרט שכפי הידיעות כאן כמה ישיבות נמצאות בבאר שבע, עיר האבות, ואולי אינם מהסוג אודותיו כותב.

כיון שרואני שכי' הוא יו"ר המועצה הדתית, והרי הכל הוא בהשגחה פרטית ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, שלכן בודאי שיחד עם מינויו ניתנו לו הכוחות והיכולת למלא תפקידו ככל הדרוש — אביעה תקותי שמנצלם במילואם בכל הענינים הדתיים בבאר שבע, והובטחנו הבא לטהר (ועל פי דיוק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע שבכ"ד לחודש זה תמלאינה ג' יובלות להסתלקות-הילולא שלו — גם לטהר אחרים) מסייעין אותו, נוסף על זכות הרבים שמסייעתו.

בכבוד ובברכה.

ח'תקעו

ואין הקב"ה: ע"ז ג, א.
והובטחנו... דיוק: יומא לח, ב. לקריה דרושים לשמע"צ סח, ב.

ח'תקעז

ב"ה, ט"ו טבת, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הרביעי, בו שואל בנוגע לאיזה ענינים דתורה ומצותי ויראת שמים וכו' ודעת ההורים שי' שלו בזה.

והתקוה שההורים לא יתערבו בענינים כהאמור, וכידוע דין תורה בזה מיוסד על מקרא מלא דבר הכתוב, איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו (עיין יבמות ה' ב' ובפוסקים כמצוין שם).

ב) לשאלתו הפירוש בספר תניא קדישא סוף פרק י"א ולכן אמרו רז"ל וכו'.

ההמשך הוא דכיון שאפילו רשע ורע לו יש לו טוב (אלא שהטוב שלו עומד בבחי' מקיף), הרי אכל בי עשרה שכינתא שריא (ועיין בתניא סוף פרק ל"ה דיוק הלשון שריא), עשרה מישראל איזה שיהי' ועד להפחות ביותר רשע ורע לו.

התקוה שיש לו קביעות בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, קביעות בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תקעז

במענה למכתבו: במכתבו: כבר נגזרתי מאבי ואמי תחי' לספר הזקן שלי . . נסתפקתי אם אני צריך לשמוע להם, שגם לספר הזקן הוא איסור דאורייתא או המצוה דכבוד אב ואם דוחה זה.

לשאלתו: במכתבו: בסיום הפרק י"א נאמר שם לכן ארז"ל אכל בי עשרה שכינתא שריא ולא הבנתי בשכלי הקצר מה המשך הוא דלעיל מינה. וראה גם שיעורים בספר התניא שם.

ח'תקעה

ב"ה, ט"ו טבת, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ בנש"ק מו"ה יוסף שמואל שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב בכמה
נקודות במצב אחב"י בארצוה"ב ובשאר מקומות וכו' ובעיקר בהנוגע
למה שהרבנים ואנשי השפעה עליהם לעשות בזה.

ובטח יתדבר בזה עם הרבנים החרדים לדבר ה' — אגודות הרבנים
השונות שבמדינה זו, וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ ובפרט בענין הנוגע
לרבים.

ומאחר שהכל בהשגחה פרטית, עלי החובה (והזכות) להעיר ולהביע
תקותי, אשר בודאי עושה ככל האפשרי ויותר מזה להפצת תורת הבעל שם
טוב תלמידיו ותלמידי תלמידיו בכל מקום שידו מגעת, ואם בזמן
הבעש"ט וחבריא קדישא נצטוינו על זה עאכ"כ בדרא דעקבתא דמשיחא
וכידוע אגרת הקדש של הבעש"ט, שלכשיפוצו מעינותיו חוצה קאתי מר,
דא מלכא משיחא, ואם על כאו"א לעשות בזה ביותר וביותר הוא על אלו
שגזע צור מחצבתם מחייבתם ומזכם, ובודאי האריכות בזה אך למותר,
והרי זכות הרבים מסייעתו.

בכבוד ובברכה.

ח'תקעה

מו"ה יוסף שמואל: מוריא, פרוידניץ.
אגרת הקודש: כתר שם טוב בתחלתו.

ח'תקעט

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו

ובעמדנו בפרשות השבוע סיום ספר בראשית הנקרא ספר הישר, כי מעשה ישרים, אברהם יצחק ויעקב, כתובים בו.

אשר מובן ופשוט, שאין הכוונה לסיפור בעלמא ח"ו, ע"ד מעשה אבות, כי אם לימוד והוראה לכל אחד ואחד, וכלשון חכמינו ז"ל, מעשה אבות סימן לבנים,

יהי רצון שיעשה כל אחד ואחד מאתנו, בתוך כלל ישראל, בשלשת הקוין דשלשת האבות: בקו הגמילות חסדים הוא עבודת אברהם אבינו, בקו העבודה ותפלה — עבודת יצחק אבינו, בקו התורה — עבודת יעקב אבינו.

ומתוך עונג ובחיות דוקא — למרות עניני העולם (לי העלם) המגבילים מעלימים ומצירים,

ואדרבה על ידי המיצר יוסיפו חיות,

וכתחלת פרשת שבוע זה, ויחי יעקב — כללא דכולהו אבות — בארץ מצרים.

הנקרא ספר הישר: ע"ז כה. רע"א וברש"י שם.

לסיפור בעלמא ח"ו: ראה זח"א קנב, א.

וכלשון . . לבנים: ראה אור התורה לכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" ר"פ לך.

כל אחד . . האבות: ראה ד"ה וארא בסי' תורה אור לכ"ק אדמו"ר הזקן (אשר

בחדש זה — ק"ן שנה להסתלקותו).

הקוין . . האבות : זח"א ר"פ ויצא. ראה ד"ה על ג' דברים תשי"ד לכ"ק מו"ח

אדמו"ר.

עונג ובחיות . . ויחי יעקב: זח"א רטז, ב.

ויחי . . מצרים: ראה בעל הטורים. פי' רבנו הזקן (הועתק בהיום יום יח טבת).

כללא דכולהו: זח"א קסג, ב.

ח'תקעט

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"ה ע' 458 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

פי' . . הועתק: ראה גם לעיל אגרת ח"ש, ובהנמנן בהערות שם.

שצג

אדמו"ר שליט"א

לעשות הישר בעיני ה"א, ושכר מצוה מצוה — ישר יחזו פנימו,
קיום היעוד כי עין בעין יראו — בביאת משיח צדקנו בב"א.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל

מ. שניאורסאהן

ח'תקפ

ב"ה, ח"י טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר מנחם ש"י בגין

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מיום ו' בטבת, ולמותר להדגיש כמה נעים
לי במיוחד לקרוא בו שימשיך בקריאה דשובה ישראל גם בוועידות
והכנסים העתידיים, כפי שמסר לי מר יוסף ש"י קלרמן, וביחוד בקרב
הנוער.

מצורף בזה העתק מכתבי למרכז תנועת החרות במענה על ההזמנה
שנתכבדתי בה. והרי הועידה מתכנסת ביום סגולה, יום הסתלקות
אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, ובפרט שבשנה זו תמלאינה 150
שנה להסתלקות-הילולא שלו.

בכבוד ובברכה.

לעשות הישר . . . פנימו: ראה לקו"ת ראה סדי"ה כי תשמע.
עין בעין: ראה לקו"ת שה"ש סדי"ה הנך יפה.

ח'תקפ

מר מנחם בגין: אגרות נוספות אליו — לעיל ח'שצט, ובהנשמך בהערות שם.
בקריאה דשובה ישראל: ראה גם לקריש ח'ליג ע' 239.
העתק מכתבי: נדפסה בלקריש ח'ליג ע' 238.

ח'תקפא

ב"ה, יום די פי ומשה היי רועה, היתשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פון מרכז
הישיבות „תומכי תמימים" ליובאוויטש
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

די יערלעכע אונטערנעמונג פון מרכז הישיבות תומכיתמימים
ליובאוויטש קומט היינציהר פאַר אין דעם סגולה טאָג פון כ"ד טבת, דער
יאָרצייט־הילולא פון דעם אַלטן רביין, בעל התניא והשלחן ערוך, דער
גרינדער פון דער חב"ד־ליובאוויטשער באַוועגונג, שיטה און לעבנס־וועג.

פון ספעציעלער באַדייטונג איז אויך דאָס וואָס אין דעם טאָג ווערט
150 יאָהר פון זיין הסתלקות, און דאָס וואָס די **קביעות** (די
צייט־איינשטעלונג), סיי בנוגע דעם טאָג פון דער וואָך, סיי בנוגע דער
סדרה פון דער וואָך, איז גענוי די זעלבע ווי אין דעם טאָג פון דער
הסתלקות.

עס איז דעריבער זיכער צו האַפֿן, אַז אַלע אַנטיילנעמער אין דעם

פ' ומשה הי': די פרשה פון דער סדרה וואָס געהערט צו דעם טאָג — יום די —
לויט דעם אַלטן רבייט תקנה אַז אַלע טאָג זאָל מען לערנען אַ פרשה חומש מיט פירוש
רש"י פון דער וואָך סדרה (קוני ביקור שיקאגא בתחילתו [סה"ש תשי"ב ע' 27]).
ומשה הי' רועה: (השייכות ליום ההילולא של) רבינו הזקן (כי) בכל דור ודור
יורדין ניצוצין מנשמת משרע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור עיני העדה ללמד
דעת את העם ולידע גדולת ה' ולעבדו בלב ונפש (תניא פמ"ב).
דער יאָרצייט־הילולא: יום זכאי וסגולה כמובן מהדגשת רבנו הזקן „צריך
לאודועי שביום פטירת רבנו הגדול המגיד הילולא רבא בו ביום יצאתי לחפשי" (בית רבי
ח"א פ"יח [אג"ק אדה"י ח"א אגרת לח]).
די קביעות: מוצאי ש"ק דשמות כ"ג אור לכ"ד טבת.
סדרה פון דער וואָך: ואמר רבנו הזקן: מען בעדאַרף לעבן מיט דער פרשת השבוע
(קוני ביקור שיקאגא ע' 2 [סה"ש תשי"ב ע' 30]).

ח'תקפא

נדפסה בלקריש ח"א ע' 194 והוגהה עמ"י צילום האגרת.

צוזאמענקונפט וועלן זיך פאראייניגען מיט דעם גייסט פון דעם בעל-ההלולא, און דאָס וועט זיך אויסדריקן אויך אין דעם געהעריגן אַפרוף — פון יעדערן פון זיי — אויף דעם רוף פון דער ישיבה, און דורכדעם דערגרייכן דעם מאַקסימאַלסטען דערפאַלג פון דער אונטערנעמונג, סיי ברוחניות און סיי בגשמיות (פינאַנציעל).

* * *

איינע פון די לעצטע שריפטן וואָס דער אַלטער רבי האָט געשריבן קורץ פאַר זיין הסתלקות, און מעגליך גאָר די לעצטע (באַוואוסט מיטן נאָמען — לויט איר אָנפאַנג — נפש השפלה) — איז איר אינהאַלט וועגן דער אויפגאַבע און עיקר עבודה פון אַ אידן אין די איצטיגע דורות, צו לערנען און פאַרשפרייטן תורה און צו טאָן אין גמילות-חסדים און צדקה מיט קירוב-הדעת (צווישנזייטיגע דערנענטערונג פון אידן), אויפנעמען אַלץ באהבה ולשוב עד ה' (קערן און אומקערן זיך צום אויבערשטן).

אַט די דריי זאַכן: לערנען און פאַרשפרייטן תורה, גמילות חסדים ולשוב עד ה', דאַרפן דאָך זיין באַגרינדעט און אויך שפילען זיי אַפ די דריי אהבות: אהבת ה', אהבת התורה און אהבת ישראל, וואָס דאָס זיינען די יסודות פון דעם חינוך אין די ליובאַוויטשער ישיבות:

לערנען תורה צוזאַמען מיט הפצת התורה: **ללמוד וללמד . .**
באהבה — אַליין לערנען און לערנען אויך מיט אַנדערע און ביידעס **באהבה**.

גמילות-חסדים (צדקה) פון די תלמידים און מחונכים פון די ליובאַוויטשער ישיבות וועלכע דריקן זיך אויס ספעציעל אין זייער גרייטקייט און מסירות-נפש צו פאַרשטאַרקן און פאַרשפרייטן אידישקייט ביז אין די פאַרוואָרפנסטע ווינקעלעך פון דער וועלט.

ולשוב עד ה' — עבודת התפלה, ווייזן ווי צו דאָוונען און „לערנען“

נפש השפלה: נדפס בלקוטי דבורים (ח"ד ע' תקצז).
דריי אהבות: און רבנו הזקן האָט מגלה געווען דעם דרך ווי יעדער איינער קען דאַרף און מוז בריינגען אַט די ג' אהבות אין אַ בפועל (לקו"ד ח"ג ע' תתרכח).
ולשוב עד ה' — עבודת התפלה: ראה לקו"ת במדבר (יג, ד).

נדפס: אגיק שלו ח"א אגרת סה.

דאוונען, אנטפלעקן און פארשטארקן דעם פארבונד פון א אידישער הארץ מיטן אויבערשטען.

* * *

די עסקנים, פריינט און שטיצער פון די תומכי תמימים ישיבות — אין צוגאב צו זייערע פערזענלעכע פליכטן אין די אלע דריי געביטן — האבן דעם גרויסן זכות, וואס זיי קויפן זיך איין א חלק אין די אויפטאונגען פון די ישיבות אין דעם, דורך זייער טאן פאר דער פארשטארקונג און פארברייטערונג פון די ישיבות — מיט זייער געלט, צייט און מי אויף צוציען אויך זייערע פריינט און בעקאנטע צו דעם אלעם.

* * *

דער אלטער רבי, דער בעל-ההילולא, האט געזאגט: „דער אויבערשטער גיט אונז גשמיות, מיר זאלן דערפון מאכן רוחניות“.

יהי רצון אז דער אויבערשטער זאל מיט זיין ברייטער האנד געבן יעדן איינעם, בתוך כלל ישראל, אלעס אין וואס ער נויטיגט זיך, און יעדער איינער זאל מאכן פון זיינע גשמיות — רוחניות, דורך אמתיע אידישקייט, תורה ומצות בכלל, דורך טאן אין כשרין חינוך בפרט — אין דעם, ווי אויבן געשריבן, העלפן די ליובאוויטשער ישיבות באפרייען זיך פון דעם לאסט פון די חובות, און פארברייטערן זייער ארבעט לויט דער אלץ וואקסענדער נויטיקייט און פאדערונג פאר דעם.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור

מנחם שניאורסאהן

האט געזאגט: הוענק ב„היום יום“ כ"ז טבת.

דער אלטער רבי: ראה גם לעיל חכ"א אגרת זיתתק"ז. ח"כ — ז' תקס"ו, ובהגסמן בהערות שם. לקמן חת"רד.

ח'תקפב

ב"ה, כ"ד טבת, ה'תשכ"ג
יום ההילולא הקן של רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"יב טבת עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון
הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

ואם בכלל בכגון זה, בכל שנה חוזרים הדברים לקדמותם כמו שהי
בפעם הראשונה, עאכ"כ כשהקביעות מתאימה לאז, והן בנוגע לימי
השבוע והן בהנוגע לפרשת השבוע

וע"פ הפתגם-הוראה הידוע של רבנו הזקן בעל ההילולא, אז
מבעד-אזרף לעבען מיט דער פרשת השבוע און פרשת היום,

הנה מתאים לדברי בניו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר אז
בההסתלקות בחד קטירא אתקטר ב"י בקוב"ה,

וידוע פסק דין תורתנו אשר בתר רישא גופא אזיל.

ואף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להשיג אפילו חלק
אחד מני אלף ממדריגתו, ואם בהלכות או"ה, הנגלות לנו ולבנינו, כשם

חוזרים הדברים: ראה לב דוד (להחיד"א) פכ"ט (ע"פ משי"כ הרמ"ז בסי' תיקון
שובבים). משנה ספ"ג דגיטין. שו"ת הר"י אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה.
לימי השבוע: כי כל יומא ויומא (דששת ימי בראשית) עביד עבידת' (זח"ג צד,
ב). וכן הוא בכל שבוע (עיין ר"ה לא, רע"א). ומובן עפ"משי"כ בלקו"ת שה"ש (כח, א).
הוראה הידוע: קונטרס ביקור שיקאגא ע"ז [סה"ש תשי"ב ע' 30].
פרשת היום: ביום א — עד שני; ביום ב' — משני עד שלישי וכו'.
לדברי בניו: בהקדמתם להשו"ע.
בחד קטירא: ראה זח"ג רפח, א.
פסק דין: עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.
ואף כי: ראה תניא פמ"ד.
בהלכות או"ה: ראה הקדמת התניא.
כשם שבין: שו"ת הצ"צ חיו"ד סס"ג ס"ח (בסגנון ירושי' גיטין ספ"ו).

ח'תקפב

כללי פרטי. נדפס בלק"ש ח"צ ע' 259 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

שבין קדשי קדשים לחולי חולין כך גבהו דרכיו מדרכנו, כ"ש וק"ו בהנסתרות לד' אלקינו, דאינון דחילו ורחימו דבמוחא וליבא וכו'

מכל מקום הרי אפס קצהו ושמץ מנהו מרב טובו ואורו מאיר כו' וכד אתפטר ה"ז יתיר מבחיוהי ובפרט לכל אלה הרוצים ומחליטים ללכת בדרך ישרה, אשר הורנו מדרכיו.

הנה החד קטירא דאתקטר ב"י בקוב"ה, תפעול בעבודת מוחא ולבא של כל אחד, היינו, בכללות, עבודת התפלה, ועי"ז — בלימוד התורה וקיום המצות, שהרי התפלה היא כמשל החוט השדרה שהוא המעמד ומקיים את כל אלה, וכמבואר באריכות בתורת בעל ההילולא.

ויהי כל זה ביחד עם דאשתכח יתיר בהברכה גם במילי דעלמא — מתוך בריאות שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשו"ט בכלל ובפרט

מ. שניאורסאהן

ח'תקפג

ב"ה, כ"ה טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הנהלת ישיבת קרית גת מסונפה לישיבת תומכי-תמימים
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ת"ח על בשורת התקדמות הישיבה והתפתחותה. ותקותי אשר

וכד אתפטר: ראה אנה"ק סי' זד.
בתורת בעל ההילולא: לקו"ת בלק ע, ד.
במילי דעלמא: אנה"ק שם.

ח'תקפג

נדפסה בלקר"ש ח"ד ע' 1261 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
התקדמות הישיבה: ראה גם לעיל אגרת ח'רפט, ובהנסמן בהערות שם.

כצווי תורתנו הקי מעלין בקדש, יוסיפו עוז ומרץ להגדיל קצב התפתחותה, וגדול זכות כל אחד ואחת המשתתפים בתמיכתה וצמיחתה להתברך מדה כנגד מדה (אלא כמה פעמים ככה) במדתו של הקב"ה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

כיון דאזלינן מיום סגולה כ"ד טבת, הילולא דרבינו הזקן בעל התניא והשלח'ערוך, אשר בשנה זו מלאו ק"נ שנה להסתלקותו, רצוני להדגיש בהזדמנות זו שרבינו הזקן הי' דוגמא חי, אפילו בחייו הפרטיים (אם אפשר לומר כן) לכל אשר הורה והגה בתורתו, עוד טרם שנתגלה בתור מנהיג ונשיא בישראל. ובהנוגע לענייני יש לציין ג' נקודות עקריות: ענין העזר לזולת, שהוא בכללות — עמוד הצדקה; הפצת התורה, תורת הנגלה ופנימיות התורה; והבריה התיכון המבריה את שני העניינים האלה, הוא חינוך על פי תורה על טהרת הקדש, שבזה באים כאחד גם הפצת התורה וגם ענין הצדקה, צדקה רוחנית הניתנת למחונכים וצדקה כפשוטה של תמכין דאורייתא.

ובעניינים עקריים אלה הי' דוגמא חי על צד ההפלה, כידוע מסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא דיו"ד שבט הבע"ל, מסורת אבות, אשר רבינו הזקן עוד לפני נשואיו התנה שיוכל לעשות בנדוניא כרצונו ומיד אחרי הנשואין הקדיש את הנדוניא לקר'עזר וגמ"ח ליהודים בענייני פרנסה ובפרט לאלה אשר על פי הצעתו התחילו לעסוק בעבודת האדמה וכיו"ב. הרי צדקה אמור. ובנוגע הפצת התורה — ידוע עסק בלימוד התורה לרבים, בין לגדולי תורה ובין לאנשים פשוטים, ודאג לחינוך בני ובנות ישראל. (אף הוא כנראה סבור הי' להתחיל ספר לקוטי אמרים, הוא ספר התניא, בחלק הנקרא „חינוך קטן“, אלא שמפני טעמים כמוסים נדפס זה בתור חלק שני של ספרו).

ברם בקושטא ידוע גודל הפלאות ערכו, אשר מי ידמה לו אנשים כערכנו, אבל כל אחד לפום שיעורא דילי' צריך להתעורר מכח מעשיו ללכת בעקבותיו במעשים בפועל, כל אחד במידת יכולתו הכי גדולה. והרי הישיבה — היא צנור וכלי לקיים כל האמור במעשה בפועל, ועל ידי כך, כמו שכותב רבינו הזקן בספרו תורה אור בפי' בראשית בהתחלתה, צדקה

כציווי: ברכות כח, א.

מדה: פס"ז שמות ג, ו.

מסיפור: ראה גם ס' התולדות אדה"צ ח"א — הוצאת תשליח — ע' 82.

תרומם גוי, הוא כללות ברכות השי"ת בכל המצטרך לכל אחד ואחת ובני ביתם שיחיו, מנפש ועד בשר.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח'תקפז

ב"ה, מוצש"ק ר"ח שבט, תשכ"ג
ברוקלין.

נשי ובנות חב"ד סניף תל אביב,
ה' עליהם תחינה

ברכה ושלוש:

נעם לי לקבל מכתבן מכ"ד טבת, יום שנת המאה וחמשים
להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשו"ע.

ויהי רצון שתמיד כל הימים תבשרנה טוב מהתרחבות פעולותיהן
בקדש הן בכמות והן באיכות ובפרט ע"פ הידוע דברי רבנו הזקן בעל
ההילולא בנוגע לפעולות נשי ובנות ישראל בכל הדורות,

כמסופר בשיחות הק' ובזכרונות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל,

שמהם מובן אשר בדורות עקבתא דמשיחא גדולה עוד יותר
חשיבות פעולותיהן וגם ההכרח בזה.

וע"פ הוראת חכמנו ז"ל שאין הקב"ה מבקש אלא לפי הכח שנותן
מראש, בודאי ישנה אפשריות מלאה למלאות התפקיד האמור

ויהי רצון שתעשינה בכל זה מתוך בריאות הנכונה שמחה וטוב לבב,
כהוראת תורת החסידות בכל כגון זה.

בברכת הצלחה בעבודתן הקדושה הפצת המעיינות בתוככי הפצת
היהדות המסורתית ולבשורות טובות בכל האמור.

ח'תקפז

הוראת חכמינו: במדבר פכ"א, כב.

ח'תקפה

בי"ה, ג' שבט, תשכ"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נר"נ וכו' מו"ה בן ציון שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו ע"י מר צבי שי קרא אשר סיפר לי ג"כ, אף
כי ראשי פרקים, מעבודתם בצל קורה אחת.

ויהי רצון אשר ינצל כשרונותיו אשר חונן בהם מהשגחה העליונה
והאפשריות שניתנה לו — להפצת היהדות המסורתית הלוח והוסיף הלוח
ואור ומתוך שמחה וטוב לבב אשר על ידי זה מתוסף בהצלחת העבודה
כנראה במוחש ומעשה רב, וינעם לי להתבשר טוב בכל האמור.

בודאי לדכוותי למותר להוסיף, אשר האמור כולל ג"כ —
ומהעיקרים בזה — הוספה בקביעות עתים לתורה לעצמו הן בנגלה והן
בחסידות ובפרט ע"פ המבואר בגודל ההכרח בלימוד פנימיות התורה
שנתגלתה בתורת החסידות בימינו בדרא עקבתא דמשיחא ובאה"ק ת"ו,
ארץ עלי' נאמר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ח'תקפה

נדפסה בלקריש חכ"ג ע' 465 והושלמה עפ"י העתקה.
מו"ה בן ציון: גרשוני, ירושלים.

ח'תקפו

ב"ה, ה' שבט, תשכ"ג
ברוקלין.

מר צבי ש"י

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו מז"ך טבת, ונעם לי לקרות בו על הטבת המצב, ויהי רצון שיוטב עוד יותר ועד לשיפור גמור.

וגם בכגון זה יש להמליץ מאמר חז"ל יגעת ומצאת [אלא שהיגיעה בכגון זה היא דוקא על ידי היסח הדעת והתענינות והתבוננות בענינים של שמחה], והרי השם יתברך בורא העולם ויוצר האדם והוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב.

תקותי אשר ידוע למר אשר השנה שנת הק"ן להילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך וכמו בכל שאר עניני זכרון ע"פ תורתנו תורת חיים (הוראה בחיים) מובן שהכוונה היא שהזכרון יעורר ויעודד לתוספת אומץ בהליכה בדרכיו אשר הורנו (של בעל ההילולא) „ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד" (לשון בעל התניא באגרת הקדש שלו סי' ז"ד).

בכבוד ובברכה.

ח'תקפו

מר צבי: גילאון, תל אביב.
מאמר חז"ל: מגילה ו, ב.

ח'תקפז

ב"ה, עשירי בשבט יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר
ה'תשכ"ג — שנת ההילולא הקן של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב

ובעמדנו ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, הנה
יהי רצון שיום סגולה זה ישפיע על כל אחד ואחת לפעול בכל אחד
משלשת הקוים דתורה עבודה (תפלה) וגמ"ח כפי אשר הורה בעל
ההילולא, פעולות חדורות אור חיות והתלהבות חסידותיים,

ומובן שבפעולות אלו — נקודה הפנימית הפצת המענינות חוצה.

והרי זוהי הדרך לקיום היעוד אשר באגה"ק של כ"ק הבעש"ט אשר
לכשיפוצו מעינותיו חוצה — קאתי מר דא מלכא משיחא,

במהרה בימינו אכ"י"ר.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

יום סגולה: ראה מכתב אדמו"ר הזקן בבואו מפ"ב (שהשנה היא שנת הקן
להסתלקותו): ברם כגון דא צריך לאודועי שביום פטירת רבנו הגדול המגיד הילולא רבה
בו ביום יצאתי לחפשי. ובארוכה במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (סי' [המאמרים] קונטרסים
[ח"ב] ע' תתו [תג, ב]).

ואחת . . . דתורה: ראה הלי' ת"ת לאדמו"ר הזקן ספ"א. הלי' ברכות השחר סו"ס

מז.

לפעול: ראה פ"י הצ"צ: **פועלי דיממא אגן** — אונזער ארבעט איז אויף מאַכן
ליכטיג (לקי"ד ע' תד).

חדורות אור: ראה תניא פמ"ח שגם באור שייך שיהי' „בתוכו ותוך תוכו".
ובכתובות (ק"א, ב) אור תורה מחייהו.

חיות והתלהבות: ראה קו"י ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי (בתחלתו): חיות כו'
ואח"כ כו' התפעלות כו'.

נקודה הפנימית . . . המענינות: שהרי הם נשמתא דתומ"צ (זח"ג קנב, א).

ח'תקפז

כללי פרטי. נדפס בלקריש ח"א ע' 233 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

מכתב: אג"ק אדה"ז ח"א אגרת לח.

במכתב: אג"ק אדמ"ר מוהרי"צ ח"ד אגרת תתקצ.

ח'תקפח

ב"ה, י"א שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

צום יערלעכן באנקעט פון דער ליידס אקזילערי פון
בראנזוויל און איסט ניריאַרק פאַר די ליובאַוויטשער
ישיבות „תומכירת מימים“

שלום וברכה!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען די ידיעה וועגן דעם יערלעכן
באַנקעט, כ"ג בשבט, און איך ווילטש אַלע אַקטיווע מיטהעלפער און
אַנטייל נעמער ת"י פיל דערפאַלג אין דער אונטערנעמונג אין אַלע
הינזיכטן.

מיר קומען ערשט פון דעם 13טן יאַרצייט-הילולא פון כ"ק מו"ח
אדמו"ר וואָס האָט איבערגעפלאַנצט די ליובאַוויטשער ישיבות אין דעם
לאַנד מיט 23 יאַר צוריק. די ליובאַוויטשער ישיבות האָבן ב"ה מצליח
געווען, און די ליידס אקזילערי האָט אַ גאָר באַדייטנדעם חלק אין דעם.

היינטיקס יאָר, ווען עס איז געוואָרן 150 יאָר זינט דער הסתלקות
פון אַלטן רבי'ן, בעל התניא ושהולחך-ערוך און גרינדער פון חב"ד, איז
ספעציעל אַ סגולה-יאָר פאַר אַלע שטיצער און אַנטיילנעמער אין די
הייליקע מוסדות וועלכע ווערן אָנגעפירט אין זיין גייסט און לויט זיינע
אָנווייזונגען. דער ערשטער ספר וואָס דער אַלטער רבי האָט געדרוקט איז
געווען **הלכות תלמוד-תורה**, אונטערשטרייכנדיק דערמיט, אַז די ערשטע
פליכט פון אַ אידן איז צו לערנען תורה, שטיצן תורה און פירן דעם
טאַרטעגלעכן לעבן על פי תורה, וואָס די תורה הק' ווערט אָנגערופן
תורת-אמת און **תורת-חיים**, ווייל זי גיט דעם אמת'ן אינהאַלט אין
אידישן לעבן און דעם אמת'ן גליק, סיי מאַטעריעל און סיי גייסטיג.

השם יתברך זאָל געבן איר זאָלט אַלע פאַרזעצן אייער גוטע אַרבעט
אין אַ פאַרגרעסערטער מאָס; לויט ווי עס פאַדערט זיך, אַז אַלע זאכן פון
קדושה און גוטעס זאָלן וואַקסן און פאַרשפרייטן זיך, און דער זכות פון

ח'תקפח

געדורקט... תורה: שקלאב תקנ"ד.

תה

אדמו"ר שליט"א

דער מצוה זאל אייך און אייערע בניבית, שיחיו, ברענגען דעם אויבערשטניס ברכות אין א שטייגנדער מאָס, אין אַלעס אין וואָס מען נויטיגט זיך, מאַטעריעל און גייסטיג.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח'תקפט

ב"ה, י"א שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

צו די אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פאַר דער
ישיבה „אחי תמימים" אין פיטסבורג,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

קומענדיג פון דעם יאַרצייטהילולא פון דעם רביין דעם שווער, דער גרינדער פון דער ישיבה „אחי תמימים" אין פיטסבורג, האָף איך, אַז דער דינער וואָס וועט פאַרקומען אין די נאָענטע טעג פון דעם חודש וועט שטיין אונטער דעם איינדרוק פון די ערינערונגען וועגן לעבן און שאַפן פון דעם בעל־ההילולא און די אינערלעכע אויפלעבונג וואָס דאָס מוז אַרויסרופן באַ יעדער איינעם און איינער וואָס איז פאַרבונדן מיט דעם רביין דעם שווער און זיינע מוסדות.

באַ דער געלעגנהייט וויל איך איבערגעבן אַ דערציילונג וואָס איך האָב געהערט פון מיין שווער דעם רביין, אַן ענין וואָס האָט אַ דויערנדע און שטענדיג־צייטיגע באַדייטונג פאַר אונז אַלעמען. בפרט אין דעם יאָר ווען ס'איז געוואָרן 150 יאָר זינט דער הסתלקות פון דעם אַלטן רביין, בעל התניא והשלחן ערוך, דער גרינדער פון חב"ד.

דער מיטעלער רבי, דער זון פון אַלטן רביין, האָט ווי באַוואוסט,

ח'תקפט

אַ דערציילונג: ראה גם לעיל אגרת ח'תקנז, ובהנסמן בהערות שם.

געהאט אן אויסערגעוויינלעכע קראפט פון פארטיפונג. בשעת ער האט זיך קאנצענטרירט אויף אן ענין, האט ער ניט געהערט און ניט געזען וואס עס טוט זיך ארום אים.

איינמאל, בשעת דער מיטעלער רבי איז געווען פארטיפט אין זיינע געדאנקען, איז פון א דערבייאיקע וויגעלע ארויסגעפאלן זיין קינד און האט זיך פאנאנדערגעוויינט. דער מיטעלער רבי האט עס אבער גאר ניט באמערקט. אין דער זעלבער צייט איז דער אלטער רבי געזעסן בא זיך אין צימער אין אן אויבערשטע דירה, און איז אויך געווען פארטיפט אין לערנען. ער האט אבער יא דערהערט דאס געוויין פונם קינד. דער אלטער רבי האט איבערגעריסן דעם לערנען, איז אראפ אונטן, האט אויפגעהויבן דאס קינד, איינגעשטילט און פארוויגט עס צוריק אין וויגעלע. דער מיטעלער רבי האט נאך אלץ קיין זאך ניט געהערט און ניט באמערקט, אזוי פארטיפט איז ער געווען. שפעטער האט אים דער פאטער אויסגערעדט: „ווי וויכטיק דער ענין זאל ניט זיין, אין וועלכן מען איז פארטיפט, מוז מען אבער שטענדיק דערהערן דאס געוויין פון א קינד!“

* * *

וויבאלד מען האט אונז די געשיכטע דערציילט, איז קלאר אז דאס האט פאר יעדן איינעם און איינער פון אונז א וויכטיקע באדייטונג און פראקטישע אנווייזונג. — די ישיבה, וואו א אידיש קינד באקומט א תורה דערציאונג, איז דאס „וויגעלע“. מיר מוזן זען, אז ניט נאר זאלן די קינדער פון דער ישיבה חלילה ניט ארויספאלן פון זייער וויגעלע, נאר מיר מוזן זיך באמיען וואס מער קינדער אריינצונעמען אין דער ישיבה, ווייל בלויז אויף דעם אופן קענען מיר זיי פארזיכערן א לעבן אן טרערן, אן אמת-גליקלעך לעבן, גייסטיק און מאטעריעל.

עס איז דעריבער צו האפן, אז יעדער איינער און איינע פון די אנטוויילנעמער און פריינט פון דער ישיבה „אחי תמימים“ אין פיטסבורג וועט זיך ברייטהערציק און ווארעם אפרופן צו פארפעסטיקן און אויסברייטערן דאס דאזיגע לעבנס-וויכטיגע „וויגעלע“ פון תורה דערציאונג וואס איר האט זוכה געווען צו האבן בא זיך אין שטאט.

דער זכות פון דער גרינדער, און דער זכות פון דער מצוה פון צדקה און החזקת תורה, וועט אייך אלעמען, און אייערע בני בית, שיחיו, זיכער ביישטיין, געבענטשט צו ווערן פון דעם אויבערשטן אין אלעס אין וואס

תז

אדמו"ר שליט"א

איר נויטיגט זיך, מאַטעריעל און גייסטיג, אין פיל פרייד און אמתין
אידישן נחת.

בכבוד ובברכה.

ח'תקצ

ב"ה, י"ג שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד חברי אגודת השוחטים יפרתל אביב,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני לאשר בת"ח קבלת מכתבם מ"ח טבת, יחד עם הפ"ש על ידי
חבר אגודתם הרב השו"ב ר' יעקב חיים שיי פיאלקוב.

ובהוספה על הפ"ש אישית שבדאי ימסור לכ' בארכוחם יחד עם
הנקודות שנדברו בשעת ההתועדות, אביע בזה תודתי החמה בעד הקורת
רוח שגרם לי ביקור בארכוחם, ויהי רצון שכל אחד ואחד מאתנו יתמיד
לגרום נחת רוח לאבינו שבשמים, בשני מיני נח"ר לפניו ית' למעלה,
כמבואר בספר תניא קדישא (פרק כ"ז).

כיון שהבקור כאן הי' קשור עם יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
במלאות ק"נ שנה להסתלקותו, ועם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר,
יהי רצון שימי זכרון אלו יעוררו את כל אחד ואחד בתוככי כלל ישראל
למעשים בפועל, ובסגנון כ"ק אדמו"ר הזקן באגרת הידועה שלו, אשר
„נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו" (אגה"ק
כ"ז). והרי האמור מקושר הוא ומקרב את היעוד המקווה (סוכה נב, א)
דהקב"ה מביאו ליצה"ר ושוחטו (בי נח"ר) ויה"ר שיקויים במהרה בימינו
בביאת משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה.

ח'תקצא

בי"ה, י"ז שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"מ בעל מדות וכו'
מוהר"ר יששכר שליט"א

שלום וברכה!

בנועם נודעתי אשר כת"ר הגיע לשנות שיבה וכבוד עשו לו ידידיו
ומעריציו במסיבה מיוחדת.

והנני לאחל לכת"ר שילך משיבה טובה לגבורות ועוד יותר, וינצל
כשרונותיו שחונן בהם על ידי ההשגחה העליונה והאפשריות להפצת
היהדות המסורתית בלי פשרות בעירו ובקהלתו ובכל מקום שידו מגעת,
ויעשה ויפעול מתוך שמחה כהוראת המורה הגדול הרמב"ם, ובפרט
כמודגש ומבואר גודל ענין שמחה של מצוה בתורת החסידות, ובאריכות
בספרי רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע, שהשנה היא שנת הק"י
להסתלקותו.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ח'תקצב

בי"ה, י"ז שבט, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מטי' שבט, שהגיעני ז"ע; בו שואל אודות העברה
מאשכנז לאה"ק ת"ו.

ח'תקצא

מוהר"ר יששכר: לוי.
כהוראת... הרמב"ם: סוף הלי' לולב.

ח'תקצב

אודות העברה: העברת המת.

והנה בכלל ידוע שבשאלות כגון אלו צריכים לפנות לרב מורה הוראה, וכמדומה אשר הוראה ברורה בזה ונוהגים להעביר לאה"ק ת"ו ובפרט שבשנים ההם הביטו על אשכנז כמקום ארעי ומעבר בלבד.

ומסיימים בטוב, שהתקוה חזקה שעוסק בהפצת המענינות ועד שיגיעו גם חוצה ככל האפשרי ועוד יותר (שהרי ביכולת בניי לשנות המציאות ובפרט באם זהו בשליחות של תורה ומצות) מתאים לתקות ופקודת כ"ק מו"ח אדמו"ר שז"ע באנו מהסתלקות הילולא שלו — יו"ד שבת — והרי השנה שנת סגולה; שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן.

לכתבו אודות נסיעת בנו . . . שיי לחו"ל ללמוד. לכאורה אינו מובן כלל, שהרי ישנן ישיבות תומכי תמימים באה"ק ת"ו ומצליחים התלמידים וכו' ומהו הענין דטלטול מאה"ק ת"ו לחו"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תקצג

ב"ה, י"ז שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יוסף צבי שיי שטיינהארט נשיא בית הכנסת,
ומר יהודא אליעזר שיי מישקין יושב ראש הועד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מבשר טוב אשר ביום א' הבע"ל כ"ג שבט תתקיים חגיגה פומבית בקשר עם מסירת כתב רבנות עד מאה ועשרים שנה לכבוד רבם ומנהיגם הרוחני המפורסם והמצויין הרב דוד דוב שליט"א הולנדר.

קורת רוח מיוחדת גרמה לי הבשורה הנ"ל, שמחד — ראוי הוא הרב

ובפרט שבשנים ההם: כנראה הכונה לתקופה שלאחר מלח"ע השני, שם שהו יהודים במחנות פליטים משך שנים אחדות (ראה גם תולדות חב"ד ברוס' הסובייטית ע' תו ואילך). ביכולת . . המציאות: ראה ס' השיחות תנשיא ח"ב ע' 692 הערה 96. וש"נ.

הולנדר לכל הכבוד והיקר הזה, ומאידך — שהצליחו השי"ת לכהן פאר בבית כנסת נכבד ולנהל על מימי התורה והמצוה קהילה חשובה ובעלת קומה, אשר מנהלי וחברי יודעים להעריך כדבעי את רבם ומנהלם הרוחני ומכירים בהצלחתם שזכו לרב ומנהיג כמוהו.

ובפרט בתקופתנו ומדינתנו זו, שלדאבוננו הגדול, רב בה טשטוש הגבולים והערכים עד, כלשון הנביא, שאומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר (ישעי' ה, כ).

וכבר התריע כ"ק מו"ח אדמו"ר מיד בבואו לארצות הברית נגד הרעיון הנפרץ שבשקר יסודו כאילו אמריקה משונה מכל הארצות ושאינה מקום תורה ומצוה וכו'. ואדרבה, לא רק ששלל בהחלט הנחה כוזבת זו, אלא הצביע על כמה מעלות טובות שיש לאחינו בני ישראל בארץ זו ואשר תנאי המקום וצו השעה מוכשרים ביותר מכמה בחינות, ומחייבים עבודה נרחבה בשטח הרבצת והחזקת התורה והמצוה וחינוך הכשר, ואין הדבר תלוי אלא ברצון ובמרץ ובשיתוף פעולה שבין הרבנים ומנהיגי הרוח עם עסקני הציבור והבעליבתים הנאמנים לתעודתם ותפקידם. וההישגים החשובים במשך עשרים השנה האחרונות הוכיחו שסיסמתו היתה מיוסדת ונתאמתה.

ברכתי שלוחה לרבם הנכבד בעל מרץ ורב פעלים הרב דוד דוב שליט"א הולנדר ולכל מנהלי ביהכ"נ ובני עדתם שיחיו, שילכו שכם אחד בדרך העולה בית אל לחזק ולבסס את קהילתם שתתאים בכל הפרטים לשמה המסורתי של קהילה בישראל — „קהילא קדישא". וכמו שהדגיש רבינו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, אשר השנה היא שנת הק"נ להסתלקותו, שהרב ובני הקהילה הם בדוגמת ראש ושאר חלקי הגוף, שמוכן שדוקא שניהם ביחד הם דבר שלם, גוף חי ופעיל בריא ושלם.

ועל יסוד הציווי ואהבת לרעך כמוך שהוא כלל גדול בתורה, תקותי חזקה שקהלתם תשמש דוגמא חי ומקור השפעה טובה בשביל שאר בתי כנסיות ומהם יראו ויעשו. ויהי רצון שילכו מחיל אל חיל מתוך הרחבת הדעת ובשמחה ובטוב לבב.

בכבוד ובברכה לכל המשתתפים בחגיגה שליט"א.

ח'תקצג

וכבר התריע: ראה גם לעיל ח"א אגרת קנו. ובכ"מ.
שהדגיש רבינו הזקן: תניא פ"ב.

ח'תקצד

ב"ה, י"ט שבט, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה:

במענה למכתבו ממוצש"ק, בו כותב אודות החילוקי דיעות בנוגע לסדר לימודו וכו' ומזכיר ג"כ שיש חושדים שרצונו לשנות סדר לימודו הוא מפני שיוכל ללמוד פחות וכו'.

וכיון שעתה נמצא באמצע שנת הלימודים, שבכלל אין זה נוהג להחליף לימוד באמצע השנה ומכמה טעמים, ותעמוד השאלה על הפרק בתחלת שנת הלימודים הבא, לכן מהנכון אשר יוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד תורתנו הק' תורת חיים, מתאים להסדרים שלמד עד עתה אבל כנ"ל בהוספה בחיות בהלימוד, והרי אז יש מקום לומר שכשיווכחו שאמת כן הוא חשקה נפשו בלימוד התורה בלי מבלבל בלימודים אחרים, הרי זה עצמו ישפיע למעט הטענות וכו' והכוונה הנ"ל בהנוגע להוספה בנוגע לחיות בהתמדה ושקידה הוא טפל להטעם העיקרי שהלימוד צ"ל באופן להעלות בקדש כיון שזהו רצונו של הקב"ה, והרי גזע צור מחצבתו מסייעתו בהאמור מתחיל מרבנו הזקן אשר הרבה להפליא בכמה מספריו ומאמריו בגודל הענין בהתמדה ושקידה בלימוד התורה, ובודאי למותר להוסיף אשר הלימוד צריך להיות כהוראת חז"ל לימוד המביא לידי מעשה, ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור.

בברכה.

ח'תקצד

כהוראת חז"ל: קידושין מ, ב.

ח'תקצה

בי"ה, כ"ד שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הנהלת חברה גמילות חסדים שומרי שבת
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם ר"פ מדו"ח דפעולותיהם בקדש, בענין
הצדקה, מצותו של הקדוש ב"ה, ובמעלה הגדולה אשר בה, הוא ענין
גמילות חסדים.

ויהי רצון אשר מתאים לפתיחת רבנו הזקן בסי' תורה אור: צדקה
תרומם גוי, הגבהת והעלאת המדות (ובמק"א מבואר שהוא גם העלאת
בחי' נה"י וגם דבחי' המוחין),

יהי כן בכל עניני המשתתפים בפעולת החברה וההנהלה בראשם —
שליט"א,

ואין מקרא יוצא מידי פשוטו: תרומם גוי, גוי אחד בארץ הם בני
ישראל,

שהרי הצדקה מביאה גאולה הפרטית של נותן הצדקה ומקרבת
גאולה הכללית של כל בני ישראל,

אשר גאולה הפרטית כפשוטה, היא ביטול כל ענינים המבלבלים
מעבודת ה' בשמחה ובטוב לבב,

מצותו של הקדוש ב"ה: אגה"ק סי"ז.
ובמעלה הגדולה: שו"ע יו"ד סרמ"ט סי"ו.
ובמק"א מבואר: לקו"ת לגי"פ (ט, א. יד, ב).
גאולה הפרטית . . הכללית: אגה"ק סי"ד.
ענינים המבלבלים: ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב: וימצאו להם מרגוע. שם
הלי' דעות ספ"ג.

ח'תקצה

נדפסה בלקי"ש חי' ע' 336 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
לקו"ת לגי"פ: ובאה"ת בראשית כרך ו' תתל"ו, ב. כרך ג' תעד, ב.

תיג

אדמו"ר שליט"א

היינו שיהיו כל חפצי איש ואיש בשלשת הסוגים בני חיי ומזוני
כפשוטם — כדרוש, ועד — בשלימות, ועד — באופן דרויחא,

וכמו שהוא ביחוד בענין הצדקה, כמו שנאמר בה: רחבה מצותך
מאד, כפירוש רבנו הזקן.

והרי השנה שנת סגולה, שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא
שלו.

מצו"פ השתתפות.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ובאופן, כהוראת חז"ל, גמ"ח
לעשירים, כי יקויים היעוד: לא יהי בך אביון כי בך יברכך ה' — ויעשון
בניי רצונו של מקום

מ. שניאורסאהן

ח'תקצו

ב"ה, כ"ה שבט, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יוסף שיי דקל

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מייז בטבת, ותי"ח גם כן עבור הפ"ש והספרים
ששלח, כרשום בשולי הגליון. ובודאי גם להבא יעשה כן ותודה מראש.

חפצי איש ואיש: רמב"ם הלי תפלה פ"א הי"ד.
כפשוטם: ראה שרי"ע או"ח (דאדה"ז) סו"ס צב וע"פ משנ"ת בהקדמת הסידור
(בדפוסים הראשונים — בא בתור חתימה לסי התניא) לאדה"ז.
באופן דרויחא: עשירות (שבת קיט, א). וראה כתובות סז, ב.
כפירוש רבנו הזקן: אגה"ק סי"ז. ולהעיר על גי הענינים דהיפך הגבלה שבצדקה:
רחבה, מצותך, מאד. ואכ"מ.
כהוראת חז"ל: סוכה מט, ב.
יקויים היעוד: ראה ספרי לדברים טו, ד.

ח'תקצו

מר יוסף דקל: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ זחמו. ח"ט זקע.

על יסוד הרושם מפגישתנו ושיחתנו ארשה לי להעיר שבנוגע לספרי שימוש בכלל יש תועלת מעשית גדולה בחוט דבוק בכריכה לסמן המקום שמפסיקים בו. בפרט כשהמדובר בספר הספרים, שבודאי הכוונה בחלוקת מתנה זו שישתמשו בספר קדוש זה לעתים הכי תכופות, ומתנאי תפקידיהם שההפסקה מצוי, שלכן משנה חשיבות לחוט שכזה.

תקוטי שהאנציקלופדיאכיס ששלח לי מאז מצא הד נכון והוא נפוץ ברבים.

בטח השתתף באופן המתאים בעצרת כ"ד טבת, ביום מלאות מאה וחמשים שנה להסתלקותו של אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן-ערוך, אבי תנועת חב"ד ושיטתה. וזה מזכירני שבאנציקלופדיא הכיס שלו סיומו בערך „תניא“, כרשום בזכרוני.

בכבוד ובברכה ובת"ח עוה"פ.

ח'תקצו

ב"ה, כ"ה שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר עזרא שיי גוטליב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום כ"ב טבת. וכבר כתבו לי אני"ש שיי — ולא אחת — על דבר התענינותו ועזרתו לכפר חב"ד ומוסדותיו, והתקוה שימשיך בזה ככל האפשר. ולאור מכתבו, הרי התקוה מתחזקת.

בעת רצון אזכיר את כ' ואת אשתו ובני ביתו שיי על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, למלוי משאלות לבו לטובה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

והרי שנה זו בפרט היא שנת סגולה להיותה שנת המאה וחמשים להסתלקותו של אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן-ערוך, אבי תנועת חב"ד ושיטתה והדרכותי, ויהי רצון שהזכרון יעורר כל אחד מאתנו בתוככי כלל ישראל למעשים בפועל בכיוון הרצוי, שהמעשה הרצוי הוא גם צנור וכלי לקבלת ברכות השי"ת בכל המצטרף.

בכבוד ובברכה.

תטו

אדמו"ר שליט"א

ח'תקצח

ב"ה, כ"ה שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב יעקב שיי גולדמן

שלום וברכה!

זה זמן רב לא שמעתי מ' באופן ישר, אבל אני"ש שיי, שולחים לי פ"ש ממנו מזמן לזמן ומבשרים טוב מהתענינותו ועזרתו. ובודאי כבכל עניני טוב וקדושה יוסיף גם בזה, בפרט שבתקופתנו ובאה"ק הכרח חינוך על טהרת הקדש הוא כמה פעמים ככה.

והרי שנה זו, שנת המאה וחמשים להסתלקותו של אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, אבי תנועת חב"ד ושיטתה, היא שנת סגולה וברכה לכל העוסקים בשטח החנוך על טהרת הקדש, וכידוע עד כמה הפליגו נשיאי חב"ד בעסקנות החנוך.

והשי"ת ישלח ברכתו לו ולכל אשר לו ופועל ידיו יצליח.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ח'תקצט

ב"ה, כ"ה שבט, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

תלמידי הכתה השלישית הכתה הרביעית הכתה הששית
דישיבת „אחי תמימים" ליובאוויטש דבאפאלא
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

מכתביכם מכ"א וכ"ב טבת הגיעוני עוד לפני כ"ד טבת, יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשלחן-ערוך, אבי תנועת חב"ד ושיטת חב"ד-ליובאוויטש.

ומאד נעם לי לקרוא שרצונכם להשתתף גם במגבית „קרן שניאור”
 בממון שקבצתם על יד, בצדקה גשמית. קל וחומר שרצונכם להשתתף
 בענין שהוא עקרי לכם, היינו לימוד תורתנו הקי' בהתמדה ושקידה, לימוד
 המביא לידי מעשה קיום המצוות בהידור והנהגה טובה כיאות לתלמידי
 ישיבת „אחי תמימים” ליובאוויטש, מתוך שמחה של מצוה, חדורי אהבת
 ה', אהבת התורה ואהבת ישראל, שהם מעקרי תורתנו של בעל ההילולא.

בטח ידוע לכם כמה התמסרו נשיאי החסידות — הבעל שם טוב,
 אדמו"ר הזקן ונשיאי חב"ד שלאחריו — לחינוך בני ובנות ישראל,
 והתקוות והעתידות שציפו מהם. ואני תפילה שתשתדלו בכל עוז ומרץ
 לקיים ולאמת התקוות האלו בפועל ממש, ואין הדבר תלוי אלא בכם
 ורצונכם. וכבר הבטיחו חכמינו ז"ל יגעת ומצאת ומי שמקדש עצמו
 „מעט” למטה מקדשין אותו „הרבה” מלמעלה, על אחת כמה וכמה
 כשמקדש עצמו יותר ממעט.

השם יתברך ימלא משאלות לבכם לטובה, בגשמיות וברוחניות גם
 יחד.

בברכה.

ח'תר

ב"ה, כ"ה שבט, תשכ"ג
 ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה צבי ארי' שי'

שלום וברכה!

. . . לכתבו ע"ד סדר בלימודים: הרי אמחז"ל במקום שלבו חפץ.

ח'תקצט

קרן שניאור: ראה גם לקריש ח"ט ע' 345.
 הבטיחו חכמינו: מגילה ו, ב.
 ומי שמקדש: יזמא לט, א.

ח'תר

מו"ה צבי ארי' שי': ביגון, ס. פאולא.
 סדר בלימודים: ראה גם לעיל אגרת ח'רמד.
 אמחז"ל: ע"ז יט, א.

הצד השווה בכאוו"א: מסי בחלוקת השי"ס (למיגרס) עוד מסי או פוסקים — לעיונא. פי השבוע וכיו"ב — בסי תו"א ולקו"ת (למיגרס), עוד לימוד בחסידות — לעיונא. הלימודים למיגרס בכל יום. לעיונא — לכה"פ שלא יעברו ג' ימים בלא לימוד זה. ועייג"כ שיחת חי אלול היתשכ"ב.

ח'תרא

ב"ה, ב' אדר, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכי' מו"ה יוסף אהרן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מר"ח אדר עם המצורף אליו.

בעת רצון יזכירו אותו ואת זוגתו תחי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בענינים שכותב.

— ולשאלתו איך להשפיע על קרובים בעניני תורה ומצות, רואים אשר לפעמים יש להשפיע על ידי ידידים ומכירים — יותר מאשר השפעה ישירה אף שגם בעצמם צריכים לעשות בזה כמובן,

התקוה שהשתתפו בהתועדות דיום ההילולא יו"ד שבט וכ"ד טבת שלפניו,

והרי השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסון
מזכיר

שיחת חיי אלול היתשכ"ב: נדפסה בלקריש ח"ט ע' 343 ואילך.

ח'תרא

נדפסה בלקריש חכ"ג ע' 502 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מו"ה יוסף אהרן שי: דינרפלד, טורונטו.

ח'תרב

בי"ה, ג' אדר, הי"תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר שרגא שי מזל

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ח בטבת, ונהניתי לקרוא בו על דבר יחסו
הטוב לאנשי חב"ד בכלל וכפר חב"ד בפרט. ותקותי חזקה שלא רק ימשיך
בזה, אלא עוד יוסיף, כמו בכל ענין של טוב וקדושה שצריך להעלות
בקדש, והרי גודל וצמיחה הוא סימן של חיות בכל דבר חי, לרבות
התענינות חי'.

כבקשתו, אזכירו ואת אשתו ובני ביתו, שיחיו, על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר, מייסד כפר חב"ד, וזכות עזרתו לכפר בודאי יעמוד לך ולכל אשר
לו להתברך בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות גם יחד. ובפרט ששנה זו
היא שנת סגולה להיותה שנת המאה וחמשים להסתלקותו של כ"ק
אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, מייסד תנועת חב"ד ושיטתה
והדרכותי'.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח'תרג

בי"ה, ג' אדר, תשכ"ג
ברוקלין.

ועדת הבחירות דכפר חב"ד מיסודו ובהנהלתו של כ"ק
מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מאד"ח אדר עם המצורף אליו והמכתב
שקדמו,

מודיעים תוצאות הבחירות.

ויהי רצון אשר יתאים הועד הנבחר לתפקידו, כפי המקווה ממיסד
כפר חב"ד הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, לבסס כפר חב"ד בגשם וברוח גם יחד,
ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.

שהרי גם הגשם של בני ובנות ישראל, בהם בחר ה', אף שנדמו
בחומריותם לענינים אלו של או"ה,

וע"פ הדגשת רבותינו נשיאינו, מתחיל מאדמו"ר הזקן,

אשר השנה, שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא שלו,

בענין אהבת ישראל, תתפשט השפעת כפר חב"ד ג"כ באופן האמור
— הלוך והוסיף הלוך ואור, וכאמור זה כ"פ שהכפר יהי המרכז ממנו
יפוצו המעינות חוצה, מעינות דברי אלקים חיים, בכל ארצנו הקדושה
ת"ו, ועד שיחדירו את עניני הגשם והגוף כנ"ל.

ויעשה כל זה מתוך שמחה וטוב לבב אמיתיים.

וחמרא למרא וטיבותא לשקיא (עיין בספר המצות לאדמו"ר הצ"צ,
מצות מילה פרק שלישי) לכל חברי ועדת הבחירות, על עבודתם ופעולתם
בהנהלת הבחירות וכו'.

בברכה לבשו"ט תכה"י מתאים לענין חדש זה, אשר משנכנס (תיכף)
מרבין בשמחה.

ח'תרנ

בהם בחר ה': ראה תניא פמ"ט.

וכאמור: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'תד.

ח'תרד

ב"ה, די אדר, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

צו די אַנטיילנעמער אין דעם צוועלפטען יערלעכען דינער
פון דער ליובאַוויטשער ישיבה אין דער בראַנקס
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך שיק מיין באַגריסונג און ברכה צו אַלע אַנטיילנעמער אין דער
יערלעכער אונטערנעמונג פון דער ליובאַוויטשער ישיבה אין דער בראַנקס,
מיט דער אינערלעכער האַפנונג, אַז די אונטערנעמונג וועט דערפילן אַלע
דערוואַרטונגען, פינאַנציעל און גייסטיג.

אין דער סדרה פון דער היינטיגער וואָך, די ערשטע אין אַ ריי
סדרות וואו עס רעדט זיך וועגן דעם בויען פון דעם משכן, ווערט באַלד
געגעבען אַן אַלגעמיינע אָנווייזונג: **מאת כל איש אשר ידבנו לבו** — צו
נעמען ביישטייערונגען פון אַלע אידן, וועמענס האַרץ וועט באַוויליגען.
אַלע אידן האָבן געדאַרפט האָבן אַ חלק אין דעם משכן, אָבער דערביי
איז באַגרענעצט געוואָרן דאָס אָננעמען פון ביישטייערונגען פון בלויז די
וועלכע וועלען געבן מיט אַ פולער האַרץ. אויבערפלעכלעך שיינט דאָ צו
זיין אַ סתירה. אָבער באמת איז דאָ נישט קיין סתירה, וואָרום **אַלע** אידן
גיבן צדקה אויף הייליגע צוועקן מיט אַ וואַרעם האַרץ; מען דאַרף נאָר
געפינען דעם ריכטיגען צוגאַנג צו יעדן אידן. דאָן גיט יעדער איד לויט
זיינע מעגלעכקייטן: דער וואָס קען געבן **זהב** (גאָלד), גיט **זהב**; דער וואָס
קען געבן **כסף** (זילבער), גיט **זילבער**; און דער וואָס קען געבן **נחשת**
(קופער), גיט **קופער**. און ווען אַ איד גיט מיטן פולן האַרצן, וויל ער דאָך
זיכער געבן מער וויפל ער קען, און דער אויבערשטער פאַררעכנט אויך די
נדבת לבו אַלס צדקה, און גיט די ברכה פון **עשר בשביל שתתעשר**, אַזוי
אַז דער וואָס קען דערוויילע געבן בלויז נחשת, ווערט געבענטשט, אַז ער

ח'תרד

נדפסה בלק"ש ח"ד ע' 1275 והושלמה עמ"י צילום האגרת.
עשר: שבת קיט, א.

זאָל קענען געבן כסף, און דער וואָס קען געבן בלויז כסף, ווערט געבענטשט צו קענען געבן זהב, און דער וואָס קען געבן זהב, ווערט געבענטשט צו קענען געבן אבני שהם ואבני מלאים (טייערע איידלשטיינער).

אונזערע חכמים, זכרונם לברכה, האָבן אָפט אונטערשטראַכן, אַז דער ענין פון משכן אין אונזער צייט איז אַריבערגעגאַנגען צו די ישיבות, ווי חז"ל זאָגן, אַז נאָך חורבן פון בית המקדש רוט די שכינה אין די ד' אמות של הלכה.

ס'איז באַקאַנט דער וואָרט פון אַלט'ן רבין, בעל התניא און שולחן ערוך, דער גרינדער פון חב"ד, וואָס דעם כ"ד טבת איז געוואָרן 150 יאָר פון זיין הסתלקות: „דער אויבערשטער גיט אידן גשמיות, און אידן פאַרוואַנדלען גשמיות אין רוחניות". די צדקה וואָס די שטיצער פון דער בראַנקסער ליובאַוויטשער ישיבה גיבן צו אויסהאַלטן און פאַרשטאַרקן די ישיבה איז דער העכסטער אופן פון פאַרוואַנדלען גשמיות אין רוחניות און דערביי אויך געבענטשט צו ווערן מיט אַ שטייגנדער מאָס גשמיות — פון נחושת צו כסף און פון כסף צו זהב, אצ"ו, און צו פאַרנוצן עס אויף גוטע, געזונדע און פריילעכע זאַכן, אין גוטן געזונד און מיט אמת אידישן נחת פון קינדער שיחיו.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

חכמים... אונטערגעשטראַכן: מגילה כט, א.

חז"ל זאָגן: ברכות ת, א.

דער וואָרט: ראה גם לעיל אגרת חתקפא, ובהנמנן בהערות שם.

ח'תרה

ב"ה, ז' אדר, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' רש"ז שי

שלום וברכה!

במענה למכתב כ' מב' אדר, בו מעיר ע"ד המדובר שכאילו גאולתו של יעקב ומעשה אבות סימן לבנים גאולתנו מותנית בבירוריו של עשו וכו', היכן יסודו של הרעיון.

מיוסד הוא בדברי רבנו הזקן בספרו תורה אור פרשת וישלח, יעוין שם, ושם עיקר ביאורו בסגנון חכמת הקבלה, ומבואר יותר בנוגע לעבודת האדם כפשוטו בספר בנו אדמו"ר האמצעי, תורת חיים על הפרשה האמורה (וראה שם במיוחד פרק ח' ופרק י"א).

דא"ג ע"פ האמור מובנים כמה תמיהות בדרשות רז"ל בפרשה האמורה: מתחלתו הודעת יעקב לעשו, אשר שמר תרי"ג מצות כו' ועד לסופה ולרגל הילדים, זה מלך המשיח (דברים רבה פ"א, כ) עד אשר אבוא אל אדוני שעירה וכו' ועלו מושיעים בהר ציון (ב"ר ספעי"ח).

ובקשר עם ימי הפורים הבע"ל משתדל הנני גם בשנה זו בנוגע למשלוח מנות ומתנות לאביונים, שדוקא במצות אלו רבה העזובה, ומאידך גיסא רבה במיוחד נקודת החינוך וההדרכה אשר בהם, ובודאי גם באה"ק ת"ו בכלל ובמשרדים המתאימים עושים בזה, אבל מצאתי לנחוץ להדגיש עה"פ במכתבי זה, כיון שבהוראות (העתק) משרד החינוך שהגיע לידי נזכרה רק מצות משלוח מנות! והלואי והלואי כבר זכינו להיעוד לא יהי בך אביון ועושים ישראל רצונו של מקום (ספרי לדברים ט"ו ד').

בכבוד ובברכה.

ח'תרה

רש"ז שי: שרגא, ירושלים. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'תבט, ובהנסמן בהערות שם.

ומעשה אבות: ראה גם לעיל אגרת ח'תטו, ובהנסמן בהערות שם.

משחזר: ראה אגרת המזכירות שלאח"ז, וראה גם לעיל אגרת ח'שעה, ובהנסמן בהערות

שם.

[אגרת המזכירות ע"ד משלוח מנות ומתנות לאביונים]

ב"ה, אחד באדר ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

כבוד ידידינו שיחיו
בכל אתר ואתר

שלום וברכה!

בהתנודות דש"ק מבה"ח אדר השתא, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להזכיר על מה שעורר אשתקד בדבר הצורך לפרסם ברבים, אשר לבד מה שמחוייבים לקיים בפורים את המצוה דקריאת מגילה ושאר המצות דפורים (אמירת ועל הנסים ועוד), מחוייבים כולם, אנשים ונשים, לקיים את שתי המצות של **משלוח מנות ומתנות לאביונים**, וכי מחוייבים בזה גם נערים שהגיעו לגיל שלש עשרה שנה ונערות לגיל שנים עשרה שנה, ואשר חובת החינוך — להרגיל בזה גם ילדים וילדות קטנים שלא הגיעו עדיין לעונת בר ובת מצוה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל גם להדגיש עד כמה שאפשר לקיים המצות הללו **בנקל**, באשר את המצוה של **משלוח מנות** אפשר לקיים כבר בזה ששולחים אפילו רק לאחד (איש לאיש ואשה לאשה) שני מיני מזון (או מין מזון יחד עם איזה משקה שהוא), ואת המצוה של **מתנות לאביונים** אפשר לקיים במה שנותנים אפילו רק שתי פרוטות לשני אביונים היינו פרוטה לכל אחד מהם (ומובן מאליה שכל המרבה בצדקה הרי זה משובח).

* * *

בהתאם עם הנ"ל הננו לעורר ולבקש את כל אחד מידידינו שיחיו להזדרז ולעשות כל מה שאפשר בידו הוא או ע"י אחרים, ע"ד החובה דקיום המצות של משלוח מנות ומתנות לאביונים — ועד כמה שאפשר בנקל לקיים אותם — לפרסם בכל מיני פרסום (מכתבים, כרוזים, עתונות, רדיא וכ"ו), בכדי שתגיע הידיעה אודות הנ"ל וההתעוררות בזה לכל אחד ואחת מבני ישראל בכל אתר ואתר, ולהיות מן הזוכים ומזכים את הרבים.

נשמח לשמוע מהנעשה בזה, ות"ח למפרע.

בברכת פורים שמח

מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח'תרו

ב"ה, ז' אדר, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לתלמידות הסמינריון „בית רבקה”
הי עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי פ"ש על ידי חברה-הנהלה מהתקדמות הסמנריון,
ותקוטי שההתקדמות תתמיד בקצב הולך ומוסיף, כצווי חכמינו זכרונם
לברכה — מעלין בקדש.

וביום זה, יום הולדת את משה רבינו, בודאי שמהראוי להתבונן, כי
לידתו והצלתו וחינוכו של מושיען של ישראל באו לו עקב התמסרותן של
שתי נשים בישראל, אם ובת — יוכבד אמו ומרים אחותו. ובה בשעה
שגזירות פרעה הגיעו לשיא קושי השעבוד עד שגרמו לנפילת רוח
והסתייגות אפילו בין ארזי הלבנון שבדור, אף על פי כן לא נפלו ברוחן שתי
נשים אלו, האם והבת, „המילדות העבריות”, ואדרבה המשיכו בעבודתן
במסירות נפש ממש להחיות את הילדים, ובעוצם הגלות הקימו דור
הגאולה. ולא רק על הנשים האצילו מרוחן ואמץ לבן, אלא גם על
האנשים, עד שזכו שעל ידן יבוא מושיען של ישראל להוציא את עם בני
ישראל משעבוד לגאולה.

והוא הדבר בדורות האחרונים של הגלות המר הזה, ובפרט בדורנו
זה, אותו התפקיד ואותה האחריות והזכות שעלו בגורלן של הנשים
שבגלות הראשון הם נחלת הנשים שבגלות זה האחרון, כמו שהדגיש
תכופות כ"ק מו"ח אדמו"ר בכתב ובעל פה. ובשנת סגולה זו, שנת מלאת ג'
יובלות להסתלקותו של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך ומייסד
תנועת חב"ד שיטתה ואורח חייו, יש לזכור ולהתרשם גם מהשפעתה
הגדולה של אמו של בעל היובל, היא הרבנית רבקה, על חינוכו של
אדמו"ר הזקן, כמתואר באריכות בספר הזכרונות לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

ח'תרו

נדפסה בלוק"ש ח"א ע' 191 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
כציווי חכמינו: ברכות כח, א. ושי"נ.

ובהתאם למדתו להיות אומר ועושה, ושמעשה עיקר, לא הסתפק כ"ק מו"ח אדמו"ר בתעמולה, ועמד ויסד רשת בתי ספר וסמינריונים „בית רבקה" בארצנו הקדושה ובתפוצות לחנך בהם בנות ישראל ברוח יוכבד ומרים.

אי לזאת, הנני מקוה מקרב ולב עמוק אשר תלמידות הסמינריון תכרנה בגודל אחריותן וזכותן, ותצלנה כל כוחותיהן לספוג מהרוח הזה, רוח דעת ויראת ה', אשר הסמינריון רוצה להנחיל להן. וכיון שהתלמידות עתידות להיות מורות ומדריכות בישראל, אמות לבנים ועקרת הבית, הרי כל הוספה בחינוכן וידיעתן נכפלת פי כמה וכמה בתלמידות ובבתים שתקימנה לכבוד ולתפארת, וכדאית כל השתדלות והתאמצות בכיוון זה.

השם יתברך ישלח ברכתו לכל אחת ואחת להצליח בלימוד בהתמדה ושקידה ובהנהגה מתאימה ויקוים בכל אחת ואחת מכן — אחותנו את היי לאלפי רבבה וגו'.

בברכה לחג פורים שמח ולהמשיך ההתעוררות בכל ימות השנה — המחכה לבשורות טובות.

ח'תרז

ב"ה, יו"ד אדר, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה' אדר, בו שואל „אודות בית תפלה רפורמי כו"י

ובודאי כוונתו לתנועה הרפורמית, ז.א. שאינם מודים ר"ל בהענין דתורה מן השמים וכו' וכו', ואם כן הוא הרי אינו מובן הספק, ומהי שאלתו, לאחר פסק דין הברור בספר משנה תורה הוא היד החזקה להמורה הגדול הוא הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הלכה ח', ואפילו פסוק אחד וכו' (עיין שם באר היטב) ובודאי יסדר הקדושין אך באולם

ח'תרז

לתנועה הרפורמית: ראה גם לעיל אגרת חתפא.

הקהלה שלו המיוסדת על השלשה עשרה האני מאמין בתוככי כללות התורה והמצוה, או עכ"פ באולם סתם או גם בבית פרטי.

ויהי רצון אשר מתאים לימים אלו, אשר כמו שהי בימים ההם — כן יהי — בזמן הזה, ליהודים היתה אורה — זו תורה — (וקשור בזה) שמחה זה יום טוב (ולמוד התורה המביא לידי מעשה) וששון ויקר — תפלין — שהוקשה כל התורה לתפלין.

בכבוד ובברכה לבשו"ט ולפורים שמח.

ח'תרח

ב"ה, ט"ז אדר, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מייב אדר.

בעת רצון יזכירו אותו ואת זוגתו תחי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

ובבואינו זה עתה מימי הפורים, עליהם נאמר וזכרם לא יסוף מזרעם, ועד שאמרו רז"ל כל המועדים בטלים וימי הפורים לא יבטלו,

והרי ענין הזכרון אשר תומשך ההתעוררות ממנו בכל כחות הנפש ועד המעשה בפועל ואדרבה המעשה הוא העיקר

יהי רצון שיהי כן בנוגע לכל ארבעת הענינים אשר היו בימים ההם

אורה זו תורה: מגילה טז, ב.
שהוקשה: קידושין לה, א.

ח'תרח

מו"ה צבי: פריידין, תל אביב. אגרות נוספות — לעיל ח"כ וחקיד. חח"י ויתחלג.
שאמרו רז"ל: מדרש משלי פ"ט, ב.

תכז

אדמו"ר שליט"א

בזמן הזה, אורה שמחה וששון ויקר כפשוטם וכמשמעם, אורה זו תורה
וכו' ויקר אלו תפילין שהוקשה כל התורה (המצות) לתפילין,

עדי נזכה למסמך גאולה לגאולה, גאולה דאכתי עבדי אחשוורוש אנן
לגאולה האמיתית כימי צאתך מארץ מצרים וגו'

בברכה לבשו"ט.

ח'תרט

ב"ה, ט"ז אדר, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג אי"א נוי"נ עוסק בצרכי צבור בעל מרץ וכו'
מוה"ר יהודא ליב שי' רובינשטיין גלאזגו

שלום וברכה:

על ידי הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א בעל מרץ וכו' מוה"ר שלמה זלמן
שי' העכט משיקגו, שביקר במחנו הטי', קבלתי פ"ש מכת"ר, וכותב גם כן
איך שנתקבל בסבר פנים יפות בקהלתו בכלל, ומכת"ר בפרט. ואף שאין
מקום בכגון דא לנתינת תודה, שהרי שכר מצוה מצוה, אבל רצוני להביע
הנחת-דורו שהי' לי מזה, בידעי כי יש אחים לדיעה בהפצת היהדות
המסורתית והמקורית, בלי פשרות, ובסגנון הבעל שם טוב הפצת
המעיונות חוצה, זאת אומרת אפילו בין אלו שעדין הם חוצה. ובפרט
שבעוה"ר יש מערערים על כך, ולא רק משמאל אלא גם מימין, ואף
שכמובן אין מקום לערעור שהרי הפליגו חכמינו ז"ל בענין להוציא יקר
מזולל, מכל מקום כיון שיש ערעור הרי כל עידוד יקר ביותר, ובפרט עידוד
המצורף למעשה.

בע"ה אמלא בקשתו על ידי הרב העכט, ויהי רצון שמתוך בריאות

אורה זו תורה: מגילה טז, ב.

שהוקשה: קידושין לה, א.

מסמך גאולה לגאולה: מגילה ו, סעיב.

ח'תרט

הפליגו חכמינו: בי"מ פה, א.

הנכונה ובטוב לב ינצל כל כשרונותיו, כנ"ל, להפצת היהדות המסורתית גם חוצה, וביחוד בתוככי הנוער.

ויהי רצון, כיון דאזלינן מימי הפורים, שכמו בימים ההם יהי גם בזמן הזה ליהודים אורה ושמחה וששון ויקר, כפשוטו, שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ויחד עם זה כדרשת חכמינו ז"ל בתורה שבעל פה שתורה אחת היא לנו, תורה שבכתב ושבע"פ, אורה זו תורה כו' עד ויקר זה תפלין, שהוקשו כל המצוות למצוות תפלין, והא בהא תליא, שעל ידי אורה זו תורה מובטח שיהי' אורה וגו' כפשוטו.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ח'תרי

בי"ה, כ"ב אדר, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר דוד שי עפשטיין

שלום וברכה!

נוסף על הבעת תודתי בעת ההתועדות דפורים בעד תשורתו ספר **תשובה שלמה**, בי חלקים, רצוני למסור גם בכתב מקורת רוחי להתראות אתו בעת ההתועדות, וגם לכפול תודתי בעד תשורתו, סי' שו"ת הנ"ל.

תקותי אשר כי ואחיו שי' נמנים בין אלו שיש להם קביעת עתים בתורה בכלל, ובספרים אלו ביחוד. ובפרט שספרי הלכה הם העוסקים בענינים הנוגעים למעשה בפועל, וכבר אמרו חכמינו ז"ל גדול למוד שמביא לידי מעשה. ובודאי מקיימים גם כלל גדול מצות ואהבת לרעך כמוך בהשפעה כל אחד בסביבתו, שהרי כל מי שיש לו השפעה על רבים אחריות הרבים עליו וזכות הרבים תלוי בו.

בכבוד ובברכה.

כדרשת חכמינו: מגילה טז, ב.
שהוקשו: קדושין לה, א.

ח'תרי

אמרו חכמינו ז"ל: קידושין מ, ב.

ח'תריא

ב"ה, כ"ה אדר, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליי שיי עמיקם

שלום וברכה:

זה מזמן שרציתי לכתוב לו ולא ידעתי איפה נמצא, ועתה נודעתי
שנמצא כבר בא"י והכתובת שלו.

ראשית כל אביעה לו ת"ח בעד הספר, וכיון שהספריי שלנו היא
לתועלת הרבים, תקותי שימשיך בכגון דא גם בעתיד.

תקותי שגם בזכרוננו שמורים רשמי פגישתנו ושיחתנו, והעיקר
שהדברים שנדברו בינינו בנוגע עניני הכלל, ומהם כמה בעיות הכי חיוניות
ורציניות, יביאו פירות ותועלת גם לרבים.

והרי רואים במוחש, ובדורנו זה במיוחד אחרי גלוי האנרגי הכי
מבהילה הנמצאת בכמות הכי קטנה, אשר לפעמים ביכולת היחיד להביא
שנוי יסודי בחיי הרבים, כי לא הכמות היא המכרעת אלא האיכות. ואם
בחומר ובגשם הדומם כך, על אחת כמה וכמה בחומר וגשם גוף הישראלי
וביתר שאת בנוגע לחיים הרוחניים של עמנו בני ישראל. אלא שעל היחיד
לגלות כל האנרגי שבקרבו, שבאמת איךסופית היא, ובסגנון רבינו הזקן
בעל התניא והשו"ע, שהשנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקותו, הנפש
השנית בישראל היא חלק אלוך ממעל ממש, וכיון שמקורה באיךסוף
ב"ה, הרי היא וכל כוחותי איךסופיים.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ח'תריא

ובסגנון רבינו הזקן: תניא רפ"ב.

ח'תריב

ב"ה, כ"ה אדר, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליעזר ש"י שטיינמן

שלום וברכה:

בהוספה לפ"ש על ידי הרב א.ח. גליצנשטיין ש"י, נעם לי במיוחד לקבל פ"ש מכי על [ידין] ידידנו הרש"י ש"י שזר, שכמו שסיפר לי ראה את כי בסמיכות ליציאתו מאה"ק ת"ו ובודאי ימסור לו פ"ש בחזרתו. תקותי שלעת קבלתו מכתבי זה כבר ממשיך בעבודתו בביתו, ואקוה שיעמיד בראש עבודתו עכשו הכנת שני כרכים שיש לו עוד בנוגע לחסידות חב"ד ולסיימם בהקדם, בפרט שהשנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקותו של בעל התניא, ודבר בעתו מה טוב. והעשי מתוך שמחה מוסיפה ברכה והצלחה, כידוע עד כמה הפליגו רבותינו ז"ל בענין השמחה, ובפרט שמחה של מצוה, ובנידון דידן — הפצת תורת חב"ד.

מענין לענין באותו ענין, תודה חמה ולבבית בעד ספר בר מצוה ששלח לי, ובודאי לא נצרך לדברי תהילה בעד ספר זה המצטיין אפילו בצורתו החיצונית [ושלא כדעת הטועים שחושבים שאין זה חשוב, שאף אמנם אמת שהפנימיות עיקר אבל הרי אמרו חכמינו ז"ל התנאה לפניו במצוות, טלית נאה, ציצית נאה וכו'].

איני יודע אם יש לי הצדק לחוות דעת במקצוע שאינו שלי, ואם נוגע למעשה עכשו, אבל לדעתי רצוי שציורים בספר הנועד לנוער בגיל בר מצוה לא ידגימו דווקא שיטה מסוימה באמנות, אלא יתאימו יותר (ומה טוב — אף) לערכם וגילם. כנ"ל, אבקש סליחתו, בפרט שאין צועקין על העבר, אבל הרי כבר "היי לעולמים" והצליח כי להוציא ספרים בהוצאה שני, ואם כן אולי יש מקום לתיקון.

ביחוד נהניתי לראות שמתחיל ספרו בהנחת תפלין וברכתן כפשוטן,

ח'תריב

מר אליעזר שטיינמן: אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רלה, ובהנסמן בהערות שם.
אמרו חכמינו ז"ל: שבת קלג, ב. ושי"ג.

תלא

אדמו"ר שליט"א

שהמעשה הוא העיקר, ולהוציא מלבן של אלו אשר, בעוה"ר [וכסגנון —
א"י לא יחסר כל בה], רוצים לעוות ענין הבר מצוה, ח"ו.

בכבוד ובברכה לבריות טובה ולהצלחה בהנ"ל ובכללות ענינו.

מ. שניאורסאהן

ח'תריג

ב"ה, ג' ניסן, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ כו'
הרב צבי דוב שי

שלום וברכה:

למרות רצוני להפגש עמו פא"פ, ובפרט אחרי נאומי על מדע ודת, לא
אסתייע מילתא מרוב הטרדות, ונתקיים אצלי דבר משנה אל תאמר
לכשאפנה אשנה כו'. ועכ"פ אודה לו בכתב בעד שלחו לי העתק נאומי
הנ"ל. עד התראותינו פא"פ סו"ס כתקותי חזקה.

עיקר מכתבי, כמובן, להביע לו ברכה והצלחה לרגלי קבלתו כתב
רבנות בבית הכנסת שלו, ומצורף בזה העתק מכתבי לנשיא בית הכנסת
במענה על ההזמנה.

ויהי רצון שינצל חילו באורייתא לנהל עדתו על מי מנוחות, ולהפיץ
היהדות המסורתית בלי פשרות בקהלתו בכלל, ובתוככי הנוער בפרט
ובכל מקום שידו מגעת. ולמותר להאריך לדכוותי בצורך החיוני בזה,
בפרט בימינו אלה.

ויעשה כ"ז מתוך שמחה וחירות אמתית מכל מצרים וגבולים ומכל
ענינים המבלבלים עבודת השם בשמחה וטוב לבב, כענין ימי חג הפסח
זמן חרותנו הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

בכבוד ובברכה לחג פסח כשר ושמח.

ח'תריג

הרב צבי דוב: קוטזומסקי.
דבר משנה: אבות פ"ב מ"ד.

ח'תריד

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

פסח, זייענדיג דער ערשטער טאָג און דער ערשטער יום טוב באַ
אידן,

דער ערשטער אין צייט און דער ערשטער אין מעלה און חשיבות —
וואָרום זיין אינהאַלט איז דאָך די באַפֿרייאונג פון די אידן און דער
אַנהייב פון צו זיין אַ זעלבסטשטענדיקער פאָלק מיט אַן אייגענעם
לעבענס־שטייגער לויט דער תורה — אייגענע מצות, ימים טובים א.א.וו.

האָט ער דעריבער אַ באַזונדערע וויכטיקייט פאַר אַלע אידן און פאַר
יעדן אידן אין אַלע צייטן און אומעטום. דערפאַר איז אויך די
איינצלהייט פון פסח און יציאת מצרים האָבן זיי אַ ספּעציעלע
באַדייטונג אַלס אַן אַלגעמיינע אַנווייזונג און לערע אין אידישן לעבן, סיי
פאַר דעם יחיד, סיי פאַר דעם רבים און סיי פאַר דעם כלל.

* * *

איינער פון די וויכטיקע פרטים פון יציאת מצרים, איז אַז דאָס איז
פאַרגעקומען בעצם היום הזה, וואָס מיינט, לויט ווי אונזערע חכמים
זכרונם לברכה דערקלערן, אַז אין דעם מאָמענט וואָס הגיע הקץ, די צייט
פון דער באַפֿרייאונג, זיינען די אידן אַרויס פון מצרים, ניט פאַר

ערשטער טאָג: כמשי"נ זכור את היום הזה (שמות יג, ג) וראה שמו"ר (פייט, ז):
הזהר כו' יום השבת כו' היום הזה.

ערשטער יום טוב: ר"ה בתחלתה.

דער אָנהייב: ראה יבמות מו, א ושם.

אונזערע חכמים: במכילתא לשמות יב, מארמב. הובא בפרש"י שם.

ח'תריד

נדפסה בהגדה של פסח ח"ב ע' תקצז (הוצאת תשנ"א) והוגהה ע"פ צילום האגרת.

האַלטענדיק זיך אפילו כּהרף עין, אויף איין אויגנבליק. דערצו ווערט נאָך צוגעגעבן, אַז אויב די אידן וואָלטן אַט דעם מאַמענט פאַרשפּעטיקט, וואָלט מען פאַרלאָרן ח"ו, זיי און אנו ובנינו ובני בנינו (מיר און די קינדער און קינדס קינדער), די גאַנצע זאַך פון גאולת מצרים!

איז דאָס אינגאַנצן אומפאַרשטענדלעך: עס איז דאָך שוין געווען נאָך די צען מכות, וועלכע האָבן געבראַכט דערצו אַז די מצריים האָבן געטריבן די אידן פון מצרים — איז וואָס איז געווען אַזוי נוגע דער הרף עין? און ווי לאַזט זיך עס פאַרשטיין, וואָס אויב מען וואָלט פאַרשפּעטיקט איין אויגנבליק, וואָלט מען פאַרשפּעטיקט די גאַנצע גאולה?

דערצו שטעלט זיך די הויפט פּראָגע: וואָס איז די תורה — הוראה — אַנווייזונג דערפון, וואָס צוליב איר דערציילט די תורה בעצם היום הזה?

* * *

די דערקלערונג אין דעם:

ווען הגיע הקץ, עס קומט דער מאַמענט אויף מאַכן אַן ענדע און אַרויסגיין פון טומאת מצרים, טאָר מען די געלעגנהייט ניט אַפלייגן אפילו אויף אַ הרף עין.

די סכנה פון דורכלאָזן דעם מאַמענט איז געווען ניט אַז די מצרים וועלן דאָן חרטה האָבן, נאָר אַז צווישן די אידן וועלן זיך געפינען אַזעלכע וואָס וועלן חרטה האָבן, ניט וועלן פאַרלאָזן דאָס איינגעוואָהנטע שטייגער לעבן אין מצרים און אַוועקגיין אין אַ מדבר מקבל זיין די תורה.

די אַנווייזונג דערפון פאַר יעדן אידן, מאַן אָדער פרוי, יונג אָדער אַלט, איז:

דער מיין פון „יציאת־מצרים" אין טאָרטעגלעכן לעבן איז — דאָס באַפרייט ווערן פון דער פאַרשקלאַפונג פון דעם מענטשן צו זיין גוף ונפש הבהמית, פון דער פאַרשקלאַפונג צו די קערפערליכע פאָדערונגען און

נאָך צוגעגעבן: מפרשים בשם הזהר (זית רענן — הובא באוה"ת להצ"צ בא ע' שכז).

זיי און אנו כו': כמבואר בהגדה.

די סכנה: ראה תניא פל"א.

אין טאָג טעגלעכן לעבן: תניא פמ"ז ובכ"מ.

געוואוינהייטן, ווי אויך — פון דער מאַטעריאַליסטישע סביבה אַרום; די דאָזיקע באַפרייאונג קומט דורך דעם צו הערן זיך און אויספאַלגן דעם שטענדיגען רוף פון דעם אויבערשטען, אלקי (דער גוט פון) אברהם יצחק ויעקב: והוצאתי אתכם מתחת סבלות . . . והייתי לכם לאלקים (איך וועל אייך אַרויסנעמען פון דעם לאַסט און דרוק און איך וועל זיין אייער גוט), וואָס דאָס דריקט זיך אויס (ווי דאָמאַלס — באַם אַרויסגיין פון לאַנד מצרים) דורך אָננעמען די תורה און אויספאַלגן אירע מצות.

* * *

דער רוף איז אַ שטענדיגער, יציאת מצרים דאַרף זיין בכל יום ויום — יעדן טאָג איז הגיע הקץ, אַ שעת הכושר (גינסטיגער מאָמענט) אויספאַלגן דעם רוף —

עס זיינען אָבער פאַראַן אַזעלכע וועלכע „פאַרהאַלטען זיך“, זיי לייגען אָפּ די שעת הכושר אויף די „דריי פרומע טעג פון יאָר“ (ראש השנה און יום כפור), אָדער מאַקסימום — אויף שבת און יום טוב. אַפילו פון די וואָס דערמאָנען און פראָווען „יציאת מצרים“ יעדן טאָג ביים דאָוונען, איז אָבער פאַראַן אַזעלכע וואָס זיי באַשרענקען עס נאָר צום דאָוונען, לאַזן דורך די שעת הכושר וואָס איז דאָ אין פערלויף פון דעם טאָג.

און ווי דאָס איז אין לעבן פון דעם יחיד, אַזוי איז עס אויך אין לעבן פון דעם רבים און כלל; נאָר דערביי איז די שעת הכושר, פאַרשטייט זיך, נאָך פיל, פיל וויכטיקער.

* * *

די אויסערגעוויינלעכע שעת הכושר און געלעגנהייט וואָס „קלאַפט איצט אין טיר“ — איז דאָס וואָס צווישן גאָר ברייטע קרייזן, ספעציעל צווישן דער יוגנט, איז, זייט אייניגע יאָר, אַ שטאַרקע באַוועגונג אומצוקערן זיך צו אונזערע אמת'ע מקורות. און אין פילע ערטער און אין מערערע זאכן — איז אויך די גוים „טרייבן“ די אידן פון דער אידעאָ לאַגיע פון מאָדערנער „טומאת מצרים“.

אַ גרויסע טייל פון די קרייזן וועלכע זיינען געווען אָפגעפרעמדט פון

אלקי . . . אברהם כו' והוצאתי: שמות ג, טז. שם ו, ו.
דער רוף איז אַ שטענדיגער: כהמאמר „חה"פ ווערט נמשך שטענדיג“ (שיחות חה"פ תשי"ג — לכ"ק מו"ח אדמו"ר).

אידישקייט — זוכן דעם וועג צוריק צו תורה ומצות, און אַ גרויסע טייל פון תורה ומצות קרייזן — זוכן צו פאַרשטאַרקן און פאַרטיפן זייער פאַרבונד און אידענטיפיצירונג מיט זיי.

און מיט דעם אויסנאַם פון די וואָס האָבן שוין זייט יאָרן אויפֿ־ געהערט טראַכטן — איז איצט אַ צייט, וואָס אַלע, און ספּעציעל די יוגנט — זיינען ניט נאָר גרייט צו הערן דעם פולן אמת, נאָר זיי פאַדערן אַז מען זאָל זיי זאָגן דעם פולן אמת. אויך די וואָס זיינען דערווייל נאָך ניט גרייט צו נעמען אויף זיך אַלע מצוות אויף איין מאָל און איבערשטעלן זייער לעבן מיט איין שפּרונג, זיינען זיי אַבער רייף גענוג און מוטיק גענוג צו הערן דעם ריינעם אמת, אַן פשרות און ניט „צוגעשניטן לויט באַשטער־ לונג“. די דערפאַרונג האָט געוויזן, אַז דאָרט וואו די יוגנט קומט אין באַרירונג מיט עכטע תורה־ומצוות־אידישקייט, ווערט זי צוגעצויגן צו דעם און אַ גאָר באַדייטענדער טייל פון זיי האָט אָנגעהויבן איינאַרדענען זייער טאַג־טעגלעכן לעבן אין איינקלאַנג דערמיט, און מיט אַן ענטשלאָסנקייט און לעבעדיקייט, מיט וועלכע יוגנט איז באַשאַנקען.

מיט צער אַבער מוז געזאָגט ווערן, אַז כאַטש ס׳איז שוין עטלעכע יאָר ווי די דאָזיגע דערוואַכונג איז דאָ, איז דער וויילע די שעת הכּושר ניט אויסגענוצט געוואָרן אין דער געהעריקער מאָס, און ספּעציעל גרויס איז דער צער — זעענדיק אַז זי איז כמעט גאַרניט אויסגענוצט געוואָרן פון די וואָס דאַרפן זיין די גייסטיגע פירער.

* * *

ויהי רצון, דער אויבערשטער זאָל העלפן, אַז אַזוי ווי באַ אונזערע עלטערן אין מצרים איז ניט פאַרהאַלטן געוואָרן זייער אַרויסגיין פון מצרים אפילו אויף אַ הרף עין, און דאָס האָט געפירט צו דער פולער גאולה פון דעם גוף און צו דער פולער גאולה פון דער נשמה (דורך קבלת התורה, וואָס איז געווען דער צוועק און אַפּשלוס פון יציאת מצרים) —

אַזוי זאָל יעדער איינער און איינע אויסנוצן אין דער פולער מאָס די אויסערגעוויינליכע שעת הכּושר פון איצטיקן מאָמענט, צו העלפן זיך און דעם צווייטן, און דעם רביס און דעם כלל, צו באַפרייט ווערן פון אַלערליי

צוועק און אַפּשלוס: שמות ג, יב. יכמות שם. ז״ח ר״פ יתרו.

אַן פשרות: ראה גם לקמן אגרת חתרמז״ח.

פארשקלאפונגען, און דער עיקר, פון דער שווערסטער פון זיי, פון דעם געדאנק פון „נהי ככל הגוים“ (מיר זאלן זיין ווי אלע פעלקער), און אומקערן זיך צו תורה און מצוות אין דער פולסטער מאַס, און עס זאל מקויים ווערן די הבטחה און פסק דין: ישראל עושין תשובה (צוריקער) — ומיד הן נגאלין, מיט דער אמת'ער און פולקאמענער גאולה דורך משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

מנחם שניאורסאהן

ח'תרטו

ב"ה, י"ג ניסן, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליעזר הלוי שי' המכונה פרופ' פינקלשטיין

שלום וברכה!

לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני להביע לו ולכל אשר לו חג כשר ושמח וחירות אמתית, חירות בגשם וברוח, חירות מכל עניינים המבלבלים עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב,

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בכל ימות השנה.

בכבוד ובברכה.

נעם לי להודיע שבמהדורה החדשה של ספרו על הפרושים דוחה דיעות נפסדות שנכנסו לתוך ספרו במהדורא קמא, ואף שלא ראיתי את ספרו, אבל נאמן הוא המקור שממנו נובעת הידיעה הנ"ל שהיתה לי

דער שווערסטער: ראה קונטרס ומעין סוף מ"א.
הבטחה און פסק דין: רמב"ם הלי תשובה פ"ז ה"ה.

ח'תרטו

מר אליעזר . . פינקלשטיין: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט ז'תלה, ובהנסמן בהערות

שם.

לקורת רוח ועל כגון דא אומר לו יישר חילו וימשיך בכיוון זה. והרי מעלת האדם היא שהוא מהלך (שבזה נעלה הוא גם על מלאכי עליון שאינם אלא עומדים). וזהו גם ענין של יציאת מצרים בכל יום — לצאת מן המצרים והגבולים ולעלות גם עלה, בעלי אחריו עלי. ומעשה הוא העיקר, כמובן, קיום המצות מעשיות שגם בזה, ובפרט בזה, צריך להיות מעלין בקדש, כולל מצות ואהבת לרעך כמוך בהדגשה ובהשפעה על הזולת. וכבר מלתי אמורה, וכמדומה לי גם כתבתי לכי במכתבי הקודם, שהנוער מוכן ומזומן לשמוע ולקבל הרבה יותר מאשר משערים. ועוד בענין זה במכתבי הכללי מעניינא דיומא המצי"ב.

ח'תרטז

ב"ה, י"ז ניסן, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך מנחם מענדל שיי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ההגדה אשר טרח לשלחה לכאן, וכבר אמרו חז"ל, חמרא למרא וטיבותא לשקי, כשהמדובר בבעל בחירה (עיין ספר המצות לאדמו"ר הצ"צ, מצות מילה סוף פרק ג')

ומענין לענין באותו ענין, כיון שעילוי ליל פסח הראשון (זמן ההגדה) הוא שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה **בכבודו ובעצמו**, מזה התעוררות נוספת ללימוד פנימיות התורה עיין זח"ג קנ"ב א' וק"ל.

והרי הימים ימי סגולה להני"ל כידוע דברי קדש רבותינו נשיאינו בזה.

בברכה לבשו"ט.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום.

האדם... מהלך: ראה גם תרא וישב ל, א. ובכ"מ.

ח'תרטז

האברך מנחם מענדל: חרף, גי.

ח'תריז

ב"ה, כ"ח ניסן, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום א',

בעת רצון וועט מען אייך מזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לויט דעם אינהאלט פון אייער
שרייבען, ויהי רצון מהשי"ת אזוי ווי ר'האט געשריבען די בקשה זאלט
איר אויך שרייבען א גוטע בשורה אין דעם

און מיר קומען דאך איצטער פון די טעג פון פסח, זמן חירותינו,
באפרייאונג פון אלע ענינים המבלבלים, און דער זכות הצדקה (לויט דער
ביגעלייגטער קבלה) זאל אייך ביישטיין אין דעם

לויט ווי פארצייכענט אין מיין זכרון, האב איך שוין אייך געשריבען,
וויבאלד איר זייט געווען א תלמיד פון ישיבת תומכי תמימים אין ווילנא,
מיסודם של רבותינו נשיאנו, או מיר זיינען פארזיכערט געווארען, אז
קדושה טרעט ניט אפ פון איר ארט, אויך שרייבט רבנו הזקן, וואס דער
יאָר איז דער הונדערט פופציגסטער הסתלקות הילולא שלו, אז יחוד זה
למעלה הוא נצחי (תניא פרק כ"ד), האָף איך אז איר באַנוגענט זיך ניט
מיט האַבען א קביעות אין לערנען תורת הנגלה נאָר האָט אויך קביעות
בלימוד תורת החסידות, און טוט אויך אלס מעגליכע צו פאַרשפּרייטען
תורת החסידות ועניני וואו נאָר איר קענט גרייכען, לויט דער הדגשה פון
תורת החסידות אין דעם ענין פון אהבת ישראל, וזכות הרבים מסייעתו.

און איך וועל זיין צופרידען צו הערען פון אייך גוטע בשורות אין
דאָס אויבען געזאָגטע.
בברכה לבשו"ט.

ח'תריז

א תלמיד . . קדושה: ראה גם לקריש חיד ע' 313. רש"ג.

ח'תריח

ב"ה, כ"ט ניסן, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה אפרים אליעזר שי הכהן

שלום וברכה:

היום בקר לפני נסיעתי על הציון הק' נתקבל מכתבו מיום השני עם המצורף אליו, והזכרתיו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

ולהערתו בסיום המכתב — למ"ש בסי' טו"א — ואינו תח"י — דלכאורה ישראל בכניסתם לארץ מותרים היו לאכול חדש בשבע שכבשו, שהרי לא חמיר מקדלי דחזירי דאשתרי, ומתרץ, דהי' בזה איסור קצירה ולא אישתרי אלא מה שמצאו מן המוכן, וכת"ר מדילי' מתרץ מה דקשה על תירוצ' זה [שהרי קצירה ביריחו מותרת (רש"י פסחים נ"ה ע"ב ד"ה וקוצרין) כיון דתבואת יריחו אינה כשרה למנחות], דהיינו רק כשיושבים בארץ שיש שם מקום להביא מן המובחר, ומסיים בצ"ע.

ולפע"ד מה שיש להעיר בכל ג' הנ"ל הוא.

(א) בנוגע להקושיא — לכאורה פשוט דהיתר דקדלי דחזירי הוא בקשר עם המלחמה* (עכ"פ בקשר עם הכבוש**) והמובא בנוגע לאיסור חדש, הרי הי' תיכף בכניסתם לארץ, קודם כל מלחמה וכבוש, כמקרא מפורש.

(ב) התירוצ' שלא הותר אלא המוכן ולא הצריך קצירה — אינו מובן, שהרי מפורש בקרא "כרמים וזיתים" ולמה תגרע תבואה שבשדות. ואולי הכוונה דרך איסור אכילה הותר ולא איסורין אחרים — וכסיום הכתוב "ואכלת".

(*) עיין רמב"ם ה' מלכים (ח, א), "אם ירעב".
(**) עיין רמב"ן ואתחנן (ו, י) "התיר להם שלל".

ח'תריח

מו"ה אפרים אליעזר: יאלעס, פילדלפיה. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רפח, ובהנסמן בהערות שם.
בס' טו"א: טורי אבן לר"ה יג, א ובקרא שם.

[ג] בתירוץ כת"ר ומה שסיים בצ"ע, — לכאורה פשוט הוא — דכיון דהעומר בא מן הארץ, אפשר להביאו רק מהארץ שכבר נכבשה, והרי באותה שעה לא הי' ישראל אלא בסביבת יריחו. ולא גרע מגגות צריפין (מנחות ס"ד ב') דכשלא ביכר — מביאין אותו מכל מקום.

בברכה לבשו"ט.

ח'תריט

ב"ה, אדר"ח אייר, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך עזרא בנימין שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב,

לפלא גדול שאין מזכיר דבר מפעולותיו בהפצת היהדות, ובוהו כמובן ופשוט ומוכרח — בענין הפצת המעינות דא"ח, והרי בבין-הזמנים דהלימוד הוא, אשר אף שע"פ דין אין נפק"מ וגם אז מצות תלמוד תורה בתקפה, הרי מכמה סיבות הפועל הוא לא כן, ובמילא זמן פנוי יותר לפעולות האמורות, והובטחנו הבא לטהר, וידוע דיוק רבנו הזקן, לטהר גם אחרים, מסייעין אותו.

בודאי שומר גם עתה שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, נוסף על שיעוריו לימוד בהתמדה ושקידה הן נגלה דתורה והן בפנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסון
מזכיר

ח'תריט

האברך עזרא בנימין שי': שוחט, טורונטו. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א ח'רז. לקמן ח'תרסג.
והובטחנו .. דיוק: יומא לה, ב. לקרית דרושים לשמע"צ פח, ב.

ח'תרכ

כ"ה, אדר"ח אייר, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יהודה ליב שי

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו,

ובעמדנו בתחלת חדש זיו, הוא חדש אייר, חדש השני לניסן שענין זה
השני לחג המצות,

י"ל בדרך אפשר, דכמו שבמצה ישנם שני ענינים, מיכלא
דמהימנותא ומיכלא דאסוותא,

וידועים דברי וביאור רבותינו נשיאינו בזה, אדמו"ר הזקן — אשר
השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא שלו — ובנו אדמו"ר
האמצעי, דמיכלא דמהימנותא, הרי מלכתחלה בריא הוא, ומיכלא
דאסוותא שחלה ונתרפא וכו'.

יש לרמוז זה בשני אופני כתיבת אייר, אייר ר"ת אני ה' רופאך,
אייר, ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל, הן הם המרכבה, שכל ימיהם לעולם
לא הפסיקו אפילו שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים,
שמה מובן שזהו באופן דמיכלא דמהימנותא, משא"כ הסדר דאני ה'
רופאך.

אף שגם בסדר דאני ה' רופאך בפרטיות ישנם ג"כ שני האופנים גם
האופן דלא אשים עליך מלכתחלה,

וע"פ מ"ש בכ"מ י"ל שזהו ג"כ ענין החילוק רצון העליון בלשון
הקבלה אריך, שזהו ר"ת כי אני ה' רופאך, ופנימיות הרצון, דלית שמאלא
בהאי עתיקא, כולו ימינא, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכלל ובפרט.

ח'תרכ

מו"ה יהודא ליב שי: רסקין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'שנה, ובהגסמן בהערות שם.
וידועים: ראה הגשי"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' לד. ושי"נ.
בשני אופני: בהבא לקמן — ראה גם לקריש חלי"ב ע' 251. ושי"נ.
הן הם המרכבה: ראה תניא פליד.

ח'תרכא

ב"ה, אדר"ח אייר, תשכ"ג
ברוקלין.

אל הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבriק בקשר
עם הנחת אבן הפנה לאגף השני:

„תהא התחלת אגף השני בחודש השני להצלחה בשתי הבחינות
ובתורה הנגלית והפנימית כביאור אדמו"ר הזקן במאמרו* במדבר (השני).
בכבוד ובברכה לכל המשתתפים שליט"א

מנחם שניאורסאהן

בטח נתקבל המברק בעתו, ובודאי יודיעו, ובפרטיות הדרושה, מהנעשה.
בכבוד.

ח'תרכב

ב"ה, א' אייר, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ נוי"נ וכו' מו"ה יהודא ליב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ט ניסן ער"ח זיו.

(*) בלקו"ת, כמובן.

ח'תרכב

נדפסה בהגדה של פסח - הוצאת תנ"א - ח"ב ע' תנז והושלמה ע"פ העתק
המזכירות.
מו"ה יהודא ליב: גלייברמן, ירושלים.

תמג

אדמו"ר שליט"א

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון שיבשר טוב
בזה,

והרי באנו זי"ע מזמן חירותינו, חירות מכל ענינים המבלבלים.

בברכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

לכתבו — בכת א' מג' הכתות (דק"פ) — צ"ע אם לעת"ל תהי
שחיתותו בגי' כתות, כיון דהוא משום דמספקא לן (פסחים סד, ב ושם)
ובאם יפתר הספק דבב"א קאמר — בטח תבטל כת שנקי עצלנית.

ח'תרכג

ב"ה, ד' אייר, תשכ"ג
ברוקלין.

. . . לכתבו ע"ד המאורע בהנחת תפלין — יש להעשות בקי
בהעניני דרושי דא"ח בענין תפלין: ד"ה שימני כחותם וביאורו (לקו"ת
שה"ש) בשער התפלין שבסי', ומצות תפלין בסי' דרך מצותיך.

ח'תרכד

ב"ה, י"א אייר, תשכ"ג
ברוקלין.

אל הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהברקנו להם אתמול לילה:

„במבצע ל"ג בעומר להדגיש שנת המאה וחמשים ולהוסיף זה גם באל"ף
בי"ת ובשאר הנדפסים שמחלקים

מזכירות".

בכבוד

מזכיר

נ.ב. לפלא גדול שבהוצאה החדשה של ההגדה שחולקה במבצע לפני
ח"פ לא נזכר ע"ד שנת המאה וחמשים.

ח'תרכה

ב"ה, ל"ג בעומר, ה'תשכ"ג
— שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע חברות פון אגודת נשי ובנות חב"ד איבערצאל, און
צו די אַנטיילנעמער אין דער אַכטער יערלעכער
קאָנווענשאָן בפרט
ה' עליהן תחינה

שלום וברכה!

די היינצאריגע קאָנווענשאָן פון נשי ובנות חב"ד וועט, ווי אַלע חב"ד
אונטערנעמונגען דעם יאָר, זיכער שטיין אונטער דעם איינדרוק פון דעם
150טן יאָרצייט־הילולא פון דעם אַלטן רביין, בעל התניא והשלח־ערוד,
דער גרינדער פון דער חב"ד שיטה, לעבנסשטייגער און באַוועגונג.
ספעציעל — נעמענדיג אין אַכט דעם וויכטיגען אָרט וואָס די אידישע
פרוי בכלל, און די חב"ד פרוי בפרט, פאַרנעמט אין אידישן לעבן.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, ווי אויך מיט דעם וואָס די קאָנווענשאָן
קומט פאַר אין די ספירע־טעג, וויל איך בקיצור איבערגעבען דעם

ח'תרכה

נדפסה בלקריש ח"ד ע' 1300 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

באקאנטן סיפור וועגן איינעם פון דעם אלטן רבינעס ערשטע חסידים, ר' גבריאל נושאדחן און זיין פרוי מרת חנה רבקה.

* * *

ר' גבריאל, איז געווען פון די אָנגעזעענסטע בעל־רבנים אין וויטעבסק, אָבער עס זיינן דורכגעגאנגען שוין פינף און צוואַנציק יאָר זינט דער חתונה און קיין קינדער האָבן זיי נישט געהאַט. דאָן איז, דורך געוויסע רדיפות וואָס ער האָט געליטן, האָט ער פאַרלאָרן זיין פאַרמעגן. ער האָט דעריבער געהאַט פיל פאַרדרוס ווען עס האָט זיך געמאַכט ביים אלטן רבי'ן אָן ענין פון פדיון שבויים און ער, ר' גבריאל, האָט זיך נישט געקענט באַטייליגען אין דעם מיט דער סומע וואָס מען האָט אויף עס אַרױפֿ־געלייגט. ווען זיין פרוי האָט זיך דערוואוסט פון דעם אַלעם, האָט זי פאַר־קויפט אירע פערל און צירונג פאַר וועלכע זי האָט באַקומען די נויטיקע סומע; זי האָט די מטבעות געשייערט בױ זיי האָבן געבלישטשעט, און מיט אַ תפילה אַז אויך זייער מזל זאָל אויפֿשיינען האָט זי פאַרפאַקט די מטבעות און האָט עס געגעבן דעם מאָן אַוועקצופירן צום אלטן רבי'ן.

אַריינקומענדיק צום רבי'ן אין ליאָזנא, האָט ר' גבריאל אַוועקגעלעגט דעם פעקל אויפֿן טיש און אויף דעם רבינעס אָנווייזונג עס דאָן פאַנאָדערגעפאַקט. די מטבעות האָבן אויסערגעוויינליך ליכטיק אויפֿגעשיינט.

דער אַלטער רבי האָט זיך פאַרטראַכט און געזאָגט: פון דעם גאָלד און זילבער און קופער וואָס אידן האָבן געגעבן אויפֿן משכן האָט קיין זאך נישט געשיינט נאָר דער כיור וכנו (האַנט־פאַס און זיין געשטעל) (וואָס איז געווען געמאַכט פון די קופערנע שפיגעלעך וואָס די אידישע פרויען האָבן מיט מסירות־נפש און שמחה געשאַנקען פאַר דעם משכן). דערצייל מיר פון וואָנעט האָסט דו די מטבעות. ר' גבריאל האָט געמוזט דערציילן וועגן זיין לאַגע און ווי אַזוי זיין פרוי חנה רבקה בת ביילא האָט געשאַפֿן די געלט.

דער אַלטער רבי האָט זיך אָנגעשפאַרט אויף זיינע הענד אַ צייט לאַנג אין דבקות, האָט דאָן אויפֿגעהייבן די קאַפּ און האָט עס (מיט זיין פרוי) געבענטשט מיט קינדער, אריכות ימים, רייכטום, און אויסער־געוויינליכן נשיאות חן; ער האָט געהייסן ר' גבריאל'ן צוצומאַכן זיין

באקאנטן סיפור: ראה גם „התמים" חר' ו' פט [שיב] ואילך.

געשעפט אין וויטעבסק און נעמען האַנדלען מיט איידלשטיינער און בריליאַנטן. דעם רבי'נס ברכה איז פולקאם מקויים געוואָרן. ר' גבריאל נושאַרן איז געוואָרן אַן עושר, באַ זיי זיינען געבאָרן געוואָרן זין און טעכטער א.ז.וו. ער איז נפטר געוואָרן אין עלטער פון 110 יאָר; און זיין פרוי האָט עס איבערגעלעבט מיט צוויי יאָר.

דערציילענדיג דעם סיפור האָט כ"ק מו"ח אדמו"ר אויף דעם געבראַכט דעם אַלטען רבי'ס תורה, אַז דאָס וואָס עס שטייט באַ ספירת העומר (וואָס דאָס איז דאָך די צוגרייטונג צו שבועות — מקבל זיין די תורה) **וספרתם לכם** — „איר זאָלט אייך ציילן“, מיינט אויך „איר זאָלט דעם לכם — זיך — **ליכטיק מאַכן**“ (פון וואָרט ספיר, אַן איידלשטיין).

* * *

די לערע פון דעם סיפור, צווישן די אַנדערע טיפע ענינים אין אים, איז: כאַטש די מטבעות פון צדקה זיינען די זעלבע אין צאָל און אין ווערט, איז אָבער אַז מען גיט עס מיט מסירות נפש און שמחה באַקומען די זעלבע מטבעות גאָר אַן אַנדער ווערט און אַן אַנדער ליכטיקייט, און עס מאַכט ליכטיק דאָס לעבן אפילו אויף דער וועלט, און — אַודאי אין דער ליכטיקער וועלט.

דאָס גלייכן, פאַרשטייט זיך, אויך אין צדקה ברוחניות. יעדע אַרבעט און טעטיקייט צו פאַרשפרייטן תורה און מצוות, ווי דאָס איז באַלויבטן מיט דער ליכטיקייט און וואַרעמקייט פון חסידות, וואָס דאָן טוט מען עס מיט מסירות נפש און שמחה, איז אין צוגאָב צו דעם וואָס די טעטיקייט גופא איז מיט מער הצלחה, האָט עס אַ פילפאַכיקע ווירקונג און ברענגט אַ גאָר באַזונדערן זכות.

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז יעדע איינע פון אייך, בתוך כלל ישראל, זאָל דערפילן דעם **וספרתם לכם**, ווי דער אַלטער רבי האָט עס דערקלערט, מען זאָל ליכטיק מאַכן זיך און באַ זיך און אַרום זיך מיט דער ליכטיקייט פון תורה און מצוות און חסידישער הנהגה ביז אין טאָג טעגלעכן לעבן, וואָס דאָן וועט זיין ליכטיק אין אַלע הינזיכטן, סיי בגשמיות סיי ברוחניות.

מיט אַ ברכה צו הצלחה אין דאָס אַלעס אויבענגעשריבענע.

מנחם שניאורסאהן

ח'תרכו

ב"ה, ל"ג בעומר, ה'תשכ"ג
 — שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא דרבנו הזקן
 בעל התניא —
 ברוקלין, נ.י.

כבוד משתתפי שיעור לימוד ספר תניא בבית הכנסת שערי
 תפלה, בעיר טאראנטא
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

בנועם קבלתי הידיעה אשר בימים הקרובים מסיימים ספר תניא
 קדישא חלק ראשון.

ובודאי ע"פ סגנון הידוע „מתכיפין התחלה להשלמה". יתחילו תיכף
 חלק שני, הוא שער היחוד והאמונה (והקדמתו).

וכתוכן סיום חלק הראשון: כי ה' אלקיך אשר אוכלה הוא וכמ"ש
 במ"א,

— ואולי י"ל שהכוונה בזה לד"ה כי ביום הזה יכפר (לקוטי תורה
 ר"פ אחריו) —

אשר המשל דאש אוכלה הוא, שכמו שהאש אינו נתפס להקרא בשם
 אור ואש כלל ואינו מאיר למטה כי אם ע"י שנאחז בדבר גשמי וגם
 „אוכל" ומכלה אותו — וכן הוא ג"כ בנוגע לה' (שנעשה) אלקיך (כחך
 וחיותך), אשר מאיר ומתגלה למטה ע"י תרי"ג מצות דוקא, כמבואר
 בקצרה ג"כ בסיום פרק ג"ן, הוא סיום חלק הראשון,

תניא קדישא: לשון הסכמות דהוצאת התניא זאלקווי תקני"ט.

סגנון הידוע: ב„רשות חתן בראשית".

אינו נתפס כו': ראה לקו"ת שם.

אור ואש . . נאחז . . ומכלה: להעיר משו"ע רבנו הזקן או"ח סתצ"ה קו"א

סק"ב.

ח'תרכו

נדפסה בלס"ש חיז ע' 282 והושלמה עמ"י העתקה.

והרי זה ג"כ תוכן ענין ספירת העומר, עומר שעורים מאכל בהמה, היא נפש הבהמית אודותה מדובר בסיום חלק הראשון, אשר על ידי הספירה (שענינה — כדי שיטהרו נפשות עמך ישראל, היינו) התהפכות נפש הבהמית ועד שנעשית במדריגת אדם, אתם קרוים אדם ע"ש אדמה לעליון, היא נפש האלקית, חלק אלקה ממעל ממש,

וכמו שה"י בספירה זו בפעם הראשונה, בצאת בני"י ממצרים, שהוציא נשמותינו מהס"א ר"ל וקרבנו ודבקנו בשמו ממש והוא ושמו אחד (עיין תחלת ח"ב דתניא)

שזהו שבגמר עבודת ספירת עומר שעורים — מקריבים מנחה חדשה מחטים דוקא, מאכל אדם (כמבואר הענין בכ"מ),

יהי רצון אשר הלימוד האמור גם יביא לידי מעשה, אשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו.

זאת עבודת ה' במילי דשמיא, ובמילי דעלמא ישתכח יתיר בברכת ה', וכל הקרוב קרוב — קודם לברכה.

בכבוד ובברכה.

שעורים מאכל בהמה . . מחטים . . אדם: פסחים ג, סע"ב. דרושי ספה"ע שבלקו"ית פי אמור ופי' במדבר.
 בספירה זו בפעם הראשונה: זח"ג צז, ב. וראה ר"ן סוף פסחים.
 אשר נלך . . קודם לברכה: אגה"ק סי' ז"ך.

ח'תרכז

ב"ה, כ"ה אייר, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נר"מ בעל מדות עוסק בצ"צ ענף עץ אבות וכו'
הרשי"ז שי

שלום וברכה!

המברק של כ' נתקבל ביום הבהיר ל"ג בעומר, שאם מלכתחילה
נתכוין לכך — הרי טוב, ואם מלמעלה כיוונו כך — עוד יותר טוב.

ויהי רצון שכל הענין יתנהל באופן הכי טוב, וכהדגשת תורת
החסידות שצריך להיות בטוב הנראה והנגלה גם לעיני בשר, ויחד עם זה
— שיסודו באין טוב אלא תורה, ובמובן החב"די — לא רק נגלה דתורה
אלא גם פנימיות התורה.

וכמנהג וטבע ישראל לקשר כל ענין ודבר יום — ביומו, ובפרט על פי
תורת ההשגחה פרטית בהדגשת הבעש"ט, יש להעיר במעלת הרשב"י —
שלי"ג בעומר הוא יום ההילולא שלו — על מעלת גדולי התנאים שבדורו
ואפילו בדורות שלפניו. שכשהי' צורך לבקש על צרכים גשמיים, שהסמל
לזה והעיקר הוא דרישה לגשמים (ובזה מעלת ארץ ישראל — למטר
השמים תשתה מים), הרי הסדר הי' ואפילו אצל גדולי התנאים — שהיו
מתפללים, ואם לא נענו תיכף היו גוזרים תענית ציבור וכו' וכו'. וסדר
רשב"י הי' — שכשבאו והגידו לו שיש צורך בגשמים כפשוטם, הי' מגלה
רזין דאורייתא והתחילו גשמי ברכה לרדת, כמסופר בזהר ח"ג נט, ע"ב
ואילך. ומודגש שם בפרט אשר על מה דרש ואמר גילויי רזין דאורייתא —
על הכתוב מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, הוא ענין אהבת ישראל
המודגש כל כך בתורת מורנו הבעש"ט ואדמו"ר הזקן.

„דרך אגב“, ובהמשך להנ"ל — ידוע פירוש שמו של רבינו הזקן —

ח'תרכז

נדפסה בלקריש חייב ע' 231 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
הרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'תרכז, ובהנסמן בהערות שם.
כל הענין: הבחירות לנשיאות בארץ ישראל. וראה לקמן אגרת ח'תרכט.
ידוע: ראה גם לעיל חייט אגרת זקסד. לקריש חז' ע' 37 הערה 18, ובהנסמן שם. לקמן
אגרת ח'תרכנג.

שניאור זלמן, בנוסח הרגיל — שני אור, אור דחסידות ואור דנגלה, אבל חסידים מפרשים ג"כ שני אור — ברוחניות וגשמיות, וע"ד פתגמו של הברדיטשבי — זלמן אותיות לזמן, שממשיך כ"ז בזמן ומקום מסויים.

בכבוד ובברכה ולבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

אף על פי שכי טרוד, אבל תקותי שענין הקובץ בקשר עם שנת המאה וחמשים של ההילולא דרבינו הזקן — הולך ומתקדם. ואבשרו בשורה טובה ומשמחת, אשר כמה שנים חפשתי הוצאה הראשונה של הלכות ת"ת לרבינו הזקן, וימים אלו נודעתי שנמצאת במוזיאון הבריטי.

ח'תרכח

ב"ה, ערב ריש ירחא תליתאי, ה'תשכ"ג

. . . מחגיגת סיום של סדר מועד ושל מסכת יבמות, הנערכת ביום א' ג' סיון הבע"ל, ימי הגבלה,

ובודאי, בסגנון הידוע, מתכיפין התחלה (דסדר ומסכת שלאחרי זה) להשלמה.

ויישר חילא דכת"ר לאורייתא, שגדול ענין תלמוד תורה בכלל, ועאכו"כ ת"ת דרבים, ובפרט — לימוד הגמרא,

ירחא תליתאי: שבת פח, א.

של . . . ושל: ע"פ מו"ק כו, א.

סדר מועד . . . יבמות: ראה חידושי השי"ס להצ"צ (ריש יבמות) עד"ז שהתחלת שני הנ"ל היא י"ה.

ובפרט — לימוד הגמרא: שהוא דוקא המביא לידי מעשה, ומטעם זה דוקא שקולה ת"ת כנגד כל המצות (הלי' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ד סי"ג). ובפרט בלימוד ברבים (עיין ב"מ ספ"ב: ונראה — אני ואחיכם שונאים ומנדיכם — בשמחתם — דבעלי גמרא).

פחגמו: ראה גם לק"ש שם ע' 41 ובהערה 43.

הקובץ: ראה גם לעיל אגרת ח'תקסד.

הוצאה הראשונה: שקלאור, תקנ"ד.

ח'תרכח

נדפסה בלק"ש ח"ח ע' 247.

תנא אדמו"ר שליט"א

וביחוד ע"פ השמועה אשר מערב בהלימוד דברי התעוררות ויראת ה',
כציווי חז"ל אי יראת ה' היא אוצרו הן וכו',

אשר ע"פ ביאור רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך — אשר
השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא שלו — הם עניני פנימיות
התורה,

שכדברי מרע"ה רעיא מהימנא, לית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת
וכו', ואדרבה עי"ז (כסיום המסכת) מרבים שלום בעולם, וביחוד — ת"ח.

— ועפ"י יש לבאר מה שת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן, כי
אור של גיהנם אפשר להבראות ונברא רק ביום השני, שבו נבראת
מחלוקת, משא"כ — בשלום ובריבוי השלום —

ולא עוד אלא שע"פ סיום דברי רעיא מהימנא שם — ישראל יפקון
ב"י (בלימוד דאילנא דחיי) מן גלותא ברחמים, קיום היעוד, דבתולת
ישראל נשאת לקוב"ה, כי העוה"ז אירוסין היו אבל לימות המשיח יהיו
נשואין.

והרי זה גם ענין ימים אלה — הגבלה והכנה (ליום חתונתו זה) מתן
תורה, אשר הסיום ותכלית השלימות בזה יהי בימות המשיח, בתורתו של
משיח, כי אז יופיע ה' עוד עליהם לבאר להם סוד טעמי ומסתר צפונותי.

ויהי רצון אשר יתוספו ספסלי בבי מדרשא בלימוד הנגלה והפנימית
גם יחד, וזכות הרבים תלוי בו וזכות הרבים מסייעתו . . .

כציווי חז"ל: שבת לא, סע"א.

ע"פ ביאור: לקוית ויקרא ו, א.

שכדברי מרע"ה: זחיג קכד, ב.

מרבים שלום: ראה סנה' (צט, ב) כל העוסק בתורה לשמה כו' שלום כו' שלום.

ובשליה מסי שבועות (קפג, ע"ב).

אין אור: סיום סדר מועד (חגיגה בסופה).

ביום השני: פסחים (נד, א): משא"כ חללה דגיהנם דקדם, ולכן אפשר שימצאו בו

ת"ח (ועיין תקו"ז תליב בסופו). וראה ג"כ ברכות (טו, ב) מצננין לו. ואכ"מ.

נבראת מחלוקת: ב"ר פ"ד ו. ור"י ור"ח (שם) פליגי רק מאי טעמא דאין כתיב כי

טוב, אבל לא בגופא דעובדי.

העוה"ז אירוסין כו': שמור"ר ספטי"ו. ונשאת ביום הרביעי דוקא — עיין ז"ח

שה"ש (סט, רע"ג).

תורתו של משיח: עיין קה"ר ספ"א עה"פ כי אם שנים.

יופיע ה' עוד כו': רש"י לשה"ש (א, ב).

ח'תרכט

ב"ה, ערב ראש חודש סיון, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח איי"א נוי"מ בעל מדות עוסק בצ"צ ענף עץ אבות וכו'
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

נתקבלו תוצאות הבחירות, והנני שולח לך איחולי הלבביים שיהי
בשטומור"צ, בהצלחה בכל הפרטים, בעניני הגשם והרוח גם יחד — ובפרט
אשר גם גשמיות בני ישראל רוחניות היא —

ובהמשך למכתבי מראשית השבוע, אשר בטח נתקבל בעתו.

נהוג בכגון זה לומר גם מזל-טוב, אף שלכאורה תוספת אחריות רבה
בזה, וגם אחריות חדשות. אבל מנהג ישראל תורה הוא, זאת אומרת
שאמת הוא. ומוכן, שהרי בודאי ובודאי שמלכתחילה ומקודם נותנים כל
הכחות והאפשרויות למלוי האחריות במילואה, ולא עוד אלא גם סיוע
ועזר.

ויהי רצון שיהי כל האמור מתוך בריאות הנכונה ובשמחה ובטוב
לבב, עם כל הפירושים אשר בענין זה בתורת החסידות, מתחיל מאדמו"ר
הבעש"ט ובביאור יותר ובחידוש יותר מאדמו"ר הזקן, שהשנה היא שנת
המאה וחמשים להסתלקות-הילולא שלו.

בכבוד ובהוקרה ובברכה רבה בכל האמור, ולקראת חג השבועות
הבע"ל — בנוסח הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר — לקבלת התורה בשמחה
ובפנימיות.

מנחם שניאורסאהן

אף שהיפך מנהג ישראל הוא ל"ספר" אחרי וע"ד אלה הנמצאים

ח'תרכט

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אלי — לעיל ח'תרכט, זכהנסמן בהערות שם.
הבחירות: לנשיאות בארץ ישראל.
ובהמשך למכתבי: דלעיל ח'תרכט.

בעולם האמת, בכל זה מצאתי לחובתי שלא להעלים על מה שחשבתי כמה פעמים, בקשר למה שהולך ונשנה מנאומיו ודבוריו עוד לפני הבחירות — על דבר ההליכה בעקבותיו של פלוני (ילח"ט) — שתקותי, ויהי רצון שתקויים בפועל, שלא רק ינצל כל האפשרויות שבתפקידיו החדשים שישנם גם עתה, אלא שעוד יפתחם ויגדילם — בדרכי נועם אבל בתוקף הדרוש, שהרי בודאי תהיינה הפעולות ברוח ישראל סבא, מסורת אבותינו שקבלוה עליהם ועל זרעם במעמד הר סיני, ומה שהי ואירע לקודמיו (ילח"ט) — **לא יעשה רושם כלל וכלל** — בסגנון חז"ל — רוצה ואינו יכול ויכול ואינו רוצה, כי אם ירצה וירצה, וכדלעיל במכתבי — תנתן היכולת.

יש מקום לומר שהכתוב בזה אינו מתאים עם הפרוטוקל, ולכן בא לאחר החתימה, ואם יש מקום וצורך — הרי אתו הסליחה.

ח'תרל

ב"ה, ראש חודש סיון, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר משה שי ארם

שלום וברכה!

לאחר הפסק ארוך, נתקבל מכתבו מביע תנחומין בקשר עם פטירת ידידנו, וידיד כל איש מ ישראל, ר' פנחס תודרוס ע"ה. ויהי רצון שמכאן ולהבא יהי תוכן המכתבים שבינינו ובכלל אך שמח. ולא עוד אלא יהי רצון שגם תוכן מכתבים אלו יביא לעידוד לפעילות בשטח שהתעסק בו המנוח — הפצת היהדות המסורתית ועזר לאחב"י, מיסדים על הסיסמא המשולשת של תורת החסידות דאהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת ה' — חד הוא.

בסגנון חז"ל: חולין ז, ב.

ח'תרל

מר משה ארם: אגרות נוספות אלי — לעיל ח'שטו, ובהנסמן בהערות שם.
ר' פנחס תודרוס: אלטהרץ.
הסיסמא: ראה גם לעיל אגרת ח'רכט, ובהנסמן בהערות שם.

ובודאי אשר ידידי המנוח, אשר בלאו הכי סייעו לו בפעולות האמורות, יוסיפו בזה מכאן ולהבא כדי למלאות החלל עד כמה שאפשר, ומרצו של כ' גם הוא בודאי יורתם לפעולות האמורות.

נצטערתי להידיעה בהערה בשולי מכתבו הנ"ל אשר מצב בריאותו לא הי' בסדר, ואני תפילה ותקוה שלעת קבלתו מכתבי זה כבר הוטב והולך וטוב.

ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני לאחל לך ולכל הנלוים אליך — בנוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר — קבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ח'תרלא

בי"ה, ראש חודש סיון, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ בעל מרץ ובעל
מדות וכו' מוה"ר מנחם בן ציון שי' מנהל קרן הצלה
דשיקגו

שלום וברכה:

הנני לאשר קבלת מכתב כת"ר מיום ו' אייר, בצירוף תרומת קרן הצלה דשיקגו. ות"ח לכת"ר וחבריו שליט"א בעד ההשתתפות השנתית בעבודת ההצלה למען אחינו בני ישראל מעבר לים.

ברם לא אעלים בעתות כאלו שמצטער אני על שהעזר נפחת גם השתא, בה בשעה שכידוע העבודה הולכת ומתרחבת, ובפרט עתה בקשר עם פליטי אלג'יר וכו'.

ויהי רצון שחפץ ה' בידם יצליח להשיב מגבית קרן הצלה דשיקגו לאיתנה ולקיים הלכה כבית הלל מוסיף והולך, וזכות הרבים מסייעתם.

ח'תרלא

מוה"ר מנחם בן ציון: זקס. אגרות נוספות אליו — לעיל חיד' הקיב. חייב ד'כד.
הלכה: ראה שר"ע ארי"ח סתר"א סי"ב.

ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני לאחל לכת"ר וחבריו שליט"א — בנוסח הברכה של כ"ק מו"ח אדמו"ר — קבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולהמשיך בכל השנה כולה.

בכבוד ובברכת החג.

בפי"ע נשלח קטלוג מהוצאותינו בקשר עם הצעתו בעד ספרית ועד החנוך במחנם, ובדאי יצוה לעושי רצונו לציין איזה ספרים חסרים ומבוקשים וישלחו בחפץ לב לתועלת הרבים.

ח'תרלב

ב"ה, ד' סיון, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ח סיון

בעת רצון יזכירו אותו וכל שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

ובהנוגע לראשי פרקים מדברי ימי חייו אשר עבר עליו, כתוכן מכתבו, התקוה חזקה שיקיים החלטתו הטובה ללמוד תורתנו תורת חיים הנגלה והפנימית בהתמדה ושקידה, והרי הלימוד מביא לידי מעשה קיום המצות כסדר וגם בהידור, והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו, ויהי רצון שגם על חבריו וסביבתו ישפיע בכיוון האמור.

לכתבו אשר שינה נוסח התפלה לנוסח חב"ד הוא נוסח האריז"ל, ושואל אם לעשות זה גם בנוגע לקשר תפילין.

ואינו כותב מהו הספק בזה, והרי זכה והצליח ולומד בישיבת תומכי תמימים מיסודם ובהנהלתם של כ"ק רבותינו נשיאנו נשיא חב"ד, ויהי רצון שיעשה ויוסיף בכל האמור מתוך שמחה.

ח'תרלב

והובטחנו: יומא לה, ב.

לכתבו אודות אי הבנתו שפת אידיש וכו', לא השפה הוא העיקר
אלא התוכן, ועיין ג"כ ספר תורה אור לרבנו הזקן אשר השנה שנת המאה
וחמשים להסתלקות הילולא שלו, על הכתוב ויראו וגו' כמעשה לבנת
הספיר.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ח'תרלג

ב"ה, ערב שבועות, זמן מתן תורתנו, ה'תשכ"ג
— שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

צו אֶלֶּע אַנטיילנעמער אין דעם פייערונג פון באַדעך
צוגרייטונג פאַר דעם נייעם בנין פון דער צענטראַלער
ישיבה „תומכיתמימים" אין ברוקלין, און צו אחינו בני
ישראל שומרי תורה ומצוה, בכלל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

צו דער געלעגנהייט פון דער גרויסער שמחה של מצוה — דער
ערשטער טריט אין דער ווייטגרייכענדער אונטערנעמונג צו שאַפן אַ נייעם
בנין פאַר דער צענטראַלער ישיבה „תומכיתמימים" ליובאַוויטש אין
ברוקלין — שיק איך מיין האַרציגע באַגריסונג און ברכה צו אַלעמען
וועלכע נעמען אַנטייל אין דער דאָזיגער גרויסער שמחה און גרויסער
מצוה.

איך וויל האַפּען, אַז יעדער איינער און איינע, וועמען תורה און
חינוך על טהרת הקדש זיינען ליב און טייער, וועלן אָנווענדן אַלע מעגלעכ־
קייטן צו פאַריזכערן אַז, ניט נאָר די התחלה זאָל זיין מיט דער פולסטער

ח'תרלג

נדפסה בלק"ש ח"ג ע' 174 והוגהה עפ"י צילום האגרת.

מאָס הצלחה, נאָר אויך — ווייטער העלפן פאַרווירקלעכן דאָס אויפ־
שטעלן פון דעם נייעם בנין וואָס מעגלעך פריער. דאָס פאָדערט אַ דריי-
פאַכיגע אָפּפערוויליגקייט אין געלט, מי און גייסט (ממון, גוף, נשמה):

בממונו — מיינט, פשוט, מיט די גרעסטע געלט־ביישטייערונגען; ניט
לויט אייגענע באַגריפן, נאָר כדי ה' הטובה עליו.

בגופו — פערזענלעך אָפּצוגעבן זיך, מיט צייט און מי, צו שאַפן נייע
פריינד און שטיצער און אַנטיילנעמער אין דעם נייען בנין.

בנשמתו — מיט מסירות, „הנפשׂ" ממש: אפילו ווען עס דאַכט זיך
אים, אַז ער וואָלט געקענט מוסיף זיין אין זיין אייגענעם לערנען תורה
אד״ג; וואָרום צו שטאַרקן און פאַרשפּרייטן תורה ומצוות דרבים
באַרעכטיקט צו ברענגען אַ קרבן פון זיין אייגענעם נשמה לעבן.

אין דער אמת'ן אַבער, איז אויך אין צדקה ברוחניות, ווי אין צדקה
בגשמיות, פאַראַן די הבטחה פון **עשר תעשר** — דאָס אַראָפּנעמען אַ
צענטל פון זיך — פאַר אַנדערע, איז דער קוואַל צו עשירות, סיי אין
גשמיות און סיי אין רוחניות. און אויסער דער מצוה פון צדקה, וואָס
„זבולון" האָט שטיצנדיק „יששכר׳ס" לערנען, האָט דאָך זבולון אויך אַ
חלק אין יששכר׳ס תורה.

אין די דאָזיגע טעג וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט מתן־תורה, וואָס
איינגעטלעך דאַרף אַ איד יעדן טאָג געדיינקען מעמד הר סיני, וועט יעדער
איינער זיכער געדיינקען, אַז אין דעם זכות פון אונזערע קינדער האָבן מיר
באַקומען די תורה, און אַנערקענען די התחייבות צו שטיצן די מוסדות
חנוך על טהרת הקדש, בפרט אַז די צענטראַלע ישיבה „תומכית־מימים"
ליובאַוויטש איז שוין פיל צענדליגע יאָרן באַקאַנט אַלס איינע פון די
גרעסטע תורה־פּעסטינגען אין אונזער צייט.

דער זכות פון החזקת והפצת תורה דרבים וועט זיכער ביישטיין
יעדן איינעם און איינער, געבענטשט צו ווערן אין אַלעס אין וואָס מען
נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מנחם שניאורסאהן

ח'תרלד

[נוסח המברק לקראת חג השבועות תשכ"ג]

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות וחג שמח

/מקום החתימה/

ח'תרלה

[אסרו חגה"ש תשכ"ג]

. . . צוויי יסודות־דיקע נקודות פון מתרתורה זיינען ספעציעל פארבונדן מיט דער אידישער פרוי און מוטער:

ערשטנס, אז ווען דער אויבערשטער האָט געגעבן די תורה האָט ער געהייסן משה רבינו צוערשט ריידען וועגען דעם צו די פרויען, און דערנאָך צו די מענער, ווי חכמינו זכרונם לברכה דערקלערן דעם פסוק: כה תאמר **לבית יעקב** — דאָס מיינט די פרויען, (און דערנאָך) ותגיד לבני ישראל — די מענער.

צווייטנס, אז די תורה איז געגעבן געוואָרן ערשט־דאָן, ווען די אידן האָבן גענומען אויף זיך די פאַראַנטוואָרטלעכקייט, אז די קינדער וועלן זיין די פאַרזיכערונג, אז די תורה און מצוות וועלן חלילה ניט פאַרגעסן ווערן.

דערפון איז פאַרשטענדלעך, אז אין אַ גאָר גרויסער מאָס איז דער קיום התורה והמצוות פאַרבונדן מיט דער אידישער פרוי און מוטער: די פרוי קען און דאַרף דערמוטיגען דעם מאַן צו לערנען תורה; זי קען און מוז פירן דאָס הויז אויף די יסודות פון תורה און מצוות, מיט קדושה און טהרה; און אַלס מוטער וועלכע האָט אויך מער צייט אָפצוגעבן זיך מיט די

ח'תרלד

נדפס בלק"ש חכ"ג ע' 346.

ח'תרלה

נדפסה בלק"ש ח"ח ע' 273.

חכמינו . . דערקלערן: מכילתא ופרשי יתרו יט, ג.

אידן . . קינדער: שהש"ר פ"א, ד.

קינדער, איז זי אין אַ גרויסער מאַס פאַראַנטוואָרטלעך פאַר דער גוטער אידישער דערציאונג פון די קינדער.

דערצו, דורך אַרגאַניזירטער טעטיקייט פאַר שטיצן די מוסדות חינוך על טהרת הקדש און בכלל פאַרשטאַרקן אידישקייט אין דער סביבה, איז איר השפעה און בייטראַג גאָר באַדייטענד אויך מחוץ פון דער אייגענער היים . . .

ח'תרלו

ב"ה, אסרו חג השבועות, תשכ"ג
שנת הק"נ להסתלקות רבינו הזקן
ברוקלין, נ.י.

צו די באַטייליגטע אין דעם יערלעכן לאַנטשאַן פון דעם נ.י.
קאָמיטע פאַר דעם סמינאַר למורות ובית ספר מקצועי
לבנות אין כפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש:

קומענדיג פון דעם יום־טוב שבועות, זמן מתן תורתנו, וועט יעדע פון די באַטייליגטע זיכער געדיינקען דעם גרויסן זכות פון די אידישע פרויען, וואָס זייער צושטימונג האָט זיך געפאָדערט נאָך פאַר דער צושטימונג פון די מענער, כדי מקבל צו זיין די תורה ביים באַרג סיני.

דער דאָזיגער זכות, זעלבסטפאַרשטענדלעך, לעגט אַרויף אַ ספּעציעלע אחריות אויף אידישע פרויען צו טאָן אַלץ וואָס עס הענגט אָפּ פון זיי צו פאַרשטאַרקען און פאַרשפּרייטען תורה און מצוות, ניט נאָר באַ זיך אין דער היים, נאָר אויך אויסערהאַלב דער היים; און צו אַלעם ערשטן — צו פאַרשטאַרקן דעם חינוך על טהרת הקדש, וואָס דאָס איז דער יסוד פון קיום התורה והמצוות אין טאַג־טעגלעכן לעבן.

די אַרבעט פון אייער קאָמיטע איז דירעקט פאַרבונדן מיט דער

ח'תרלו

אידישע פרויען . . . צושטימונג: מכילתא ופרשיי יתרו יט, ג.

אויבנדערמאָנטער אחריות און זכות. איך וויל האָפֿן, אַז איר וועט זיך איבערגעבן צו דער אַרבעט מיט אַ שטייגענדער צוגעבונדענקייט, סיי אַליין, סיי אַריינציענדיג נייע פריינט און שטיצער, און דאָס וועט געטאָן ווערן מיט שמחה און באַגייסטערונג.

השם יתברך זאָל אייך מצליח זיין אין דער הייליגער אַרבעט, וואָס איז אויך אַ צנור וכלי צו געניסן דעם אויבערשטנס ברכות אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.
בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ח'תרלו

ב"ה, יו"ד סיון, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה אפרים אליעזר ש"י הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מעש"ק, ועל הסדר במכתבו על ראשון ראשון ועל אחרון וכו'.

א) בנוגע לנשיאת כפים, שיש בזה שני ענינים, מצוה אחת ושלוש מצות.

להעיר ג"כ משו"ע אדה"ז, ס"י קכ"ח ס"ג וסעיף נ"ז, וצ"ע קצת לתווך הלשונות שם. ועיין העמק שאלה סוף שאילתא קכה.

ב) האם גם על ישראל יש עשה בזה.

מצוין להשקו"ט בזה בכ"מ — בספר יסודי ישורון להרב פעדער ש"י חלק ב' בתחלתו, ובהם גם מהראשונים — הרשב"א לסוכה ל"א ב'.

ח'תרלו

מו"ה אפרים אליעזר: יאלעם, מילדלפיא. אגרות נוספות אליו. — לעיל ח'רפת, ובהנסמן בהערות שם.

על ישראל: ראה גם לקריש ח"ד ע' 41 הערה 39. ח"ז ע' 237 הערה 55.

ג) להשמטת הרמב"ם בנוגע לימות המשיח, ענין המצות, שצ"ן כת"ר בזה להלכות תשובה פרק ט' הלכה ב' ורוצה ליישב בזה.

כרשום בזכרוני — בשיחתנו הזכרתי גם ע"ד הלכות תשובה להרמב"ם. ואדרבה משם עוד תגדל הקושיא שהזכיר ענין המצות אבל בדוקא לימים שלפני ימות המשיח, וכלשונו, מלכיות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצות כהוגן, והשמיט זה בכתבו ע"ד עסק ישראל בימות המשיח.

ד) לדיוקו במ"ש הרמב"ם (הלכות מלכים בסופן) בתורה וחכמתה,

לדעתי אין מקום כלל לפרש כאן תורה על עסק המצות*, ובפרט — שהרי תיכף מפרש וחכמתה (של התורה), ולדעתי כוונתו לשני הענינים אשר בתורה, כמובן ממרז"ל יש חכמה בגוים תאמין, יש תורה בגוים אל תאמין (איכ"ר פ"ב יג), והחילוק ע"פ פשוט: חכמה — סתם, תורה — מלשון הוראה — בצירוף מסקנא וציווי, שאין בזה מקום בגוים כיון ששכל מיוסד על הנחות שאין להם יסוד כ"א ברצון וקבלה, ולא בשכל. ואכ"מ.

ועוד רא"י שהרי בהלכות מלכים מפרש, וכותב, ולא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד,

דא"ג מזה תשובה ג"כ — על מה שרצה כת"ר לבאר, דלא נתאוו, היינו תאוה, שייכת רק בתורה אבל עסקם יהי גם במצות, וק"ל.

בכבוד ובברכה.

(*) לציונו למג"א סמ"ז סק"ג — שם המדובר בהביטוי "דברי תורה".

להשמטת הרמב"ם: להעיר מלקי"ש חכ"ז ע' 237 ואילך.

ח'תרלח

ב"ה, י"ב סיון, תשכ"ג
 — שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן —
 ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פון ישיבת
 „אחי תמימים" ליובאוויטש אין נוארק,
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

דערמיט שיק איך מיין האַרציגע ברכה צו אַלע אַנטיילנעמער אין
 דעם יערלעכן דינער פון דער ישיבה „אחי תמימים" ליובאוויטש אין
 נוארק, מיט מיין אינערלעכן וואונש, אַז די אונטערנעמונג זאָל זיין מיט
 גרויס הצלחה.

קומענדיג ערשט פון דעם יום־טוב פון מתרתורה, וועט יעדער
 איינער און איינע זיכער מיטברענגען מיט זיך פון דער באַגייסטערונג פון
 קבלת התורה, און אויסדריקן די באַגייסטערונג אין אַ פראַקטישן אופן
 — אויך דורך שטיצן די ליובאוויטשער ישיבה אין נוארק לויט די בעסטע
 און פולסטע מעגלעכקייטן.

דאָס מיינט — ניט בלויז אַ פרייוויליגע ביישטייערונג, נאָר אַ
 פערזענלעכע התחייבות וואָס אַלע דערוואַקסענע אידן האָבן גענומען אויף
 זיך ביים מעמד הר סיני, ווען מיר אַלע האָבן אָנגעגעבן אונזערע קינדער
 אַלס פאַרזיכערונג (בנינו ערבים בעדינו), אַז די תורה און מצוות וועלן
 ניט פאַרנאָכלעסיקט ווערן, ח"ו. אין דעם זכות פון די קינדער האָבן אויך
 די דערוואַקסענע — דאָס גאַנצע אידישע פאָלק — באַקומען די תורה.

אין אַלע צייטן, און בפרט אין דער איצטיגער צייט, איז די פליכט פון
 יעדער איינעם און איינער צו שטיצן די מוסדות התורה על טהרת הקדש,
 און די ליובאוויטשער ישיבה אין נוארק — וואָס האָט זיך קונה שם

ח'תרלח

נדפסה בלקו"ש ח"יח ע' 431 והוגהה עפ"י צילום האגרת.
 בנינו ערבים בעדנו: שהש"ר פ"א, ד.

תסג

אדמו"ר שליט"א

געווען אלס ויכטיגע תורה־פעסטונג, האָט זיכער פאַרדינט די פולסטע
אונטערשטיצונג.

השם יתברך זאָל באַגליקן אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן
דינער און אַלע שטיצער און פריינט פון דער ישיבה „אחי תמימים“
ליובאַוויטש אין נוצרק אין אַלעס אין וואָס מען נויטיגט זיך, בגשמיות
וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח'תרלט

ב"ה, י"ב סיון, תשכ"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תורת אמת בירושלים עיה"ק ת"ו
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

לאחרי פטירת הרה"ח אי"א נוי"נ וכוי מו"ה שמעון גליצנשטיין
תנצב"ה,

מהנכון אשר בנו הרה"ח אי"א נוי"נ מו"ה אברהם חנוך שי
גליצנשטיין, ימלא מקומו במזכירות ובהנהלה ומכמה וכמה טעמים.

ויהי רצון אשר סו"ס תסבסס ותתגדל הישיבה תורת אמת בכל
המובנים, ולכל לראש בתלמידים מתאימים לרצון רבותינו נשיאנו מייסדי
ישיבה זו ומנהלי.

ובדוגמת ארץ ישראל בכלל, ארץ הצבי, אשר העור גדל ע"י הבשר,
הרי ההגדלה האמורה תביא ג"כ להגדלה בכל שאר עניני הישיבה.

ח'תרלט

מהעסקה.

ארץ הצבי: ראה גיטין נז, א.

ויהי רצון מתאים להוראת חז"ל בכגון זה, יפה שעה אחת קודם,
יהי כל הנ"ל בעגלא דידן, ומתוך שמחה וטוב לבב.
בכבוד ובברכת הצלחה בעבודת הקדש האמורה ולבשו"ט.

ח'תרמ

ב"ה, יום א' לפרשת קרח, תשכ"ג
שנת הק"י להסתלקות-הילולא של רבינו הזקן,
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש לחג הסיום,
מאנטרעאל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

צום חג הסיום, די תמוז — חודש הגאולה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר —
הבע"ל, שיק איך מיין ברכה צו די תלמידים מסיימים און זייערע
עלטערן, צו די ראשי-ישיבה און הנהלה, און אלע אַנטיילנעמער אין דער
שמחה של תורה, שיחיו.

ס'איז איבעריג צו אונטערשטרייכן, אַז די אינערלעכע כוונה פון אַ
„סיום“ אין ענינים פון תורה און מצוות איז אַז דאָס זאָל דינען אַלס אַ
צוגרייטונג צו אַ התחלה און איבערגאַנג אויף אַ העכערע מדריגה אין
לימוד התורה און קיום המצוות אין טאַג־טעגלעכן לעבן.

אין אָנהויב סדרה פון היינטיגער וואָך ווערט דערציילט וועגן דער
מחלוקת פון קורח אויף משה רבינו. אין מדרש דערציילן אונזערע חכמים
זכרונם לברכה פאַרשידענע פרטים וועגן דעם, וואָס יעדער פרט אין תורה
איז אויך תורה, „תורה“ לשון הוראה — לערע און אַפּלערנונג. איינער פון
די פרטים איז, אַז קורח האָט געפרעגט באַ משה רבינו אויב אַ הויז וואָס

ח'תרמ

נדפסה בלק"ש ח"ג ע' 203 והוגהה עפ"י צילום האגרת.
מדרש: במדבר ר"פ קרח.

איז פול מיט ספרים דארף אויך האָבן אַ מזוזה אויף דער טיר? קורח האָט געטענה'ט, אַז אַ הויז אָנגעפילט מיט ספר־קודש האָט דאָך פיל מער ווי די צוויי פרשיות פון דער מזוזה, און דעריבער איז אַ מזוזה איבעריק. אָבער משה רבינו האָט געענטפערט, אַז אויך אַזאָ הויז דארף האָבן אַ מזוזה אויף דער טיר.

די לערע דערפון, וואָס איז ספעציעל וויכטיג פאַר תלמידים מסיימים, איז:

ווען אַ תלמיד פון אַ מוסד חינוך על טהרת הקדש דערגרייכט די מדריגה פון אַ „סיום“, קען ער אפשר מיינען, אַז ער איז שוין ווי „אַ הויז פול מיט ספר־קודש“ און איז שוין פטור פון אַ „מזוזה“ — זאָגט מען אים, אַז אפילו ווען איינער איז אין אַזאַ מדריגה, דארף ער ערשט האָבן די שמירה און באַוואַרעניש פון אַ „מזוזה“ אויף די „טיר“ פון זיין קאַפּ און פון זיין האַרץ.

דער אינהאַלט פון אַ מזוזה איז די צוויי פרשיות **שמע** און **והי' אם שמוע**, וואָס דאָס ווייזט, אַז אַ איד, סיי זיצנדיק אין דער היים און סיי אַרויסגייענדיק אין גאָס, דארף שטענדיק געדענקען, אַז ער און אַלץ וואָס ער האָט — געהערט צום אויבערשטן, **ה' אלקינו ה' אחד**, וואָס דערפון קומט דער באַלדיגער אויספיר — **והי' אם שמוע תשמעו** — צו מקיים זיין דעם אויבערשטנס געבאָטן און פירן זיך לויט דעם אויבערשטנס רצון אין אַלע איינצלהייטן פון טאַג־טעגלעכן לעבן.

און דאָס דארף געדענקען אַ תלמיד אַ „מסיים“, אַז כאָטש תלמוד־תורה כנגד כולם, און ער האָט ב״ה מצליח געווען אין לערנען תורה, איז דאָס נאָך ניט גענוג וואָס די ידיעות זיינען באַ אים אין קאַפּ ווי ספרים אויף אַ פּאַליצע („שעלף“). דער עיקר איז — די תורה זאָל אַריינדרינגען און דורכדרינגען די קאַפּ און די האַרץ, דעם געדאַנק און די געפילן, ביז דאָס וועט אַראָפקומען און אַפּשפיגלען זיך אין אַלע איינצלהייטן פון טאַג־טעגלעכן לעבן, אין קיום המצוות מיט הידור און מיט שמחה.

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז יעדער איינער פון תלמידי הישיבות תומכ־תמימים ליובאַוויטש זאָל זיין אין דער מדריגה פון אַ „הויז פול מיט קדושה“ און דווקא מיט אַ כשריע „מזוזה“ אויף די „טיר“ פון קאַפּ און פון האַרצן, אַז וואו ער געפינט זיך און וואו ער גייט זאָל זיך אָנזען **ה'**

אלקינו ה' אחד, דורכגעדרונגען מיט אהבת ה' אהבת התורה און אהבת ישראל שכולי חד. דאן וועט זיכער מקויים ווערן ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו' — אלע גיטלעכע ברכות וועלכע זיינען אויסגערעכנט אין דער פרשה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה מופלגה ובשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ח'תרמא

ב"ה, ג' תמוז, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה משה שי הכהן

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו, בשעתו, ע"י הרבנים השלוחים הו"ח אי"א נוי"נ הרה"ח מו"ה שניאור זלמן שי הלוי דוכמאן, והרה"ח מו"ה קדיש שי רומנוב, אשר ביקרו במחנך הסי, וגם מסרו לי בקשתו ברכה פ"נ.

ובעת רצון הזכרתים על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מתאים לתוכן הבקשה, ויהי רצון אשר יבשר טוב בזה.

ובעמדנו בחדש תמוז, הוא חדש גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, וגאולתנו, שהרי גופא בתר רישא אזיל,

יהי רצון שכאו"א מאתנו בתכ"י, יגאל מכל ענינים המבלבלים, ויוכל לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב.

שכולי חד: ראה גם לעיל אגרת ח'רכט, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרמא

מו"ה משה: שאייעוויטש, שיקגו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ ז'תעא, ובהנסמן בהערות שם.

גופא... אזיל: עירובין מא, א.

וגאולה הפרטית תהיי הכנה לגאולה הכללית ע"י משיח צדקנו
בקרב ממש.

בברכת חג הגאולה ולבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסאן
מזכיר

ח'תרמב

ב"ה, ח' תמוז, תשכ"ג
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו ימים ספורים לפני ימי סגולה, י"ב וי"ג תמוז, גאולת כ"ק
מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

יהי רצון שתתוסף הברכה וההצלחה הן בגשמיות והן ברוחניות בכל
עניני הכפר, הן הענינים הכללים והן בענינים הפרטים של כל אחד ואחת
מתושבי הכפר,

שהרי הכפר הוא מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
ישראל בעל השמחה.

ובפרט אשר נתוסף ענין השלום בין תושבי הכפר, כאו"א למגדול
ועד קטן, שזהו ג"כ בין איש לרעהו, כיון שהנפש והרוח מי יודע גדולתן
ומעלתן וכו' (תניא פרק ל"ב עיי"ש).

ובפרט שכולם חברים אמיתיים בתורה ומצות ועד שנעשו חברים
לנותן התורה והמצוה, רעד ורע אביד (עיין רש"י שבת ל"א א' ד"ה דעלך)
והובטחנו בתורתנו תורת חיים, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה
לישראל אלא השלום.

ח'תרמב

והובטחנו: עוקצין בסופה.

וביחוד בכפר חב"ד שהוא כנ"ל מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

בברכת חג הגאולה ולבשו"ט.

ח'תרמג

ב"ה, י' תמוז, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרב הגאון וו"ח אי"א נוי"מ בר אוריין ובר אבהן,
איש חי רב פעלים ומרא דעובדין טבין, מר ניהו רבנא
רפאל ברוך ש"י מדברנא דק"ק דעיר מקנאס ומצודתו
פרושה בכל המדינה

שלום רב וברכה מרובה!

לאחרי ההפסק הכי ארוך הגיעתני יקרת אגרתו ונדעתי ממנה אשר
לעת עתה נמצא במדינת אנגליא.

ואחרי בקשת סליחתו רבה, מוכרחני להביע צערי על שהעתיק
כהדר"ג מצאן מרעיתו בעירו מקנאס והמדינה, אשר אף שכפי השמועה,
מפני גילו — יאריך השי"ת ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים — אפשר שאין
משרה רשמית על שכמו אבל הרי בודאי ובודאי כמה דרכים הם לחיזוק
התורה והמצוה גם בלי משרה רשמית. וכפי המצב בעירו ובמדינתו, ומי
כמוהו מכיר במצב יותר, הרי השפעת כהדר"ג שם נחוצה ביותר וביותר.

מובן וגם פשוט שאין כוונתי לצעוק על העבר נגד מאמר רבותינו
ז"ל, אבל כולי האי ואולי יש אפשרות לחזור לעירו ולמדינתו באופן
המתאים וטוב, ולהשפיע גם על שאר הרבנים הספרדים במרוקו לעמוד על
המשמר לראות בשלום אחיהם ולרעות צאן מרעיתם, עשירות ועשירות
אלפים, כ"י, הדריס במדינות ההן, הצריכים משמרת ומשמרת למשמרת

ח'תרמג

הרב . . . רפאל ברוך: טולידנו. אגרות נוספות אליו — לעיל חס"ז התקכ"ב, ובהנסמן
בהערות שם.
מאמר רבותינו: ראה ברכות נד, א.

הקדש, לנהלם על מין נייחין, מים חיים דתורת חיים ומצותי עליהן
נאמר וחי בהם.

ובימים אלו ימי הגאולה דיבִיג תמוז בהם נגאל כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא ישראל ממאסרו על אשר חרף נפשו במערכות ה' וצבאותיו, כידוע
לכת"ר פרשת הימים האלה הנזכרים ונעשים, יהי רצון אשר כל אחד
ואחד מאתנו ינצל כל הכוחות והאפשרויות שניתנו מלמעלה להפצת
התורה והמסורה ועד לחיי היוסדיום באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור,
וזכות הרבים מסייעתו.

בכבוד ובברכה להצלחה מרובה ולבשורות טובות.

ח'תרמד

ב"ה, י' תמוז, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות, ענף עץ
אבות וכו' מהרש"ז שליט"א

שלום וברכה:

לקראת ימי הסגולה יבִיג תמוז הממשמשים ובאים, יהי רצון
שהימים האלו הנזכרים ונעשים יעוררו בכל אחד מאתנו, בתוככי כלל
ישראל, פנימיות ותוקף הרצון לנצל במדה הכי מלאה כל האפשרויות
והכוחות שניתנו מלמעלה, כדוגמת בעל הגאולה, זכותו יגן עלינו ועל כל
ישראל.

שהתעוררות זו עצמה — מגלה כוחות ואפשרויות נוספים.

ואם אפילו יש קשיים, ומהם מציאותיים, הרי גם בזה לימוד ימים
אלו — שאין להתפעל מפני כל קושי ועיכוב. צא ולמד שאם איש אחד, אף

ח'תרמד

חלקה נדפס בלק"ש ח"ג ע' 239 והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל חרנד, ובהגסמן בהערות שם.
הנזכרים ונעשים: ראה לעיל אגרת חתקפב, ובהגסמן בהערות שם.
צא ולמד: ראה גם לעיל אגרת חתסד"ו.

כי מורס מעס, התיצב מלוא קומתו נגד ממשלה רודנית ועויינת, נצח בכל השטחים עליהם לחם, ועד לאופן אשר בכמה פרטים לא רק בעל כרחם ענו אמן, אלא גם סייעו בידו, על אחת כמה וכמה אנו שזכינו לפעול בתנאים נוחים שלא בערך, ובפרט שהדרך כבר סלולה לפנינו, כי כאשר גדולי ישראל פותחים השביל והצנור, הרי על ידי זה ביכולת רבים לעשות כמותם ולהצליח.

למרות השנויים והטרדות וכו' שחלו במשך הזמן משנה שעברה, בטוחני שכי מעוניין לדעת את המתרחש בנוגע לפרויקטים השונים בשטח „המחקר חב"ד" וההדפסה וכו'. ומצורף בזה העתקות דשנה זו, אשר כמובן העניינים העקריים הם הקשורים עם רבינו הזקן ועניינו, אשר השנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקות-הילולא שלו, ושנת סגולה היא.

ולהעיר, אשר הפרויקט 2 של המרכז למחקר חב"ד הוא ביזמתו והצעתו של כ'. והפרויקט הגדול בנוגע „שבעת דורות חב"ד", בטוחני שזכות רבינו הזקן יעמוד גם בזה שיהיו סכויים טובים ועד להבפועל ממש.

בהוקרה ובכבוד ובברכת חג הגאולה ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ח'תרמה

[נוסח המברק לקראת י"ב י"ג תמוז תשכ"ג]

התועדויות שמיחות ופעילות בימי הגאולה והשבת.

/מקום החתימה/

גדולי ישראל פותחים: ראה גם לקריש ח"כ ס"ע 74 ואילך. ושי"נ.
לפרויקטים... מחקר חב"ד: ראה גם לעיל אגרת חירנד, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרמה

נדפס בלקריש חכ"ג ע' 390.

ח'תרמו

ב"ה, ימי הגאולה יבייג תמוז, ה'תשכ"ג
— שנת קן להסתלקות רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו

ומענייני ימים אלה: קדמה לגאולה זו, תפלת ובקשת בעל הגאולה, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל: יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו — וכפי שפירשה וביארה — לי תפלה ובקשה, ותוכנה.

ותפלה עושה — וכפי' השני בכתוב (שאמרו אז כ"ק מו"ח אדמו"ר) לי הבטחה, אשר ראו כל עמי הארץ כי נתקיים בו „הוי' לי בעוזי גוי' וגמלו כל טוב.

ובכל שנה ושנה בתקופת ימים אלה — עת רצון היא לכאוי"א והתעוררות להחלטות טובות ללכת בדרכי אבות בעלי מסירת נפש על התומ"צ, ובפרט העניינים עליהם מסר נפשו בעל הגאולה, ועיי' ה' אלקיו עמו ואין און ועמל, כ"א ילך מחיל אל חיל; ועדי היכן — עד יראה אל אלקים בציון, בגאולה הכללית האמתית והשלימה.

בברכה לבשו"ט בטוב הנוהג

מ. שניאורסאהן

קדמה לגאולה: ראה בפרטיות בקונטרס יבייג תמוז תרצ"א (סי' הקונטרסים קעה ואילך).

תפלת ובקשה: ראה הוספות לתו"א סד"ה ואני נתתי.

ותפלה עושה: ראה ויק"ר פ"י, ה.

הוי' לי . . . וגמלו כו': ראה ד"ה הוי' לי וד"ה הגומל — בקונטרס הנ"ל.

ה' אלקיו . . . און ועמל: ראה לקו"ת בפרשתנו ד"ה לא הביט וביאורו.

ילך מחיל: ברכות בסופה: היוצא כו'. אבל אדה"ז בשו"ע שלו (אוי"ח ר"ס קנה)

הביא לפס"ד הגירסא: כל היוצא כו'.

ועדי היכן: מדרש תהלים מזמור פד.

ח'תרמו

כללי פרטי. נדפס בלקי"ש ח"ח ע' 333 והושלמה עמ"י צילום האגרת.

ח'תרמז

ב"ה, י"ג תמוז, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ, בעל מרץ ובעל מדות
וכו' מוהר"ר פנחס מרדכי שליט"א

שלום וברכה:

במענה למכתביו במ מציע לפני להשתתף בקובץ מאמרים מוקדש
לענייני תשובה,

הנה בכלל אין זה בנוהג בית הרב כ"ק מו"ח אדמו"ר, ומסורת
אבותינו בידינו.

בכל זה, לגודל חשיבות הענין ומפני כבודו דמר, אשתמש בהזדמנות
זו להביע, על כל פנים בקיצור, רחשי לבבי אשר הבעתי בדיבור בכמה
הזדמנויות ומהן גם באסיפת רבים, ובהקדם נקודת ענין התשובה, אשר
בסגנונו של כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, שהשנה היא שנת
המאה וחמשים להסתלקות-הילולא שלו, שענין התשובה הוא שאינה על
עבירות דווקא, שהרי אמרו רבותינו ז"ל שיהי' כל ימיו בתשובה, אלא
הוא ענין השבת הנפש, כי הנשמה חלק הוי' וירדה מאגרא רמה לבירא
עמיקתא להתלבש בגוף, וענין התשובה שהרוח תשוב אל האלקים אשר
נתנה, על ידי מסירת נפש, מסירת הרצון וכו'.

כל תקופה ותקופה יש לה ענין המיוחד לאותה תקופה בפרט,
ובתקופתנו אנו ובפרט בשנים הכי אחרונות רואים התעוררות רוחנית
בבחינת ניבא ולא ידע מה ניבא, שקראו לזה "שיבה אל המקורות",
שבאמת ובפנימיות הדברים אינה אלא כנ"ל — ענין של והרוח תשוב אל
האלקים. ובעיקר רואים התעוררות זו בתוככי הנוער, שאצלם הענין עוד

תשובה . . השבת הנפש: לקו"ת דברים כד, ד.
הנשמה . . מסירת הרצון: שם עא, ג ואילך.

ח'תרמז

מוהר"ר פנחס מרדכי שליט"א: טייץ. אגרת נוספות אליו — לעיל ח"ח ב'שעז.
ובחקופתנו: ראה גם לעיל אגרת ח'תריד. לקמן אגרת שלאח"ז.

אדמו"ר שליט"א

תעג

חשוב יותר מצד שהוא ביתר פנימיות וביתר תוקף וגם מפני שאינם מפחדים מהשנוי באורח חיים אם רק יש להם ההרגש שנותנים להם האמת בלי פשרות ובלי כחל ושרק וכו'.

ובמדינה זו במיוחד — תכונת הנוער לא כתכונת הנוער בשאר מדינות ששם הי' צריך עבודה כפולה, ראשית לשרש דיעות כוזבות שהיו מושרשות בכמה חוגים גם בין הנוער, ורק לאחר זיה היתה האפשרות לנטוע בתוכם דיעה הישרה והנכונה. מה שאין כן במדינה זו, שהנוער הוא בגדר קרקע בתולה, ובלבד שיתנו להם הענין כמו שהוא. ורואים בעליל שאלו שאינם מפחדים „ומגישים“ האמת בלי פשרות, מצאו הד נכון בקרב הנוער.

ואף שאין רצוני לקטרג ח"ו, אבל מוכרחני להדגיש שלצערנו הרב עד עתה לא ניצלו (כדבעי למיעבד) כלל התעוררות האמורה ביחוד על ידי אלו שצריכים להיות רועי העם מוריו ומדריכיו הרוחניים, וד"ל.

ועל פי הוראת רבותינו ז"ל מעשה הוא העיקר, מובן שבכל הכתוב לעיל אין כוונתי לדרשה וכו', אלא כולי האי ואולי, בהשתדלות כת"ר ועד"ז כיוצא בו, תבוא פעולה רחבה ובמרץ הכי גדול לחזק התעוררות האמורה ובעיקר — להביאה לידי פועל ועד לחיי היוס"יום אצל כל אלו אשר הקול והדיבור יכול להגיע אליהם. ובענין של פיקוח נפשות הרי אפילו מספק וס"ס — צריך גם כן לעשות. ויהי רצון אשר התעמולה והפעולה הזאת תגלה ותעורר את פנימיות נקודת הנפש שבכל אחד ואחת מבני ישראל, אשר תמיד היתה באמנה אתו, את ה' אלקינו, ועד לקיום התורה והמצוה בפועל; וכידוע דברי המורה הגדול הרמב"ם, אשר כל אחד ואחת מבני ישראל רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות (רמב"ם הל' גירושין סוף פ' ב'). וכשיעשה כל אחד ואחד כל התלוי בו, ומתוך בטחון חזק שעושה בשליחותו של מקום, הוא המושל ושולט בכל מקום ומקום, ובדברים היוצאים מן הלב שאז נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, מובטח לו שהוא מצליח.

בכבוד ובברכה להצלחה, המצפה לבשו"ט.

ח'תרמח

ב"ה, ט"ו תמוז, תשכ"ג

ועידה השנתית של איגוד הרבנים דאמריקא,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

במענה על הודעתם על דבר ועידה השנתית שתתקיים בימי . . .
הבע"ל,

תקוטי שהועידה תעמיד על סדר היום שלה ענינים של פועל ממש
הקשורים בניצול שעת הכושר לרגלי ההתעוררות הרוחנית המפעמת
בחוגים רחבים של בני עמנו, וביחוד — במחנה הנוער.

כל אשר לבו ער למתרחש בתוככי בני הנוער יודע, אשר תקופתנו זו
רבת המאורעות חוללה מהפיכה רוחנית בחוגים רחבים בעקבות
ההרפתקאות והאכזבה בדיעות ותנועות שונות ומשונות וכמה גורמים
אחרים שאין כאן המקום להאריך בהם. ברם, אצל רבים ההתעוררות
היא עדיין בבחינת ניבא ולא ידע מה ניבא, ואצל אחרים ההתעוררות היא
יותר ממשית וברורה עד שקראו לזה „שיבה אל המקורות". הצד השווה
שבהם — שהתעוררות זו יצרה שעת הכושר להעמיד חוגים רחבים מבני
עמנו על קו האמת ודרך הישר, דרך התורה והמצוות. אבל דא עקא שאין
מנצלים שעת הכושר זו כדבעי, ורבים עדיין המגששים באפילה מחוסר
השפעה והדרכה מתאימה, להורות לעם ה' את הדרך אשר ילכו בה
ובעיקר — את המעשה אשר יעשון.

וביחוד חשוב הדבר לגבי הנוער, אשר לפי תכונת נפשם כל
התעוררות היא אצלם ביתר פנימיות וביתר תוקף ולא נרתעים מפני שנוי
באורח חייהם, אם רק יש להם ההרגש והכרה פנימית שנותנים להם
האמת בלי פשרות ובלי כחל ושרק. וכל השפעה טובה נכפלת אצלם פי
כמה, ויפה שעה אחת קודם.

ח'תרמח

נדפסה בלק"ש חכ"ב ע' 391.

תקופתנו: ראה גם אגרת שלפניו, ובהנסמן בהערות שם.

ומענין לענין באותו ענין — בענין מעמד ומצב בני ובנות ישראל הצעירים יותר, שעליהם בפרט נאמר ושננתם לבניך בפרשה ראשונה דקריאת שמע, תיכף בקבלת מלכות שמים, וחוזר ונשנה בפרשה שני, לגודל ההכרח בחינוך מלא על טהרת הקדש, ותלמוד תורה כנגד כולם.

והנה עוד בזמן הגמרא היו כאלו שהיו יוצאים ידי מצות תלמוד תורה בפסוק אחד שחרית ופסוק אחד ערבית ועד כאלו שהיו הוגים בתורה יומם ולילה. על אחת כמה וכמה בימינו אלו, שמוכרח להתאמץ בכל עוז שכל ילד מבני ישראל ילמדו למודי קדש כל היום כולו, ולכל הפחות — שילמדו במוסדות חינוך הנקראים במדינה זו בשם ישיבה קטנה. אבל יחד עם זה אין להתייחס ולהזניח ח"ו את אלו הלומדים בבתי ספר עממיים, פאבליק סקולס בלע"ז. צו השעה הוא — להשתדל בכל עוז לשמור על גחלת זו שלא תכבה ח"ו, ולכל הפחות — על ידי **תפילה כשרה** בכל יום, שיהא שם שמים שגור בפי הקטנים. ומובן אשר אין זו מטרה סופית, כי ההכרח הוא כאמור — למודי קדש כל היום כולו, אבל לא יהי' גם דבר זה קל בעיניך, ובפרט שהובטחנו — מצוה גוררת מצוה. ובעוה"ר מפגעי הזמן הוא — שיש נלחמים נגד הזכרת שם שמים בבתי הספר הכלליים ועוד גורמים חילול השם מבהיל לא נשמע כמוהו עד היום הזה. ולמותר להדגיש עוה"פ ועוה"פ, שהמדובר הוא על דבר תפלה כשרה, היינו המכונה (נאנדיענאמינישאנאל). וכדי שיצא כרצוי ולפועל — צריך לשלול קריאת הבייבל בבתי הספר, כיון שזה יכול לתת פתח שידרשו לקרוא, להבדיל וכו'.

על פי הוראת חכמינו ז"ל מעשה רב, וכדי לשלול דעת הטועים או אלו הרוצים להלביש התנגדותם להזכרת שם שמים בבתי הספר באיצטלא של השו"ע, הנה ידועה הנהגת הבעל שם טוב אחת מ"עבודות הקודש" שלו שהשתדל שיהא שם שמים שגור בפי כל, לרבות אנשים פשוטים ונשים וילדים, על ידי שהי' שואל אותם ודורש לשלומם באופן שיענו "ברוך השם" וכדומה, וכמו **שהדגיש** כ"ק מו"ח אדמו"ר — הי' זה לא רק בבית הכנסת ובבית, אלא גם ברחוב ובחנויות ובמקומות מלאכה ועבודה, בכל עת ובכל מקום (וראה בארוכה ספר המאמרים, אידיש, ה"תש"א-תש"ה, לכ"ק מו"ח אדמו"ר, מאמר המתחיל ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, ע' 138 ואילך).

ועוד באותו ענין האמור לעיל הוא ענין-עזר הממשלה הפדרלית

תפלה כשרה: ראה גם לעיל אגרת חתקנד, ובהנסמן בהערות שם.

לבתי ספר דתיים, פאראקיעל סקולס בלע"ז, אשר מלתי אמורה כבר כמה פעמים בדבר גודל ההכרח שבזה, ואין יסוד להתנגד לזה ואדרבה חוב קדוש על כל אחד ואחד לדרוש עזר זה בפה מלא וכו'.

ויהי רצון אשר חברי איגוד הרבנים שליט"א, מנהיגים הרוחניים ורועי ישראל בכמה קהלות קדש, כן ירבו, והועידה השנתית בפרט, ינקטו עמדה נמרצה וברורה בכל העניינים הנ"ל, בתכנית מעשית של מעשים בפועל, וזכות הרבים מסייעתם שיצליחו בזה וכן בשאר עניינים לשיפור מצב התורה והמצוות בחיי היום-יום, כל אחד בין בני עדתו, שתמיד יש מקום להעדפה בעניני קדושה וטוב להיות מקורם באי-סוף ברוך הוא. ויתן השי"ת שיעשו כן במרץ המתאים ומתוך שמחה והכרה פנימית ששלוחים של מקום הם, ומהם ילמדו רבים לעשות כדוגמתם. והרי מילוי שליחות זו הוא גם הצנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת כל אחד בהמצטרך לו ולב"ב שיחיו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה מרובה.

ח'תרמט

ב"ה, כ"ג תמוז, תשכ"ג
ברוקלין.

יצחק אלעזר שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו שואל בנוגע לפסקי רבנו הזקן במקום שיש חילוק בין השו"ע שלו והסידור, כמאי עבדינן.

ידוע אשר הסידור הוא בתראי, ועבדינן כפסקי הסידור ויעוין בזה בספר שער הכולל אשר על הסידור (להרב לאוואט), וביותר ביאור

כמה פעמים: ראה גם לעיל אגרת חריכג, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרמט

יצחק אלעזר: משקאוויטש, מט. קיסקא.

תעז

אדמו"ר שליט"א

ב"פסקי הסיידור" להרב נאה, בו נאספו הפסקי דינים בהם יש חילוק בין השו"ע והסיידור.

וכיון שהכל בהשגחה פרטית, עלי החובה והזכות לעוררו על ההכרח לקבוע עתים בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, קביעות בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה'.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תרנ

ב"ה, כ"ד תמוז, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה יעקב משה שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מאור ליום השני, בו שואל דעתי בנוגע להחליף המחזור שמשתמשים בו עד עתה, במחזור חדש וכו',

וכיון שהבירור, האם ישנן מעלות במחזור החדש לגבי המחזור דעד עתה תלוי בביקור המחזור החדש **ככל הדרוש**, אין בידי לחוות דיעה בשאלתו,

ח'תרנ

מו"ה יעקב משה: גנייז, סט. לואיס.

להחליף המחזור: במכתבו: כשהיתה ביהכ"ס ברחוב בלעסטאון הרשה הרבי מליובאוויטש להשתמש במחזור עבודת ישראל נוסח ספרד עם תרגום אנגלית, ובוה השתמשנו תמיד . . מפני שאין בנמצא המחזור נוסח האריז"ל בנמצא עם תרגום אנגלית, אבל לעת עתה מצאנו מחזור חדש נוסח ספרד עם תרגום יותר מעולה ועם לשון אנגלית צחה ועולה על הלשון ושם המחזור הזה הוא מחזור ראש השנה יוה"כ עם פ' בירנבאום נדפס ע"י ה"היברו פאבלישינג קאמפני" . . לכן נאחי לשאל בניד אם יאות לנו לקנות אלו המחזורים של בירנבאום נוסח ספרד במקום "עבודת ישראל".

וכיון שכל המשנה עליו להביא ראיי, מובן שכנייל צריכה להיות הבקורת מרישא עד סיפא ולפרטיו, ובמקום ספק, שב ואל תעשה עדיף.

התקוה חזקה אשר מתאים לשם בית הכנסת, יש בו קביעות עתים ללימוד התורה לא רק בנגלה דתורה כי אם גם בתורת האריז"ל החי, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, והרי שמא מילתא היא, ומחייב ומזכה, ובודאי לדכוותי האריכות אך למותר.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תרנא

[כ"ד תמוז תשכ"ג]

. . . בהמשך למה שדיברנו בעת שהותם כאן בנוגע למקום לימוד יו"ח שי, הנה באמצע שנת הלימודים מנעתי עצמי מלכתוב בזה לכי או לבנו שי, ומכמה טעמים, ומהם, פשיטא שא"א לכתוב היפך מפס"ד השיע שילמוד הבן דוקא במקום שלבו חפץ, ולא עוד אלא שהכניס הוראה זו לא בהלי ת"ת אלא בהלי כבוד או"א: מאידך גיסא לא רציתי להחריף היחסים שבבית בתקותי שישתדר הענין מעצמו, ובהצדיקי את העדר מענתי בזה שזהו אמצע שנה"ל.

עתה בהתקרב זמן הרישום לשנת הלימודים הבעל"ט, ארשה לעצמי להביע תקותי חזקה אשר שניהם כבי וזוגי תחי ירשו בנס שי ללמוד במקום שלבו חפץ ומשתוקק מזה כמה זמן, והרי טוב ביותר שיעשה כל זה בהסכמתם המלאה. ועוד להעיר — רצון בנס שי בזה חזק הוא מאד ואינו כלל זמני ועובר (כפי שנוכחו בודאי במשך כו"כ חדשים שעברו), ז.א. שההכרח שיעשה אחרת יפגע בו יום ויום ותוצאותיו — מתח העצבים, פגיעה ביחסים, העדר התמדה בלימודים, יחס עוין להמוסד בו מוכרח יהי ללמוד ועוד ועוד — תופעות כאלו אשר הורים בכלל וביחוד אלו אשר חוננם הי בילדים יר"ש ובעלי כשרון ורגישים, בטח שעליהם לעשות כל התלוי בהם למנען ולעשות זה בשמחה, שהרי טובת יו"ח הוא בגשם וברוח.

ח'תרנא

תעט

אדמו"ר שליט"א

לתכיפות הענין שולח הנני מכתבי זה מהיר דחוף, ות"ח מראש אם
בהקדם יבשרוני טוב בכל זה.

ח'תרנב

[כ"ו תמוז תשכ"ג]

לתבל בסיפור מחיי החסידים או דהנשיאים, להוכיח (מהקו"ק דאז)
שההתנגדות מראש הייתה רק מטעמים שאמרום בפ"י, חששות וכו', ומאז
הכל מודים שאין מקום להם. ועוד שתורת החסידות מוסיפה ולא גורעת
ח"ו (וכדמוכח במוחש) ובמילא בכלל מאתים מנה.

ח'תרנג

ב"ה, ר"ח מנחם-אב, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו

ומשנכנס חודש מנחם אב, יהי רצון שאבינו אב הרחמים ינחם את
עמו ישראל בנחמה כפולה, וכמבואר בדברי רז"ל בזה,

אב הרחמים: ראה לקו"ת שה"ש, י, ג.
הרחמים ינחם: ראה יל"ש עה"פ אנכי אנכי (ישע"י רמז תעד).
בנחמה כפולה, וכמבואר: ראה ויק"ר רפ"י. לקו"ת נצבים מח, א.

ח'תרנב

נכתבה על גליון המכתב מכ"ו תמוז תשכ"ג.
לחבל: במכתבו: יש בין המדריכות שחונכו ברוח מתנגדי אמיתי, ואומרים לי שהן
מתנגדות ללמוד חסידות. . ואשאל איזה אמצעים לקחת.

ח'תרנג

כללי פרטי. נדפס בלקר"ש ח"ט ע' 248 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

וכמו שהי' בהענין שגרם לגלות, הוא שבירת הלוחות, שנחמתו הי' כפלים לתושי',

וי"ל אשר בדורות אלו האחרונים, שכדברי האריז"ל מצוה לגלות זאת החכמה, ובפרט מעת נתפרסמה אגה"ק של כ"ק אדמו"ר הבעש"ט, שנודע לכל, שביאת מלכא משיחא תלוי' בהפצת המעינות חוצה,

והרי הפרסום בודאי ובודאי שע"פ השגחה העליונה הוא, ובמכש"כ וק"ו מענין ההשגחה פרטית שישנה בכל פרטי העולם, וכפי שנתבאר בתורת החסידות באר היטב,

תבוא הנחמה כפולה ותוקדם ע"י הכפילה והרבו' בלימוד תורת הנגלה והחסידות, וכפס"ד רבנו הזקן, בעל התניא והשו"ע, וכמרומו בשמו — שני אור, ואין אור אלא תורה.

אשר השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות שלו.

בברכה שבקרוב יהפך ימים אלו לששון ולשמחה

מ. שניאורסאהן

הוא שבירת הלוחות: עירובין נד, א.

כפלים לתושי': שמו"ר רפמ"ו.

שכדברי האריז"ל: ראה אגה"ק ר"ס כו.

וכפי שנתבאר: וידועה הוכחת כ"ק אדמו"ר הזקן בזה מחולין סג, א (הובאה ברשימת כ"ק אדמו"ר הצ"צ לתהלים לו, ז). וראה תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה (היום יום כח חשון).

הכפילה והרבו': וכמו כפלים לתושי' — שהוא כמה פעמים ככה (ראה שמו"ר שם).

וכפס"ד רבנו: ראה ה"ל ת"ת פ"א ס"ד. ובאגה"ק סו"ס כו: וכל איש ישראל יוכל כו' הן בנגלה הן בנסתר כו' ומחוייב בדבר.

וכמרומו בשמו: וכדברי הבעש"ט (מגילת י"ט כסלו).

ואין אור: תענית ז, ב.

אגה"ק: כתר שם טוב כתחלתו.

וידועה הוכחת: ראה גם לעיל אגרת ח'רנ"ג, ובהנמון בהערות שם.

שני אור: ראה גם לעיל אגרת ח'תרכז.

ח'תרנד

ב"ה, ד' מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ הרב פנחס אהרן שי

שלום וברכה:

. . . בענין הטליפון שכותבו — אינו דומה כלל לענין המיקרופון:
(א) המדבר אינו יודע כלל עד"ז. (ב) לא ניחא ליי (ואדרבא היפך רצונו)
שישמעו בחדר אחר. (ג) אינו פסיק רישא כלל, כיון שרק הדבור בקול רם
ובסמיכות מקום להטלפון — פועל על הטליפון. ועוד. וק"ל.

בברכה.

ח'תרנה

ב"ה, ז' מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך רפאל שי

שלום וברכה:

אין ענטפער אויף דיין בריף פון ד' מנ"א, אין וועלכע דו שרייבסט
ווי צו משפיע זיין אויף אַ בחור כו'.

ח'תרנד

הרב פנחס אהרן שי: וזכרמו, מיאמי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רצא, ובהנסמן
בהערות שם.

בענין הטליפון: במכתבו: בלקו"ש ח"ב ע' 506 מסופר על כ"ק אדמו"ר מהור"י נ"ע
שבערבי שבתות וימים טובים הניח עץ להגביה הטלפון בחדר כ"ק אביו אדמו"ר מהור"ש נ"ע,
בכדי שישמע התפלות מהחדר האחר, אולי נוכל ללמוד היתר על מייקרופון, או מ"סייפ
רעקארדער" אם אותו המדבר אינו מכוון לדבר לתוכו.

ח'תרנה

מהעתקה.

האברך רפאל שי: שרגא, טורונטו.

ובכלל איז פארשטענדליך, אז דאָס ווענדעט זיך אין זיינע ידיעות ותכונות הנפש וכו', און דעריבער דאָרפמען זיך באַראַטען מיט די וועלכע קענען עס וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ, און זיכער איז איבעריג צו באַטאָנען, וואָס חכמינו ז"ל זאָגען, אז דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, און דעריבער אז מירעדט מיט האַרציקע רייד, איז אַ גרויסע מעגליכקייט צו מצליח זיין, און איינער פון די הויפט זאָכען איז — צו זיין אַ לעבעדיקער מוסטער מיט דער טאָג טעגליכער אויפפירונג — וואָס ווירקט מער איידער רייד, ויהי רצון אז דו זאָלסט מצליח זיין אין דאָס אַלץ אויבען געזאָגטע.

און וויבאלד אז אַלץ איז דאָך בהשגחה פרטית, איז דאָס מיין חוב (וזכות) צו מעורר זיין אויף דער נויטיקייט צו האַבען אַ קביעות אַלע טעג בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלה בתורת החסידות, און מיט אַ צוגאָב ביום השבת אשר קדש הוא לה', און ווי ערקלערט די וויכטיקייט פון דעם אין מערערע ספרים, און ספעציעל אין קונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ובקונטרס לימוד החסידות ותורת החסידות לכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ח'תרנו

ב"ה, כ"א מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ח ניסן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת שני מכתביו, ורצונו חפצתי לקיים ע"ד מכתב בקשר להו"ל ספרו טהרת המים, אבל דא עקא, כי רבות טרדות סבבוני

ח'תרנו

מו"ח ניסן: טלושקין, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ ז'תעד, ובהנסמן בהערות

שם.

ואיני יודע מתי יהי זמן פנוי לעיין בו עוה"פ עכ"פ מקופיא, ולכן באם כבר מוכן הוא לדפוס, צ"ע אם כדאי לחכות על הנ"ל, ובפרט שכבר איתמחי גברא ואיתמחי ספרו.

בהזדמנות זו אביע צערי הרב על השתיקה המוחלטת ד . . . בהנוגע לתפלה בבתי ספר העממים, והרי ימים ספורים נשארו עד התחלת זמן לימודים בבתי ספר הנ"ל, והרי שבשתא כיון דעל על, עאכ"כ ענין שלהלעו"ז ג"ק הטמאות לגמרי, יהי בזה ריוח הכי עצום, מאות אלפים מאחב"י יושלל מהם ח"ו היל"ת הזכרת שם שמים עכ"פ פעם אחת ביום, ועוד יותר וגם זה עיקר, תפלה בימים האמורים, וצע"ג (ואת"ל א"צ עיון כלל), האם ישנם ענינים חשובים יותר אשר על אחריות הרבנים לעשות בהם, ובפרט כפי שאמרתי זה כ"פ, אשר שתיקת ארגונים יהודים כהודאה דמיא להלעו"ז, שהרי חוצפא יסגי, ומדברים הם בשם כלל ישראל, ואין פוצה למחות, וקשה להאריך בדבר המבהיל.

לתוכן מכתבו הא' בהנוגע למקוה הידועה, מה שאינו מוכן כלל וכלל: מהו האיסור לבדוק מקוה, שכנראה עשירות בשנים לא עלה על לב איש לבדוק הנעשה ביסוד הכשרות שלה? והרי אפילו מעין עלול לשינוים, ובפרט שבדאי כדרך כל הערים בארצוה"ב היו שם כמה חפירות וכו' וכו' שעלולים להשפיע על הנ"ל, והרי עצם הענין ענין דאורייתא הוא וכו' וכו' ובדאי לדכוותי דכת"ר אין צורך אריכות וביאור בזה.

נהניתי להודע אשר נמצא הוא בנאות דשא, והי רצון שינצל הענין במילואו, ובפרט שמקרא מלא דבר הכתוב, בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני וכו' וכו' ועיין ג"כ רשימות אדמו"ר הצ"צ על הכתוב.

בכבוד ובברכה לקיץ ותמיד בריא ושמח.

בהנוגע לתפלה: ראה גם לעיל אגרת חתקנד, ובהנסמן בהערות שם.
שבשתא: פסחים קיב, א.

ח'תרנז

בי"ה, כ"ג מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין.

שלום וברכה:

לאחרי הפסק נתקבל מכתבו מי"ח במנ"א,

ומובן אשר נבהלתי להתחלתו אשר במחשבתו להפסיק לימוד
תורתנו הק' בישיבה ואפילו במסגרת שהיא למטה ממסגרת ישיבה.

וע"פ מכתבי מקודם, בודאי האריכות למותר, שאין זה רצוי כלל
וכלל, ובפרט בגיל שלו, נצטוינו על לימוד התורה בנגלה וחסידות, ואין
הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ולכן בודאי שהיכולת ניתנה, ואין הדבר
תלוי אלא ברצון ובחירה, בחירה כמ"ש ראה נתתי לפניך וגוי **ובחרת
בחיים**.

התקוה ששומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא
הידועים.

ובעת רצון יזכירוהו וכל שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תרנז

ואין הקב"ה: ע"ז ג, א.

ח'תרנח

ב"ה, כ"ה מני"א, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יהושע מרדכי שי' וזוגתו מרת גיטא רייזל תחי'

שלום וברכה!

קראתי מכתבם כהוספה למכתב בנס שי', ובודאי בינתים נתקבל
מענתי אליו.

ובהזדמנות זו אביע תקותי שעושים כאו"א ככל האפשרי בהפצת
היהדות בכלל והמעיינות בפרט, כמבואר ההכרח בזה בכוי"כ מקומות,
ובפרט לתושבי עיה"ק ירושלים ת"ו, ואלה אשר זכו והצליחו להתייחס
לרבותינו נשיאינו, נשיאי חב"ד,

והובטחנו הבא לטהר, וידוע דיוק רבנו הזקן — אשר השנה שנת
המאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא שלו — לטהר גם אחרים,
מסייעין אותו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ח'תרנח

מו"ה יהושע מרדכי: ליפקין, ירושלים.
והובטחנו .. דיוק: ימא לת, ב. לקרית דרושים לשמע"צ פח, ב.

ח'תרנט

בייה, כ"ח מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה ירחמיאל שי

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הרביעי.

ובעת רצון יזכירו אותו וכל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון
שיבשר טוב בתוכנו.

ופעולותיו בהחזקת היהדות והפצתה בכל מקום שידו מגעת,
וקהלתו קדישא לכל לראש, בודאי אשר תעמוד לו למילוי משאלות לבבו
לטובה, ובכגון זה כל המוסיף מוסיפין לו, ומובטחים בסיוע מלמעלה
שהרי הבא לטהר, וידוע דיוק רבנו הזקן — אשר השנה שנת המאה
וחמשים להסתלקות הילולא שלו — הבא לטהר גם אחרים, מסייעין
אותו.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ח'תרנט

מו"ה ירחמיאל: צמנת, בירמינגהאם.
ומובטחים... דיוק: יומא לה, ב. לקרית דרושים לשמע"צ פח, ב.

ח'תרס

ב"ה, כ"ח מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ צנמ"ס וכו'
מוהר"ר שלמה יוסף שליט"א

שלום וברכה!

מזכירי מר ניסן שי מינדל מסר לי פ"ש כת"ר וגם תוכן השיחות שהיו לו עם כת"ר, ובפרט בנוגע לכפר חב"ד. ומובן אשר הי' לי קורת רוח מיוחדת לשמוע ע"ד התענינות ידידנו וכו' מר שזר שליט"א בעניני הכפר ואשר כת"ר שליט"א יעודדו בזה כדרוש. ומוסג"פ העתק מכתבי למר שזר.

ויה"ר שבקרוב ממש יקויים האמור בו בנוגע אחב"י במדינתנו לפנינו, אשר בזה ג"כ — נוסף על עוד כו"כ נימוקים — קשור הצורך החיוני בהרחבת הכפר לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות ופשוט גם בהרחבת המקום והשטח, וכמ"ש ורחבה ונסבה למעלה למעלה. ולהעיר מזח"ב (רלד, א) וביאוה"ז ס"פ פקודי...

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תרס

מוהר"ר שלמה יוסף זצ"ל. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"שצ, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרסא

בי"ה, כ"ח מנ"א, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות
ענף עץ אבות וכו' מהרש"ז שליט"א

שלום וברכה:

זה עתה חזר מנסיעתו מזכירי מר ניסן שי' ד"ר מינדל ומסר לי ע"ד
פגישתו ושיחתו עם כ'. והנני מודה לכו' מקרב לב בעד הפ"ש הידידותית
ורחשי לבבו, ובזה גם ת"ח בעד קבלו את מזכירי בספ"י ובשמחה למרות
טרדותיו המרובות.

בהזדמנות זו רצוני להביע לכו' הרושם העמוק שעשתה עלי הידיעה
ע"ד השתתפותו עם הצבור בכפר חב"ד במועד תשעה באב — יהפך
לשמחה ולששון. ובודאי התכוון כ' להביע בזה גם התייחסות עם גורל
אחב"י שליט"א במדינתנו לפניו, לב אחד עם תושבי הכפר שיצאו משם,
ובמדה ידועה גם השתתפות ברגש המס"נ ומסורת אבות החודר את כפר
חב"ד ותושביו. ואני תפלה שתושבי הכפר שהם ראשונים לבקיעת המסך
— שיפתחו הצנור ליציאה המונית משם במשך הזמן הקרוב, שערי
רחמים למעלה שלא ננעלו — יפתחו שערים למטה ליציאת אחב"י מן
המיצר אל המרחב, ויה"ר שיה"י זה בקרוב ממש, ונזכה לסמוך גאולה
לגאולה ולראות בנחמת ציון וירושלים בעגלא ובזמן קריב.

ובהתאם למשאת נפש הנ"ל, בודאי שכו' יוסיף ויוסיף להתעניין
בהרחבת גבולות הכפר וכוח קליטתו, ובפרט אשר ההשגחה העליונה
זיכתה את כ' בעת הזאת ביכולת ואפשריות לפעול למען הכפר כהנה
וכהנה. ותקותי חזקה שינצל אפשריות זו במילואה, ואין מזרזין אלא
למזרזין.

ח'תרסא

מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.
שערי רחמים: ראה דב"ר פ"ב, יב.
ואין מזרזין: מכות כג, א.

תפט

אדמו"ר שליט"א

הנני לאשר בתודה רבה קבלת מכתבו הקודם, ועוד אשוב אליו
כיאות. ולא באתי בזה אלא בעיקר להביע רחשי לבבי הנ"ל ובהקדם
הראוי.

בהוקרה בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תרסב

ב"ה, אי אלול, תשכ"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ הרב שלמה שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הראשון.

ת"ח ת"ח על הבשוי"ט מהפעולות בביסוס היהדות והפצתה בעיר
מיניאפאליס וסביבתה במסגרת סניף המרכז לענייני חינוך אשר בהנהלת
גיסו הווי"ח אי"א נוי"נ בעל מרץ וכי הרב משה שי, ומוכן שנעם לי לקרות
בסיום דבריו אלו, אשר גם זוגתו תחיי עזרה בהנ"ל והשתדלה בזה וגם
הצליחה.

ובפרט אשר בשטח החינוך — היכולת בידי בנות ישראל, שכל אחת
מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה, לעשות יותר מאשר האנשים,
וכנראה במוחש.

ויהי רצון אשר הצלחתם האמורה תעורר אצלם כחות נוספים
לפעול במשך הזמנים שלאחרי זה, בכיוון האמור, ולא להסתפק אך ורק
באלו שכבר נמצאים בדי אמות של תורה ומצות, כי אם להשתדל גם
להוציא יקר מזולל, וכידוע הפלגת חז"ל בזה (ב"מ פ"ה א').

ח'תרסב

נדפסה בלקריש חייב ע' 206 והושלמה עפ"י צילום האגרת.

הרב שלמה שי: מנדלזון.

הרב משה שי: פלר. ראה לעיל אגרת ח"ש.

אף שאין הזמן גרמא כלל להאריך בחצי השני של מכתבו, ובפרט שמפורסמים הדברים בכ"מ ומהם גם בנדפס, בכל זה בתור הכרת תודה בעד הקורת רוח שגרם בחצי מכתבו הראשון, לא אסתפק בהערה גרידא, כ"א גם באיזה ציונים וכו'.

בנוגע לענין גידול הזקן, הרי פשוט הוא לכל הדיעות שיש ענין בזה, וכל החילוקי דיעות הם, האם יש להתיר כשמוכרחים כביכול בהאמור, ואם זהו איסור דרבנן או דאורייתא, אבל, כנ"ל, פשוט הוא בנגלה דתורה וביחוד וביתר שאת בפנימיות התורה, אשר בתקונידיקנא (כפי שהם נקראים בזהר ובספרי הקבלה, המקובלים בכל תוקף תורה שבע"פ על כ"א מבנ"י) קדושה נעלית ביותר וביותר, ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, מדת (תקו"ד של) האדם (התחתון) תמשיך במדה זו מלמעלה כביכול.

ובודאי מילתא היא, אשר כולי עלמא מודים וקורים להנ"ל "צלם אלקים".

לדעת אדמו"ר הצמח צדק וכ"כ פוסקים לפניו וגם לאחריו, הוא איסור ברור מן התורה, כמבואר בשו"ת שלו, ובהוספה עליהם — בפסקי דינים שלו. ועיין ג"כ בדרכי תשובה על היו"ד. ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סמ"ח. וקבץ כמה דיעות בהנ"ל ובארוכה הן ע"פ נגלה והן ע"פ פנימיות התורה בספר עמודי ארזים להרב מרגלית שי מירושלים עיה"ק ת"ו, שהעתיק דברים נפלאים וגם מבהילים בנוגע לגידול הזקן ולהפכו. — ושם גם מכתב הגאון הרגצובי (הר"י רוזין) שזהו איסור גמור.

הסיבות לשלילה שכותבם ועל הסדר:

א) חשש שע"י גידול הזקן יעלה בדעתו שזהו פוטרו משאר עניני תורה ומצוה.

מובנת השלילה דטענה זו, שא"כ אין לדבר סוף, ויש לבטל כל הידור מצוה ועאכו"כ עניני מהדרין מן המהדרין ואת"ל — גם ציווי דרבנן וכו' וכו'. ואדרבה ע"פ הודעת והבטחת חז"ל אשר מצוה גוררת מצוה, כל הוספה (אפי"י) בהידור מצוה סופה להוסיף גם במצות עצמן, וק"ל.

אולי כוונתו בהנ"ל להענין דמחזי כיוהרא, אבל, ת"ל, בזמן האחרון

גידול הזקן: ראה גם לעיל אגרת חידושי, ובהנסמן בהערות שם.

ומדתו: מסי"ז שמות ג, ו.

הרי לא מחזי כיוהרא כלל וכלל. ולא זו בלבד, אלא עוד כו"כ הנהגות, ומהן שהציציות נראות מבחוץ, שפשט הענין אפילו בישיבות הליטאות, ופשוט שאפילו לדעת המתירין בנדון דידן, אין זה דומה לענין שיהיו הציציות מבחוץ.

(ב) לכתבו שהלן בעומקא דהלכתא, יש לו הכלי זיין להלחם נגד העולם, וכאשר היי עד הלום.

פליאה גדולה כל כתבו האמור, שהרי בסמיכות למתן תורה — הי ענין ההפכי דאנכי ולא יהי לך, וביניהם — גם אלו שראו מעשה מרכבה (ולא רק למדו ענין זה, כמסופר במדרש). ומעגל הזהב הראשון — למה שקרה בסמיכות לבנין מקדש ראשון, כמובא הפלאת חכמתם בעניני התורה, שכל ת"ח דומין לפניהן כו' (סנהדרין ק"ב א') ועד"ז במקדש שני, צדוק וביתוס ועד לימינו אלה, אפילו בעיר זו עצמה, שהעומדים בראשם של תנועות שונות שנגד היהדות המסורתית, למדו לפני זה ולנו בעומקא דהלכתא, וכו'.

(ג) לכתבו שאפשר שהסברא לגדל הזקן היא לא על טהרת הקדש כ"א משום פניו וכו',

הנה פסק דין הוא, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף ע"פ כו', שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

(ד) בהנוגע . . . תחי',

הנה בהכירי אחדים ממשפחתה, תקותי חזקה ששוי"ס לא רק שלא תהיי כל התנגדות מצדה, אלא אדרבה תסייע, ולא עוד אלא שעוד יוצעלה כ' בעיני ויתקבלו דבריו — בנוגע ליראת שמים ותומ"צ — להבא יותר, שהרי קרוב לומר שעתה כששומעת ממנו תביעה בזה, מתעורר רעיון במוחה (בסגנון חז"ל) שהטופח ע"מ להטפוח ה"ה צריך להיות בהרבה יותר מאשר זהו שמטפחו.

מובן ופשוט שלא נעלם ממני שבכמה מדינות ובמדינה זו, יראי ה' באמת, התירו את הנ"ל ובכו"כ הסברים וכו' ובמילא בדור שלאחרי זה היו גם יראים וחרדים שקיימו זה בעצמם, אבל בודאי לא נעלם גם ממנו

שהציצית נראות מבחוץ: ראה גם לקריש חליג ע' 95 ואילך.

פסק דין: ראה ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ד היג. ושינ.

בסגנון חז"ל: ברכות כח, ב.

השינוי שחל בינתיים, שאז במדינות מסוימות וזמנים מסוימים נראה הי להמתירים שרק זו הדרך להצלת כו"כ מבניי מקצה השני, ועמלו ויגעו למצוא היתר כו" וד"ל. והרי גם באיסורים ברורים וגדולים מן התורה — נמצאים ענינים כאלו, ולא עוד אלא גם בתורה שבכתב — כל הענין דיפת תואר אשר היתר ברור ניתן מן התורה בזה. וביארו חז"ל גם הטעם. ואל תדין את חברך עד וכו', ואולי במדינות ההם ובימים ההם מי יודע וכו'.

אבל כנ"ל, ת"ל אין זה המצב כלל בזמננו זה. וכל הרוצה באמת — היכולת בידו (והלואי — וינצלה במילואה) הפצת היהדות בלי פשרות בכל מקום שידו מגעת; ובזה — גם נדון דידן.

בשיחתי עם אחד אשר ביקר אצלי בטענות דומות להנ"ל, רצה להראות חריפות ובקיאות להיתר, שאלתיו (בהקדמת — בקשה שיענה מסיח לפי תומו מבלי כוונה): מהי הסיבה כשמציירים פני משה רבינו או אהרן הכהן, הן מבניי והן להבדיל מאוה"ע — מציירים דוקא בזקן גדול. ואם בנוגע לאהרן מסתמכים על הכתוב בתהלים שזקן אהרן יורד ע"פ מדותיו, למה כן מציירים בנוגע למשה רבנו, והרי הוא קבל תורה מסיני, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנו למשה מסיני, והרי כח דהיתירא עדיף.

ובהיותו איש ישר, ענני, שגם בדעתו כשמצייר לעצמו ולא רק דמשה רבינו אלא אפילו למי שהוא בדורות אחריו שומר תומ"צ, פשוט בעיניו שהי לו זקן יורד ע"פ מדותיו מבלי שנגע בו כלל וכלל.

ולסיים מענינא דיומא, שמתחיל מחדש אלול, מובא בספרי קבלה והובא הדברים בספר לקוטי תורה (חלק דברים ל"ב ב') לרבנו הזקן, — אשר השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא שלו — מאירים י"ג מדות הרחמים תקו"ד דלמעלה, והלואי שלא יגע בכלי קבלתה, י"ג תקו"ד של האדם התחתון.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט

מ. שניאורסאהן

ח'תרסג

ב"ה, ב' אלול, תשכ"ג
ברוקלין.

האברך עזרא בנימין ש"י

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ח אלול, בו כותב סברות שונות בנוגע להמשך לימודו בעת הקרובה ושואל דעתי בזה.

לפי הנראה לי — מהנכון אשר ילמוד באחת הישיבות אשר באה"ק ת"ו ב"ב ע"י משיח צדקנו, ובאיזו ישיבה — יקבע לאחר שיהי שם ויבקר בהישיבות ויטייע עם ידידיו אשר במקום שם, ותשועה ברוב יועץ. ואם בכלל ימים אלו ימי הכנה הם לשנה הבע"ל, עאכ"כ כאשר בתכנית השנה הוא גם עלי לארץ הקדושה, פלטרין של ממה"מ הקב"ה, אלא שבדאי — עם ההוספה בהדרישה מהאדם, ניתנו לו גם כחות נוספים למלאות הדרישה חדשה ועוד ביתר שאת ויתר עז.

ואופן ההכנה הרי מבואר הוא בכ"מ, ובכ"א צ"ל מתוך בטחון חזק בהשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית [וכמבואר בארוכה בתורת הבעש"ט ענין השגחה פרטית זו], ומתוך שמחה (של מצוה, עיין רמב"ם סוף הלכות לולב) וטוב לבב.

ובפרט אשר רואים במוחש, שע"י מתוסף בהצלחת ההכנה, וק"ל. בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, נוסף על לימודו בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות.

ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור, ובפרט שנכנסנו בחדש אלול שע"פ דברי רבנו הזקן — אשר השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא שלו — הוא ע"פ משל למלך בשדה, שמקבל את כ"א בספ"י ומראה פנים שוחקות לכולם וכו' (לקוטי תורה, דברים ל"ב ב').

בברכה לכוח"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש.מ. סימפסון
מזכיר

ח'תרסג

האברך עזרא בנימין ש"י: שוחט, טורנטו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח'תריט, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרסד

ב"ה, ב' אלול, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר שלום ש"י לוי

שלום וברכה!

לאחר ההפסק הארוך מאז פגישתנו, בודאי תהי' לו הפתעה לקבל מכתב ממני, אף שתקותי שכמו שפגישתנו ותוכן שיחתנו נשארו בזכרוני, כן הוא גם אצלו, ובפרט ששיחתנו היתה בעניינים הנוגעים לרבים, שמהראוי שיהי' לה המשך.

ברם הסיבה הקרובה שהביאה אותי לכתוב לך עכשו היא הידיעה שנתפרסמה בעתונות, אשר כ' נבחר ליושב ראש הסתדרות המורים הבינלאומית „איפטא“, ורצוני להביע לו איחולי לבבי שינצל במילואן האפשרויות החדשות שנפלו בגורלו לתכלית אמתית — ביסוס חינוך הנכון בכל ארצות תבל, ובארצנו הק' בפרט. שהרי כשמקבל אדם משרה חדשה הרי מקבל הוא אחריות נוספת, וההשגחה העליונה בודאי נותנת את היכולת להוציאה לפועל.

בהמשך לשיחתנו הנ"ל, ארשה לי להביע רעיון, שאף שלכאורה אינו מתאים להזדמנות זו מצד חלק המצער שבו, אבל כבר אמר הכתוב בכל עצב יהי' מותר, והיתרון הוא המוסר-השכל שבדבר, ולזה הרי אני מתכוון והענין הוא:

כשמתבוננים בבתי הספר היסודיים העממיים בכל מקום שהם, הרי מובן שתכליתם להדריך את התלמידים בשלבים יסודיים לתכלית הישגים מסויימים, שבכללותם הם שני שטחים עקריים: א) להקנות לתלמיד כמות ידיעות, ב) לחנך את התלמיד ולהכשירו להנהגה מתאימה בחייו לכשיגדל. כל אחד משני השטחים האלה מתחלק כמובן לכמה מחלקות ובהנוגע לשטח החנוך בפרט יש בו שטח היחסים שבין אדם

ח'תרסד

נדפסה בלקי"ש חכ"ב ע' 393 והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

מר שלום ש"י לוי: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט ז'ק. ז'רכו.

בבתי הספר... שחכליתם: ראה גם לעיל אגרת ח'תלד, ובהנסמן בהערות שם.

לחברו ושטח התפתחותו „הפרטית“; כיצד יתיחס האדם לרצונותיו ותאוותיו הוא.

והמתבונן בתוצאות בתי הספר העממיים בארצות הברית, ובכמה ארצות אירופא, ולפי ידיעותי המצב הוא דומה גם בארץ ישראל, בא לידי מסקנא שבשטח החנוך יש לבתי הספר היסודיים הישג חשוב בחלק הנוגע ליחסי האדם זה לזה, להקטין המחיצות בין אדם לאדם ולקרבם זה לזה, ובכלל בענינים הנקראים עכשו בשם „דימוקרטי“ (כ”ז נוסף על ההישגים בשטח הקניית ידיעות). מובן אשר כמו בכל ענין יש גם כאן יוצאים מן הכלל, שבמזיד או בשוגג ניצלו את בתי הספר בכיוון הפכי, אבל המדובר הוא ברוב ובכללות.

ומכאן לנקודה המצערת, שהתבוננות האמורה מביאה ג”כ לידי הכרה שבתי הספר היסודיים העממיים לא הצליחו בשטח ההתפתחות „הפרטית“ של התלמידים, זאת אומרת בשטח ריסון התאוות, ורק הודות להשפעת הבית וחינוך דתי לא פרקו עול תרבות לגמרי ולא הפכו את העולם ליער עבות, „דזשאנגל“ בלע”ז.

לכן רואים שבאותן המדינות אשר השפעת ההורים נחלשה בהן מאיזו סיבות, גדלה בהן עבריינות הנוער שלא בערך יותר מאשר במדינות אחרות, אף שדרגת בתי הספר שווה פחות או יותר בכולן.

אין בידי הסטטיסטיקה להוכיח את המסקנא הנ”ל במספרים, אבל בהיות כי מומחה במקצוע זה, לא נצרך לזה.

אמנם אין פלא בהאמור לעיל, שהרי בהנוגע להרחבת ידיעות התלמיד יש כמה דרכים לעודדו ולעורר את רצונו להתקדמות והשגים, על ידי הסברה ואמצעים הנוגעים לו על אתר או בעתיד הקרוב; וכן בהנוגע לפיתוח חוש הדימוקרטי והיחס שבין אדם לחברו, אשר פשוט המצב „המיכני“ שהתלמיד נמצא בסביבת כמה ילדים וילדות כבר עושה הרבה לפיתוח חוש זה. מה שאין כן בנוגע לריסון התאוות. ואין זה דבר הבא מאליו, וכידוע הדוגמא בזה שאין אדם יכול להרים את עצמו על ידי שיאחו בשערותיו וימשכם למעלה, אלא דרושה נקודה מחוצה לו לסמוך עליו. ובדורנו אנו נוכחנו לצערנו הגדול מה יש לצפות מזה שהתלמיד בטח „יסמוך“ על רגש הצדק והיושר שהמורה מלמדו, או על השפעת אחיו הגדול, ואפילו על אימתו של השוטר. ומשנה לשנה מוצאים להם בני

ובדורנו אנו: ראה גם לעיל אגרת ח”שלת. חתכט.

הנוער תחבולות ודרכים חדשים להשתחרר מאימת השוטר והשופט, ונגע העבריינות הולך ומתפשט. ועד כמה שהתרבות האנושית בכלל היא מקל רצון לתמוך עליו ראה ראינו במדינת אשכנז, אשר עליונותה בשיטות פילוסופי ואפילו „מוסר" היתה ידועה, אבל למעשה גידלה דורות של חיות טרף בצורת אדם.

ברור שאין עצה אחרת לנטוע בלב הילדים ובני הנוער משמעת הגונה וממשית אלא ע"י יראה או אהבת כח עליון יותר מכח האדם עצמו, שרק באופן זה לאמתו של דבר אפשר להדריכם ולחנכם לרסן התאוות והרצון. והרי דבר זה אינו ענין שאפשר לדחותו עד אשר הילד יהי בן שמונה עשרה, או אפילו בן י"ג, ואז יתחילו לתת להם חינוך זה, ועד אז ילכו בשרירות לבם, בתקוה שמורא בשר ודם ידריכם בדרך הטוב והישר.

כאמור, אינה נראית עצה אחרת אלא להשריש בלבות הילדים משחר טל ילדותם אמונה חזקה בבורא עולם, אשר הוא מנהיגו גם עתה בפועל, ובסגנון חכמינו ז"ל שיש עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים; בספר שאי אפשר לזייפו, ועין ואזן שאי אפשר לשחדם או להוליכם שולל על ידי כל מיני ערמומיות והתחכמות.

והרי בנקודה זו של אמונה בבורא עולם ומנהיגו מחוייבים על פי תורתנו תורת חיים כל אחד ואחת מבני עמי העולם גם כן, ועוד [ועיקר, בחוגים מסוימים] שאמונה זו מחוייבת גם על פי שכל הבריא.

לכן, איזה בית ספר שהוא, אם תכניתו כוללת ענין החינוך, חינוך מוסרי ולא רק דימוקרטי, מוכרח שאחד מיסודותיו יהי ענין האמונה הנ"ל, ולא כלימוד מופשטי, אלא כענין הנוגע לחיי היוסדים, ולא רק בשבת וביוסד טוב, אלא אדרבה, עיקר האמונה צריכה להתבטא בימות החול ובעניני חול, להחדיר בהם קדושה, או על כל פנים קבלת עול מלכות שמים.

המסקנות מתאימות, כאמור לעיל, למה שראיתי במדינות שונות באירופה ובארה"ב, ועל פי ידיעותי גם בארץ ישראל. ובדאי אשר יש לכי אפשריות להשפיע בכיוון הרצוי לא רק בארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, אלא גם בחוץ לארץ. ואף שישנם בתי ספר הנקראים בתי ספר ממלכתיים סתם, בלי הוספת המלה „דתי", אבל על פי

אדמו"ר שליט"א

תצו

האמור פשוט שהחילוק צ"ל רק בנוגע לכמות השעות המוקדשות ללימודי דת, אבל באם ח"ו שלול הבי"ס דתיות לגמרי, הרי חסר בו בדרך ממילא ענין אשר בדורנו זה הוא מהתפקידים העקריים של בית הספר — לחנך את התלמיד להיות אדם ראוי לשמו בהבדל מחיי הבהמה, אשר לכל לראש מותר האדם מן הבהמה הוא בזה שהאדם אינו משועבד לאינסטינקטים ולתאוות ולנטיות טבעיות, כי אם על כל פנים משתדל לרסנם ולשלוט עליהם.

זכורני מה שאמר לי כ' בשיחתנו, אשר אינו אלא מזכיר בהסתדרות המורים דאהקת"ו וכמה ענינים אינם מתפקידו וכו'. אבל כמדומה שגם אז הגבתי על זה, שאין הכוונה לתביעתו באופן רשמי, אלא פניי לזה אשר ניתנו לו אפשריות וכוחות למצוא דרכים לתיקון המצב הקיים, אשר לצערנו הרב אינו משתפר אלא אדרבה הולך ופוחת. בכל אופן הרי עתה המדובר ביושב ראש ושל הסתדרות עולמית.

לכאורה מוזר הוא שהנני מכוון פניי זו לחבר מפלגה שאינה נמנית על המפלגות הדתיות, ואדרבה מפלגה סוציאליסטית וכו' וכו'. אבל למותר להאריך אשר המצב עתה אינו כלל וכלל אותו שהי בעת צמיחת שיטת הסוציאליזמוס, ובפרט שגם מלכתחילה לא היתה צודקת ההנחה שהסוציאליזם דורש את המלחמה בדת, ועל אחת כמה וכמה עכשו.

ויהי רצון אשר באם אפילו לאחרי קריאה ראשונה של מכתבי זה תיראה פניי זו למוזרה קצת בעיניו, הרי בהתחשב עם גודל ערך הענין יתבונן בהאמור עוד הפעם, בלי דיעה קדומה, דבר דבור על אופנו וישרו, שאז בודאי ימצא כמה דרכים ואופנים לפעול בכיוון האמור, וזכות הרבים מסייעתו.

בכבוד ובברכה — ומתאים למנהג ישראל שתורה הוא — בברכת כתיבה וחתימה טובה.

בהזדמנות זו אביע תודתי עוה"פ על שממשיכים לשלוח לי את פרסומי הסתדרות המורים, ותקותי שגם להבא יעשו כן, ות"ח מראש.

ח'תרסה

ב"ה, מוצש"ק ח"י אלול, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

כבוד הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף
עץ אבות כו' מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בבואינו משבת זו, יום הולדת שני המאורות הגדולים, שעת כושר
היא להתייחד את כ' בכתב עכ"פ, ותקותי אשר גם כ', למרות טרדותיו
המרובות, ציין יום סגולה זה באופן המתאים.

בהזדמנות זו, נוסף על הבעת תודה לכ' בעד הספ"י וההתענינות
הרבה שהראה לבאי כוח כפר חב"ד בביקורם אצלו, כפי אשר כתבו לי,
רצוני לשלוח לכ' העתק מכתב שכתבתי ימים אלו. ובידעי התענינותו
העמוקה בשטח החינוך, בטח ימצא ענין במכתב זה.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

ח'תרסו

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר נעם שי' לאונר

שלום וברכה!

בנועם נודעתי על דבר עזרתו, בעבר וגם בהווה, לשיבת „אחי
תמימים" בעירו. ותקותי חזקה שבודאי ימשיך בזה, ובהוספה, כדרישת
חכמינו ז"ל, מעלין בקדש. ובפרט שהמוסד התקדם בהתפתחותו ומביא

ח'תרסה

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרסו

בעירו: ראשון לציון.

כדרישת חכמינו: ברכות כח, א.

תועלת וכבוד לעיר ולמחוז, והרי בתור ראש העיר בודאי שיש בידו לעשות, וזכות הרבים מסייעתו.

בעמדנו בחודש אלול, חודש הרחמים, ובפרט שבאים אנו מחיי אלול, יום הולדת את כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע, אשר השנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקותו, דבר בעתו הוא להזכיר מה שמבאר בענין חודש זה ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאים כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כו' (לקוטי תורה, ראה, לב, א). והרי בזה נתינת כח מיוחדת לעשות כל דבר טוב ולהצליח.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ח'תרסז

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מר כהן שי'
קצין המחוז רחובות

שלום וברכה!

בקורת רוח מיוחדת נודעתי מעזרתו לישיבת „אחי תמימים" ליובאוויטש בראשון לציון, ובודאי אשר גם להבא ימשיך עזרתו למוסד חנוך חשוב זה ככל האפשר, ומעלין בקדש, וזכות הרבים מסייעתו.

כיון שנמצאים אנו בחודש אלול, חודש הרחמים, ובפרט שבאים אנו מחיי אלול, יום הולדת את רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע, אשר השנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקותו, ראוי להביא כאן כדבר בעתו מה שמבאר בענין חודש אלול, שהוא בדוגמת מלך, שכל זמן שהוא בהיכלו

ח'תרסז

נדפסה בלקי"ש חייט ע' 529 והושלמה עמ"י צילום האגרת.
מה שמבאר: לקרית ראה לב, א.

קשה להיכנס אליו, ובחודש אלול המלך יוצא בשדה ואז רשאים כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות וכו'. ויהי רצון שכל אחד מאתנו ינצל הזדמנות זו במילואה.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני לאחל לך ולכל אשר לו ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ח'תרסח

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים מו"ה יעקב שי

שלום וברכה:

במענה למכתבו מט"ו אלול, בו שואל אודות נוסח התפלה.

וע"פ מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, אין ללחוץ על תלמידי בית ספר הרשת וכיו"ב בנוגע לשינוי נוסח התפלה בו רגילים.

ואידך גיסא, אלו התלמידים הרוצים לשנות, מובן שיכולים לעשות כן,

ועוד להוסיף, כיון שאפשר לשנות מנוסח אשכנז לספרד ומספרד לנוסח אר"י אבל לא להיפך, לכן הרוצים לשנות עליהם להחליט שכן יתפללו מכאן ולהבא.

התקוה שהתחילו שנת הלימודים מתוך התעוררות וחיות כדרוש ומצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, ובפרט ע"פ המבואר בתורת החסידות,

ח'תרסח

מו"ה יעקב שי"י: לרר, מיטב.

וע"פ... אדמו"ר: ראה גם לקריש חכיה ע' 376.

מנוסח אשכנז לספרד: ראה גם לעיל אגרת חר"ע, ובהנסמן בהערות שם.

תקא

אדמו"ר שליט"א

והרי השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של כ"ק
אדמו"ר הזקן.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולכוח"ט.

ח'תרסט

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע,
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצרכי ציבור
איש חי רב פעלים מוה"ר דוד אסיו שליט"א רב הראשי
קושטא יצ"ו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ"ש מכת"ר על ידי הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ
עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר משה יצחק שי' העכט, אחרי שובו ממסעיו
וביקורו גם במחנו הטי. גם סיפר לי על דבר הסבר פנים יפות שהראה לו
כת"ר, ותשואות חן חן למר.

בטח מנצל כת"ר משרתו הרמה וכל האפשריות להחזקת התורה
תורת חיים ומצוותי עליהם נאמר וחי בהם כיד ה' הטובה עליו, שאם
תמיד היתה החובה והזכות על כל אחד ואחד לקרב את אחינו בני ישראל
לאביהם שבשמים ולהעמידם על דרך התורה והמצוה בחיי היוסדיום, על
אחת כמה וכמה בימינו אלה, ובפרט בהנוגע לרב ורועה בישראל. ויהי
רצון שיעשה מתוך שמחה וטוב לבב ובאופן דמוסיף והולך, כציווי
רבתינו ז"ל מעלין בקדש.

כיון דאזלינן מיום הבהיר ח"י אלול, יום הולדת את שני המאורות
הגדולים, רבנו הבעל שם טוב ורבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, דבר
בעתו הוא להזכיר תורת רבנו הזקן היא תורת הבעש"ט מענינא דיומא

ח'תרסט

כציווי רבתינו: ברכת כה, א.
חורח רבינו הזקן: לקרית ראה לב, א.

דחודש זה, חודש הרחמים והרצון, שהוא בדוגמת מלך טרם הכנסו לעירו ולהיכלו ונמצא בשדה וכל אנשי העיר יוצאים לקבל פניו, אשר אז כל או"א יכול לגשת אליו והמלך מראה פנים שוחקות לכל או"א ומקבל בקשתם ברצון.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ברכתי שלוחה לכת"ר ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובהוקרה בברכה לבשורות טובות.

ח'עתר

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע,
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח וו"ח אי"א נוי"נ מוה"ר יצחק כלבא ניי"ו חבר
הרבנות הראשית קושטא יצ"ו

שלום וברכה:

בנועם קבלתי פ"ש מכת"ר על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכ"י מוה"ר משה יצחק ש"י העכט בשובו מביקורו במחנה הטי. כן
נתקבל הפ"י, שייקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל בעת רצון.
ויהי רצון שיבשר טוב.

בתור חבר הרבנות הראשית, כת"ר בודאי מכיר בגודל הזכות
והאחריות שהעמיסה עליו ההשגחה העליונה לחזק ולהפיץ התורה
והמצוות ככל אשר יד השפעתו מגעת, והובטחנו הבא לטהר — וידוע
דיוק רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע בזה, שכולל גם לטהר אחרים —
מסייעין אותו. ויהי רצון שיעשה כן בשמחה ובטוב לבב, כמו שמודגש
בתורת החסידות, ובאופן דמעלין בקדש.

ח'עתר

והובטחנו . . . דיוק: יזמא לה, ב. לקרית דרושים לשמיע' פה, ב.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ברכתי שלוחה לכת"ר ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ח'תרעא

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע,
ברוקלין, נ"י.

הרה"ח וו"ח אי"א נו"נ מוה"ר אליהו שי' כהן נ"י, חבר
הרבנות הראשית דק"ק קושטא יצ"ו

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש מכת"ר על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר משה יצחק שי' העכט בבואו מביקורו במחנסי' הטי'. גם
מסר לידי הפ"נ עבורו וזוג' הרבנית שתחי', שייקרא על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר בעת רצון. ויהי רצון שימלאו משאלות לבו לטובה ולברכה,
ויבשר בשורות טובות.

כבר מלתי אמורה על דבר גודל ההכרח על כל אחד ואחד, ובפרט זה
אשר ההשגחה העליונה העמידתהו במעמד ומצב של השפעה ואחריות,
להפיץ תורתנו תורת חיים ומצוותי עליהן נאמר וחי בהם ככל אשר ידו
מגעת. ובודאי גם כת"ר מנצל כל האפשרויות בזה באופן של מוסיף והולך
כציווי רבותינו ז"ל מעלין בקדש.

והרי ימים אלו והימים הבאים לקראתנו מסוגלים ביחוד לקרב את
אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים, ונוסף על העיקר שמצות ואהבת
לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה, הרי זה גם כן צנור וכלי לקבלת ברכות
השייטת בכל המצטרך מנפש ועד בשר.

ח'תרעא

כציווי רבותינו: ברכות כה, א.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ברכתי שלוחה לכת"ר ולביתו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ח'תערב

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
— שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של רבנו הזקן בעל
התניא והשו"ע —
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ יושב על מדין ועוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר"ר ברוך שליט"א כהן אב"ד דק"ק קושטא

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ"ש מכת"ר על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר"ר משה יצחק ש"י העכט, ותשואות חן למר עבור הסבר
פנים יפות שהראה לו בבקרו את כ'.

בעת רצון אזכיר את כ' על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר לטובה ולברכה,
וכן את בני ביתו ש"י, והשם יתברך ויתעלה ימלא משאלות לבבם לטובה.

בודאי מנצל כת"ר את כל האפשריות להחזקת היהדות והפצתה
במחנה הטי' ובכל מקום שהשפעתו מגעת, שהיא חובת גברא של כל איש
ישראל ובפרט של רב ורועה בישראל, ובימינו אלה ביחוד, וזכות הרבים
מסייעתו.

כיון דאזלינן מיום הבהיר ח"י אלול, יום הולדת שני המאורות
הגדולים, רבינו הבעל שם טוב ורבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך,
אסיים בתורת רבינו הזקן, היא תורת הבעש"ט, מענינא דיומא דחודש זה,
חודש הרחמים והרצון, שהוא בדוגמת מלך טרם הכנסו לעיר ולהיכלו

ח'תערב

בחזרת רבינו הזקן: לקרית ראה לב, א.

תקה

אדמו"ר שליט"א

ונמצא בשדה, אשר אז יכול כאו"א לגשת אל המלך והוא מראה פנים שוחקות לכאו"א ומקבל בקשתם ברצון.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לכת"ר ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובהוקרה ובברכה.

ח'תרעג

בי"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע,
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מו"ה ניסים בכר ניי"ו

שלום וברכה:

נעם לי להודיע על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר משה יצחק שי' העכט בשו"ב ממסעיו וביקורו במחנו הטי', על דבר פעולות כ' בשטח החינוך ובהפצת היהדות, ואשר גם זוג' תחי' הכבודה עוזרת לו בזה ועוסקת בחינוך הבנות.

ובודאי יוסיפו בעבודתם בקדש, כציווי רבותינו ז"ל מעלין בקדש, שאם תמיד היתה החובה והזכות על כל אחד ואחת לקרב את אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים ולהעמידם על דרך התורה תורת חיים, ומצוותי עליהן נאמר וחי בהם, על אחת כמה וכמה בימינו אלה, ובפרט במדינה שהחרדים לדבר ה' לא רבים הם, לע"ע.

כבקשתו אזכירם בתפילה . . . למלוי משאלות לבם לטובה ולברכה. וזכות התעסקותם בחינוך בני ובנות ישראל בודאי יעמוד להם לגדל את בנותיהם שתחינה לתורה ולחופה ולמעשים טובים ברוב טוב.

ח'תרעג

כציווי רבותינו: ברכת כה, א.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ברכתי שלוחה לכו ולזוגי וב"ב שיחיו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד בברכה לבשורות טובות.

ח'תרדע

ב"ה, י"ט אלול, תשכ"ג
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע,
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"ג עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר דוד שי ברודמאן, אמשטרדם יצ"ו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ"ש מכת"ר, וכן מכתבו, על ידי הרה"ג והרה"ח
וו"ח אי"א נוי"ג עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר משה יצחק שי העכט בשובו
ממסעיו וביקורו גם במחנו הטי.

שמחתי להודע מפעולותיו בהחזקת התורה והפצתה, ובדאי יוסיף
אומץ ומרץ בזה, כציווי רבותינו מעלין בקדש, שאם תמיד היתה החובה
והזכות על כל אחד ואחד לקרב את אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים
ולהעמידם על דרך התורה תורת חיים ומצוותי עליהם נאמר וחי בהם, על
אחת כמה וכמה בימינו אלו, ובפרט במקום שהחרדים לדבר ה' לא רבים
הם. ולמותר להדגיש שהוא תפקידו העקרי והה[כר]חיי של רב ורועה
בישראל.

כיון דאזלינן מיום הבהיר ח"י אלול, יום הולדת שני המאורות
הגדולים, רבנו הבעל שם טוב ורבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, דבר
בעתו להזכיר תורת רבנו הזקן, היא תורת הבעש"ט, מענינא דיומא דחודש

ח'תרדע

כציווי רבותינו: ברכות כה, א.
תורת רבינו הזקן: לקי"ת ראה לב, א.

תקז

אדמו"ר שליט"א

זה, חודש הרחמים והרצון, שהוא בדוגמת מלך טרם הכנסו לעירו ולהיכלו
ונמצא בשדה וכל אנשי העיר יוצאים לקבל פניו, אשר אז כל או"א יכול
לגשת אל המלך והוא מראה פנים שוחקות לכאו"א ומקבל בקשתם
ברצון.

בבקשתו, אזכירו ואת בני ביתו שיחיו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר
בעת רצון למילוי משאלות לבם לטובה ולברכה וביחוד להצלחה בעבודתו
בקדש.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ברכתי שלוחה לכת"ר ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ח'תרעה

ב"ה, כ"ג אלול, תשכ"ג
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום 10/9, בו כותבת אודות בריאות בעלה ש"י
שסובל מדיסקוס.

והנה בארצוה"ב לאחרונה משתמטים מנתוחים בכגון זה,
ומשתדלים באופני טפול אחרים, וכיון שהרופאים דאה"ק ת"י עומדים
בקישור תמידי עם הרופאים דכאן, בודאי ידועים טפולים אלו בסביבתה.

כשתכתוב השמות שלה ושל בעלה בלשון הקדש בצירוף שם האם של
כל אחד ואחת (שכן נוהגים להזכיר בתפלה) יזכירם להמצטרף להם.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח'תרעו

ב"ה, מוצאי שבת-קדש כ"ה אלול, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

כבוד הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף
עץ אבות כו' מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

הנני לאשר מכתבו הארוך, ונעם לי לראות בו התענינותו העמוקה
בכפר חב"ד ועניניו, לרבות התושבים ובאירכוחם. כה יתן וכה יוסיף.

ומענינא דיומא, ואם תמצא לומר קשור גם בהנ"ל, ארשה לעצמי
לצרף בזה מה שזה עתה הוצאנו לאור (אף שעדיין לא נכרך) קונטרס
מאמרים שחזרתי עליהם בש"ק ח"י אלול, ובש"ק זה, ובפרט אשר בהם
מאמרים של רבינו הזקן אשר כי זכה והצליח להיות הגורם להופעתם
לאור עולם.

ויהי רצון שכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר ח"י אלול מכניס חיות
בכל עניני אלול, יהי זה בפועל, כולל גם חיות הגוף ובריאות הנכונה.

בהוקרה ובכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

ח'תרעז

ב"ה, כ"ח אלול ה'תשכ"ג

ברכה ושלום!

במענה למכתבה . . . בו כותבת אודות שתי השיטות בנוגע לסיכוב
הארץ והשמש והשקפת המדע בזה וכי' ולפלא כותבה הנ"ל שהרי בודאי

ח'תרעז

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות גוספות אליו - לעיל ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.
קונטרס מאמרים: "מאמרי חודש אלול ה'תשכ"ג".
כ' זכה: ראה גם לעיל אגרת ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.
שכפתגם: ראה גם לעיל ח"א אגרת ג'תשעז, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרעז

נדפסה בלקריש ח"י ע' 181. ובאמונה ומדע ע' 104 (ושם כתאריך: כ"ח אלול תשכ"ז).

ידוע אשר אחד מהיסודות בשיטת היחסיות שנתקבל על דעת כל המדענים בעשיריות השנים האחרונות הוא:

שבנוגע ל"סיסטמה" של שני גרמים הנמצאים בתנועה יחסית אחד לשני, **אי אפשר** לקבוע מי הנמצא במצב של מנוחה, ומי המתנענע, ולא מפני החסרון בידיעתנו **עתה**, כי אם מפני "טבע" הענינים, ז.א. שבנוגע לשאלה האמורה וכיו"ב, אין למדע כל עמדה, ואדרבה — **שולל** הוא מענה ברור בהאמור. ועוד יותר — באם תמצאנה קושיות על סברא אחת, יש דוגמתן גם בנוגע לסברא השני, וכמבואר בשיטת היחסיות בארוכה.

מהאמור מובן — שבאם יבוא מי שהוא ויאמר שמאיזה טעם שיהיי בוחר לקבוע שגרם פלוני עומד והשני סובב סביבו, **אי אפשר** מנקודת המדע — שתמצא על זה איזה סתירה.

דרך אגב — גם לפני קום שיטה האמורה לא היתה שלילה מוחלטת של שיטת פטולמיס (שהארץ לעולם עומדת והשמש סובב סביבה), כי אם הצהרה ומסקנא שמספר הקושיות על שיטה זו גדול יותר מאשר על השיטה שעל שם קופרניק אבל גם על שיטת קופרניק הקשו כמה "קושיות" ואי הבנות. ואכמ"ל.

. . . כמובן אין הזמן עתה גרמא למכתבים — אלא שגודל ערך עניני חנוך ולימוד (על טהרת הקודש) מכריע.

ח'תרעח

[אלול תשכ"ג]

במענה למכתבו מבי' אלול, בו כותב על התחלתו לעצמו בענין של פרנסה, והצעדים הראשונים ומה שעשה בזה.

ויהי רצון שתהיי ההתחלה בשעה טובה ומוצלחת, ותקופת ההתחלה אשר עליי אמרו שקשה היא, תעבור בהקדם, ותתחיל ההרחבה ברוחניות וגם בגשמיות, אשר אצל איש הישראלי יחד יהלכון.

שיטת . . . סביבה: ראה גם לעיל חדי' אגרת ויתתעז. חטי' אגרת היתמט, ובהנסמן בהערות שם.

ח'תרעח

נדפסה בלקריש חייט ע' 499 והושלמה עפ"י העתקה.
אמרו: ראה מכילתא ופרשי יתרו יט, ה.

ומתוך מנוחת הנפש והגוף יגדלו הוא וזוגתו תחיי את כל ילידיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים,

ובפרט אשר נכנסנו בחדש אלול, עליו אומר רבנו הזקן, — אשר השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא שלו — שהוא ע"ד משל למלך שמקבלים פניו בשדה וכו', והוא מקבל את כולם בספ"י ומראה פנים שוחקות לכולם (לקוטי תורה פ' ראה ל"ב ב').

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט.

ח'תרעט

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ג
— שנת המאה וחמשים להסתלקות-הילולא של רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

די טעג פון ראש השנה — ימים נוראים מיט וועלכע דער נייער
יאהר — הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה — הויבט זיך אָן, פילן
אָן יעדע אידישע האַרץ מיט אַ הייליקן געפיל.

דער דאָזיגער געפיל פון די „פאַרכטיגע טעג" איז אַ פיל טיפערער ווי
יראת העונש (מורא פאַר אַ שטראַף ח"ו), אד"ג. די יראה וואָס דערוועקט
זיך אין די „ימים נוראים" — איז יראת הרוממות, דער געפיל פון מורא
וואָס קומט פון דעם באַוואוסטזיין אַז עס קומט פאַר און אַז מען
באַטייליגט זיך פערזענליך אין דער הכתרה („קרוינונג") פון דעם מלך

ימים נוראים . . . יראת הרוממות : בדרגא היותר נעלית כיון שנגלה כבוד הדר
מלכותו בחיי מל' דא"ס (ראה לקו"ת דברים מח, ב. מח, ד. מט, ד).
הכתרה . . . דער אינהאַלט פון ראש השנה: כדמוכח מהבקשה בכל תפלות ר"ה
(משא"כ זכרונות ושופרות) מלוד על העולם, והחתימה (וכן בקידוש) מלך על כל הארץ.

ח'תרעט

נדפסה בלקריש ח"ד ע' 1354 ובח"ט ע' 434 והוגהה עפ"י צילום האגרת.

מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא; וואָס דאָס איז דער אינהאַלט פון ראש השנה.

די **הכתרה** פון דעם באַשעפער פון דער וועלט אַלס מלך על כל הארץ (קעניג פון דער וועלט) וואָס אידן בעטן און פירן אויס אין ראש השנה — באַנייט דער **פערזענליכן** פאַרבונד פון **יעדן** אידן מיט דעם אויבערשטן; דעם דירעקטן און פנימיות'דיקן פאַרבונד פון יעדן יחיד אַלס יחיד, און ניט נאָר אַלס אַ טייל פון דעם ציבור און כלל. די **הכתרה** ווערט אויסגעפירט דורך דער פערזענליכער בקשה פון יעדן איינעם און איינער פון אונז, אַז דער אויבערשטער זאָל אָננעמען די הכתרה, און דורכדעם ווערט געשאַפן דער צוזאַמענבונד פון „אנו עמך ואתה מלכנו" (מיר זיינען דיין פאָלק און דו ביסט אונזער קעניג).

דער באַגריף און געפיל פון דער **הכתרה** קומט ספעציעל צום אויסדרוק אין דער תפילה: **אלקינו ואלקי אבותינו, מלך על העולם כולו בכבודך והנשא . . וידע כל פעול כי אתה פעולתו . . ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה** — דער גאַנצער באַשאַף, און בפרט דער מענטש מיט אַ נשמה, אָנערקענט און אונטערוואַרפט זיך צו דעם קעניגלעכער הערשאַפט פון דעם אויבערשטן. די תפילה אונטערשטרייכט דעם געפיל פון **יראת הרוממות**, און גלייכצייטיג די אומפאַרמיידבאַרע קאָנסעקווענץ דערפון — די גרייטקייט און באַגער צו מקיים זיין די געבאָטן פון דעם קעניג.

און דעריבער, ניט קוקנדיק וואָס ראש השנה איז דער אַריינפיר אין די עשרת ימי תשובה און איז דער אָנהויב פון די דאָזיגע טעג, ווערט אין די טעג פון ראש השנה ניט געזאָגט קיין תחנון און קיין וידוי אויף חטאים. וואָרום דער געפיל פון פאַראייניקונג מיט דעם אויבערשטן דורך

ובפירש"י (במחזור וויטרי) דאומרים המלך הקדוש (וגם בערבית) לפי שאמר הקב"ה תמליכוני עליכם ברי"ה כדכתיב אני ה'א וסמך לי בחודש הז' ולכן גם תק"ש שהיא **מצות היום**, „הענין הראשון" שבוה הוא ש„אנו ממליכין עלינו את הבורא" (רס"ג. הובא באבודרהם).

יחיד אַלס יחיד: להעיר מפדר"א פ"א: הלך אדם לעצמו והמליך אותו ראשון ואחריו כו'. ובמשנה סנה' ספ"ד: לפיכך נברא אדם יחיד ללמדך כו'.

דער גאַנצער באַשאַף: וכל העולמות כולם: עשי' יצירה בריאה אצילות (סי' האר"ז"ל).

ניט געזאָגט . . וידוי: שו"ע רבנו הזקן סתקפ"ד ס"ב (מזוהר, כל בו, ב"י שם) וראה שעי' שם.

דער הכתרה נעמט אזוי דורך דעם מענטשן, אז ווי גרויס עס זאל ניט זיין דער צער פון די מעשים פון דעם עבר, ווערט עס בטל אין דעם באהערשנדן געפיל פון **יראת הרוממות**.

אייגנטלעך איז אויך **תשובה** — אין דעם טיפערן באגריף פון דעם, דאָס „אומקערן זיך (צום מקור)“ — אין פולן איינקלאַנג מיט דעם אינערלעכן אינהאַלט פון ראש השנה, וואָס איז פאַרבונדן מיט דעם געדאַנק פון **הכתרה**.

ערשט **נאָך** ראש השנה הויבן זיך אָן די ווייטערדיקע ענינים פון תשובה, חרטה על העבר און קבלה על להבא, מיט וידויים און סליחות וכו' — אַלס מוכרח־דיגער אויספיר פון דער הכתרה פון ראש השנה: די באַוואוסטזיניקייט פון דעם באַנייטן און פאַרשטאַרקטן פאַרבונד און פאַראייניקונג מיט דעם מלך — מוז דערוועקן דעם רצון און באַשלוס צו זיין ראוי דערצו, און דאָס פאַרפליכטעט דעם מענטשן צו באַזייטיגן אַלעס וואָס שטערט דעם פאַרבונד: די פשעים, עוונות און אפילו חטאים (בשוגג).

* * *

ליידער מוז געזאָגט ווערן, אז צוליב פאַרשידענע סיבות זיינען געווען יאָרן און ערטער וואָס די גייסטיגע דערהויבונג פון ראש השנה און עשרת ימי תשובה איז ניט אויסגענוצט געוואָרען אין דער געהעריגער מאָס. די ימים נוראים זיינען אַוועק, און אין מאַנכע קהילות און באַ כמה יחידים איז די באַגייסטערונג אויסגעוועפט געוואָרן און עס האָט זיך ניט

ווערט עס בטל: דאָן דתק"ש רמז שלו תשובה (רמב"ם הלי תשובה ג, ד. נתבאר בארוכה במאמר דר"ה תשי"י) וימי ר"ה גייב מעשיית הם — הרי בתפלות ובקשות **העיקריות** דר"ה לא נזכר זה כלל, ואין בר"ה וידוי דברים (שהוא **חיוב ומ"ע** בתשובה (רמב"ם ריש הלי תשובה) ופשיטא ד"שלא ליתן פ"פ למקטרג" — לא יבטל מ"ע), ואין בו קרבנות תשובה וכו'. — אלא שכל ענין התשובה בר"ה הוא בכדי שתתקבל **ההכתרה** (המשך ר"ה תשי"ג: רד"ה שהמ"מ, סדי"ה טו"ט) ולכן אין ענינה בוידוים ולא לתקן החסר (המשך ר"ה תרצ"ה פ"י, כד) והתיקון בא „בעשיית הבאים לאחר ר"ה" (לקויות דברים מט, ד). ואדרבה „לכאורה מה ענין בכי אל ר"ה, אך הבכי" . . בעינין למיהווי קדם מלכא" (לקויות שם נה, ד). וה„יתודה בלחש" הוא גייב ענין געגועים (לקויד ע' 102). ואכ"מ.

תשובה . . אומקערן זיך (צום מקור): לקויות ר"פ האזינו.

ערשט נאָך ראש השנה: ראה תורת הבעשיית עה"פ כי לולא התמהמנו (קובץ מכי תהלים [אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ — ח"ד אגרת תתקמג]).

געמערקט די ענדערונג און אויסבעסערונג אין דעם פערזענלעכן טאָג
טעגליכן לעבן וואָס מ'האָט געדאַרפט דערוואַרטן באַ יעדן אידן מאַן
אַדער פרוי. ובמילא האָט געפֿעלט אויך די פאַרבעסערונג אין דעם
געזעלשאַפֿטלעכן לעבן.

איינע פון די הויפט סיבות דערפון איז, וואָס מינוצט ניט אויס די
דערהויבנקייט און די באַגייסטערונג פון די ימים נוראים אין אַן אופן
וואָס זאָל אַנרירן דעם זיך אליין, נאָר אויף ענינים וועלכע זיינען נוגע
אַנדערע. ניט זעלטן ווערן די דאָזיגע טעג אויסגענוצט אויף אַלגעמיינע
לאַזונגען און וועלט־פֿראַבלעמען; „מעסעדזשעס" וועלכע פאַרפֿליכטן
קיינעם ניט בכלל, און זיכער קיינעם ניט אין די אייגענע ד' אמות. דאָס
„באַפֿרידיגט" אַלעמען און מען האָט אויך די „באַרעכטיגונג" אויף דעם,
וואָרום ראש השנה נעמט דאָך אַרום די גאַנצע בריאה, און עס פעלן ניט
אויס אין דער וועלט, אַלגעמיינע „גרויסע" ענינים וועלכע פאַדערן אַ
פאַרבעסערונג אַדער ענדערונג.

און דער רעדן, קאָכן זיך און אַננעמען פעסטע באַשלוסן אין אַזעלכע
הויכע וועלט־פֿראַבלעמען (וואָס אין די מייסטע פאַלען — קענען די
באַשליסער סיי ווי גאָר ניט אויפֿטאָן אין זיי) — איז דאָך אַ באַקוועמער
און „שיינער" אויסרייד פאַר ניט אַפֿגעבען די נויטיקע און לעבענס־
וויכטיקע פולע אויפֿמערקזאַמקייט צו זיין פערזענליכן חשבון הנפש און צו
זיין טאָג־טעגליכן לעבן (וואָס דוקא אין דעם האָט זיין באַשלוס די פולע
ווירקונג).

די באַוואַרענונג קעגן דעם ווערט אונטערשטראַכן אויך אין דער
מצוה פון **תקיעת שופר** — די איינציקע און ספּעציעלע מצוה וואָס איז
חובת היום פון ראש השנה. די מצוה פון תקיעת שופר איז ניט אַ צוזאָג
מענשטעל פון אַ סך כלי זמר, נאָר דוקא **אין** כלי, און דאָס אויך — ניט
אַ קאָמפֿליצירטן מוזיקאַלישן אינסטרומענט וואָס זאָל אַרויסברענגען
אויסערגעוויינלעכע מוזיקאַלישע קאָמפֿאָזיציעס. דער שופר איז דוקא אַ
פשוטער האָרן פון אַ בהמה, און „כל הקולות כשרים בשופר". דער שופר
אונטערשטרייכט אַז די אַריענטירונג דאַרף זיין, קודם כל, אויף דעם יחיד

אויפֿמערקזאַמקייט . . טאָג טעגלעכן לעבן: להעיר גם מקונטרס העבודה פ"ה

ואילך.

דוקא אין כלי: שו"ע או"ח סתקפ"ו (ראה שם שו"ע אדה"ז ס"י).

כל הקולות כשרים: ר"ה כ"ז, ב.

אויף דעם זיך אליין, און אז דער טראָפּ מוז געשטעלט ווערן אויף אַרייַנ-
ברענגען קדושה אפילו אין די פשוט'ע און געוויינלעכע ענינים פון דעם
טאָרטעגלעכן לעבן פון דעם יחיד, און **דערנאָך** אין דעם געזעלשאַפטלעכן
לעבן פון דעם יחיד אַלס אַ טייל פון דעם ציבור אַז'וו.

* * *

ויהי רצון — דער אויבערשטער זאָל העלפֿן אַז יעדער איד, מאָן
אָדער פֿרוי, און בפרט די גייסטיגע פירער, זאָלן אויסנוצן די הייליגע
מאָמענטן און די אינערע נשמה התעוררות פון די ימים נוראים ניט אויף
אַלגעמיינע וועלט אָדער מדינה פראָבלעמען, (וואָס ווי וויכטיג די דאָזיגע
פראָבלעמען זאָלן ניט זיין, זיינען ניט זיי דער ענין פון ראש השנה און
עשרת ימי תשובה, ניט פאַר דעם יחיד און ניט פאַר דער קהילה), נאָר
אויף דעם דרינגענדעם רוף פון די טעג — דעם רוף צום **תמליכוני עליכם**
— אָננעמען דעם אויבערשטן אַלס מלך, זיין פערזענלעכן מלך — און די
קאָנסעקווענץ דערפון — דעם רוף צו **תשובה, תפילה, צדקה**, וואָס דאָס
אַלעס מוז זיך אָנהויבן באַ זיך און פון זיך, און דערנאָך אַרום זיך, אין
דער קהילה און ווייטער,

און די גייסטיגע דערוואַכונג און אויפלעבונג פון די דאָזיגע טעג
זאָלן באַלייכטן און דורכדרינגען אַלע טעג פון יאָר. און זאָלן ברענגען צו
אַ טיפערען פאַרבונד פון יעדן אידן מיט דעם אויבערשטן, אַ פאַרבונד
וואָס וועט זיך אויסדריקן אין דעם טאָרטעגלעכן לעבן לויט און אין
איינקלאַנג מיט דער גיטלעכער תורה און גיטלעכע מצוות. און די
ענדערונג צום גוטן אין גייסטיגן לעבן וועט זיכער ברענגען אַן ענדערונג
צום גוטן אין מאַטעריעלן לעבן, אַז עס זאָל זיין אַ געבענטשט יאָר אין
אַלע הינזיכטן.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה
והנגלה

מנחם שניאורסאהן

די גייסטיגע פירער זאָלן אויסנוצן: ראה שו"ע אדה"ז סתכ"ט, סוס"ב.
די דאָזיגע טעג . . אַלע טעג פון יאָר: וכמו ראש (השנה) המחיי ומנהיג את כל
האברים (ימי השנה) (עטרת ראש בתחלתו).
אין מאַטעריעלן לעבן: כי הדין בר"ה לעניני עוה"ז (הרמב"ן הובא בהגמ"י פ"ג
מהלי תשובה. לקו"ת דברים נט, ב). גי"ז תלוי בהכתרה וכי כי עי"ז נמתקים כל הדינין
ובאור פני מלך חיים (לקו"ת במדבר עב, ב).

ח'תרפ

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ג
— שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של רבנו הזקן —
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

הפ"נ שלו נתקבל.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע לו ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה לת"ת ביראת שמים

מ. שניאורסאהן

נ.ב. לכתבו בנוגע לסדר ותיקון וכו', הנה בנוגע לתעניות, מובן
ממ"ש רבנו הזקן באגה"ת — אשר השנה שנת המאה וחמישים
להסתלקות הילולא שלו — שאין זה בנוגע לדורותנו אלה, ובפרט בגיל
שלו, שעליו ללמוד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות, והרי רואים במוחש
שתענית הגוף מבלבל לרכוז המחשבה, וק"ל, והרי יכולים להחליפם
לתעניות ממאכלים ערבים לגוף וכיו"ב.

לשאלתו בנוגע ללימוד החסידות, בכלל — מבואר הענין בקונטרס עץ
החיים, ובכל אופן — צ"ל לימוד בזה לפני תפלת הבקר ופסק ערוך הוא
בשו"ע או"ח סי' צ"ח ברמ"א, שהרי לימוד זה הוא ההתבוננות בגדולת ה'
אלא שזהו לימוד החסידות לצורך התפלה, ופשוט שצ"ל ג"כ לימוד בזה
לשמה בשביל הלימוד, וזמנו בכל יום כפי המבואר בקונטרס עץ החיים,
ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה', וכמבואר שם.

בנוגע לכמות לימוד האמור וכן בהנוגע לשיעורים בלימוד הנגלה
הלכות הצריכות וכו' — יתייעץ בזה עם ידידיו במקום המכירים אותו.
ומה טוב שלא לקבוע בזה הנהגה למשך כמה חדשים כי אם למשך איזה
שבועות, וכפי השינוי שימצא בינתיים — יוכל לשנות.

ח'תרפ

חלקה נדפס בשערי הלכה ומנהג ח"ב ע' רלא וחלקה בח"ג ע' קפה והושלמה עפ"י צילום
האגרת.
ללימוד החסידות: ראה גם לעיל אגרת ח'רצט, ובהנמסן בהערות שם.

מפתחות

מפתח ענינים

א

ראשון. ריט (חודש זיו). רכ (כנ"ל). תמא
(שני אופנים בכתיבת א. והקשר למצה).

אימוץ ילדים:

רסת. רצו (מעלה יתירה בילד שאינו
יהודי).

אלבוס:

שכח (מתל אביב).

אלול:

שו (משל ממלך שקודם בראו לעיר כו').
שח (כנ"ל). שיד (גם בחצי השני עושים
חתונות. עוסקים בתפלה ותחנונים). שיט
(ביאור המשל במלך שקודם בראו לעיר
כו'). תצב (כנ"ל - שו). תצג (כנ"ל -
שו). תצג (כנ"ל - שו). תצט (כנ"ל -
שו). תקב (כנ"ל - שו). תקז (כנ"ל -
שו). תקי (כנ"ל - שו).

אמונה:

רעז (א. האחדות). שפז (א. פשוטה).

אמת:

צו (ג') אמרו אמת ואבדו מן העולם -
בירור הגרסאות ברמב"ן).

אצילות בריאה יצירה עשי:

נט (כמעט בכ"מ מברואר שביצי' מ'
עורבים טו"ר ורק בע"ח כתב שביצי'
אינן מחזרבים).

ארץ:

שי (מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו').

את:

שסד"ה (השכינה נקרא את. מורה על
הטפל).

ב

בחירה:

של (ניתנה במתנה לבני').

בטחון:

יט (ההתחזקות בב. הוא הצנור והכלי ל-

תקיט

אבות:

שצב (מעשה א. סימן לבנים. עבודת ג'
האבות). תמא (הא. הן המרכבה).

אבלות:

קסא (בזמן של אבלות צריך להוסיף
בלימוד התסידות). ערב. רפ (הנוסח -
בתוך שאר אבלי ציון וירושלים).

אדם:

שפז (עיר פרא יולד, והתיקון לזה). תלו
(מעלת הא. שהוא מהלך).

אהבה:

ערביג (א. ההורים גדולה יותר לבנים ש-
אינם מצטיינים במעלות מיוחדות).

אהבת ישראל:

קנ (יהא בקי במצוות אה"י בסהמ"צ ל-
הצ"צ). רלט. רצב. שיז (עזר לאחז"י ב-
רוסיא ע"י קיום תומ"צ מעבר זה). שע.
תכח. תמט. תסז.

אומות העולם:

קמב (לימוד התורה לנוער שהאם אינה
יהודי). רלח (שנאתם לעם ישראל). שלח
(סיבת שנאתם לעם ישראל).

אוצר:

קיט"כ (הא. של ממה"מ הקב"ה. בשביל
ניצוח המלחמה פותחים ונותנים הא. ל-
אנשי החיל).

אור:

יא (א. שנברא ביום ראשון גנוז בתורה.
תכונתו שאדם מביט בו מסוף העולם
ועד סופו). תג (בא. שייך - בתוכו ותוך
תוכו).

אטום:

תכט (ההוראה בעבודה מא.).

אייר:

ריב (מצטיין שבכל יום ישנה מצוה של
ספירת העומר. התחלת בנין ביהמ"ק ה-

(כנ"ל). שצז (-) הסתלקות אדה"ז בחד
קטירא (כר). חסו (כנ"ל - רסא).

ג

גאולה:

קפו (מתחילים להרגיש כבר פעמי הג).
תכב (תלוי) בבירורו של עשו.
עיי"ע מצוות. משית.

גוף:

צה (הנהו קפואלאי דהוו קפלי בארעא
כר. גוף השני). רגיד (חירות הג). שעו
(הג) בערך הנשמה הוא על דרך עצם
והתפשטות).

גיהנום:

תנא (נברא ביום ב' אבל חללה קדם).

גלות:

שפו (כזה"ג העבודה נעימה וחביבה
יותר).

גמילות חסדים:

קלד (לא ישר בעיני מה שנמצא כסף
מזומן בקופת הגמ"ח). שצט (אדה"ז
הקדיש את כל הנדוניא שלו לקרן גמ"ח
כר).

גרות:

רמח (הטבלת גר קטן בלא אביו).

גשמיות ורוחניות:

שכה"ז. תנב (ג. בני"ר).

ד

דבור:

קע (נמגום בד). שלד (דברים בטלים).

דירה:

רנו (במקום הד. יש להתחשב בדעת ה'
אשה).

ה

הגרלה:

קעב (זכה בגורל לביקור לכאן. מצד
המשתתפים כבר נעשית כל הפעולה).

ברכת השי"ת. פא (התחזקות בב. והת'
בוננות במזמור כג בתהלים).

בית:

קצה (נחמלא הבית כולו אורה -
ממכ"ע).

בית המקדש:

שלב (הערות במדות וקירוי הר הבית
ובהמ"ק. איש הר הבית ה' כהן).

בכל דרכיך דעהו:

קב. קפג (אפילו לדבר עבירה כר). רז.
שעת.

בני חיי ומזוני:

רכט (ב. מדעת ת. מחכמה מ. מבינה).

בעלי תשובה:

עיי"ע צדיקים.

בר מצוה:

כג (ביום מלאת י"ג שנה יעשה
התועדות, והב"מ יאמר דברי תורה נגלה
וחסידות, ולעלות לתורה ביום קה"ת
הסמוך. והתגיגה - איך שירצו לסדר
בהתאם לזמני העיר).

בריאות:

קנו (דרישת רבותינו נשיאנו בנוגע ל'
שמירת הב).

בריאת העולם:

קצה (בכ"ה באלול נבה"ע - ולא בזה).

ברית מילה:

מב (כניסת נפש הקדושה, ויש בה מעלה
על גמר ועיקר כניסת נפש הקדושה
בכ"מ). שיז (ברוסיא).

ברייתא:

קכה"ז (הב. בסוף מס' קידושין מקצרת
לגבי המשנה היפך הכלל).

ברכה:

קמג (הארם הזקוק לברכה עליו לעשות
גם עניני מדת חסידות). רוי (ואברכה
מברכין). שכג (הזקוקים לב. עליהם
להוסיף בקיום התומ"צ).

בתר רישא גופא אזיל:

רסא (-) גאולת י"ב תמוז כר). רעו

הזכחה:

מא (עד כדי הכאה קללה ונזיפה).

הלכה:

חצו (כשיש חילוק בין שר"ע אדה"ז להסידור הלכה כבתראי).

הסכמה:

לט (ה) לספרים – אין זה בנוהג בבית הרב).

הסתלקות:

שסח (ה) הצדיקים אשתכחו בכולהו עלמין יתיר מחיהו). תג (יום ה' ה' צדיקים – יום סגולה). עיי"ע צדיקים.

הפצה ושליחות:

א (המשכורת באה מקופה צבורית צ"ל עשיית הענינים באמונה. אין על השליח לחכות על כל פרט ופרט להוראה). ד (פעולות התלמידות בתוך ביה"ט וב-מ"א). כג (מזמן לזמן גדל יותר ההכרח בהשתדלות ויגיעה להפיץ המעיינות). לט (השייכות דחגוכה להפצת המעיינות). ס-סא (מסירת דו"ח בכל שבוע ע"י המזכירות). עא (כנ"ל – לט). עג (כנ"ל – לט). עז (הפצת המעיינות – מאסר וגאולת אדה"ז. בדורות האחרונים ההכרח גדול יותר. משל אדה"ז לאבן טובה בכתר המלך כו'). צג (כנ"ל – ס-סא). צט (המשל מאבן טובה שבכח המלך כו' האחריות יותר גדול לנצל האב"ט כו'). קידח (צער על העדר בפעולות בהפצת המעיינות, בה בשעה שממה"מ הקב"ה הוציא את האבן היקרה כו' ושחקה). קכ (כמות ההוצאות בעניני חב"ד). קלט (פליאה ותמי' על העדר הכתיבה מפעולות). קעא (שליחות דנשי ובנות חב"ד). קצו (הפצת המעיינות – הכרח השעה). רי (לזכות את ידידיו להשתתף בעניני חב"ד). ריא (כנ"ל – קעא). רכ (הודעה מפעולותיו). עדר (פליאה על העדר ידיעות). רפכ"ג (להפיץ המעיינות ולהשתמש ממחלוקת).

שיד (אין ידיעות מפעולתם). שמב (שיטת חב"ד בהפצה וקירוב). שעא. שצא (החובה על כאו"א וביחוד על אלו שגזע צור מחצבתם מחייבם). תג. תט. תכז. תמ (הפצת המעיינות בבין הזמנים). תפ. תפה.

עיי"ע חסידות. יפוצו מעינותיך חוצה.

הפצת היהדות:

ז (בתוככי הצעירים – נכפלת פי כמה כשיבנו בית בישראל). ט (אין להביט על הכמות. בתקופתנו אחרי ההשמדות צריכים למלאות גם מקום הקדושים). יג (ה' תפקיד של כאו"א). קעט (בתקופתנו צריך כל אחד לנצל כשרונותיו לפעולה). ר"א (הפצת היהדות במקומו). רט (כנ"ל). רפ"א (על כאו"א להפיץ אור תורה). שלב (מטרת הנאום השפעה על השומעים). שסט (קול ילד בוכה). שפה (בלי פשרות). שפח (כצבא). תא (לנצל הכשרונות להפצת ה'). תח (כנ"ל – שפה). תכז (כנ"ל – שפה). תלד (גודל ההכרח בתקופה זו ובקרב הנוער). תסח"ט (במרוקו). תעב"ג (כנ"ל – תלד). תעד (כנ"ל – תלד). תקא"ד (בקושטא). תקו (באמסטרדם).

הצלחה:

קמט (הדיוק בל' הצ. שהוא למעלה מה-משוער).

השגחה פרטית:

ט (תורת הבעש"ט – כל דבר המתרחש בעולם הכל בהשגח"פ). מ (הזכחת אדה"ז – עה"פ משפטיך תהום רבה). נג (על כל פרט ופרט). סד (ההתבוננות בהשג"פ עצה ליציבות הרוח). קז (כנ"ל – סד). קצ. שנה (כנ"ל – נג). תפ (כנ"ל – מ). תצג.

השפעה:

לג (ע"י ידידים מצליחים יותר מהשפעה ע"י קרובים). קסד (כנ"ל). רצט"ש (לנצל את כשרונותיו להש). שמג (המשפיע צריך להיות דוגמא חי). תיז (כנ"ל –

חת"ת (חומש תהלים תניא):
רצא (באיזה לילה ללמוד השיעורים
שהחסיר ביום). שגד.

חופש:
רמז (לסדר פגישות עם התלמידים בימי
הה). רסב (קישור עם התלמידים בימי
הה). תפג (נאות דשא).

חוקים:
רנה"ו (ועדת משפטים להחלפת החוק
האזרחי באה"ק).

חטא:
קמ (ביאור בתניא פכ"ט - ושם הוא
למעלה מהזמן וכאילו פגם ונטמא היום).
שסג (חטא עה"ד ועונשו).

ח"נ:
כו (היסח הדעת). סג (להרבות באותיות
התורה ותפלה ונתינת צדקה). קמא
(כנ"ל).

חיים:
קיב (אין לך רצון חזק יותר באדם מה-
רצון לחיים). שדמ (בע"כ אתה חי).

חינוך:
ט (בתקופתנו חשיבות יתירה בת ילדי
ישראל). קכב (ריקנות הנוער בשנים הכי
אחרונות). קכט"ל (ענינים המושרשים
בנפש אין בכח הה. לשנותם). קלו (עיקר
מטרת הה. לנטות בילדים דרך החיים
עפ"י תורה). קעג (חינוך הכנות). קפט"צ
(למלאות החלל הריק אצל הנוער בדורנו
בערכים הנצחיים). קצט (לא לשלוח
ילדיו ללמוד בפאבליק סקול). חצרט (ת.
הילדים להאמונה בנסים). שי (מקודם
צ"ל לימוד המשנה ואח"כ גמרא). שלד.
שמב (חשיבות הה. אצל הנוער). שסר"ז
(קול ילד בוכה). שסט"ע (כנ"ל). שפ
(גודל ההכרח לעסוק בת. עטה"ק בחקר
פתנו). תו (הישיבה היא עריסת הילד). תטו
(כנ"ל - שפ). תל (רצוי שצוירים בספרי
הנוער לא ידגימו דוקא שיטה מסוימה
באמונה). תצד"ז (תוצאות הה. בבי"ס
העממיים והדרך לחיקונם).

לג). תפכ (ה). ע"י דוגמא חי' משפיעה
יותר מדיבורים).

התוועדות:
ג (גודל ענין ההת). לב (כנ"ל - עפ"י
דברי אדה"ז באגה"ק סי' כג). לד
(במרוצת ש"ח שרה). עו (המשתתפים בה.
י"ט כסלו). קלא (ביום ההילולא יו"ד
שבט). שיב (דכ"ף מנ"א). שלג (מסירת
מפתח דקריית גת בהתוועדות דער"ה).
שסח (ה). י"ט כסלו בכפ"ח). שפו (דח"י
אלול). תז. תכח (ה). דפורים).

ו

ויעקב הלך לדרכו:
שמו.

ז

זהב:
קמה (הרמז במאמר המדרש לא הי'
העולם ראוי להשתמש בזהב כו' - כש-
נותנים זהב לעניני תומ"צ הי' מביא זהב
בעולם).

זכות:
שעב (מגלגלין ז. ליום זכאי).

זקן:
פג"ד (פס"ד הצ"צ אודות גילוח פיאות
הזקן). קנג (בן ישיבה בלי זקן ועובד
בעשיית בתים). קנח (צלם אלקים). קסו
(גידול הז. מוסיף בפרנסה. יגת"ד ממשיך
מיגמה"ר). תצ"ב (גודל ענין דגידול הז.
בנגלה ונסתר דתורה. ההתר במדינות
מסוימות).

זריזות:
רנד (מעלת הז. זריזותי' דאברהם).

ח

חדש:
תלט"מ (אכילת ח. בשבע שכבשו).

חלב:

קלב (ח). ישראל נוגע לחיזוק האמונה. סיפור רבותינו נשיאנו.

חלומות:

רמו (הביאור בזה שבעניני דעלמא חולם אדם מהרהורי לבו, משא"כ במחשבת תומ"צ).

חלוקת הש"ס:

שעו (המשתתף כאילו למד כל הש"ס).

חנוכה:

לט (השייכות דת. להפצת המעיינות). נג (ההוראה מחנוכה ללימוד החסידות). נו"ז (חנוכה וחזוק החינוך עטה"ק). עא (כנ"ל – לט). עב (השייכות בין חנוכה לטבילה במקוה). עג (כנ"ל – נג). עה (ה' שמן רק ליום אחד – וההוראה מזה). עז (הנס קשור עם המגורה שבהיכל והוקבעה שכארי"א ידליק נרות ת. על פתח ביתו מבחרץ). עח"ט (ב' פירושים בזאת חנוכה). שעא (הצד השוה דיי"ט כסלו ות). שעג (כנ"ל). שפת. עיי"ע נרות.

חסידות:

יז (כל ענין החסידות לשנות טבעי מדותיו). כא (עיקר תורת הת. הוא ה"בכ"ן). מח (סדר הלימודים בתניא – אגרת התשובה שעהיה"א ואח"כ לקוטי אמרים. בתחלת הלימוד ללמוד קונטרס ומעין). נ (נקודה הפנימית בתורת הת. לעבוד ה' בכל הענינים לפרטיהם, ול- הראות להעולם כי ה' הוא האלקים ואין עוד מלבדו). נג (ההוראה מחנוכה ל- לימוד החסידות). סח (ההצעה ע"ד לימוד המשך מאמרי דא"ח אחיד). עז (בדורות האחרונים גדל ההכרח בלימוד הת. משל אדה"ז מהאבן טובה בכתר המלך). פח (זמן לימוד התניא בעיקר הוא לפני התפלה). צב (לימוד ת. לנשים ובנות). קכח (לכל אחד ניתנה האפשרות לעסוק בלימוד הת.). קמ (למוד החסידות באם אינו פועל בסדר היום שלו). קנ (באם די

לצאת י"ח לימוד פניה"ת בפרק תניא בכי"ץ). קנט (ג' שיעורים הראשונים בס' התניא). קסא (באבלות צריך להוסיף בלי- מוד דא"ח). קפב (לימוד פניה"ת מקיים את לימוד הנגלה). קפז (רק החיות שב- חסידות נותנת כח לעמוד בפני הנסיו- נות). רסח"ט (לימוד הת. מביאה לאהבת ויראת ה'). רעח (ההכרח בחקופתינו בלימוד הת.). שטו (סדר הלימוד ב- חסידות). שמב (תורת החסידות היא נחלת כל ישראל). שמב (שיטת חב"ד שצ"ל קירוב כארי"א. אופן הקירוב). שמה (דרישת והכרח השעה). שעט (מיוסדת על ג' אהבות כר). תיז (סדר הלימוד – פ' השבוע בתור"א ולקו"ת למיגרס בכל יום, לימוד בת. לעיונא שלא יעברו ג' ימים בלי זה). תעט (סיבת ההתנגדות לת.). תקטו (לימוד החס. בבוקר הוא לצורך התפלה, וצ"ל גם לימוד ת. לשמה). עיי"ע הפצה ושלחת. חנוכה. יפרצו מעינותיך חרצה. קבלה.

חסידים:

צ (בגלל המס"נ של אדה"ז פסקו בב"ד של מעלה שבכל ענין של תורה כו' תהי' יד מקשריו על העליונה).

חתונה:

לז"ח (אפשר להקדים זמן הת. אבל לא לדחותה. בחדש כסלו). קנא (ת. ביום שא"א להתענות). שיג"ד (בחדש אלול כל החדש). של (להתחתן טוב ומוכרח). תכו (לא לסדר קדושין בבית תפלה רפורמי).

ט**ט' טבת:**

פד (סיבת התענית ביום זה). שעב (כנ"ל).

טבילה:

עכ"ג (ט. חנוכה. הט. היא לא רק סילוק טומאה כ"א גם פעולה לטהרה). שלא (באם אפשר לצאת י"ח טבילת עזרא ע"י שאורער). שנג"ד (גודל ענין הט. בקשר עם

עבודת התפלה. הבעש"ט זכה לענינים הנעלים מפני ענין המקרה.

עיי"ע גרות.

טחרת המשפחה:

קסד (ע"י פעולה בזה בהווה אפשר לחקן את העבר). רסו (תיקון למיתת הילדים. סגולה להתברך בפרי בטן). שלא (תיקון לטהמש"ט).

ט"ו מנ"א

ש. שב"דש.

טוב:

פס"צ (ההוספה בענין גם זו לטובה על הענין כל מה דעבד רחמנא לטב עבד).

טלימון:

חפא (בחדרו של אדני"ע).

יהודי:

קכג (מיהו יהודי). קעח (למה נק' שמם יהודים כו'). רלח (בין י. לי. אין לומר להבדיל). ער"ג (כמה גדול כוחו של י. אחד). חסר"ע (כנ"ל).

עיי"ע ישראל.

יו"ד שבט:

קטו. קית. קיט. קלב. תג (יום סגולה). תד. תה. תז. תט.

י"ב תמוז:

רסא (תג הגאולה - בתר רישא גופא אזיל). רסו. ער"עג (גאולתו ממאסרו ומס"נ שעדיין עושה פירות). רעו (כנ"ל - רסא). חסט. תעא (יהי ה"א עמנו גר).

יו"ד-י"ט כסלו:

מב (ימי הלידה והברית). מט (הצד השווה בהן). נ (כנ"ל).

יום:

שעב (מגלגלין זכות לי. זכאי).

יום הכפורים:

עיי"ע מנהגים.

ימים נוראים:

חקיד (יראת הרוממות ב"נ לנצל ה- התעוררות דימים אלו).

י"ט כסלו:

כו (אגרת אדמו"ר מוהרש"ב - החג אשר פדה בשלום נפשו כו'). נא (מברק ל- התועדות י"ט כסלו בכפ"ח, מברק כללי). עו (המשתתפים בה. יט"כ. יט"כ וחנוכה). שסח (התועדות יט"כ בכפ"ח). שעא (הצד השווה דיט"כ וחנוכה). שעב (יום בשורה. כנ"ל). שעה"ו (ענינו להמ- שיך פנימיות התורה כו' - עפ"י אגרת אדני"ע). שפב.

ימוצו מעינותיך חוצה:

שעא. שעב. שעט.

יצר תרע:

קה (אופן פיתוי היצה"ר). קיא (היאוש מכלי זינו של היצה"ר). קנח (פיתה את היהודים לעשות עגל ותלמידיו נמצאים גם בדורנו). ר (מתחילה אומר לו עשה כך - ודברי אדמו"ר מוהרי"צ). תז (לע"ל הקב"ה מביאו ליצה"ר ושוחטו - ב' מיני נח"ר).

ישראל:

רכג (ממלכת כהנים). רנ (כנ"ל). ערכ (כתקופת השמדות ומסעי הצלב אנשים פשוטים מסרו נפשם בקל יותר מאשר הבעלי שכל). שלח (נצחיים. מנוחת הנפש אמיתית רק ע"י קיום התומ"צ). שעז (כל י. דתיים הם). תט (ביכולתם לשנות המציאות). עיי"ע יהודי.

כ

כיבוד אב ואם:

שצ (בעניני יר"ש א"צ לשמוע להם).

כינוס:

כט (כ. ארצי של חסידי חב"ד באה"ק). רכא (כ. ארצי של מנהלי הישיבות פרנדייל נ"י).

כיסוי הראש:

קמג (גם להאמרים שהוא רק מדת חסידות בדורותינו אלה ה"ז פס"ד). שמב

מדע: (ע"ד לימוד מקצוע חילוני בגילוי ה-ראש).

כ"ז טבת:

צו (הקביעות בחשכ"ב כבשנת ההסתל-קת). שצד (הקביעות בחשכ"ג כבשנת ההסתלקות). חטו.

כסלו:

לא (חדש הנסים). לג (כנ"ל). לה (כנ"ל). שנה (כנ"ל).

כעס:

קמט"ג (עצה למדח הכעס).

כתבי עת:

ו (המאור). לא (מחנים). קעט (הדואר). רנב (ציור הלוחות בשיחות לנרער). שפא (יישר כח על ידיעות מכפ"ח בעיתון-נות). חצד.

ל

לב:

רטו (עצם הל. בלחי משתנה). ש (ביאור מש"כ בתניא פ"ט שבחלל הימני שבלב אין בו דם).

לוחות:

רנב (ציור הל. צ"ל מרובעות).

לך לך מארצך ממולדתך ומבית

אביך גו':

טז. שמת"ג.

מ

מאמרים:

אדה"ז: לו (ד"ה יסובכנהו יבוננהו). תקח (קונטרס מאמרי חרדש אלול חשכ"ג).

אדמריר חציצ: עח (ברוך שעשה נסים).

אדמריר מחורייצ: קיט (המשך באחי לגני חש"י).

מאסר:

עו (סיבת מ. אדה"ז וגאולתו). רנד.

עיי"ע י"ב תמוז.

מדע:

שכב (גישת המ. שאותן החוקים ה-שולטים ב-99 אחוז של תופעה כו). תקח"ט (גישת המדע לשיטת היחסות שיטות פטולמיס וקופרניק).

מוח:

רפח (המ. שליט על הלב). רצ (כנ"ל).

מוסדות:

ו (תמיכת הממשלה בישיבות ות"ת). יד (ע"פ פס"ד השו"ע מי שבא ופותח עוד מקום ללמד בני ישראל תורה אין יכולים למחות בידו). מרז (הקישורים בהמוסד להיות מ. חרש. עבודה במסירה ונתינה במוסד של כ"ק מו"ח אדמו"ר). קלט (ה-סדר נוגע לקיום הפעולות ולהצלחתן). קפז (לא לעזוב הנהלת המוסדות). רכא"ב (להדגיש ולהבליט במוסדות בארה"ב חשיבות לימודי הקודש לגבי לימודי חול). רמא (תפקיד הראשי של ביה"ט ל-החדיר בתלמידים יר"ש). רמב"ג (כנ"ל). שכ (שמחתי להדיעה שהמ. מלא ב-תלמידים). שלו (ההכרח במוסדות עטה"ק בקשר עם העלי). שמ (כנ"ל) - רמא. תעה (כנ"ל - ו). תעח (לימוד הבן במקום שלבו חפץ). תצד"ז (תכליתם להדריך התלמידים: א) להקנות ידיעות ב) לחנכו להנהגה מתאימה בחייו).

מזוזה:

חסה (תוכנה).

מחצית השקל:

קסה"ו (מטבע של אש).

מחשבה:

קמא (מ. מועלת - הוא בנוגע לכאור"א ולא רק לבני מעלה).

מכתבים:

שרמ (מכתבי הרי"י הורביץ).

אדה"ז: כא (אגה"ק סי' כ - כתבה בימים שלפני הסתלקות - נקודתה לבאר גודל מעלת המצוות מעשיות). צו (נפש השפלה באמת לאמיתו). שצד (כנ"ל). תז. אדמריר מחורשי"ב: שעה"ו (ביאור באגרת

לי"ט כסלו הידועה - עד שכל מציאותנו כר' העצם וההתפשטות).

אדמו"ר מוהרי"צ: שדמ (בענין בע"כ אתה ח').

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שמה (מ. אודות תורת הצמצום).

מלך:

עיי"ע אלול.

מנהגים:

כג (מ. בר מצוה). כו (נוהגים אנ"ש שאין אומרים תהלים בלילה קודם חצות לילה לבד מר"ה ויוה"כ"ס). לא (מנהגי אנ"ש בחינוך קטנים). לו (מנהגי יום הולדת). לז (אפשר להקדים זמן החתונה אבל לא לדחותו). קכג (מנהג ישראל לקשר כל דבר עם פרשת השבוע). קסה (כנ"ל). קפו (כנ"ל). רס (מנהגנו לקרות שם לבת בקרה"ת הכי קרובה). עדר (מנהג בנוח ישראל להפריש לצדקה קודם הדה"ג). רצב (כנ"ל - כו). רצז (כנ"ל - עדר). שיג"ד (גם בחצי השני דחודש אלול עושים חתונות). שנה (כנ"ל - עדר). תעב (אין בנוהג בית הרבי להשתתף ב' קובץ מאמרים).

מניות:

רמה (ידועה דעתי שאינה נוחה מקניית שערס וכיו"ב).

מסירות נפש:

ערב (כתקופת השמדות ומסעי הצלב אנשים פשוטים מס"נ בקל יותר מאשר הבעלי שכל).

מעות חטים:

ריא.

מעשה:

שט (המעשה הוא העיקר). שפט (כנ"ל).

מפתח:

שלג (ענינו לפתוח ולנעול - ברוחניות).

מפתחות:

ס (כל הפירוט יותר במ. ה"ז משוכח). קפח (כשחסרים מ. ה"ז מרחיק מהלי-מד). רכח (הערה במפתח ענינים לתניא).

מצבה:

נב (הקמת מ. כל ההקדמ בזה ישובח). קב (כשהמשפחה בריצה א' לחכות עד שנה בהקמת המ. לא תתנגד לזה). קס (יש להזהר בנוסח שכותבים על מ.).

מצה:

תמא (מיכלא דמהמנותא - מלכתחילה בריא, ומיכלא דאסותא שחלה ונתרפא).

מצוות:

כח (העצה להתחזקות בקיום מצות ולא תתורו אחרי גר'). מ (מצות ישיבת א"י). קיב (מ. שצ"ל בה זהיר - מאיר - טפי). רמ (פרו ורבו מ. ראשונה). שעט (בענין של מ. אין צורך בנתינת תודה כו'). תסא (השמטת הרמב"ם בסוף ה' מלכים ענין המצות בעסק ישראל בימות המשיח).

מצרים, יציאת מצרים:

רדה (גלות מ. ויצי"מ - בעולם גוף ונשמה). של (יצי"מ בכי"ו בעבודה ע"י בחירה). תלכ"ד (כשהגיע הקץ לא עכבן אפילו כהרף עין). תלו (יצי"מ בכי"ו).

מקוה:

סר"ז (התועלת במקוה ע"ג מקוה. ניגוב המקוה קל יותר כשהמים נשאבים ע"י פומפ. נכון שהמקוה תהי' בקומת קרקע ולא בקומה שני'). עב (מקוה באיסט פלטבוש). קמ"ז (הנפק"מ בין מקוה ש' שואבים המים ממעל או שיש נקב ברצפה. יש להשתדל שתהיינה ב' מקוואות). רל (במקום שמציעים לעשות בור המכשיר מן הצד פשט לאחרונה לעשות ב' בורות מכשירים מב' צדדים ע"י זריעה וע"י השקה). רנו (כנ"ל. אין להשתמש בניילון ופלסטיק). שלא (באם אפשר לצאת י"ח טבילה חיובית ב' "שאוער"). שנו (כנ"ל - עב). תפג (כדי-קת מ.).

עיי"ע טבילה.

מרחשון:

שמו (ז' מ"ח סיום ותחת הרגל).

מפתח ענינים

תקכו

משובע:

רפה (אין מ. משי"ב).

משיח:

קמה (והכנות לקבל פני מ). רפו (יעמוד

מלך כר). שב (כנ"ל). שסה (ונשא מ-

משה). חסא.

משכן:

קמח (דוקא ע"י זהב כסף ונחשת

גשמיים). קנד (כנ"ל). התחלתו כציווי

עשיית הארון). קסג (לכא"א חלק בבנין

המשכן). תכ (מאת כל איש אשר ידבנו

לכו).

משלוח מנות ומתנות לאביונים:

קעז (השתדלות שתלמיד ביה"ט יקיימו

מצוות אלו. סגולתן ענין האחדות). חכב-

ג (כנ"ל).

משנה:

עיי"ע ברייתא.

משקה:

קיא (עצות להתגבר על הרצון לשתיית

משקים חריפים). שנט (הוראות רבותינו

ע"ד שתיית מ).

מתן תורה:

קיג (ככ"י ניתנת התורה מחדש). קכד

(ויחן ל' יחיד כאיש אחד בלב אחד). רכו

(כנ"ל). רלא (בנינו ערבים בעדנו). רלג

(כנ"ל - קיג). רלד (כנ"ל - קיג. בנינו

ערבים בעדנו). רלה (כנ"ל - רלד). רלו

(כנ"ל - רלד). רמג (כנ"ל - רלד). רמה

(הנגלה ניתן בנסתר והנסתר בנגלה). תנח

(כה תאמר לבית יעקב, בנינו ערבים

בעדנו). חסב (בנינו ערבים בעדנו).

2

נחמה:

רפב (נ. בכפליים). רפט (נחמו נחמו -

בגוף ונפש). רפט"פ (נ. בכפליים).

נחת רוח:

תז (ב' מיני נח"ר).

ניסן:

פז (א' ב' ר"ה למלכים ולרגלים).

נס, נסים:

כה (גודל ה' דמשה רבינו על הנסים

דלאח"ו). חצרט (לחנך הילדים להאמין

בנ).

נסיון:

קיא (אל יפול לב האדם באם לא עמד

בנ). קפז (רק החיות שבחסידות נותנת כח

לעמוד בפני הנסיונות). שנו (הדרך להקל

הנ).

נפש:

קכט"ל (ענינים המושרשים בפנימיות ה'.

אין בכח החינוך לשנותם).

עיי"ע נשמות.

נקודות:

כד (קרמית הנקודות).

נרות:

שעג (הדלקת נ. חנוכה בעולם שנה נפש).

עיי"ע חנוכה.

נרות להאיר:

נו. רנ. שנב.

נשים:

צב (לימוד חסידות לנ. ובנות). קה

(בעיית ה' מעדות המזרח בבואם

לאה"ק). ריא (אחריות וזכות נשי ישראל

לכלל ישראל). רכד (עקרת הבית). רנו (נ).

רגישות יותר להשפעת הסביבה). רסו

(קריאת שם לבת בקרה"ת הכי קרובה). ת

(בעקבתא דמשיחא גדולה יותר חשיבות

פעולותיהן). תכד (תפקיד הנשים בגלות

מצרים ובגלותינו). תנח"ט (נשי" ומ"ת).

תפט (כשטח החינוך יכולות לעשות

יותר מאנשים).

עיי"ע הפצה ושליחות, חסידות.

נשמה:

רג"ד (חירות ה'). רמט"נא (נר ה' נשמת

אדם). שס (ביאור בתניא פ"א - לכל

איש ישראל יש שתי נשמות שהן שתי

נפשות - למעלה נשמות ובידידותן בגוף

נפשות).

עיי"ע גוף.

ס

סיום:

פה (ס. מס' תענית והתחלת מס' ר"ה).
קכד (ס. מס' קידושין). קצח (סיום הבי"ס
— לא שייך סיום בעניני תומ"צ). רלב
(בעניני קדושה לא שייך סיום). רלג
(כנ"ל — קצח). רלט. רמג (כנ"ל — קצח).
רמט (כנ"ל — קצח). תנ (ס. סדר מועד
ומס' יבמות). חסד (כנ"ל — קצח).

סיון:

רנב (כל החדש קשור עם נחינת התורה).

סימן:

רפה (גם בתרשימים צריך שיהי' שייך
בין הס. לדבר המסומן. אין נראה לי
מרובע לס.).

סיפורים:

קלב (בנוגע לחלב ישראל). רעט (ס. מ'
הצ"צ). רפא (סיפור מאחד מרבני רוסי').
שלט (רשימת ס. צדיקים). שסו (ס. דקול
ילד בוכה). שסח"ט (כנ"ל). שצט (אדה"ז
הקדיש את כל הנדוניא לקרן עזר גמ"ח
כו'). תהיו (דקול ילד בוכה). תמהיו (הס.
דר' גבריאל נושא חן).

ספירת העומר:

תמו (מלי ספיר). תמח (ספיה"ע בעבודה).

ספרים:

י (תיקון בתיקון ל"ש). כא (באר החסי'
דוח). כג"ד (הערות לס' רעיונות נתן
עה"ת). לא (ספר ר"ב לנדאו ע"ד
הבעש"ט) נח"ס (הערות על סידור ה'
אריז"ל להר"ש מרשקוב). צד (הערות על
ס' פירוש רמב"ן עה"ת כרך ב'). ק
(הוצאה חדשה דס' עץ חיים ג"ח, מבוא
שערים שער ההקדמות. לפלא שלא
הביא בהערות המו"ל ספרי כ"ק רבותינו
נשיאינו. מראי מקומות לכתבי האריז"ל).
קלו (הערות לס' שאר ישוב עה"ת). קעח
(הערות לחי' ביטויים מעולם הקבלה
בלשוננו). קפז (ספרי עמק הנציב). רטז
(סטאדיס אין דהי היסטארי אור די

סנהדרין). רסג"ד (הערות על ס' עבר
המלך על תהלים). רפד"ה (הערות לס'
באר יעקב על מס' יבמות וקנים). שלב
(הערות לס' בית המקדש (שפר)). שעו
(ספר הק"ן). שעח (שכונות בירושלים).
חיד (כס. שימוש יש תועלת מעשית כ'
חוט דבוק לסימון. אנציקלופדיא — כיס).
תכח (שור"ת תשובה שלמה). תל (ס' בר
מצוה). תלו (ס' על הפרושים). תלו
(הגדה ש"פ). תנ (כנ"ל — שעו). תפכ
(טהרת מים).

אדה"ז: עד (ביאור בסיום קר"א). קכא
(ביאור בלקו"ת בהב"י דולא תשכית,
ובתו"א בד"ה חייב אינש לבסומי הכ'). קמ
(ביאור בתניא פכ"ט). קנ (ס' התניא הוא
תושב"כ). רכח (ביאור בתניא פמ"ט). שצ
(ביאור בתניא ספ"א). שצט (הי' סבור
בתחלה להתחיל ס' התניא בחלק הנק'
חינוך קטן). תד (הל' ת"ת הוא ספרו ה'
ראשון שהדפיס). תמו (הערה בספניג
בתניא). תעו (כשיש חילוק בפס"ד בין
השור"ע להסידור).

אדמ"ר מוחרש"ב: מח (קונטרס ומע"ן).
כ"ק אדמ"ר שליט"א: כו (תולדות
אדמ"ר מהר"ש). רכח (הערה במפתח
ענינים לתניא).

ע

עבודה:

פו (ע. מאהבה, ע. מאהמ"ס, ע. מהת'
עוררות תשובה). רכג (עבודת ה' — ב'
עולם ועם העולם). שנו (ההכרח לעבודת
ה' מתוך שמחה).

עולם:

שכב (הסדר השורר בע. מכריח שיש
בעה"כ לדירה זו). שכד (מצב הרציני ב'
עולם בתשכ"ב).

עונש:

שסג (טבעיים, סגוליים).

עיר הנדחת:

שעריה (בהמת עה"נ שעבר והקדישה ו- הקריבה אם הוא כשר).

עירוב:

רסה (עשיית ע. במיאמי).

עלי לרגל:

רט (בזמנינו אינה מדאורייתא).

עסק:

יח (ע"ד החלפת העסק). קבח (ביאור בלי עסקו בתורה). רצו (ע. בסביבה של אנשים שאינם יר"ש).

עיי"ע פרנסה.

עקרים, י"ג ע.

לג"ד (מי שחסר לו בשוגג באמונה בהם).

עשרת הדברות:

קלהו (מאחדים בתוכם מצויות הכי נעלים ועד לענינים הכי פשוטים, ה- הוראה מזה). רלו"ז (כנ"ל).

פרו ורבו:

רמ (מצוה ראשונה).

פרנסה:

כ (קשור ביגיעה והשתדלות). סד (העצה לרוחק הפ. - להרחבות בצדקה. טעם ב- עבודתו). קמא"ב (כשרודפים אותו. כנ"ל - סד). קנה (מה מקום לעצות המבוארים בש"ס בנוגע לפרנסה והרי מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה). קסו (גידול הזקן מוסיף ב.פ.). קעה (כנ"ל - סד). עדר (כנ"ל - סד). שייב (יגיע כפיד). תקט. עיי"ע עסק.

פשרות:

שמב (בעניני תומ"צ אין מקום לפ.). שפה (שלילת הפ. בעניני יהדות). תלה (הנוצר מוכן לשמור את האמת כולה בלי פ.). חעג (כנ"ל). חעד (כנ"ל).

פתגמים:

יב (אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת ה' חד הוא). מה (כנ"ל). קיח (א צדיק אין פעלץ). קפ (סיסמת בראסלב - אל יאוש). רלט (אז סיטוט וויי שרייט מען). רעז (נפש בריאה בגוף בריא). רפ (מיינד יור און ביזנעס). רפח (המרח שליט על הלב). רצד (אין שמחה כהתרת הספקות). תלד (חה"פ ווערט נמשך שטענדיק). תג (כנ"ל - יב). תסו (כנ"ל - יב).

בעש"ט: ט (כל דבר המתרחש בעולם הכל בהשגחה פרטית). יא (כל ימות ה- שנה מקבלים משבת בראשית. אור ש- נברא ביום ראשון גנוז בתורה). יז (בשם הרס"ג - עיקר בריאת האדם בעזה"ז לשבר מדות שלו). כה (פירושו במרז"ל כל העולם ניוון בשביל - שפתח ועשה - חנינא בני). עו (מכל ענין יש ללמוד בעבודת האדם לקונו). קח (אהבת הקב"ה לכל אחד הוא יותר באין ערוך מאהבת הורים וקנים לבן יחידם שנולד להם לעת זקנותם). רב (אין לשער האוצרות הכמוסים בנפש כל אר"א מבני"י). רנא (אהבת ישראל הוא אפילו לזה הנמצא

פ

פורים:

קס (פי' הרמ"א על עה"פ נפל פחד היהודים עליהם). קסב (נס פ. תלוי הי' שבאדר נולד משה רבינו. מחלוקת הבבלי וירושלמי באם באותה שנה דהפיל פור היתה מעוברת). קפא (סיפור המדרש שמרדכי אסף כ"ב אלף מילדי ישראל כו' וההוראה מזה). קפו (קודם הנס הי' חילוק בין העומדים לצד מרדכי לאלו שנהנו מסעדתו של אחשורוש ובגזירת המן הביא את כל היהודים לאחדות במצב של מס"ג). קצו (גאולת פ. בזכות הילדים).

עיי"ע משלוח מנות.

פנימיות התורה:

עיי"ע חסידות קבלה.

פסח:

קצו (גאולת פסח בזכות הילדים). רג"ו (זמן חירותנו בנשמה, גוף ובעולם). תלב (יום חג הראשון בישראל). עיי"ע מצה. מצרים. קרבן פסח.

צ

צבא:

שנו (צ"ל חוספת קדושה). שפדח (אימור נים בצ. - בעבודה).

צדיקים:

קפג (צ. ע"י עבודה מגיעים לדרגה גבוה יותר מבע"ת). שסח (פטירת הצ. נק' הסתלקות). שצד (כנ"ל).

צדקה:

ה (כשמחליט לתת צדקה - גשמית ו- רוחנית - מייצרים מלמעלה מקור וצנור חדשים כו'). פב (צ. עבור משלוח חבילות לאחב"י בארצות המצוקה). קסא (נדר לצ. בעת חולי אין לזה שייכות לצ. מהעזבון והירושה). קסה"ו (ההוראה מ- מתצית השקל לנתינת צ.). רטז (הדרישה להתרים העשיר ביותר ועד"ו בצ. רוחנית). שט. שכא"ב (זמן נתינת הצ.). שלא (53 1/2 דולר). שנה (אין משנים מצ. לצ.). שפו (אדה"ו הדגיש ענין הצ.). שצט. תיכ"ג (מעלת הצ.). תכ (כל יהודי נותן צדקה צריך רק למצוא הגישה הנכונה אליו). תמה"ו (צ. במס"נ). תנו (עשר בשביל שתתעשר בגור'ר). עיי"ע זהב. מנהגים. פרנסה.

ציצית:

תצא (פשט הענין שהציצית נראת מב- חוץ).

ק

קבלה:

נח (לימוד הקבלה עפ"י חסידות). קכח (כנ"ל). קנא (ההדגשה שפנימיות התורה נתגלתה בתורת החסידות). שסג (כזוהר פנימיות הענינים בגלוי והחיצוניות ב- רמז ובש"ס להיפך).

קבר, קבורה:

פ (הוצאות הק. צ"ל בשדה אשר קנה ולא שקנו אחרים). קלא (לא לפנות הנפטר

בקצה הארץ). רסז (כנ"ל - עו). שלג (כנ"ל - עו). שסא (כי תראה חמור גר' עזוב תעזוב עמו).

הרב המגיד: קנו (א לעכל בגוף גשמי איז א גרויסע לאך בנשמה). שעו (כנ"ל).

אדה"ו: יא (הארת שבת בראשית מאירה בכל השנה). יז (כל ענין החסידות לשנות טבעי מדרתיו). פט (עה"פ ויחי יעקב באמ"צ). צ (כנ"ל). קנב (ישראל גוי אחד בארץ שממשיכים האחדות בארץ ובעני- נים ארציים). קנר (מ'דארף לעבן מיט דער צייט). קסג (כנ"ל - קנר). קעא (כנ"ל - קנר). קעג (כנ"ל - קנר). קפו (כנ"ל - קנר). רכ (כנ"ל - קנב). רמ (סדר בתורה תורה היא). רצב (כנ"ל - קנב). שמא (תורת החסידות לא של כחה מסרימה היא כו'). שנג (כנ"ל - קנר). שעו (כנ"ל - קנב). שפד (כנ"ל - קנב). שצד (כנ"ל - קנר). שצו (דער אויבערשטער גיט אונו גשמיות מיר זאלן דערפון מאכן רוח- ניות). שצז (כנ"ל - קנר). תכא (כנ"ל - שצו).

הצמח צדק: רסא (אנן פעלי דיממא אנן). רעו (כנ"ל). רפ (כנ"ל). תג (כנ"ל).

אדמור' מוהרי"צ: ה (כשמחליטים לתת צדקה מייצרים מלמעלה צנור חדש כו'). נ (כאשר הקב"ה נותן לבנ"י היכולת ו- אפשריות יראו בנ"א איך שהם מקיימים בזה הענין דבכל דרכיך דעהו). סח (פחות לדבר יותר לחשוב ועוד יותר לעשות). קכח (לימוד התורה צ"ל בדוגמת העסק כו'). קפח (כששני יהודים נפגשים צריך שתצא מזה טובה גם לשלישי). שיח (א חסיד איז א קלוגער און לעגט ניט אפ אויף מארגן כו'). שכ (כנ"ל - ג). שפז (בביאת משיח וועט מען זיך כאפן פארן קאפ כו'). תי (אמריקה אינה שונה מכל הארצות כו'). תקח (ח"י אלול מכניס חיות בכל עניני אלול).

טיפול במיחוש האזנים). פג (טפול ב-
קאמפרעסין). צב (אופן הטפול באול-
קוס). קנו (פה ממעטים הרופאים ביותר
בטפול הלם או אינסולין ומחליפים זה
בכדורים). ריזח (לשארל בעצת רופא
המומחה ביותר במקצוע). רכו (הזהירות
בטפול אצל רופא לבריאות הנפש). רנט
(הטפול באבן). רסט (הטיפול במאלע).
ערה (לעשות כריעה אחידה רב' רופאים
מומחים במקצוע). שיד (נתוח טעסטיקו-
לער). שכג (אין נפק'ם כאם לא מכינים
הרפואה ע"י הסממנים). שנד (טיפול ע"י
נתוח עדיף על טיפול בהקרנות). תמא (ב'
אופנים באני ה' רופאך). תקו (טיפול ב-
דיסקוס).

רפורמים:

רפו. תכה'ו (לא לסדר קידושין בבית
תפלה רפורמי).

רצון:

מד (ר. שולט על כל כחות האדם). רצג
(ביאור הפתגם אין לך דבר העומד בפני
הרצון). תמא (ר. ופנימיות הר).

לביה"ח אחר). תח'ט (העברת המת מ-
אשכנז לאה"ק).

הקב"ה:

כ (הביטוי must בנוגע לה' והביאור
בזה).

קדיש:

סה (קדם אבוהן רבשמיא).

קושיא:

רמו (לא זו הדרך לחפש ק. ושאלות).

קרבן:

רכג. שעדיה (בהמת עה"נ שעבר וה'
קריבה. חקירה באיסור הקרבת חולין ב-
עזרה).

קרבן פסח:

תמג (צ"ע אם לע"ל תהי' שחיטתו בג'
כתות).

קרי:

ח (ביוהכ"פ).

קריאת שמע:

שכה'ו (שמע ישראל גר').

ך

ראש השנה:

שכד'ו (ענינה הכתרת המלך). תקיד
(כנ"ל. אין אומרים וידוי. התשובה דר"ה.
מצות היום בשופר - בקול פשוט. הדין
בר"ה לעניני עוה"ז).

עיי"ע מנהגים.

ראש חודש:

קי (מורה על הברכה וההצלחה).

רב:

תי (הר. ובני הקהילה הם כדוגמת הראש
ושאר חלקי הגוף). תסח (להשפיע על
הרבנים הספרדים במרוקו לא לעזוב את
קהלתם).

רופא:

רעז (ר. במחנה קיץ. יתעסק גם ברפואת
הנפש).

רפואה:

לא (טפול קרני רדיום בילדים). נד (ה-

ש

שבויים:

רטו (המקור לד' הש).

שבטים:

סה (מה שלא הזכיר הכתוב את תאומות
השבטים).

שבת:

קי (מורה על הברכה והצלחה. וקראת
לשבת עונג - אכילה ושתי'). תפא
(מיקרופון בש).

שבת בראשית:

יא (הארתה בכל שבתות השנה. כל ימות
השנה מקבלים משבת בראשית).

שואה:

ט (אחרי ההשמדות כל יהודי הוא אור
מוצל מאש. צריך למלאות גם מקום
הקדושים). חצר (אלו שהיו במחנות ראו

(כנ"ל). יב (כנ"ל). יט (כנ"ל). נמשך עד ז'
חשון).

שמן:

נג (רזי דרוין דאורייתא).

שמש:

רסא"ב (בשעהיוה"א - דהש. כמו קס"ז
פעמים כגודל כדור הארץ). תקט (הש.
סובבת את הארץ. שיטת המדע).

שנה:

ג (בכל שנה חוזרים הדברים לקדמותם
ומתעוררים מחדש). סח (לי יום חשובה
כשנה). שצו (כנ"ל - ג).

שנת הק"ן:

שנב (הסתלקותו של אדה"ז אחר ש-
התפלל תפלת ערבית כו'). שטח (כנ"ל).
שעו (ספר הק"ן). שפז. שפט. שצג שצד
(הקביעות כבשנת ההסתלקות). שצז
(כנ"ל). שצט. ת. תב. תד. תה. תז. תח.
תט. תי. תיג. תיד. תטו. תיז. תית. תיט.
תכא. תכד. תכט. תל. תלת. תמא. תמר
(להדגישה במבצע ל"ג בעומר ובכל
הפרסומים הנרפסים). תנ (כנ"ל - שעו).
תנא. תנב. תנו. תע (הדפסת מאמריו).
תעב. תפ. תפה. תפו. תצב. תצג. תצט.
תקא. תקד. תקטו.

שפה:

י (במזכירות כותבים רק לה"ק אידיש
ראנגלית). שפב (אחת החוברות דמל"ח
נתרגמה לפרסית). תנו (אי הבנתו שפת
אידיש - לא השפה היא העיקר אלא ה-
תוכן).

ת

תהלים:

כו (אין אומרים תהלים בלילה קודם
חצות לבד מר"ה ויוהכ"פ). רצב (כנ"ל).

תורה:

כד (התחלת התורה בבי' ולא באל"ף). כה
(סמיכות התורה סופה לתחלתה). כח

נסים). שפ (יש למלא את החלל לאחר
השמדת שליש מעמנו).

שוחט:

צט (פס"ד ששו"ב צ"ל ירא שמים
ביותר).

שוטרים:

נה (הכנות לא ימשו כשוטרות בבי"ס).

שידוכים:

יז (בהבדל גדול בגיל). מג (בהרגש לבה.
ע"ד הצעת השידוך לדבר עם חברות'
שהתחתנו לאחרונה). קנה (כשהאשה
אינה כה דתית).

שיחות:

כ"ק אדמור"ד מוהרי"צ: מב (י"ד וי"ט
כסלו הם ימי הלידה והברית).

שכחה:

קסח (עצה לש.).

שכינה:

שסד"ה (את מורה על הש.).

שכר:

שסג (טבעי סגולי).

שלוחים:

ל (תלמידים לתו"ת. דפאריז). קעד (תל-
מידים לכפ"ח). קפד"ו (שלוחי הסוכנות
לחייבם להדגיש עניני תומ"צ). ריח
(כנ"ל - קעד. דו"ח מפעולתם). שח
(כנ"ל). שיח (שליחי הסוכנות בתו"ל
נצטוו להתנהג בשמירת השבת וכו').
שפ. תעו.

עיי"ע הפצה ושליחות.

שלום:

רנח (ש. בית).

שם:

כ (אדם בעה"ב על שמו. בשינוי השם
נעשה זה שמו לכל הפרטים). עח (כתיבת
הש. פנחס מלא או חסר יו"ד). קלג (כנ"ל
- כ). רס (קריאת ש. לבת בקה"ת הכי
קרובה). שז (הפי' במאד"ל מפני מה כו'
לכוון בש.).

שמחת תורה:

ז (ענינה להמשיך שמחה על כל השנה). י

(תענית נערות אסתר). שלא (במשך ג' שנים - 120 תעניות של ארבע שעות). שעב (כנ"ל - פד). תקטו (ת. לתיקון אין זה בנוגע לדורותינו ויכול להחליפם לת. ממאכלים ערבים).

תפילין:

נר (בדיקת הת. באם לא נעשה ב"ב חודש האחרונים). קנג (העוסק בעשיית תפילין ואינו מגדל זקן). קסז (הנחת ת. דר"ת). שכא (תיקון לחסרון הנחת ת. דר"ת). תמג (תיקון לחסרון בהנחת).

תפלה:

כה (ע"ד הו"ל תוכן התפלה בצורת סידור הכעש"ט. פיה"מ ע"ד החסידות מפוררים בספרי תלמידי הכעש"ט). נה (תפלת התלמידות אפ"ל קצרה קצת). סב (שינוי נוסח התפלה לנוסח אריז"ל). סג (אופן התפלה - סידור פתוח). פח (הת. נותנת חיות בכל היום). קנו (עצה למח"ז בעת הת.). רפו (כנ"ל - סב). שמ (הת. מביאה שהלימוד יהי אמת ובר קיימא). שסב (ת. הצבורית בבי"ס העממיים). תעה (כנ"ל). תפג (כנ"ל). תק (כנ"ל - סב בתלמידי אהל"י). עיי"ע קריש.

תשובה:

פא (ת. צ"ל מתוך בטחון ולא מיאוש). קמ (תיווך מש"כ בתניא פכ"ט - ו'שם הוא למעלה מהזמן וכאילו פגם ונטמא היום כו' לזמנים הקבועים לתשובה). שכו (ת. תפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה). תלד"ה (תנועה לחזור למקורות). תעב"ג (ת. אינה על עבירות דוקא אלא השבת הנפש. כנ"ל). תעד (כנ"ל - תלד). תקיב (ת. השבת הנפש. ת. דר"ה).

תשרי:

טז (חודש כללי לכל השנה). שמג (כנ"ל).

(סדר הלימוד). לו (הרגש ביוקר התורה). מח (ביאור פרש"י ר"פ תולדות). צז (אור ת. וטל ת.). קיא (עצה להתמדה בלימוד הת.). קכב (תורת חיים). קכה"ז (אופן החינוך ללימוד התורה ע"פ המבואר בסוף ותחלת מס' קידושין). קכח (לימוד התורה צ"ל בדוגמת העסק). קלח (נעיצת סוף הת. לתחלתה). קמב (למוד התורה לנוער שהאם אינה יהודי). קנו (עצה למח"ז בעת הלימוד). רלט (תורת חיים). רמט (הוראת הת. נצחיים). שי (מקדם צ"ל לימוד המשנה ואח"כ גמרא). תד (ת. חיים). תט"י (סדר בלימוד). תנ (שקולה ת"ת כנגד כל המצות). תסא (ביאור ה' - תורה וחכמתה כרמב"ם ה' מלכים בסופו).

תורה ומצות:

שמב (בעניני חומ"צ אין מקום לפשרות ואין ניתנים למסחר).

תלמידים:

קו (הת. צריך להשמע להנהלת הישיבה). קצה (כל התנהגותו צ"ל עפ"י הוראות ההנהלה). ריח (ת. השלוחים לכפ"ח). רמא (להחזיר בת. ביה"ס יראת שמים). רמב (כנ"ל). רמז (פגישות עם הת. בימי החופש). רסג (קישור עם הת. בימי החופש).

תלמיד חכם:

תנא (ת"ח אין אור של גיהנום שולט בהן).

תשפורת ג' שנה:

קלב (כשחל בע"פ). שיא (כשחל בר"ה). שמענו מאדמו"ר שאין לגזוז קודם מלאת ג"ש. שלו (הת. צ"ל ביום מלאת ג"ש והתגיגה אפשר לעשותה לאח"ז). שעב (כשחל בר"ח).

תענית:

פד (סיבת התענית בט' טבת). קצה

מפתח מוסדות וארגונים

אגודת האדמו"רים:

רז.

אגודת השוחטים — יפו תל אביב:

תז.

אגודת חסידי חב"ד באה"ק:

כט (כינוס ארצי).

אגודת ישראל:

ז.

אגודת נשי ובנות חב"ד:

ה (דכפ"ח — דו"ח מפעולתן). קצא
(דקליוולאנד — כינוסן השנתי). ריא
(דקראון הייטס ובראנזוויל — מעות
חיטים). רכג (בארה"ב — כינוסן השנתי).
דש (דקרית גת — התייסדות הסניף). שה
(דכפר חב"ד — נר שעה לכ' מנ"א). ת
(תל אביב). תמד (דארה"ב — כינוסן ה'
שנתי).

אגודת נשים דבראנזוויל ואיסט

ניו-יארק:

רלב (אסיפת סיום).

אגודת נשים — ליידיס אוקזילערי:

צח (מונטריאל). קסה (בראנזוויל ואיסט
ניו-יארק). רסה (מונטריאל). שיב
(מונטריאל). שמח (מונטריאל). תד (כנ"ל
— קסה).

אגודת תקות חיים בירושלים:

רצב.

אהלי יוסף יצחק:

בארה"ק: לח (לנצל עיניי חודש כסלו
בב"ס הרשת). סו. רנב. רסב (קישור עם
התלמידים בימי החופש). חק (ע"פ
ששמענו מכ"ק אדמו"ר אין ללחוץ על
תלמידי בייס על שינוי נוסח התפלה.
יפו: רמג (בוגרי מחזור ד').

אהלי תורה:

רלא"ב (מסיבה השנתית — תמיכתה).

אחי תמימים:

בופולו: תטרוז.

בראנקס: תכ (חגיגה השנתית).

נוארק: ריב (חגיגה השנתית). תסב
(כנ"ל).

פיטסבורג: קסב (חגיגה השנתית, תמי'
כתה). תה (כנ"ל).

ראשון לציון: תצח. תצט.

איגוד הרבנים דאמריקא:

תעד (ועידה השנתית).

בית הכנסת:

יג (ביהכ"נ דכאן). פד (עדת יעקב
ברוקלין — סיום מס' תענית והתחלת מס'
ר"ה). קמד (אנשי ליובאוויטש פאסייעק).
קמח"ט (ברחוב ראדיזע טו"ב פריז —
זכור לי מהשנים אשר הייתי דר בפאריז
ומתפלל לעתים קבועים בביהכ"נ). שפב
(כערד). שפו (ליובאוויטש מונטריאל).
חט"י. תלא. תמז (שערי תפלה בטורונטו
— סיום חלק ראשון בתניא). תעו"ז
(ביהכ"נ האר"י בס. לואיס).

בית ליובאוויטש:

סב.

בית ספר למלאכה — כפר חב"ד:

קצח (המסיימים במחזור ה').

בית ספר ממלכתי דתי — מבשרת

ירושלים:

רמא.

בית רבקה:

כפר חב"ד: ד. קעג (תמיכתו). תכד (הת'
קדמות הסמגרין). תנט (חגיגה השנתית
— תמיכתו).

מונטריאל: רלג"ד (תלמידות המסיימות).
רסה (תמיכתו).

בתי ספר העממיים (פאבליק

סקולס):

שסב (תפלה הצבורית). תעה (כנ"ל). תפג
(כנ"ל). תצד"ז (תוצאות החינוך בב"ס.
והדרך לתיקונו להחדיר בתלמידים ענין
האמונה בה').

מפתח מוסדות וארגונים תקלה

גמילות חסדים:	כנסת:
קלג (שומרי שבת ברוקלין). שפור	קיד. שכת.
(כיהמ"ד ליובאוויטש מאנטריאל). חיב	לשכת חשאים:
(כנ"ל - קלג).	רלג
גן ילדים:	מוזיאון הבריטי:
בארה"ק: קה. רסב.	תנ.
גן ישראל:	מוסד ביאליק:
כפר חב"ד: ש (קברוצת שבט נפתלי). שטז	קפ.
(קבלת המפה. נקרא ע"ש הבעש"ט).	מועצה דתית - באר שבע:
דואר:	שפט.
ריג (בכפ"ח).	מחנה ישראל:
הסתדרות:	שמו (מגבית).
שפג.	מפלגות:
הסתדרות המורים באה"ק:	קפד. שית. שכת. שלח. תצז (שיטת
תצז.	הסוציאליזמוס).
הסתדרות המורים הבינלאומית	מרכז למחקר חב"ד:
(אימטא):	תע (2 פרדיקטים).
תצדו.	מרכז לענייני חנוך:
ועד הרבנים דאיסט פלטבוש:	חצר. שפב. חפט (כמיניאפאליס).
עב (בניית המקוה בשכונתם). שנו (כנ"ל).	משרד החינוך:
ועד השלומין והפצוים (קליימס	תכב.
קונפערנץ):	נוער העובד:
רעז (משתתפים בהוצאות הדפסת ספרים).	שעזח.
ועד כפר חב"ד:	סוכנות:
נא (מברק להתוועדות י"ט כסלו). סט-ע	קטז. קפדו (שליחי הס. מחלקת תרבות
(התפתחות הכפר. בניית יחידות דיור.	ומחלקת תרבות תורנית). רנג (קליטת
מחסן סילה. אפיית מצה שמורה). ער.	העלי). שיח (שליחי הס.).
רעא. תסז.	ספרי:
עיי"ע כפר חב"ד.	תכט (הס. שלנו היא לתועלת הרבים).
חברה קדישא:	תנה (ס. ועד החינוך רשיקגו).
לה (היחס לזה. אדה"ז רשמו אכיו	פ. ט. א.:
בילדותו לשמש בח"ק).	קד.
חברה קדישא דאגודת חב"ד:	צעירי אגודת חב"ד באה"ק:
רסה.	כט (כינוס ארצי). סדח (סיקור מהנעשה
חרות:	במשך לי יום האחרונים). תמג.
שצג (ועידת הת).	קרן הצלה דשיקגו:
ישיבת ערב בירושלים:	תנד.
לא. רכו.	קרן התולדה באה"ק:
כולל חב"ד:	רמ.
רצה (חיבה יחירה נודעת לו מרבותינו	קרן שניאור:
נשיאינו).	תטז.

הרבנות הראשית — קושטא:

חקב"ג.

תומכי תמימים:

קס (אין נפק"מ אורך זמן הלימוד בשיבה). קעז. רנ (נרות להאיר). שיג (מאחדת נגלה וחסידות). שנא"ב (נרות להאיר). שצה (ג' האהבות הן יסודות החינוך בתור"ת. מס"נ התלמידים להפצת היהדות). תט (ע"ד נסיעה ללמוד בתור"ת דארה"ב). תלח (הלמד בתור"ת קרושה לא זזה ממקומה). תסה (תלמידי תור"ת צ"ל בבחי' בית מלא ספרים ומזוזה על הדלתות).

ארח"ב: נר"ז (תמיכתה). צ. קלה"ז (חגיגה השנתית, תמיכתה). קסה (תמיכתה). שטו. שנט. שסר"ז (חגיגה השנתית). שצד"ו

(כנ"ל). תד (תמיכתה). תנו (הנחת אבן הפנה לבנין החדש).

וילנא: תלט.

כפר חב"ד: שנא (חנוכת הבית). תמב (הנחת אבן הפנה לאגף השני).

לוד: רצ. שנט. שעט.

מונטריאל: צח (תמיכת השיבה). רמט

(חג הסיום). שיב (תמיכת השיבה). תסד

(חג הסיום).

פריז: ל (כמות התלמידים בשיבה).

שלוחים לשיבה).

קריית גת: עה. רמד (בנין השיבה). רעט.

שצח (התפתחות השיבה).

תורת אמת:

קסא. רכה. שמ (הנחת אבן הפנה). תסג

(מינוי הרא"ח גליצנשטיין להנהלת

השיבה).

מפתח אנשים

אבינעם, ראובן:	אליאב, בנימין:
ערב.	רלו.
אברהם אבינו:	אסיו, דוד:
רנד (וריוזתי' דא), שעז (הי' מהלך	תקא.
בארצות שונות כו' הלואי יהא חלקי	אסתר המלכה:
בארץ הזאת). שפז.	קצה (הגזירה שנלקחה לבית המלך).
אברהם, תראביר:	ארם, משה:
רטו.	קפת. ער. תנג.
אדם הראשון:	בברויסקי, אהרן משה:
שסגיד (ביאור כוז"א נג, ב עה"פ ויגרש	קמד.
את האדם).	בנין, מנחם:
אהרן הכהן:	רב. רלת. שצג.
רס (משבעה רועים), תצב (זקן א. יורד	בוגומילסקי, שמואל פסח:
ע"פ מדותיו).	קמה.
אהרן מסטראשעלא:	בונין, אורי צבי:
כב.	שנו. שפז.
אזני, ברוך (ואחיו):	בונין, אלכסנדר זיסקינד:
שעט.	קכ. שלז. שנו.
אחי' השילוני, בעל חיי:	בונין, צפורה:
יא.	שלז.
איידלמן, ישראל:	בורג, יוסף:
סז.	קעז.
איידלקופ, יונה:	ביגון, ארי' צבי:
שכז.	חטז.
איוונבך, יצחק צבי:	ביליצקי, לוי:
צא.	קכד.
איוונשטט, צבי חירש	בכר, ניסים:
צד.	תקה.
איונחורן, ראובן:	בלאק, יצחק ליב:
רעז.	כת.
אלטהויו, פנחס תודרוס:	כלוי, טובי':
תנג.	לא.
אלטיין, מרדכי דוב:	בלומפלד, ירחמיאל:
שי.	יב.
אלטמן, שמעון:	בנימין יוסף:
קמה.	רסז.
אליאב, ארי':	ברודמן, דוד:
שכט. שפכ.	תקו.

תקלה

מפתח אנשים

ברידה, משה אהרן ואביו:	גרוסמן, ישראל:
קצב-ג.	קצט.
ברנדווין, יהודה צבי:	גרינגלס, מנחם זאב:
ק.	קסז. שעד.
ברנשטיין, מ.	גרשון:
ריג.	שטר.
גבריאל נושא חן (ווג' חנה רבקה):	גרשוני, בן ציון:
תמה-ר.	תא.
גוטליב, נפתלי צבי:	דאהן, סעדי':
קלג.	רסו.
גולדברג, בן ציון:	דבורקס, ישעי' ארי':
שפא.	כה.
גולדברג, מרדכי:	דובאוו, יצחק:
שלו.	קצה.
גולדמן, יעקב:	דובער, הרב המגיד:
חטו.	לב.
גולדשטיין, משה:	עיי"ע פתגמים.
קעו.	דובער, אדמ"ר האמצעי:
גוטליב, עזרא:	שסו (הסיפור דקול ילד בוכה). שסח-ט
תיד.	(כנ"ל). תהיד (כנ"ל). תמא.
גורודצקי, בנימין:	דוד אברהם:
רעא. שכז.	רכ.
גורקאוו, יעקב יוסף:	דוד הכהן:
ריד. רסח.	רצא.
גילאון, צבי:	דוכמן, שניאור ולמן:
חב.	רצה. חסו.
גלייברמן, יהודא ליב:	דינורי, ידידי':
חמב.	רנא.
גליס, יעקב:	דירנפלד, יוסף אהרן:
שעת.	חיו.
גליצנשטיין, אברהם חנוך:	דסלר, אליהו אליעזר:
תל. חסג.	שמה (למד תורת חב"ד ופרסמה בין תלמידיו).
גליצנשטיין, שמעון:	דסלר, נחום זאב:
חסג.	שדמ.
גנזבורג, יצחק:	דקל, יוסף:
קצד.	תיג.
גנזבורג, שלום יהודא ליב:	הארנשטיין, שלמה:
קצד.	שנג.
גנייוש, יעקב משה:	הולנדר, דוד דב:
תעז.	חטי-י.

תקלט

מפתח אנשים

חייט, דוב ארי':	חומינר, שמואל:
ו.	רסג.
חן, מאיר שמחה:	חורביץ, יצחק (חמתמיד):
קעב.	שדמ.
חנוזין, דוד:	הלמן, דוד:
סו.	רת.
חרץ, מנחם מענדל:	העכט, משה יצחק:
תלו.	תקא'ו.
טאובר, אברהם יצחק:	העכט, שלמה ולמן:
עג. שעז.	תכו.
טאויל, א.:	הרשמן, נחמן:
רפג.	ר'.
טראף, אליהו ר.:	הרשמן, צבי:
ערה.	נה.
טולידנו, רפאל ברוך:	וואזאנא, אלי':
חסת.	רעו.
טייץ, מנחם מרדכי:	וואלמן, ארי' יהודא:
העב.	יג.
טל, שלמה:	ווברמן, מנחם אהרן:
שפ.	עת. קלא. רסה. שי (וכנו שמואל יצחק).
טלושקין, ניסן:	תפא.
תפב.	ווילימובסקי, חיים זוסיא:
טרשנסקי, שלמה:	עת. רל. רצ.
קפז.	ווילשנסקי, בצלאל:
יאלעס, אפרים אליעזר:	י.
עד. קיב. רסא. תלט. חס.	וויןברג, יוסף:
יהודה:	ט.
סה (יהודה נשא אשה כנענית).	וולף, אפרים:
יהודא:	לו.
שלה.	זוין, שלמה יוסף:
יהודה, רבינו חקדוש:	קצג. רכה. תפז.
צה (ה') בא ומקדש לכ"ב מע"ש לע"ש,	וילברשטרום, אהרן מרדכי:
ובכחיי הגירסא גם מיוהכ"פ ליוהכ"פ	שעת.
רצ"ע וחיפוש המקור לזה.	זכרי':
יוראסין, אלכסנדר סענדר:	סה.
קנט.	זמיר, רחל:
יוכבד:	קה. רסב.
תכד.	וקס, מנחם בן ציון:
יוניק, נפתלי:	תנר.
שלט.	חי' בחי':
	רנב.

מפתח אנשים

תקמ

יוסף יצחק:	כחן, ברוך:
ש.ד.	תקו.
יורקוביץ, יעקב בן ציון:	כחן, גרשון דוד:
שעב.	ר.ד.
יחיאל יצחק:	כחן, דוד (חנויר):
שנג.	רנו.
יחזקאל הנביא:	כחן, שאר ישוב:
שית.	רנה.
יחיאל מיכל:	כץ, יחיאל מיכל:
שיא.	צט.
ילין, ראובן:	כץ, יעקב:
קפט.	קמו.
יעקב:	כץ, יצחק:
שס"א י'. ועשו בעבודת האדם נה"א	שכו.
ונה"ב כר'. תכב (גאולתו של י' מותנית	כץ, משה פנחס:
בכירוריו של עשו).	פה.
יעקב ישראל מטשערקאס:	כלבא, יצחק:
לא (באם השתתף בחתונת אדמו"ר	תקב.
מוהרש"ב).	לאונר, נעם:
יצחק, האריז"ל:	תצח.
צד. ק. שעא (מצוה לגלות זאת החכמה).	לווין, ג.:
שעג (כנ"ל). שעד (ה' מעיין ו' דרכים	ט.
בהלכה כנגד ו' ימי המעשה כר').	לוי, דוב בער:
ישראל:	קה.
רמד.	לוי יצחק מברדיטשוב:
ישראל, חבצש"ט:	תג (פתגמו - זלמן אותיות לזמן כר').
כה (התפלל בסידור האריז"ל. ישנו גם	לוין, יששכר:
עתה סידור). כו (מקום שהוזכר	תח.
הבעש"ט בס' החניא תר"א ולקו"ת). לב.	לוין, שלום:
קכט. שטז (ע"ש נק' הקייטנה - גן	תצד.
ישראל). שנר (זכה לגילויים הנעלים	ליברמן, שמואל חנוך:
מפני ענין המקוה). חטז (התמסרותו	קי.
לחינוך בני"י). תכז. תמט. תנב. תעה	ליטוויץ, ברוך:
(השתדל שיהי ש"ש שגור בפי כל).	קח. קכג.
תקא. תקד. תקר.	ליפסקר, מיכאל:
עיי"ע פתגמים.	קג קפא"ב.
ישראל, שאול:	ליפקין, יהושע מרדכי וווג':
שפה.	תפה.
כחן (קצין המחוז רחובות):	ליפשיץ (עריד):
חצט.	רנה"ו.

תקמא

מפתח אנשים

לנראו, בצלאל:	משה:
לא (מאמריו שבמחניים).	חצר.
לנראו, יעקב:	משה רבנו:
סו.	כה (גודל הנס דמרע"ה על הנסים שלאחיו). קסה. שסה (אם היית כמ.
לעסער, דוד נתן:	מלקין אותו כר. מ. שפיר קאמרת). שצד
שעא.	(ז' אדר יום הולדת מ). חסד"ה. תצב
לרר, יעקב:	(מצייירים תואר פניו עם זקן).
חק.	משה, הרמב"ם:
מוגרבי, אברהם:	קכט (הרמב"ם וחכמת הקבלה, חילוקי מהרמב"ן).
מה (רבנות בגרוטאמאלע).	משה, רמב"ן:
מוזסון, מאיר ארי':	צד (אחרון המקובלים האמיתיים).
מ.	נאור, גרעון:
מוריא, יוסף שמואל:	קצא. שלג.
שצא.	נמיר, מרדכי:
משקאוויטש, יצחק אלעזר:	שכז.
תעו.	נמנוב, ניסן:
מזל, שרגא:	ל. צ.
תית.	נסימ, יצחק רחמים:
מייזלש, משה:	קצב"ג.
קעט. רעט.	נתן:
מינדל, ניסן:	שת.
תפז. תפת.	סונדרט, משה:
מרים:	שיב.
חכד.	סימפסון, אלי':
מישקין, יהודא אליעזר:	קסט.
תט.	סימפסון, פרומא איטא:
מנדל, נתן מנחם:	קסט.
כג.	סימפסון, שלום מנחם מענדל:
מנדלזון, שלמה:	קסט.
תפט.	עליאס, יוסף:
מנטל, חיים דוב:	שסב.
ז. רטז.	עמיקם, אלי':
מסחרי, זלמן:	תכט.
שפג.	עפשטיין, דוד:
מרגלית, שלמה אליעזר:	תכת.
שז.	ערנטריי, מאיר צבי:
מרדכי הצדיק:	רסת.
קפא (אסף כ"ב אלף מילדי ישראל כר').	מאזן, שמעון ישראל:
מרידור, יעקב:	נת. קכו.
רב.	

תקמב

מפתח אנשים

מוזנר, הלל:	קירשבלום, מרדכי:
קמח (רכנותו בביהכ"נ דרחוב ראדזיע בפאריז).	שיז. שלד.
פטולמוס:	קלפרמן, גדלי':
תקט.	שמז.
מיאלקוב, יעקב חיים:	קלרמן, יוסף:
תז.	שצג.
מינקלשטיין, אליעזר:	קמנצקי, יוסף:
תלו.	קד.
מלס, יעקב:	קונטופסקי, צבי דב:
רעת.	חלא.
מלר, מינדל:	קנטור, יעקב דב:
פת. קמו.	רפר.
מלר, משה:	קסאווסקי, יצחק:
פח (כואם בשליחות למיניאפאליס). קמו.	קלב.
תפט.	קרא, צבי:
פנחס בן יאיר:	חא.
עח (פ. חסר יו"ד).	קרוגר, יעקב משולם זלמן:
פעטשערסקי:	רמת.
רנר.	קרח:
פעפער, צבי הירש:	תסד"ה.
כב.	קריניצי, אברהם:
פרידמן, א.:	שפר.
שפט.	רבקה - אם אדה"ז:
פרידמן, מרדכי שלמה (אדמור"ר מבויאן):	תכר.
רז.	רובינשטיין, יהודא ליב:
פריידין, צבי:	תכז.
תכז.	רוזין, יוסף (הגאון מרוגוטשוב):
פרלוב, חיים מרדכי:	עג. תצ.
רל. רנו.	רוטר, יעקב חיים:
צווייג, ארי':	לט.
רמא.	רומנוב, קדיש:
צפנת, ירחמיאל:	תסו.
תפו.	ריבקין, מרדכי:
קופרניק:	שה.
תקט.	רסקין, יהודא ליב:
קורן, יצחק:	קנג. תמא.
עד.	רפאל (וזוג' רחל):
קורנובסקי, שלמה אהרן:	שנת.
שא.	שאול, אהרן אלימלך:
	קצו.

(גילה הדרך להביא ג' האהבות בפרעל).
שצט (הי דוגמא חי' לכל אשר הורה).
תהיו. תיא. חטז (התמסרותו לחינוך
בני"). חכר. תמה (הסיפור דר' גבריאל
נרשא חן). חמט"נ (הרמזים בשמו). תפ
(כני"ל). תקג. חקד. חקר.

עיי"ע י"ט כסלו. כ"ד טבת. מאמרים.
מכתבים. ספרים. פתגמים. שנת הק"ן.
שניאורסאהן, חי' מושקא (אשת אדמור
הצ"צ):

רעט.

שניאורסאהן, יוסף יצחק - אדמור
מחרי"צ:

צח. ק. קג (מס"נ במדינת רוסיה לשמור
על ערכי עמנו וצורת חייו). קד (כני"ל).
קיא"ב (מס"נ להחזקת התורה והמצוה).
קטז"ט. קכט. קלא. קלב. קלו. קסט. קצד
(כפ"ח מיסודו ובהנהלתו). רכה. רנו.
רסא. רעא. רצא. שיא. שטז (מייסד
כפ"ח). שיט. שמו. שסו. שסט. שעה.
שצט. תה. תיח"ט (מייסד כפ"ח). תכרה
(יסד רשת בי"ס בית רבקה). חסז (מייסד
כפ"ח). תעב. תעה.

עיי"ע י"ד שבט. י"ב תמוז. מכתבים.
פתגמים. שיחות.

שניאורסאהן, לוי יצחק (אבי כ"ק אדמור
שליט"א):

שה.

שניאורסאהן, מנחם מענדל - אדמור
הצמח צדק:

יז. כב. נח (ציוה הבעש"ט שלא ללמוד
ספרי קבלה כו'). פג (פס"ד הצ"צ אודות
גילוח פאות הזקן). קפג. רעט (כש'
נסתלקה הרבנית ומאן להתנחם כו').
עיי"ע פתגמים.

שניאורסאהן, מנחם מענדל כ"ק אדמור
שליט"א:

י (אני קורא צרפתית). קמט (זכור לי
מהשנים אשר הייתי דר בפאריז ומתפלל
לעתים קבועים בביהכ"ז כו'). קצג (עכוב
מענותי על מכתבים הוא מסיבות שונות

שאשקעם, חיים:

ריט.

שבתי מרשקוב:

נט (בשה"ג כותב שהוא מתלמידי הה"מ
ולא מתלמידי הבעש"ט).

שוהט, עזרא בנימין:

תב. תצג.

שוסטר, משה יששכר:

קצו.

שורצמן, יהושע זאב:

שו.

שורצמן, מאיר:

כו (מאמרו ליי"ט כסלו). עא (כני"ל).

שור, שניאור זלמן:

לו (בהתורעות כאן טעמו מהמשקה
ששלת. יגיעתו בפרסום מאמרי אדה"ו).
קטז (תזכיר בענין העולים החדשים).
קפד. רנג (נסיעתו לרוסיה). שא. שיז
(סקירה מנסיעתו לרוסיה). שעה. תל.
חמט (בחירתו לנשיא באה"ק). תגב
(כני"ל). חסט. חפז. חפח (ביקורו בת"כ
בכפ"ח). תצח. תקח (התענינותו העמוקה
בכפ"ח).

שטיינמן, אליעזר:

כא (מסיבה בקשר עם הופעת ספריו). לו.
תל.

שטיינהארט, יוסף צבי:

תט.

שייעוויטש, משה:

תסו.

שמעון בר יוחאי:

חמט (מעלתו על גדולי התנאים).

שניאור זלמן:

ת.

שניאור זלמן - אדה"ו:

יז. לב. לה (רשמו אביו בילדותו לשמש
בח"ק). מ (הוכחה על השגח"ט). עז (סיבת
מאסרו וגאולתו). עז. פט. צ (בגלל מס"נ
על תורת החסידות פסקו בב"ד שלמעלה
כו'). צח"ט. ק. קט. קפו. קצ. רעז. שסו.
שסח"ט. שפו (הדגיש ענין הצדקה). שצה

שניאורסאהן, שמואל – אדמו"ר מחרי"ש:	וטרדות). רכ (עכוב המענה מכאן מרוב
כז. קכט.	הטרדות). רכה (אין זה מעניני כלל
שפירא, אלעזר:	ענינים של קפידא). רלח (מיום צאתי
קלו.	מברה"מ כו'). רמה (ידועה רעתי שאינה
שקלאר, אלי' נחום:	נוחה מקניית שעס וכיר"ב). שמא (לא'
רכת.	שהרכה בשבחו כו'). חל (איני יודע אם
שרגא, רפאל:	יש לי הצדק לחוות רעה במקצוע שאינו
תפא.	שלי כו'). תלא (נתקיים אצלי דבר משנה
שרגאי, שלמה זלמן:	כו').
רלו. רנג. שב. חכב.	שניאורסאהן, שלום דובער – אדמו"ר
שרת, משה:	מתורש"ב:
קפד"ה. רעא.	לא (נישואיו היו באורוטש). סו. רכה.
	רנו (מחשב גומי לדבר המקבל טומאה).
	שעהיו (היודע מהלך הנפש שלו. הרי כל
	כולו ה"י שקוע בפנימיות ועצמיות).
	עיי"ע מכתבים. ספרים.

מפתח מקומות

אורוטש:	ארצות חבית, אמריקה:
לא.	קנז. שצא (מצב אחי"י). חי. חעג (תכונות
אירופא:	הנורע דארה"ב. תצה (תרצאות החינוך
קג. ריו. רעת. תצה (תרצאות החינוך	בכ"ס העממיים). תקז (הרופאים ד-
בכ"ס העממיים).	ארה"ב).
אלגיר:	אשכנז:
ל (עליית היהודים לצרפת). שג (יוצאי	תחט. תצו (גידלה דורות של חיות טרף
א). תנר (פליטי א).	בצורת אדם).
אמשטרדם:	באר שבע:
תקו.	שפט (ערב חכ"ד בכ"ש).
אנגליא:	בוטולו:
תסת.	תטו.
ארץ הקודש:	בירמינגהאם:
מ (מצות ישוב א"י). סת. עה. קה. קיג-טז	תפו.
(קליטת העולים החדשים. באי כח דתיים	בסרבי:
במקומות הריכוז בחו"ל, בשדה התעופה	עה.
ובנמל. התיישבותם. בניית מקומות	בר גיורא (מושב):
קליטה לנוער - פנימיות). קעד. קעו	לב.
(ארגוני הכשרות). קעט-פ. קפד-ו (בניית	ברוקלין:
פנימיות קליטה לנוער העולה. שליחי	שלא.
הסוכנות). קצא-ב. קצג (חיוני הוא לבסס	ברצלונה:
כל עמדה במקצוע החינוך והחזקת	קג. קפא.
היהדות). קצו. ר (ע"ד הרצון לעלי	גבעתיים:
לאה"ק. מצב היהדות שם, ובחור"ל). רב	קצב.
(התעמולה נגד הדת). ריא (מעות חטים	גווסאמאלע:
בעד אה"ק). רלח (כנ"ל - רב). רנג (כנ"ל	מה.
- קפד-ו). רנהו (ועדת משפטנים ל-	גלזנו:
החלפת החוק האזרחי). רעא. רעח (מס-	תכו.
דות המסייעים בהדפסת ספרים). רצב	דטרויט:
(חיזוק העולים). רצד. רצה. שט (ידיעות	שסב (השיבה בד).
מפעולות חב"ד). שיח (כנ"ל - רב). שכו.	האדיץ:
שכת. שלד. שלו (העלי ההולכת	שעו (תיקון הציון של ארה"ו).
וגדולה). שמ. שנא. שע. שעז (פעולות	וויטבסק:
הועידה לסידור קליטת עולים דתיים).	תמהו.
שעח (מעלת העבודה ומטע). שפג. שפט.	ירושלים:
תא. חט. תטו. תכב. תכט. תל. תמט. חסג	קג. רצב. שמ (ראה שלם). שפ. חפה.
(ארץ הצבי). תצג. תצד. תצה (תרצאות	כפר אור:
החינוך בב"ס הממלכתיים). חקז (ה-	שפג.
רופאים דאה"ק).	

מפתח מקומות

תקמו

מיטטבורג:	כפר חב"ד:
קסב (תמיכת הישיבה). תה (כנ"ל).	ז. ע. קפט. קצד (אפיית המצות). קצו
טריז:	(תמיכת המוסד לקליטת הנוער העולה).
ל. קמח-ט.	ריג (הדואר בכפ"ח). רל (הבתים הפרטים
פרנדייל:	בכפ"ח לא יהיו גבוהים יותר משתי
רכא.	קומות). רלז. רמא (בי"ס בכפ"ח). רנז.
פרס:	ער. רעא. רצ (ע"ד בניית הבתים על עמר
שלה (עולי פ). שפב.	דיס). שא. שטז. שיח (הבנינים בכפ"ח).
פתח תקוה:	שמא (התרשמותו מאנשי כפ"ח). שסח
סו (בניית מקוה).	(התורעדות דייט כסלו). שפא (התפתחות
צרפת:	המוסדות). שפג (העזר לכפ"ח. כפ"ח ב'
ל.	וג'). תיד. תיח"ט (הבחירות בכפ"ח. יהי
קושטא:	המרכז ממנו יפוצו המעינות חוצה בכל
תקא-ד.	אה"ק). תפז. תפת. תצת. תקת.
קרית גת:	עיי"ע ועד כפר חב"ד.
קצא (ערב חב"ד. משלוח ב' ס"ח). שלג	ליאונא:
(מפתח העיר).	תמה.
ראשון לציון:	ליובאוויטש:
תצח-ט.	קס (תו"ת).
רומא:	מדגסקר:
רעו.	ט.
רומני:	מונטריאל:
עה.	נב (משתתפי השיעור בנגלה וחסידות).
רוטיא:	מיניאפאליס:
קג-ד. רפא (סיפור מאחד שהוכרח ללכת	פת. תפט.
למשרתו ביום השבת אף שלא עשה	מקנס:
כלום באם מותר לו לקדש על היין). שיז	קג. תסח.
(מצבם של אחב"י).	מרוקו:
רחובות:	קמג. תסט.
קצו. שכו. שנת חצט.	נוארק:
רמת גן:	ריב. תסכ"ג.
שפר.	ניו יארק:
שווייץ:	קעט. רכא.
קנז.	ניז"ץ:
שיקגו:	שעו (תיקון הציון של אדהאמ"צ).
קלב. שמג (רבני אנ"ש בש).	ערד:
תל אביב:	שכט (פיתוח חבל ע). שפב (כנ"ל).
שכז-ח (עיר הכי גדולה באוכלסין	טאטייעק:
באה"ק).	קמד. רט.
	טולין:
	קעד.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק הכהן וזוגתו מרת שטערנא מרים
בניהם ובנותיהם

שרה רבקה ובעלה הרה"ת ר' שמעי'
ובנותיהם ריזל וחי' מושקא שיחיו קרינסקי
מרדכי זאב הכהן, זלמן שמעון הכהן,
חי' שצערא, איסר אשר הכהן, זהבה, חנה,
ישראל הכהן, רפאל הכהן וריזל
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
גוטניק

